

Roman autora bestselera
Aleksandrijska veza

PROROČANSTVO ROMANOV

U Raspućinovom nasleđu skrivena je smrtonosna tajna...

Stiv Beri

Steve Berry

Proročanstvo Romanov

Rusija zemlja u kojoj se stvari koje se ne dešavaju naprosto dešavaju.
-Petar Veliki-

*U godini kad se slutnje kobne obistine, u godini kad vladar bez krune
ostane, presto carski će se u glibu rastočiti, a duše ljudske će u krvi
pirovati.*

-Mihail Ljermontov (1830)-

*Rusija: misteriozni mračni kontinent, „neodgonetljiva zagonetka
zatočena u neprozirnoj misteriji obavijenoj nedokučivom enigmom“, kako
je toformulisao Vinston Čerčil, zemlja daleka i nepristupačna za strance i
neobjašnjiva čak i za ljude koji su u njoj rođeni. To je mit koji zdušno
podstiču čak i sami Rusi, sa željom da niko ne otkrije ko oni stvarno jesu i
kako zaista žive.*

-Robert Kajzer, Rusija: Narod i moć (1984)-

*Uprkos svim iskušenjima, greškama i posrnućima, priča o Rusiji sa
kraja (dvadesetog) veka mora biti shvaćena kao priča o svojevrsnom
preporodu, o svojevrsnom vaskrsenju.*

- Dejvid Remnik, Vaskrsenje: Bitka za novu Rusiju (1997)-

KRATKI HRONOLOŠKI PREGLED RELEVANTNIH DOGAĐAJA IZ RUSKE ISTORIJE

17. jul, 1918: Boljševici u Jekaterinburgu ubijaju ruskog cara Nikolaja Drugog, njegovu suprugu Aleksandru i njihovo petoro dece.

April 1919: Feliks Jusupov beži iz Rusije.

1921: Crvenoarmejci, predvođeni Lenjinom, odnose pobjedu u ruskom građanskom ratu.

27. septembar, 1967: Umire Feliks Jusupov.

Maj 1979: U blizini Jekaterinburga pronađeni su grobovi Nikolaja Drugog i njegove porodice.

Decembar 1991: Raspad Sovjetskog Saveza.

Jul 1991: Ekshumacija posmrtnih ostataka cara Nikolaja Drugog i njegove porodice. U masovnoj grobnici nisu pronađeni posmrtni ostaci dvoje carske dece.

1994: Posmrtni ostaci su identifikovani, ali do dana današnjeg nisu pronađeni bilo kakvi dokazi o sudbini dvoje nestale dece.

PROLOG

Aleksandrovski dvorac Carsko selo, Rusija 28. oktobar, 1916.

Aleksandra, carica svekolike Rusije, satima je dežurala nad posteljom u kojoj je, ušuškan ispod prekrivača, bespomoćno ležao njen sin Aleksej. Kada su se vrata spavaće sobe otvorila, zabrinuto je skrenula pogled ka posetiocu.

Njen prijatelj je žurno ušao u odaju. „Konačno, oče Grigoriju“, prozborila je carica, briznuvši u plač. „Hvala milostivom Gospodu! Potrebni ste našem milom Alekseju.“

Raspućin je prišao postelji, načinivši znak krsta rukom. Na sebi je imao plavu svilenu košulju i baršunaste pantalone. Odeća mu je zaudarala na alkohol, donekle prigušujući uobičajeni miris njegovog tela koji je, po tvrdnjama jedne dvorske dame, podsećao na kozji vonj. Ali, Aleksandra nije marila za mirise. Ne kada je u pitanju bio otac Grigorij.

Pre nekoliko sati je poslala gardiste u potragu za njim, znajući da se on rado družio sa Ciganima koji su živeli na obodima prestonice. Raspućin je tamo provodio mnoge noći, bančeći i zabavljajući se sa bludnicama. Jedan od gardista je čak tvrdio da je poštovani otac paradirao preko stolova sa spuštenim pantalonama, hvališući se kako je njegov pozamašni ud pružao neizmerno zadovoljstvo brojnim damama sa carskog dvora. Aleksandra nije želela da veruje u takve glasine tako da je naložila da dotični gardista po kratkom postupku bude udaljen iz prestonice.

„Tražim vas još od sumraka“, rekla je, pokušavši da pridobije njegovu pažnju.

Ali, Raspućinove oči bile su usredsređene na dečaka. Spustio se na kolena. Aleksej je već sat vremena bio u nesvesti. Kasno tog popodneva, dok se igrao u vrtu, dečak se iznenada stropoštao na zemlju. U roku od dva sata su počeli napadi. Raspućin je, praćen brižnim pogledom carice Aleksandre, sklonio ćebe i osmotrio dečakovu desnu nogu, pomodrelu i groteskno naduvenu. Krv je nekontrolisano pulsirala ispod kože. Hematom je u međuvremenu dostigao veličinu omanje dinje, a dečakova noga bila je

grčevito podignuta i prislonjena uz grudi. Na licu mladog carevića nije bilo ni trunke boje, ako se izuzmu tamni kolutovi ispod očiju.

Carica je nežno prošla prstima kroz dečakovu svetlosmeđu kosu.

Hvala bogu da su oni strašni krici utihnuli. Grčevi su nastupali na svakih četvrt sata, u sablasno ujednačenim intervalima. Dečak je zbog groznice već bio u bunilu, ali je uprkos tome nastavio da ječi, ispuštajući zvuke koji su parali srce.

U jednom trenutku, kada mu se svest razbistrila, zavapio je molećivim glasom:

„Oh gospode, smiluj mi se! Mama, zar ne možeš nekako da mi pomogneš?“ A onda je upitao da li će bol prestati ako umre. Carica nije smogla snage da mu kaže istinu.

Bože, šta je to uradila? Ona je bila kriva za sve. Svi su znali da su žene prenosile sklonost ka hemofiliji, mada same nikada nisu obolevale. Njen ujak, brat i nećaci svi su umrli od te opake bolesti, ali joj nikad nije palo na pamet da bi ona mogla biti prenosnik. Pre Alekseja je izrodila četiri kćeri, sa kojima je sve bilo u redu. Tek kada je pre dvanaest godina na svet, konačno stigao njihov blagosloveni sin, spoznala je bolnu i surovu, istinu. Pre toga je nijedan lekar nije upozorio na tu mogućnost. A opet, da li se ona ikad raspitivala o tome? Niko nije bio voljan da nešto kaže na svoju ruku. Čak su i direktna pitanja toliko puta bila izbegnuta besmislenim odgovorima. Zato je otac Grigorij bio tako poseban. Starec, ništa nije zadržavao za sebe. On nikad ništa nije prećutkivao.

Raspućin je zatvorio oči i nadvio se nad bolesnim dečakom. Iz brade su mu štrcali komadići skorele hrane. Oko vrata mu je visio zlatni krst koji mu je ona poklonila, čvrsto je stegao krst. Odaja je bila osvetljena samo treperavim plamenom sveca. Čula je kako starić nešto mrmlja, ali nije mogla da razabere reci. Nije se usuđivala da bilo šta kaže. Iako je ona bila vladarka svekolike Rusije, carina, nikad joj nije padalo na pamet da se na bilo koji način usprotivi ocu Grigoriju.

Samo je on mogao da zaustavi krvarenje. Bog je kroz njega štitiio njenog premilog Alekseja. Carevića. Jedinog naslednika prestola. Sledećeg ruskog cara. Pod uslovom da preživi.

Dečak je otvorio oči.

„Ne plaši se, Alekseju. Sve će biti dobro“, prošaptao je Raspućin. Glas mu je bio blag i milozvučan, ali je njegov zaključak zvučao bespogovorno. Prešao je rukom preko Aleksejevog znojavog tela, od glave do pete.

„Oterao sam taj strašan bol. Više te ništa neće mučiti. Do sutra ćeš se oporaviti, pa ćemo ponovo uživati u našim veselim igrama.“

Raspućin je klečao pored postelje, milujući dečaka.

„Sećaš se kad sam ti pričao o Sibiru? O ogromnim šumama i stepama koje se pružaju dokle god seže ljudski pogled? Sećaš li se da sam ti rekao da sve to pripada tvojoj mami i tvom tati i da ćeš jednog dana, kad porasteš i ojačaš, ti postati gospodar tog beskrajnog prostranstva?“ Stisnuo je dečakovu šaku.

„Jednog dana ćemo zajedno krenuti za Sibir. Znaš, narod koji tamo živi sasvim je drugačiji od ovdašnjih ljudi. Ne možeš čak ni da zamisliš ta čudesa i lepote. Moraš to da vidiš rođenim očima.“ Glas mu je bio beskrajno miran i utešan.

U dečakovim očima blesnula je iskra života. Činilo se da mu se snaga vraćala, jednako naprasno kao što ga je pre nekoliko sati napustila. Počeo je da se pridiže sa jastuka.

Preko Aleksandrinog lica je prešla senka strepnje, kao da se plašila da bi taj pokret mogao da izazove nov napad. „Polako, Alekseju. Moraš biti pažljiv.“

„Pusti me, mama. Hoću da slušam.“ Carević se okrenuo ka Raspućinu, posmatrajući ga očima punim žudnje. „Ispričaj mi još neku priču, oče.“ Raspućin se osmehnuo i počeo da mu pripoveda o grbavim konjima, o obogaljenim ratnicima, slepim konjanicima i nevernoj carici koja je bila pretvorena u belu patku. Pričao mu je o divljem cveću koje je raslo u beskrajnim sibirskim stepama, gde su biljke imale dušu i razgovarale jedne sa drugima. Pričao mu je kako su životinje takođe umele da govore i kako je on nekada davno, kao dečak, naučio njihov jezik tako da je mogao da razume šta su konji šaputali po stajama.

„Je F čuješ, mama? Uvek sam ti govorio da konji mogu da pričaju.“

Dok je posmatrala čudo oca Grigorija, carici se oči ispuniše suzama. „Čujem, mili. Sad znam da si bio u pravu.“

„Hoćeš li da mi ispričaš šta si saznao dok si razgovarao sa konjima?“, upitao je Aleksej.

„Sutra. Sutra ću ti pričati o tome. A sad moraš da se odmoriš“, odgovorio je starić nežnim glasom, a potom nastavio da ga miluje sve dok carević nije utonuo u san.

„Mali će preživeti“, rekao je, ustajući od postelje.

„Zaista verujete u to?“

„Zar vi ne verujete?“

Glas mu je bio tako ogorčen da se carica istog trenutka pokajala što je dopustila da poklekne pred sumnjom. Koliko je samo puta pomislila da je njen sinčić prolazio kroz takve muke baš zato što ona nije imala dovoljno vere. Gospod je možda kroz tu strašnu bolest iskušavao njenu predanost.

Raspućin je zaobišao postelju, kleknuo ispred njene stolice i uhvatio je za ruku.

„Majčice, ne smete se odreći vere u našeg Gospoda. Ni na trenutak ne smete da posumnjate u njegovu moć.“

Samo je starecu bilo dopušteno da se sa takvom prisnošću obraća carici Aleksandri. Ona je bila matjuška^{2}, a njen suprug Nikolaj Drugi bio je baćuška! Tako su ruski seljaci gledali na njih. Kao na stroge i brižne roditelje. Svi ljudi iz njenog neposrednog okruženja su joj govorili da je čak i sam Raspućin bio običan seljak. Možda je i bilo tako. Ali je samo on mogao ublažiti Aleksejevu patnju. Taj seljak iz Sibira sa tom razbarušenom bradom, vonjavim telom i dugom masnom kosom bio je nebeski izaslanik.

„Gospod se oglušio o moje molitve, oče. Možda se on mene odrekao.“

Raspućin je skočio kao oparen. „Kako možete da kažete tako nešto?“ Spustio je šake na caričine obraze i okrenuo njenu glavu ka postelji. „Pogledajte svog sina. On prolazi kroz strašne muke samo zato što vi nemate vere.“

Niko izuzev njenog supruga ne bi se usudio da je dodirne bez dopuštenja. Ali, ona nije pokazala ni trunku otpora. Štaviše, bila mu je zahvalna zbog toga. Starec ju je prostrelio tako plamtećim pogledom da joj se činilo se je sva njegova moć bila koncentrisana u tim bledoplavim očima. Niko nije mogao umaći tom pogledu, pogledu koji je bio nalik plamenu koji je istovremeno pržio i milovao, koji je istovremeno bio tako dalek i tako usredsređen. Bio je to pogled koji je prodirao do samog središta duše i ona nikad nije bila kadra da se odupre njegovoj silini.

„Matjuška, ne smete tako govoriti o našem Gospodu. Ako želite da izbavite svog mališana, morate imati nepokolebljivu veru u Boga.“

„Ja verujem u vas.“

Starec je skrušeno spustio ruke sa njenog lica. „Ja sam niko i ništa. Ja sam samo oruđe u rukama Svevišnjeg. Od mene lično ništa ne zavisi.“ Uperio je prst ka nebu.

„Sve je njegova volja.“

Dok su joj suze navirale na oči, carica Aleksandra se postideno bacila na pod. Kosa joj je bila neočešljana, njeno nekada lepo lice je poprimilo bolesnu žućkastu boju, a obrazi su joj bili usahli od dugih godina brige i strepnje. Oči su je pekle od suza. Nadala se da niko neće banuti u odaju. Samo je u starecovom prisustvu mogla nesputano da ispolji svoju žensku i majčinsku prirodu. Briznula je u plač i obavila ruke oko njegovih nogu, prislanjajući obraz uz odeću koja je mirisala na blato i konjsku balegu.

„Samo mu vi možete pomoći“, rekla je.

Raspućin se ukopao u mestu. Bio je stamen i nepomičan kao drvo. Drveće je moglo da izdrži najoštrije ruske zime i da se svakog proleća ponovo raspupi i rascveta, pomislila je. Taj sveti čovek, koji je van svake sumnje bio božji izaslanik, bio je njeno drvo.

„Majčice, time ništa nećete resiti. Bog želi vašu odanost, a ne vaše suze. Njega ne dotiču puka osećanja. On zahteva veru. Nepokolebljivu veru bez trunke sumnje i...“

Carica je osetila kako Raspućin naprasno počinje da drhti. Zbunjeno se odmakla od njega i podigla pogled. Lice mu je postalo bezizražajno, a oči uprte ka tavanici. Činilo se da mu je čitavo telo bilo obuzeto nekom čudnom jezom. Noge su mu klonule i starec se stropoštao na pod.

„Šta se dešava?“, upitala je.

On ništa nije odgovorio.

Zgrabila ga je za košulju i počela da ga drmusa. „Oče, recite mi šta se dešava.“ Raspućin je lagano otvorio oči. „Vidim mnoštvo leševa... Nekoliko velikih knezova i na stotine grofova... Neva će biti crvena od krvi.“ „Šta to govorite, oče?“

„To je vizija, majčice. Opet mi se javlja ta slika. Da li shvatate da ću ubrzo napustiti ovaj svet u strašnim mukama?“ Zaboga, šta je to starec govorio?

Raspućin ju je zgrabio za mišice i povukao je ka sebi. Lice mu je bilo preplavljeno užasom, ali njegove oči nisu bile uprte u nju. Gledao je negde daleko, izvan i iza nje.

„Moj život će se okončati pre nove godine. Zapamtite, majčice, ako me budu ubili obični razbojnici, car neće imati razloga za strah. Ostaće na svom prestolu, a njegovi potomci će biti bezbedni i vlašće stotinama godina. Ali, ako me budu ubili boljari, njihove ruke će ostati okaljane mojom krvlju punih dvadeset pet godina. Biće primorani da napuste Rusiju. Brat će se okrenuti protiv brata i ubijaće se kao zakleti dušmani. Nakon

toga u našoj zemlji više neće biti plemstva.“ Aleksandra je bila užasnuta njegovom vizijom. „Oče, zašto tako govorite?“ Njegove oči se ponovo usredsrediše na nju. „Ako me bude ubio neko od carevih rođaka, niko od vaše porodice neće preživeti. U roku od dve godine svi će biti ubijeni. Ubiće ih ruski narod. Vodite računa o svom spasenju i recite svojim rođacima da sam vlastitim životom okajao njihove grehe.“

„Ali, oče, to su obične besmislice...“

„Nije mi prvi put da imam ovakvu viziju. Noć je crna od patnje koja nas očekuje. Ja to neću doživeti. Iako se moj čas bliži, u mom srcu nema straha.“ Ponovo je počeo da drhti.

„Oh, gospode! Bliži se tako veliko zlo da će zemlja podrhtavati od gladi i bolesti.

Majčica Rusija će biti izgubljena.“

Aleksandra je ponovo počela da ga drmusa. „Oče, ne smete tako govoriti. Potrebni ste Alekseju.“

Njegovi drhtaji naglo su prestali, ustuknuvši pred neobičnim spokojem.

„Nemate razloga za strah, majčice. Imam još jednu viziju. Viziju spasenja. Nikad ranije je nisam imao. Oh, kakvo predskazanje! Sve vidim jasno kao na dlanu!“

1.

Moskva, sadašnjica Utorak, 12. oktobar 13:24

U roku od svega petnaest sekundi, život Majlsa Lorda bespovratno se promenio. Prvo je primetio automobil. Volvo karavan tako tamne plave boje da se pod bleštavom svetlošću podnevnog sunca činilo da je crn. Potom je primetio kako prednje gume naglo skreću udesno sa prometnog prospekta Nikolska, kako se zatamnjeni prozor na zadnjem delu vozila spušta i kako se na njegovom mestu, umesto odraza okolnih zgrada, ukazuje tamni pravougaonik iz koga je štrcala cev pištolja.

Tada su iz pištolja počeli da prašte meci.

Munjevito se bacio na zemlju dok su oko njega odjekivali vrisци preplašene svetine. Pločnici su vrveli od popodnevnih šetača, turista i radnika koji su mahnito potrčali ka najbližem skloništu dok je olovo zasipalo dotrajale kamene fasade iz staljinističkog doba.

Skotrljao se u stranu i pogledom potražio svog pratioca, Artemija Belog. Njih dvojica su se upoznali pre dva dana i Lord je stekao utisak da je mladi advokat zaposlen u ruskom ministarstvu pravde bio srdačan i prijateljski nastrojen čovek. Sinoć su zajedno izašli na večeru, a jutros su se ponovo sreli kako bi, kao saradnici na zajedničkom projektu, razgovarali o novoj Rusiji i predstojećim promenama, ushićeni činjenicom da su učestvovali u tako krupnom istorijskom događaju.

Ali, pre nego što je stigao bilo šta da dovikne, grudni koš Artemija Belog se rasprsnuo, a krv i komadići raznetog tkiva su zapljusnuli stakleni izlog iza njegovih leđa.

Kroz vazduh se prolomio odjek automatske paljbe, rattattat, rattattat, kao da se naprasno obreo u nekom prastarom gangsterskom filmu. Stakleni izlog je popustio i krhotine su se sručile preko pločnika. Telo Artemija Belog se stropoštalo preko njega. Opor miris krvi mu je zapahnuo nozdrve. Odgurnuo je mrtvog ruskog advokata sa sebe, užasnuto posmatrajući kako

mu lepljiva crvena tečnost natapa odelo i sliva se između prstiju. Jedva da je poznavao Belog. Možda je bio HIV pozitivan?

Volvo se zaustavio, uz prodornu škripu guma. Skrenuo je pogled ulevo.

Vrata su se otvorila i dvojica muškaraca su iskočili napolje. Obojica su imali automatsko oružje. Bili su obučeni u plavosive uniforme sa crvenim reverima, nalik onima koje su nosili pripadnici ruske milicije, ali nisu imali obavezne sive kape sa crvenim obrubom. Muškarac sa prednjeg sedišta je imao iskošeno čelo, kudravu kosu i baburast nos, zbog čega je neodoljivo podsećao na kromanjonca. Muškarac koji je izašao na zadnja vrata imao je čvrstu građu, rošavo lice i tamnu zalizanu kosu. Lordovu pažnju je naročito privuklo njegovo desno oko. Prostor između ženice i obrve je bio nesrazmerno širok, usled čega se činilo kao da mu je jedno oko otvoreno a drugo zatvoreno, što je davalo tračak izražajnosti njegovom inače potpuno bezizražajnom licu.

„Prokleti čornij se izvukao“, progundao je Zrikavi na ruskom, okrenuvši se ka Kromanjoncu.

Da li je dobro čuo? Čornij.

Ruski ekvivalent za crnju.

Još otkako je pre osam nedelja stigao u Moskvu, u čitavom gradu nije primetio nijednog jedinog crnca tako da mu je odmah bilo jasno da se našao u nebranom grožđu. Zrikavi je mislio na njega. Kroz misli mu je proletela rečenica koju je pre nekoliko meseci pročitao u jednoj ruskoj turističkoj brošuri. Ljudi tamne puti će nesumnjivo pobuditi blagu znatiželju među prolaznicima. Autor tog teksta je bio u debeloj zabludi. Ovo se nipošto nije moglo okarakterisati kao blaga znatiželja. Kromanjonac je kratko klimnuo glavom, potvrdivši zaključak svog kolege.

Napadači su stajali na tridesetak metara od njega i Lordu nije bilo ni na kraj pameti da im tek tako padne šaka. Munjevito je skočio na noge i pojurio u suprotnom pravcu. Bacio je pogled preko ramena i primetio kako se dvojica naoružanih muškaraca spuštaju u poluklečeći položaj, pripremajući se da otvore paljbu. Potrčao je ka obližnjoj raskrsnici uspevši da zamakne za ugao, taman u trenutku kada su mu meci zafijukali iza leđa.

Meci su praštali po kamenoj fasadi, podižući oblake prašine koji su lebdeli na prohladnom vazduhu.

Prolaznici su ponovo pojurili ka najbližem skloništu.

Majls Lord je sišao sa trotoara i obreo se pred tolkučkim, uličnom pijacom koja se pružala duž ivičnjaka dokle god je sezao pogled.

„Ljudi s oružjem! Bežite!“ povikao je na ruskom.

Jedna babuška je užurbano spakovala svoje lutkice i odgegala se do obližnjeg ulaza, stežući maramu oko smežuranog lica. Mališani koji su prodavali novine i pepsikolu sjurili su se ka jednoj bakalnici. Ulični prodavci su napustili improvizovane tezge i raštrkali se naokolo kao bubašvabe. Mafijaški obračuni su predstavljali čestu pojavu na moskovskim ulicama. Lordu je bilo poznato da je na području grada delovalo najmanje stotinak zasebnih gangsterskih grupa. Incidenti u kojima su ljudi ginuli od vatrenog oružja, noževa i bombi postali su jednako učestali kao saobraćajni zastoji. Bio je to nužan rizik sa kojim su se suočavali svi koji su se bavili uličnim biznisom.

Izleteo je na prepuni prospekt. Saobraćaj je bio drastično usporen, a vozila koja su se tiskala oko mesta zločina su podsećala na zamrznuti snimak. Vozač taksija je legao na sirenu, zaustavivši kola tik ispred njega. Lord je očajnički spustio okrvavljene šake na haubu, ali je šofer nastavio da pritiska sirenu, pokazujući mu da se skloni. Osvrnuo se i primetio kako muškarci sa oružjem skreću iza ugla. Svetina se uspaničeno razdvojila, omogućivši im da ciljaju pravo u njega.

Munjevito se sagnuo, zaklonivši se iza taksija, i samo delić sekunde kasnije meci su počeli da prašte po karoseriji. Sirena je utihnula.

Kada je provirio kroz vetrobran, ugledao je šoferovo okrvavljeno lice naslonjeno na suvozački prozor. Jedno oko mu je bilo otvoreno, a staklo je bilo zamazano grimiznim mrljama. Napadači su sada bili na svega pedeset metara od njega, na drugoj strani zakrčenog prospekta. Uspaničeno je prešao pogledom preko izloga sa obe strane ulice, registrujući muški modni salon, dečji butik i nekoliko galerija sa antikvitetima. Trebalo mu je mesto gde će moći da se stopi sa masom, tako da je gotovo naprečac odabrao Mekdonalds. To zdanje sa zlatnom fasadom i gracioznim lukovima mu je iz nekog razloga delovalo kao najbolje raspoloživo utočište.

Pojurio je preko trotoara i odgurnuo masivna staklena vrata. Nekoliko stotina ljudi je sedelo za stolovima i u separeima. Još više ljudi se tiskalo u redu ispred kasa. Prisetio se daje to svojevremeno bio najprometniji restoran na svetu.

Žudno je udisao vazduh prožet mirisom pečenih hamburgera, pomfrita i duvana. Šake i odeća su mu još bili zamazani krvlju. Nekoliko žena je počelo da vrišti, a skupine mlađih gostiju su uspaničeno pohrlile ka vratima. Nastavio je da se probija kroz svetinu, a tada je naprasno shvatio daje to bio

pogrešan potez i skrenuo ka stepenicama koje su vodile ka toaletima. Provukao se između prestravljenih gostiju i sjurio se ka suterenu, preskačući po tri stepenika odjednom i ostavljajući krvav trag na glatkom gvozdenom rukohvatu.

„Nazad! Odstupi! Nazad!“ naređivali su duboki muški glasovi na ruskom. Tada je ponovo počela pucnjava.

Još vrisaka i usplahirenih koraka.

U podnožju stepeništa je nabasao na troje zatvorenih vrata. Jedna su vodila u ženski toalet, a druga u muški. Otvorio je treća vrata i pred njegovim očima se ukazala prostrana ostava čiji su zidovi, kao i u ostalim delovima restorana, bili prekriveni svetlucavim belim pločicama. Za stolom u uglu sedelo je troje ljudi, pušeći cigarete. Primetio je njihove majice Lenjinov lik nad zlatnim lukovima Mekdonaldsovog zdanja. Svi su se mahinalno zapiljili u njega.

„Ljudi s oružjem. Sakrijte se“, rekao je na ruskom.

Ne prozborivši ni reci, sve troje su skočili od stola i ustremili se ka suprotnom kraju bleštavo osvetljene prostorije. Muškarac na čelu kolone je odgurnuo neka vrata i svi su se u tren oka izgubili na ulici. Lord je na brzinu zalupio i zaključao vrata kroz koja je ušao, a potom krenuo za njima.

Izjurio je u sveže moskovsko popodne, obrevši se u uličici smeštenoj iza višespratnice u kojoj se nalazio restoran. Očekivao je da svakog časa nabasa na prosjake ili odlikovane ratne veterane koji su se vrzmali po takvim mestima. Činilo se da je svaki budžak u Moskvi nesebično pružao utočište ovoj ili onoj ugroženoj društvenoj grupaciji.

Sa svih strana je bio okružen turobnim zgradama sa dotrajalim prljavim fasadama.

Grubo isklesan kamen bio je prekriven crnim naslagama, što je predstavljalo posledicu višedecenijskog nekontrolisanog ispuštanja otpadnih gasova. Ako je kamen tako izgledao, šta li su ti gasovi tek radili ljudskim plućima, često se pitao. Na brzinu je pokušao da se orijentiše. Nalazio se stotinak metara severno od Crvenog trga. Gde je bila najbliža stanica metroa? Tako bi najlakše mogao da im utekne. U metrou je uvek bilo policajaca. Ali, zar mu upravo policija nije bila za petama? Možda i nije. Čitao je kako su mafijaši često imali običaj da se maskiraju u policajce. Moskovske ulice su gotovo uvek vrvele od policije čovek nije mogao da se okrene a da se ne sudari sa nekim od njih i svi su nosili

pendreke i automatsko oružje. Ali, kao za inat, tog dana nigde nije spazio ni jednog jedinog pandura.

Iz zgrade je dopirala potmula lupa. Mahnito se osvrnuo oko sebe.

Oni tipovi su razvaljivali vrata ostave u Mekdonaldu. Potrčao je ka glavnoj ulici baš u trenutku kada su njegovi napadači ponovo otvorili vatru.

Izašao je na pločnik i skrenuo desno, trčeći najbrže što je mogao u neudobnom odelu koje je imao na sebi. Podigao je ruku, raskopčao kragnu i strgao kravatu. Sad je bar mogao da diše. Bilo je samo pitanje trenutka kada će njegovi progonitelji zaci za ugao. Sa desne strane se nalazio jedan od bezbrojnih parkinga koji su bili raštrkani po moskovskom unutrašnjem prstenu. Potrčao je u tom pravcu i prebacio se preko lančane ograde koja je sezala do visine struka.

Usporio je korak kako bi osmotrio teren. Na sve strane bile su parkirane lade, čajke i volge. Poneki ford. Nekoliko nemačkih limuzina. Gotovo svi automobili bili su prljavi i ulubljeni. Osvrnuo se iza sebe. Tipovi koji su mu bili za petama su skrenuli u uličicu i sada su se nalazili na svega stotinak metara od njega.

Pojurio je preko travnate parcele na sredini parkinga. Meci su se odbijali od karoserije sa njegove desne strane. Bacio se iza tamnog micubišija i provirio iza zadnjeg branika. Njegovi progonitelji bili su sa druge strane ograde. Kromanjonac je stajao sa ispruženim pištoljem, dok je Zrikavi i dalje kasao ka parkingu.

Tada je u blizini začuo verglanje motora.

Dim je pokuljao iz auspuha. Stopsvetla su blesnula.

Bila je to lada drap boje, parkirana na suprotnoj strani travnjaka. Automobil je krenuo unazad, žurno napuštajući parking. Primetio je strah na licu vozača. Vozač je verovatno čuo fijuk metaka i zaključio da bi bilo pametnije da što pre odmagli odatle.

Zrikavi je u međuvremenu preskočio ogradu.

Lord je izjurio iz svog skrovišta i skočio na ladinu haubu, svom snagom zgrabivši brisače na vetrobranu. Hvala bogu da je prokleta krtija imala brisače. Znao je da su ruski vozači često skidali brisače kako ih lopovi ne bi maznuli na parkingu. Šofer ga je zaprepašćeno pogledao, ali je nastavio da vozi ka prometnom bulevaru. Lord je kroz zadnji prozor primetio kako Zrikavi, koji se nalazio na razdaljini od pedeset metara, podiže pušku i nišani i kako se Kromanjonac penetra preko ograde. Tada se prisetio vozača taksija i zaključio da nema prava da upliće sirotog čoveka u tu ludoriju.

Čim je lada izašla na široki bulevar, skliznuo je sa haube i skotrljao se na pločnik.

Već narednog sekunda je usledila nova kiša metaka.

Lada je skrenula ulevo i nastavila dalje pod punim gasom.

Lord se sa pločnika skotrljao na ulicu, nadajući se da će blago ulegnuće ispod ivičnjaka blokirati ugao gađanja i sprečiti Zrikavog da uputi dovoljno precizan hitac.

Meci su fijukali na sve strane, lansirajući grumenje zemlje i komadiće betona u vazduh.

Ljudi koji su se zatekli na autobuskoj stanici su se istog časa razbežali.

Skrenuo je pogled ulevo. Jedan autobus mu je dolazio u susret. Delilo ih je svega pedesetak metara. Šofer je aktivirao vazdušne kočnice. Gume su zacvilele. Dim koji je izbijao iz auspuha mirisao je na sumpor. Izleteo je na ulicu dok su kočnice škripale i dok se autobus zaustavljao. Vozilo se isprečilo tačno između njega i napadača. Hvala bogu što automobili nisu koristili spoljnu traku, pomislio je. Naglo se uspravio i jurnuo preko ulice. Bulevar je imao šest traka, a saobraćaj se odvijao u jednom smeru, iz pravca severa. Trčao je cikcak putanjom, prelazeći iz trake u traku i nastojeći da ostane u vertikalnom položaju u odnosu na autobus. Negde na pola puta je bio primoran da se zaustavi i da propusti kolonu vozila. Njegovi progonitelji će svakog časa zaobići autobus. Iskoristio je trenutni prekid u saobraćaju i potrčao preko poslednje dve trake, preskočio ivičnjak i izbio na pločnik.

Pred njim se nalazilo nekakvo gradilište. Goli metalni nosači su se dizali četiri sprata u visinu. Oblaci su se užurbano valjali preko nebeskog svoda. Još nije spazio nijednog policajca, izuzev onih koji su mu bili za petama. Saobraćajna buka se stapala sa tutnjavom kranova i betonskih mešalica. Za razliku od njegove rodne Atlante, gradilište nije bilo okruženo sigurnosnom ogradom.

Potrčao je preko građevinske parcele, osvrnuvši se preko ramena. Muškarci s oružjem su se probijali preko prometnog bulevara, izbegavajući automobile, dok su sirene zavijale na sav glas. Radnici su se vrzmali unaokolo, ne obraćajući pažnju na njega, kao da su tamnopusi muškarci u okrvavljenoj odeći svakodnevno jurcali preko gradilišta. Ali, to je bila jedna od ključnih osobina nove Moskve. Ljudi koji su tamo živeli znali su daje najpametnije da se sklone s puta i da gledaju svoja posla. Dvojica napadača

su u međuvremenu stigla do pločnika, smanjivši razdaljinu na nepunih pedeset metara.

Direktno ispred njega nalazila se mešalica za beton koja je izlivala sivi malter u čelično korito. Radnik sa šlemom je nadzirao postupak. Korito se nalazilo na velikoj drvenoj platformi koja je lancima bila prikačena za kabl koji je kran podizao na visinu od četiri sprata. Muškarac sa šlemom se povukao u stranu i čitava konstrukcija je krenula uvis.

Lord je, zaključivši da je to bilo najbolje raspoloživo rešenje, pojurio ka podižućoj platformi, skočio unapred i zgrabio donji rub drvene konstrukcije. Stvrdnuti beton na površini platforme je otežavao stisak, ali mu je pomisao na Zrikavog i Kromanjonca dala dovoljno snage da se održi na platformi.

Dok se platforma dizala, napravio je blagi zamah kako bi se prebacio naviše. Taj pokret je bio dovoljan da se platforma zanjše i da lanci zacvile, ali je Lord uspeo da se uspenra i da se pribije uz čelično korito. Malter se pod dejstvom nepredviđene težine i kretanja izlivao preko korita, padajući pravo na njega. Zvirnuo je preko ruba korita.

Njegovi progonitelji su приметili šta je uradio. Bio je već na pedesetak metara iznad tla i iz sekunda u sekund se uspinjao sve više. Naoružani muškarci su se zaustavili i naciljali. Dok je visio na drvenoj platformi prekrivenoj betonskom korom, skrenuo je pogled ka čeličnom koritu.

Nije imao drugog izbora.

Bržebolje je uskočio unutra. Vlažan malter je pokuljao preko rubova. Telo mu je postalo obavijeno hladnom lepljivom smesom koja je podstakla jezu u njegovom već dovoljno uzdrhtalom telu.

Tada je odjeknula puščana paljba.

Meci su rešetali po drvenoj platformi i čeličnom koritu. Zaronio je telo u cement, slušajući kako se olovo odbija o čelik. A tada je začuo zavijanje sirena. Zvuk je postajao sve glasniji. Pucnjava je prestala.

Bacio je pogled ka bulevaru i ugledao tri policijska automobila kako jure ka jugu, u pravcu gradilišta. Napadači su, začuvši sirene, počeli užurbano da se povlače. Tada je spazio tamnoplavi volvo kako dolazi iz pravca severa, jureći niz široki bulevar. Zrikavi i Kromanjonac su krenuli ka automobilu, ali nisu odoleli iskušenju da upute još par oproštajnih hitaca.

Napeto je posmatrao kako uleću u volvo i kako se njihov automobil udaljava od gradilišta.

Tek tada se pridigao na kolena i ispustio uzdah olakšanja.

2.

Izašao je iz automobila, osvrnuvši se oko sebe. Ponovo je bio na prospektu Nikolska, na istom mestu gde je započela pucnjava. Nakon što je policija banula na gradilište, Lord je bio spušten na zemlju i ispran šmrkom kako bi se otarasio maltera i krvi. Više nije imao sako i kravatu, a njegova bela košulja i tamne pantalone bili su mokri i prekriveni sivim flekama. Dok je stajao na svežem moskovskom vazduhu, nakvašen do gole kože, imao je osećaj kao da je umotan u hladnu oblogu. Bio je ogrnut vunanim ćebetom koje mu je dao jedan od radnika. Ćebe je mirisalo na plesan i na konje. Bio je zbunjen i zatečen situacijom u kojoj se obreo, ali je znao da će u razgovoru sa ruskim inspektorom morati da deluje smireno i pribrano.

Prospekt je vrveo od policijskih automobila i ambulantnih kola. Rotaciona svetla su bleskala, a panduri u civilu su se vrzmali na sve strane. Saobraćaj je bio obustavljen. Policajci su zatvorili ulicu na oba kraja, sve do Mekdonaldsa.

Lord je bio sproveden do niskog zdepastog muškarca sa bikovskim vratom i potkresanim crvenkastim zulufima koji su štrcali sa mesnatih obraza. Čelo mu je bilo izbrazdano dubokim borama. Nos mu je bio iskrivljen, kao uspomena na prelom koji nije propisno zarastao, a koža mu je imala bledožučkastu boju, kao što je često slučaj kod Rusa. Na sebi je imao otromboljeno sivo odelo i tamnu košulju preko kojih je bio navučen crni kaput. Cipele su mu bile iznošene i prljave.

„Ja sam inspektor Orleg iz moskovske milicije“ predstavio se, ispruživši ruku ka njemu. Ručni zglobovi i podlaktica su mu bili posuti žućkastomrkim pegama. „Vi bili ovde kad počela pucnjava?“

Inspektor je govorio lošim engleskim sa izrazitim naglaskom, tako da se Lord zapitao da li bilo pametnije da mu odgovori na ruskom. Tako bi se sigurno lakše sporazumeli. Rusi su mahom pretpostavljali da su Amerikanci previše arogantni ili previše lenji da bi ovladali njihovim jezikom. To je naročito važno za tamnopute Amerikance koji su, kako se često ispostavljalo, za Ruse predstavljali svojevrsnu cirkusku atrakciju. Lord je tokom protekle decenije preko deset puta posetio Moskvu, tako da ga je

iskustvo naučilo da je bolje da svoj lingvistički talenat zadrži za sebe. Tako je mogao da oslušne komentare advokata i biznismena koji su smatrali da, zahvaljujući jezičkoj barijeri, mogu slobodno da razmene svoja stanovišta. Lord je u tom trenutku bio podozriv prema svemu i svakome. Njegova pređašnja iskustva sa policijom bila su ograničena na nekoliko razmirica oko parking prostora i na jedan incident kada je morao da izruči pedeset rubalja kako bi izbegao posledice izlažiranog saobraćajnog prekršaja. Bilo je poznato da moskovski policajci nisu zazirali od toga da opelješe strance. Šta očekujete od čoveka koji zarađuje sto rubalja mesečno?, rekao mu je jedan pandur dok je gurao u džep njegovih pedeset dolara.

„Ljudi koji su nas napali bili su policajci“, rekao je na engleskom.

Rus odmahnu glavom. „Možda bili obučeni kao policajci. Ruska milicija ne puca po ulica.“

„Ovi su pucali“, odvrati Lord, bacivši pogled ka okrvavljenim ostacima Artemija Belog. Mladi ruski advokat je, otvorenih očiju, ležao na pločniku dok su mu iz rupa na grudima tekli potočići crvenkastosmeđe krvi. „Koliko ljudi je pogođeno?“

„Pjat“

„Pet? Koliko je mrtvo?“ „Četire.“

„Ne delujete mi zabrinuto, s obzirom na činjenicu da je četvoro ljudi ubijeno usred bela dana na javnom mestu.“

Orleg ravnodušno slegnu ramenima. „To uradio moskovski krov. Moskovski krov tvrd orah za policija.“

„Krov“ je bio uobičajeni žargonski izraz za mafijaše koji su delovali u Moskvi i u velikom delu zapadne Rusije. Nije mu bilo poznato zašto je mafija dobila takav naziv. Možda zbog načina na koji se plaćao reket kroz krov a možda i zato što je to bila metafora za čudno poimanje životnog uspeha u Rusiji. Mafijaši su vozili najskuplje automobile, živeli su u najluksuznijim daćama i nosili su najkvalitetniju odeću. Uopšte nisu pokušavali da prikuju svoje bogatstvo. Štaviše, čak su se razmetali svojim blagostanjem pred vladinim službenicima i običnim narodom. Mafija je predstavljala zasebnu društvenu klasu koja se zapanjujućim tempom infiltrirala u sve pore državnog sistema. Lord je na osnovu svog poznanstva sa ruskim biznismenima mogao da zaključi da se plaćanje „zaštite“ nalazilo na listi nužnih troškova i daje ta stavka bila od jednakog značaja za opstanak neke kompanije kao kvalitetna radna snaga i stabilan inventar. Ruski biznismeni su mu često govorili da, kada pred vaša vrata banu

gospoda u Armanijevim odelima i kažu Bog zavešćat delitsja Bog zapoveda da se sve deli njihove reči treba shvatiti krajnje ozbiljno.

„Mene zanjima zašto ti ljudi baš vas napali?“ nastavi Orleg.

Lord pokaza rukom ka Belom. „Zašto ne pokrijete telo?“

„Njemu ne smeta.“

„Meni smeta. Poznavao sam ga.“

„Kako vi njega poznavali?“

Lord zavuče ruku u džep i izvadi novčanik.

Pločasta službena značka koju je dobio pre nekoliko nedelja preživela je kupanje u cementu. Pružio je značku ka Orlegu.

„Vi član na carska komisija?“

Orlegov ton implicirao je prećutno pitanje: zašto bi jedan Amerikanac bio umešan u tako suštinski rusku stvar? Orleg mu se sve manje dopadao. Činilo mu se daje izrugivanje predstavljalo najbolji način da pruži oduška svojim emocijama.

„Da, ja član na carska komisija“, odgovorio je, oponašajući njegov iskvareni engleski.

„Vaše dužnosti?“

„To strogo poverljivo.“

„Može bude važno za nas.“

Činilo se da je Lordov pokušaj da mu se naruga prošao neprimećeno. „Najbolje je da to razmotrite sa ljudima iz komisije.“

Orleg pokaza ka mrtvom telu. „A ovaj ovde?“

Lord mu ukratko objasni da je Artemij Beli bio advokat koji je po nalogu ruskog ministarstva pravde sarađivao sa carističkom komisijom i koji mu je pružio značajnu pomoć u prikupljanju podataka iz sovjetskog arhiva. Što se ticalo njegovog privatnog života, znao je samo da Beli nije bio oženjen, da je živeo u državnom stanu severno od Moskve i da je imao želju da jednog dana poseti Atlantu.

Prišao je nepomičnom telu i turobno se zagledao u ono što je ostalo od Artemija Belog.

Već duže vreme je bio pošteđen takvih prizora, ali je tokom svog službovanja u Avganistanu video i daleko gore stvari. Otišao je u Avganistan na šest meseci, a ostao je punih godinu dana. Tamo nije bio kao vojnik, već kao advokat. Bio je odabran zbog svojih jezičkih sposobnosti, kao član kontigenta koji se nalazio pod okriljem Stejt departmenta, čiji je zadatak bio da se olakša prenos vlasti nakon proterivanja talibana. Čelnici

njegove advokatske firme su smatrali da bi bilo dobro da tamo pošalju nekog od svojih ljudi. To je bilo dobro za imidž kompanije, kao i za njegovu karijeru, objasnili su kada su mu dodelili taj zadatak. Ali, kada se obreo u Avganistanu, pozeleo je da uradi nešto više osim da po ceo dan dreždi nad papirima. I tako je počeo da pomaže tamošnjim ljudima da pokopaju svoje mrtve. Avganistanci su pretrpeli teške gubitke. Daleko teže nego što se moglo pročitati u novinama. Još se sećao onog uzavrelog sunca i brutalnog vetra, dejstva neumoljivih prirodnih sila koje su ubrzavale raspadanje leševa, dodatno otežavajući već dovoljno mučan zadatak. Smrt uopšte nije bila prijatna stvar. Gde god da se dešavala.

„Rasprskavajući meć“, dobaci Orleg iza njegovih leđa. „Raznesu žrtvu ko strašilo.“ U inspektorovom glasu nije bilo ni trunke saosećanja.

Lord skrenu pogled ka tom bezosećajnom licu i tim mutnim krmeljivim očima. Inspektor je oko sebe širio miris alkohola i metvice. Lordu je bilo krivo što je tako olako prešao preko njegovog predloga da se pokrije telo. Zato je skinuo cebe kojim je bio ogrnut i prebacio ga preko ubijenog advokata.

„Kod nas vlada običaj da se telo prekrije“ rekao je Orlegu.

„To ovde ne važi. Moskovske ulice pune leševa.“

Lord se ponovo zagleda u to hladno cinično lice. Policijski inspektor se verovatno nagledao svega i svačega. Posmatrao je kako njegova vlada iz dana u dan gubi kontrolu i kako njegovi sunarodnici rade za platu koja unedogled kasni, ili za robnu kompenzaciju, ili za crnoberzijanske američke dolare. Devedeset i kusur godina komunizma su ostavile traga. Bespridel, kako su to Rusi zvali. Anarhija. Trag neizbrisiv poput tetovaže. Žig naroda koji je otišao u propast.

„Ministarstvo pravde svuda gura nos a ne vodi račun o bezbednost“, objasni Orleg, ravnodušno pokazavši ka lešu. „Ni prvi ni poslednji advokat koji upucan u Moskva.“

Lord ništa nije odgovorio.

„Možda naš novi car reši problem?“ natuknu Orleg.

Lord se uspravi, okrenuvši se direktno ka inspektoru. Stopala su im stajala paralelno, tela na bliskom rastojanju. „Možda. Sve je bolje od ovoga.“

Orleg ga prostreli plamtećim pogledom, ali su mu oči ostale nedokučive. Lordu i dalje nije bilo jasno da li je inspektor delio njegovo uverenje. „Vi meni izvrđali odgovor. Zašto ti ljudi vas jurili?“

Lord se ponovo priseti šta je Zrikavi rekao dok je izlazio iz volvoa. Prokleti čornij se izvukao. Da li bi to trebalo da kaže Orlegu? Inspektor mu je iz nekog razloga bio sumnjiv. I krajnje odbojan. A opet, možda je to bila obična paranoja, posledica nebuloze u kojoj se obreo? Bilo bi najpametnije da se što pre vrati u hotel i da se konsultuje sa Tejlorom Hejzom.

„Pojma nemam... izuzev možda zbog toga što sam ih video na delu. Slušajte, videli ste moje isprave i znate gde možete da me pronađete. Odeća mi je mokra i puna krvi, a ovde je vraški hladno. Moram pod hitno da se presvučeni. Može li neko od vaših ljudi da me odveze do Volhova.

Inspektor nije odmah odgovorio. Samo se zapiljio u njega sa proračunatom arogancijom.

Tada mu je vratio službenu karticu.

„Naravno, gospodine komisioni advokate. To nikakav problem. Daću vam jedna kola na raspoloženje.“

3.

Lord je policijskim automobilom bio prebačen do glavnog ulaza hotela Volhov. Vrtar ga je bez reči pustio unutra. Iako je njegova hotelska legitimacija bila uništena, uopšte nije bilo potrebe da je pokazuje. On je bio jedini tamnoputi gost, što ga je činilo prepoznatljivim već na prvi pogled. Istini za volju, vrtar je napravio začuđenu grimasu kada je primetio u kakvom je stanju njegova odeća, ali ništa nije prokomentarisao.

Hotel Volhov bio je podignut početkom dvadesetog veka, pre boljševičke revolucije. Nalazio se u neposrednoj blizini centra, severozapadno od Kremļa i Crvenog trga, dijagonalno od prometnog skvera na čijem je suprotnom kraju bio smešten čuveni Boljšoj teatar. Sobe koje su bile okrenute ka ulici su u sovjetsko doba imale otvoren pogled na imponzantan Lenjinov mauzolej i spomenik Karlu Marksu, ali su ta obeležja u međuvremenu nestala. Zahvaljujući združenim naporima američkih i evropskih investitora, hotelu je tokom minule decenije bio vraćen nekadašnji sjaj. Raskošno predvorje i foajei, ukrašeni muralima i kristalnim lusterima, odisali su carističkom atmosferom pompe i privilegije, ali su slike koje su bile okačene na zidovima i koje su, bez izuzetka, predstavljale delo ruskih umetnika svedočile o uticaju kapitalizma, jer je ispod svake od njih stajala oznaka „na prodaju“. Slično tome, hotelu je bio pridodat moderni poslovni centar, velnes klub i zatvoren bazen, čime je jedno starinsko zdanje bilo pretvoreno u savremeni ugostiteljskoposlovni kompleks koji je ponosno hitao u susret novom milenijumu. Lord se ustremio pravo ka recepciji i upitao da li je Tejlor Hejz u svojoj sobi. Hotelski službenik ga je obavestio da je gospodin Hejz otišao u poslovni centar. Palo mu je na pamet da bi možda prvo trebalo da se presvuče, ali nije imao vremena za odlaganje. Odsečnim korakom je zamarširao kroz predvorje, ka staklenom zidu koji ga je delio od prostorije sa kompjuterskim terminalima. Hejz je sedeo za jednim od stolova.

Tejlor Hejz je bio jedan od četvorice starijih partnera u upravnom odboru advokatske firme Pridžen end Vudvort. Firma je upošljavala skoro dve stotine advokata, što ju je činilo jednom od najvećih kompanija za

pružanje pravnih usluga na jugoistoku Sjedinjenih Država. Na spisku njihovih klijenata nalazile su se brojne ugledne svetske banke, korporacije i osiguravajući zavodi koji su redovno uplaćivali pozamašne provizije na račun Pridžen end Vudvorta. Njihove kancelarije su okupirale dva sprata elegantnog plavičastog nebodera u samom srcu Atlante. Hejz, koji je diplomirao pravo i magistrirao poslovnu administraciju, uživao je status eksperta za globalnu ekonomiju i međunarodno pravo. Priroda mu je podarila vitku atletsku građu, a smeđa kosa prošarana sporadičnim sedim pramenovima je svedočila o njegovoj zrelosti i iskustvu. Redovno se pojavljivao na CNN-u u svojstvu komentatora. Kamera ga je prosto obožavala, a njegove sivoplave oči su odavale ličnost koja je, po Lordovom uverenju, predstavljala čudesnu kombinaciju šoumena, uličnog kavgadžije i akademika.

Lordov mentor se veoma retko pojavljivao na sudu, a još ređe je učestvovao na sedmičnim sastancima pedesetak advokata koji su, zajedno sa Lordom, sačinjavali međunarodni odsek firme Pridžen end Vudvort. Lord je u nekoliko navrata saradivao direktno sa Hejzom, prateći ga na putovanjima po Evropi i Kanadi gde je obavljao relevantna istraživanja i druge poverene zadatke, ali su njih dvojica tek u poslednjih nekoliko nedelja dobili priliku da se intenzivnije druže, tako da je njihov odnos donekle evoluirao i prešao sa službenog „vi“ na neformalno „ti“.

Hejz je neprestano bio u pokretu. Bar tri nedelje mesečno je provodio na poslovnim putovanjima, izlazeći u susret raznolikom mnoštvu međunarodnih klijenata koji su bili spremni da plate honorar od 450 dolara za sat vremena kako bi im njihov advokat došao u kućnu posetu. Kada se pre dvanaest godina zaposlio u Pridžen end Vudvortu, Lord je gotovo preko noći uspeo da stekne Hejzovu naklonost. Kasnije je saznao da je upravo na Hejzovo insistiranje dobio premeštaj u međunarodni odsek. Tome je nesumnjivo doprinela počasna diploma Virdžinijskog pravnog fakulteta, magistratura iz istočnoevropske istorije na Univerzitetu Emori i njegov dar za jezike. Hejz je ubrzo počeo da mu poverava zadatke širom Evrope, a naročito u zemljama istočnog bloka. Firma Pridžen end Vudvort je zastupala veliki broj klijenata sa krupnim investicijama u Češkoj, Poljskoj, Mađarskoj, baltičkim državama i Rusiji. Lordovi klijenti bili su više nego zadovoljni, što je imalo značajnog odraza na njegovu karijeru. Postepeno je napredovao do statusa starijeg saradnika, a uskoro će, kako se nadao,

dogurati i do statusa mladeg partnera. Ko zna, jednog dana će se možda čak naći na čelu međunarodnog odseka, razmišljao je.

Naravno, pod uslovom da mu neko ne smakne glavu pre toga.

Otvorio je staklena vrata poslovnog centra i kročio unutra. Hejz skrenu pogled sa kompjuterskog monitora. „Šta ti se, do đavola, desilo?“

„Ne mogu ovde.“

Desetak ljudi je sedelo za raštrkanim kompjuterskim terminalima. Činilo se da je Lordov poslodavac istog trenutka shvatio ozbiljnost situacije. Ne prozborivši ni reči, ustao je sa svog mesta i krenuo ka jednom od foajea u prizemlju. Tavanica je bila ukrašena ogromnim vitražom, a u blizini je zamorila ružičasta mermerna fontana. Tokom prethodnih nedelja to mesto se pretvorilo u njihovo redovno sastajalište.

Smestili su se u jednom separeu.

Lord se okrenu ka konobaru i lupnu prstima po grlu, davši mu znak da želi votku. U stvari, želeo je bila preblaga reč. Votka mu je bila potrebna kao vazduh.

„Reci, Majlse“, konačno prbzbori Hejz. „0 čemu se radi?“

Lord mu tada natenane ispriča šta se desilo, predočivši događaje do najsitnijih detalja, uključujući komentar koji je Zrikavi izustio dok je napuštao volvo i pretpostavku inspektora Orlega da je atentat bio usmeren na Artemija Belog i rusko ministarstvo pravde. Na kraju je kolebljivo dodao, „Znaš, Tejlore, šta god Orleg mislio o tome, stekao sam utisak da su ti tipovi hteli da smaknu mene.“ Hejz odmahnu glavom. „Ko će ga znati? Video si kako izgledaju. Možda su samo hteli da eliminišu svedoka. A što se tiče onog komentara... znaš, ti si bio jedini crnac koji se u tom trenutku zatekao na ulici.“

„Ali, tamo je bilo na stotine ljudi. Zašto su se okomili baš na mene?“

„Zato što si bio sa Belim. Taj inspektor je verovatno u pravu. Sasvim je moguće da su imali pik na Belog. Možda su vas pratili čitavog dana, čekajući povoljnu priliku. Na osnovu onoga što si mi ispričao, to mi deluje kao najubedljivija teorija.“

„Ali, kako možemo da budemo tako sigurni?“

„Majlse, ti si upoznao Belog pre nekoliko dana. Nemaš blagog pojma ko je taj čovek bio i čime se bavio. Ljudi ovde svakodnevno gube glavu na razne neprirodne načine.“

Lord pređe očima preko tamnih mrlja na svojoj odeći i ponovo pomisli na sidu. Konobar priđe stolu, noseći votku. Hejz zavuču ruku u džep i

dobaci mu nekoliko rubalja. Lord duboko udahnu i sruči piće niz grlo, nadajući se da ću mu alkohol primiriti nerve. Oduvek je voleo rusku votku. To je, van svake sumnje, bilo najbolje piće na svetu. „Mogu samo da se nadam da je Beli bio HIV negativan. Još sam zamazan njegovom krvlju.“ Spustio je čašu na sto. „Misliš da bi trebalo da zбриšem odavde?“

„Da li to želiš?“

„Do đavola! Naravno da ne želim! Ovde se dešavaju istorijske stvari. Ne želim tek tako da pobegnem. Jednog dana ću svojim unucima moći da pričam kako sam bio na licu mesta kada se car svekolike Rusije vratio na presto.“

„Onda nemoj da ideš.“

Lord potegnu još jedan gutljaj. „Ali, takođe želim da poživim dovoljno dugo da dočekam unuke.“ „Kako si uspeo da im umakneš?“

„Trčao sam ko sumanut. Znaš, može ti zvučati čudno, ali sam sve vreme razmišljao o svom dedi i južnjačkom lovu na rakune^{3}. To mi je dalo snagu.“ Hejz napravi zbunjenu grimasu.

„Znaš, tako su se beli rasisti zabavljali tamo negde četrdesetih godina. Odvedu crnca u šumu, puste pse da ga dobro onjuše i daju mu pola sata fore.“ Ponovo je cugnuo votku. „Ali, ti kurvini sinovi nikad nisu uspeali da uhvate mog dedu.“

„Hoćeš da ti obezbedim neku zaštitu?“ susretljivo upita Hejz. „Da ti unajmim telohranitelja?“

„To nije loša ideja.“

„Znaš, voleo bih da ostaneš u Moskvi. Ovo može da postane prilično zapetljano, tako da mi je potreban čovek tvog kalibra.“

Lord je takođe želeo da ostane. I zato je počeo da ubeđuje sebe kako su se Zrikavi i Kromanjonac okomili na njega samo zato što je video kako su ubili Belog. Hteli su naprosto da uklone svedoka. To je bilo sve. Zašto bi ga inače jurili? To je bio jedini razlog. „Ostavio sam svoje stvari u arhivu. Mislio sam da ću samo skoknuti negde na ručak.“

„Nazvaću arhiv i reći im da ti pošalju stvari.“

„Nemoj. Mislim da je bolje da se istuširam pa da lično odem po njih. Ionako treba još nešto da pogledam.“

„Nešto određeno?“

„Ne baš. Samo pokušavam da sastavim konce. Javiću ti ako nešto izroni. Biće mi lakše ako se usredsredim na posao.“

„Šta ćemo sa planovima za sutra? Jesi li u stanju da se pojaviš na sastanku?“ Konobar priđe stolu, noseći još jednu votku. „Naravno da sam u stanju.“

Hejz raširi usne u osmeh. „To se zove ispravan stav, momče. Znao sam da mogu da računam na tebe.“

Hejz je krčio put kroz masu putnika koji su napuštali voz. Stanica podzemne železnice koja je samo minut ranije delovala pusto sada je vrvela od hiljada i hiljada Moskovljana koji su se probijali ka pokretnim stepenicama dugim trista metara. Bio je to impresivan prizor, ali je za Hejza još impresivnija bila neverovatna tišina koja je vladala u metrou. Uvek je bilo tako. Unaokolo se čula samo škripa donova, lupkanje štikala i šuštanje mantila i kaputa. Naravno, u tunelu bi povremeno odjeknuli i ljudski glasovi ali je, generalno posmatrano, povorka od osam miliona ljudi koji su se svakog jutra i svake večeri prevozili najprometnijom podzemnom železnicom na svetu delovala neobično ćutljivo i neobično sumorno.

Moskovski metro je bio Staljinovo čedo. Uzaludan pokušaj da se tokom tridesetih godina ovekoveče dostignuća socijalističke revolucije izgradnjom najduže i najsloženije mreže tunela u istoriji ljudskog roda. Stanice rasute po čitavom gradu su predstavljale prava umetnička dela. Kitnjasti ukrasi od gipsanog maltera, neoklasicistički mermerni stubovi, raskošni lusteri i iskričavi odsjaji zlata i stakla plenili su ljudske poglede. Niko se nikada nije upitao koliko će koštati realizacija tako impozantnog projekta i koliko će novca svake godine morati da bude uloženo u njegovo održavanje. A sada je kucnuo čas da se plati cena tog suludog poduhvata. Život u Moskvi prosto nije mogao da funkcioniše bez tog gigantskog transportnog sistema čije je održavanje svake godine zahtevalo na milijarde rubalja a koji je za uzvrat donosio profit od svega nekoliko kopejki po jednoj vožnji.

Jeljcin i njegovi naslednici su pokušali da podignu cenu karata, ali su se suočili sa takvim gnevom javnosti da su morali da odustanu od svojih namera. Ali, to je bio njihov problem, razmišljao je Hejz. Previše populizma za tako jogunast i hirovit narod kao što su Rusi. Možeš da budeš u pravu ili možeš da grešiš, ali nipošto ne smeš da budeš neodlučan. Hejz je bio uveren da bi Rusi više poštovali svoje vođe da su podigli cenu karata i potom izveli pred streljački vod svakog ko bi se otvoreno usprotivio njihovoj odluci. Bila je to lekcija koju mnogi ruski carevi i komunistički premijeri nisu naučili što je naročito važno za Nikolaja Drugog i Mihaila Gorbačova.

Sišao je sa pokretnih stepenica i krenuo za masom ka uzanim vratima koja su vodila napolje. Vazduh je bio oštar i svež. Nalazio se severno od centra Moskve, iza zakrčene saobraćajnice sa četiri trake koja je okruživala grad i koja je iz nekog misterioznog razloga bila nazvana Vrtni prsten. Stanica na kojoj je izašao predstavljala je oronuli oval od pločica i stakla prekriven ravnim krovom. Staljin se na tom mestu nije pokazao u najboljem izdanju. Zapravo, čitav taj deo grada je teško mogao da izbori mesto u turističkim brošurama. Ispred staničnog ulaza se tiskalo mnoštvo iznurenih žena i muškaraca upalih lica, zamršene kose i vonjave odeće koji su prodavali sve i svašta 'od kozmetike, preko piratskih kasete, pa sve do osušene ribe kako bi napabirčili nekoliko rubalja ili, još bolje, američkih dolara. Hejz nije mogao da poveruje da je neko stvarno kupovao te smežurane i usoljene riblje leševе koji su izgledali još gore nego što su mirisali. Jedini raspoloživi izvor ribe bila je reka Moskva tako da je, na osnovu onoga što je saznao o ruskim metodima za odlaganje smeća, bio primoran da se zapita kakve bi sve otrove uneo u želudac kada bi kojim slučajem okusio to skvrčeno riblje meso.

Zakopčao je kaput i počeo da se probija preko ispucalog pločnika, pokušavajući da se stopi sa masom. Umesto uobičajenog poslovnog odela, Hejz je za tu priliku navukao par maslinastih somotskih pantalona, tamnu prugastu košulju i crne patike. Bilo je bolje da ne deluje kao zapadnjak. Svaki detalj koji bi ukazivao na zapadnjačke modne trendove prosto je prizivao nevolju.

Pronašao je klub u kome je imao zakazan sastanak. Lokal je bio smešten u sredini oronulog bloka zgrada, uklešten između pekare, bakalnice, muzičke prodavnice i poslastičarnice. Nije bilo nikakvih plakata ili obeležja, izuzev male table koja je mamila posetioce ćirilničnim natpisom koji je obećavao uzbudljivu zabavu. Prostorija je bila pravougaonog oblika, obasjana prigušenim osvetljenjem, a zidovi prekriveni jeftinom oplatom od orahovine koja je valjda trebalo da doprinese privlačnosti ambijenta. Vazduh je bio ustajao i prožet plavičastom izmaglicom. U središtu prostorije nalazio se ogroman lavirint napravljen od iverice. Već je video nešto slično u centru grada, u luksuznijim lokalima u kojima su se okupljali novi bogataši. Bila su to monstruoza neonska zdanja prekrivena pločicama i mermerom. Ovo ovde bila je sirotinjska verzija, sklepana od golih dasaka i osvetljena fluorescentnim sijalicama koje su isijavale snopove oštrih plavičastih zraka.

Oko drvenog lavirinta se tiskalo mnoštvo muškaraca. To su bili ljudi koji nisu imali pristupa u elitne lokale čiji su posetioци tamanili losose, haringe i salatu od cvekle. Naoružani telohranitelji su dežurali pred ulazom dok su novi bogataši u susednim prostorijama igrali rulet i ajnc, bacajući na sto svežnjeve od po nekoliko hiljada dolara. Često je trebalo izdvojiti po dve stotine rubalja samo da bi se kročilo na takvo mesto, a muškarci koji su se okupili u rupi u kojoj se Hejz obreo radnici koji su bili zaposleni u obližnjim fabrikama i livnicama morali su da dirinče punih šest meseci za dve stotine dolara.

„Još malo pa će početi“, dobaci Feliks Orleg na ruskom.

Hejz nije primetio kada mu je policijski inspektor prišao. Njegova pažnja bila je usredsređena na drveni lavirint. Pokazao je ka okupljenoj svetini i upitao na ruskom, „U čemu se sastoji zabava?“

„Videćete.“

Prišao je podijumu, primetivši da se drvena konstrukcija zapravo sastojala od tri zasebna lavirinta koji su se ukrštali na određenim mestima. Tada su kroz vratanica na drugom kraju podijuma iskočila tri pacova. Činilo se da su glodari savršeno dobro znali šta se od njih očekuje. Neustrašivo su jurnuli napred i muškarci su počeli da urlaju na sav glas. Jedan od posmatrača je ispružio ruku ka drvenoj konstrukciji, ali se krupan muškarac bokserske građe istog trenutka stvorio pored njega i povukao ga u stranu.

„Ovo je moskovska verzija Kentaki derbija“, objasni Orleg.

„I to se dešava po vasceli dan?“

Pacovi su jurili kroz lavirint, vesto savladavajući krivine i zavijutke. „Po čitav jebeni dan. Dolaze ovde da proćerdaju ono malo crkavice koju su zaradili.“

Tada jedan od pacova stiže do ciljne linije i grupa muškaraca počeo veselo da kliče. Hejz se upita koliko li je iznosila premija, ali zaključio daje pametnije da pređe na posao. „Zanima me šta se danas desilo.“

„Znate, taj vaš čornij... on je isti ko ovi pacovi. Prilično je brz i dobro se snalazi u lavirintu.“

„Uopšte nije smeo da stigne do lavirinta. Trebalo je da ga sredite na licu mesta.“ Orleg otpi gutljaj prozirne tečnosti iz čaše koju je držao u ruci. „Naši strelci su ga očigledno promašili.“

Svetina se u međuvremenu utišala, pripremajući se za narednu trku. Hejz povede Orlega ka praznom stolu u udaljenom uglu lokala. „Nisam

raspoložen za pametovanje, Orleg. Dogovor je bio da ga smaknete. Zar je to toliko teško?“

Orleg zamišljeno potegnu još jedan gutljaj. Zadržao je tečnost u ustima pre nego što ju je progutao. „Kao što sam rekao, ti moroni su promašili. Krenuli su u poteru za njim, ali je vaš gospodin Lord uspeo da im izvrda. Koliko sam shvatio, taj tip je prilično domišljat. Svojski sam se potrudio da im raščistim teren. U vreme akcije u tom delu grada nije bilo policijskih patrola. Mislio sam da će kao od šale da odrade posao, a oni su umesto toga koknuli troje ruskih građana.“

„Mislio sam da smo unajmili profesionalce.“

„Unajmili smo dvojicu opakih kopilana, ali su oni daleko od profesionalaca. To su obični gangsteri. Šta ste vi pa očekivali?“ Orleg zastade kako bi dovršio piće.

„Hoćete li da ponovo pokušamo?“

„Nipošto. U stvari, promenio sam plan. Lordu ne srne faliti ni dlaka s glave.“ Orleg ništa nije odgovorio, ali je po njegovom pogledu bilo jasno da mu je bilo mrsko da dobija naređenja od nekog stranca.

„Dignite ruke od njega. To je ionako bila loša ideja. Lord misli da je Beli bio meta, pa neka tako i ostane. Ne smemo da privlačimo pažnju. I ovo je bilo izlišno.“

„Ona dvojica kažu da se vaš advokat poneo kao pravi profesionalac.“

„Lord je u dobroj formi. Na koledžu se bavio ragbijem i atletikom. Ali, dva kalašnjikova trebalo je da srede stvar.“

Orleg se zavalio na naslon. „Možda bi sami trebalo da sredite stvar.“

„Možda ću to i učiniti. A vi se potrudite da se ti vaši idioti drže na distanci. Dobili su priliku i nisu je iskoristili. Recite im da se uzdrže od bilo kakvih daljih pokušaja. A ako se kojim slučajem budu oglušili o to naređenje, prenesite im da će im njihovi bosovi u posetu poslati tipove koji nisu takvi diletanti kao njih dvojica.“

Inspektor odmahnu glavom. „Kad sam bio klinac, lovili smo bogataše i uživljavali se nad njima. A sad nam plaćaju da ih štitimo.“ Pljunuo je na pod. „Već mi je muka od ovog sranja.“

„Kakve veze ovo ima sa bogatašima?“

„Zar stvarno mislite da ja ne kapiram u čemu se sastoji vaša igra?“

Hejz se nagnu ka njemu. „Ništa vi ne kapirate, Orleg. Učinite sebi uslugu i ne gurajte nos tamo gde mu nije mesto. Dovoljno je da sledite naređenja. To će biti mnogo zdravije po vas.“

„Đavo da nosi vas Amerikance. Čitav svet se okrenuo naopačke. Sećam se vremena kad ste bili manji od makovog zrna. Došli biste ovde otkinuti od straha, misleći samo o tome da li ćemo vas pustiti da se vratite nazad. A sad smo postali vaše vlasništvo. Igramo kako vi svirate.“

„Samo vi nastavite s programom, inspektore. Znae, vremena se menjaju. Ili radite ono što vam se kaže, ili se sklonite s puta. Hteli ste da se uhvatite u kolo? E pa sad izvolite, igrajte! Od vas se zahteva samo jedna stvar: bezrezervna poslušnost.“

„Što se mene tiče, nemate razloga za brigu, advokate. Ali, kako ćemo da resimo taj problemčić sa Lordom?“

„To nije vaša briga. Torda prepustite meni.“

4.

15:35

Lord se ponovo obreo u ruskom arhivu, u turobnoj granitnoj zgradi u kojoj je nekada bio smešten Institut za marksizam i lenjinizam. Sada je to bio Centar za očuvanje i proučavanje istorijske dokumentacije savremenog doba, što je bio još jedan od dokaza ruske sklonosti prema dugim i suvoparnim nazivima.

Lord je prilikom prve posete moskovskom arhivu bio iznenađen činjenicom da su na zabatu ispred glavnog ulaza i dalje bili uklesani likovi Marksa, Engelsa i Lenjina, zajedno sa natpisom NAPRED DO KONAČNE POBEDE KOMUNIZMA. Gotovo sva obeležja sovjetske ere bila su uklonjena sa ruskih ulica i fasada i zamenjena dvoglavim orlom koji je puna tri veka predstavljao zaštitni znak dinastije Romanovih. U arhivu mu je bilo rečeno da je tamošnji Lenjinov kip izrađen od crvenog granita predstavljao jedan od retkih preostalih Lenjinovih spomenika u Rusiji.

Nakon što se istuširao i sručio još nekoliko čašica votke, Lord je donekle uspeo da se pribere. Na sebi je imao drugo od dva odela koje je doneo iz Atlante tamnosive boje, sa tankim belim prugama. Pod hitno će morati da poseti neku moskovsku radnju kako bi obnovio garderobu jer mu jedno odelo sigurno neće biti dovoljno za poslovne susrete i izlaske koji su ga očekivali narednih nedelja.

Pre pada komunizma, istorijski arhiv je, kao mesto koje je vrvelo od jeresi, bio otvoren samo za najzagriženije komuniste i ta praksa se delimično održala čak i u novoj Rusiji, mada Lord nikako nije uspevao da shvati zašto. Polica su uglavnom bile preplavljene privatnom dokumentacijom knjigama, pismima, dnevnicima, zapisnicima i drugim neobjavljenim materijalom bezazlenim spisima koji nisu posedovali nikakav istorijski značaj. Još veći izazov za posetioca predstavljalo je odsustvo bilo kakvog indeksa ili kataloga. Arhivski materijal je bio

organizovan isključivo po godinama, osobama ili geografskim područjima. Sve je bilo poslagano krajnje nasumično, kao da je svrha arhiva pre bila u tome da se istraživač izgubi u sveopštem metežu nego da stigne do prosvetljujućih saznanja. Činilo se kao da je arhiv smišljeno bio organizovan tako da se prošlost sakrije od radoznalih očiju, što je verovatno i bio slučaj.

Osim toga, onog trenutka kada bi kročio unutra bio je prepušten sam sebi. Nije bilo nikoga ko bi mu pritekao u pomoć.

Službenici koji su radili u arhivu predstavljali su kadar nasleđen iz sovjetskog doba. Svi oni su nekada bili deo partijske hijerarhije koja je uživala pogodnosti koje nisu bile dostupne običnim građanima. Iako je partija nestala, klika starijih žena odanih komunističkom režimu je opstala, a mnoge od njih su, po Lordovom iskrenom uverenju, priželjkivale povratak starog totalitarnog poretka. Lord je baš zbog toga zamolio Artemija Belog da mu pritekne u pomoć. Zahvaljujući saradnji sa njim, više je postigao za proteklih nekoliko dana neko tokom svih onih nedelja samostalnog istraživanja.

U arhivu je bilo svega nekoliko posetioca koji su se dokono vrzmali među metalnim policama. Većina zapisa, naročito oni koji su se ticali Lenjina, nekada je bila zaključana iza čeličnih vrata u podzemnim skladištima. Jeljcin je konačno resio da obelodani arhivske tajne tako daje naredio da se dugo skrivani dokumenti prebace gore i da se vrata arhiva otvore za akademike i novinare.

Ali ne potpuno.

Značajan deo arhivskog materijala je i dalje ostao nedostupan. Ti papiri su nosili oznaku „zaštićena dokumentacija“, što je otprilike bilo isto što i oznaka „strogo poverljivo“ koja se Amerikancima gurala pod nos kada bi, u ime slobode informacija, pokušali da iščeprkaju podatke koji su se skrivali od pogleda javnosti. Međutim, akreditivi carističke komisije su Lordu omogućili da zaviri čak i u bivše državne tajne. U propusnici koju je dobio od Hejza stajalo je da mu je ruska vlada davala ovlašćenje da pregleda šta god poželi, uključujući i „zaštićenu dokumentaciju“

I tako je Lord sedeo za rezervisanim stolom, pokušavajući da se usredsredi na gomilu papira ispred sebe. Njegov zadatak je bio da pronade što više dokaza koji bi učvrstili poziciju Stefana Baklanova. Baklanov, koji je bio Romanov po rođenju, bio je po proceni carističke komisije vodeći pretendent u borbi za ruski presto. Osim toga, Baklanov je imao jake veze

među zapadnim biznismenima, a mnogi od tih biznismena bili su klijenti firme Pridžen end Vudvort, tako da je Hejz poslao Lorda u arhiv kako bi se uverio da se tamo ne skriva neki dokument koji bi mogao da ugrozi Baklanovljeve pretenzije na ruski tron.

Poslednje što im je trebalo bilo je pokretanje istrage na državnom nivou ili oživljavanje insinucija da su pripadnici Baklanovljeve porodice bili nemački simpatizeri tokom Drugog svetskog rata. Lordovi poslodavci su po svaku cenu želeli da eliminišu mogućnost da tokom izbornog procesa izroni neki detalj koji bi mogao da navede običan narod da posumnja u Baklanovljevu posvećenost majčici Rusiji.

Shodno tome, jedan od Lordovih ključnih zadataka bio je da detaljno istraži dokumentaciju o poslednjem pripadniku dinastije Romanov koji se nalazio na ruskom prestolu, Nikolaju Drugom, i o onome što se desilo u Sibiru šesnaestog jula 1918. godine. Lord je tokom prethodnih nedelja iščitao mnoštvo objavljenih istorijskih prikaza, kao i neke neobjavljene spise, što ga je navelo na zaključak da je raspoloživa arhivska građa, u najmanju ruku, bila kontradiktorna. Detaljno je pročešljao i proučio svaki zapis i svaki izveštaj, eliminišući očigledne neistine i pokušavajući da iz preostalog teksta napabirči verodostojne i upotrebljive informacije. Njegove beleške su iz dana u dan postajale sve obimnije, pretvarajući se u zapanjujuću pripovest o toj sudbinskoj noći u ruskoj istoriji.

Nikolaj se promeškoltio u postelji prenuvši se iz sna. Pored kreveta je stajao muškarac u vojničkoj uniformi. Poslednjih mesecije veoma retko uspevao da zaspi čvrstim snom, tako daje bio pomalo ljut što su ga probudili. Ali, niko više nije mario za to da li će naljutiti Nikolaja Drugog. On je nekada bio car svekolike Rusije, otelotvorenje Svevišnjeg na zemlji, da bi pre godinu dana, prošlog marta, bio primoran da učini ono stoje dotad bilo nezamislivo za jednog božanskog monarha da se povinuje zakonu sile i da se odrekne prestola. Privremena vlada koja je formirana nakon njegove abdikacije bila je uglavnom sačinjena od liberala iz Dume i koalicije radikalnih socijalista. Bilo je to provizorno političko telo koje je trebalo da upravlja zemljom do izbora ustavotvorne skupštine, ali su Nemci dopustili Lenjinu da pređe preko njihove teritorije i da se vrati u Rusiju, nadajući se da će Lenjin prouzrokovati politički haos u zemlji.

Njihove nade nisu bile izneverene.

I tako je pre deset meseci, sramnim činom koji su njegovi stražari ponosno nazivali Oktobarska revolucija, bila zbačena slaba privremena

vlada i boljševici su preuzeli vlast Zastoje njegov rođak, kajzer, to morao da mu uradi? Zar ga je toliko mrzeo? Da li je pobeda u svetskom ratu bila toliko važna da se zbog nje žrtvuje jedna vladajuća dinastija?

Očigledno jeste.

Samo dva meseca nakon što je preuzeo vlast, Lenjin je, u skladu sa opštim očekivanjima, potpisao primirje sa Nemicima i Rusija se povukla iz Velikog rata, ostavljajući saveznike bez istočnog fronta koji bi usporio nemački prodor. Naravno, Britanci, Francuzi i Amerikanci nisu bili oduševljeni takvim razvojem događaja. Nikolaj je shvatao Lenjinovu opasnu igru. Lenjin je narodu obećavao mir kako bi stekao njihovo poverenje, ali je morao da odlaže realizaciju tog mira kako bi primirio tobožnje saveznike, istovremeno pazeći da ničim ne uvredi svog istinskog saveznika, kajzera. Sporazum iz BrestLitovska, potpisan pre pet meseci, bio je poguban po Rusiju. Nemačka je dobila četvrtinu ruske teritorije i gotovo trećinu ruskog naroda. Taj postupak je, kako je naćuo, izazvao strašno ogorćenje u Rusiji. Među stražarima su kružile priće da su se svi boljševički neprijatelji konaćno okupili pod jedinstvenim belim barjakom, koji je predstavljao suštu suprotnost komunističkoj crvenoj zastavi. Brojni regruti su već prešli na stranu belogardejaca. Među njima je bilo najviše seljaka, koji su bili razočarani činjenicom da još nisu dobili svoju zemlju.

Rusija je bila zahvaćena građanskim ratom. Beli protiv crvenih.

A on je postao građanin Romanov, zarobljenik crvenih boljševika. Nićiji vladar.

Nikolaj i njegova porodica su isprva bili zatoćeni u Aleksandrovskom dvorcu u Carskom selu, nedaleko od Petrograda. Potom su prebaćeni u Tobolsk, u centralnoj Rusiji, u malu varoš na obali reke koja je bila puna dražesnih brvnara i belih crkvice. Tamošnji narod je otvoreno iskazivao svoju lojalnost prema svrgnutom caru i njegovoj porodici. Svakog dana su se u velikom broju okupljali pred kućom u kojoj su Romanovi bili zatoćeni, skidajući šešire i krsteći se. Gotovo svakog dana su im donosili kolaće, svece i ikone. Čak su i sami stražari, pripadnici slavnog pešadijskog puka, bili ljubazni i prijateljski nastrojeni. Često su razgovarali i kartali se sa njima. Pripadnicima carske porodice bilo je dozvoljeno da ćitaju knjige i novine, pa čak i da obavljaju pismenu prepisku. Hrana je bila izvrsna i svi su nastojali da im na ovaj ili onaj naćin olakšaju dane koje su provodili u zatoćeništvu.

Sve u svemu, u zatvoru nije bilo tako loše.

A onda su ih, pre tačno sedamdeset osam dana, ponovo preselili.

Tada su stigli ovde, u Jekaterinburg, na istočnim obroncima planine Ural, duboko u srcu majčice Rusije, gde su boljševici imali čvrsto uporište. Deset hiljada crvenoarmejaca je marširalo ulicama. Lokalno stanovništvo je iz dubine duše mrzelo stari caristički poredak. Kuća jednog imućnog čoveka, trgovca po imenu Ipatijev, bila je konfiskovana i pretvorena u zatvor. Kuća za posebne namene, tako su je boljševici zvali. Oko kuće su podigli visoku drvenu ogradu, a prozorska okna su prefarbali krečom i zagradoili gvozdenim rešetkama. Bilo im je rečeno da nipošto ne smeju da otvaraju prozore i da će, ako se ogłuše o to naređenje, istog trenutka biti streljani. Sva vrata su bila uklonjena, pa čak i ona na spavaćim sobama i zahodima. Nikolaj je bio primoran da sluša kako stražari vređaju i ismevaju njegovu porodicu i da ćutke posmatra lascivne crteže naškrabanepo zidovima crteže koji su prikazivali njegovu suprugu i Grigorija Raspućina. Juće se umalo potukao sa kopilanom koji je na zidu u spavaćoj sobi njegovih kćeri ispisao: NAŠ CAR NIDŽA SUDBINI PRKOSI, MESTO KRUNE SAD ROGOVE NOSI.

Više neće trpeti takva poniženja, pomislio je.

„Koliko je sati?“ konačno je prozborio, okrenuvši se ka stražaru koji je stajao pored kreveta.

„Dvau jutru.“

„Šta se dešava?“

„Moramo pod hitno da prebacimo vas i vašu porodicu. Bela armija nadire ka gradu. Uskoro će doći do bitke. Bilo bi opasno da ostanete ovde.“

Nikolaj je bio ushićen tom veću. Često je slušao kako se stražari domundavaju između sebe. Bela armija je nadirala preko Sibira, osvajajući grad za gradom i potiskujući boljševičku vojsku. Poslednjih nekoliko dana u daljini se čula prigušena artiljerijska paljba. Taj zvuk je oživeo nadu koja je tinjala u njegovom srcu. Možda su mu njegovi generali dolazili upomoć i možda će se sve vratiti na staro.

„Ustanite i obucite se“, rekao je stražar.

Kada se stražar udaljio, Nikolaj je probudio svoju suprugu. Njegov sin, Aleksej, spavao je na krevetu na suprotnoj strani skromno opremljene odaje.

On i Aleksej su ćutke navukli uniformu vojničke bluze, pantalone, čizme i kape.

Aleksandra je u međuvremenu otišla do devojačke sobe. Na nesreću, Aleksej nije mogao da hoda. Trinaestogodišnji dečak je pre dva dana ponovo imao napad i bio je tako onemoćao da ga je otac uzeo u naručje ipreneo ga do hodnika.

Tada su stigle njihove kćeri.

Sve četiri su na sebi imale jednostavnu crnu suknju i belu bluzu. Iza njih je išla Aleksandra, podupirući se štapom. Njegova voljena supruga, njegovo Sunašce, sada se jedva držala na nogama. Još od detinjstva je patila od išijasa, a bolest se u poslednje vreme sve više pogoršavala. Neprestana briga i strepnja za život mladog carevića uništili su njeno zdravlje, posedivši njenu nekada kestenjastu kosu i utulivši taj dražesni plamsaj u očima koje su ga opčinile još onog trenutka kada ju je prvi put ugledao. Carica je disala plitko i ubrzano, često u bolnim soptajima, a usne su joj povremeno poprimalle modričastu nijansu. Zalila se na srce i na leđa, ali se on pitao da li su te boljke bile stvarne ili su naprosto predstavljale sporedne efekte nepodnošljive patnje kroz koju je prolazila, svakodnevno se pitajući da li će smrt baš tog dana razjapiti svoje čeljusti i progutati njenog milog sina.

„Šta se dešava, tata?“, upitala je Olga.

Olga, koja je imala dvadeset dve godine, bila je njihovo prvenče. Bila je zamišljena i inteligentna, povremeno ćudljiva i mrzovoljna. Po mnogo čemu je podsećala na svoju majku.

„Ne brini mila“ tiho je odgovorio Nikolaj. „Ovo bi mogao da bude naš spas.“

Preko njenog lepuškastog lica je prešla senka ushićenja. Njena sestra Tatjana i dve godine mlađa Marija prišle su ostalima, stiskajući svoje jastuke. Tatjana je bila visoka i stasita. Ona je vodila glavnu reč među carskim kćerima Guvernanta, tako su je ostale zvale i bila je Aleksandrina miljenica. Marija je bila lepa i umiljata, sa krupnim okruglim očima. Bila je zanosna i koketna i maštala je o tome da se jednog dana uda za ruskog vojnika i da mu izrodi brojno potomstvo. Dve srednje kćeri su takođe čule očeve reči.

Nikolaj je diskretno podigao ruku, pokazavši im da budu tihe.

Sedamnaestogodišnja Anastazija je stajala pored majke, noseći King Čarlsa, malog kokeršpanijela koga je, uz dopuštenje svojih tamničara, uspela da zadrži. Anastazija je bila niska ipunačka i važila je za najveću buntovnicu među Romanovima prava vragolanka, kako su govorile njene

sestre ali je pogled koji je zračio iz njenih dubokih plavih očiju bio tako mio i dražestan da car nije mogao da se usprotivi nijednoj njenoj želji.

U hodnik su tada izašli ostali zatočnici iz carske svite.

Doktor Botkin, lekar koji se starao o mladom Alekseju. Trup, lični sobar Nikolaja Drugog. Demidova, Aleksandrina služavka. I Haritonov, kuvar. Demidovaje takođe nosila jastuk, mada je Nikolaj znao daje ta stvar koju jeprivijala uz sebe predstavljala mnogo više od običnog jastuka. Unutra je, ušuškana među perjem, bila zašivena kutija sa carskim draguljima, a služavki je bilo naloženo da nijednog trenutka ne skida oči sa jastuka. Aleksandra i carske kćeri su takođe čuvale porodično blago. U njihovim korsetima bili su sakriveni dijamanti, smaragdi, rubini i niske bisera.

Aleksandra se s mukom doteturala do svog supruga. „Da li znaš šta se dešava?“ upitala je.

„Belogardejci nadiru ka gradu.“

Njeno umorno liceje zablistalo od radosti i neverice. „Zarje moguće?“ „Ovuda, molim vas“, doviknuo je poznati glas sa stepeništa. Nikolaj se okrenuo i ugledao Jurovskog.

Taj čovek je stigao pre dvanaest dana sa pripadnicima boljševičke tajne policije, zamenivši predašnjeg komandanta i nedisciplinovane stražare koji su bili regrutovani iz redova fabričkih radnika. Nikolaju se isprva činilo da je to bila pozitivna promena, ali je ubrzo zaključio da su njihovi novi tamničari bili prevejani profesionalci. Među njima je po svoj prilici bilo i Mađara, ratnih zarobljenika iz austrougarske vojske, koje su boljševici unajmili za obavljanje zadataka kojih su se Rusi gnušali. Jurovskije bio njihov vođa. Strog muškarac sa crnom kosom i crnom bradom čije je držanje odisalo smirenošću i samouverenošću. Izdavao je naređenja tihim uspozenim glasom i očekivao da ona budu bespogovorno izvršena. Njegovi ljudi su ga zvali „gonič volova“, stoje, kako je Nikolaj ubrzo zaključio, bio sasvim prikladan nadimak za čoveka njegovog kova. Bio je to demon u ljudskom obličju koji je uživao da tlači iponižava sve oko sebe.

„Moramo da požurimo“, rekao je Jurovski. „Nemamo mnogo vremena.“

Nikolaj je mahnuo rukom i carska svita je krenula niz drveno stepenište koje je vodilo ka prizemlju. Aleksej je čvrsto spavao na njegovom ramenu. Anastazija je spustila psića koji je veselo potrčao kroz hodnik.

Stražari su ih potom povelili preko dvorišta, do polusuterenske odaje sa jednim lučnim prozorom. Gipsani zidovi bili su prekriveni prljavim prugastim tapetama. Prostorija je bila potpuno prazna.

„Ovde ćete sačekati kola“, objasnio je Jurovski.

„Kuda nas vodite?“ upitao je Nikolaj.

„Daleko odavde“, kratko je odgovorio tamničar.

„Zar ne možemo bar da sednemo?“ upitala je Aleksandra. „Možete li da nam donesete neku stolicu?“

Jurovskije slegnuo ramenima i izdao zapovest jednom od svojih pratilaca. Stražar se ubrzo vratio u sobu, noseći dve stolice. Aleksandra se spustila na jednu od njih, a Marija je gurnula jastuk iza njenih leđa. Kada je Nikolaj, držeći mladog carevića, seo na drugu stolicu, Tatjanaje čušnula svoje jastuče iza dečaka kako bi mu bilo udobnije. Demidovaje i dalje stiskala svoje jastuče, prislanjajući ga ukrštenim rukama uz grudi.

U daljini je odjekivala artiljerijska paljba. Nikolajevo srce se ponovo ispunilo nadom.

„Naloženo mi je da vas fotografišemo“, prozborio je Jurovski. „Među narodom su počele da se pronose glasine kako ste uspeali da nam uteknete. Zato ću vas zamoliti da stanete ovde kako bi vas fotografuslikao“

Jurovski im je tada pokazao kako da se rasporede. Kada su završili sa pripremanjem, carske kćeri su stajale iza svoje majke, koja je sedela na stolici, Nikolaj je stajao pored Alekseja, a posluga se nalazila iza njih. Tokom proteklih šesnaest meseci pripadnici carske porodice bili su suočeni sa raznim čudnim i nepojmljivim zahtevima. To što su ih probudili usred noći kako bi ih fotografisali i odveli u nepoznatom pravcu predstavljalo je samo još jedan u moru takvih zahteva. Kada je Jurovski napustio odaju i zatvorio vrata za sobom, niko nije prozborio ni reći.

Trenutak kasnije vrata su se ponovo otvorila.

Ali, unutra nije ušao fotograf sa kamerom montiranom na tronožnom postolju. Umesto njega u prostoriju je umarširalo jedanaest naoružanih muškaraca. Jurovski je išao na začelju. Desnu šaku gurnuo je u džep pantalona. U drugoj ruci je držao nekakav papir.

Spustio je pogled na papir i počeo da čita.

„S obzirom na činjenicu da vaši rođaci nisu odustali od bezočnih napada na Sovjetsku Rusiju, Uralski izvršni komitet je odlučio da budete pogubljeni.“

Nikolaj nije dobro čuo. U dvorištu je bio parkiran kamion čiji je motor brundao iz sve snage, stvarajući zaglušujuću buku. Čudno, prošlo mu je kroz glavu. Prešao je pogledom preko svojih bližnjih, a onda se okrenuo ka Jurovskom i upitao:

„Molim? Šta ste rekli?“

Na licu njihovog tamničara nije zaigrao nijedan mišić. Jurovski je naprosto ponovio deklaraciju istim ravnodušnim monotonim tonom. Tada je izvukao desnu ruku iz džepa.

Nikolaj je spazio oružje.

Pištolj marke kolt.

Jurovskije ispružio ruku i usmerio cev ka njegovoj glavi.

5.

Lorda obuze talas mučnine, kao i uvek kada je čitao o tragediji koja se te strašne noći odigrala u Jekaterinburgu. Pokušao je da zamisli kako su se Romanovi osećali kada je počela pucnjava. Pokušao je da sebi predoči užas koji je zaposeo njihove duše. Nisu mogli da mrdnu odatle. Nisu mogli da urade baš ništa osim da krenu u susret smrti.

Neprestano se vraćao na taj događaj zbog nečega što je pronašao među zaštićenom dokumentacijom. Pre deset dana je nabasao na tu belešku, naškrabanu na komadu krtoć papira starinskim ruskim ćirilicnim slovima. Crno mastilo je bilo jedva vidljivo. Dokument se nalazio u zašivenoj grimiznoj kožnoj vrećici. Na cedulji prikaćenoj sa spoljne strane pisalo je: NABAVLJENO 10. JULA

1925. NE OTVARATI DO 1. JANUARA 1950. Bilo je nemoguće zaključiti da li je taj nalog bio poštovan.

Zavukao je ruku u aktovku i pronašao kopiju koju je pažljivo preveo na engleski.

Iznad beleške stajao je datum: 10. april, 1922.

Situacija sa Jurovskim je uznemiravajuća. Ne veru jem da su izveštaji koji su pristigli iz Jekaterinburga taćni, a najnovija saznanja o Feliksu Jusupovu dodatno potvrđuju moje sumnje. Šteta što belogardejac koga si ubedio da razgovara sa nama nije bio malo susretljiviji. Možda čak i u toj stvari treba imati meru. Previše bola može da bude kontraproduktivno. Takođe je zanimljivo što se u toj prići pominje Kolja Maks. To ime mi je odnekud poznato. Još dvojica belogardejaca, koji su na sličan naćin nagovoreni na saradnju, ukazuju na selo Starodug. Tu nećeg ima, siguran sam u to, ali se plašim da moje telo neće dovoljno dugo izdržati da otkrijem o ćemu se radi. Iskreno sam zabrinut za budućnost naših nastojanja nakon što budem napustio ovaj svet. Staljin je strašan i opasan ćovek. Njegova krutost i neumoljivost eliminišu svaki traćak osećanja iz odluka koje donosi. Ako vlast nad zemljom padne u njegove ruke, plašim se da bi naši snovi mogli zanavek da se rasprše.

Pitam se da li je neko od pripadnika carske porodice uspeo da utekne iz Jekaterinburga.

Postajem sve uvereniji da ne bismo smeli olako da previdimo tu mogućnost. Drug Jusupov očigledno veruje da je tako. Možda smatra da bi narednoj generaciji mogao da ponudi izvesno iskupljenje. Možda carica nije bila baš tako luckasta kao što smo svi mi mislili. Možda su starije reči imale veću težinu nego što smo isprva verovali. U poslednjih nekoliko nedelja, kad god razmišljam o Romanovima, na pamet mi padaju reči jedne stare ruske pesme: Mačeve viteške sad rđa jede, tela su im u prah pretvorena, al' duše njine i dalje žive sa anđelima i svetiteljima.

I on i Artemij Beli bili su uvereni da je ta beleška bila ispisana Lenjinovom rukom. To ne bi bilo nimalo neobično. Komunisti su sačuvali na hiljade Lenjinovih zapisa. Pa ipak, postojao je jedan zanimljiv detalj. Lord nije pronašao taj dokument na mestu gde je on trebalo da se nalazi, već među dokumentima koji su zaplenjeni od nacista nakon Drugog svetskog rata. Hitlerovi osvajači nisu odnosili samo ruska umetnička dela, već i na tone arhivskog materijala. Arhivska skladišta u Lenjingradu, Staljingradu, Kijevu i Moskvi bila su ispražnjena. Tek nakon rata, kada je Staljin preko svoje Specijalne komisije istupio sa zahtevom da se Rusima vrati zaplenjena nacionalna baština, mnogi od tih dokumenata bili su vraćeni u otadžbinu.

Lord je u zašivenoj grimiznoj vrećici pronašao još jedan relevantan dokument.

Komad pergamenta čiji su rubovi bili ukrašeni kitnjastim cvetovima i listićima. Pismo je bilo sročeno na engleskom, a rukopis je bio nepogrešivo ženski:

6.

28. oktobar, 1916.

Voljeni moj, dušo moje duše, slatki moj anđele, toliko te volim da mi po vasceli dan i noć ne izbivaš iz misli. Osećam kroz šta prolaziš i na kakvim je mukama tvoje siroto srce. Molim Boga da ti se smiluje i da ti podari snage i mudrosti. On te neće ostaviti na cedilu. Sigurna sam da će ti pomoći, da će ti nadoknaditi ovu strašnu patnju i trenutke razdvojenosti u času kad nam je tako potrebno da budemo na okupu.

Naš Prijatelj je upravo otišao. Još jednom je uspeo da spasi naše Čedo. Oh, milostivi Isuse, svakodnevno zahvaljujem Bogu što ga imamo. Bolovi su bili tako strašni da mi je srce grcalo od tuge, ali naše Čedo sad spava mirnim snom. Sigurna sam da će se do jutra oporaviti.

Napolju je tako lepo vreme. Nebo je vedro, bez ijednog oblaka. To znači da svoje srce moramo da ispunimo verom i nadom, znajući da, iako smo okruženi patnjom i crnilom, Bog bdi nad svima nama. Mi ne poznajemo Njegove čudne puteve, niti možemo da naslutimo kako će nam pomoći, ali će On milostivo saslušati naše molitve. Naš Prijatelj tvrdi da se stalno moramo voditi tom mišlju.

Moram ti reći daje naš Prijatelj, malo pre nego što će otići, imao čudan napad.

Telo je odjednom počelo da mu se grči i da podrhtava. Bila sam prestravljena pomišlju da je poklekao pred nekom bolešću. Šta će biti sa našim Čedom ako se njemu nešto desi? Pao je na pod i počeo da mrlja kako će napustiti ovaj svet pre nove godine i kako vidi mnoštvo leševa i među njima nekoliko velikih knezova i na stotine grofova. Neva će biti crvena od krvi, tako je rekao. Bila sam užasnuta njegovom vizijom.

Uperio je pogled ka nebesima i rekao da će, ako njegov život budu oduzeli boljari, njihove ruke ostati okaljane njegovom krvlju punih dvadeset pet godina. Oni će napustiti Rusiju. Brat će ustati protiv brata i

ubijaće se između sebe kao zakleti dušmani i više neće biti plemića u zemlji. Pa ipak, najviše me je uznemirilo to što je rekao da, ukoliko njegovo ubistvo izvrši neko od naših rođaka, niko od naše porodice neće poživeti duže od dve godine. Ruski narod će nas sve pobiti. Naterao me je da ustanem i da sve to smesta zapišem. Potom mi je rekao da ne očajavam. Da, osim te strašne vizije, ima još jednu. Viziju spasenja. Rekao je da će onaj koji snosi najveću krivicu uvideti zabludnost svojih postupaka. On će se postarati da naša krv jednog dana vaskrsne. Njegove reči su se graničile sa besmisлом tako da sam se prvi put zapitala da mu alkohol možda nije pomutio razum. Neprestano je ponavljao kako će samo gavran i orao moći da postignu ono u čemu će svi ostali posrnuti i kako će na tom putu čednost zveri biti zaštitnik i zvezda vodilja, kao i arbitar konačnog uspeha. Rekao je da će Bog pronaći način da pravda bude zadovoljena. Najstrašnija od svega bila je njegova izjava da dvanaestoro moraju umreti pre nego što nastupi čas vaskrsenja.

Kada sam počela da ga salećem pitanjima, on je utonuo u muk, tvrdeći da moram doslovno da zapišem predskazanje i da tebi prenesem tu viziju. Pričao je kao da bi nam se nešto moglo desiti, a ja sam ga uveravala kako naš baćuška drži sve konce u svojim rukama i kako nemamo razloga za strah. Te reči ga očigledno nisu utešile tako da me je njegova vizija mučila čitave noći. Oh, najdraži moj, želela bih da te stegnem u naručje i da nikome ne dopustim da dodirne tvoju plemenitu dušu. Šaljem ti bezbroj poljubaca i blagosiljam te i molim se da mi uskoro dođeš.

Tvoja ženica.

Lord je znao da je to pismo napisala Aleksandra, poslednja ruska carica. Ona je decenijama vodila dnevnik, baš kao i njen suprug Nikolaj. Ti zapisi su potonjim istoričarima poslužili kao dragoceno svedočanstvo o dešavanjima na ruskom dvoru. Nakon pogubljenja u Jekaterinburgu, bilo je pronađeno preko sedam stotina njihovih pisama. Lord je pročitao ostale izvode iz dnevnika i većinu raspoloživih pisama. U novije vreme bilo je objavljeno nekoliko knjiga u kojima su ta pisma bila doslovno predočena. Znao je da su reči „naš Prijatelj“ ukazivale na Raspućina jer su i Aleksandra i Nikolaj pretpostavljali da su drugi pomno iščitavali njihova pisma. Nažalost, niko iz njihovog okruženja nije delio njihovo bezrezervno poverenje u stareca.

„Baš ste utonuli u misli“, obrati mu se neko na ruskom. Lord podiže pogled sa papira.

Jedan postariji muškarac je stajao sa druge strane stola. Imao je svetlu put i bledunjavoplave oči, uzan grudni koš i šake posute pegama. Bio je napola ćelav, a žućkasta koža na vratu mu je od jednog do drugog uha bila prekrivena gužvicama sivkaste kose. Nosio je naočari sa čeličnim okvirom i leptirmašnu. Lord se odmah priseti da ga je često viđao kako vršlja po arhivu. Stekao je utisak da je, za razliku od većine posetilaca, u pitanju bio čovek koji se bavio ozbiljnim istraživačkim radom.

„Iskreno da vam kažem, na trenutak sam se vratio u 1916. godinu. Dok prelistavam ove papire, čini mi se kao da sam kročio u vremeplov“, odgovori Lord na ruskom.

Na starčevom licu zaigra osmeh. Po Lordovoj slobodnoj proceni, imao je oko šezdeset godina.

„Slažem se sa vama. Baš zato i dolazim ovde. Da zavirim u prošlost i da se podsetim prohujalih vremena.“

Lord je bio iznenađen njegovom spontanošću i srdačnošću. „Ja sam Majls Lord“, rekao je, ustajući od stola.

„Dobro znam ko ste vi.“

Lordova opuštenost istog trenutka nestade. Mahinalno je prešao pogledom preko prostorije.

Starom Rusu nije promakla promena u njegovom držanju. „Gospodine Lorde, uveravam vas da vam od mene ne preti nikakva opasnost“, rekao je. „Ja sam samo jedan stari umorni istoričar koji je željan razgovora sa nekim ko deli slična interesovanja.“

Njegove reči su delovale neobično atešno. „Kako to da me poznajete?“ zbunjeno upita Lord.

Muškarac se osmehnu. „Znate, niste baš omiljeni među ženama koje ovde rade.

Iskreno rečeno, ne dopada im se što moraju da primaju naređenja od jednog Amerikanca...“

„Koji je pri tom i crnac?“

Starčevo lice bilo je puno razumevanja. „Nažalost, naša zemlja nije naročito progresivna po pitanju rase. Mi smo narod izrazito bele puti. Ali, vaši akreditivi se nipošto ne mogu zanemariti.“

„Oprostite, a ko ste vi?“

„Semjon Pašenko, profesor istorije sa Moskovskog državnog univerziteta.“ Srdačno je ispružio ruku. „Gde je gospodin koji je poslednjih

dana sa vama dolazio ovde? Ako se dobro sećam, on je advokat. Jednom prilikom smo razmenili nekoliko rečenica.“

Lord se na trenutak zamisli šta da odgovori, a onda zaključi da je najbolje da kaže istinu. „Taj gospodin je jutros poginuo na prospektu Nikolska. U atentatu.“

Starac je delovao šokirano. „Danas sam video reportažu na televiziji, ali nisam mogao da pretpostavim... Strašno je šta se ovde dešava.“ Utučeno je odmahnuo glavom. „Rusija će otići u propast ako se nešto pod hitno ne preduzme.“

Lord se spusti za sto i pokaza na stolicu pored sebe.

„Jeste li bili s njim kada se to desilo?“ upita Pašenko, spuštajući se na stolicu.

„Jesam“, kratko odgovori Lord, odlučivši da ostatak priče zadrži za sebe. Pašenko ponovo zavrte glavom. „Takvi incidenti nas teško mogu prikazati u pravom svetlu. Zapadnjaci poput vas sigurno misle da smo obični varvari.“

„Nipošto, gospodine. U istoriji svakog naroda postoje takvi periodi. Mi smo imali slična iskustva tokom ekspanzije na zapad, kao i dvadesetih i tridesetih godina prošlog veka.“

„U pravu ste, ali naša situacija je daleko ozbiljnija od standardnih turbulentnih perioda kroz koje prolaze države u nastanku.“

„Rusija se u poslednjih nekoliko godina suočava sa velikim problemima. Bilo vam je dovoljno teško čak i dok je postojala nekakva vlast. Jelcin i Putin su pokušavali da uspostave izvestan poredak. Ali danas, kada je nestao svaki vid državnog autoriteta, vaša zemlja se nalazi na rubu anarhije.“

Pašenko je ozbiljno klimao glavom. „Nažalost, to za naš narod nije ništa novo.“

„Vi ste akademik?“

„Ja sam istoričar. Posvetio sam svoj život proučavanju naše voljene majčice Rusije.“

Lord se osmehnu, uživajući u prizvuku tog starinskog termina. „Pretpostavljam da Rusija svojevremeno nije predstavljala pogodno tlo za istorijska istraživanja.“

„Nažalost. Komunisti su pisali svoju istoriju.“

Lord se priseti rečenice koju je jednom negde pročitao. Rusija je emlja sa nepredvidivom prošlošću. „Čime ste se onda bavili? Radili ste kao

predavač?“

„Punih trideset godina. Sve sam ih ispratio. Staljina, Hruščova, Brežnjev. Svaki od njih je na svoj način audio ovoj zemlji. Siguran sam da bi čak i nebo zaplakalo nad njihovim zlodelim. Ali, uprkos tome, nama je i dalje teško da dignemo ruke od prošlosti. Ljudi još čekaju u redu da bi prošli pored Lenjinovog odra.“ Pašenko zaverenički spusti glas. „Običan kasapin, uzdignut do statusa sveca. Jeste li primetili cveće koje krasi statuu na ulazu?“ Turobno je odmahnuo glavom. „Da se čovek naježi.“

Lord je zaključio da bi bilo pametnije da drži jezik za zubima. Iako u se nalazili u postkomunističkom dobu, koje će uskoro ustuknuti pred novom carističkom erom, on je i dalje bio američki državljanin koji je radio pod akreditivima koje mu je dodelila uzdrmana ruska vlada. „Imam utisak da bi ljudi koji rade u ovom arhivu jedva dočekali da tenkovi ponovo zatandrču preko Crvenog trga.“

„Ma, oni nisu ništa bolji od uličnih prosjaka“, s gnušanjem odvrati Pašenko. „Pod starim režimom su uživali izvesne privilegije. Čuvali su tajne svojih vođa, a za uzvrat su mogli da odaberu stan, da se hrane malo bolje od običnih smrtnika i da uživaju u nešto dužem godišnjem odmoru. Čovek mora čestito da se potruži da bi zaradio svoj hleb. Zar o nije i američka filozofija?“

Lord ništa nije odgovorio. Umesto toga je upitao: „Šta mislite o caističkoj komisiji?“

„Glasao sam za tu opciju. Ako se ima u vidu dokle je Rusija dogurala, zar bi car nešto mogao da pokvari?“

Koliko je Lord uspeo da zaključiti, većina Rusa je delila to uverenje.

„Znate, čovek retko kad može sresti Amerikanca koji tako dobro lada našim jezikom.“

Lord slegnu ramenima. „Rusija je fascinantna zemlja.“

„Kada ste počeli da se zimate za Rusiju?“

„Još od detinjstva. Počeo sam od knjiga o Petru Velikom i Ivanu Groznom.“

„A sada ste postali saradnik carističke komisije. Čovek koji učestvuje u stvaranju istorije.“ Pašenko pokaza ka papirima na stolu. „Ovo su prilično stari zapisi. Jesu li se nalazili među zaštićenom dokumentacijom?“

„Oba dokumenta sam pronašao pre par nedelja.“

„Prepoznajem rukopis. Ovo je ispisano Aleksandrinom rukom“ reče stari istoričar kao iz topa, uperivši prstom ka caričinom pismu. „Ona je sva

svoja pisma i dnevnikе pisala na engleskom. Rusi su je mrzeli zato što je bila rođena kao nemačka princeza. Oduvek sam smatrao da su kritike koje su joj upućivali bile prilično nepoštene i nezaslužene. Žalosno je što niko nije shvatao njene istinske kvalitete.“

Lord mu pruži dokument, zaključivši da bi taj stari Rus mogao štošta toga da mu otkrije. Pašenko je pažljivo iščitao pismo. „Carica je bila sklona živopisnoj prozi“, objasnio je, „ali je ovo blago u odnosu na ostale zapise. Ona i Nikolaj su napisali more romantičnih pisama.“

„Nekako je tužno iščitavati ta pisma sa ove distance. Osećam se kao uljez. Malopre sam čitao izveštaje o pogubljenju. Stičem utisak da je taj Jurovski bio đavolski opak čovek.“

„Njegov sin je kasnije izjavljivao kako se Jurovski čitavog života kajao što je okrvavio ruke. Ali, ko će ga znati? On je punih dvadeset godina boljševicima držao predavanja o pogubljenju carske porodice, kao da se ponosio svojim zlodelom.“ Lord potom pruži Pašenku Lenjinovu belešku. „Pogledajte ovo.“

Rus natenane iščita dokument. „Da, rukopis svakako pripada Lenjinu. Baš kao i stil pisanja. Zanimljivo, nema šta.“

„To sam i ja pomislio.“

Pašenkove oči blesnuše čudnim sjajem. „Svakako ne verujete u glasine da je dvoje pripadnika carske porodice preživelo pogubljenje u Jekaterinburgu?“

Lord slegnu ramenima. „Ni sam ne znam u šta da verujem. Tela Alekseja i Anastazije do dana današnjeg nisu pronađena. A sad i ovo.“

Pašenko raširi usne u šeretski osmeh. „Vi Amerikanci ste baš skloni teorijama zavere. Kod vas čak i najsureviji istorijski događaji podsećaju na filmski scenario.“

„Moj trenutni zadatak je da se pozabavim i takvim teorijama.“ „Ako sam dobro shvatio, od vas se zahteva da podržite pretenzije Stefana Baklanova?“

Lord je bio donekle iznenađen i zabrinut što je neko sa strane tako ako mogao da prozre njegov poduhvat.

Pašenko nonšalantno ispruži ruku u stranu. „Ponovo te ženturače, gospodine Lorde. One sve znaju. One vode evidenciju o svakom dokumentu koji ste zatražili. Verujte mi da ovde ništa ne može proći neprimećeno. Jeste li imali prilike da lično upoznate našeg tobožnjeg zakonitog naslednika?“

Lord odmahnu glavom. „Nisam, ali čovek za koga radim jeste.“ „Baklanov nije ništa sposobniji za vlast nego što je Mihail Romanov bio pre četiri veka. Previše je slab. Za razliku od sirotog Mihaila, koji se pri donošenju odluka mogao osloniti na svog oca, Baklanov će biti prepušten sam sebi i mnogi će jedva dočekati da vide njegovu propast.“

Taj ruski akademik je nesumnjivo bio u pravu. Na osnovu onoga što je pročitao o Baklanovu, Lord je mogao da zaključi da je njega više zanimalo da povрати caristički prestiž nego da upravlja ruskim narodom.

„Mogu li nešto da vam predložim, gospodine Lorde?“ „Naravno.“

„Jeste li posetili arhiv u Sankt Peterburgu?“ Lord odmahnu glavom.

„Mislim da bi vredelo pokušati. Tamo se čuva mnoštvo Lenjinovih spisa, baš kao i dnevnici i pisma cara Nikolaja i carice Aleksandre.“ Pašenko pokaza ka papirima koji su stajali na stolu. „To će vam možda pomoći da odgonetnete značenje dokumenata koje ste pronašli.“

Njegov predlog je delovao smisleno, pomisli Lord. „Hvala vam. Mislim da ću prihvatiti vaš savet“, ljubazno je odgovorio, a onda je bacio pogled na sat. „Ako mi ne zamerate, moram da iščitam još mnoštvo podataka pre nego što se arhiv zatvori. Zaista sam uživao u razgovoru.“

Zadržaću se u Moskvi još nekoliko dana. Možda nam se ponovo ukaže prilika da pročaskamo.“

„Da, mislim da ću i ja narednih dana svraćati ovde. Da li bi vam smetalo da još jednom pročitam ove dokumente?“

„Samo izvolite.“

Desetak minuta kasnije, kada se Lord vratio nazad, Aleksandrino pismo i Lenjinova beleška su ležali na stolu, ali Semjon Pašenko više nije bio tu.

7.

17:25

Tamnoplavi BMW je pokupio Hejza ispred hotela Volhov. Nakon petnaestominutne vožnje preko iznenađujuće nezakrčenih moskovskih ulica, šofer je skrenuo u jedno dvorište opasano kapijom. Iza kapije se uzdizala raskošna vila u poznoklasicističkom stilu podignuta početkom devetnaestog veka. Za vreme komunističke vladavine tu se nalazio Državni zavod za književnost i umetnost, ali je nakon pada sovjetskog režima impozantno zdanje bilo stavljeno na aukciju pa ga je prigrabio jedan od novopečenih bogataša.

Hejz je napustio automobil i rekao vozaču da ga sačeka.

Kao i obično, dvojica muškaraca naoružanih kalašnjikovima patrolirali su po dvorištu. Plavičasta fasada od gipsanog maltera bacala je sivkaste odsjaje pod zamućenom svetlošću popodnevnog sunca. Hejz udahnu vazduh prožet teškim ugljeničnim isparenjima i odlučno krenu niz stazu od cigle kroz dražesni jesenji vrt. Kada je prošao kroz masivna nezaključana vrata od borovine, učinilo mu se kao da se vratio dva veka unazad. Prizemlje je podsećalo na raskošan lavirint, sa formalnim odajama za prijem u prednjem i privatnim odajama u zadnjem delu kuće. Dekor je verno oličavao duh perioda u kome je zdanje bilo podignuto, mada Hejz nikada nije upitao vlasnika da li je kuću zatekao u takvom stanju ili je taj starinski ambijent predstavljao plod njegovih nastojanja da oživi prošlost. Nakon što se probio kroz vijugavu mrežu uzanih hodnika, stigao je do salona obloženog drvenom oplatom u kome se redovno sastajao sa svojim ruskim saradnicima. Četvorica muškaraca čekali su u odaji, sa punim čašama i zapaljenim cigarama.

Hejž je te ljude upoznao pre godinu dana. U međusobnoj komunikaciji su koristili šifrovana imena. Hejz je bio poznat pod pseudonimom Linkoln, dok su četvorica Rusa izabrali imena Staljin, Lenjin, Hruščov i Brežnjev.

Ideja je potekla od popularne reprodukcije koja se mogla kupiti u ruskim prodavnicama suvenira. Na slici su bili prikazani razni ruski carevi, carice i sovjetski premijeri kako, okupljeni oko okruglog stola, vode ozbiljne razgovore o majčici Rusiji. Naravno, takav sastanak se u stvarnosti nikada nije desio, ali je umetnik maštovito predstavio kako bi se svaka od prisutnih ličnosti ponašala u datim okolnostima. Četvorica Rusa su pažljivo odabrali svoje pseudonime, uživajući u pomisli da su njihovi sastanci uveliko podsećali na taj izmaštani skup i da je sudbina otadžbine sada počivala u njihovim rukama.

Prisutni kratko pozdraviše Hejza, a Lenjin mu nasu votku iz stone boce koja se rashlađivala u srebrnastoj posudi sa ledom. Ponudili su ga zakuskom koja se sastojala od dimljenog lososa i mariniranih pečurki, ali Hejz odmahnu glavom, pokazavši da mu nije do hrane. „Plašim se da donosim loše vesti“, prozborio je na ruskom, a potom im je objasnio kako je Majls Lord uspeo da preživi atentat.

„Postoji još jedna sitnica“, ubaci se Brežnjev. „Sve do danas nismo znali da je taj advokat Afrikanac.“

Hejz je bio zatečen tom opaskom. „Grešite, gospodo. On je američki državljanin. Ali, ako mislite na boju njegove kože, zašto bi to bilo važno?“

Staljin se nagnu ka njemu. Za razliku od svog istorijskog imenjaka, ovaj Staljin se uvek pozivao na glas razuma. „Amerikancima je tako teško da shvate rusku prijemčivost za sudbinu.“

„Ne shvatam kakve veze sudbina ima sa poduhvatom u koji smo se upustili.“

„Recite nam nešto više o gospodinu Lordu“, ponovo se ubaci Brežnjev.

Čitava ta stvar je Hejzu već počinjala da ide na nerve. Bilo mu je čudno što su njegovi ruski saradnici nonšalantno naložili Lordovo ubistvo iako nisu znali gotovo ništa o njemu. Na prošlom sastanku Lenjin je Hejzu dao broj telefona inspektora Orlega i rekao mu da s njim uredi detalje oko atentata. Taj nalog ga je isprva zabrinuo teško je mogao da pronađe zamenu za tako dragocenog saradnika ali je ulog bio prevelik da bi se opterećivao zbog gubitka jednog advokata. I zato je postupio onako kako mu je bilo naloženo. A sada su usledila nova pitanja. Pitanja koja mu nisu delovala naročito smisljeno.

„Zaposlio se u mojoj firmi čim je diplomirao na pravnom fakultetu. Bio je jedan od najboljih studenata na Virdžinijskom univerzitetu. Oduvek se zanimao za Rusiju. Magistrirao je na odseku za istočnoevropske studije.

Ima izuzetan dar za strane jezike. Zna, strašno je teško pronaći advokata koji tako dobro govori ruski. Mislio sam da će mi biti od koristi i nisam pogrešio u proceni. Mnogi od naših klijenata žele da posluju isključivo s njim.“

„Lični podaci?“ upitao je Hruščov.

„Rođen i odrastao u Južnoj Karolini, u relativno imućnoj porodici. Otac mu je bio propovednik. Jedan od onih hrišćanskih fanatika posvećenih preporodu vere koji putuju od grada do grada propovedajući duhovno isceljenje. Na osnovu onoga što sam saznao od Lorda, nije se dobro slagao sa ocem. Ima trideset osam ili trideset devet godina i nikad se nije ženio. Živi prilično skromnim životom i potpuno je usredsređen na karijeru. Satire se od posla. On je jedan od naših vrhunskih saradnika. Nikad nisam imao ni najmanjih problema s njim.“

Lenjin se zavalio na naslon stolice. „Otkud to da je toliko zainteresovan za Rusiju?“

„Pojma nemam. Iz razgovora s njim sam stekao utisak daje iskreno fasciniran vašom zemljom. Još od malih nogu se zainteresovao za tu tematiku. Zaljubljen je u istoriju. Kuća mu je puna istorijskih knjiga i studija. Povremeno čak drži predavanja na našim lokalnim univerzitetima i na političkim platformama. Molim vas, dopustite mi da sad ja vas nešto upitam. Zašto su vam ti podaci toliko bitni?“ Staljin se promeškolji na stolici. „S obzirom na ono što se juče desilo, izlišno je da dalje raspravljamo o tome. Problem koji se tiče gospodina Lorda moraće da sačeka. Sad moramo da se usredsredimo isključivo na ono što nas očekuje u najskorijoj budućnosti.“

Hejz nije bio rad da tek tako promeni temu. „Još jednom bih želeo da vas podsetim da ja nisam glasao za Lordovo ubistvo. Rekao sam vam da, bez obzira na vaša strahovanja, mogu da izađem na kraj s njim.“

„Onda ćemo tako i postupiti“, reče Brežnjev. „Odlučili smo da gospodina Lorda nadalje prepustimo vama.“

„Drago mi je što smo se konačno složili. Lord neće predstavljati nikakav problem, ali bih voleo da mi neko objasni zašto vam je on delovao toliko opasno da ste odlučili da ga smaknete.“

„Vaš saradnik je previše revnosno vršljao po arhivu.“

„Ali, baš zato sam ga i poslao tamo. Ako smem da vas podsetim, to sam učinio po vašem nalogu.“

Zadatak koji je dodelio Lordu bio je krajnje prost. Otkrij svaki detalj koji bi mogao da ugrozi Baklanovljeve pretenzije na ruski tron, rekao mu je. I Lord se fanatički bacio na posao. Tokom proteklih šest nedelja je provodio po deset sati dnevno pretražujući arhivske podatke i podnosio izveštaje o svemu što je otkrio. Hejz je pretpostavljao da je neki od izveštaja koje je prosledio ruskoj četvorci podstakao njihovu podozrivost.

„Uopšte nije nužno da vi baš sve znate“, prozbori Staljin, razvukavši usne u snishodljiv osmeh. „Biće vam lakše ako povremeno zažmurite na jedno oko. Moraćete da se zadovoljite objašnjenjem da smo nas četvorica zaključili da eliminacija gospodina Lorda predstavlja najekonomičniji način da se uspostavi kontrola nad situacijom. Pošto je taj pokušaj propao, voljni smo da prihvatimo vaš predlog. Do daljnjeg.“

Hejzu se uopšte nije dopadao njihov nastup. On nije bio njihov potrčko, već peti član neimenovane organizacije koju je on u svojim mislima nazivao „tajni kružok“. Uprkos tome, znao je da bi bilo pametnije da svoja osećanja zadrži za sebe. „Ako sam dobro shvatio, novi monarh bi trebalo da ima apsolutnu vlast?“, upitao je, promenivši temu.

„To pitanje je još otvoreno“, odgovori Lenjin.

Hejz je shvatao da su neki delovi poduhvata u koji su se upustili predstavljali izrazito rusku stvar i da se podrazumevalo da odluku o tim stvarima treba da donose isključivo Rusi. Ali, on nije mario za to sve dok odluke tajnog kružoka nisu ugrožavale ogromne finansijske uloge njegovih klijenata i pozamašnu ličnu dobit koju je on trebalo izvuče iz toga. „Kako trenutno stojimo? Koliko je jak naš uticaj u carističkoj komisiji?“

„Devetorica će glasati u skladu sa našim nalogom, kakvu god odluku da donesemo“, odgovori Lenjin. „Što se tiče preostale osmorice, preduzimamo ozbiljne mere da ih pridobijemo.“

„Pravila zahtevaju jednoglasan pristanak“, natuknu Brežnjev.

Lenjin ispusti težak uzdah. „Nije mi jasno kako smo mogli da dopustimo takvu klauzulu.“

Jednoglasno prihvatanje odluke je predstavljalo integralni deo rezolucije kojom je formirana caristička komisija. Narod je zdušno prihvatio ideju o povratku cara i obrazovanju carističke komisije, pod uslovom da se car izabere jednoglasnom odlukom svih sedamnaest članova komisije. Samo jedan protivni glas je bio dovoljan da izbacij kompoziciju iz šina. Tvorci rezolucije nadali su se da će klauzulom o jednoglasju sprečiti bilo kakve pokušaje da se lažira konačni ishod.

„Pristanak preostale osmorice će biti izdejstvovan do završnog kruga glasanja“, kategorično izjavi Staljin.

„Znači, vaši ljudi će se pobrinuti za to?“ upita Hejz.

„Što se toga tiče, možete mirno da spavate“, odvratila Staljin, otpivši gutljaj votke.

„Ali, morate nam omogućiti dodatne fondove, gospodine Hejze. Ti ljudi se neće prodati za sitne pare.“

Gotovo sve aktivnosti tajnog kružoka bile su finansirane zapadnim novcem, što je dodatno opterećivalo Hejza. On je plaćao sve račune, mada njegov uticaj nije bio ni približno srazmeran finansijskom udelu.

„Koliko?“ upitao je.

„Dvadeset miliona dolara.“

Hejz se ponovo ugrize za jezik. Još dvadeset miliona, povrh deset miliona koje im je izručio pre nepunih mesec dana. Pitao se koliki procenat tog novca je zaista dospevao do članova komisije a koliko je ostajalo u šakama ljudi koji su sedeli za stolom. Naravno, nije se usudio da glasno izusti to pitanje.

Staljin mu pruži dve pločaste značke. „Ovo su vaši komisioni akreditivi. Ove značke će vama i vašem gospodinu Lordu omogućiti pristup u Kremalj i u palatu Granovitaja. Uživacete iste privilegije kao članovi komisije.“

Hejz je bio impresioniran tim gestom. Nije očekivao da će moći da prisustvuje sednicama.

Hruščov se osmehnu, primetivši njegovu zatečenost. „Smatrali smo da je bolje da budete na licu mesta. Tamo će biti mnogo američkih novinara. Vaš zadatak je da se stopite sa okruženjem i da nas pomno izveštavate o svemu. Niko od članova komisije vas lično ne poznaje i ne može da pretpostavi ko stoji iza vas. Nadamo se da će nam vaša zapažanja biti od pomoći u daljem odlučivanju.“

„Takođe smo zaključili da bi trebalo da dobijete šira ovlašćenja“, nastavi Staljin.

„U kom smislu?“

„Važno je da komisija ni na koji način ne bude ometena u donošenju odluke. Mi ćemo se postarati da sve propisno funkcioniše, ali uvek postoji opasnost od uplitanja sa strane.“

Hejz je na prethodnom sastanku stekao utisak daje rusku četvorku nešto mučilo.

Nešto što je Staljin natuknuo dok ga je malopre ispitivao o Lordu. Amerikancima je tako teško da shvate rusku prijemčivost za sudbinu.

„Šta tačno tražite od mene?“

„Da uradite sve što situacija nalaže. Naravno, svako od nas može srediti problem preko ljudi čije interese zastupamo, ali ne smemo ostaviti mogućnost da neko prozre da mi stojimo iza toga. Nažalost, nova Rusija ne čuva svoje tajne tako revnosno kao nekadašnji Sovjetski Savez. Naši arhivi su otvoreni, naši novinari su agresivni preko svake mere i sa svih strana smo preplavljeni stranim uticajem. Vi, sa druge strane, imate međunarodni kredibilitet. Osim toga, ko bi mogao da pretpostavi da se vi krijete iza tako opake ujdurme?“ Staljinove tanke usne se izviše u lukavi osmeh.

„A kako bi ja trebalo da se izborim sa škakljivim situacijama koje bi mogle da iskrsnu?“

Staljin zavuče ruku u džep i izvadi nešto nalik vizitkarti. Na kartici je bio ispisan jedan telefonski broj. „Naši ljudi neprestano dežuraju na tom broju. Ako im naložite da skoče u reku Moskvu i da nikada više ne izrone, oni će vas bez oklevanja poslušati. Savetujemo vam da mudro upotrebite takvu lojalnost.“

8.

Sreda, 13. oktobar

Lord je kroz zatamnjeni prozor mercedesa posmatrao grimizne zidine Kremlja. Zvona na visokom tornju s časovnikom gromko su odbrojavala osam sati. On i Tejlor Hejz su se vozili preko Crvenog trga. Šofer je bio razbarušeni Rus koji je delovao prilično opako, ali je Lord bio utešen činjenicom da se Hejz lično postarao za prevoz.

Crveni trg je bio pust. Iz poštovanja prema komunistima, koji su se u malom broju zadržali u ruskoj Dumi, popločani plato bio je okružen stražarskim kordonima koji su tu ostajali sve do jedan po podne, kada su se vrata Lenjinovog mauzoleja zatvarala za posetioce. Lordu je to delovalo pomalo apsurdno, ali je taj gest očigledno bio dovoljan da zadovolji taštinu ljudi koji su nekada vladali nad sto pedeset miliona Rusa.

Primetivši jarkonarandžastu nalepnicu na vetrobranu mercedesa, uniformisani stražar ležerno mahnu rukom i propustio vozilo kroz Kapiju spasa. Lord je bio ushićen što mu se ukazala prilika da na velika vrata uđe u Kremlj. Nad njihovim glavama se nadvijala Kula Spaska koju je 1491. godine podigao Ivan Treći u sklopu imponantnih radova na obnovi Kremlja, a kroz kapiju koja je ostala iza njihovih leđa nekada su prolazili ruski carevi i carice prilikom stupanja na tron. A sada je ta kapija predstavljala službeni ulaz za članove carističke komisije i njihove najbliže saradnike.

Lordovi nervi su i dalje titrali kao strune. U mislima mu je nepreano izranjalo sećanje na jučerašnji incident kada su oni tipovi, nedako odatle, krenuli u hajku na njega. Hejz ga je tog jutra za doručkom eravao da ništa neće biti prepušteno slučaju i da će moći da računa na apsolutnu bezbednost, a on nije imao razloga da sumnja da će njegov šef ispoštovati svoje obećanje. Lord je verovao Hejzu. I poštovao ga. Očajnički je želeo da učestvuje u tom grandioznom istorijskom činu, ali je povremeno strepeo da možda nije išao grlom u jagode. Šta bi njegov otac rekao da sad može da ga

vidi? Velečasni Grover Lord nije gajio naročite simpatije prema advokatima. U svojim propovedima ih je često opisivao kao skakavce na društvenom zemljištu. Njegov otac je jednom prilikom posetio Belu kuću sa delegacijom južnjačkih sveštenika kako bi se slikali sa predsednikom koji je svojim potpisom podržao jalovi pokušaj da se u američkim državnim školama ponovo uvede obavezna molitva. Nepunih godinu dana kasnije Vrhovni sud je poništio taj zakon kao neustavan. Bezbožni skakavci, grmeo je njegov otac sa propovedaonice. Grover Lord nije podržao sinovljevu ideju da postane advokat, a svoje protivljenje je pokazao time što je odbio da plati makar jedan jedini cent na ime školarine, iako je sasvim komotno mogao da podmiri kompletan račun. Lord je stoga bio prinuđen da sam finansira svoje školovanje, oslanjajući se na studentske zajmove i noćne poslove. Imao je sjajne ocene i diplomirao je sa svim počastima. Ubrzo nakon toga se zaposlio u uglednoj advokatskoj firmi i počeo da napreduje na hijerarhijskoj lestvici. A sada je konačno dobio priliku da učestvuje u stvaranju istorije.

Ko šiša Grovera Lorda, pomislio je u sebi. Automobil je u međuvremenu ušao u dvorište Kremļa. Lord je zadivljeno posmatrao nekadašnji Prezidijum Vrhovnog Sovjeta, kompaktno neoklasicističko pravougaono zdanje. Crvenu zastavu sovjetskih boljševika zamenio je barjak sa carskim dvoglavim orlom koji je vijorio na jutarnjem povetarcu. Takođe je primetio da više nije bilo Lenjinovog spomenika koji se nekada nalazio desno od ulaza, prisativši se halabuke koju je podstaklo njegovo uklanjanje.

Jeljcina se tom prilikom oglasio o žučne proteste i naložio da se spomenik pretopi kao staro gvožđe.

Lord je bez daha zurio u imponantna zdanja koja su ga okruživala. Kremelj je na najupečatljiviji mogući način oličavao rusku sklonost ka grandioznosti. Rusi su oduvek bili opčinjeni trgovima koji su tako prostrani da se na njima mogu smestiti lansirne rampe za projekte, zvonima koja su tako ogromna da se njihovo postavljanje opire zakonima fizike i raketama koje su toliko moćne da se opiru svakom vidu kontrole. Grandioznost nije bila samo poželjna, već i neophodna.

Ona je svedočila o slavi nacije i ispunjavala srca osećanjem ponosa i strahopoštovanja.

Automobil uspori i skrenu udesno.

Sa leve strane su se uzdizale crkva Arhandela Mihaila i crkva Blagovesti, a sa desne Uspenska crkva i crkva Dvanaest apostola. Ta ekstravagantna religijska zdanja su nastala u vreme Ivana Trećeg koji je zbog takvih poduhvata bio ovenčan titulom Ivan Veliki. Lord je znao da su se mnoga poglavlja ruske istorije otvarala i zatvarala unutar tih drevnih bedema nad kojima su se nadvijale pozlaćene kupole sa prefinjenim vizantijskim krstovima. Naravno, već je imao prilike da poseti to mesto, ali nikada nije sanjao da će se jednog dana obreti na Sabornom trgu u službenoj limuzini kao jedan od direktnih aktera u vaskrsenju ruske monarhije. Nimalo loše postignuće za sina tamnoputog propovednika iz Južne Karoline.

„Prokleti Rusi se baš trude da ostave utisak“, progunda Hejz.

„To je nesporno“, odgovori Lord sa blaženim osmehom na licu. Automobil se u tom trenutku zaustavi.

Napustili su limuzinu, izašavši na studeni jutarnji vazduh. Nebo je bilo vedro i blistavoplavo, što je bilo neuobičajeno za rusku jesen. Možda je to predstavljalo dobro znamenje, pomisli Lord.

Lord do tada nije imao prilike da kroči u palatu Granovitaja. To mesto nije bilo pristupačno za turiste. Bilo je to jedno od retkih zdanja u Kremlju koje je uspelo da zadrži svoj prvobitni izgled. Ivan Veliki je podigao palatu 1491. godine, nazvavši svoje remekdelo po romboidnim kamenim blokovima koji su prekrivali eksterijer. Lord zakopča kaput i krenu za Hejzom uz ceremonijalno crveno stepenište. Ruski eksperti su pre nekoliko godina restaurirali originalno stepenište koje je bilo uništeno u Staljinovo doba, rukovodeći se prikazima na starim slikarskim platnima. Nekada davno ruski carevi su odatle kretali ka obližnjoj Uspenskoj crkvi, a Napoleon je 1812. godine baš sa tog mesta posmatrao kako Moskva nestaje u plamenu.

Kad su se popeli na sprat, Hejz ga povede ka Velikoj dvorani.

Lord je tu drevnu odaju ranije viđao samo na slikama, ali je onog trenutka kada je kročio unutra shvatio da nijedna slika nije mogla verno da predoči njenu velelepnost. Znao je da je njena površina iznosila pet hiljada i četiri stotine kvadratnih stopa, što ju je u petnaestom veku činilo najgrandioznijom dvoranom u čitavoj Moskvi, i da je bila sagrađena isključivo zato da bi impresionirala strane dostojanstvenike. Ogromni gvozdeni lusteri su zasipali zlatnom svetlošću masivni centralni stub i

raskošne murale koji su posetiocima predočavali biblijske teme i prizore iz života mudrih ruskih careva.

Lord je istog trenutka pokušao da zamisli događaj koji se tu odigrao davne 1613. godine.

Vladarska loza Rjurika, koja je vladala Rusijom punih sedam stotina godina i čiji su najznamenitiji predstavnici bili Ivan Veliki i Ivan Grozni ostala je bez naslednika. Trojica pretendenta su otpočeli neizvesnu borbu oko preuzimanja prestola, iz čega je proisteklo „Doba velikog nemira“, dvanaest godina sukoba i patnje tokom kojih su mnogi pokušavali da zasnuju novu vladarsku dinastiju. Na kraju su boljari, umorni od haosa i meteža, došli u Moskvu među zidine kojima je on sada bio okružen i odabrali novu vladarsku porodicu. Romanove. Prvi car dinastije Romanovih, Mihail, preuzeo je vlast nad zemljom koja je bila u krajnjem rasulu. Banditi i razbojnici su harali na sve strane, skrivajući se u gustim šumama. Glad i boleščine su odnosili svoj turobni danak. Trgovina je praktično prestala da postoji. Porezi se već dugo nisu ubirali tako daje državna riznica bila gotovo prazna.

Što je uveliko podsećalo na trenutno stanje stvari, razmišljao je Lord. Sedamdeset godina komunizma je ostavilo jednako ozbiljan trag kao dvanaest godina carističkog bezvlašća.

Na trenutak je zamislio sebe kao boljara koji odeven u raskošnu garderobu od baršuna i brokata, sa šubarom od samurovine na glavi sedi na jednoj od hrastovih klupa postavljenih duž pozlaćenih zidova.

Bože, kakvu težinu je nosila odluka koju su boljari doneli tog dana! Kako je to samo veličanstven čas bio!

„Zapanjujuće“, prošapta Hejz. „Ovi tikvani već vekovima sa svojih njiva ne mogu da izvuku više od jedne žetve, a pogledaj samo šta su ovde napravili!“

Lord ćutke klimnu glavom.

Na jednom kraju odaje je dominirao niz stolova postavljenih u obliku slova U. Stolovi su bili zastrti crvenim baršunom. Lord prebroja sedamnaest stolica sa visokim naslonom, posmatrajući kako svaki od delegata zauzima svoje mesto. Među delegatima nije bilo nijedne žene. Nije bilo regionalnih izbora. Samo trideset dana za podnošenje prijave, potom glasanje na nacionalnom nivou i sedamnaest kandidata koji su dobili najveći broj glasova postali su punopravni članovi komisije. Suštinski posmatrano, bilo je to ogromno takmičenje u popularnosti, ali možda i najprostiji način da se

eliminiše mogućnost da određena frakcija preuzme kontrolu nad donošenjem konačne odluke.

Krenuo je za Hejzom ka stolicama koje su bile rezervisane za pomoćno osoblje i reportere. Na sve strane su štrcale televizijske kamere koje su uživo prenosile zasedanja.

Uvodnu reč je održao delegat koji je prethodnog dana bio izabran za predsednika komisije. Predsedavajući se tiho nakašljao, a onda počeo da čita unapred pripremljenu proklamaciju.

„Šesnaestog jula 1918. godine naš plemeniti car Nikolaj Drugi je mučki pogubljen u Jekaterinburgu, zajedno sa svojom porodicom. Nama je danas stavljeno u zadatak da ispravimo istorijsku nepravdu i da Rusiji vratimo njenog cara. Narod je svojom voljom odabrao ovu komisiju kako bi se proglasio zakoniti naslednik ruskog prestola. Odluka sa kojom se danas suočavamo nije bez istorijskog presedana. Ruski velikodostojnici su se davne 1613. godine okupili baš na ovom mestu kako bi odabrali prvog vladara iz dinastije Romanovih, cara Mihaila. Njegovi potomci su vladali ruskim narodom sve do druge decenije dvadesetog veka. Stoga je naša dužnost da, nakon tih zlosrećnih godina, ispravimo nepravdu koja je učinjena carskoj porodici i ruskom narodu.

„Članovi komisije su se sinoć pomolili zajedno sa njegovom svetošću, ruskim patrijarhom Adrijanom. On se obratio Bogu sa molbom da nas vodi u ovom ozbiljnom i uzvišenom času. Pred svima vama izjavljujem da će se ova komisija latiti poverene dužnosti na čestit, otvoren i dostojanstven način. Svaka debata je dobrodošla jer se jedino na taj način može utvrditi prava istina. Sada ću zamoliti ostale članove komisije da pristupe govornici.“

Lord je strpljivo propratio kompletno jutarnje zasedanje. Govornici su, jedan za drugim, istupali sa uvodnim govorima, parlamentarnim pitanjima i predlozima za dnevni red. Delegati su jednoglasno usvojili sugestiju da narednog dana bude predstavljena lista kandidata, uz prisustvo ovlašćenih zastupnika koji će izneti detaljne razloge koji njihovim štićenicima daju za pravo da pretenduju na ruski presto. Naredna tri dana će biti rezervisana za dalje nominacije i debatu. Četvrtog dana će se obaviti glasanje kako bi se spisak tendenata suzio na tri kandidata. Potom će uslediti još jedan krug intenzivne debate, da bi dva dana kasnije bila doneta konačna odluka. Jednoglasna odluka će predstavljati nužnost jedino prilikom finalnog glasanja, kao što je bilo naznačeno u rezoluciji izglasanoj na nacionalnom

referendumu. U preliminarnom glasanju će važiti pravilo proste većine. Ako nakon šestodnevno procesa ne bude odabran nijedan kandidat, čitava procedura će se ponoviti. Međutim, vladalo je generalno uverenje da, zarad nacionalnog samopouzdanja, treba po svaku cenu nastojati da se još iz prvog pokušaja izabere osoba koja je u svakom pogledu zasluživala da se nađe na ruskom prestolu.

Malo pre pauze za ručak Lord i Hejz su napustili Veliku dvoranu i krenuli ka izlazu na suprotnom kraju raskošnog predvorja, gde ih je u parkiranoj limuzini čekao njihov razbarušeni šofer.

„Majlse, ovo je Uja Zivon. On će ubuduće biti tvoj telohranitelj.“

Rus je sedeo za volanom, tajanstven i nepomičan kao sfinga. Lice mu je bilo potpuno bezizražajno, oči su mu plamtele ledenim sjajem, a vrat mu je bio jednako širok kao i vilica. Lord je bio donekle utešen njegovom snažnom atletskom građom i utiskom koji je ostavljao na okolinu.

„Uja će voditi računa o tebi. Ima sjajne preporuke. Ranije je služio u ruskoj vojsci i odlično se snalazi u gradu.“

„To je stvarno ljubazno od tebe, Tejlore. Ne znam kako da ti zahvalim.“

Hejz se ležerno osmehnu, bacivši pogled na sat. „Još malo pa će podne. Moraš da požuriš na sastanak u Volhovu. Ja ću ostati ovde da sredim još neke detalje, ali ću biti u hotelu pre nego što izađeš za govornicu.“ Skrenuo je pogled ka Zivonu.

„Pripazi na ovog gospodina i postupaj u skladu sa naređenjima. Dogovoreno?“ A tada je mahnuo rukom i vratio se u dvoranu.

9.

12:30

Lord obazrivo kroči u dvoranu za sastanke, veliku pravougaonu prostoriju obasjanu veštačkom svetlošću po kojoj se vrzmalo četrdesetak muškaraca i žena obučenih u konzervativna odela i kostime. Konobari su upravo poslužili piće. Vazduh je, baš kao i u ostatku hotela, bio prožet ustajalim mirisom duvana. Uja Zivon je čekao ispred, pored dvokrilnih vrata koja su vodila ka predvorju hotela Volhov. Lord se bolje osećao pri pomisli da je ruski snagator bio u blizini.

Lica prisutnih su delovala ozbiljno i zabrinuto. Lord je dobro znao šta ih je tištilo. Ljudi iz Vašingtona su ih svesrdno nagovarali da ulože novac u novu Rusiju, a čak i bez toga ogromno istočno tržište je predstavljalo neodoljiv mamac. Međutim, ubrzo se ispostavilo da se stvari neće odvijati baš onako kao što su investitori očekivali. Neprestana politička nestabilnost, svakodnevne mafijaške pretnje i ogroman novac koji su morali da izdvajaju za plaćanje „zaštite“ drastično su umanjili profit, pretvorivši sjajnu poslovnu šansu u pravu noćnu moru. U velikoj dvorani hotela Volhov tog popodneva okupili su se predstavnici kompanija koje su važile za najkrupnije američke investitore u novoj Rusiji kompanija koje su se bavile transportnim i građevinskim poslovima, proizvodnjom bezalkoholnih pića, rudarstvom, preradom nafte, komunikacijama, informatikom, ugostiteljstvom, mašinstvom i bankarstvom. Dotične kompanije su unajmile advokatsku firmu Pridžen end Vudvort kako bi se starala o njihovim kolektivnim interesima, uzdajući se u sposobnosti Tejlora Hejza koji je uživao reputaciju iskusnog pregovarača i čoveka sa jakim društvenim vezama širom Rusije. To je bio Lordov prvi generalni sastanak sa predstavnicima svih kompanija koje su poslovale na ruskom tlu, mada je mnoge od njih poznao na individualnoj osnovi.

Hejz ga povede ka govornici, blago ga potapšavši po ramenu. „Idemo, Majlse. Kucnuo je čas da im pokažeš koliko vrediš.“

Lord stade ispred okupljenih biznismena, obasjan bleštavom veštačkom svetlošću.

„Dobar dan svima. Ja sam Majls Lord.“ Prisutni naprasno utihnuše. „Neki od vas su već imali prilike da me upoznaju. Što se tiče ostalih, drago mi je što smo se konačno sreli. Tejlor Hejz je smatrao da bi bilo poželjno da održimo ovakav sastanak kako bih mogao iscrpno da odgovorim na vaša pitanja. Stvari drastično dobijaju na ubrzanju tako da se može desiti da u narednom periodu nećemo imati vremena da...“

„Baš lepo od vas što ste nas pozvali jer štošta toga treba da nam objasnite“, zagrakta krupna plavuša izrazitim novoengleskim naglaskom. Lordu je bilo poznato da se ona nalazila na čelu istočnoevropskog ogranka kompanije Pepsiko.

„Baš me zanima šta se ovde dešava. Ljudi iz upravnog odbora moje kompanije postaju sve tanji s nervima.“

Što je bilo sasvim razumljivo, pomisli Lord. Uprkos tome, njegovo lice ostalo je potpuno bezizražajno. „Imajte malo strpljenja, gospođo. Nisam još ni počeo sa izlaganjem.“

„Manite vi svoja izlaganja! Nas zanimaju konkretne informacije.“

„Nema problema, gospođo. Odmah ćete dobiti konkretne informacije. Industrijska proizvodnja je, na nacionalnom nivou, opala za četrdeset procenata. Inflacija se bliži stopi od sto pedeset procenata.

Doduše, stopa nezaposlenosti je niska, svega dva procenta, ali daleko veći problem predstavlja neadekvatna zaposlenost...“

„Već smo čuli za to“, ubaci se drugi biznismen. Lord skrenu pogled ka njemu. Nije mu bio poznat. „Hemičari peku hleb, a inženjeri rade na montažnim trakama. Moskovske novine su pune takvih sranja.“

„Ali, stvari još nisu toliko loše da ne mogu postati još gore“, natuknu Lord. „Postoji jedan vic na tu temu. Jeljcin i njegovi naslednici su uspeali da za svega dvadeset godina postignu ono što sovjeti nisu uspeali za sedam i po decenija: da nateraju Ruse da žude za komunizmom.“ Nekoliko prisutnih prasnu u prigušen smeh.

„Komunisti se još drže. Svakog novembra se održavaju masovne demonstracije povodom Dana revolucije. Govornici na tim skupovima propagiraju nostalgichnost prema vremenu kada nije bilo kriminala, kada nije bilo toliko ljudi na rubu egzistencije, kada su postojale izvesne

socijalne garancije. Ta poruka može biti veoma privlačna za narod koji se utapa u beznađu.“ Zastao je, prešavši pogledom preko lica svojih sagovornika. „Međutim, ubedljivo najopasniji scenario koji možemo da očekujemo jeste pojava fanatičnog narodnog vođe profašističkog usmerenja koji ne bi bio ni komunista ni demokrata, već običan demagog. Niko od nas ne srne zaboraviti da Rusija ima poprilične zalihe nuklearnog oružja.“ Nekolicina zaklima glavom. Ako ništa drugo, bar su ga slušali.

„Zar je moguće da su stvari otišle tako daleko?“ upita sitan suvonjavi muškarac. Lord se maglovito priseti da je to bio predstavnik jedne kompanije za proizvodnju kompjutera. „Uopšte mi nije jasno kako smo uspeli da se uvalimo u ovakav sos.“

Lord se povuče ka čeonom zidu. „Rusi su oduvek bili opsednuti idejom nacionalne pripadnosti. Ruski nacionalni karakter nikada nije bio zasnovan na individualnosti ili tržišnoj aktivnosti. On je daleko duhovniji, daleko dublji od toga.“

„Bilo bi nam daleko lakše kad bismo uspeli da ih zadojimo zapadnjačkim duhom“, dobaci neko sa strane.

Lord se uvek ježio od pomisli da bi neko trebalo da pozapadnjači Rusiju. Ruski narod se nikada u potpunosti neće poistovetiti sa Zapadom, baš kao ni sa Istokom. Umesto toga, on je oduvek predstavljao i uvek će predstavljati jednu krajnje specifičnu mešavinu. Po Lordovom uverenju, u Rusiji su mogli proći samo investitori koji su bili kadri da shvate ruski ponos. Otvoreno je izneo to stanovište, a potom je nastavio da odgovara na postavljena pitanja.

„Ruska vlada je konačno shvatila da joj je potrebno nešto što će biti iznad politike.

Nešto što će objediniti čitav narod. Možda čak i puka ideja koja će im omogućiti da ustanove izvestan poredak u zemlji. Kada se Duma, vođena tom mišlju, pre osamnaest meseci obratila javnosti pitanjem šta bi to moglo da ujedini ruski narod, svi su bili iznenađeni rezultatima koji su pristigli iz Instituta za ispitivanje javnog mnjenja i istraživanje tržišta. Bog, car i otadžbina. Drugim recima, Rusi su priželjkivali povratak monarhije. Radikalna potez? To svakako stoji. Ali, kada je nacija bila pozvana da se izjasni po tom pitanju, ogromna većina glasača je podržala tu opciju.“

„Šta vi mislite o tome?“ upita jedan muškarac.

„Naravno, to je moje lično uverenje, ali mi se čini da postoji istinski strah od povratka komunizma. To se moglo videti pre nekoliko godina kada

je Zjuganov izazvao Jeljcina i umalo uspeo da ga pobedi. Većina Rusa ne želi da se vrati u totalitarizam, na šta ukazuju brojne ankete, ali to ne isključuje mogućnost da bi neki populista mogao da iskoristi probleme koji su zadesili rusko društvo i da, razmećući se praznim obećanjima, stane na čelo nacije.

„Drugi razlog je još dublji i ozbiljniji. Narod jednostavno ne veruje da postojeći oblik vladavine može da razreši tekuće probleme. I, iskreno rečeno, mislim da su u pravu. Pogledajte samo koliko je kriminal uzeo maha. Siguran sam da svako od vas plaća zaštitu bar jednoj mafijaškoj organizaciji. Nemate drugog izbora. Ili ćete pristati na njihove uslove ili ćete se vratiti kući u plastičnoj vreći.“

Ponovo se prisetio jučerašnjeg incidenta, ali ništa nije rekao. Hejz ga je posavetovao da to zadrži za sebe. Ljudi koji su se okupili u toj dvorani bili su dovoljno nervozni i bez saznanja da su njihovi advokati postali pokretne mete.

„U ruskom narodu vlada uvreženo stanovište da oni koji se ne priključe sveopštoj otimačini rade protiv sebe. Manje od dvadeset procenata stanovništva plaća porez. Zemlja je u totalnom rasulu. Stoga je lako uvideti zašto ljudi veruju da je sve bolje od trenutnog stanja. Ali, istovremeno postoji i izvesna nostalgichnost prema monarhiji.“

„To je suludo“, dobaci jedan glas. „Šta će im prokleti kralj?“

Naravno, Lord je shvatao kako su Amerikanci gledali na autokratiju, ali je narod u čijim je venama tekla mešavina tatarske i slovenske krvi po svoj prilici žudeo za autokratskim vodstvom. Štaviše, upravo je ta žudnja za carskim prestižom vekovima održavala rusko društvo.

„Ta nostalgichnost je potpuno shvatljiva“, nastavi Lord. „Prava istina o Nikolaju Drugom i njegovoj porodici izbila je na videlo tek tokom protekle decenije. Danas širom Rusije prevladava osećanje da je ono što se desilo u julu 1918. godine predstavljalo strašnu nepravdu. Rusi osećaju da ih je prevarila sovjetska ideologija, koja je predstavljala cara kao oličenje svekolikog zla.“

„U redu. Znači, car se vraća i...“ zausti jedan od prisutnih.

„Nije baš tako“, prekide ga Lord. „Novinari ne shvataju o čemu se tačno radi tako da javnost dobija izvitoperenu sliku. Zato je Tejlor smatrao da bi trebalo da sazovemo ovaj sastanak.“ Primetio je da je sada imao apsolutnu pažnju svoje publike. „Vraća se koncept ruske carevine, ali postoje još

najmanje dva pitanja na koja treba odgovoriti. Ko će biti car? I koliko će široka biti njegova ovlašćenja?“

„Ili njena“, dobaci jedan ženski glas.

Lord kategorično odmahnu glavom. „Njegova. U to smo bar sigurni. Još od 1797. godine ruskim zakonom je određeno da se vladarska titula prenosi isključivo po muškoj liniji. Pretpostavljamo da Rusi neće odstupiti od te odredbe.“

„U redu“, ubaci se drugi glas. „Sad još ostaje da nam pružite odgovor na pomenuta pitanja.“

„Odgovor na prvo pitanje je krajnje prost. Car će biti onaj koga jednoglasnom odlukom izaberu svih sedamnaest članova carističke komisije. Rusi gaje neverovatnu sklonost prema komisijama. Većina tih komisija je u prošlosti naprosto usvajala odluke koje su pristizale iz Sovjetskog centralnog komiteta, ali će ova u svom radu biti potpuno nezavisna od ruske vlade, što nije naročito teško ako se ima u vidu da vlada praktično i ne postoji.“

„Kandidati će biti predstavljeni članovima komisije, nakon čega će svaki slučaj biti pomno razmotren. Najbolje izgleda trenutno ima naš kandidat, Stefan Baklanov. On je izraziti pobornik zapadne filozofije, mada je po krvi direktan potomak Romanovih. Vi ste nas unajmili kako bismo se postarali da caristička komisija podrži njegov zahtev. Tejlor svim silama lobira za tu opciju. Ja sam poslednjih nekoliko riedelja proveo u ruskom arhivu kako bih proverio da ne postoji neki detalj koji bi mogao da ugrozi njegove pretenzije.“

„Pravo je čudo što su vam dopustili da uopšte zavirite u arhiv“, dobaci neko sa strane.

„Pa, nije baš toliko čudo“, odgovori Lord. „Mi nismo direktno uključeni u rad carističke komisije, ali imamo akreditive koji ukazuju da jesmo. Naš zadatak je da zaštitimo vaše interese i da se postaramo da Stefan Baklanov postane novi ruski car. Baš kao i kod nas, lobiranje u Rusiji predstavlja svojevrstu umetnost.“ Muškarac iz zadnjeg reda se pridiže sa stolice. „Gospodine Lorde, naše karijere vise o koncu. Jeste li svesni koliko je ovo ozbiljno? Mi ovde govorimo o prelasku jedne poludemokratije na autokratiju. To bi moglo drastično da ugrozi naše investicije.“

Lord je imao spreman odgovor. „Mi u ovom trenutku možemo samo da nagađamo koliku će vlast posedovati novi car. Štaviše, ne znamo čak ni da li će on biti samo simbolična figura ili pravi vladar novog ruskog carstva.“

„Uozbiljite se, Lorde“, ogorčeno povika jedan biznismen. „Nemojte mi reći da stvarno verujete da su ti idioti kadri da stave kompletnu političku moć u ruke jednog jedinog čoveka?“

„Sudeći po generalnom raspoloženju javnosti, oni će uraditi upravo to.“

„Ali, to je nemoguće“, dobaci drugi glas.

„To uopšte ne mora da bude tako loše“, brzo objasni Lord. „Rusija je švorcirana. Neophodne su joj strane investicije. Možda će nam biti lakše da izađemo na kraj sa jednim autokratom nego sa ruskom mafijom.“

Kroz dvoranu odjeknu žamor odobravanja, ali jedan muškarac istupi sa novim pitanjem: „Mislite da će to biti dovoljno da se eliminiše problem sa mafijom?“

„Možemo samo da se nadamo da će biti tako.“

„Šta ti misliš o tome, Tejlore?“ dobaci jedan biznismen.

Hejz se odgurnu od stola u stražnjem delu prostorije i krenu ka svom saradniku.

„Mislim da je Majls potpuno u pravu. Uskoro ćemo prisustvovati krunisanju novog ruskog cara. Vaskrsenju jedne apsolutističke monarhije. Prilično zapanjujuće, ako mene pitate.“

„Prilično jezivo, ako se ja pitam“, ispravi ga jedan od biznismena.

Hejz razvuče usne u osmeh. „Nemate razloga za brigu. Dobro nas plaćate da bismo vodili računa o vašim interesima. Uradićemo ono zbog čega ste nas unajmili. Treba samo da nam verujete.“

10.

14:30

Hejz kroči u minijaturnu dvoranu na sedmom spratu poslovne zgrade u centru Moskve, ultramodernom pravougaonom zdanju sa sivkastom staklenom fasadom. Njegovi saradnici su baš umeli da odaberu mesto za sastanak. Bilo je očigledno da su uživali u luksuzu.

Staljin je sedeo za stolom u obliku kovčega.

Dmitrij Jakovljevič, kako je glasilo Staljinovo pravo ime, bio je mafijaški predstavnik u tajnom kružoku. Imao je četrdesetak godina, razbarušenu kosu boje žita koja se spuštala preko preplanulog čela i držanje koje je odisalo šarmom i samokontrolom. Prvi put u istoriji ruskog podzemlja, oko tri stotine bandi koje su deystvovala u zapadnom delu zemlje uspele su da postignu dogovor i da izaberu izaslanika koji će zastupati njihove zajedničke interese. Ulog je bio prevelik da bi se raspravljalo oko protokola. Kriminalci su očigledno shvatali zakone opstanka tako da im je odmah postalo jasno šta bi jedan apsolutistički monarh mogao da učini za njih. Ili protiv njih.

Hejzu nije promaklo da je Staljin bio čovek oko koga se vrtela čitava operacija.

Mafijaški uticaj je zadirao u sve pore društva: u vladu, u poslovne krugove i u vojsku. Rusi su čak imali naziv za to: Vori v zakone lopovi u zakonu što je bio opis koji je, po Hejzovom uverenju, savršeno odgovarao situaciji. Uprkos tome, pretnja nasiljem je i dalje bila prisutna jer je naručeno ubistvo predstavljalo daleko jeftiniji i brži način za rešavanje nesuglasica nego potezanje po sudovima.

„Kako je protekla uvodna sednica?“ upita Staljin na savršenom engleskom.

„Članovi komisije su obavili nužne pripreme, kao što smo i očekivali. Sutra će preći na posao. Po njihovom rasporedu, imamo šest dana do prvog

kruga glasanja.“

Rus je delovao zadivljeno. „Svaka čast! Ako se dobro sećam, vi ste predvideli da će im za prvi krug trebati manje od nedelju dana.“

„Razumem se u svoj posao. A sad mi recite da li je obavljen transfer.“

Staljin na trenutak začuta, stavljajući svom sagovorniku do znanja da mu se ne dopada njegov nastup. „Znate, nisam navikao na takvu direktnost.“

Uprkos nedorečenosti Staljinovog iskaza, Hejz je savršeno dobro shvatio poruku. Njegov mentor nije očekivao takvu direktnost od jednog stranca. Iako je Hejz bio podjednako iznerviran Staljinovim nastupom, odlučio je da zadrži taktičnost.

„Nisam želeo da vas uvredim. Radi se naprosto o tome da ugovorena uplata još nije legla na račun, a ja sam navikao na tačnost.“

Na stolu je ležao list papira. Staljin ispruži ruku i gurnu ga ka Hejzu. „Ovo je broj novog švajcarskog računa u Cirihu, kao što ste zahtevali. Ista banka kao i pre. Jutros je uplaćeno pet miliona, u američkoj valuti. To je sve što vam do sada dugujemo.“

Hejz je bio više nego zadovoljan. On je već punu deceniju zastupao mafiju u njenim raznolikim američkim formama. Milioni i milioni dolara su prani preko severnoameričkih finansijskih institucija, a većina tog novca bila je preusmeravana ka legalnim poslovima, dok se preostali deo koristio za kupovinu akcija, papira od vrednosti, zlata i umetničkih dela. Hejzove zastupničke delatnosti su firmi Pridžen end Vudvort donosile pravo bogatstvo na ime provizije za advokatske usluge, a sve zahvaljujući kombinaciji prijateljski nastrojenog američkog pravosuđa i još prijateljskije nastrojenih birokrata. Niko nije znao odakle je taj novac poticao, a Hejzove aktivnosti još nikada nisu privukle pažnju zvaničnih organa. Hejz je svoje zastupničke sposobnosti iskoristio za proširenje uticaja unutar svoje firme i pridobijanje imponantnog broja stranih klijenata koji su ga angažovali naprosto zbog toga što je shvatao kako su se u novoj Rusiji obavljali poslovi. On je znao da se strah i strepnja mogu dobro unovčiti i da su ljudi koji su umeli da iskoriste te faktore mogli da pretvore neizvesnost u najboljeg prijatelja. Što je on i činio. Staljin se prezrivo osmehnu. „Čini mi se da ovo za vas postaje prilično unosan biznis, Tejlore.“

„Zar vam nisam rekao da sam ja čovek koji vodi računa o svom zdravlju?“

„To je nesporno.“

„Hoćete li da mi pojasnite ono što ste mi juće natuknuli? Kako to nameravate da proširite moja ovlašćenja?“

„Nema tu šta da se pojašnjava. Možda ćemo morati da sredimo neke stvari, a pametnije je da to uradimo preko vas.“

„To ste mi već rekli. Želeo bih da znam nešto konkretnije.“

„Trenutno nema potrebe za tim. Nemate razloga za brigu. To su obične mere predostrožnosti.“

Hejz zavuče ruku u džep pantalona i izvadi karticu koju mu je Staljin dao prethodnog dana. „Da li će biti potrebe dal okrenem ovaj broj?“

Staljin se prigušeno zacereka. „Da li vam imponuje što smo u vašu službu stavili tako lojalne ljude ljude koji će, ako zatreba, na vaš mig skočiti pravo u smrt?“

„Samo me zanima zašto bi oni mogli da mi zatrebaju.“

„Nadajmo se da vam neće zatrebati. A sad mi recite nešto o koncentraciji moći. Šta je rečeno o tome na današnjoj sednici?“

Hejz zaključí daje pametnije da batali stvar. „Moć će se prevashodno lalaziti u rukama izabranog cara, ali će i dalje postojati ministarski savet Duma, tako da ćemo morati da se pobrinemo i za njih.“

Staljin se zamisli nad tom informacijom. „Čini se daje u našoj prirodi a neprestano pravimo drastične zaokrete. Monarhija, republika, demoatija, komunizam... ništa od toga ovde ne može da funkcioniše.“ Zatao je, a onda je razvukao usne u osmeh. „Hvala bogu da je tako.“

Hejz tada izusti ono što ga je najviše zanimalo. „A šta je sa Stefaom Baklanovim? Hoće li pristati da saraduje?“

Staljin baci pogled na ručni sat. „Mislím da ćete veoma brzo dobiti dgovor na to pitanje.“

11.

Posed Zeleni proplanak 6:30

Hejz zadivljeno osmotri sačmaru, cev i kundak od turske oraovine, sve savršeno izglancano i podmazano. Rukohvat je bio vitak prav, sa hrapavim prednjim delom i donjim krajem obloženim tvrom gumom. Proverio je kako oružje funkcioniše. Kao švajcarski sat. a sve automatskim izbacivačima. Znao je da se cena kretala od sedam iljada dolara za osnovni model do dvadeset pet hiljada za egzibicinu klasu. Impresivan komad, nema šta. „Vi ste na redu“, dobaci Lenjin.

Hejz prisloni oružje uz rame i nacilja ka oblačnom popodnevnom nebu. Fiksirao je cev dodirom lakim kao pero. „Bacaj!“ doviknuo je.

Glineni golub polete uvis. Prateći crnu tačkicu na nišanu, Hejz zakorači unapred i opali.

Meta se rasprsnu i krhotine se sručiše na zemlju. „Dobro gađate“, prozbori Hruščov.

„Lov je moja velika strast.“

Hejz je provodio bar devet nedelja godišnje na lovačkim ekspedicijama širom sveta. Kanadski jeleni i divlje guske. Azijski fazani i divlje ovce. Evropski crveni jeleni i lisice. Afrički bivoli i antilope. A da ne pominjemo divlje patke, srndaće, tetrebe i divlje ćurane koje je rutinski lovio po šumama severne Džordžije i planinama Severne Karoline. Njegova kancelarija u Atlanti bila je preplavljena trofejima. Poslednjih par meseci bio je toliko zauzet da nije mogao čak ni da pomisli na lov, tako da je bio zahvalan Rusima što su mu priredili tako prijatan izlet.

Napustio je Moskvu odmah nakon sastanka sa Staljinom. Ispred zgrade ga je čekala limuzina koja ga je prebacila do imanja koje se nalazilo pedesetak kilometara južno od grada. Kuća, koja je bila prekrivena crvenom fasadnom ciglom i obrasla bršljanom, nalazila se u vlasništvu još jednog od pripadnika tajnog kružoka Georgija Ostanoviča, koga je Hejz poznao

pod pseudonimom Lenjin. Ostanovič je bio vojnik. Bio je mršav kao kostur. Imao je čeličnosive oči i naočari sa staklima debelim kao piksele. Iako nikad nije nosio uniformu, po činu je bio general, linijski oficir koji je predvodio trupe u napadu na Grozni na početku rata sa Čečenima. U tom sukobu je izgubio jedno plućno krilo, zbog čega je sada kuburio sa svakim udahom. Nakon rata je žestoko kritikovao Jeljcina i njegovu slabu vojnu politiku tako da je samo zahvaljujući Jeljcinovom odlasku sa vlasti uspeo da zadrži svoj čin i službu. Visoki oficiri bili su zabrinuti za svoju sudbinu u novoj carističkoj Rusiji, zbog čega je vojno prisustvo u bilo kojoj vrsti zavere bilo smatrano elementom od kritičnog značaja. Stoga se Ostanovič pridružio tajnom kružoku kao izabrani zastupnik ruske armije.

Lenjin priđe označenom mestu i počeo da se priprema za hitac.

„Bacaj!“ viknuo je.

Samo sekundu kasnije pogodio je direktno u metu.

„Svaka čast!“ dobaci Hejz. „Treba biti majstor da bi se pogodila meta pod ovakvim osvetljenjem.“

Stefan Baklanov, zakoniti naslednik ruskog prestola, stajao je sa strane, držeći jednopoteznu sačmaru. Baklanov je bio nizak muškarac, proćelave glave i širokog grudnog koša, sa svetlozelenim očima i gustom hemingvejevskom bradom. Bližio se pedesetoj godini, a lice mu je bilo lišeno svake emocije, što je donekle zabrinulo Hejza. U svetu politike bilo je nebitno da li je neki kandidat bio zaista kadar da vlada zemljom. Daleko važnije je bilo da li je on delovao kao istinski vođa. Iako Hejz nije sumnjao da će svi članovi carističke komisije biti podmićeni i da će njihovi glasovi biti pravovremeno osigurani, javnost će morati da stekne utisak da je izabran najpogodniji kandidat i, što je još važnije, taj kandidat će nakon toga morati da ostavi utisak da je kadar da upravlja zemljom ili da bar efikasno sprovodi naređenja ljudi koji su ga doveli na taj položaj.

Baklanov priđe liniji za gađanje. Lenjin i Hruščov se povukoše unazad.

„Znate, pomalo sam radoznao“, prozbori Baklanov baršunastim baritonom. „Da li nameravate da u Rusiji uspostavite apsolutističku monarhiju?“

„Stvari će samo tako moći valjano da funkcionišu“, odgovori Lenjin.

Hejz gurnu cev i izbaci praznu čauru. Na izdignutoj terasi od cigle nalazila su se samo njih četvorica. Pejzaž je bio posut šumarcima koji su se kupali u crvenkastim bojama jeseni. U daljini, iza paviljona, krdo bivola se vrzmalo po otvorenom proplanku.

„Da li ću dobiti potpunu komandu nad vojskom?“ upita Baklanov.

„U razumnim granicama“, odgovori Lenjin. „Ovo nije Nikolajevo vreme. Danas imamo... moderne pretenzije.“

„Još mi niste rekli hoću lija kontrolisati armiju.“

„Kako bi izgledala vaša vojna politika?“ upita Lenjin.

„Iskreno rečeno, nisam pretpostavljao da će mi biti dopušteno da vodim moju politiku.“

Baklanovljev glas bio je prožet otvorenim sarkazmom, što se, kako je Hejz primetio, Lenjinu uopšte nije dopalo. Baklanov je takođe primetio Lenjinovu reakciju. „Koliko shvatam, generale, vi verujete da vojska treba da dobije daleko više novca i da su naše odbrambene sposobnosti ugrožene političkom nestabilnošću. Sovjeti su doveli ovu zemlju do prosjačkog štapa jer su proizvodili bombe dok su nam putevi propadali i dok nam je narod skapavao od gladi. Naš prevashodni zadatak je da ispunimo osnovne potrebe naroda.“

Hejzu je bilo jasno da to nije bio odgovor koji je Lenjin priželjkivao. Ruski oficiri su zarađivali manje od švercera koji su prodavali robu na uličnim tezgama. Vojni stanovi su se pretvorili u dotrajale udžerice. Vojni arsenal se već godinama nije održavao i obnavljao, a skladišta su bila puna dotrajale i zastarele opreme.

„Naravno, generale, vojska će morati da dobije izvesne fondove kako bi se ispravili nedostaci iz prošlosti. Nama je potrebna snažna vojska... u odbrambene svrhe.“

Bio je to jasan signal da je Baklanov bio spreman da se nagodi sa vojskom. „Ali bih prethodno morao da vas priupitam da li će carska imovina biti vraćena.“

Hejz je jedva uspeo da prikrije osmeh. Činilo se da je prestolonaslednik uživao u činjenici da su se njegovi domaćini obreli u nebranom grožđu. Reč car je predstavljala drevnu rusku reč izvedenu od latinske reči caesar i ta analogija bila je sasvim umesna. Taj muškarac je delovao kao pravi pravcati cezar. Posedovao je nezauzdanu aroganciju koja se graničila sa ludošću. Možda je Baklanov zaboravio da su čak i Cezarovi najverniji saradnici svojevremeno izgubili strpljenje.

„Šta tačno podrazumevate pod tim?“ upita Hruščov.

Hruščov čije je pravo ime glasilo Maksim Zubarev bio je čovek iz vlade. Imao je drsko i razmetljivo držanje. Možda je to, kao što se Hejzu često činilo, bila izvesna kompenzacija za konjsko lice i zbrčkane smeđe

oči koje nipošto nisu imponovale njegovom izgledu. Hruščov je zastupao snažan blok vodećih moskovskih birokrata koji su takođe bili zabrinuti za svoj status pod obnovljenom monarhijom. Zubarev je otvoreni iznosio svoje uverenje da je državni poredak opstajao isključivo zbog toga što je narod tolerisao ljude na vlasti dok caristička komisija ne završi svoj posao. Ministri koji su želeli da prežive tu čudesnu metamorfozu moraće da se prilagode, i to preko noći. Stoga su i oni morali da imaju svog predstavnika u tajnom manipulisanju državnim sistemom.

Baklanov se okrenu ka Hruščovu. „Podrazumevam da bi palate koje je carska porodica posedovala u vreme revolucije trebalo da budu aćene. To je bilo vlasništvo Romanovih koje su boljševici nezako“to prisvojili.“

Lenjin ispusti težak uzdah. „Znate li koliko je novca potrebno za ihovo održavanje?

Kako nameravate to da izvedete?“ „Bilo bi logično da država preuzme troškove održavanja, zar ne? i, možda bismo mogli da olakšamo stvari po uzoru na englesku moarhiju. Celokupna carska imovina treba da bude vraćena u posed une i da ostane otvorena za javnost, a prihodi od ulaznica će se koštiti za održavanje palata. Engleska kraljevska porodica na taj način bira na milione funti godišnje.“ Lenjin slegnu ramenima. „Što se mene tiče, ne vidim neki problem tome. Narod sigurno ne može da finansira održavanje tako čudoviših zdanja.“

„Naravno“, nastavi Baklanov, „Katarinina palata u Carskom selu će onovo dobiti status letnje rezidencije. Što se tiče Moskve, zahtevam ključivu kontrolu nad palatama u Kremlju, a sedište mog moskovskog dvora će biti u palati Granovitaja.“

„Da li shvatate koliko bi nas takva ekstravagancija koštala?“ podolivo upita Lenjin. Baklanov mu se zagleda pravo u oči. „Ruski narod sigurno neće žeti da njihov car živi u nekoj udžerici. Troškovi su vaš problem, gosodo. Pompeznost i ceremonijalnost su nužni preduslovi za snažno i rosperitetno carstvo.“

Hejz je bio zadivljen njegovom smelošću. Džimi Voker^{4} se tokom vadesetih godina prošlog veka na sličan način prepucavao sa čelniima Tamani hola^{5}. Ali, takav nastup je nosio izvesne rizike. Voker je a kraju bio primoran da podnese ostavku, javnost ga je proglasila za bićnog šarlatana, a Tamani hol mu je dao nogu jer se oglušio o njiova naređenja.

Baklanov prisloni kundak uz svoju izglancanu desnu čizmu. Hejz zadivljeno osmotri njegovu garderobu. Odelo je, po svoj prilici, bilo savil

rou. Ispod odela je nosio pamučnu košulju marke larve i kanali kravatu, a na glavi je imao filcane šešir sa resama od semiš kože. Ako ništa drugo, taj Rus je znao da ostavi utisak.

„Sovjeti su decenijama indoktrinirali ruski narod pričama o tobožnjem zlu koje su im Romanovi naneli. To su, naravno, bile najbezočnije laži“, nastavi Baklanov.

„Narod danas želi monarhiju sa svim propratnim obeležjima. Nešto na čemu će čitav svet moći da im zavidi. A to se može postići samo spektakularnošću i pompom. Ceremoniju ćemo započeti raskošnim obredom krunisanja i narod će se tom prilikom zakleti na vernost svom novom vladaru. To bi, recimo, moglo da se organizuje na Crvenom trgu. Verujem da će se pojaviti bar milion duša. Nakon toga će na red doći carske palate.“

„A vaš dvor?“ upita Lenjin. „Da li nameravate da prebacite prestonicu u Sankt Peterburg?“

„Pa, to je neizostavno. Komunisti su odabrali Moskvu. Vraćanje prestonice u Sankt Peterburg će simbolizovati promenu.“

„Hoćete li imati velike knezove i kneginje?“ upita Lenjin, ne skrivajući svoje gnušanje nad pomišlju o vaskrsavanju plemstva.

„Naravno. Tradicija se mora ispoštovati.“

„Ali, vi prezirete svoju porodicu“, natuknu Lenjin.

„Moji sinovi će dobiti ono što im po rođenju sleduje. To ne važi i za ostale, budući da nameravam da stvorim potpuno novu vladarsku klasu. Zar postoji bolji način da iskažem zahvalnost ruskim rodoljubima koji su sve ovo omogućili?“

„Neki priželjkuju da se nov boljarski stalež obrazuje iz redova novih bogataša i gangstera. Narod očekuje da car stane na put mafijašima, a ne da ih nagradi za ono što su napravili od Rusije.“

Hejz se upita da li bi Hruščov bio tako hrabar da je i Staljin bio tu. Staljin i Brežnjev su namerno bili izostavljeni sa tog skupa. To je bila Hejzova ideja, nešto nalik scenariju „dobar pandur loš pandur“.

„Slažem se s vašim mišljenjem“, odgovori Baklanov. „Naš plan zahteva postepeno prilagođavanje i evoluiranje. Tako će biti najbolje za sve. Ali, mene prvenstveno zanima da moji naslednici ostanu na prestolu i da se dinastija Romanovih nastavi.“ Baklanov je imao tri sina. Najstariji je imao trideset tri, a najmlađi dvadeset pet godina. Sva trojica su iz dubine duše mrzeli svog oca, ali su izgledi da najstariji postane carević a druga dvojica

veliki knezovi prouzrokovali porodično primirje. Baklanovljeva supruga bila je beznadežna alkoholičarka, ali je bila ruskog porekla i pravoslavne vere i imala je nešto plave krvi. Gospođa Baklanov je poslednjih mesec dana provela u jednoj austrijskoj banji gde se lečila od alkoholizma, neprestano ističući kako će se rado odreći flaše u zamenu za titulu nove ruske carice.

„Svima je u interesu da se vaša dinastija održi“, prozbori Lenjin. „Vaš sin prvenac deluje kao razborit čovek koji će po svoj prilici nastaviti vašu politiku.“

„A kako bi trebalo da izgleda ta moja politika?“

Hejzu je bilo jasno da je ruski general već bio na ivici nerava. „Da radite isključivo ono što vam naredimo, eto kako!“ Lenjinu je već bilo dosta cinculiranja. Neko je tom kopilanu morao da skreše krilca.

Baklanov se nakostreši pred njegovom bahatošću. Odlično, pomisli Hejz. Pre ili kasnije će morati da se navikne.

„Nisam znao da će jedan Amerikanac igrati tako značajnu ulogu u prenosu vlasti.“ Hejz ga prostreli netremičnim pogledom. „Ako niste obavešteni, f Amerikanac finansira vaš životni stil.“ Baklanov skrenu pogled ka Lenjinu. „Da li je to istina?“

„Jeste“, odgovori Lenjin. „Pravo da vam kažem, mi baš ne izgaramo od želje da trošimo svoje rublje na vas. Stranci su velikodušno istupili i ponudom, a mi smo je prihvatili. Oni u narednom periodu mogu mogo toga da dobiju ili da izgube, već zavisno od okolnosti.“

„Mi ćemo se postarati da vi postanete novi ruski car“, nastavi Hejz. Imaćete apsolutnu moć. Naravno, Duma će i dalje postojati, ali će biti bespomoćna kao kastrirani bik. Svi zakonski predloži će morati da budu odobreni od vas i od državnog saveta.“

Baklanov zadovoljno klimnu glavom. „Da, to je bila Stolipinova fiozofija. Duma treba da bude samo privezak koji će odobravati vladine mere, a ne institucija koja će ih sputavati ili dirigovati njima. Vrhovna vlast pripada monarhu.“

Petar Stolipin je bio jedan od poslednjih premijera Nikolaja Drugog. Bio je tako neumoljiv u odbrani carističkog poretka da je dželatska omča, koja se često koristila kao sredstvo za gušenje seljačkih pobuna, dobila nadimak Stolipinova kravata, dok su železnički vagoni kojima su se politički izgnanici prevozili u Sibir dobili naziv Stolipinova kola. Pa ipak,

čak je i život neumoljivog Stolipina bio okončan atentatom. Jedan revolucionar ga je ubio u Kijevskoj operi, pred očima Nikolaja Drugog.

„Možda bi nešto trebalo da naučimo iz sudbine Petra Stolipina?“ natuknu Hejz.

Baklanov prećuta odgovor, ali je po izrazu njegovog lica bilo jasno daje shvatio pretnju. „Kako će se birati državni savet?“

„Polovina na javnim izborima, a drugu polovinu ćete vi naimenovati.“

„Naravno, to je potez koji bi u javnosti trebalo da stvori sliku o prisustvu demokratskih elemenata u vlasti“, objasni Hejz, „ali ćemo se mi potruditi da savet bude pod savršenom kontrolom. Što se tiče vaše vladarske politike, slušaćete isključivo nas. Uložili smo neverovatan trud da bismo ujedinili sve učesnike u ovom projektu. Vi ste središnja figura. To je svima jasno. Svima ide u prilog da budemo što diskretniji tako da ne treba da strepite od bilo kakvih javnih kritika sa naše strane. Ali vaša poslušnost nijednog trenutka ne može i ne sme biti dovedena u pitanje.“

„A šta ako, nakon što vlast bude prešla u moje ruke, odbijem da se povinujem vašim direktivama?“

„Onda će“, prozbori Lenjin, „vaša sudbina biti ista kao sudbina vaših predaka. Dozvolite da vas podsetim. Ivan Šesti je proveo život u kućnom pritvoru. Petar Drugi je bio na smrt pretučen. Pavel Prvi zadavljen. Aleksandar Drugi raznet bombom. Nikolaj Drugi ubijen hicem u glavu. Vi Romanovi ste prilično malerozni kada su u pitanju atentati. Veoma lako se može urediti da vas zadesi smrt dostojna vašeg ranga. A onda ćemo videti da li će naredni Romanov biti orniji za saradnju.“

Baklanov nije izustio ni reči. Samo se okrenuo ka sivkastom šumarku i gurnuo zadnji deo cevi naviše. Tada je mahnuo rukom i meta polete kroz vazduh. Opalio je i promašio.

„Šteta“ procedi Hruščov. „Izgleda da ćete morati malo da poradite na gađanju.“

12.

Moskva, 20:30

Lord je bio uznemiren što je Hejz tako naprasno napustio grad. Bolje se osećao kada je njegov šef bio u blizini. I dalje je bio usplahiren zbog onoga što se desilo prethodnog dana, a Uja Zivon je otišao kući da odspava, rekavši da će ga u sedam ujutru čekati u predvorju hotela Volhov. Iako je obećao da će ostati u sobi, Lord je bio toliko napet da je odlučio da se spusti do prizemlja i da primiri nerve jednim pićem.

Kao i obično, jedna sredovečna žena je sedela za drvenim stolom na kraju hodnika na trećem spratu. Nije bilo šanse da bilo ko uđe ili izađe iz lifta a da ne prođe pored nje. Ona je bila dežurnaja. Bio je to još jedan od zaostataka sovjetske ere, kada su na svakom spratu svakog hotela bili stacionirani dežurni službenici koji su se, bez izuzetka, nalazili na platnom spisku KGBa kako bi budno motrili na postupke stranih gostiju. Njihova služba je u međuvremenu izgubila na značaju, ali su oni i dalje bili tu, kao neizbežan hotelski inventar.

„Krenuli ste u šetnju, gospodine Lorde?“

„Neću daleko. Samo ću svratiti do bara.“

„Jeste li danas prisustvovali zasedanju komisije?“

Lord nije skrivao prirodu svog posla, budući da je svakog dana paradirao kroz hotel sa službenom komisionom značkom prikačenom za sako.

Kratko je klimnuo glavom.

„Hoćemo li dobiti novog cara?“

„Da li biste želeli da se to desi?“ „Naravno da bih želela. Ova zemlja mora da se vrati svojim korenima. To je naš najveći problem.“ Lord radoznalo izvi obrve.

„Rusija je ogromna zemlja koja olako zaboravlja svoju prošlost. Ako se car vrati, ako ponovo dobijemo vladara iz dinastije Romanovih, to će nam

pomoći da se setimo ko smo i šta smo.“ Glas joj je bio prožet neskrivenim ponosom.

„A šta ako presto pripadne nekom ko nije od loze Romanovih?“

„Onda će mast otići u propast“, samouvereno odvrati dežurnaja. „Recite im da uopšte ne razmišljaju o takvoj mogućnosti. Narod želi Romanova. Vladara koji je u najdirektnijem srodstvu sa Nikolajem Drugim.“

Još malo su porazgovarali i Lord joj je, pre nego što je krenuo ka liftu, obećao da će komisiji preneti njena stanovišta.

Kada se spustio u prizemlje, uputio se ka istom onom foajeu u kome su on i Hejz pronašli utočište nakon jučerašnje pucnjave. Dok je prolazio pored jednog od hotelskih restorana, spazio je poznato lice. Bio je to stari istoričar koga je sreo u arhivu, u društvu još trojice muškaraca.

„Dobro večer, profesore Pašenko“, pozdravio ga je na ruskom.

„Gospodine Lorde! Kakva slučajnost! Došli ste na večeru?“

„Ovde sam odseo.“

„Ja sam došao sa prijateljima. Često svraćamo ovde. Restoran je odličan.“ Pašenko mu predstavi svoje pratiocice.

Nakon kratkog neobaveznog razgovora, Lord učtivo reče: „Baš mi je drago što smo se sreli, profesore.“ Pokazao je rukom ka baru. „Taman sam krenuo da drmnem jednu votku pre spavanja.“

„Mogu li da vam se pridružim?“ kao iz topa upita Pašenko. „Znate, stvarno sam uživao u jučerašnjem razgovoru.“

„Ako želite“, odgovori Lord nakon kratkog oklevanja. „Iskreno rečeno, prijalo bi mi društvo.“

Pašenko se oprostio sa svojim prijateljima i krenu za Lordom. U foajeu je bilo mračno, a u vazduhu su podrhtavali tihi razigrani zvuči klavira. Bar polovina mesta je bila prazna. Kada su se spustili za jedan od stolova, Lord mahnu ka konobaru i naruči bocu votke. „Juče ste naprasno iščezli“, rekao je.

„Video sam da ste zauzeti pa nisam hteo da vam smetam. Smatrao sam da sam vam već oduzeo dovoljno vremena.“

Konobar priđe stolu, noseći naručeno piće. Lord se maši za novčanik, ali ga stari istoričar preduhitri i velikodušno plati račun. Lord se tada priseti šta mu je rekla dežurnaja sa trećeg sprata. „Profesore, mogu li nešto da vas pitam?“

„Samo izvolite.“

„Ako bi komisija nekim slučajem izabrala nekog ko nije Romanov, kako bi ta odluka bila primljena u javnosti?“

Pašenko nasu piće za obojicu. „To bi bila velika greška. U vreme revolucije presto je pripadao Romanovima.“

„Ali bi neko mogao da kaže da se Nikolaj Drugi u martu 1917. godine svojevolljno odrekao trona.“

Pašenko se tiho nasmeja. „Da, sa pištoljem prislonjenim uz slepoočnicu. Čisto sumnjam da bi neko mogao ozbiljno da istupi sa tvrdnjom da je on svojevolljno odbacio presto i nasledno pravo svog sina.“ „Šta mislite, ko ima najopravdanije pretenzije?“ Rus zamišljeno izvi obrvu. „To je teško pitanje. Jeste li upoznati sa odredbama ruskog zakona o nasleđivanju prestola?“

Lord potvrdno klimnu glavom. „Car Pavel je doneo taj zakon 1797. godine. Tada je postavljeno pet nužnih kriterijuma. Pretendent mora biti muškog roda, izuzev u slučaju da nema nijednog muškog naslednika. Mora biti pravoslavne vere.

Njegova majka i supruga takođe moraju biti pravoslavne vere. Prestolonaslednik može sklopiti brak samo sa ženom odgovarajućeg društvenog statusa, koja pri tom pripada nekoj vladarskoj kući. I može se oženiti isključivo uz dozvolu vladajućeg cara. Ako pretendent ne ispuni bilo koji od navedenih uslova, ispada iz igre.“

Pašenko se srdačno osmehnu. „Prilično dobro poznajete našu istoriju. A što se tiče razvoda?“

„Rusi tome nikad nisu pridavali naročitu pažnju. Razvedene žene su se rutinski udavale za pripadnike carske porodice. To mi je oduvek bilo zanimljivo. Gotovo fanatična odanost pravoslavnom učenju, a opet takva fleksibilnost stavljena u službu politike.“

„Da li shvatate da niko ne može da garantuje da će se caristička komisija pridržavati zakona o nasleđu?“

„Mislim da će oni to ipak morati da učine. Taj zakon nikada nije bio formalno ukinut, izuzev komunističkim manifestom koji danas niko ne smatra validnim.“ Pašenko radozno naperi glavu. „Ali, zar doslovna primena pomenutih pet kriterijuma ne bi eliminisala sve pretendente?“

Da, bila je to sporna tačka o kojoj je Lord već raspravljao sa Hejzom. Ruski istoričar je bio u pravu. Zakon o nasleđivanju prestola je predstavljao veliki problem. A ono malo Romanovih koji su preživeli revoluciju uopšte nisu olakšavali stvari. Podelili su se na pet zasebnih klanova, među kojima

su samo dva Mihajloviči i Vladimiroviči posedovali dovoljno jake genetske linije da bi se uključili u nadmetanje za ruski tron.

„Komisija bi po tom pitanju mogla da se nađe u ozbiljnoj dilemi“, nastavi profesor.

„Vidite, suočeni smo sa krajnje neobičnom situacijom. Kompletna vladarska porodica je eliminisana, što stvara veliku pometnju u odabiru potencijalnog naslednika. Komisija će nekako morati da razmrsi konce i da odabere cara koga će narod prihvatiti.“

„Iskreno rečeno, brine me kako će se to odvijati. Baklanov tvrdi da su neki od Vladimiroviča obični izdajnici. Čuo sam da namerava da iznese dokaze koji bi podržali te tvrdnje ukoliko neko od njih odluči da se kandiduje.“

„Zabrinuti ste za njegove šanse?“

„Poprilično.“

„Jeste li pronašli nešto što bi moglo da ugrozi njegove pretenzije?“

Lord odmahnu glavom. „Ništa što je direktno povezano s njim. On potiče od loze Mihajloviča i po krvnom srodstvu je najbliži Nikolaju Drugom. Njegova baba bila je Ksenija, Nikolajeva sestra. Ksenija i njen suprug su 1917. godine, nakon što su boljševici došli na vlast, prebegli u Dansku. Njihovo sedmero dece je odraslo na Zapadu, a nakon toga su se raštrkali svako na svoju stranu. Baklanovljevi roditelji su živeli u Nemačkoj i u Francuskoj. On je pohađao najbolje škole, ali se nije nalazio među irektnim naslednicima sve do preuranjene smrti njegovih rođaka. Sada 'e najstariji muški izdanak carske loze. Još nisam pronašao bilo kakav dealj koji bi mogao da ugrozi njegov status.“

Osim ako se negde na svetu nije skrivao direktan potomak Nikolaja i Aleksandre, prođe mu kroz glavu. Ali, to je bila previše fantatična ideja da bi je neko uzeo u obzir.

Ili je bar dojuče delovalo tako.

Pašenko podiže čašu i prinese je usnama. „Ja dosta dobro poznaem Baklanova. Što se njega tiče, jedini problem može predstavljati njegova supruga. Ona je pravoslavne vere, sa nešto plave krvi. Ali, naavno, nije pripadnica nijedne vladarske kuće. A opet, kako bi i mogla da bude kad ih je danas ostalo tako malo? Siguran sam da će Vladimiroviči na osnovu toga pokušati da diskvalifikuju Baklanova, ali čisto sumnjam da će komisija uvažiti njihovu pritužbu. Plašim se da niko ne može da zadovolji taj kriterijum. Isto važi i za poslednji uslov Niko od preživelih potomaka ne

može da kaže da je car odobrio njegov brak budući da već decenijama nema cara.“

Lord je već stigao do istovetnog zaključka.

„Mislim da ruski narod neće dizati prašinu oko tih bračnih kriterijuma“, nastavi Pašenko. „Njima će biti daleko važnije kako će se car i carica ponašati nakon što stupe na presto. Preživeli potomci Romanovih su prilično tašti i sitničavi ljudi. Već dugo se ponašaju kao rogovi u vreći. To se ne može tolerisati, a naročito ne u javnosti, pred carističkom komisijom.“

Lord nikako nije uspevaao da izbacii iz glave Lenjinovu poruku i Aleksandrino pismo.

Zato je odlučio da proverii šta je Pašenko znao o tome. „Jeste li možda pomnije razmotrili ono što sam vam pokazao u arhivu?“

Na Pašenkovim usnama zaigra titrav osmeh. „Shvatam vašu zabrinutost. Šta ako je neko od direktnih potomaka Nikolaja Drugog i dalje živ? To bi automatski eliminisalo sve pretendente koji su trenutno u igri. Ali, gospodine Lorde, nije valjda da stvarno verujete da je neko mogao da preživi pokolj u Jekaterinburgu?“

„Više ni sam ne znam šta da verujem. Naravno, ako su izveštaji o masakru tačni, onda niko nije preživeo. A opet, sada se ispostavlja da je čak i sam Lenjin sumnjao u istinitost tih izveštaja. Kad se bolje razmisli, Jurovski sigurno ne bi priznao onima iz Moskve da je imao dva tela manjka.“

„Slažem se s tim. Posmrtni ostaci Alekseja i Anastazije nikada nisu pronađeni, ali i dalje nemamo bilo kakve čvrste dokaze da su oni preživeli.“

Lord se nakratko zamisli, pokušavajući da se priseti informacija kojima je raspolagao. Penzionisani geolog Aleksandar Avdonjin i ruski režiser Gelij Rjabov su 1979. godine uspeli da otkriju mesto na kome su Jurovski i njegovi sledbenici sahranili tela ubijenih pripadnika carske porodice. Njih dvojica su mesecima razgovarali sa rođacima delegata iz Uralskog sovjeta, kao i sa rođacima carskih tamničara koji su bili direktno povezani sa pogubljenjem u Jekaterinburgu. Iščitali su mnoštvo zabranjenih knjiga i dokumenata, među kojima se nalazio i rukom pisani izveštaj zapovednika Jurovskog koji su dobili od njegovog najstarijeg sina. Zahvaljujući tom svedočanstvu, uspeli su da popune mnoge praznine u arhivskoj građi i da ustanove gde su bila pokopana tela. Međutim, sovjetska politička klima je u to doba bila tako nepovoljna da oni koji su znali šta se desilo nisu smeli da zucnu ni reći o tome, a kamoli da krenu u potragu za posmrtnim ostacima

carske porodice. Tek 1991. godine, nakon pada komunizma, Avdonjin i Rjabov su, krenuvši tragom svojih otkrića, iskopali kosti žrtava i poslali ih na DNK analizu koja je potvrdila da su u pitanju zaista bili grobovi Romanovih. Pašenko je bio u pravu. Na tom mestu bilo je iskopano samo devet skeleta. Iako je nakon toga čitava oblast bila temeljno istražena, ostaci dvoje najmlađe carske dece nikada nisu bili pronađeni.

„Možda su ih naprosto sahranili na drugom mestu“, natuknu Pašenko.

„Ali, šta je Lenjin mislio kada je napisao da izveštaji o onome što se desilo u Jekaterinburgu nisu verodostojni?“

„Ko to može znati? Lenjin je bio kompleksna ličnost. Nema sumnje da je on lično naredio da se čitava carska porodica pogubi. Arhivska dokumentacija jasno ukazuje daje naređenje stiglo iz Moskve i daje Lenjin lično dobio egzekuciju.

Poslednje što je Lenjin želeo bilo je da belogardejci slobode cara. Belogardejci nisu bili rojalisti, ali su tim činom mogli da ujeine narod, da ga okrenu protiv boljševika i da okončaju revoluciju.“

„Šta mislite, kako bi trebalo protumačiti njegovu izjavu da najnoija saznanja o Feliksu Jusupovu potvrđuju da izveštaji koji su pristigli iz Jekaterinburga nisu tačni.

„To je jedan od najzanimljivijih detalja. Mnogo sam razmišljao o tome, i o onome što je Aleksandra napisala o Raspućinovom proročanstvu, b je potpuno nov podatak, gospodine Lorde. Ja sebe smatram prilično pućenim u carističku istoriju, ali nikad nisam pročitao bilo kakav zapis o usupovu i carskoj porodici koji je nastao posle 1918. godine.“

Lord posegnu ka flaši i nasu još jedno piće. „Jusupov je ubio Raspućina. Mnogi smatraju daje taj čin ubrzao krah monarhije. Nikolaj i Aleksandra su iz dubine duše mrzeli Jusupova zbog onoga što je učinio.“

„Što dodatno doprinosi misteriji. Na koji način se Jusupov može uklopiti u tu priču?“

„Ako se dobro sećam, većina velikih knezova i kneginja pozdravila 'e odluku da se starec ubije.“

„Tačno. To je možda bila najveća šteta koju je Raspućin naneo Ruiji. On je podelio Romanove. Nikolaj i Aleksandra su se našli na jednoj strani, a svi ostali su se urotili protiv njih.“

„Raspućin predstavlja takvu enigm“, zamišljeno prozbori Lord. „Seljak iz Sibira koji je vršio direktan uticaj na cara svekolike Rusije, arlatan koji se domogao carske moći.“

„Mnogi bi se žestoko usprotivili tvrdnji da je Raspućin bio šaratan. Kako se ispostavilo, mnoga njegova proročanstva su se obistiila. Starec je rekao da carević neće umreti od hemofilije, što se pokazalo kao tačno. Predskazao je da će carica Aleksandra videti njegovo „odno mestu u Sibiru, što se takođe desilo, dok je kao boljševička zaobljenica putovala ka Tobolsku. Takođe je rekao da će, ako njegov život oduzme neko od pripadnika carske porodice, Romanovi poživeti još najduže dve godine. Jusupov se oženio kraljevom nećakom i ubio Raspućina 1916. godine, da bi devetnaest meseci kasnije Romanovi bili pogubljeni u Jekaterinburgu. Prilično impresivno za jednog šarlatana.“

Lord nije bio impresioniran pričama o svetim ljudima koji su bili u direktnoj vezi sa Svevišnjim. Njegov otac se takođe razmetao takvim moćima. Na hiljade ljudi je hrlilo na njegove propovedi kako bi ih izlečio svojom produhovljenošću i snagom svoje vere. Naravno, ta produhovljenost je nestajala onog trenutka kada bi u njegovu sobu banula neka od žena iz crkvenog hora. Lord je pročitao mnoštvo knjiga i zapisa o Raspućinu, na osnovu čega je mogao da zaključi da je i on na sličan način osvajao ženska srca.

Odmahnuo je glavom, pokušavajući da istera oca iz misli. „Ne postoje pouzdani dokazi daje neko od Raspućinovih proročanstva zabeleženo za njegovog života. Većina tih proročanstava je izronila tek kasnije, iz priča njegove kćeri koja je očigledno smatrala da je njena sudbinska dužnost da skine ljagu sa očevog imena. Pročitao sam njenu knjigu.“

„Ta teorija sada pada u vodu.“

„Kako to mislite?“

„U Aleksandrinom pismu se pominje kako će kraljevska porodica nestati u roku od dve godine. Na tom dokumentu stoji datum koji je nesporno ispisan njenom rukom: 28. oktobar 1916. godine. Znači, dva mesecapre Raspućinovog ubistva. Starec joj je očigledno nešto rekao. A ona je, u skladu sa njegovim nalogom, to stavila na papir. Što znači da ste u arhivu nabasali na dokument od ogromnog istorijskog značaja. Šta kažete na to, gospodine Lorde?“

Iako Lord do tada nije razmišljao o punim značenjima svog otkrića, profesor je bio u pravu.

„Da li možda nameravate da posetite Sankt Peterburg?“ upita Pašenko.

„Nisam nameravao, ali sam sad promenio mišljenje.“

„Dobra odluka. Vaši akreditivi će vam omogućiti da dobijete uvid u tajne dokumente koji su sklonjeni od naših očiju. Možda ćete pronaći i nešto više, pogotovo ako se ima u vidu da sad znate šta tražite.“

„U tome je najveći problem, profesore. Iskreno da vam kažem, nemam pojma šta tražim.“

Stari akademik se veselo osmehnu. „Ništa ne brinite. Imam osećaj da ćete se odlično snaći.“

13.

Sankt Peterburg Četvrtak, 14. oktobar 12:30

Lord se smestio u arhivu koji se nalazio na četvrtom spratu postrevolucionarne zgrade koja je gledala na užurbani Nevski prospekt. Uspeo je da rezerviše dva mesta za Aeroflotov let u devet ujutru, na relaciji Moskva Sankt Peterburg. Let je u tehničkom pogledu protekao bez ikakvih problema, ali je napetost titrala u vazduhu. Ruska nacionalna aviokompanija platila je nužan danak usled smanjenja budžetskih sredstava i nedostatka dobro obučenog osoblja. Međutim, Lord je želeo da što pre stigne u Sankt Peterburg tako da mu nije bilo ni na kraj pameti da krene na put vozom ili automobilom. Zaobilazna kopnena ruta bi iznosila punih osam stotina milja, što bi mu oduzelo previše vremena.

Uja Zivon je, u skladu sa dogovorom, već u sedam ujutru bio u predvorju hotela Volhov, spreman da se lati svoje dužnosti. Uprkos tome, ruski telohranitelj je očigledno bio zatečen kada mu je Lord rekao da vozi ka aerodromu i hteo je da pozove Tejlora Hejza kako bi dobio dodatne instrukcije, ali ga je Lord obavestio da je Hejz napustio grad i da nije ostavio telefonski broj. Nažalost, popodneveni let iz Sankt Peterburga već je bio prebukiran, tako da je rezervisao dve karte za noćni voz kojim će se vratiti u Moskvu.

Za razliku od Moskve, čije su prljave ulice i nemaštovite građevine verno predočavale rusku stvarnost, Sankt Peterburg je podsećao na grad iz bajke, pun baroknih palata, raskošnih katedrala i svetlucavih kanala. Dok se ostatak nacije gušio u turobnoj sivoj monotoniji, Sankt Peterburg se razmetao ružičastim granitom i dražesnim žutozelenim fasadama koje su predstavljale praznik za oči. Lord se odmah prisetio da je čuveni ruski književnik Nikolaj Gogolj zapisao da je to grad u kome sve blista nestvarnim sjajem. Povremeno se činilo da je Sankt Peterburg bio opsednut svojom velelepnošću. Tamošnja zdanja su nosila potpise čuvenih

italijanskih arhitekata, a raspored ulica i trgova je odisao evropskim duhom. Tu se nalazila ruska prestonica sve dok komunisti nisu došli na vlast, a u poslednje vreme se sve ozbiljnije govorilo o tome da bi nakon krunisanja novog ruskog cara Sankt Peterburgu trebalo da bude vraćen nekadašnji status.

Aerodrom je bio smešten na južnom obodu grada, a na putu koji je vodio ka centru nije bilo mnogo vozila, s obzirom na činjenicu da je bio radni dan i da je u tom gradu živelo pet miliona ljudi. Kada je u arhivu pokazao svoju komisijonu značku, službenici su njegov nastup dočekali sa priličnom podozrivošću, ali nakon što su kontaktirali Moskvu i proverili njegov identitet dobio je uvid u celokupni arhivski materijal, uključujući i zaštićenu dokumentaciju.

Iako je bio relativno mali, arhiv u Sankt Peterburgu je predstavljao pravi zlatni rudnik. Lord je na tom mestu mogao da iščita originalne zapise cara Nikolaja Drugog, carice Aleksandre i Vladimira Iljiča Lenjina. Baš kao što je Semjon Pašenko nagovestio, unutra su se nalazili dnevници i pisma Romanovih, zaplenjeni iz Carskog sela i Jekaterinburga nakon pogubljenja carske porodice.

Te stranice su predstavljale fascinantan portret carskih supružnika, muškarca i žene koji su bili beskrajno zaljubljeni jedno u drugo. Aleksandrin spisateljski stil je podsećao na stil pesnika iz epohe romantizma, a njeni zapisi bili su protkani otvorenim izlivima telesne strasti. Lord je proveo dva sata vršljajući po kutijama sa njenom korespondencijom, više iz želje da dokuči kako je ta osećajna i inteligentna žena izražavala svoje misli nego da bi otkrio podatke koji su bili relevantni za njegovu istragu.

Sredinom popodneva naišao je na komplet dnevnika iz 1916. godine. Povezani tomovi su dreždali u plesnivoj kartonskoj kutiji koja je nosila oznaku N i A. Oduvek je bio zapanjen sistemom koji su Rusi ristili za skladištenje arhivskih spisa. Iako su tako pomno pristupali ihovom stvaranju, bili su krajnje nehajni po pitanju njihovog skladienja i očuvanja. Dnevници su bili poslagani po hronološkom redu, a svete na prednjim koricama platnenih poveza su ukazivale da je caca većinu tih svezaka dobila na poklon od svojih kćeri. Nekoliko sveka je na koricama imalo izvezene kukaste krstove, što je nekom neučenom istraživaču moglo delovati čudno, ali je Lord znao da je to eležje, pre nego što ga je Hitler

prisvojio, predstavljalo drevni simbol blagostanja koji je Aleksandra obilato koristila.

Prelistao je još nekoliko tomova u kojima nije pronašao ništa što je o svom značaju odskakalo od uobičajenih verbalnih izliva dvoje zabljenih golupčića. A onda je naišao na dva svežnja pisama. Iz akvke je izvadio fotokopiju pisma koje je Aleksandra poslala svom suugu 28. oktobra 1916. godine. Uporedivši kopiju sa originalima, tanovio je da je rukopis, baš kao i kitnjaste bordure ukrašene cvetoma i listićima, bio identičan. Zašto je to pismo bilo izdvojeno i uskladišteno među tajnom dokumentacijom u moskovskom arhivu?

Možda je u pitanju bila još jedna čistka carističke istorije, pomislio . Ili obična paranoja. A opet, zašto je baš to pismo bilo zapečaćeno u znoj vrećici sa izričitim nalogom da se ne otvara narednih dvadeset pet godina? U svakom slučaju, jedno je bilo sigurno. Semjon Pašenko je bio u pravu. U njegovom posedu se nalazio dokument od velikog istorijskog značaja.

Ostatak popodneva proveo je istražujući arhivske podatke o Lenjinu. Bilo je skoro četiri sata kada je prvi put spazio tog muškarca. Bio je nizak i tanak, sa unezverenim vodnjikavim očima. Na sebi je imao oklembeseno bež odelo, a Lordu se iz nekog razloga u više navrata učinilo da se strančev pogled zadržavao na njemu češće i duže nego što bi trebalo. Ali, Zivon je sedeo u neposrednoj blizini, u savršenoj pripravnosti, tako da je Lord potisnuo svoje sumnje kao čistu paranoju i naredio sebi da ne fantazira i da se usredsredi na posao.

Oko pet sati je konačno nešto pronašao. U pitanju je ponovo bila beleška ispisana Lenjinovim rukopisom. Ranije tome ne bi poklonio naročitu pažnju, ali mu je sada za oko zapalo ime Feliksa Jusupova, koji se pominjao i u belešci koju je pronašao u Moskvi.

Feliks Jusupov živi u Ulici Gutenburgu blizini Bulonjske sume. Družni se sa pripadnicima ruske aristokratije koji su preplavili Pariz. Te budale veruju da će revolucija propasti i da će se ubrzo vratiti po svoje bogatstvo i titule. Čuo sam da je jedna plemićka udovica već spakovala kofere, uverena da će u najskorije vreme krenuti kući. Moji agenti me izveštavaju da su presreli nekoliko pisama između Jusupova i Kolje Maksa. Najmanje tri komada. To je prilično zabrinjavajuće. Sada shvatam kakvu smo grešku napravili kada smo Uralskom sovjetu poverili izvršenje zadatka. Sudeći po izveštajima koji sve učestalije pristižu, situacija postaje problematična. Već smo uhapsili jednu ženu koja se predstavlja kao Anastazija. Dotična je

skrenula našu pažnju time stoje neprestano slala pisma kralju Džordžu Petom, moleći ga da joj pomogne da utekne iz Rusije. Uralski komitet nas izveštava da se dve careve kćeri navodno kriju u nekom zabačenom selu. Pretpostavljaju da se radi o Mariji i Anastaziji. Poslao sam agente da istraže stvar. U Berlinu se pojavila još jedna žena koja kategorički tvrdi da je Anastazija. Naši doušnici javljaju da likom neverovatno podseća na carevu kćer.

Sve ovo mi ne miriše na dobro. Da ne sumnjam daje u Jekaterinburgu sve propisno obavljeno, verovatno bih odbacio ove izveštaje kao gomilu besmislica. Ali sve više strahujem da tu ima neke istine. Trebalo je da smaknemo Jusupova zajedno sa ostalim buržujima. Taj arogantni magarac nešto muti. On otvoreno iskazuje mržnju prema našoj vlasti. Njegova supruga je od loze Romanovih i nekipominju da bi monarhija mogla da bude obnovljena a on proglašen za cara. Naravno, to su samo budalasti snovi budalastih ljudi. Njima više nema povratka u našu otadžbinu. To bi bar trebalo da im bude jasno.

Iščitao je ostatak stranice, ali se Feliks Jusupov više nije pominjao. Lenjin je očigledno strepeo daje Jurovski, pripadnik tajne policije koji je bio zadužen za pogubljenje Romanovih u Jekaterinburgu, podneo lažan izveštaj o onome što se desilo na licu mesta.

Da li je u tom podrumu bilo ubijeno jedanaestom ljudi, ili svega devet? Ili možda osam?

Ko je to mogao znati?

Lord pokušava da se priseti carskih pretendenaata koji su izronili do 1920. godine. Lenjin je pominjao neku ženu iz Berlina. Ona je usvojila ime Ana Anderson i postala je najčuvenija među svima koji su se predstavljali kao potomci Romanovih. Njena priča inspirisala je nekoliko knjiga i filmova, a ona je godinama uživala status slavne ličnosti, nijednog trenutka ne odustajući od tvrdnje da je bila najmlađa kćer Nikolaja Drugog. Međutim, nakon njene smrti 1984. godine, izvršena je DNK analiza, a dobijeni rezultati ukazivali su na to da ona ni na koji način nije mogla biti u srodstvu sa Romanovima.

Takođe, Evropom je tokom dvadesetih godina XX veka kružila prilično uverljiva priča da su Aleksandra i njene kćeri bile odvedene iz Jekaterinburga pre nego što su boljševici pogubili Nikolaja i Alekseja. Carica je sa svojim kćerima navodno bila prebačena u obližnji gradić Perm. Lord je svojevremeno pročitao jednu knjigu, Carski dosje, čiji su autori

svesrdno nastojali da dokažu tu teoriju. Međutim, dokumenti koji su kasnije otkriveni i u čiji sadržaj dotični autori nisu bili upućeni a da ne pominjemo potonju ekshumaciju posmrtnih ostataka carske porodice nesporno su ukazivali da su Aleksandra i najmanje tri carske kćeri izgubile život u Jekaterinburgu.

Čitav slučaj bio je tako konfuzan da se činilo da niko nikada neće moći da razmrsi šta je u svim tim nagađanjima bilo stvarno a šta izmišljeno. Čerčil je bio u pravu kada je rekao: Rusija je neodgonetljiva zagonetka zatočena u neprozirnoj misteriji obavljenoj nedokučivom enigmom.

Ispružio je ruku ka aktovki i izvadio još jednu kopiju koju je napravio u moskovskom arhivu. Bio je to zapis priložen uz belešku ispisanu Lenjinovim rukopisom. Taj dokument nije pokazao ni Hejzu ni Semjonu Pašenku, zato što je smatrao da je nebitan za slučaj na kome je radio. Sve do sada.

Bio je to izvod iz službene izjave jednog stražara iz Jekaterinburga, otkucan na pisačkoj mašini. Iznad teksta je stajao datum: oktobar, 1918. Tri meseca nakon pogubljenja Romanovih.

Car više nije bio mlad. Brada je počela da mu sedi. Na sebi je uvek imao vojničku bluzu i oficirski opasač. Oči su mu bile blage i dobrotive tako da sam stekao utisak da je u pitanju jednostavan, iskren, pričljiv čovek. Ponekad mi se činilo da želi da mi se obrati. Izgledalo je kao da je željan razgovora. Carica je bila sasvim drugačija. Imala je strogo lice i nadmeno držanje. Stražari su ponekad razgovarali o carskim zatočenicima i svi su se slagali da je ona izgledala upravo onako kako bi jedna carica trebalo da izgleda. Delovala je starije od cara. Kosa joj je već bila seda iznad slepoočnica, a lice joj je bilo umorno. Nakon što sam stigao u Jekaterinburg, sve moje loše misli o caru su se raspršile. Kada sam rođenim očima video carsku porodicu, moja osećanja su se iz korena promenila. Počeo sam da ih sažaljevam. Kao ljudska bića. Bilo mi je teško da posmatram njihovu patnju, a onda sam shvatio da će se ona uskoro ionako okončati. Svi su dobro znali kakva ih je sudbina čekala. Jurovski se potrudio da svima bude jasno kakav je bio naš zadatak. Nakon izvesnog vremena počeo sam da govorim sebi da se nešto mora preduzeti, da se mora pronaći način da im se omogući bekstvo.

Zaboga, na staje to nabasao? I zar je bilo moguće da niko pre njega nije otkrio te papire? Ali, tada se prisetio da je arhiv tek poslednjih nekoliko godina postao relativno dostupan. Zaštićena dokumentacija je i dalje bila

sklonjena od očiju ogromne većine istraživača, a zbog haotičnosti koja je vladala u ruskim arhivima čovek je, čak i sa nesmetanim pristupom dokumentima, morao da ima mnogo sreće da bi nešto iščeprkao.

Morao je pod hitno da se vrati u Moskvu i da podnese izveštaj Tejoru Hejzu.

Postojala je ozbiljna mogućnost da neko ospori pretenzije tefana Baklanova. Negde se možda skrivao pravi naslednik Romaovih, neko ko se nalazio u direktnijem srodstvu sa Nikolajem Druim. Senzacionalistička štampa i popularna književnost su već dugo ksploatisale glasine da je neko od Romanovih uspeo da preživi pokolj. Jedan filmski studio je čak lansirao dugometražni dečji animirani film o princezi Anastaziji. Ali, baš kao i sa Elvisom i Džimijem Hofom^{6}, te priče su se mahom zasnivale na pukom nagađanju i bile su liYene bilo kakvih uverljivih dokaza. Ili možda nije bilo tako?

Hejz prekinu vezu, pokušavajući da obuzda svoju srdžbu. Otišao je na osed Zeleni proplanak ne samo da bi lično upoznao Baklanova, već da bi se konačno malo opustio. Lordu je na recepciji ostavio poruku da zbog nekog posla mora da napusti Moskvu a da on za to vreme natavi sa svojim istraživanjem, obećavši da će mu se javiti tokom poodneva. Namerno mu nije pomenuo kuda je otišao, ali je Uji Zivonu ilo naloženo da neprestano drži Lorda na oku i da ga izveštava o njeovim aktivnostima.

„To je bio Zivon“, mrko je prozborio. „Lord je proveo dan u Sankt eterburgu, vršljajući po tamošnjem arhivu.“ „Niste znali za to?“ upita ga Lenjin.

„Nisam imao pojma. Mislio sam da je ostao u Moskvi. Zivon kaže a mu je Lord jutros naložio da ga odveze do aerodroma. Večeras se Crvenom strelom vraćaju nazad.“

Hruščov nije skrivao svoju uzrujanost. Što je bilo netipično za njega, omisli Hejz. Od sve petorice članova tajnog kružoka, predstavnik vlade io je ubedljivo najhladnokrvniji. Gotovo nikad nije podizao glas i retko šta ga je moglo izbaciti iz ravnoteže. Takođe je bio prilično umeren u piću, možda zato što je smatrao da trezan čovek bolje razmišlja.

Stefan Baklanov je u međuvremenu napustio Zeleni proplanak. Prethodnog dana je automobilom bio prebačen do drugog privatnog poseda kako bi se u osami pripremio za svoj prvi izlazak pred carističku komisiju koji je bio zakazan za dva dana. Bilo je oko sedam sati uveče i Hejz je

taman nameravao da krene nazad za Moskvu kada ga je Zivon pozvao iz Sankt Peterburga.

„Zivon se iskrao za vreme večere i javio se svojim poslodavcima. Oni su mu rekli da zove ovde“, objasni Hejz. „Takođe mi je rekao da je Lord juče u moskovskom arhivu razgovarao sa izvesnim Semjonom Pašenkom. Od hotelskog službenika je saznao da je sinoć, bar sudeći po opisu, izašao na piće sa istim čovekom.“

„Možemo li da čujemo taj opis?“

„Star oko šezdeset godina, vitak, sa svetloplavim očima. Čelav, sa izdžikljalom bradom na licu i vratu.“

Hejzu nije promakao pogled koji su razmenili Lenjin i Hruščov. Već dugo je imao utisak da nešto skrivaju od njega i to mu se sve manje dopadalo. „Ko je taj čovek? Po vašoj reakciji, rekao bih da vam je poznat.“

Lenjin ispusti težak uzdah. „Problem, eto ko.“

„To mi je jasno. Možete li da mi kažete nešto konkretnije?“

„Jeste li nekad čuli za Svetu družinu?“ upita Hruščov. Hejz odmahnu glavom.

„Brat cara Aleksandra Drugog je u devetnaestom veku osnovao grupu koja je usvojila taj naziv. U to vreme na ruskom dvoru je postojao veliki strah od atentata. Aleksandar je oslobodio kmetove i nije bio naročito popularan. Sveta družina je predstavljala skupinu aristokrata koji su se zakleli da će po svaku cenu braniti carev život. Realno posmatrano, bila je to obična smejurija. Dotični plemići nisu bili kadri čak ni da zaštite same sebe, tako da je Aleksandar na kraju izgubio glavu u bombaškom atentatu. Pašenko se nalazi na čelu savremene organizacije sačinjene od običnih amatera. Koliko nam je poznato, ta nova Sveta družina je formirana dvadesetih godina prošlog veka i uspela je da se održi do današnjeg dana.“

„Ali, Nikolaj Drugi i njegova porodica su odavno mrtvi“, prozbori ejz. „Zašto bi neko uskrsnuo tu organizaciju u vreme kad car više ije postojao?“

„U tome i jeste problem“, odgovori Lenjin. „Već decenijama kolaju glaine da su neki od potomaka Nikolaja Drugog uspeli da prežive pokolj.“

„Sranje“, procedi Hejz. „Pomno sam istražio podatke o svim postoećim pretendentima. Ko još može da veruje da je neko od direktnih aslednika preživeo? To je potpuno sumanuto!“ „Možda, ali Sveta družina i dalje postoji.“ „Da li je to u nekakvoj vezi sa onim što je Lord pronašao u arhivu?“ „I te kako „, odbrusi Lenjin.

„Pošto je Pašenko očigledno uspostavio kontakt, pod hitno se moramo pobrinuti za Lorda.“ „Ponovićemo atentat?“ „Svakako. I to još večeras.“

Lordu je bilo jasno da je svaka rasprava bila izlišna. „Znači, naši ljudi do ponoći treba da budu u Sankt Peterburgu. Kako ću ih prebaciti tamo?“

„Vazdušnim putem.“ „Mogu li da pitam zašto je toliko hitno?“

„Iskreno rečeno, detalji uopšte nisu bitni“ odgovori Hruščov. „Dovoljno je da kažemo da je izronio problem koji bi mogao da uništi sve što smo dosad postigli. Taj Lord je očigledno slobodan strelac. Čovek koji se opire kontroli. Više ne smemo da rizikujemo. Upotrebite telefonski broj :oji smo vam dali i pošaljite ljude. Čornij se u Moskvu ne srne vratiti živ.“

14.

Sankt Peterburg, 23:30

Lord je sa svojim telohraniteljem stigao na železničku stanicu. Betonski peroni bili su zakrčeni ljudima koji su paradirali unaokolo u tešm kaputima sa okovratnicima od astrahanske vune. Većina putnika je stiskala zdepaste aktovke ili sportske torbe. Ako izuzmemo onog muškarca koji ga je u arhivu streljao sumnjivim pogledima, čitavog dana nije nazreo ni najmanju opasnost.

On i Zivon večerali su u hotelu Grand Evropa, a potom su se preselili u jedan od foajea, gde su utrošili ostatak vremena slušajući tamošnji gudački kvartet. Lord je želeo da prošeta Nevskim prospektom, ali se Zivonu nije dopala ideja da se noću vrzmaju po ulici. I tako su ostali u hotelu, odakle su se taksijem prevezli direktno do železničke stanice, podešavajući satnicu tako da što manje vremena provedu na peronu i da se što pre ukrcaju u voz.

Veče je bilo sveže, a Trg Vostanija je vrveo od saobraćaja. Dok je prolazio pored tog mesta, Lord je pokušao da zamisli krvave okršaje između carističke policije i demonstiranja koji su označili početak revolucije iz 1917. godine. Bitka na trgu čiji je naziv značio trg ustanka besnela je puna dva dana. Železnička stanica je predstavljala još jedan od grandioznih poduhvata staljinističkog doba. Raskošna zelenobela fasada stanične zgrade je više dolikovala nekoj palati nego mestu koje je služilo za transport ljudi i robe. U neposrednoj blizini se gradio terminal „brze pruge“ između Sankt Peterburga i Moskve. U tom projektu teškom nekoliko milijardi dolara učestvovala je jedna arhitektonska firma iz Ilinoisa koja je potpisala ugovor preko jednog britanskog inženjerskog koncerna, a glavni arhitekta bio je prisutan na jučerašnjem sastanku u hotelu Volhov, očigledno usplahiren zbog neizvesne budućnosti svog poduhvata.

Lord je rezervisao spavaća kola sa dva ležaja u vagonu prve klase. U prošlosti je u par navrata putovao Crvenom strelom tako da se sećao doba

kada su madraci i posteljina bili prljavi, a kupei aljkavi i zapušteni. Međutim, stvari su se primetno promenile, tako da su se vozovi Crvene strele sada nalazili među najluksuznijim evropskim vozovima.

Voz je krenuo tačno na vreme, u 23:55, što je značilo da bi u Moskvi trebalo da budu oko osam ujutru. Šesto pedeset kilometara za osam sati.

„Još mi se ne spava“, rekao je, okrenuvši se ka Zivonu. „Otići ću do vagonrestorana da nešto popijem. Ako želiš, ti možeš ostati ovde.“

Zivon klimnu glavom, odgovorivši da će radije malo da odrema. Lord napusti kupe i prođe kroz još dva kuštvagona, spuštajući se uzanim hodnikom. Oblačići dima koji su lebdeli oko samovara postavljenih na kraju svakog vagona štivali su za oči.

Vagonrestoran bio je opremljen udobnim kožnim sedištima i dekoativnim elementima od hrastovog drveta. Spustio se za sto pored proora, posmatrajući noćni pejzaž koji je promicao sa druge strane stakla.

Naručio je pepsi jer mu je želudac postao previše iritiran da bi podneo otku.

Otvorio je aktovku i počeo da pregleda beleške koje je tog dana napravio u arhivu. Bio je uveren da je bio na tragu značajnog otkrića i pitao se kako bi se to moglo odraziti na pretenzije Stefana Baklanova.

Ulog je bio nezamislivo veliki i za samu Rusiju i za korporacije koje su zastupali advokati Pridžen end Vudvorta. Nije želeo da na bilo koji način ugrozi nijednu od tih strana, baš kao ni vlastitu karijeru.

Ali, uprkos tome, nije mogao da se otarasi nedoumica koje su mu školale misli.

Protrljao je oči. Do đavola, bio je umoran kao pas. On je navikao da radi do kasno, ali je stres kome je bio izložen poslednjih nekoliko nedelja počeo da odnosi danak. Zavalio se na udoban kožni naslon i otpio gutljaj pepsija. Bio je siguran da ni na jednom pravnom fakultetu nije postojao odsek koji ga je mogao pripremiti za situaciju u kojoj se obreo. Iskustva koja je stekao tokom dugogodišnjeg probijanja na hijerarhijskoj lestvici Pridžen end Vudvorta mu takođe nisu bila od velike pomoći. Od advokata poput njega se očekivalo da se bave monotonim poslovima po kancelarijama, sudnicama i bibliotekama. Njegov najveći izazov trebalo je da počiva u tome da što unosnije naplati svoj trud i da stekne naklonost starijih partnera, ljudi poput Tejlora Hejza, od kojih je zavisio dalji tok njegove karijere. Ljudi koje je želeo da impresionira.

Ljudi koji će mu ukazati poštovanje koje mu je rođeni otac uskratio.

Još je mogao da vidi kako Grover Lord leži u otvorenom kovčegu, pepeljastog lica i čvrsto stisnutih usana sa kojih se više nisu valjale gromke reci religijskog vođe. Velečasni je bio obučen u svoje najlepše odelo, a oko vrata mu je bila vezana omiljena kravata. Nosio je svoj ručni sat i zlatnu dugmad na manžetnama. Lord se priseti kako mu je, dok je stajao pored odra, prošlo kroz glavu da su te sitnice bile dovoljne da otplate popriličan deo njegove školarine. Pogrebnom obredu je prisustvovalo skoro hiljadu Groverovih vernih sledbenika. Padali su u nesvest i plakali i pevali verske himne. Majka je tražila od njega da održi prigodan govor.

Ali, šta je mogao da kaže? Sigurno ne da su se svi ti ljudi okupili na tom mestu kako bi dostojanstveno ispratili jednog šarlatana, licemera i groznog oca. I tako je odbio da kaže bilo šta, što mu majka nikada nije oprostila. Njihov odnos je do današnjeg dana ostao hladan kao led. Ona je bila gospođa Lord, supruga plemenitog propovednika Grovera Lorda, i beskrajno se ponosila tom činjenicom. Ponovo je protrljao oči. Već ga je obuzimao san.

Prešao je pogledom preko izduženog vagona, osmotrivši lica putnika koji su takođe svratili da popiju nešto pre spavanja. Jedan muškarac mu je zapao za oko. Mlad, plavokos, čvrste građe. Sedeo je sam, pijuckajući neku prozirnu tečnost. Podišla ga je jeza od tog tipa. Da li je taj čovek predstavljao pretnju? Ali, to pitanje ga nije dugo mučilo jer je u vagon ubrzo kročila žena sa malim detetom. Uputili su se ka plavokosom muškarcu, spustili se za njegov sto i počeli veselo da brbljaju. Ponovo se ponašam kao paranoik, pomislio je.

A tada je na suprotnom kraju vagona primetio sredovečnog muškarca koji je cevčio pivo. Imao je koščato ispijeno lice, tanke usne i iste one unezverene vodnjikave oči koje je spazio tog popodneva.

Tip iz arhiva, prođe mu kroz glavu. Obučen u isto ono oklembeseno bež odelo.

Istog časa se razbudio.

To nije mogla biti slučajnost.

Morao je što pre da se vrati do Zivona, ali nije želeo da taj tip primeti njegovu nervozu. Zato je lagano sručio ostatak pepsija i pažljivo zatvorio aktovku. Ustao je i bacio nekoliko rubalja na sto. Nadao se da je delovao mirno i pribrano, ali je pri izlasku iz vagonrestorana na staklenim vratima ugledao muškarčev odraz. Tip je naglo ustao i ustremio se ka njemu.

Munjevito je odgurnuo klizna vrata i izleteo iz restorana. Dok je prelazio u sledeći vagon, primetio je da je tip krenuo za njim. Sranje!

Potrčao je koliko ga noge nose. Kada je stigao do svog vagona, bacio je pogled preko ramena i primetio da je njegov progonitelj taman ušao u vagon iza njega i da mu se neumoljivo približava.

Odgurnuo je vrata svog kupea. Zivon nije bio tu.

Zalupio je vrata, grozničavo razmišljajući šta da radi. Možda je njegov telohranitelj izašao do toaleta. Sjurio se niz uzani hodnik i skrenuo za ugao, uputivši se ka izlazu na suprotnom kraju vagona. Vrata toaleta su bila zatvorena, ali na njima nije stajala oznaka „zauzeto“. Otvorio je toalet. Unutra nije bilo nikoga. Gde li se, kog đavola, Zivon izgubio?

Pre nego što je ušao u toalet, odškrinuo je izlazna vrata kako bi vog progonitelja naveo na pomisao da je prešao u naredni vagon. Tiho je zatvorio vrata toaleta, ali ih nije zaključao kako se sa spoljašnje strane ne bi pojavila oznaka „zauzeto“. Stajao je, miran kao bubica, pribijajući se uz vrata od nerđajućeg čelika. Disanje mu je bilo isprekidano, a srce mu je mahnito lupalo. Tada je u hodniku začuo bat približavajućih koraka. Stisnuo je ktovku, spreman da je upotrebi kao oružje, osluškujući prigušenu škripu koja je dopirala sa druge strane. Neko je otvorio vrata koja su vodila u susedni vagon.

Sekundu kasnije vrata se zatvoriše. Sačekao je pun minut.

Spolja nisu dopirali nikakvi zvuči. Odškrinuo je vrata toaleta. Hodnik je bio prazan. Naglo je zatvorio vrata i zaključao se u toaletu. Po irugi put u poslednja dva dana je uspeo da izbegne sigurnu smrt. Spustio je aktovku na poklopljenu vece solju i podigao ručicu nad lavaboom kako bi sprao znoj sa lica. Na lavabou se nalazila bočica sa sredstvom za dezinfekciju. Špricnuo je sredstvo preko sapuna kako bi elilinisao bakterije, a potom se umio i oprao ruke, pazeći da mu voda ne uđe u usta pošto je na zidu bila prikačena pločica sa ćirilčnim upozorenjem da voda nije za piće. Izvadio je maramicu iz džepa i obrisao lice. U toaletu nije bilo papirnih ubrusa.

Skrenuo je pogled ka ogledalu, zapiljivši se u svoj odraz.

Oči su mu bile umorne, lice ispijeno, a kosa nepodšišana. Šta se, do đavola, dešavalo? I gde je bio Zivon? Vajni telohranitelj. Pljusnuo je još vode preko lica, ponovo pazeći da ne proguta ni kap. Prava ironija, pomislio je. Prokleta supersila koja je raspolagala dovoljnom količinom oružja da hiljadu puta zaredom raznese zemaljsku kuglu, ali koja uprkos tome nije mogla da obezbedi čistu vodu u železničkim toaletima.

Pokušao je da se primiri nerve. Sa druge strane ovalnog prozora je vladao mrkli mrak. Drugi voz je tutnjao pored njih, krećući se u suprotnom pravcu. Kompozicija je bila tako duga da mu se činilo daje prošlo nekoliko minuta pre nego što su se vozovi mimoišli.

Duboko je udahnuo, podigao aktovku i otvorio vrata.

Sa druge strane ga dočeka visok nabijen muškarac rošavog lica čija je sjajna crna kosa bila zalizana unazad i vezana u konjski rep. Lord mu se zagleda u oči i istog trenutka primeti neobično široko rastojanje između desne ženice i desne obrve. Zrikavi.

Pre nego što je stigao da se sabere osetio je snažan udarac u stomak.

Presavio se od bola, boreći se za vazduh. Iz utrobe mu pokulja talas mučnine. Udarac je bio tako silovit da je poleteo ka spoljašnjem zidu, tresnuvši glavom u prozor. Na trenutak mu se zamutilo pred očima.

Nemoćno se stropoštao preko toaleta.

Zrikavi uđe unutra i zatvori vrata. „Gospodine Lorde, kucnuo je čas da izmirimo račune“, procedio je.

Lord je već krenuo da zamahne svojom aktovkom, ali je shvatio da bi njegov napad u tako skućenom prostoru bio uzaludan. Spopala gaje takva panika da je jedva disao. Prvobitni šok se povukao pred pukim užasom.

Zrikavi zavuče ruku u džep i sečivo blesnu u vazduhu.

Svakog časa će biti gotovo.

Skrenuo je pogled u stranu i spazio sprej za dezinfekciju. Bacio se napred i zgrabio limenku, usmerivši raspršivač ka licu svog napadača.

Sredstvo je imalo oštar nagrizaajući miris. Zrikavi uspaničeno stavi šake preko očiju i počeo da urla na sav glas. Lord iskoristi priliku i tresnu ga desnim kolonom u prepone. Zrikavi se stropošta na pod i počeo da se previja od bola. Nož mu ispade iz ruke, zazveckavši preko keramičkih pločica. Lord obema rukama zgrabi svoju aktovku i tresnu Zrikavog po glavi.

Dok je Zrikavi nemoćno bauljao po podu, Lord nastavi da ga udara. Ponovo i ponovo.

Preskočio je telo, povukao metalna vrata i izjurio u hodnik. Ali, tu gaje sačekalo novo iznenađenje. Isto ono iskošeno čelo, kudrava kosa i baburast nos. Kromanjonac. Tip koji je pre dva dana, zajedno sa Zrikavim, pokušao da ga ubije.

„Nekud žurite, gospodine Lorde?“

Lord zamahnu nogom i tresnu ga u koleno, što je bilo dovoljno da njegov protivnik izgubi ravnotežu, a onda potrča ka srebrnastom samovaru

koji je stajao sa desne strane, pun vrele vode koja se za tren oka mogla pretvoriti u kafu ili čaj. Zgrabio je posudu i sasuo kipuću tečnost na Kromanjonca.

Dok je Kromanjonac urlao od bola, Lord jurnu u suprotnom pravcu, ka izlazu pored toaleta. U prolazu je čuo kako se Zrikavi pridiže sa poda i kako doziva svog pajtaša.

Uleteo je u susedni vagon i potrčao kroz hodnik najvećom brzinom koju je dopuštao tako skućen prostor. Nadao se da će naleteti na železničkog poslužitelja. Na bilo koga. Čvrsto stiskajući aktovku, krenuo je ka izlazu koji je vodio u sledeći vagon. Iza leđa je začuo škripu klizećih vrata. Njegovi napadači su se dovoljno oporavili da nastave poteru.

Mahnito je trčao kroz hodnik, a onda je shvatio da je ta jurnjava bila besmislena.

U jednom trenutku će stići do poslednjeg vagona, i šta onda? Bacio je pogled preko ramena.

Taman je zašao za ugao, tako da je na kratko bio skriven od pogleda svojih progonitelja. Duž hodnika koji se pružao pred njim bio je postrojen niz kupea. Pretpostavljao je da je i dalje bio u prvoj klasi. Morao je da uleti u neki od tih kupea, makar samo na trenutak, dok Zrikavi i Kromanjonac ne protutnjaju tuda. Možda će tada moći da se vrati nazad i da potraži Zivona.

Pokušao je da otvori prva vrata u nizu. Zaključano.

Sledeći kupe je takođe bio zaključan. Nije imao mnogo vremena.

Spustio je šaku na narednu bravu i osvrnuo se iza sebe. U prednjem delu vagona je već mogao da nazre nadiruće siluete. Baš u trenutku kada je rame jednog od progonitelja ušlo u njegovo vidno polje, cimnuo je drvena vrata i ona su se nekim čudom otvorila.

Ušunjao se unutra i žurno zatvorio vrata.

„Ko ste vi?“ upita ga neko na ruskom. Lagano se okrenuo u pravcu glasa.

Neka žena je sedela na ivici kreveta, na nepune tri stope od njega. Imala je figuru umetničke klizačice i plavu kosu koja je joj dopirala do ramena. Osmotrio je njeno ovalno lice, baršunastu belu kožu, zatupasti vršak prćastog nosa. Predstavljala je neobičnu kombinaciju muškaraca i zavodnice. I što je bilo najzanimljivije, u njenim plavim očima nije bilo ni trunke zabrinutosti.

„Ne plašite se“, prozborio je na ruskom. „Zovem se Majls Lord. I imam veliki problem.“

„To i dalje ne objašnjava zašto ste banuli u moj kupe.“

„Jure me dvojica muškaraca.“

Žena ustade i priđe mu. Bila je niska, jedva do njegovih ramena. Na sebi je imala tamnoplave farmerice koje su joj stajale kao salivene, plavu rolku i uzanu jaknu sa naramenicama. U vazduhu se osećao blagi miris sladunjavog parfema.

„Vi ste mafijaš?“ upitala je.

On odlučno odmahnu glavom. „Nisam, ali ljudi koji me jure možda jesu. Pre dva dana su upucali jednog čoveka pred mojim očima, a potom su pokušali da smaknu i mene.“

„Sklonite se odatle.“

Kada se Lord povukao ka prozoru, žena otvori vrata, pređe pogledom preko hodnika, a onda se vrati unutra.

„Na suprotnom kraju vagona su trojica sumnjivih tipova.“ „Trojica?“

„Da, trojica. Jedan ima crni konjski rep. Drugi je prilično krupan, sa širokim nosom, kao Tatarin.“ Zrikavi i Kromanjonac.

„Treći je razbacan kao gorila. Plavokos. Glava mu je spojena sa ramenima.“ Sudeći po opisu, to je bio Zivon. Lord je bio zatečen. Grozničavo je razmišljao šta je njegov telohranitelj tražio u njihovom društvu. „Je Y ta trojica razgovaraju?“ Žena klimnu glavom. „Idu od kupea do kupea i lupaju na vrata. Uskoro će stići ovde.“

Mlada Ruskinja je očigledno primetila strah koji je blesnuo u njegovim očima.

Ispružila je ruku uvis, pokazavši ka pregradi za prtljag smeštenoj iznad vrata.

„Popnite se tamo i budite savršeno tihi.“

Udubljenje je bilo dovoljno prostrano da se unutra smeste dva pristojna kofera, što je značilo da će, ako se dovoljno zgrči, moći da se spakuje unutra. Skočio je na jedan od ležajeva i rukama se izvukao naviše. Taman što se uvukao unutra začuo je kucanje pred vratima.

Mlada Ruskinja se pojavi na ulazu kupea.

„Tražimo jednog crnca, u poslovnom odelu, sa aktovkom.“ Glas je pripadao Zivonu.

„Nisam videla takvog“, hladnokrvno odgovori žena.

„Nije pametno da nas lažete“, zarezala Kromanjonac. „S nama nema šale, gospođo. Jeste li ga negde spazili?“

„Već sam vam rekla da nisam videla nikog ko odgovara tom opisu. Zašto bih vas lagala?“

„Vi ste mi odnekud poznati“, ubaci se Zrikavi.

„Ja sam Akilina Petrovna. Nastupam u Moskovskom cirkusu.“ Na trenutak zavlada tajac.

„Pa, da! Eto gde sam vas video!“ ushićeno povika Zrikavi. „Baš lepo što smo se upoznali. A sad bih vas zamolila da nastavite potragu na drugom mestu jer moram da spavam. Sutra imam nastup.“

Šćućuren u prostoru za prtljag, Lord začu kako Ruskinja zatvara vrata i okreće ključ.

Iz njegovih grudi se ote uzdah olakšanja. Uzdah kakav je mogao ispustiti samo čovek koji je za svega dva dana tripot gledao smrti u oči.

Sačekao je da prođe pun minut pre nego što je napustio svoje skrovište. Bio je obliven hladnim znojem. Njegova ljubazna domaćica je sedela na krevetu preko puta njega.

„Zašto ti tipovi hoće da vas smaknu?“ upitala je baršunastim glasom. U njenim očima i dalje nije bilo ni trunke strepnje.

„To bih i ja voleo da znam. Ja sam Amerikanac, advokat po profesiji. Saradujem sa carističkom komisijom. Do pre dva dana sam verovao da niko čak i ne zna da postojim, a sad mi se čini kao da je čitava Rusija krenula u hajku na mene.“

Spustio se na ivicu drugog kreveta. Adrenalinski šok je jenjavao i sada je osećao samo potmulo pulsiranje u mišićima. Ponovo ga je obuzimao umor. Ali, nije imao vremena za umor. Opasnost je na trenutak prošla, ali je i dalje bio u ozbiljnom sosu. „Jedan od tih tipova, onaj koji vam se prvi obratio, dodeljen mi je kao telohranitelj. Sad ni sam ne znam šta da mislim.“

Ruskinja zamišljeno nabra čelo. „Ne bih vam savetovala da se pouzdate u njega.“

Stekla sam utisak da njih trojica rade zajedno.“

„Je f ovo svakodnevna pojava u Rusiji? Mislim, da vam nepoznati muškarci uleću u kupe, da vam mafijaši lupaju na vrata? Uopšte mi ne delujete uplašeno.“

„Zar imam razloga da delujem uplašeno?“

„Oprostite, nisam to mislio. Bog mi je svedok da sam bezazlen kao jagnje, ali bi neka Amerikanka ovo nesumnjivo okarakterisala kao opasnu situaciju.“

Ona ravnodušno slegnu ramenima. „Uopšte mi ne delujete opasno. U stvari, kad sam vas videla, setila sam se svoje bake.“ Lord strpljivo sačeka objašnjenje.

„Znate, ona je odrasla u vreme Hruščova i Brežnjeva. Amerikanci su slali špijune koji su merili radioaktivnost tla kako bi locirali silose sa projektilima. Narod je sa svih strana bio zasipan upozorenjima kako su to užasno opasni ljudi i kako stalno moraju da budu na oprezu. Jednom prilikom moja baka je u šumi srela nepoznatog muškarca koji je skupljao pečurke. Bio je obučen kao seljak i nosio je pletenu korpu, kao što ljudi obično čine kad krenu u šumu. Moja baka se, bez trunke straha, uputila pravo ka njemu i pozdravila ga recima: 'Zdravo, špijunu.'

Stranac se zaprepašćeno zagledao u nju, ali uopšte nije pokušao da porekne njenu tvrdnju. Umesto toga je rekao: 'Prošao sam izuzetno napornu obuku. Naučio sam more podataka o Rusiji. Po čemu ste zaključili da sam špijun?' 'Pa, to je bar lako', odgovorila je moja baka. 'Ja sam čitav život provela u ovom kraju, a još nikad nisam videla crnca koji bere pečurke.' Isto važi i za vas, Majlse Lorde. Čitavog života se vozim železnicom, a vi ste prvi crnac koga sam primetila u ovom vozu.“ Lord se srdačno osmehnu. „Rekao bih da je vaša baka veoma praktična žena.“

„Bila je. Dok komunisti jedne noći nisu došli po nju. Iz nekog razloga, jedna sedamdesetogodišnja starica je predstavljala neopisivu pretnju za boljševičku imperiju.“

Lord je svojevremeno pročitao da je Staljin pobio dvadeset miliona ljudi u ime otadžbine i da partijski sekretari i sovjetski predsednici koji su došli posle njega nisu bili ništa bolji. Kako je to Lenjin sročio? Bolje je uhapsiti stotinu nedužnih ljudi nego rizikovati da jedan neprijatelj režima ostane na slobodi.

„Žao mi je“, rekao je.

„Zašto bi vam bilo žao?“

„Ne znam. Šta drugo mogu da kažem nakon toga što ste mi ispričali? Da je šteta što je vašu baku ubila horda razularenih fanatika?“ „Ne biste bili daleko od istine.“

„Jeste li me zato spasili?“

Ruskinja ponovo slegnu ramenima. „Ja podjednako mrzim i vladu i mafiju. To je jedna te ista banda.“ „Mislite da su ovi bili iz mafije?“

„Van svake sumnje.“

„Moram da pronađem nekog od osoblja. Poslužitelja ili konduktera.“

Na njenom licu zaigra tugaljiv osmeh. „To bi bila čista ludost. U ovoj zemlji se svi mogu kupiti. Ako ti ljudi žele da vas se dočepaju, kupice čitav voz.“

Bila je u pravu. Policija nije bila mnogo bolja od mafije. Istog trenutka se setio inspektora Orlega. Već na prvi pogled je osetio stravičnu odbojnost prema njemu.

„Šta mi vi predlažete da uradim?“

„Nemam ja šta da prelažem. Vi ste advokat koji radi za carističku komisiju. Valjda znate šta treba da preduzmete.“

Tada je primetio torbu koja je ležala na krevetu. Sa strane se nalazio amblem sa natpisom „Moskovski cirkus“. „Malopre ste pomenuli da nastupate u cirkusu. Da li je to istina?“

„Naravno.“

„Šta vam je specijalnost?“

„Pogodite. Šta mislite, šta mi najbolje leži?“

„Pa, sudeći po vašem stasu, mislim da biste bili sjajna akrobatkinja.“ Spustio je pogled ka njenim tamnim patikama. „Imate snažne noge i, kako mi se čini, duge nožne prste. Ruke su vam kratke, ali mišićave. Da, siguran sam da ste akrobata. Takođe verujem da se dobro snalazite na gimnastičkoj gredi.“

Ruskinja se ponovo osmehnu. „Imate odličnu procenu. Jeste li posmatrali neki od mojih nastupa?“

„Odavno nisam bio u cirkusu.“

Lord se u sebi upita koliko li je godina imala. Po svoj prilici, negde oko trideset.

„Otkud to da tako dobro govorite naš jezik?“

„Volim jezike. Već godinama učim ruski.“ Tada se prisetio da nije imao vremena za dokone razgovore. „Znate, moram što pre da odem odavde. Ne bih želeo da vas izložim nepotrebnom riziku. Ionako ste učinili više nego što bi bilo ko mogao da traži od vas.“

„Gde ćete otići?“

„Pronaći ću neki prazan kupe, pa ću ujutru pokušati da se neopaženo izvučem iz voza.“

„Ne budite naivni. Ti tipovi će čitavu noć vršljati po vozu. Ovo je ajbezbednije mesto za vas.“

Mlada Ruskinja baci torbu na pod i opruzi se na svom ležaju. Porn podiže ruku iznad jastuka i ugasi svetlo. „Bilo bi bolje da malo dspavate,

gospodine Lorde“ rekla je. „Sa mnom ste bezbedni. Oni ti ovi se više neće vraćati ovde.“

Lord je bio previše umoran da bi se raspravljao. Osim toga, nije imo potrebe da se raspravlja jer je njegova spasiteljka bila u pravu, ato je ćutke olabavio kravatu, skinuo sako, opružio se preko ležaja i radio ono što mu je rekla.

Otvorio je oči.

Točkovi su i dalje kloparali po ćelićnim šinama. Bacio je pogled na vetleći brojćanik rućnog sata. Pet i dvadeset. Spavao je već pet sati.

Sanjao je svog oca. Propoved o neshvaćenom sinu koju je ćuo nerojeno puta. Grover Lord je rado stapao politiku i religiju. Pred svoćm pastvom je osipao drvlje i kamenje na komuniste i ateiste, istićući lućaj svog sina prvenca kao vrhunski primer zabludlosti i sagrešeja. Takva koncepcija je imala prilićno dobru prođu među jućnjaćkim ernicima, a velećasni Lord je maestralno raspirivao njihove strahove, rosleđivao tanjir za prikupljanje priloga i ćuškao svojih osamdeset rocenata u džep pre nego što bi se otisnuo ka sledećem gradu.

Njegova majka je do samog kraja branila prokletog kopilana, odbiajući da poveruje u ono što joj je zdrav razum sigurno govorio. Njemu I kao najstarijem, zapala neprijatna dućnost da preuzme oćevo telo jednog motela u Alabami. Źena sa kojom je proveo noć je, u stanju ajnje hysterije, bila odvedena sa lica mesta. Dotićna dama se ujutru, ola golcata, probudila u postelji da bi pored sebe zatekla ukrućeni eš velećasnog Grovera Lorda. Majls Lord je tek tada otkrio ono što je eć dugo naslućivao dvojicu polubraće koje je vrli propovednik goinama izdržavao od prikupljenih verskih priloga. Velećasni je kod eć već imao petoro dece, tako da su samo on i Svevišnji znali zato mu je bilo potrebno da naokolo seje i vanbraćno potomstvo. Iako je ćitav jug drhtao pred njegovim gromkim propovedima o preljubi i grešnim Źeljama, velećasni Lord je oćigledno smatrao da je on bio iznad tih trićarija.

Prešao je pogledom preko mraćnog kupea. Akilina Petrovna je mirno ležala ispod belog jorgana. Voz se monotono truckao preko šina tako da je jedva uspevao da oslušne zvuk njenog ritmićnog disanja. Uvalio se u nešto stvarno opasno i, bez obzira na svoju Źarku Źelju da ućestvuje u stvaranju istorije, morao je što pre da utekne iz te vraške zemlje. Hvala bogu da je poneo pasoš. Sutra eć se ukrcati na prvi raspoloćivi let za Atlantuu. Ali je

sada, uljuljkan monotonim klackanjem voza, mogao samo da se stopi sa pomrčinom koja ga je okruživala i da ponovo utone u san.

15.

Petak, 15. Oktobar

„Majlse Lorde.“

Otvorio je oči i primetio kako Akilina Petrovna zuri u njega.

„Još malo pa ćemo stići u Moskvu.“

„Koliko je sati?“

„Prošlo je sedam.“

Sklonio je ćebe i pridigao se u sedeći položaj. Akilina je sedela na ivici svog kreveta, na nekoliko stopa od njega. Imao je grozan osećaj u ustima, kao da ih je isprao Elmerovim lepkom. Trebalo je da se istušira i da se obrije, ali nije imao ni vremena ni prilike za to. Takođe je trebalo da stupi u kontakt sa Tejlorom Hejzom, ali je prvo morao da se uhvati u koštac sa daleko krupnijim problemom. Sa pravom gromadom od problema. Akilina Petrovna je, po svoj prilici, pročitala njegove misli.

„Sigurno će vas sačekati na stanici.“

Prešao je jezikom preko naslaga na zubima. „Vi baš znate kako da ohrabrite čoveka.“

„Kroz nekoliko minuta ćemo preći Vrtni prsten i voz će tada usporiti. Zna, na toj deonici postoji ograničenje brzine. Kada sam bila mala, često smo se pentrali na vozove koji su dolazili iz Sankt Peterburga. Bio je to savršen način da stignemo do centra grada.“

Lord nije bio oduševljen idejom da iskoči iz voza u pokretu, ali mu nije bilo ni na kraj pameti da se ponovo nađe oči u oči sa Zrikavim i Kromanjoncem.

Voz je počeo da usporava.

„Je F vidite?“, samouvereno reče Akilina.

„Zna li gde se nalazimo?“

Ona se okrenu ka prozoru. „Na dvadesetak kilometara od moskovske stanice. Savetujem vam da ne gubite vreme.“

Lord dohvati svoju aktovku i otvori bravice sa strane. Aktovka je bila gotovo prazna. Unutra su se nalazile samo kopije dokumenata koje je pronašao u moskovskom i sanktpeterburškom arhivu i gomilica beznačajnih papira. Presavio je dokumente i čušnuo ih u sako, a potom je opipao džepove, tražeći pasoš i novčanik. Hvala bogu, sve je bilo na svom mestu. „Ovo će mi samo smetati.“ Ruskinja ispruži ruke i prihvati ispražnjenu kožnu aktovku. „Biće kod mene. Ako želite da vam je vratim, potražite me u cirkusu.“

„Hvala vam“, odgovori Lord, dirnut njenom pažnjom. „Svratiću ako budem mogao.“ Ali u nekom drugom životu, prođe mu kroz glavu. Ustao je i navukao sako.

Akilina Petrovna krenu ka vratima. „Proveriću da li je put čist.“ Nežno je stegao njenu mišicu. „Hvala vam. Hvala vam za sve što ste učinili.“

„Nema na čemu, Majlse Lorde. Uneli ste malo uzbuđenja u ovu dosadnu vožnju.“ Stajali su tako blizu da ga je ponovo zapahnuo isti cvetni miris koji je osetio prethodne noći. Akilina Petrovna bila je veoma privlačna žena, mada su se na njenom licu nazirali tragovi teškog života. Tvorci komunističke propagande su svojevremeno tvrdili kako žene nigde nisu uživale takva prava i slobode kao u Sovjetskom Savezu. One su, rame uz rame sa muškarcima, radile u sovjetskim fabrikama. Uslužne delatnosti bi bez njih praktično prestale da postoje. On se iskreno divio lepoti mladih Ruskinja, ali je znao da lepota nije bila imuna na neprestanu brigu i strepnju koja je tištila ruski narod. Upitao se kako će ta ljupka mlada žena izgledati kroz dvadeset godina.

Povukao se unazad dok je ona otvarala vrata kako bi osmotrila situaciju u hodniku.

Nakon otprilike jednog minuta, Akilina se vratila nazad.

„Možete da izađete“, rekla je.

Hodnik je bio prazan, u oba pravca. Kupe je bio smešten u zadnjem delu vagona. Sa leve strane, iza još jednog šištećeg samovara, nalazila su se izlazna vrata. Sa druge strane stakla su promicali turobni prizori moskovskog urbanog pejzaža. Za razliku od američkih i evropskih vozova, izlazna vrata nisu bila zaključana i nisu imala ugrađeni alarm.

Akilina spusti ručicu i povuče čelična vrata ka sebi. Čangrljanje točkova istog trenutka postade glasnije.

„Srećno, Majlse Lorde“, rekla je dok se provlačio pored nje.

On se još jednom zagleda u njene bistre plave oči, a onda iskoči iz voza. Tresnuo je o hladnu tvrdu rusku zemlju i skotrljao se pored pruge.

Poslednji vagon protutnja pored njega i jutro se rastoči u sablasnu tišinu dok se voz kretao ka jugu, nestajući sa vidika.

Prizemljio se na zapuštenoj travnatoj parceli između blokova prljavih stambenih zgrada. Bio je srećan što je iskočio u pravom času. Daje samo još malo oklevao, pao bi na go beton. U daljini su zamorili prigušeni zvuči jutarnjeg saobraćaja, a vazduh je bio prožet ostrim mirisom izduvnih gasova.

Ustao je, otirući prašinu sa sebe. Uništio je još jedno odelo. Ali, do đavola s odelom! U roku od par sati će ionako napustiti Rusiju.

Morao je pod hitno da pronađe telefon, pomislio je, uputivši se ka bulevaru načičkanom radnjama i lokalima koji su upravo otvarali svoja vrata za mušterije. Autobusi su izručivali toware pospanih putnika, a potom nastavljali dalje, bljujući oblake crnog dima. Na suprotnoj strani ulice primetio je dvojicu milicajaca u plavosivim uniformama.

Za razliku od Zrikavog i Kromanjonca, ovi su nosili standardne sive kape sa crvenim obrubom. Uprkos tome, zaključio je da bi bilo pametnije da ih izbegne.

Par metara niže je primetio jednu bakalnicu. Čušnuo je glavu između ramena i ušao unutra. Muškarac koji je stajao među rafovima bio je mršav i star.

„Oprostite, da li bih mogao da se poslužim telefonom?“ upitao je na ruskom.

Muškarac ga mrko osmotri, ne izustivši ni reči. Lord spremno zavuče ruku u džep i izvadi deset rubalja. Trgovac uze novac i pokaza rukom ka tezgi. Lord priđe telefonu, okrenu broj hotela Volhov i zamoli telefonistkinju da ga poveže sa Tejlorom Hejzom. Telefon je zvonio i zvonio. Nakon dvanaestog signala operaterka mu je rekla da niko ne odgovara na poziv. Možda je Tejlor Hejz bio u restoranu, natuknuo je Lord. Telefonistkinja ga zamoli da ostane na vezi i dva minuta kasnije sa druge strane je začuo Hejzov glas. „Majlse, gde si, do đavola, nestao?“ „Tejlоре, imamo ogroman problem.“

Ukratko je ispričao Hejzu šta se desilo. Povremeno je skretao pogled ka trgovcu koji se muvao između rafova, pitajući se da li je taj stari Rus razumeo engleski. Uprkos tome, nastavio je da govori tešeći se nadom da ga trgovac nije mogao čuti od saobraćajne buke koja je dopirala spolja.

„Sad svakako znam da jure mene, Tejlоре. Ne Artemija Belog ili Silo kog drugog, već lično mene“ „U redu, shvatio sam te. Smiri se.“ „Da se smirim? Tvoj telohranitelj šuruje s njima.“ „Otkud ti to?“

„Pridružio se onoj dvojici dok su me ganjali po vozu.“ „Slušaj, shvatam da...“

„Ništa ti ne shvataš, Tejlоре. Shvatićeš tek kad ruski mafijaši krenu i lov na tvoju glavu.“

„Majlse, dobro me slušaj. Panika te nikud neće odvesti. Priberi se i idi do najbliže policijske stanice.“

„Malo sutra! Ne verujem nikome u ovoj pacovskoj rupi od zemlje. Čini mi se da su svi živi krenuli u hajku na mene. Moraš mi pomoći, Tejlоре. Ti si jedini u koga mogu da se pouzdam.“

„Zašto si morao da zapucaš za Sankt Peterburg? Zar ti nisam rekao da malo staneš na loptu?“

Lord mu ukratko objasni kako je upoznao Semjona Pašenka i kako je poslušao njegov savet. „Bio je u pravu, Tejlоре. Da samo znaš šta sam tamo pronašao.“

„Nešto što bi moglo da ugrozi Baklanovljeve pretenzije?“

„Otprilike.“

„Hoćeš da kažeš da je Lenjin pretpostavljao da su neki od pripadnika carske porodice preživeli pokolj u Jekaterinburgu?“

„Očigledno je bio zainteresovan za tu tematiku. Postoji mnoštvo dokumenata koji ukazuju na tu mogućnost.“

„Isuse! Samo nam još to fali!“

„Slušaj, verovatno nije baš tako ozbiljno kao što izgleda. Mislim, prošlo je skoro sto godina otkako je Nikolaj Drugi ubijen. Da je neko od naslednika stvarno preživeo, do sada bi se sigurno negde pojavio.“ Trgovac se prenu na pomen carevog imena i Lord brže bolje spusti glas. „Ali, to mi sad nije najveća briga. Trenutno razmišljam samo o tome kako da izvučem živu glavu iz ove ludnice.“

„Gde su ti dokumenti?“

„Kod mene.“

„Dobro. Spusti se do podzemne železnice i uhvati voz koji ide na Crveni trg. Lenjinova grobnica...“

„Zar nije bolje da se nađemo u hotelu?“

„Možda ga drže pod prismotrom. Bolje je da se nađemo na otvorenom. Mauzolej će se uskoro otvoriti. Trg vrvi od naoružanih gardista. Mislim da

ćeš tamo biti dovoljno bezbedan. Znam da ti nije svejedno, ali nisu baš svi krenuli u hajku na tebe.“

Ne dopusti da postaneš paranoičan, govorio je Lord sebi. Hejz je u pravu. Saberi se i slušaj šta ti govori.

„Sačekaj me ispred mauzoleja. Stići ću sa pojačanjem u najkraćem mogućem roku.

Dogovoreno?“

„U redu. Samo požuri.“

16.

8:30

Lord je ušao u voz na stanici u severnom delu grada. Vagon je bio dupke pun, a u vazduhu se osećao vonj znoja i ustajalosti. Tiskao se među ostalim putnicima, stežući čeličnu šipku i truckajući se na platformi. Ako ništa drugo, naokolo nije bilo sumnjivih tipova. Svi su delovali umorno i skrušeno. Poput njega.

Napustio je metro kod Istorijskog muzeja, prešao preko prometne saobraćajnice i prošao kroz Kapiju Vaskrsenja. Sa druge strane se pružao Crveni trg. Zadivljeno je osmotrio nedavno renoviranu kapiju. Graciozne bele kule iz sedamnaestog veka i nadsvođeni ulazi od crvene cigle su u Staljinovo doba bili uklonjeni kao nedopustivi simboli carističkog doba.

Uvek je ostajao zatečen kompaktnošću Crvenog trga. U spektakularnim komunističkim TV prenosima to mesto je delovalo beskrajno, dok je trg u stvarnosti bio samo za jednu trećinu duži i dvostruko uži od fudbalskog igrališta. Na jugozapadnoj strani su se uzdizale crvene zidine Kremlja, dok se na severoistočnoj strani nalazila robna kuća GUM, masivno barokno zdanje koje je pre podsećalo na železničku stanicu iz devetnaestog veka nego na bastion kapitalizma. Na severnom kraju trga dominirao je Istorijški muzej, sa krovom prekrivenim svetlucavim belim pločicama. Na vrhu tog zdanja nalazio se dvoglavi orao dinastije Romanovih koji je zamenio crvenu zvezdu petokraku koja se, zajedno sa komunistima, preselila u prošlost. Na južnom kraju se uzdizala crkva Svetog Vasilija Blaženog koja je podsećala na eksploziju vitkih kula, grandioznih kupola i prefinjenih zabata. Njene živopisne boje, koje su se kupale pod lučnim snopovima svetlosti i razlivala se preko tmine moskovskih noći, predstavljale su jedno od najprepoznatljivijih gradskih obeležja.

Sa svih strana trga bile su postavljene čelične barikade koje su blokirale pristup.

Lord je znao da su stražarski kordoni ostajali tu sve do jedan sat po podne, kada se Lenjinov mauzolej zatvara.

Čim je zakoračio na plato, shvatio je da je Hejz bio u pravu.

Oko četvrtaste grobnice vrzmalo se bar tridesetak uniformisanih milicajaca. Posetioci su već čekali u redu ispred granitnog mauzoleja koji je bio smešten na najvišem delu trga, gotovo se naslanjajući na Kremlj. Duž bočnih zidova su se, poput budnih stražara, uzdizali nizovi srebrnih jela.

Zaobišao je barikadu i uputio se ka turističkoj grupi koja se lagano približavala grobnici. Zakopčao je sako kako bi se zaštitio od studeni, zažalivši što nije mogao da se ogrne svojim toplim vunanim kaputom. Ali, sad je mogao da se pozdravi s njim. Kaput je ostao u kupeu koji je nakratko delio sa svojim nevernim telohraniteljem Ujom Zivonom. Zvona su brujala sa tornja sa časovnikom koji je štrcao nad trgom. Na sve strane su se mogli videti turisti sa širokim perjanim jaknama i fotoaparatom. Stranci su bili prepoznatljivi po upadljivim drečavim bojama. Za razliku od njih, većina Rusa je radije nosila crnu, sivu, smeđu ili tamnoplavu odeću. Rukavice su predstavljale još jedan od detalja koji su odavali strance. Pravi Rusi su izbegavali da nose rukavice, čak i po najoštrijoj zimi. Krenuo je za turističkom grupom ka pročelju mauzoleja. Tada se jedan milicajac ustremi pravo ka njemu mlad bledunjav muškarac u maslinastozelenom šinjelu, sa plavom krznenom šubarom. Primetio je da milicijac nije naoružan. Bio je tu iz čisto ceremonijalnih razloga. Što uopšte nije bilo dobro.

„Jeste li došli ovde da biste obišli mauzolej?“ upita stražar na ruskom.

Iako ga je odlično razumeo, Lord zaključio da bi bilo bolje da izigrava bezazlenog turistu. Odmahnuo je glavom. „Ne ruski. Engleski. Može?“

Stražarevo lice bilo je hladno kao ruski mraz. „Pasoš“, rekao je na engleskom.

Nije smeo da napravi ispad koji bi privukao pažnju okoline. Na brzinu se osvrnuo, tražeći pogledom Tejlora Hejza ili nekog ko mu je dolazio u susret.

„Pasoš“, mrko ponovi stražar. Još jedan policajac krenu u njihovom pravcu. Lord zavuče ruku u zadnji džep i pronađe pasoš. Čim budu videli plave korice, odmah će im biti jasno da je Amerikanac. Pružio je pasoš ka stražaru, ali mu prsti zadrhtaše od nervoze i plava knjižica pade na pločnik. Kada se sagnuo da je dohvati, začuo je fijuk i primetio kako mu nešto proleće pored desnog uha i zariva se u stražareve grudi. Zaprepašćeno je

podigao pogled, spazivši kako crveni mlaz šiklja iz rupe na zelenom šinjelu. Stražar bolno zasopta, zakoluta očima i sruši se na zemlju.

Lord se munjevito osvrnu. Na vrhu robne kuće GUM, na stotinak metara od njega, stajao je naoružan muškarac. Atentator podiže pušku i ponovo nanišani. Čušnuvši pasoš u džep, Lord projuri pored kolone turista i uspenra se uz granitne stepenice, gurajući ljude na zemlju i urlajući na engleskom i ruskom: „Pucnjava! Bežite!“ Turisti se raštrkaše na sve strane.

Bacio se unapred baš u trenutku kada se naredni metak odbio o glatki zacakljeni zid mauzoleja. Tresnuo je o crni kameni pod u predvorju i skotrljao se unutra dok je naredni metak odlamao komadiće crvenog granita na ulazu.

Dvojica stražara izjuriše iz unutrašnjosti mauzoleja.

„Tamo je naoružan muškaracVpovika Lord na ruskom, uspaničeno pokazujući ka krovu robne kuće.

Stražari nisu bili naoružani, ali jedan od njih istog trenutka ulete u malo četvrtasto odeljenje i zgrabi telefon. Lord obazrivo proviri napolje. Ljudi su jurili u svim pravcima, ali niko nije bio neposredno ugrožen. On je bio meta. Atentator je još bio na krovu, uklešten između lučnih reflektora. Tada se začu škripa guma i tamnoplavi volvo karavan izlete iz sporedne ulice južno od robne kuće i zaustavi se ispred same crkve Svetog Vasilija.

Zrikavi i Kromanjonac izleteše iz automobila i potrčaše ka Lenjinovoj grobnici. Mogao je da krene samo u jednom pravcu, pomisli Lord, jurnuvši niz kameno stepenište koje je vodilo u utrobu mauzoleja. Ljudi su se unezvereno tiskali u podnožju. Oči su im bile pune straha. Progurao se pored prestravljene svetine i kročio u glavnu odaju. Potrčao je stazom koja je okruživala Lenjinov stakleni kovčeg, na brzinu osmotrivši balsamovan leš bošljevičkog vođe. Na drugoj strani grobnice su se nalazila još dva stražara. Nijedan nije izustio ni reči. Popeo se glatkim mermernim stepeništem i izjurio kroz sporedni izlaz. Umesto da skrene udesno, nazad ka Crvenom trgu, potrčao je ulevo.

Bacio je pogled preko ramena, ustanovivši da ga je atentator primetio. Srećom, nije imao povoljan ugao za gađanje. Morao je da promeni položaj i da ponovo nanišani.

Lord se sada nalazio na zelenom prostoru iza Lenjinove grobnice. Sa njegove leve strane se nalazilo stepenište blokirano lancima. Znao je daje to stepenište vodilo ka osmatračkoj platformi na krovu mauzoleja. Bilo je besmisleno da krene tim putem. Bilo je pametnije da ostane na zemlji.

Potrčao je napred, ka zidu Kremlja. Osvrnuo se u trku, primetivši da atentator zauzima nov položaj na spoljašnjem rubu krova. Lord je u međuvremenu stigao do kamenih bista koje su obeležavale grobove znamenitih sovjetskih funkcionera kao što su Sverdlov, Brežnjev, Kaljinin i Staljin.

Kroz vazduh se prolomiše još dva hica.

Bacio se na betonsku stazu, zaklonivši se iza stabla srebrne jele. Jedan metak zazvižda kroz zimzelene grane i sjuri se ka zidu Kremlja, a drugi se odbi o obližnji kameni spomenik. Nije smeo da krene desno, ka Istorijском muzeju. Prostor je bio previše otvoren. Ako se bude držao leve strane, moći će da koristi mauzolej kao štit. Ali, muškarac na krovu robne kuće više nije predstavljao glavni problem. Sada mu je veća opasnost pretila od tipova koji su stigli plavim volvoom.

Skrenuo je ulevo i potrčao pravo napred, niz uzanu stazu koja je prolazila između grobova partijskih vođa, trudeći se da ostane u pognutom položaju i da upotrebi okolna stabla kao zaklon.

Meci ponovo zazviždaše sa krova robne kuće, ovog puta usmereni ka suprotnoj strani grobnice, lansirajući u vazduh okrnjene komadiće kamena. Tip koji je stajao na krovu sigurno nije bio tako loš strelac, pomisli Lord. Po svoj prilici je namerno pokušavao da ga potisne u određenom pravcu, gde će mu Zrikavi i Kromanjonac prirediti srdačan doček.

Skrenuo je pogled ulevo, iza granitnih tribina okrenutih ka Crvenom trgu. Zrikavi i Kromanjonac ga spaziše i jurnuše ka njemu.

Tada se na južnoj strani trga pojaviše tri policijska automobila, sa uključenim sirenama i rotacionim svetlima. Zrikavi i Kromanjonac se ukopaše u mestu. Lord takođe zastade, šćućuren iza kamene gromade.

Zrikavi i Kromanjonac skrenuše poglede ka krovu robne kuće. Atentator im dade znak i nestade sa vidika, a dvojica naoružanih muškaraca počеше da se povlače ka parkiranom volvou.

Policijski automobili uleteše na trg, a jedno od vozila zakači čeličnu barikadu. Vrata se otvoriše i uniformisani milicajci pokuljaše napolje, sa oružjem na gotovs. Lord pogleda ulevo, u pravcu iz koga je došao. Još milicajaca se ustremi ka njemu, trčeći uzanom stazom koja se pružala paralelno sa zidom. Šinjeli su im bili raskopčani, a oblačići pare koji su im izlazili iz usta lebdeli su na svežem suvom vazduhu.

Svi su bili naoružani do zuba.

Nije imao gde da pobegne.

Podigao je ruke iznad glave i uspravio se.

Jedan od milicajaca mu pride, obori ga na zemlju i prisloni mu cev pištolja na potiljak.

17.

11:00

Stavili su mu lisice na ruke i ugurali ga u policijski automobil. Ruski milicajci nisu bili nimalo ljubazni. U toj zemlji su očigledno vladala drugačija pravila nego u Sjedinjenim Državama. Zato je zaključio da je najbolje da drži jezik za zubima i da odgovara samo na postavljena pitanja. Govorio je na engleskom. Rekao im je svoje ime i objasnio da je američki državljanin. Nigde nije primetio Tejlora Hejza. Iz delića prečutog razgovora je zaključio daje onaj mladi stražar izdahnuo, da su još dvojica milicajaca bili ranjeni i da se jedan od njih nalazio u kritičnom stanju.

Atentator je u međuvremenu iščežao, ne ostavivši bilo kakav trag za sobom. Činilo se da niko od stražara ili milicajaca nije primetio tamnoplavi volvo karavan i tipove koji su izleteli iz njega. Odlučio je da ništa ne pominje policiji sve dok se ne bude našao oči u oči sa Hejzom. Više nije bilo sumnje da su telefoni u hotelu Volhov bili prislušivani. Kako bi inače neko mogao da sazna da će on tog jutra biti ispred Lenjinovog mauzoleja? To je možda ukazivalo da je neko iz vlade umešao prste u taj sumanutu lov na njegovu glavu.

A opet, Zrikavi i Kromanjonac su zbrisali čim su primetili da dolazi policija.

Morao je pod hitno da stupi u kontakt sa Hejzom. Njegov poslodavac će znati šta treba da se preduzme. Možda bi neki ogranak policije mogao da im pomogne? Ali, to su verovatno bile puste nade. Lord više nije verovao nijednom jedinom Rusu. Sirena je zavijala na sav glas dok se automobil probijao preko moskovskih ulica ka glavnoj policijskoj stanici, modernoj višespratnici koja je bila okrenuta ka reci Moskvi. Na suprotnoj obali se uzdizala nekadašnja ruska Bela kuća. Sproveli su ga do trećeg sprata, do turobnog hodnika načičkanog nizovima praznih stolica koji je vodio ka kancelariji inspektora Feliksa Orlega. Debeljuškasti inspektor je nosio isto

tamno odelo koje je imao i pre tri dana, kada su se upoznali na prospektu Nikolska pored okrvavljenog leša Artemija Belog.

„Gospodine Lorde, izvolite, sedite“, obrati mu se Orleg na engleskom.

Kancelarija je podsećala na klaustrofobičnu kutiju sa prljavim gipsanim zidovima. Nameštaj je bio oskudan: crni metalni radni sto, ormarić za dokumentaciju i dve stolice. Pod je bio prekriven hrapavim pločicama, a na tavanici su se nazirale mrlje od nikotina. Lordu je odmah postalo jasno odakle su poticale te mrlje. Inspektor Orleg je među prstima stiskao crnu tursku cigaretu, žudno povlačeći dim za dimom.

Vazduh je bio prožet plavičastom izmaglicom, što nije bilo tako loše jer je miris duvana donekle ublaživao zadah inspektorovog tela.

Na Orlegov mig, milicajac priđe Lordu i skinu mu lisice sa ruku, a potom se povuče i zatvori vrata, ostavivši ih nasamo.

„Nema potreba budete vezani, zar ne, gospodine Lorde?“

„Zašto me tretirate kao kriminalca?“

Orleg se zavalio na naslon i rasklimatana stolica od hrastovine zaškripa pod njegovom težinom. Kravata mu je bila olabavljena, a požutela kragna raskopčana.

„Vi dvaput zatečeni na mesto zločina. Ovog puta na mesto gde ubijen jedan ruski milicajac.“

„Ja nikog nisam ubio.“

„Ali očigledno privlačite nasilje. Zbog čega?“

Taj bahati svojeglavi inspektor mu se danas još manje dopadao nego prilikom prethodnog susreta. Imao je vodnjikave oči koje su poskakivale dok je govorio. Držanje mu je bilo nadmeno, a lice puno prezira. Lord se upita kakve li su se misli rojile iza te ledene fasade? Nije mu se dopadala usplahirenost koju je osećao u grudima. Da li je to bio strah? Ili predosećaj?

„Koliko znam, imam pravo na telefonski poziv“, prozborio je.

Orleg povuče još jedan dim. „Koga zovete?“

„To se vas ne tiče.“

Orleg se zagleda u njega, sa podrugljivim osmehom na licu. „Niste u vaša Amerika, gospodine Lorde. Kad čovek dospe u ruski zatvor, može se pozdravi sa takva prava.“

„Hoću da pozovem američku ambasadu.“

„Vi ste diplomata?“

„Radim za carističku komisiju. Mislim da ste već upoznati s tim.“ Na Orlegovom licu zaigra još jedan razdražujući osmeh. „Verujete da zbog toga

imate neka privilegija?“

„Nisam to rekao. Ali nemojte zaboraviti da sam u Rusiju došao uz dopuštenje vaše vlade.“

Orleg prasnu u smeh. „Naše vlade, gospodine Lorde? Pa, mi uopšte nemamo vlada. Čekamo da se vrati naš car.“ Ruski inspektor uopšte nije pokušavao da prikrije svoj sarkazam.

„Pretpostavljam da ste glasali protiv obnove carstva?“

Orlegovo lice se naglo uozbilji. „Ja vama dati jedan prijateljski savet, gospodine Lorde. Pametnije ništa ne pretpostavljate i ne gurate nos u tuđa posla.“

Lordu se nije dopao prizvuk koji je nazreo u njegovom glasu. Ali, pre nego što je stigao bilo šta da kaže telefon na radnom stolu zazvoni, prenuvši ga svojim prodornim zvukom. Orleg prebaci cigaretu u drugu ruku i podiže slušalicu. Javio se na ruskom, naloživši telefonistkinji da mu prebaci poziv.

„Izvolite“, procedio je u mikrofona, i dalje govoreći na ruskom.

Nastupila je kratka tišina. Orleg je napeto slušao svog sagovornika.

„Uhvatili smo crnju“, konačno je prozborio.

Lord istog trenutka načuli uši, nastojeći da nijednim gestom ne oda da je razumeo svaku Orlegovu reč. Ruski inspektor nastavi da priča, očigledno se uzdajući u nepremostivu jezičku barijeru.

„Vaši ljudi su ponovo omanuli. Ubili su jednog stražara, ali nisu pogodili metu. Već sam vam rekao da je to moglo bolje da se izvede. Da, u pravu ste. Imao je veliku sreću.“

Tip sa kojim je Orleg razgovarao je očigledno predstavljao uzrok svih njegovih problema, pomisli Lord. A što se ticalo samog inspektora, intuicija ga nije izdala. Tom kurvinom sinu se nije smelo verovati.

„Zadržaću ga ovde dok ne stigne vaša ekipa. Ovog puta nam se neće izmigoljiti.“

Zaboravite na mafijaše. Lično ću srediti stvar.“ Lord oseti kako mu se jeza spušta niz kičmu.

„Ništa ne brinite. Lično motrim na njega. Evo, upravo sedi ovde, preko puta mene.“ Na Orlegovom licu zaigra prepreden osmeh. „Pričam o tome kako ću da ga smaknem, a prokleti idiot ne razume ni jednu jedinu reč.“

Usledila je kratka napeta pauza. Orleg skoči sa stolice kao oparen i zaprepašćeno se zagleda u Lorda.

„Šta?“ promućao je u slušalicu. „Hoćete da kažete da on govori...“

Lord munjevito podiže noge i odgurnu teški radni sto preko keramičkih pločica. Sto polete ka Orlegu, pribivši njegovu stolicu uza zid. Lord iščupa telefon iz utičnice i izlete iz kancelarije. Zalupio je vrata, trčao niz hodnik i strmoglavo se sjurio niza stepenište, preskačući tri gazišta. Protutnjao je kroz prizemlje, izleteo na svež jutarnji vaz i stopio se sa rekom užurbanih prolaznika.

18.

Hejz je napustio taksu u delu grada poznatom pod nazivom Vrapčiji brežuljci. Podnevno nebo je podsećalo na izglačanu platinu, a sunce je čkiljilo na zemlju kao da se probija kroz prozor okovan mrazom, boreći se sa studenim vetrom koji je duvao nad gradom. U podnožju se nazirala oštra okuka reke Moskve koja je obrazovala poluostrvo na kome je bio podignut stadion Lužnjiki. U daljini, u pravcu severoistoka, zlatne i srebrne crkvene kupole su paralele nebo nalik spomenicima koji su izranjali iz ledene izmaglice. Prodor Napoleonove i Hitlerove vojske bio je potisnut baš sa tih brežuljaka. Boljševici su 1917. godine među tamošnjim šumarcima održavali svoje sastanke, krijući se od policije i kujući planove o uništenju monarhije. A sada su nove generacije imale čvrstu nameru da stvari vrata na staro.

Desno od njega, iznad razgranatih stabala, uzdizao se Moskovski državni univerzitet imponantno zdanje sa vitkim kapricioznim kulama, raskošnim krilima i kitnjastim dekorativnim detaljima. Bio je to još jedan od Staljinovih grandioznih nebodera koji su podsećali na svadbenu tortu i koji su bili podignuti isključivo sa ciljem da se impresionira svet. Ovaj neboder bio je najveći od svih, a sagradili su ga nemački ratni zarobljenici. Hejz se priseti priče kako je jedan zarobljenik navodno napravio par drvenih krila i pokušao da poleti sa vrha zgrade. Naravno, njegov letački pohod se, poput osvajačkog pohoda njegovog firera i njegovog naroda, neslavno završio.

Feliks Orleg se uputi ka klupi zaklonjenoj baldahinom bukovih krošanja. I dalje je penio od besa zbog onoga što se desilo pre dva sata tako da je neprestano upozoravao sebe da mu jezik ne bude brži od pameti. Ovo nije bila Atlanta. Pa čak ni Amerika. On je bio samo jedan od elemenata ogromne mašinerije. Element koji je trenutno nosio najveće opterećenje, mrko je pomislio.

Spustio se na klupu i zapitao na ruskom. „Jeste li pronašli Lorda?“
„Nismo, još. Da vam se možda nije javljao?“

„Ne budite smešni, inspektore. Da ste na njegovom mestu, ni vi se sigurno ne biste javili. Zakažem mu sastanak kako bih mu navodno pomogao, a onda se umesto mene pojave ljudi koji po svaku cenu hoće da mu skinu glavu. Zahvaljujući vašoj ludoriji, sada smo izgubili svaki kontakt s njim. Lord više nikom ne veruje. Bilo je zamišljeno da po kratkom postupku eliminišemo problem, a šta smo uradili? Pustili smo problem da slobodno tumara po Moskvi.“

„Zašto je tako važno da smaknemo tog tipa? Samo rasipamo snagu.“

„Nas dvojica se tu ništa ne pitamo, Orlegu. Jedino što nas spašava jeste činjenica da je Lord zeznuo njihove ubice, a ne vaše ili moje.“

Lišće polete sa drveća pod novim naletom vetra. Hejz je nosio težak vuneni kaput i rukavice, ali mu se činilo da je studen uprkos tome prodirala do samih kostiju.

„Jeste li podneli izveštaj o onome što se desilo?“ upita Orleg.

Hejzu nije promakla napetost u njegovom glasu. „Još nisam. Uradiću ono što je u mojoj moći, ali oni sigurno neće biti zadovoljni. Otkud vam samo ideja da preuzmete poziv dok je Lord bio u kancelariji?“

„Otkud sam mogao da znam da razume ruski?“

Hejz je svim silama pokušavao da zadrži kontrolu, ali mu je taj bahati pandur neprestano otežavao stvari. Srdito se okrenuo ka Orlegu. „Sada me dobro slušajte, inspektore. Pronađite ga kako znate i umete. Uđite mu u trag i smaknite ga.“

Jasno? I gledajte da to što pre obavite. Ovog puta nema mesta za bilo kakve greške ili opravdanja. Pronađite ga i završite s njim.“

Orlegovi nervi bili su napeti kao strune. „Već sam sit da dobijam naređenja od jednog tričavog američkog advokata.“

Hejz ustade sa klupe. „Obratili ste se na pogrešnu adresu. Taj problem ćete morati da razmotrite sa našim poslodavcima. Rado ću im javiti da pošalju nekoga kome ćete saopštiti svoje pritužbe.“

Orleg je shvatio poruku. Iako je taj Amerikanac bio njegov neposredni pretpostavljeni, iza te operacije su stajali Rusi. Izuzetno opasni Rusi. Ljudi koji su hladnokrvno ubijali biznismene, vladine ministre, vojne oficire, strane državljane. Svakoga ko bi im se isprečio na putu.

Uopšte nije sumnjao da bi se na njihovoj listi za odstrel mogli naći i nesposobni policijski inspektori.

Orleg takođe ustade. „U redu. Pronaći ću crnju i ubiću ga. A posle toga bih mogao da ubijem i vas.“

Hejz nije bio impresioniran njegovom hrabrošću. „Bilo bi vam pametnije da malo pričekate, Orleg. I da ne gurate nos tamo gde mu nije mesto.“

Lord je pronašao utočište u jednom kafeu. Nakon što je pobjegao iz policijskog štaba, spustio se do prve metro stanice na koju je nabasao i uleteo u prvi voz, nakon čega je nekoliko puta menjao rutu. Kada je konačno napustio metro, izašao je na ulicu i stopio se sa rekom večernjih prolaznika. Punih sat vremena je šetao tamoamo kako bi se uverio da mu niko nije bio za petama.

Kafe je bio pun mladih ljudi obučenih u izbleđeli džins i tamne kožne jakne. Snažan miris espresa ublaživao je vonj ustajalog duvanskog dima. Sedeo je za stolom pored zida, prebirajući po tanjiru sa hranom. Čitavog dana ništa nije okusio, ali je stroganov koji je naručio dodatno nadražio njegov već dovoljno iziritiran želudac. Bio je u pravu u vezi sa inspektorom Orlegom. Bilo je sasvim moguće da je konce vukao neko od ljudi iz vlasti. Telefonske linije u Volhovu su očigledno bile prisluškivane. Ali, s kim je to Orleg razgovarao? I da li su ga jurili zbog njegove saradnje sa carističkom komisijom? Zar je mogao da postoji neki drugi razlog? Ali, zašto? Možda je neko video pretnju u tome što je konzorcijum zapadnih investitora koje je zastupala njegova firma pokušavao da progura Stefana Baklanova? A opet, ko je mogao znati za to? Zar ta informacija nije bila čuvana u strogoj tajnosti? Osim toga, zar većina ruske javnosti nije smatrala Baklanova najdirektnijim preživelim potomkom Romanovih? Po jednoj nedavno sprovedenoj anketi, preko pedeset procenata Rusa je otvoreno podržavalo Baklanovljeve pretenzije. Možda je baš u tome i počivala pretnja. Možda to iz nekog razloga nije odgovaralo ruskoj mafiji? Zrikavi i Kromanjonac su nesumnjivo bili regrutovani iz redova mafije. Šta je Orleg rekao u kancelariji? Zaboravite na mafijaše. Lično ću srediti stvar.

Mafija je imala jake veze u ruskoj vladi. U ruskoj politici bilo je bar isto toliko neprimetnih useka i pukotina kao i na fasadi palate Granovitaja. Savezi su se sklapali i poništavali iz časa u čas. Lojalnost je predstavljala krajnje hirovitu pojavu. A opet, svi su bili lojalni jednom vrhovnom suverenu. Rublji. Ili, još preciznije, američkom dolaru. Sve to je bilo previše zapetljano za njega. I previše opasno. Morao je pod hitno da odmagli iz zemlje.

Ali kako?

Srećom, i dalje je imao svoj pasoš, kreditne kartice i nešto gotovine. Imao je i informacije koje je otkrio u ruskom arhivu. Ali, to više nije bilo tako važno. Sada je bilo najvažnije da izvuče živu glavu. I da smisli kome bi mogao da se obrati za pomoć.

Do đavola, šta je mogao da učini?

Policija je bila potpuno otpisana kao mogućnost.

Možda bi trebalo da pokuša u američkoj ambasadi? Ali, to će biti prvo mesto koje će njegovi progonitelji staviti pod prismotru. Uopšte nije sumnjao u to. Ti kopilani su neprestano uspevali da mu uđu u trag. Napali su ga u vozu kojim se vraćao iz Sankt Peterburga, a potom i na Crvenom trgu. Ko je znao da će se on tog jutra pojaviti na trgu?

Niko izuzev njega i Tejlora Hejza.

Šta li se dešavalo sa Hejzom? Njegov šef se sigurno raspametio od brige. Sigurno je čuo šta se desilo. Možda će Hejz nekako uspeti da mu pritekne u pomoć. Hejz je imao jake veze u ruskoj vladi, ali verovatno ne zna da se telefoni u Volhovu prislušuju. Ili je možda u međuvremenu saznao?

Otpio je gutljaj vrelog čaja kako bi primirio želudac, zapitavši se šta bi velečasni Lord uradio u takvoj situaciji. Čudno da se baš sad setio svog oca. A opet, bilo je nekog smisla u tome. Grover Lord se sjajno snalazio u škakljivim situacijama. Zahvaljujući svom britkom i nezauzdanom jeziku, vrli propovednik se nebrojeno puta zatekao u nebranom grožđu, ali se u svojoj odbrani tako upečatljivo pozivao na Boga i Isusa da je na kraju uvek uspevao da izađe kao pobednik. Ali, taktika njegovog oca je u ovom slučaju bila neprimenljiva. Palacanje jezikom nikud ga neće odvesti. Na šta je onda mogao da se osloni?

Skrenuo je pogled ka susednom stolu. Mladi par je znatiželjno iščitavao članak na prednjoj strani dnevnih novina. Izveštaj o zasedanju carističke komisije. Diskretno je prešao pogledom preko teksta.

Tokom trećeg dana preliminarog zasedanja izdvojila su se petorica pretendena. Baklanov se pominjao kao vodeći kandidat, ali su pripadnici druga dva porodična klana vatreno tvrdili kako se oni nalaze u direktnijem srodstvu sa Nikolajem Drugim. Proces formalne nominacije trebalo je da otpočne tek kroz dva dana, tako da su svi sa nestrpljenjem iščekivali predstojeću debatu.

Dok je sedeo u kafeu, Lord je osluškivao razgovore koji su vođeni za okolnim stolovima. Izbor novog cara je predstavljao jednu od glavnih tema.

Činilo se da su svi pomno pratili razvoj događaja, a mladi Rusi su na njegovo iznenađenje zdušno podržavali stvaranje moderne monarhije. Mnogi od njih su verovatno od svojih baka i deka slušali priče o carskoj Rusiji. Stekao je utisak da su tipični Rusi žudeli za grandioznim nacionalnim ciljevima, ali se uprkos tome pitao da li bi jedan autokratski sistem mogao uspešno da funkcioniše u dvadeset prvom veku. Jedina uteha, kako je zaključio, sastojala se u tome da je Rusija možda predstavljala jedno od poslednjih preostalih mesta na kugli zemaljskoj gde je monarhija zaista mogla da zaživi.

Ali, on je sada morao da se pozabavi daleko konkretnijim problemima. Nije mogao da odsedne u nekom hotelu, jer su miliciji svake večeri bili prosleđivani spiskovi novih gostiju. Nije mogao da uhvati avion ili voz, jer su njegovi progonitelji sigurno držali pod prismotrom železničke stanice i aerodrome.

Nije mogao da iznajmi automobil, jer nije imao rusku vozačku dozvolu. A nije mogao ni da se vrati u hotel Volhov. Gde god da krene, uleteće u zamku. Činilo mu se kao da se čitava Rusija odjednom pretvorila u ogromnu tamnicu. Morao je nekako da stigne do američke ambasade. Tamo će sigurno pronaći ljude koji će biti voljni da ga saslušaju. Ali, kako to da izvede? Sigurno nije mogao da podigne slušalicu i da okrene broj. Ljudi koji su prisluškivali telefone u Volhovu sigurno su držali pod nadzorom i telefonske linije u američkoj ambasadi. Bila mu je potrebna osoba koja će umesto njega stupiti u kontakt sa ambasadom i mesto na kome će se pritajiti dok taj kontakt ne bude uspostavljen.

Ponovo je bacio pogled ka novinama i za oko mu zapade jedna reklama. Reklama za cirkus koja je posetiocima obećavala odličnu porodičnu zabavu. Predstave su počinjale u šest sati uveče.

Bacio je pogled na sat. Bilo je pet i petnaest.

Pomislio je na Akilinu Petrovnu. Na njenu razbarušenu plavu kosu i vilenjačko lice. Ta mlada Ruskinja ga je opčinila svojom hrabrošću i strpljenjem. Ako ćemo pravo, da nije bilo nje, sad ne bi sedeo u tom kafeu. Ona je uzela njegovu aktovku i rekla mu da može da dođe po nju kad god poželi.

Na kraju krajeva, zašto ne bi otišao?

Ustao je sa stolice i krenuo ka izlazu. A tada je zastao u pola koraka, prenut pomišlju koja mu je prošla kroz glavu. Krenuo je u potragu za ženom koja će mu pomoći da se izvuče iz škripca.

Ponašao se isto kao njegov otac.

19.

Manastir Svete Trojice^{Z}. Sergejev posad 17:00

Hejz se nalazio osamdesetak kilometara severoistočno od Moskve, na putu ka najvećem ruskom svetilištu. Bio je upućen u njegovu istoriju.

Znao je da je na tom mestu u četrnaestom veku nikla tvrđava koja se izdizala nad okolnim šumama. Tatari su ubrzo krenuli u opsadu, da bi nakon stotinu godina poharali citadelu. Potom su Poljaci u sedamnaestom veku pokušali da probiju manastirske bedeme, ali se njihov pokušaj neslavno završio. Petar Veliki je potražio utočište na tom mestu tokom jedne pobune u ranom periodu svoje vladavine. A sada je taj manastir, u kome je sveti Sergej počivao u svom srebrnom sarkofagu, predstavljao mesto hodočašća za milione ruskih pravoslavaca, svetilište koje je za Ruse predstavljalo isto što je Vatikan predstavljao za rimokatolike. Ruski vernici su svakodnevno pristizali iz svih krajeva zemlje kako bi poljubili grobnicu velikog svetitelja.

Hejz je stigao na lice mesta u vreme kada je manastir već zatvarao svoje kapije.

Izašao je iz automobila, na brzinu privezao pojas kaputa i navukao par crnih kožnih rukavica. Sunce je već bilo ispod horizonta, jesenja noć se lagano spuštala, a iskričave kupole posute plavim i zlaćanim zvezdama su tinjale pod zamirućom svetlošću. Vetar je zavijao nad ruskim pejzažom, podsećajući na prigušenu tutnjavu artiljerijske paljbe.

Lenjin je pošao zajedno s njim. Preostala tri člana tajnog kružoka su jednoglasno odlučili da bi bilo najbolje da Hejz i Lenjin ostvare prvi kontakt. Patrijarh će možda lakše doneti odluku kada iz prve ruke bude saznao da je jedan ruski vojni oficir bio spreman da rizikuje vlastitu reputaciju zarad poduhvata u koji su se upustili. Posmatrao je kako suvonjavi ruski general gladi svoj sivi štofani kaput i vesto obmotava kestenjasti šal oko vrata. Iako su tokom putovanja razlenili jedva nekoliko reči, obojici je bilo jasno zbog čega su došli tu.

Kaluđer sa dugom gustom bradom, obučen u crnu mantiju, čekao je ispred glavne kapije dok su kolone hodočasnika promicale pored njega, napuštajući manastirsko dvorište. Kaluđer ih povede između lasivnih kamenih bedema, pravo ka Uspenskoj crkvi. Unutrašnjost crkve bila je obasjana plamenom sveca, senke su titrale preko pozlaćenog ikonostasa koji se uzdizao iza glavnog oltara, a iskušenci su užurbano okončavali dnevne poslove.

Tiho prateći kaluđera, krenuli su niz stepenište koje je vodilo ka nekoj podzemnoj prostoriji. Bilo im je rečeno da će se sastanak održati u kriпти Svih svetih, gde su bili sahranjeni patrijarsi Ruske pravoslavne crkve. Podzemna odaja bila je potpuno izolovana od ostatka zdanja, a pod i zidovi bili su prekriveni svetlosivim mermerom. Gvozdeni luster je bacao prigušenu svetlost preko zasvođene tavanice. Prefinjene grobnice bile su ukrašene zlatnim krstovima, gvozdenim svećnjacima i oslikanim ikonama.

Muškarac koji je klečao ispred grobnice na suprotnom kraju odaje imao je najmanje sedamdeset godina. Lice mu je bilo rumeno, uzano i okruženo gužvicama sede kose. Imao je zamršenu bradu i brkove guste kao ovčje runo. Na jednom uhu je nosio slušni aparat, a šake su mu bile posute staračkim pegama.

Dlanovi su mu bili sklopljeni a prsti isprepleteni, kao da su ga zatekli u molitvi. Hejz je ranije video njegove fotografije, ali se sada prvi put našao licem u lice sa njegovom svetošću, patrijarhom Adrijanom, apostolskim poglavarom hiljadugodišnje Ruske pravoslavne crkve.

Njihov pratilac se povuče, ostavivši ih nasamo.

U kriпти je bilo tako tiho da se naokolo razlegao samo odjek udaljavajućih koraka. Začuli su kako kaluđer zatvara vrata.

Patrijarh se prekrsti i ustade. „Gospodo, drago mi je što ste došli.“ Glas mu je bio dubok i promukao.

Lenjin predstavi sebe i svog pratioca.

„Čuo sam za vas, generale Ostanoviču. Rečeno mi je da bi trebalo pažljivo da saslušam vaš predlog i da donesem svoj sud.“

„Hvala vam što ste nas primili“, prozbori Lenjin.

„Mislio sam da je najbolje da porazgovaramo u kriпти. Ovde je potpuno bezbedno. Majčica zemlja će nas zaštititi od radoznalih ušiju. A, osim toga, možda će mi duše velikana koji su ovde sahranjeni, mojih uzvišenih prethodnika, pomoći da donesem ispravnu odluku.“

Bilo je to lepo sročeno objašnjenje, ali se Hejz nije dao zavarati. Patrijarh je znao da predlog zbog koga su ti ljudi došli nipošto nije smeo da procuri u javnost. Naravno, iz toga je mogla proisteći izvesna dobrobit, ali čovek na tako uzvišenom položaju nije smeo dopustiti da otvoreno učestvuje u tako opasnoj zaveri pogotovo ako se ima u vidu da je bar on trebalo da bude iznad politike.

„Iskreno da vam kažem, gospodo, pitam se da li bi uopšte trebalo da se upuštam u to. Otkako se ruski narod vratio veri crkva je doživela pravi preporod. Sad kada smo konačno ispratili sovjete, više nas niko ne proganja i ne sputava. Krstili smo na desetine hiljada novih vernika, a nove crkve niču kao pečurke posle kiše.

Uskoro ćemo se vratiti tamo gde smo bili pre nego što su komunisti došli na vlast.“

„Ali, mogli biste da postignete mnogo više od toga“, natuknu Lenjin.

Starčeve oči blesnuše kao užareno ugljevlje. „Priznajem da nisam ravnodušan prema toj mogućnosti. Izvolite, slušam vas.“

„Ako se pridružite našem savezu, mi ćemo vam omogućiti da u novom carstvu dobijete status koji vam dolikuje.“

„Ali, svaki car će crkvi podariti taj status. Zar ima drugog izbora? Narod će zahtevati da bude tako.“

„Živimo u novom dobu, vaša svetosti. Dobro osmišljena javna kampanja može naneti veću štetu od bilo kog represivnog režima. Razmislite o tome. Dok narod gladije, crkva nastavlja da podiže impozantna religijska zdanja i da ih ukrašava suvim zlatom. Paradirate naokolo u raskošnim odorama, ali se istovremeno žalite što vernici ne daju bogatije priloge svojim parohijama. Sva podrška koju trenutno uživete mogla bi da se rasprši dok pljesnete dlanom o dlan. Bilo bi dovoljno da neko lansira samo nekoliko sočnih skandala i da mast ode u propast. Neki od ljudi iz našeg udruženja kontrolišu najjače medije u zemlji – novine, radio, televiziju. Ne možete čak ni da zamislite kolika moć leži u njihovim rukama.“

„Zaprepašćen sam da čovek vašeg ranga otvoreno preti ruskoj crkvi, generale.“ Iako su patrijarhove reči bile pune prekora, glas mu je ostao savršeno pribran. Patrijarhov prekor očigledno nije pogodio Lenjina. „Znate, svetosti, živimo u teško vreme. Mnogo toga je stavljeno na kocku. Vojni oficiri dobijaju plate kojima ne mogu da prehrane čak ni same sebe, a kamoli svoje porodice. Vojni invalidi ne dobijaju bilo kakvu materijalnu

naknadu. Samo prošle godine oko pet stotina ruskih veterana je diglo ruku na sebe. Armija pred kojom je nekada drhtao čitav svet sada je desetkovana. Dosadašnje vlade su potpuno uništile našu vojsku. Čisto sumnjam da bi većina naših projektila uopšte uspela da napusti silose. Naš narod je doveden na rub propasti. Da nas neko napadne ne bismo imali čime da se odbranimo. Jedino što nas spašava je što svet još ne zna za to.“

Patrijarh zamišljeno izvi obrve. „Na koji način bi moja crkva mogla da pomogne?“

„Caru će biti potrebna bezrezervna podrška crkve“, odgovori Lenjin.

„Ali, čemu to? On bi ionako dobio našu podršku.“

„Pod bezrezervnom podrškom podrazumevamo da treba uraditi sve što je neophodno da bi se kontrolisalo javno mnjenje. Štampa mora biti slobodna, bar u principu, a narodu mora biti dozvoljeno da izrazi svoje neslaganje sa određenim merama, u razumnim granicama. Čitava ideja o vaskrsenju monarhije se zapravo svodi na raskid sa okrutnom prošlošću. Crkva bi mogla da pruži značajan doprinos uspostavljanju jedne stabilne dugoročne vlasti.“

„Vi u stvari pokušavate da mi kažete da neki od vaših partnera ne žele da rizikuju sa mogućnošću da se crkva okrene protiv njih. Nisam baš toliko neupućen, generale. Znam da je mafija deo vašeg saveza, da ne pominjem pijavice iz državne birokratije, prodane duše koje n' malo ne zaostaju za mafijašima. Znao, generale, vi ste možda čove na svom mestu, ali su ti ljudi sasvim drugačiji.“

Hejz je znao da je stari patrijarh bio u pravu. Vladini ministri su, gotovo bez izuzetka, bili ili u službi mafije ili u službi novih bogataša. Svaki problem se mogao srediti ako bi zainteresovana strana ponudil pristojan mito. „Da li biste više voleli da ponovo imate posla s kom nistima?“ upitao je.

Patrijarh se okrenu ka njemu. „Šta vi znate o tome? Šta jedan Amerikanac može da zna o tome?“

„To mi je posao, vaša svetosti. Već tri decenije pokušavam da shvatim vaš narod i vašu zemlju. Ja zastupam ogroman konglomerat američkih investitora. Kompanije koje su ovde uložile na milijarde dolara. Kompanije koje bi, ako postignemo sporazum, mogle da daju zn čajne priloge vašoj crkvi.“

Patrijarh se blago osmehnu. „Naravno. Amerikanci misle da se no cem sve može kupiti.“

„Zar ne može?“

Adrijan im okrenu leđa i priđe jednoj od grobnica, čvrsto preplevši prste. „Četvrti Rim.“

„Oprostite?“ zbunjeno promuća Lenjin.

„Četvrti Rim. To vi predlažete. U vreme Ivana Velikog, Rim gde se nalazilo sedište prvog pape već bese pao. Potom je pao i Carigrad, gde se nalazilo sedište istočnog poglavara. Nakon toga Ivan je Moskvu proglasio trećim Rimom, jedinim preostalim mestom na zemlji gde su crkva i država i dalje obrazovale jedinstveni politički entitet na čijem se čelu, naravno, nalazio lično on. Ivan je tada predvideo da nikada neće biti stvoren četvrti Rim.“

Patrijarh se okrenu ka njima.

„Ivan Veliki se oženio poslednjom vizantijskom princezom i svoju Rusiju je upečatljivo prožeo njenim vizantijskim nasleđem. Nakon što su Turci 1453. godine osvojili Carigrad, proglasio je Moskvu središtem hrišćanskog sveta. Bio je to mudar potez. Na taj način je sebe mogao da proglasi za poglavara večnog saveza između crkve i države i da se ovenča titulom njegovog svetog veličanstva, univerzalnog kraljasveštenika koji je vladao u ime Boga. Od Ivana nadalje, svaki car se smatrao božanskim izaslanikom, a od svih vernih hrišćana se očekivalo da se povinuju njegovoj volji. Bila je to teokratska autokratija, sistem koji je stapao crkvu i vladarsku dinastiju u jedinstveno carsko nasleđe. Taj sistem je uspeo da se održi preko četiri i po veka, sve do vladavine Nikolaja Drugog, kada su komunisti ubili cara i raskinuli savez crkve i države. A sada je, ako sam dobro shvatio, kucnuo čas da taj sistem bude vaskrsnut. Da li je to ono što pokušavate da mi kažete?“

„Otprilike.“ Na Lenjinovim usnama zaigra lukavi osmeh. „Samo što će taj savez ovog puta biti dalekosežniju vaša svetosti. Mi predlažemo ujedinjenje svih društvenih frakcija, uključujući i crkvu, čiji će cilj biti da se združenim naporima izdejstvuje kolektivni opstanak. Ili, kako vi kažete, stvaranje četvrtog Rima.“

„Ujedinjenje svih frakcija, uključujući i mafiju?“

Lenjin klimnu glavom. „Nemamo drugog izbora. Njihov uticaj je ogroman. Možda će s vremenom uspeti da se prilagode i da se stope sa ostatkom zajednice.“

„Plašim se da su to puste nade. Oni isisavaju krv ruskom narodu, kao pijavice.“

Njihova pohlepa je uveliko zaslužna za situaciju u kojoj smo se obreli.“

„To je i meni jasno, vaša svetosti, ali nemamo drugog izbora. Srećom, mafijaške frakcije zasad dobro saraduju.“

Hejz spremno preuze reč. „Takođe vam možemo pomoći da resite svoje probleme i da osnažite svoje pozicije u ruskom društvu.“

Patrijarh začuđeno izvi obrve. „Nisam primetio da moja crkva ima nekakve probleme.“

„Dajte da budemo iskreni, vaša svetosti. Da nemate problema, nas trojica ne bismo bili ovde, u podzemnoj odaji najvećeg ruskog svetilišta, pregovarajući o savezu koji bi svim učesnicima u igri omogućio da izvuku izvesnu korist iz obnove ruske monarhije.“

„Nastavite, gospodine Hejze.“

Patrijarh Adrijan mu se sve više dopadao. Stekao je utisak daje taj dostojanstveni starac bio izuzetno praktičan čovek. „Iz godine u godinu sve manje ljudi posećuje crkvu. Malo Rusa razmišlja o tome da svoje sinove pošalju u bogoslovsku školu, a još manje njih daje priloge svojim parohijama. Siguran sam da su vam prihodi drastično opali. Takođe ne treba zanemariti mogućnost da se Rusija ponovo nađe na ivici građanskog rata. Ako sam dobro obavešten, veliki broj sveštenika i vladika želi da se pravoslavlje proglasi za nacionalnu religiju i da se ostale vere isključe iz društvenog života. Jeljcin je stavio veto na zakon koji je direktno pokušao da progura takvu versku politiku, a potom je odobrio njegovu donekle razvodnjenu verziju. Nije imao drugog izbora. Znao je da bi Sjedinjene Države, ako u Rusiji počnu verski progoni, ukinule finansijsku pomoć koja je vašoj zemlji preko potrebna. Ako ne budete imali otvorenu podršku vlasti, vaša crkva bi lako mogla da zapadne u velike probleme.“

„Ne poričem da postoji opasnost od raskola između ultratradicionalista i modernista“, zamišljeno prozbori Adrijan.

„Strani misionari podrivaju temelje vaše crkve“ samouvereno nastavi Hejz.

„Propovednici iz svih krajeva Amerike su se sjatili u Rusiju kako bi ovde stekli nove preobraćenike. Takva teološka raznolikost stvara izvesne probleme, zar ne? Teško je zadržati vernike kad stranci počnu da im propovedaju da postoje i druge alternative.“

„Nažalost, istorija je pokazala da Rusi često ne umeju da naprave valjan izbor.“

„Kada su se odigrali prvi demokratski izbori u istoriji ljudskog roda?“ upita Lenjin.

„Kada je Bog stvorio Adama i Evu i potom rekao Adamu: A sad sebi odaberi ženu.‘, Patrijarh se osmehnu.

„Svetosti“, nastavi Hejz, „ono što je vama potrebno jeste državna zaštita bez državne represije. Vi želite pravoslavlje, ali ne želite da drugima prepustite kontrolu. Mi vam nudimo taj luksuz.“ „Molim vas, budite malo konkretniji.“

„Vi ćete, kao patrijarh, ostati na čelu crkve“, ubaci se Lenjin. „Novi ar će se, po uzoru na svoje prethodnike, nalaziti na vrhovnom položaju, ali se ni na koji način neće mešati u crkvenu upravu. Štaviše, on će otvoreno podsticati narod da prigrlji pravoslavlje. Romanovi su iuvek bili odani crkvi, što je naročito važno za Nikolaja Drugog. Ta Dsvećenost je u skladu sa ruskom nacionalnom filozofijom koju će novi car zagovarati. Vi ćete se za uzvrat postarati da crkva zauzme proarističku poziciju i da podržava novu vladu u svim merama koje ona je preduzela. Vaši sveštenici treba da postanu naši saveznici. Na taj način će crkva i država biti ujedinjene, mada običan narod to nikad neće morati da sazna. Četvrti Rim, prilagođen novoj stvarnosti.“ Patrijarh se nakratko učuta, očigledno razmatrajući ponudu. „U redu, gospodo. Možete smatrati da vam crkva stoji na raspoiganju.“

„Niste mnogo razmišljali“, zbuñeno reče Hejz. „Varate se, gospodine. Razmišljao sam još od onog trenutka kada ;te pokušali da stupite u kontakt sa mnom. Samo sam želeo da poazgovaramo licem u lice i da procenim ljude sa kojima ću saradivati. fogu reći da sam zadovoljan.“

Lenjin i Hejz istovremeno klimnuše glavom, ćutke zahvalivši na komplimentu.

„Ali ću vas zamoliti da se naša saradnja obavlja isključivo preko mene.“

Lenjin uopšte nije bio zatečen tim zahtevom. „Ako želite, možete da odredite ličnog izaslanika koji će prisustvovati našim sastancima. Kao naš saveznik, imate nesporno pravo na to.“

Adrijan klimnu glavom. „U redu. Odrediću jednog sveštenika. On i ja ćemo biti jedini koji znaju za ovaj sporazum. Javiću vam njegovo ime.“

20.

Moskva, 17:40

Kiša je prestala samo par minuta pre nego što je Lord izašao iz metroa. Cvetni bulevar bio je mokar, vazduh primetno hladniji, a grad utonuo u maglu. Lord je na sebi i dalje imao samo sako, po čemu je drastično odskakao od prolaznika obučenih u vunene i krznene kapute. Bilo mu je drago što se spustila noć. Zahvaljujući magli i pomrčini, neće biti baš toliko upadljiv.

Krenuo je za masom ljudi koji su se takođe uputili ka cirkuskoj dvorani. Znao je da je Moskovski cirkus predstavljao veliku turističku atrakciju. Prošlo je mnogo godina otkako je poslednji put bio u cirkusu, na predstavi čije su glavne zvezde bili besprekorno izdresirani medvedi i psi.

Imao je dvadesetak minuta do početka nastupa. Za vreme pauze će pokušati da prosledi poruku Akilini Petrovnoj. Ako mu to ne bude uspelo, pronaći će je kasnije. Možda će ona moći da stupi u kontakt sa ljudima iz američke ambasade. Možda će uspeti da se prošvercuje u hotel Volhov i da porazgovara sa Tejlorom Hejzom.

Sigurno je imala stan gde bi mogao da se sakrije dok mu neko ne pritekne u pomoć.

Dvorana se nalazila pedesetak metara niže, na suprotnoj strani ulice. Taman je krenuo ka biletarnici kada je neko iza njega povikao: „Stoj!“ Čušnuo je glavu između ramena i nastavio dalje.

Isti glas je ponovio: „Stoj!“

Bacio je pogled preko levog ramena i primetio uniformisanog policajca. Muškarac se probijao kroz svetinu, sa podignutom rukom i pogledom uprtim pravo ispred sebe. Lord ubrza korak i pređe zakrčenu ulicu, stopivši se sa masom koja se tiskala na drugoj strani. Jedan turistički autobus je istovario svoje putnike i on se žurno pridruži koloni Japanaca koja se

probijala ka bleštavo osvetljenoj dvorani. Ponovo se osvrnuo, ali policajac više nije bio tu.

Možda se bez razloga uspaničio. Možda policajac uopšte nije dozivao njega.

Ne podižući glavu, nastavio je da korača za povorkom bučnih dobro raspoloženih ljudi. Na biletarnici je platio ulaznicu od deset rubalja i prošao kroz vrata, nadajući se da će unutra zateći Akilinu Petrovnu.

Akilina je navukla svoj kostim. U svlačionici je vrvelo kao u košnici. Izvođači su neprestano ulazili i izlazili. Ruski artisti nisu imali zasebne svlačionice. Zasebne svlačionice su predstavljale luksuz koji je videla samo u američkim filmovima, gde se cirkuski život prikazivao u prilično romantičnom svetlu.

Bila je umorna jer je prethodne noći malo spavala. Putovanje od Sankt Peterburga do Moskve je, u najmanju ruku, bilo zanimljivo. Čitavog dana je razmišljala o tom američkom advokatu, Majlsu Lordu. Rekla mu je istinu. On je bio prvi crnac koga je ikada videla u toip. vozu. Takođe je bilo tačno da ga se uopšte nije uplašila. Možda je bila razoružana njegovim strahom.

Lord se uopšte nije uklapao u stereotipne obrasce kojih se naslušala u detinjstvu. Učitelji u državnim školama su sa prezirom govorili o negroidnoj rasi. Sećala se komentara o njihovim inferiornim mozgovima, slabom imunološkom sistemu i potpunoj nesposobnosti da uzmu život u svoje ruke. Oni su nekad bili robovi belih Amerikanaca, a ruska propaganda je obilato eksploatisala tu činjenicu kao još jedan od dokaza o krahu kapitalizma. Čak je videla fotografije na kojima su belci koji su nosili kapuljače i jezive bele mantije opčinjeno zurili u prizor linčovanja.

Međutim, Majls Lord se ni po čemu nije uklapao u tu priču. Boja njegove kože je podsećala na boju reke Vojne koja je protkala pored sela u kome je živela njena baka. Njegova smeđa kosa bila je kratka i uredna. Telo mu je bilo čvrsto i snažno. Njegovo držanje je predstavljalo neobičnu mešavinu formalnosti i srdačnosti, a u ušima joj je i dalje odzvanjao njegov prijatan, blago promukao glas. Činilo se da je bio zatečen kada mu je ponudila da provede noć u njenom kupeu. Možda mu je bilo čudno da je jedna žena mogla da istupi sa tako direktnim i otvorenim predlogom. Nadala se da je prvi utisak nije prevario, jer joj je taj Amerikanac delovao kao izuzetno zanimljiva osoba.

Po izlasku iz voza je primetila kako ona trojica mafijaša napuštaju stanicu i ulaze u tamnoplavi volvo koji ih je čekao na ulici. Lordova

aktovka, koju je iznela iz voza sakrivenu u putnoj torbi sa amblemom Moskovskog cirkusa, i dalje je bila kod nje i iskreno se nadala da će njen vlasnik nekom prilikom svratiti po nju.

Čitavog dana se pitala šta se dešavalo sa Majlsom Lordom. Da li je bio dobro? U poslednjih nekoliko godina muškarci nisu igrali značajnu ulogu u njenom životu. Gotovo svake noći je nastupala u cirkusu, a u letnjoj sezoni je imala i po dve predstave na dan. Cirkuska trupa je povremeno napuštala Moskvu i putovala po čitavoj Rusiji i Evropi. Jednom su čak nastupili i u Njujorku, u Medison skver gardenu. Imala je malo vremena za muškarce, ako se izuzmu povremeni izlasci na večeru i neobavezni razgovori tokom dugih putovanja vozom ili avionom.

Akilina Petrovna bila je na rubu tridesete i već se pitala da li joj je bilo suđeno da ikada svije bračno gnezdo. Njen otac se stalno nadao da će se jednog dana skrasiti, dići ruke od cirkuske karijere i posvetiti se porodici, ali je ona, kako je vreme prolazilo, sve više zazirala od te ideje. Videla je kako su živеле njene udate prijateljice. Po čitav dan su dirinčile u fabrikama i prodavnicama, a onda bi se vratile kući gde ih je čekalo još more obaveza, i tako svakog dana, do unedogled.

Iako su se Sovjeti na sva usta hvalili kako su njihove žene najslobodnije na čitavom svetu, nije postojala jednakost između muškaraca i žena. Brak nije predstavljao nikakvu utehu. Muževi i žene su obično radili svako u svojoj firmi, u različitim smenama, a često su čak i odmore provodili razdvojeni jer su retko kad uspevali da dobiju slobodne dane u isto vreme. Bilo joj je savršeno jasno zašto se svaki treći brak okončavao razvodom. Zašto se većina parova odlučivala za samo jedno dete. Nisu imali ni vremena ni novca za više od toga. Takav život joj nikad nije delovao privlačno. Kao što je njena baka uvek govorila: Da bi nekog upoznala u dušu, moraš s njim da pojedješ džak soli.

Stala je ispred ogledala, štrcnula malo vode na kosu i podigla ovlažene pletenice u čvrstu punđu. Pred nastup je nanosila sasvim malo šminke, tek toliko da ublaži bleštavilo plavičastobelih reflektora. Imala je plavu kosu, plave oči i bledu put, koja je ukazivala na gotovo potpuni nedostatak pigmenta. Od majke je nasledila slovensku lepotu, a od oca gimnastički talenat. Njen otac je decenijama radio kao cirkuski akrobata. Zahvaljujući svojoj akrobatskoj veštini, svojoj porodici je mogao da priušti nešto veći stan, nešto bolju hranu i kvalitetniju odeću. Hvala bogu da je umetnost oduvek predstavljala značajan element komunističke propagande. Cirkus je,

zajedno sa baletom i operom, decenijama bio glavni izvozni proizvod Sovjetskog Saveza pokušaj da se svetu pokaže da Holivud nije držao isključivi monopol nad svetom zabave.

Naravno, u novije vreme se sve svodilo isključivo na zgrtanje para. Cirkus je prešao u vlasništvo jednog moskovskog konglomerata koji je nastavio da organizuje spektakularne nastupe širom sveta, s tom razlikom što glavni cilj više nije bila propaganda, već ostvarivanje profita. Istini za volju, Akilina Petrovna je imala sasvim pristojnu platu za nekoga ko je živeo u postsovjetskoj Rusiji, ali je znala da će onog trenutka kada više ne bude kadra da izvodi akrobacije na gimnastičkoj gredi morati da se pridruži milionima nezaposlenih Rusa. Zbog toga je fanatički nastojala da ostane u formi, pazila je na ishranu i vodila je savršeno uredan život. Spavala je najmanje osam sati dnevno, a prethodna noć je u tom pogledu predstavljala jedan od retkih i znamenitih izuzetaka.

Ponovo je pomislila na Majlsa Lorda.

Nešto ranije, pre nego što je napustila stan, otvorila je njegovu aktovku. Prisetila se da je on pre polaska izvadio neke papire, ali se nadala da će unutra zateći bar neku sitnicu koja će joj otkriti nešto više o muškarcu koji je u njoj pobudio takvu znatiželju. Pronašla je samo prazan notes, tri hemijske olovke, nekoliko vizitkartica hotela Volhov i Aeroflotovu kartu za jučerašnji let od Moskve do Sankt Peterburga.

Majls Lord. Američki advokat koji je radio za carističku komisiju.

Ko zna, možda će im se putevi ponovo ukrstiti?

Lord je strpljivo otpratio prvu polovinu cirkuske predstave. Koliko je primetio, u dvorani nije bilo uniformisanih policajaca, a iskreno se nadao da nije bilo ni pandura u civilu ili mafijaša. Cirkuska arena je delovala impresivno. Bio je to zatvoreni amfiteatar polukružnog oblika u čijem se središtu nalazila živopisna pozornica. Na tapaciranim crvenim klupama je sedelo par hiljada ljudi, uglavnom dece i turista, koj“ su se nestrpljivo tiskali jedni uz druge, deleći ushićenje cirkuskih izvođača. Ambijent je delovao nekako nadrealno sa akrobatima koji su se odbacivali o trambuline, artistima na trapezu, dresiranim psima, klovnovima i žonglerima. Eksplozija boja i pokreta mu je pomogla da bar na trenutak skrene misli sa svojih problema.

Kada je nastupila pauza, odlučio je da ipak ostane na svom sedištu. Bilo je bolje da bude što neupadljiviji. Nalazio se svega nekoliko redova od

pozornice, na mestu sa koga je imao savršen pregled, tako da se nadao da će ga Akilina Petrovna spaziti kad bude došao red na njenu tačku.

Tada se začu zvono i sa razglasa odjeknu obaveštenje da će drugi deo predstave otpočeti kroz pet minuta. Ponovo je prešao pogledom preko prostrane arene. Pažnju mu privuče jedno lice.

Muškarac je sedeo na suprotnom kraju dvorane, u farmericama i tamnoj kožnoj jakni. Bio je to tip koga je juče primetio u sanktpeterburškom arhivu, a potom i u vagonrestoranu, samo što na sebi više nije imao ono oklembeseno bež odelo. Bio je ugnežđen između grupice turista koji su iskoristili priliku da se fotografišu pre nego što se predstava nastavi.

Lorda nešto preseče u stomaku, a puis mu se naglo ubrza. Tada je spazio Zrikavog.

Taj demon u ljudskom obličju je ušao sa leve strane, smestivši se između Lorda i uljeza iz Sankt Peterburga. Njegova tamna kosa bila je premazana briljantinom i skupljena u konjski rep. Nosio je svetlosmeđi džemper i tamne pantalone.

Kada su se svetla ugasila i kada je muzika najavila početak drugog čina, Lord se pridiže sa klupe, ali je tada u gornjem delu arene, na razdaljini od jedva pedesetak metara, primetio još jednog starog poznanika. Kromanjonac je stajao na vrhu prolaza koji je vodio ka izlazu, sa širokim osmehom na rošavom licu.

Lord se utučeno spusti na svoje mesto. Nije imao kud da pobjegne.

Prva tačka u drugom delu programa pripadala je Akilini Petrovnoj koja je izašla na pozornicu bosonoga, u svetlucavom plavom trikou. Poskočila je u ritmu muzike i vesto se popela na gredu, izmamivši aplauz publike već na samom početku nastupa.

Lord oseti kako ga obuzima talas panike. Bacio je pogled preko ramena i primetio da se Kromanjonac i dalje nalazio na istom mestu, da bi samo trenutak kasnije registrovao i opako iskrivljeno lice njegovog pajtaša Zrikavog koji je, na Lordovo zaprepašćenje, sada sedeo otprilike na sredini dvorane. U tim ugljenocrnim očima ciganskim očima, kako je zaključio spazio je pogled grabljivice koja je bila sigurna da joj plen ne može izmaći. Desna šaka mu se nalazila ispod sakoa koji je bio taman toliko odvojen od tela da se ispod mogla nazreti drška pištolja.

Lord se ponovo okrenu ka pozornici.

Akilina Petrovna je briljirala na gredi, izvodeći složene figure i virtuozne akrobacije. Muzika postade tiša i usporenija, a njen nastup još

gipkiji i graciozniji. Kao hipnotisan je zurio u nju, nadajući se da će skrenuti pogled ka njemu.

Što je ona, kao na neki tajni mig, ubrzo i učinila.

Pogledi im se na trenutak ukrstiše i Lordu odmah postade jasno da ga je prepoznala. A onda je primetio još nešto. Strah? Da li je i ona registrovala tipove koji su vrebali iza njegovih leđa? Ili je naprosto pročitala užas koji je izbijao iz njegovih očiju? Ali, o čemu god da se radilo, nije dopustila da joj to naruši koncentraciju. Nastavila je da impresionira publiku sporim atletskim plesom, krećući se po gredi širokoj svega desetak santimetara.

Nastup je završila upečatljivom piruetom i veštim prizemljenjem. Publika je oduševljena aplaudirala dok su klovnovi izletali na pozornicu vozeći minijaturne bicikle. Dok je pomoćno osoblje odvlačilo tešku gredu, Lord zaključio da nije imao drugog izbora. Skočio je sa svog sedišta i pojurio pravo preko pozornice. Jedan od klovnova počeo zbunjeno da trubi, a publika prasnu u smeh, uverena da je to deo predstave. Skrenuo je pogled ulevo, primetivši kako Zrikavi i tip iz sanktpeterburškog arhiva ustaju sa svojih mesta. Šmugnuo je iza zavese i naleteo pravo na Akilinu Petrovnu.

„Moram pod hitno da uteknem odavde“, rekao je na ruskom.

Ona ga zgrabi za ruku i povede ga ka bekstejdžu, pored dva kaveza sa belim pudlama.

„Videla sam one tipove. Vi ste pravi magnet za nevolje, Majlse Lorde.“

„Pričajte mi o tome.“

Provukli su se između skupine izvođača koji su se užurbano pripremali za nastup. Činilo se kao da niko ne obraća pažnju na njih. „Mogu li negde da se sakrijem?“, upitao je. „Koliko da im zametnem trag.“

Akilina ga povede niz hodnik čiji su zidovi bili oblepljeni prljavim starim plakatima.

Vazduh je bio prožet kiselkastim vonjom mokraće i ustajalim mirisom vlažnog krzna. Duž obe strane uzanog hodnika bila su načičkana vrata.

Ona okrenu jednu od okruglih brava. „Ovde.“

Bila je to skućena ostava za metle, kofe i džogere, ali je bilo dovoljno mesta da se nekako spakuje unutra.

„Ne mrdajte odatle dok ne dođem po vas“ rekla je. Vrata se tiho zatvoriše. Lord je stajao u mrklom mraku, pokušavajući da kontroliše disanje. Spolja je dopirao bat koraka koji su promicali u oba pravca. Nije mogao da veruje da mu se to dešava. Policajac koga je spazio napolju sigurno je alarmirao Feliksa Orlega. Zrikavi, Kromanjonac i Orleg su radili

zajedno. Tu više nije bilo nikakve sumnje. Šta je mogao da preduzme? Svaki dobar advokat je znao da se njegov posao velikim delom sastojao u tome da svoje klijente ubede da prestanu da se ponašaju kao budale. Šta bi u ovakvoj situaciji savetovao svom klijentu? Pa, naravno, da se kako zna i ume tornja iz Rusije. Vrata se naglo otvoriše. Lord začkilji, registrujući tri muška lica.

Prvo lice mu je bilo nepoznato, ali je taj tip prislanjao izduženu srebrnu oštricu uz vrat Zrikavog. Drugo lice je pripadalo muškarcu koji ga je pratio u Sankt Peterburgu. On je stiskao pištolj, čija je cev bila usmerena pravo ka njemu.

A tada je ugledao Akilinu Petrovnu.

Akilina je, hladna kao špricer, stajala pored muškarca sa pištoljem.

„Ko ste vi?“, upita Lord.

Muškarac koji je stajao pored Akiline prozbori: „Nemamo vremena za objašnjenja, gospodine Lorde. Moramo što pre da se sklonimo odavde.“

Lord se sumnjičavo zagleda u njega.

„Ne znamo koliko su ljudi poslali. Od nas vam ne pretili nikakva opasnost, gospodine Lorde.“ Zastao je, pokazavši na Zrikavog. „Što se ne može reći za ovog ovde i njegove pajtaše.“

„Znate, malo mi je teško da vam poverujem dok me držite na nišanu.“

Plavokosi muškarac spusti revolver. „Upravu ste. Sad moramo da idemo. Moj saradnik će se pobrinuti za ovu bitangu, a vi krenite za mnom.“

Lord skrenu pogled ka Akilini. „Poznajete ove ljude?“ Ona odmahnu glavom.

„Moramo što pre da krenemo, gospodine Lorde“, opomenu ga plavokosi muškarac.

Akilina je pročitala pitanje koje je izbijalo iz njegovih očiju. Treba li da krenemo s njima?

„Mislim da je pametnije da ih poslušamo“, rekla je. Odlučio je da se povinuje njenom instinktu. Njegov instinkt je u poslednje vreme poprilično zakazao. „U redu.“

Plavokosi muškarac se okrenu ka svom saradniku, promrmlja nešto na dijalektu koji Lord nije razumeo i ovaj istog trenutka potera Zrikavog ka vratima na udaljenom kraju hodnika. „Idemo“, reče plavokosi muškarac.

„Zašto ona mora sa nama?“ upita Lord, pokazavši na Akilinu. „Ona nije umešana.“

„Naloženo mi je da povedem i nju.“ „Ko vam je to naložio?“

„Usput ću vam sve objasniti. Sad moramo da brišemo odavde.“ Lord zaključio da je dalja rasprava izlišna.

Krenuli su za njim, usput se zaustavivši samo da bi Akilina uzela svoj kaput i cipele. Izlaz je vodio u mračnu sporednu ulicu iza cirkuske dvorane. Zrikavi je bio uguran na zadnje sedište crnog/orđa parkirano na kraju uličice. Plavokosi muškarac se uputi ka svetlom mercedesu, otvori zadnja vrata i reče im da uđu. On se smestio na suvozačko sedište, pored šofera koji je čekao u autu, spreman da nagazi gas. Kiša je lagano sipila dok su se udaljavali od dvorane. „Ko ste vi?“ ponovo upita Lord.

Plavokosi muškarac mu, umesto odgovora, pruži vizitkartu.

SEMJON PAŠENKO profesor istorije Moskovski državni univerzitet Lord istog trenutka počeo da slaže kockice. „Znači, naš susret nije bio slučajan?“

„Naravno. Profesor Pašenko je shvatio da se nalazite u velikoj opasnosti, pa nam je naložio da pazimo na vas. Zato sam bio u Sankt Peterburgu. Očigledno nisam dobro odradio svoj posao.“

„Mislio sam da ste jedan od njih.“

Plavokosi Rus klimnu glavom. „To je sasvim razumljivo, ali mi je profesor naložio da se umešam samo u slučaju krajnje nužde. Kao malopre, u cirkusu.“

Automobil se probijao kroz večernji saobraćaj, a brisači su klaparali levodesno, bez naročitog učinka. Išli su ka jugu, pored Kremlja, prema parku Gorki i reci. Lord primeti da šofer pomno motri na vo a oko sebe, zaključivši da su učestala skretanja verovatno imala za cilj da zametnu trag nepoželjnim pratiocima. „Mislite da smo bezbedni?“ šapatom ga upita Akilina. „Nadam se.“

„Poznajete li tog Pašenka?“

On potvrdno klimnu glavom. „Ali, to ništa ne znači. Teško da sam vde nekog stvarno uspeo da upoznam.“ Na njegovom licu zaigra slabašan osmeh. „Naravno, izuzev velikodušne dame koja me je juče spala u vozu.“

Automobil je jurio dalje, ostavljajući za sobom blokove anonimnih sokospratnica, raskošna zdanja u neoklasičnom stilu i na stotine stamenih zgrada koje su predstavljale tek nešto više od bučnih i pretrpanih „xaba udžerica čiji su stanovnici jedva sastavljali kraj s krajem. Ali, su baš svi živeli tako, pomislio je dok su skretali u nenametljivu stalima oivičenu ulicu koja se odvajala od prometnog bulevara koji su pruo ka severu, u pravcu Kremlja, povezujući dva kružna puta. Mercedes skrenu na osvetljeni

asfaltni prilaz sa desne strane. Mušarac koji je dežurao u stražarskoj kućici pređe pogledom preko pritiglog vozila. Lord znatiželjno osmotri neobičnu trospratnu stamenu zgradu koja nije bila sagrađena od betonskih ploča, već od zlatožutih cigala koje su bile poslagane kao pod konac što su ruski zi'ari retko kad činili. Na označenim parking mestima je stajalo neoliko skupih stranih automobila. Muškarac na suvozačkom sedištu usmeri daljinski upravljač i garaža se otvori. Šofer utera mercedes unura i vrata garaže se spustiše za njima.

Odatle su bili sprovedeni do besprekorno čistog prostranog hodnika svetljenog kristalnim lusterom. U vazduhu se osećao miris borovine, esto nepodnošljivog vonja prljavštine i urina koji se širio kroz hode većine stambenih zgrada, vonja koji je jedan moskovski novinar naao mirisom štenare. Krenuli su uza stepenište, koje je bilo zastrto tepiom, da bi se na kraju zaustavili pred vratima stan^ na trećem spratu.

Plavokosi Rus tiho zakuca na masivna bela vrata, a Semjon Paenko se ubrzo pojavi na pragu i pozva ih da uđu unutra.

Lord na brzinu osmotri izglačani parket, orijentalne tepihe, kamin od crvenkaste cigle i skandinavski nameštaj. Stvari koje se predstavljale luksuz i u staroj i u novoj Rusiji. Na zidovima, koji su bili okrečeni prijatnom bež bojom, visile su uramljene reprodukcije sibirske faune. U vazduhu se osećao miris kivanog kupusa i krompira. „Rekao bih da živite na prilično visokoj nozi, profesore.“

„Ah, to je poklon od mog oca. Na moje ogorčenje, on je bio uzoran komunista, tako da je uživao brojne privilegije. Nasledio sam stanarsko pravo, a kada je vlada počela da rasprodaje društvenu imovinu uspeo sam da otkupim stan. Srećom, imao sam dovoljno para.“

Lord stade ispred Pašenka i zagleda mu se pravo u oči. „Mislim da bi trebalo da vam zahvalimo.“

Pašenko raširi ruke. „Nipošto. Ako ćemo pravo, mi vama dugujemo zahvalnost.“ Lord je bio zbunjen tim recima, ali ništa nije odgovorio.

Pašenko pokaza ka tapaciranim stolicama. „Izvolite, sedite. Već sam pristavio večeru. Jeste li za čašu vina?“

Lord skrenu pogled ka Akilini, ali ona samo odmahnu glavom. „Ne, hvala.“

Pašenko tada primeti Akilinin kostim i reče jednom od svojih saradnika da joj donese bademantil. Sedeli su ispred kamina tako daje Lord konačno mogao da skine sako.

„Imam daču severno od Moskve. Tamo cepam drva za kamin“, objasni Pašenko.

„U stanu je instalirano centralno grejanje, ali, ako mene pitate, ništa ne može da zameni vatru.“

Što je bila još jedna od ruskih osobenosti, pomisli Lord. Primetio je da se šofer u međuvremenu smestio pored prozora i da je povremeno virio kroz navučene zavese. Kada je skinuo sako, ispod njegovog pazuha se ukazao remen sa prikačenom futrolom za pištolj.

„Ko ste vi, profesore?“ upita Pašenko.

„Rus koji se raduje svetlijoj budućnosti.“

„Molim vas, možemo li da batalimo te zagonetke? Strašno sam umoran. Moj život se u poslednja tri dana pretvorio u noćnu moru.“

Pašenko pokajnički klimnu glavom. „Oprostite. Čuo sam šta se deo. Incident na Crvenom trgu predstavlja jednu od udarnih vesti, udi me da se vaše ime ne pominje u službenom izveštaju, ali Vitaj...“ Pašenko pokaza ka plavokosom muškarcu koga je Lord sreo u hivu, „...Vitalij je sve video. Policija je stigla u zadnji čas.“

„Vaš čovek je bio tamo?“

„Poslao sam ga u Sankt Peterburg kako bi se postarao da se bezbedno vratite u Moskvu. Međutim, vaši stari poznanici su ponovo mešali prste.“

„Kako je uspeo da me pronađe?“

„Primetio vas je sa gospođicom Petrovnom i video je kad ste iskoji iz voza. Čovek koji je bio s njim potom je krenuo za vama i video ako telefonirate iz one bakalnice.“ „A moj telohranitelj?“

„Pretpostavljali smo da radi za mafiju. A sad smo sigurni u to.“ „Mogu li da upitam zašto sam ja umešana u ovo?“, prozbori Akilina. Pašenko skrenu pogled ka njoj.

„Sami ste se umešali, draga moja.“ „Ni u šta se ja nisam umešala“, odbrusi mlada Ruskinja. „Gospodin rd je sinoć banuo u moj kupe. To je sve.“ Pašenko se promeškolji na stolici. „I mene je zanimalo šta vas je oglo navesti da pomognete gospodinu Lordu, pa sam bio slobodan proverim vaše podatke. Znae, moji ljudi imaju jake veze u državim institucijama.“ Akilina prkosno isturi bradu. „Nemate prava da zadirete u moju „vatnost.“

Pašenko se dobrodušno nasmeja. „Ali, draga moja, Rusi uopšte ne aju za privatnost. Da vidimo... Rođeni ste u Moskvi. Vaši roditelji su razveli kada ste imali dvanaest godina. Pošto nijedno od njih nije oglo da dobije sovjetsku dozvolu za drugi stan, bili su primorani da nakon toga žive

zajedno. Istini za volju, imali su sasvim pristojan stan ruske uslove, budući da je vaš otac kao proslavljeni akrobata doprosio ugledu sovjetske države, ali je situacija uprkos tome morala biti rilično napeta. Kad smo već kod toga, nekoliko puta sam posmatrao astupe vašeg oca. Bio je fantastičan akrobata.“

Akilina klimnu glavom, prihvativši njegov kompliment.

„Vaš otac je nakon razvoda otpočeo vezu sa rumunskom državljanom koja je neko vreme nastupala s njim. Ona je ostala u drugom stanju, ali se posle porođaja vratila kući sa detetom. Vaš otac je pokušao da dobije izlaznu vizu, ali je njegov zahtev bio odbijen. Komunisti nisu dopuštali svojim izvođačima i umetnicima da tek tako napuste zemlju. Kada je pokušao da se prošvercuje preko granice, bio je uhapšen i poslat u radni logor.

„Vaša majka se preudala, ali se i taj brak ubrzo okončao razvodom. Pošto nije mogla da pronađe drugi stan dobro se sećam da je u to vreme bilo praktično nemoguće pronaći stan u Moskvi bila j primorana da nakon razvoda od drugog muža ponovo živi sa vašim ocem, koga su sovjetske vlasti u međuvremenu pomilovale i pustile iz logora. I tako su nastavili da čame u tom zajedničkom stanu, svako u svojoj sobi, sve dok oboje nisu umrli preranom smrću. Veran prikaz bajkovitog života u našoj dičnoj narodnoj republici, zar ne?“

Akilina ništa nije odgovorila, ali je Lord mogao da oseti bol koji je izbijao iz njenih očiju.

„Ja sam živela sa bakom na selu“, rekla je, okrenuvši se ka Pašenku, „tako da nisam morala da prisustvujem agoniji svojih roditelja. Poslednje tri godine nisam čak ni razgovarala s njima. Umrli su kao da su bili sami na ovom svetu, puni besa i gorčine.“

„Jeste li bili tu kada su odveli vašu baku?“, upita Pašenko.

Ona odmahnu glavom. „U to vreme sam bila u internatu, u specijalnoj školi za artiste i akrobate. Rekli su mi da je umrla prirodno smrću. Tek kasnije sam saznala istinu.“

„Gospođice Petrovna“, samouvereno prozbori Pašenko, „smatram da vi, još više od ostalih Rusa, treba da budete pokretač velike istorijske promene. Sve će biti bolje od sveta u kome smo živeli.“

Lord je bio pogođen tom strašnom životnom pričom. Želeo je da nekako uteši Akilinu, da joj kaže da takve stvari nikada više neće mo da se dese, ali

je znao da bi to bila laž. I zato je resio da skrene razgovor na drugu stranu.
„Profesore, da li znate šta se zapravo dešava?“

Preko Pašenkovog lica pređe senka zabrinutosti. „Da, znam.“

Lord strpljivo sačeka da Pašenko nastavi.

„Jeste li nekad čuli za Sverusku monarhističku alijansu?“ upita Semjon Pašenko. Lord odmahnu glavom.

„Ja sam čula“, ubaci se Akilina. „To je organizacija koja želi da vrati vlast caru. Nakon pada Sovjetskog Saveza, održavali su raskošne prijeme. Čitala sam o njima u jednom časopisu.“

Pašenko klimnu glavom. „Da, održavali su raskošne, gotovo čudovišne prijeme u dvoranama koje su vrvele od ljudi obučenih poput plemića, sredovečnih muškaraca u belogardejskim uniformama i kozaka sa visokim šubarama. Takvi događaji bili su zamišljeni s ciljem da se privuče pažnja javnosti, da sećanje na carsku Rusiju ostane živo u mislima i srcima ruskog naroda. Ti ljudi su nekad bili smatrani fanaticima, ali danas deluju kao vizionari.“

„Čisto sumnjam da je ta organizacija zaslužna što su se Rusi na referendumu izjasnili za povratak monarhije“, reče Akilina.

„Ne budite tako sigurni, draga moja. To je samo deo priče o Sveuskoj alijansi.“

„Možete li da pređete na stvar, profesore?“ nestrpljivo se ubaci Lord. Pašenko zauze gotovo neprirodnu pozu, sa izrazom lica koji nije odao ni najmanju emociju. „Gospodine Lorde, šta znate o Svetoj družini?“

„Grupa plemića koji su se zakleli da će, po cenu života, braniti bezednost svog cara. Koliko sam shvatio, u pitanju je bila organizacija ačinjena od običnih diletanata i kukavica. Niko od njih nije bio u blizi kada je 1881. godine izvršen atentat na Aleksandra Drugog.“ „Taj naziv je kasnije usvojila još jedna organizacija, s tim što su njeni lanovi bili daleko sposobniji i posvećeniji svojim ciljevima. Ta nova veta družina je uspela da preživi Lenjina, Staljina i Drugi svetski rat. aviš, uspela je da se održi sve do današnjih dana. Javni ogranak te ordzacije je poznat pod nazivom Sveruska monarhistička alijansa. Ali sstoji i drugi tajni ogranak, na čijem se čelu nalazim lično ja.“

Lord se zaprepašćeno zapilji u Pašenka. „A kakvi su ciljevi te Svete ružine?“

„Da po cenu života branimo ruskog cara.“

„Ali, Rusija još od 1918. godine nema cara.“ „Varate se.“

„O čemu, zaboga, govorite?“

Pašenko zamišljeno protrlja usne. „Vi ste u Aleksandrinom pismu i Lenjinovoj belešci pronašli smernice koje su nam tako dugo nedostajale. Priznajem da sam do pre neki dan, dok nisam pročitao dokumente koje ste vi otkrili, gajio izvesne sumnje. Ali sad više nema mesta za sumnju. Neko od Romanovih je preživeo pokolj u Jekaterinburgu.“

Lord skeptično odmahnu glavom. „Nije valjda da stvarno verujete u to, profesore?“

„Verujem. Naše udruženje je formirano nedugo nakon ubistva carske porodice. Moj ujak i moj deda bili su članovi te organizacije. Ja sam regrutovan pre nekoliko decenija, a sada se nalazim na čelu naše družine. Naš cilj je da čuvamo tajnu poruku koja nam je ostavljena u nasleđe i da u odgovarajućem času krenemo tragom smernica koje su u njoj sadržane. Ali, zahvaljujući komunističkim čistkama, mnogi naši članovi su izgubili život. Kako bi osigurao da će sve ostati u strogoj tajnosti, naš začetnik je stvari organizovao tako da niko od pripadnika Svete družine ne zna sve tajne smernice. I tako je veliki deo poruke iščezao, uključujući i sam početak. Sve dok ga vi nedavno niste otkrili.“

„Kako to mislite?“

„Da li i dalje imate one kopije?“

Lord zavuče ruku u sako i pruži Pašenku štos presavijenih papira.

Pašenko pokaza rukom ka jednom od dokumenata. „Evo ovde, u Lenjinovoj belešci. 'Situacija sa Jurovskim je uznemiravajuća. Ne verujem da su izveštaji koji su pristigli iz Jekaterinburga tačni, a najnovija saznanja o Feliksu Jusupovu dodatno potvrđuju moje sumnje... Takođe je zanimljivo što se u toj priči pominje Kolja Maks. To ime mi je odnekud poznato. Još dvojica belogardejaca, koji su na sličan način nagovoreni na saradnju, ukazuju na selo Starodug.' U tom Lenjinovom zapisu su sadržane smernice koje smo izgubili: Kolja Maks i selo Starodug. To je polazišna tačka naše potrage.“

„Kakve potrage?“ upita Lord.

„Potrage za Aleksejom i Anastazijom.“

Lord se zavalio na naslon. Iako je bio umoran kao pas, reci starog istoričara su proizvele pravi kovitlac u njegovoj glavi.

Profesor Pašenko nastavi: „Kada su tela carske porodice konačno bila ekshumirana 1991. godine, nakon obavljenih analiza saznali smo da postoji

mogućnost da je dvoje potomaka Romanovih uspeo da preživi pokolj. Posmrtni ostaci Anastazije i Alekseja nikada nisu pronađeni.“

„Jurovski je tvrdio da ih je sahranio na drugom mestu“, natuknu Lord.

„A šta biste vi tvrdili da vam je bilo naređeno da ubijete celu carsku porodicu i da ste nakon izvršenog pokolja imali dva tela manjka? U tom slučaju biste na raspolaganju imali dve opcije. Ili da slažete ili da budete streljani zbog nesavesno obavljenog zadatka. Jurovski je rekao ono što su glavešine iz Moskve želeli da čuju, ali je nakon pada Sovjetskog Saveza izronilo dovoljno istorijskih svedočanstava koja bacaju ozbiljnu sumnju na izveštaj koji je Jurovski podneo.“ Pašenko je bio u pravu. Izjave boljševičkih stražara i ostalih učesnika u tom događaju nesumnjivo su ukazivali na mogućnost da je neko od Romanovih preživeo tu strašnu julsku noć. U izveštajima su se mogli pročitati razni grozomorni detalji: kako su pripadnici tajne policije zarivali bajonete u tela velikih kneginja i kako su kundacima udarali histerične žrtve. Arhivski zapisi bili su puni kontradiktornih tvrdnji, ali se Lord istog trenutka prisetio još jednog svedočanstva koje je pronašao među zaštićenom dokumentacijom, izjave koju je jedan stražar iz Jekaterinburga dao tri meseca nakon pogubljenja.

Svi su dobro znali kakva ih je sudbina čekala. Jurovski se potrudio da svima bude jasno kakav je bio naš zadatak. Nakon izvesnog vremena sam počeo da govorim sebi da se nešto mora preduzeti, da se mora pronaći način da im se omogući bekstvo.

Pokazao je rukom ka dokumentima. „Tu imate još jedan zapis, profesore. Izjavu jednog stražara. Nisam vam je ranije pokazao, ali sad mislim da bi trebalo da je pročitate.“

Pašenko prelista papire i pronađe zapis.

„Ovo se poklapa sa ostalim svedočanstvima“, rekao je kada je završio sa čitanjem.

„Sudbina carske porodice je pobudila saosećanje naroda. Mnogi od stražara su ispoljavali neskrivenu mržnju prema Romanovima. Vređali su ih i krali njihovu imovinu, ali je bilo i onih koji su se osećali drugačije. Naš začetnik se uveliko oslanjao na te časne i plemenite ljude u čijim je srcima bilo mesta za samilost.“

„Ko je taj začetnik?“ upita Akilina.

„Feliks Jusupov.“

Lord je bio šokiran saznanjem. „Čovek koji je ubio Raspućina?“

„Lično on.“ Pašenko se promeškolji na stolici. „Moj otac i moj ujak su mi jednom ispričali jednu priču. O nečemu što se desilo u Aleksandrovskom dvorcu u Carskom selu. Ta priča bila je poznata svim članovima Svete družine, budući da je potekla od samog začetnika. Taj događaj se zbio 28. oktobra 1916. godine.“

Lord pokaza ka pismu koje je Pašenko držao u ruci. „Istog dana kada je Aleksandra napisala to pismo.“

„Upravo tako. Aleksej je imao još jedan napad hemofilije. Carica je poslala svoje gardiste po Raspućina i on je došao i ublažio dečakovu patnju. Nakon toga, Aleksandra je doživela psihički krah, a starec ju je prekoreo što nije imala vere u Boga i u njega. Raspućin je tom prilikom izrekao proročanstvo da će onaj koji snosi najveću krivicu uvideti zabludnost svojih postupaka i postarati se da krv carske porodice jednog dana vaskrsne. Takođe je rekao da će samo gavran i orao moći da postignu ono u čemu će svi ostali posrnuti...“

„...i da će na tom putu čednost zveri biti zaštitnik i zvezda vodilja, kao i arbitar konačnog uspeha“, dovrši Lord.

„Ovo pismo potvrđuje priču koju sam čuo pre ko zna koliko godina. Pismo koje ste vi pronašli među tajnim spisima u državnom arhivu.“

„Ali, kakve to veze ima sa nama?“ upita Lord.

„Gospodine Lorde, vi ste gavran o kome je Raspućin govorio.“

„Zato što sam crn?“

„Delimično. Ljudi poput vas u Rusiji predstavljaju pravu retkost. Ali, postoji još nešto.“ Pašenko pokaza na Akilinu. „Detalj koji se tiče ove prelepe dame. Vaše ime, draga moja, na staroruskom znači orao! l

Akilina nije uspela da prikrije svoju iznenađenost.

„Sada vidite zbog čega ste pobudili našu znatiželju. Samo gavran i orao mogu da postignu ono u čemu će svi ostali posrnuti. Gavran se, da bi izvršio svoj zadatak, mora povezati sa orlom. Plašim se, gospođice Petrovna, da ste vi duboko umešani u ovu priču, želeli to da priznate ili ne. Zbog toga sam naložio svojim ljudima da motre na cirkus. Bio sam siguran da ćete se vas dvoje ponovo povezati. Činjenica da vas je gospodin Lord ponovo potražio i da ste mu vi ponovo pritekli u pomoć predstavlja dalju potvrdu Raspućinovog proročanstva.“

Lord umalo ne prasnu u smeh. „Ali, Raspućin je bio običan oportunist.

Korumpirani seljak koji je iskoristio patnju carice koja je bila morena osećanjem grižnje savesti. Da carević nije oboleo od hemofilije, starec

nikad ne bi uspeo da se uvuče na carski dvor.“

„Uprkos tome, ostaje činjenica da je Aleksej bio ozbiljno bolestan i daje Raspućin uspevao da ublaži njegove napade.“

„Ali, danas je poznato da smanjenje emocionalne napetosti može da utiče na krvarenje. Takođe je poznato da hipnoza može pozitivno da deluje u takvim slučajevima. Stres utiče na protok krvi i na izdržljivost krvnih sudova. Na osnovu onoga što sam pročitao, Raspućinova isceliteljska tehnika se naprosto sastojala u tome da smiri dečaka. Sedeo je pored njega i milovao ga, pričajući mu priče o Sibiru i ubeđujući ga da će sve biti u redu. Aleksej bi nakon tih razgovora obično utonuo u san, što je takođe bilo od pomoći.“

„I ja sam pročitao gomilu sličnih objašnjenja, ali i dalje ostaje činjenica da je Raspućin uspevao da ublaži carevićevu patnju. Osim toga, sada imamo pisano svedočanstvo da je on zaista prorekao svoju smrt nedeljama unapred i da je predskazao šta će se desiti ukoliko ga ubije neko od pripadnika carske porodice. Takođe je prorekao i vaskrsenje. Poduhvat koji je započeo lično Feliks Jusupov, a koji vas dvoje sada treba da dovršite.“

Lord skrenu pogled ka Akilini. Njeno ime i činjenica da su se njihovi putevi tako neočekivano ukrstili mogla je da predstavlja puku slučajnost. A opet, bila je to slučajnost koju su ljudi koji su znali za Raspućinovo proročanstvo već decenijama iščekivali. Samo će gavran i orao moći da postignu ono u čemu će svi ostali posrnuti. Zaboga, šta se to ovde dešavalo?

„Stefan Baklanov nije kadar da upravlja ovim narodom“, prozbori Pašenko. „On je pompezna budala bez trunke vladarskih sposobnosti. Našao se nadomak prestola samo zato što se veruje da niko od zakonitih naslednika nije preživeo. On je čovek koji je izuzetno podložan manipulaciji, a caristička komisija mu u najskorije vreme može dodeliti apsolutnu vlast, stavivši Dumu pred svršen čin. Ruski narod želi cara, a ne nečiju marionetu.“ Pašenko se okrenu ka Lordu, pogledavši ga pravo u oči. „Gospodine Lorde, znam da je vaš zadatak da podržite Baklanovljeve pretenzije, ali iskreno verujem da se u ovom trenutku negde skriva direktni naslednik Nikolaja Drugog. Nažalost, niko ne može čak ni da pretpostavi gde bi on mogao da se nalazi. To možete saznati samo vi i gospođica Petrovna.“

Lord ispusti težak uzdah. „To je previše, profesore. To je stvarno previše.“

Na Pašenkovim usnama zaigra blag osmeh. „Shvatam kako se osećate. Ali, pre nego što vam kažem nešto više, skoknuću do kuhinje da postavim večeru. Predlažem vam da porazgovarate nasamo. Pred vama je ozbiljna odluka.“

„O čemu?“ upita Akilina.

Pašenko ustade sa stolice. „O vašoj budućnosti. I o budućnosti Rusije.“

21.

20:40

Hejz pride spravi i zgrabi gvozdenu šipku nad glavom. Potisnuo je te gove iz ležišta i napravio deset izbačaja. Telo mu je bilo obliveno znojem, a bicepsi i ramena su mu goreli od napetosti. Bilo mu je drago što je Volhčv imao teretanu. Iako je već gurao šezdesetu, bio je čvrsto rešen da se uhvati u koštac sa vremenom. Nije bilo razloga da ne pozivi još četrdesetak godina. Bilo mu je potrebno to vreme. Trebalo je još toliko toga da uradi, a sada je konačno bio u poziciji da ostvari ono o čemu je tako dugo maštao. Nakon što Stefan Baklanov bude proglašen za novog ruskog cara, moći će sebi da priušti šta god mu na pamet padne. Već je ošacovao jednu dražesnu planinsku vilu u austrijskim Alpima, gde će moći da uživa do mile volje da provodi dane u lovu i ribolovu i da gospodari vlastitim posedom. Bila je to očaravajuća pomisao. Sasvim dovoljna motivacija da, ne birajući sredstva, dovrši ono što je započeo.

Odradio je još jednu seriju vežbi, zgrabio peškir i obrisao znoj sa čela. Potom je napustio teretanu i krenuo ka liftu.

Šta li se dešavalo sa Lordom? Zašto mu se nije javljao? Kao što je rekao Orlegu, Lord je nakon onog incidenta na Crvenom trgu verovatno izgubio poverenje čak i u njega. A opet, možda se nije radilo o tome. Možda se Lord nije javljao zato što je strahovao da neko prisluškuje telefonske linije u Volhovu. Lord je znao za rusku paranoičnost tako da mu je bilo jasno da je neko iz vlade ili neke druge institucije mogao lako da izda nalog za prisluškivanje. To bi mogao biti razlog zašto mu se Lord nije javio još otkako je utekao iz kancelarije Feliksa Orlega. Ali, zar nije mogao da nazove njihovu poslovnicu u Atlanti i da ugovori kontakt preko njih? Hejz je pre nepunih sat vremena pozvao Atlantu, ali su ga tamošnji službenici obavestili da nije ostavljena nikakva poruka za njega.

Kakav haos!

Majls Lord je sada predstavljao ozbiljan problem.

Izašao je iz lifta, obrevši se u predvorju na šestom spratu hotela Volhov. Svaki sprat je imao zasebno predvorje, sa foteljama i stolićima prekrivenim gomilom časopisa i novina. Brežnjev i Staljin su već sedeli na kožnim foteljama. Upitao se zašto su banuli tu kada je tajni kružok kroz dva sata ionako trebalo da se sastane u jednoj vili južno od grada.

„Gospodo. Čemu dugujem ovakvu čast?“

Staljin se pridiže sa fotelje. „Iskrsnuo je problem koji zahteva neodložnu akciju. Moramo pod hitno da razgovaramo, a nismo uspeli da vas dobijemo preko telefona.“

„Kao što vidite, malo sam vežbao.“

„Možemo li da se preselimo u vašu sobu?“ upita Brežnjev.

Hejz ih povede pored dežurnaje koja uopšte nije podigla pogled sa časopisa. Ušli su u sobu i zatvorili vrata. „Gospodin Lord je večeras primećen u cirkuskoj areni“ prozbori Staljin. „Naši ljudi su pokušali da ga presretnu, ali su ih u tome onemogućili tipovi koji su takođe krenuli u poteru za njim. Zarobili su jednog od naših, ali je on uspeo da ubije svog čuvara i da im utekne.“

„Ko se sad umešao?“ nervozno upita Hejz.

„U tome i jeste najveći problem. Kucnuo je čas da saznate neke stvari.“ Brežnjev ispusti prigušen uzdah, nagnuvši se ka njemu. „Još odavno postoje nagađanja da su neki od pripadnika carske porodice uspeli da izbegnu sudbinu koju su im boljševičke vođe namenile 1918. godine. Vaš saradnik je među zaštićenom dokumentacijom uspeo da pronađe neke zanimljive papire u čiji sadržaj mi nismo bili upućeni. Odmah smo posumnjali da je stvar ozbiljna, ali smo mislili da ćemo uspeti da zadržimo kontrolu. Međutim, situacija je sad dobila sasvim neočekivan obrt. Čovek sa kojim se Lord upoznao u moskovskom arhivu je Semjon Pašenko, profesor istorije sa Moskovskog univerziteta. Naravno, to ne bi bilo naročito zabrinjavajuće da se Pašenko istovremeno ne nalazi na čelu organizacije koja se zalaže za obnovu ruskog carstva.“

„Ali, zašto bi to ugrozilo naš poduhvat?“ upita Hejz. Brežnjev se zavalio na naslon i Hejz ga pažljivo osmotri.

Vladimir Kulikov je zastupao interese moćne koalicije ruskih novih bogataša, šačice srećnika koji su nakon pada Sovjetskog Saveza uspeli da ostvare ogroman lični profit. Bio je to onizak ozbiljan muškarac, sa iznurenim licem koje je, kako je Hejz primetio, gotovo podsećalo na lice

seljaka. Imao je šiljast nos i kratku, sedu, proređenu kosu, a držanje mu je odisalo superiornošću koja je često išla na nerve preostaloj trojici članova tajnog kružoka.

Ljudi iz vojske i vlade nisu naročito voleli novopečene bogataše. To su, u najvećem broju slučajeva, bili bivši partijski funkcioneri sa vezama u svim ograncima ruskog društva ljudi koji su umeli da izvuku ogromnu korist iz haosa u koji je zapala ruska država. Niko od njih se nije satirao od posla, a mnogi od američkih biznismena koje je Hejz zastupao direktno su ih finansirali.

„Lenjin do poslednjeg dana nije uspeo da se otarasi sumnje da boljševici u Jekaterinburgu nisu propisno obavili svoj zadatak“, nastavi Brežnjev. „Staljin je takođe strahovao od te mogućnosti, u tolikoj meri da je naložio da se svi dokumenti u kojima se pominju Romanovi zapečate i sklone od radoznalih očiju. Potom je naredio da se svi koji su znali ili načuli nešto o tome ubiju ili deportuju u radne logore. Staljinov fanatizam je uveliko zaslužan što se danas o toj temi ne može gotovo ništa saznati iz prve ruke. Staljin se neprestano pribojavao da bi odnekud mogao da izroni neki naslednik Romanovih, ali je cifra od dvadeset miliona mrtvih predstavljala prilično efikasno sredstvo za suzbijanje radoznalosti. Uprkos tome, ljudi iz Pašenkovog udruženja su nekako uspeli da iščeprkaju određene podatke, a zemljom su u potaji nastavile da kolaju glasine kako se negde u Rusiji ili u svetu krije naslednik Romanovih koji strpljivo čeka čas da obelodani svoje postojanje.“

„Sada znamo da su ti preživeli Romanovi mogli biti isključivo Aleksej i Anastazija, budući da njihova tela nikada nisu pronađena“, ubaci se Staljin. „Naravno, čak i da su uspeli da prežive pokolj, oboje bi još odavno bili mrtvi, što naročito važi za carevića koji je bolovao od hemofilije. Znači, ako neko od tih misterioznih pretendenata zaista postoji, to bi morao da bude neko od njihove dece ili unuka pod uslovom da su uopšte imali potomstvo. I tu stižemo do najopasnijeg detalja. Taj misteriozni potomak bio bi direktni naslednik Romanovih, a šanse Stefana Baklanova postale bi ravne nuli.“

Uprkos zabrinutosti koju je čitao sa Staljinovog lica, Hejz nije mogao da poveruje rođenim ušima. „Ali, nema šanse da je bilo ko preživeo pokolj. Pucali su u njih sa bliskog rastojanja, a potom ih dokrajčili bajonetima.“

Staljin pređe šakom preko naslona, opipavajući izrezbarene detalje. „Ako se sećate, prilikom prethodnog susreta napomenuo sam da

Amerikanci ne mogu da shvate rusku prijeničivost za sudbinu. Navešću vam jedan primer. Rođenim očima sam video zapisnike sa saslušanja koja je svojevremeno sproveo KGB. Raspućin je predskazao da će krv Romanovih jednog dana biti vaskrsnuta. Navodno je rekao kako će ključnu ulogu u tom vaskrsenju odigrati gavran i orao. Vaš gospodin Lord je pronašao autentičan istorijski dokument koji potvrđuje to predskazanje.“ Zastao je, nagnuvši se ka svom sagovorniku. „Zar vam se ne čini da bi gospodin Lord mogao da bude gavran?“ „Zato što je crnac?“

Staljin slegnu ramenima. „Sasvim dovoljan razlog.“

Hejz nije mogao da veruje da je čovek takve reputacije pokušavao da ga ubedi kako je jedan seljak iz sibirske zabiti početkom dvadesetog veka prorekao vaskrsenje dinastije Romanov. I, što je još neverovatnije, da je u tom vaskrsenju ključnu ulogu trebalo da odigra jedan Afroamerikanac iz Južne Karoline. „Možda ne shvatam vašu prijemčivost za sudbinu, ali savršeno dobro shvatam zdravu logiku. To što mi govorite su obične koještarije.“

„Semjon Pašenko ne deli to uverenje“, brzo se ubaci Brežnjev. „On je promišljeno naložio svojim ljudima da motre na cirkusku arenu i ispostavilo se da je to uradio s dobrim razlogom. Lord se stvarno pojavio tamo. Od naših saradnika sam saznao da se u vozu kojim se Lord vratio u Moskvu nalazila jedna cirkuska akrobatkinja.

Izvesna Akilina Petrovna. Iako su sinoć razgovarali s njom, naši ljudi nisu primetili ništa sumnjivo, ali se ispostavilo da je ona večeras napustila cirkus zajedno sa Lordom i Pašenkovim ljudima. Možete li da mi objasnite kako je došlo do toga ako je sve ovo obična uobrazilja?“

Dobro pitanje, pomisli u sebi Hejz.

Staljinovo lice bilo je strogo i ozbiljno. „Ime Akilina na staroruskom znači orao: Vi govorite naš jezik. Jeste li znali za taj podatak?“ Hejz zbunjeno odmahnu glavom.

„Situacija postaje alarmantna“, nastavi Staljin. „U igru su se očigledno umešale sile koje uopšte ne možemo da shvatimo. Pre svega nekoliko meseci, kada je raspisan referendum, niko nije ozbiljno verovao da će se car zaista vratiti u Rusiju, a kamoli da će njegov povratak moći da se iskoristi u političke svrhe. Ali su sada sve mogućnosti otvorene. Moramo smesta pronaći načina da se uhvatimo u koštac sa tim haosom, pre nego što sve ne ode u propast. Okrenite broj koji smo vam dali, angažujte ljude i pronađite vašeg gospodina Lorda.“

„Ali, već sam ih angažovao.“

„Možete vi i bolje od toga.“

„Zašto to ne preuzmete na sebe?“

„To smo vam već objasnili. Zato što vi treba da nam poslužite kao paravan. Taj zadatak doista pripada vama. Ako situacija bude zahte vala, možete da ga smaknete i izvan naših granica.“

„Orleg trenutno traga za Lordom.“

„Da, policija sigurno neće ostati ravnodušna prema onome što se desilo na Crvenom trgu“, natuknu Brežnjev. „Jedan policajac je izgu bio život. Jedva će čekati da pronađu one koji su odgovorni za to. Ko zna, možda će nam čak i pomoći? Jedan dobro usmeren hitac resio bi stvar.“

22.

„Žao mi je zbog onoga što se desilo vašim roditeljima“, prozbori Lord.

Nakon što je Pašenko napustio prostoriju, Akilina je nepomično sedela na svom mestu, pogleda uprtog u pod.

„Moj otac je želeo da bude sa svojim sinom. Hteo je da se oženi tom Rumunkom, ali nije mogao da napusti zemlju jer je pri podnošenju emigracionog zahteva morao da priloži pismeno dopuštenje svojih roditelja. Mislim, to je bila obična lakrdija. Jedan od propisa ustanovljenih sa ciljem da se većina zahteva unapred eliminiše. Naravno, moja baka je dala svoj pristanak, ali moj deda to nije mogao da učini jer je proglašen nestalim još za vreme Drugog svetskog rata.“ „Ali, vaš otac je, uprkos tome, morao da ima njegovo dopuštenje?“ Akilina klimnu glavom.

„Nikad nije zvanično proglašen mrtvim. Poput svih drugih nestalih osoba. Dakle, nisu postojale čak ni teoretske šanse da moj otac pribavi njegovo dopuštenje, a samim tim ni izlaznu vizu. Po izlasku iz zatvora više nije mogao da se zaposli u cirkusu niti da nastupa na bilo kom drugom mestu. A to je bilo jedino što je znao da radi.“

„Zašto poslednjih nekoliko godina niste bili u kontaktu sa roditeljima?“

„Zato što su postali nepodnošljivi. Moja majka je razmišljala samo o ženi koja joj je preotela muža i rodila mu dete. A moj otac je razmišljao samo o tome kako ga je njegova bivša žena ostavila zbog drugog muškarca. Oboje su znali da moraju da se pomire sa novonastalom situacijom zarad opšteg dobra.“ Glas joj je bio pun bola i gorčine. „Mene su poslali kod bake. Isprva sam ih mrzela zbog toga, ali kada sam postala starija, shvatila sam da mi je mučno da budem u njihovoj blizini, tako da sam na kraju prestala da ih posećujem. Oboje su umrli u roku od nekoliko meseci. Od običnog gripa koji je prerastao u upalu pluća. Često se pitam da li i mene čeka ista sudbina. Gde ću završiti kada me publika više ne bude želela?“

Lord je grickao usne, ne znajući šta da odgovori, „Amerikanci ne mogu ni da zamisle kako su stvari ovde nekada izgledale. Kako, u neku ruku, i dalje izgledaju. Nisi mogao da živiš gde hoćeš, nisi mogao da radiš šta hoćeš. Naše sudbine bile su unapred predodređene. Nismo imali nikakvog

izbora.“ Lord je znao o čemu je Akilina govorila. Bilo je to raspredeljenje, Raspodela. Ruski mladići i devojke su već sa šesnaest godina znali kako će provesti ostatak života. Oni koji su se nalazili na vrhu društvene lestvice su mogli da biraju. Oni koji nisu mogli da se oslone na jake društvene veze su uzimali ono što im je ostajalo na raspolaganju. A oni koji su iz ovog ili onog razloga bili u nemilosti države su mogli da rade samo ono što im je bilo naloženo.

„Partijaška deca su uvek bila privilegovana“, nastavi Akilina. „Za njih su bile rezervisane najbolje škole i najbolja radna mesta. Ostali su mogli samo da im zavide.“

„A vi? Jeste li im zavideli?“

„Nisam. Sve mi je to bilo užasno mrsko. Nisam uopšte želela da vratim u grad, ali sam bila primorana da to učinim jer su državi bili potrebni talentovani izvođači.“

„Niste želeli da se bavite time?“

„Jeste li vi u svojoj šesnaestoj godini znali čime biste želeli da se bavite čitavog života?“

On nemo klimnu glavom, shvativši njenu poentu. „Neki od mojih prijatelja su se opredelili za samoubistvo. To im se činilo kao pametnije rešenje nego da provedu ostatak života u arktičkom krugu ili u nekom zaturenom sibirskom selu baveći se poslovima koje su mrzeli iz dna duše. U školi sam imala drugaricu koja je želela da postane doktorica. Bila je odlična učenica, ali nije imala nikog u partiji tako da nije mogla da se upiše na univerzitet. Čak su i totalni diletanti uspevali da se proguraju ako su imali debele veze, ali je ona, uprkos svojim sposobnostima, završila kao obična radnica u fabrici igračaka.“ Skrenula je pogled ka njemu. „Vi imate sreće, Majlse Lorde. Kada budete ostarili i kad više ne budete mogli da radite, moći ćete da se oslonite na izvesne društvene beneficije. Kod nas je ta mogućnost isključena. Komunisti su pričali o nadmenosti i rasipništvu carske porodice, a oni nisu bili ništa bolji.“

Lordu je postajalo sve jasnije zašto su Rusi bili tako nostalgичni prema starim vremenima.

„U vozu sam vam pomenula moju baku. Ništa vas nisam slagala. Jedne noći su je odveli i nikad je više nisam videla. Ona je radila u jednoj državnoj prodavnici. Svakodnevno je posmatrala kako poslovođe krađu robu sa rafova i kako svaljuju krivicu na druge. Na kraju je napisala žalbu i poslala je nadležnim organima u Moskvi. Ubrzo nakon toga je otpuštena sa

posla, penzija joj je bila uskraćena, a u radnoj knjižici su pribeležili da je neprijatelj režima. Naravno, niko više nije hteo da je zaposli, tako da je pronašla прибежиште u poeziji. Poezija je predstavljala njen najveći greh.“

Lordinatiželjno naheri glavu. „Kako to mislite?“ „Pisala je o ruskoj zimi, gladi i dečjem plaču. O tome kako su vlasti ravnodušne prema patnji svog naroda. Jedan lokalni partijski funkcioner je u tome video ozbiljnu pretnju za drzayni poredak. Postala je trn u oku zato što se odvažila da otvoreno govori o onome što su ostali prećutkivali. To je bio njen zločin. Strahovali su da bi njena iskrenost mogla da izmami saosećanje i podršku drugih. Zato je morala da nestane. Mi smo možda jedina zemlja na svetu u kojoj je neko mogao da izgubi glavu samo zato što je pisao poeziju.“

„Akilina, savršeno dobro shvatam zbog čega Rusi toliko mrze komuniste, ali moramo biti realni. Pre nego što je svrgnut sa vlasti, car se pokazao kao slab i nekompetentan vladar koji nije naročito mario za činjenicu da je njegova policija ubijala civile. Setite se samo Krvave nedelje iz 1905. godine, kada je na stotine ljudi poginulo naprosto zato što su se usprotivili njegovoj politici. Bio je to surov režim čiji se op stanak zasnivao na primeni najbrutalnije sile, ništa bolji od komuni stičkog režima.“ i „Postoji jedna značajna razlika. Car predstavlja sponu sa našom baštinom. Sa nasleđem koje seže vekovima unazad. On je otelotvorenje majčice Rusije.“

Lord se zavalio na naslon, duboko udahnuvši. Posmatrao je kako plamen pogirava u kaminu, osluškujući tiho pucketanje drveta. „Akilina, oni žele da nas dvoje krenemo u potragu za tim misterioznim naslednikom koji, ako ćemo pravo, možda čak i ne postoji. I to samo zbog toga što je neki tobožnji iscelitelj iz Sibira pre skoro sto godina prorekao da samo mi možemo da spasimo Rusiju.“

„Ja želim da krenem u tu potragu.“

On se zaprepašćeno zapilji u nju. „Ali, zašto?“

„Čim sam vas ugledala, imala sam neki čudan predosećaj. Kao da je naš susret bio nekako... predodređen. Nisam se uplašila kada ste banuli u moj kupe i ni na trenutak nisam posumnjala u svoju odluku da vam pritekнем u pomoć. Jednostavno sam znala da to moram da uradim. I znala sam da ću vas ponovo videti.“

On nije imao razloga da tako mistično gleda na stvari. „Moj otac je bio propovednik. Putovao je od grada do grada, obmanjujući naivan narod. Njegovi govori bili su puni uzvišenih reči, ali je samo gledao kako da

iskoristi siromaštvo i strahove svoje pastve. Predstavljao se kao čovek od vere, a bio je najveći licemer koga sam u životu sreo. Varao je svoju suprugu, svoju decu, pa čak i svog boga.“

„Ali, on je bio vaš otac.“

„On je posredovao u mom začecu, ali ga to ne čini mojim ocem. Nije ama baš ništa uradio za mene. Sve što sam postigao dugujem isključivo sebi.“

Ona spusti ruku na grudi. „Ali, on je još tu. Želeli vi to da priznate ili ne.“ Ne, nije mu bilo ni na kraj pameti da to prizna. Svojevremeno se čak nosio pomišlju da promeni prezime. Odustao je samo zato što ga je majka preklinjala da to ne učini. „Akilina, zar ne shvatate da ovo može da bude obična nameštaljka?“

„Ali, u čemu bi bila svrha? Danima ste se pitali zašto ti tipovi pokušavaju da vas ubiju. Profesor vam je konačno pružio odgovor.“

„Nek sami krenu u potragu za tim Romanovim. Nabavio sam im potrebne smernice. Sasvim dovoljno od mene.“

„Ali, Raspućin je rekao da samo nas dvoje možemo to uspešno da obavimo.“ On odmahnu glavom. „Nemojte mi reći da stvarno verujete u to?“

„Više ni sama ne znam u šta da verujem. Kada sam bila mala, baka mi je rekla da ću u životu uraditi nešto veliko i važno. Možda je bila u pravu.“

Iako mu Akilin argument nije delovao naročito ubedljivo, osetio je neki neobjašnjiv poriv da se povinuje njenoj volji. Ako ništa drugo, uspeće da utekne iz Moskve, što dalje od Zrikavog i Kromanjonca. Osim toga, nije mogao da porekne da je bio fasciniran čitavim slučajem. Pašenko je bio u pravu. U poslednjih nekoliko dana su se desile stvari koje bi se teško mogle okarakterisati kao puka slučajnost. Naravno, ni na trenutak nije poverovao da je Grigorij Raspućin zaista bio kadar da predskaže budućnost, ali je bio zaintrigiran ulogom Feliksa Jusupova. Začetnika, kako ga je Pašenko nazivao, sa prizvukom strahopoštovanja u glasu. Lord se na brzinu priseti podataka koje je prikupio o Feliksu Jusupovu. Jusupov je bio biseksualni transvestit koji je ubio Raspućina, verujući da je od tog čina zavisila sudbina ruskog naroda, da bi se nakon toga punih pedeset godina, na gotovo perverznan način, ponosio tom činjenicom. Bio je to još jedan licemer i razmetljivac, vest i opasan šarlatan, poput Raspućina ili velečasnog Grovera Lorda.

A opet, sada se ispostavljalo da je Jusupov bio umešan u poduhvat koji je zahtevao krajnju predanost i požrtvovanost.

„U redu, Akilina. Ako želite, krenućemo u tu potragu. Ionako nemam šta da izgubim.“ Bacio je pogled ka vratima baš u trenutku kada je Semjon Pašenko kročio u odaju.

„Upravo sam dobio uznemiravajuću vest“, prozbori stari istoričar. „Jedan od naših saradnika, čovek koji je odvezao onog zarobljenog mafijaša, nije se pojavio na ugovorenoj lokaciji. Malopre su pronašli njegov leš.“

Znači, Zrikavi je uspeo da utekne. Nimalo utešna činjenica.

„Žao mi je“, promuca Akilina. „Taj čovek nam je spasao živote.“

Pašenkovo lice ostade bezizražajno. „Kada je pristupio Svetoj družini, bio je svestan kakvi ga rizici očekuju. On nije prvi koji je dao život za naš plemeniti cilj.“ Stari Rus spusti se na stolicu, pogledavši ih beskrajno umornim očima. „A verovatno nije ni poslednji.“

„Nas dvoje smo odlučili da pokušamo“, reče Lord.

„Uopšte nisam sumnjao da ćete to učiniti. Ali, ne zaboravite stajete Raspućin rekao. Dvanaestoro moraju umretipre nego što se potraga ne okonča!“

Lord nije bio naročito zabrinut zbog tog starog proročanstva. Mistici i proroci su toliko puta omašili sa svojim prognozama. Za razliku od njih, Zrikavi i Kromanjonac su predstavljali nepobitnu stvarnost i daleko konkretniju pretnju.

„Gospodine Lorde“, nastavi Pašenko, „pretpostavljam da vam je sada jasno da ste vi bili meta atentata koji je pre četiri dana izvršen na prospektu Nikolska, a ne Artemij Beli, kao što ste prvobitno verovali. Ti ljudi vas i dalje proganjaju. Plašim se da su u međuvremenu uspeali da saznaju bar nešto od onoga što i mi znamo i da će na svaki način pokušati da vas zaustave.“

„Pretpostavljam da niko osim vas neće znati gde se nas dvoje nalazimo?“ reče Lord.

„Baš tako. To je pravilo od koga ni na trenutak nećemo odstupiti. Samo vi, ja i gospođica Petrovna znamo detalje o polazišnoj tački.“

„To nije baš potpuno tačno. Čovek za koga radim zna za Aleksandrino pismo, ali čisto sumnjam da će bilo šta uspeti da poveže. A čak i da uspe, nikome neće reći za to.“

„Jeste li sigurni da nam od vašeg poslodavca ne preti nikakva opasnost?“

„Pokazao sam mu te dokumente još pre dve nedelje i on ih nakon toga nijednom nije pomenuo. Mislim da čak nije ozbiljno ni razmotrio šta piše unutra.“ Lord se promeškolji na stolici. „Pa, dobro. Pošto ste dobili naš pristanak, kako bi bilo da nam kažete nešto više, kao što ste malopre obećali?“

Pašenko se uspravi, a njegovo lice preplavi onaj stari zanos. „Začetnik je stvari osmislio tako da se potraga odvija u nekoliko nezavisnih etapa ili koraka. Kada se odgovarajuća osoba naoružana odgovarajućim recima pojavi na odgovarajućem mestu, dobiće informacije koje će joj omogućiti da pređe na naredni korak. Ako je verovati Jusupovu, samo je on znao kompletan plan.

„Sada znamo da prva etapa potrage treba da započne negde u selu Starodug.

Nakon našeg razgovora od pre nekoliko dana, izvršio sam određene provere. Kolja Maks bio je dvorski gardista koji se nakon revolucije pridružio boljševicima. U vreme kada je pogubljena carska porodica, bio je član Uralskog sovjeta. U ranim danima boljševičkog režima, pre nego što je Moskva preuzela kompletnu vlast, određenim geografskim regijama su upravljali lokalni sovjeti tako da je Uralski sovjet u većoj meri odlučivao o sudbini Romanovih nego glavešine iz Kremlja. U tom delu zemlje je vladalo izrazito anticarističko raspoloženje. Još otkako je car kročio u Jekaterinburg, većina tamošnjeg stanovništva želela je da ga vidi mrtvog.“

„Da, to mi je poznato“, prozbori Lord, prisativši se mirovnog sporazuma koji je Lenjin potpisao u martu 1918. godine kako bi Rusiju izvukao iz Prvog svetskog rata. „Lenjin je smatrao da će potpisivanjem sporazuma skinuti Nemce sa grbače, a praktično je jedva izmolio mir. Uslovi sporazuma bili su tako ponižavajući da je jedan ruski general izvršio samoubistvo odmah nakon ceremonije potpisivanja. Kada je šestog jula 1918. godine u Moskvi bio izvršen atentat na nemačkog ambasadora, Lenjin je počeo da strahuje da bi Nemci ponovo mogli da krenu u invaziju. I tako je odlučio da upotrebi Romanove kao adut u daljim pregovorima, smatrajući da će kajzer biti voljan da pritekne u pomoć pripadnicima carske porodice, a naročito Aleksandri, koja je po rođenju bila nemačka princeza.“

„Ali, Nemci uopšte nisu bili zainteresovani za Romanove“, nastavi Pašenko.

„Carska porodica se pretvorila u običan balast i Uralski sovjet je odlučio da ih pogubi. Sasvim je moguće da je Kolja Maks imao učešća u tome. Možda je čak bio na licu mesta.“

„Profesore, taj čovek je sigurno mrtav“, ubaci se Akilina. „Prošlo je toliko vremena.“

„Ali mu je zakletva nalagala da se pre smrti poštara da njegov deo tajne bude prosleđen dalje.“

Lord je bio zbunjen. „Zašto vi lično ne krenete u potragu za tim Maksom? Shvatam da ranije niste znali koga da tražite, ali sad imate sve podatke koji su vam potrebni.“

„Začetnik se postarao da dalje smernice budu prosleđene isključivo gavranu i orlu. Čak i kad bih otišao, ili poslao nekog drugog, niko nam ništa ne bi otkrio. Moramo poštovati Raspućinovo proročanstvo. Starec je rekao da će samo gavran i orao moći da postignu ono u čemu će svi ostali posrnuti. I ja moram da ostanem veran mojoj zakletvi i da poštujem ono što nam je začetnik zaveštao.“

Lord pokuša da se priseti još nekih detalja o Feliksu Jusupovu. On je pripadao jednoj od najimućnijih porodica u Rusiji, a svoj status je prevashodno dugovao činjenici da je njegov stariji brat poginuo u dvoboju. Jusupov je još od samog rođenja predstavljao razočarenje za svoju porodicu. Njegova majka je tako žarko želela da dobije devojčicu da mu je sve do pete godine puštala kosu i oblačila ga u haljinice.

„Zar Jusupov nije bio opčinjen Raspućinom?“ upitao je.

Pašenko klimnu glavom. „Neki biografi čak ukazuju na njegove homoseksualne sklonosti. Po njihovim pretpostavkama, Jusupov je omrznuo Raspućina nakon što je ovaj odbacio njegovu naklonost. Njegova supruga bila je omiljena nećaka Nikolaja Drugog, koja se svojevremeno smatrala najprivlačnijom udavačom među svim ruskim emkinjama. Jusupov je bio izuzetno odan Nikolaju Drugom i smao je da je njegova dužnost da cara oslobodi Raspućinovog pogubnog uticaja. Bila je to zabluda koju su raspirivali ostali plemići kojima nije dopadalo što je starec uživao tako visok položaj na dvoru.“ „Nisam stekao utisak da je Jusupov bio naročito inteligentan ili osoban čovek. Pre mi je delovao kao sledbenik nego kao vođa.“

„Sasvim je moguće da je namerno pokušavao da ostavi takav utik. Štaviše, mi iskreno verujemo u tu teoriju.“ Pašenko nakratko zađe. „Pošto ste odlučili da krenete u potragu, mogu vam saopštiti oј deo tajne, poruku

koju su mi zaveštali moj ujak i moj deda. To su čiji koje morate reći narednoj osobi u lancu, a ta osoba je, po mom bokom uverenju, Kolja Maks ili njegov naslednik. Poruka glasi: na) koji istraje na putu biće izbavljen.

Lord istog trenutka pomisli na svog oca. „To je iz Jevanđelja po ateju.“

Pašenko klimnu glavom. „Te reči će vam pomoći da pređete na nadnu etapu.“

„Zar ne shvatate da bi to moglo da se pretvori u jurenje za vetrenjama?“ sumnjičavo upita Lord.

„Ne delim vaše uverenje. Aleksandrino pismo i Lenjinova beleška nemnjivo ukazuju da smo na dobrom putu. Aleksandra je to pismo napi a 1916. godine i u njemu je opisan događaj za koji smo mi saznali od og začetnika.

Lenjin je, šest godina kasnije, pribeležio ono što su boljvici mučenjem izvukli od jednog belogardejca. On na tom mestu izrito ukazuje na značaj Kolje Maksa. Više nema nikakve sumnje. U Staro gu se nešto skriva. Nešto što Lenjin nije uspeo da otkrije. Nakon što je 22. godine doživeo moždani udar, Lenjin se povukao i izgubio nekašnji žar. Dve godine kasnije je bio mrtav. Staljin je nakon toga zapeča sve dokumente, koji su ostali nepristupačni sve do 1991. godine. Roanovljevska posla, tako je to Staljin zvao. U njegovo vreme bilo je zabraeno čak i pomenuti carsku porodicu. I tako, čak i ako je neko uspeo da zre daje Jusupov ostavio nekakve smernice, niko se nikada nije odvaio da krene njihovim tragom.“

„Koliko sam shvatio“ ubaci se Lord, „Lenjin cara nije smatrao velikom pretnjom. Nije verovao da bi njegova sudbina mogla da nadahne narod da se okrene protiv boljševika. Romanovi su do 1918. godine već bili diskreditovani pričama o 'krvavom Nikolaju' i carskom rasipništvu. Komunistička propaganda se pokazala kao prilično uspešna.“

Pašenko je ozbiljno klimao glavom. „Da, još u to vreme su objavljeni izvodi iz carske korespondencije. To je bila Lenjinova ideja. Ruski narod je tako iz prve ruke mogao da pročita kako su Romanovi bili krajnje ravnodušni prema sudbini svog naroda. Naravno, objavlje „ materijal je bio brižljivo odabran i pomno redigovan. Lenjin je ti gestom takođe hteo da pošalje poruku u inostranstvo. Nadao se d bi kajzer mogao da zatraži da se Aleksandra vrati u svoju postojbinu Možda je mislio da bi njena neizvesna sudbina mogla navesti Nemc da poštuju potpisani sporazum ili da oslobode ruske vojne zarobljenike. Međutim, Nemci su imali razgranatu špijunsku mrežu širom Rusije, naročito u području Urala, tako da su verovatno znali

da je u julu 1918. godine bila pogubljena kompletna carska porodica. Lenji je, suštinski posmatrano, pokušavao da se cenjka mrtvim ljudima.“

„Kako onda tumačite glasine da su carica i njene kćeri navodno uspele da prežive?“

„Sovjeti su promišljeno lansirali takve dezinformacije. Lenjin nije bio siguran kako će ostatak sveta dočekati vest o ubijanju žena i dece. Moskva je pokušala da predstavi pogubljenje Romanovih kao nužan i opravdan politički čin, pa čak i kao dostojanstveno i herojsko delo. I tako su komunisti izmislili priču kako su carica i njene kćeri bile odvedene iz Jekaterinburga i kako su kasnije poginule u okršaju sa belogardejcima. Lenjin je mislio da će ta dezinformacija dovesti Nemce u nedoumicu. Međutim, onog trenutka kada je shvatio da ama baš niko nije mario za Romanove, bez obzira na njihov pol ili starost, komunisti su okončali tu farsu.“

„Ali njihove su dezinformacije opstale.“

Pašenko se ponosno osmehnu. „Mi imamo značajnog udela u tome. Moji prethodnici bili su veoma vesti u poturanju lažnih tragova. Bio je to deo začetnikovog grandioznog plana. Sovjeti su i dalje nagađali šta se stvarno desilo, a svet se i dalje iščuđavao nad sudbinom carske porodice. Iako ništa ne mogu sa sigurnošću da tvrdim, verujem daje iza slučaja Ane Anderson stajao lično Jusupov. Njegova obmana bila je tako upečatljiva da je čitav svet naseo na tu priču.“

„Sve dok DNK analize nisu pokazale da Ana Anderson nije imala nikakve veze sa Romanovima.“

„Da, ali se to desilo tek nedavno. Po mojoj teoriji, Jusupov joj je otkrio sve detalje koje je ona, kao ruska princeza, trebalo da zna. Ostalo treba pripisati u zaslugu njenoj veličanstvenoj glumi. Savršeno se uživala u ulogu koja joj je bila dodeljena.“

„Znači, slučaj Ane Anderson je direktno povezan sa vašim delatnostima?“

„I mnogo više od toga, gospodine Lorde. Jusupov se upokojio tek 1967. godine tako da se lično postarao da se sve odvija onako kako je zamislio. Njegova obmana je imala dvojaki cilj: da skrene pažnju sovjeta i da zavede red među ostalim potomcima Romanovih. Oni nijednog trenutka nisu mogli da budu sigurni da li je neko od direktnih naslednika zaista preživeo, tako da nijedna od frakcija nije mogla da preuzme kontrolu nad ostatkom porodice. Ana Anderson je tako maestralno odigrala svoju ulogu da su se

čak i mnogi Romanovi zaklinjali kako je ona nesumnjivo bila Anastazija. Jusupov je briljantno vukao konce. Nakon izvesnog vremena na sve strane su počeli da izranjaju tobožnji pretendenti. Počele su da se pišu knjige, da se snimaju filmovi, da se vode sudske parnice.

Jusupovljeva obmana je nastavila da živi vlastitim životom.“

„A sve to kako bi prava istina ostala neotkrivena?“

„Upravo tako. Nakon što je Jusupov umro, tu dužnost preuzeli su njegovi naslednici, među kojima se i sam nalazim, ali su nam problemi sa izlaznim vizama značajno otežavali stvari. Vaš dolazak u Rusiju možda ukazuje da nam se bog konačno smilovao.“ Pašenko mu se zagleda pravo u oči. „Drago mi je što ste odlučili da nam izađete u susret, gospodine Lorde. Ruskom narodu je potrebna vaša pomoć.“

„Nisam baš siguran da ću vam biti od velike pomoći.“

Stari profesor tada skrenu pogled ka Akilini. „Isto važi i za vas, draga moja“, dodao je, zavalivši se na naslon. „A sada ću vam izneti još neke detalje. U Raspućino.vom proročanstvu se pominju i nekakve zveri, mada mi još nije jasno na šta se to odnosi. Takođe se kaže da će bog pronaći način da pravda bude zadovoljena. To možda ukazuje na DNK analizu. Taj metod će svakako biti primenjen kako bi se potvrdio identitet osobe koju vas dvoje treba da pronađete. Ovo više nije Lenjinovo ili Jusupovljevo vreme. Nauka nam može biti od pomoći.“

U Pašenkovom stanu bilo je mirno i tiho tako da su se Lordovi iskrzani nervi konačno opustili. Odjednom mu se učinilo daje toliko iscrpljen da više ne može da razmišlja. Takođe, miris kupusa i krompira mu je golicao nepce. „Profesore, umirem od gladi.“

„Naravno. Odmah ćemo se pobrinuti za to. Ljudi koji su vas doveli ovde već obavljaju nužne pripreme.“ Pašenko se okrenu ka Akilini. „Dok budemo večerali, poslaću ih do vašeg stana kako bi vam doneli neophodne stvari. Savetujem vam da obavezno ponesete pasoš, jer niko ne može da pretpostavi kuda bi ova potraga mogla da vas odvede. Naše udruženje ima veze u kompaniji u čijem se vlasništvu nalazi vaš cirkus. Postaraću se dš dobijete odsustvo kako vam ova misija ne bi ugrozila karijeru. Ako nas^ pbtraga ne mqdi plodom, bar će vas čekati stari posao.“

„Hvala vam.“

„A šta ćemo sa vašim stvarima, gospodine Lorde?“

„Daću vašim ljudima ključ moje sobe. Neka mi donesu kofer. Takođe bi trebalo da prosledim poruku svom šefu, Tejloru Hejzu.“

„Ne bih vam to preporučio. Proročanstvo nalaže da sve mora da ostane u strogoj tajnosti i mislim da bi trebalo da ispoštujemo tu klauzulu.“

„Ali, Tejlor bi mogao da nam bude od pomoći.“ „Ne treba vam njegova pomoć.“

Lord je bio previše umoran da bi se raspravljao. Osim toga, Pašenko je verovatno bio u pravu. Bilo je pametnije da što manje ljudi zna za njihovo odredište. Hejzu se mogao javiti i kasnije.

„Večeras možete prespavati ovde“ reče Pašenko, „a već sutra krete u potragu.“

23.

Otay 16. oktobar 45

Lord je vozio uljublenu ladu preko provincijskog drumu koji se sastoo od dve trake. Pašenko im je obezbedio kola sa punim rezervoarom žeparac od pet hiljada američkih dolara. Lord je smatrao da je boda ponesu dolare nego rublje jer, kao što je Pašenko sinoć ukazao, .0 nije mogao da pretpostavi gde će ih to putovanje odvesti. I dalje smatrao da je potraga u koju su se upustili predstavljala čisto tranje vremena, ali se osećao bar hiljadu puta bolje dok se njihov auto obijao kroz pošumljene predele jugozapadne Rusije, na otprilike pet ti vožnje od Moskve. Pašeikovi ljudi su bez ikakvih problema pokupili njegov kofer iz hola Volhpv tako da je na sebi, umesto upropašćenog poslovnog odela, da imap farmerke i džemper. Preko noći je uspeo da se odmori, a toa kupka i brijanje su proizveli čudesno dobar efekat. Akilina je takođe elovala bsveženo. Pašenkovi ljudi su doneli njene stvari, zajedno sa pasem i izlaznom vizom. Akilinina profesija im je u ovom slučaju došla o kec na jedanaest budući da su svi cirkuski izvođači zbog čestih putovanja u inostranstvo imali trajnu izlaznu vizu.

Akilina je većinu puta provela u ćutnji. Na sebi je imala košulju ruskom kragnom, farmerice i maslinastozelenu jaknu od antilopože. Kako je objasnila, tu garderobu je kupila prošle godine u Minnu. Tamne boje i jednostavan neupadljiv stil odevanja su joj dobro pristajali. Visoki reveri su isticali njena krhka ramena, dajući joj onaj dražesni Eni Hol imidž^{8} koji se Lordu toliko dopadao.

Kroz vetrobran je pucao pogled na ruska polja i šume. Zemlja j bila crna, za razliku od crvenkaste gline koja je bila karakteristična za severnu Džordžiju. To područje bilo je čuveno po uzgajanju krompira. Lord se prisetio zanimljive anegdote o Petru Velikom koji je seljacima iz tog kraja dekretom naložio da svoja polja zaseju zemnim jabukama, kako je Petar nazivao tu čudnu biljku. Međutim, ruski seljaci nikada pre toga nisu videli

krompir, a car je zaboravio da navede koji deo je bio jestiv. Očajni seljaci su isprobali sve delove biljke izuzev korena tako da je mnogima pozlilo. Besni i razočarani, spalili su kompletnu letinu. A onda je nekome palo na pamet da proba sprženu krtolu i krompir je ubrzo postao glavna poljoprivredna kultura.

Put ih je vodio kroz nekoliko sumornih nezdravih gradića pre plavljenih livnicama, železarama i fabrikama za proizvodnju traktora. Vazduh je bio težak od smoga i prožet ugljeničnim i kiselinskim isparenjima, a zgrade su bile prekrivene naslagama gareži. Čitavo to po dručje je nekada predstavljalo ogromno bojno polje. Pagani su pružali otpor hrišćanima, kneževi su se otimali za vlast, Tatari su kretali osvajačke pohode. Bilo je to mesto, kako je napisao jedan književnik, gde je ruska zemlja bila natopljena ruskom krvlju.

Starodug je predstavljao varoš izduženog trakastog oblika, sa elegantnim kolonadama ispred prodavnica i građevinama od drveta i cigle koje su svedočile o imperijalnoj prošlosti. Duž ulica su bila postrojena stabla belih breza, a u središtu varoši se nalazila crkva sa tri vitke šiljate kule i plavičastim kupolama posutim zlatnim zvezdama koje su se presijavale pod zamirućom svetlošću sutona. Pa ipak, već na prvi pogled bilo je primetno da je ta varoš još odavno izgubila svoj stari sjaj. Zgrade su bile oronule, pločnici ispucali, a zelene površine zapuštene.

„Imaš li neki predlog kako da pronađemo Kolju Maksa?“ upita Lord svoju pratilju dok su se spuštali ulicom.

„Mislim da to neće biti naročito teško“, odgovori Akilina, pokazujući pravo napred. On se zagleda kroz prljav vetrobran i primeti tablu sa natpisom Kafe Snežinki. Plakat prilepljen na čeonom izlogu je ukazivao da su glavni specijaliteti tog ugostiteljskog objekta bili kolači, pita od mesa i sladoled. Kafe je bio smešten u prizemlju trospratne zgrade od cigle sa živopisno izrezbarenom stolarijom. Na tabli je spazio i ime vlasnika JOSIF MAKSA.

„Neobično“, rekao je.

Rusi nisu imali običaj da na reklamnim tablama ispisuju ime vlasnika. Prešao je pogledom po okolnim zdanjima, spazivši još nekoliko firmi, ali ni na jednoj od njih nije stajalo ime. Istog trenutka se prisetio sanktpeterburškog Nevski prospekta i moskovskog Arabata. Ta mesta su bila načičkana luksuznim radnjama i buticima koji su podsećali na beskrajnu povorku kankan plesačica, ali su samo u nekoliko izloga bile

istaknute cene, dok je ime vlasnika na reklamnoj tabli predstavljalo još redu pojavu.

„Vremena se menjaju“, prozbori Akilina. „Kapitalizam nadire krupnim koracima. Pa čak i ovde, u ruskoj provinciji“, šaljivo je prokomentarisala.

Lord skrenu na ivičnjak i zaustavi ladu. Izašli su na ulicu i uputili se pravo ka kafeu Snežinki Na pločniku nije bilo nikoga izuzev psa koji je jurio zalutalu svraku. Samo nekoliko izloga bilo je osvetljeno. Sa izuzetkom glavnih urbanih centara, ruske prodavnice su retko kad bile otvoreno preko vikenda. Bio je to još jedan od zaostataka boljševičke prošlosti.

Kafe je bio oskudno ukrašen. U središtu prostorije su se nalazila četiri niza stolova. U staklenim vitrinama bili su izloženi dnevni specijaliteti. Vazduh je bio prožet aromom jake crne kafe. Za jednim stolom je sedelo tročlano društvo, a za drugim jedan usamljenik. Činilo se da niko nije obraćao pažnju na njih, iako je Lord bio siguran da stanovnici Staroduga nisu tako često imali priliku da vide crnca u svojoj varoši.

Muškarac koji je stajao iza staklenih vitrina bio je nizak i čvrsto građen, sa gustom riđom kosom i jednako riđom bradom i brkovima. Nosio je kecelju posutu raznobojnim flekama, a oko sebe je širio miris fete. Obrisao je ruke vlažnim peškirom.

„Vi ste Josif Maks?“ upita ga Lord na ruskom. Muškarac ga podozrivo osmotri.

„Odakle dolazite?“ mrko je upitao. „Zašto vam je to važno?“ uzvratil Lord kontrapitanjem. „Zato što ste banuli u moj lokal i spopali me pitanjima. I pri tom govorite kao Rus.“

„Ovo je vaša radnja? Znači, vi jeste Josif Maks.“ „Prvo mi recite zašto ste došli ovde.“

Držanje mu je bilo bahato i neprijateljsko i Lord se upita da li je to bilo zbog predrasuda ili zbog neznanja. „Slušajte, gospodine Makse, nismo došli ovde da pravimo prpbleme. Samo tražimo čoveka po imenu Kolja Maks. On je verovatno odavno mrtav, ali nas zanima da li neko od njegovih rođaka i dalje živi ovde.“ Muškarac ga prostreli netremičnim pogledom. „Ko ste vi?“

„Ja sam Majls Lord, a ovo je Akilina Petrovna. Došli smo iz Moskve. Tražimo Kolju Maksa.“

Ugostitelj baci peškir u stranu i prekrsti ruke ispred grudi. „Ovde ima mnogo ljudi koji se tako prezivaju, ali ne poznajem nijednog Kolju.“

„On je živeo ovde u Staljinovo doba, ali smo se nadali da ćemo pronaći nekog od njegove dece ili unuka.“

„Maks je devojačko prezime moje majke, ali nisam u naročito bliskim odnosima sa ostatkom porodice.“

„Zašto se onda tako prezivate?“ upita Lord kao iz topa.

Rus je bio vidno uznemiren. „Slušajte, nemam vremena da se objašnjavam s vama. Čekaju me mušterije.“

Akilina priđe staklenoj vitrini. „Gospodine Makse, to nam je strašno važno. Moramo da pronađemo nekog od rođaka Kolje Maksa. Možete li nam bar reći da li neko od njih i dalje živi ovde?“

„Zašto ste tako ubeđeni da ćete ovde nekog da pronađete?“

Lord začu bat koraka iza svojih leđa. Kada se okrenuo, primetio je kako jedan policajac ulazi u kafe, obučen u provincijsku milicijsku uniformu, sa plavom slapom na glavi. Raskopčao je i skinuo šinjel, a potom se spustio za jedan od stolova i mahnuo Josifu Maksu. Vlasnik lokala, shvativši njegov gest, odmah pristavi kafu. Lord nervozno priđe šanku. Zar je taj policajac baš sad morao da uđe, razmišljao je. A onda je šapatom promrmljao iza Maksovih leđa: „Onaj koji istraje na putu biće izbaavljen. a Maks se istog trenutka okrenu ka njemu. „Šta vam to znači?“

„Trebalo bi da vi meni to objasnite.“

Rus mrko odmahnu glavom. „Sumanuti Amerikanac. Jesu li svi Amerikanci udareni mokrom čarapom?“ „Ko kaže da sam Amerikanac?“

Maks se okrenu ka Akilini. „Šta ti tražiš s ovim crnjom, devojko?“

Lord je prešao preko uvrede. Nisu smeli da privlače pažnju. Pa ipak, u Maksovim očima bilo je nečega što je protivrečilo njegovom nastupu. Naravno, nije mogao da se zakune u to, ali mu se činilo da mu je taj čovek slao poruku da sad nije bilo pravo vreme i pravo mesto. Odlučio je da poslušna svoj instinkt. „Vidim da imate posla, gospodine Makse. Nećemo vas više uznemiravati. Možete li da nam preporučite neko mesto gde možemo da prenoćimo?“

Kafedžija dovrši kafu i uputi se ka suprotnom kraju prostorije. Spustio je solju ispred policajca, a potom se vratio do šanka.

„Pokušajte u hotelu Oktjabrskij. Skrenite levo na uglu, a onda nastavite pravo ka centru varoši.“

„Hvala vam“, odgovori Lord.

Maks ništa nije odgovorio. Samo se povukao iza staklenih vitrina i skrenuo pogled na drugu stranu. Lord i Akilina krenuše ka izlazu. Put ih

vodio pravo pored policajca koji je srkao vrelu kafu. Lord primeti da se policajčev pogled zadržao na njemu znatno duže nego što bi trebalo. Kada se okrenuo ka staklenoj vitrini na drugom kraju lokala, bilo mu je jasno da je Josif Maks takođe primetio taj detalj.

Hotel Oktjabrskij bio je smešten u četvorospratnom zdanju na čijem su se pročelju nalazili oronuli balkoni. Predvorje je bilo prašnjavo i prljavo, a vazduh prožet mirisom sumpora koji je poticao od loših kanalizacionih instalacija. Službenik na recepciji je bio bahat i mrzovoljan i odmah im je skresao u lice kako hotel ne prima strance. Srećom, Akilina nije bila zatečena njegovom reakcijom. Besno je prosiktala kako je Lord njen muž i kako očekuje da se recepcioner prema njima odnosi sa dužnim poštovanjem. Nakon kratkotrajnih pregovora, uspeali su da iznajme sobu naravno, uz pristojan mito koji je recepcioner spakovao u džep a potom su se, odahnuvši od olakšanja, uspenrali na treći sprat.

Soba je bila prostrana i dotrajala. Dekor je izgledao kao daje izašao iz nekog filma iz četrdesetih godina dvadesetog veka. Jedini moderni detalj bio je mali frižider koji je na mahove brujao u jednom uglu. Kupatilo nije bilo ništa bolje. Nije bilo toalet papira ni daske na vece šolji. Kada je pokušao da se umije, Lord je ustanovio da je u bojleru bilo vruće vode, ali da se ona nije mogla pustiti istovremeno sa hladnom.

„Pretpostavljam da turisti retko zalaze u ovu varoš“, rekao je, brišući lice peškirom.

Akilina je sedela na ivici kreveta. „U komunističko doba, ovo je bilo zabranjeno područje. Strancima je tek u novije vreme dopušteno da se vrzmaju ovuda.“

„Moram ti priznati da si se sjajno snašla na recepciji.“

„Znaš, žao mi je što se Maks onako poneo. Nije imao prava da ti ono kaže.“

„Mislim da je to bila samo za publiku“, odgovori Lord, a potom joj objasni šta je pročitao u kafedžijinim očima. „Mislim da se unervozio zbog onog policajca.“

„Zašto bi se unervozio? Zar nije rekao da ne poznaje Kolju Maksa?“

„Mislim da je lagao.“

Ona se osmehnu. „Prilično si optimističan za jednog gavrana.“ „Ne znam da li to ima veze s optimizmom, ali mi se sve više čini da u čitavoj priči mora postojati bar zrnice istine.“ „Nadam se da je tako.“ Bio je zaintrigiran njenim tonom.

„Znaš, ono što si sinoć rekao potpuna je istina“, nastavi Akilina. „Mi posmatramo carističko doba kroz ružičaste naočari. Previđamo određene istorijske činjenice i sećamo se samo lepih stvari. Kad čovek bolje razmisli, bio je to represivan i surov autokratski režim. A opet... vog puta bi moglo da bude drugačije.“ Na njenim usnama zaigra slabašan osmeh.

„Izgleda da svi mi pokušavamo da još jednom zeznemo boljševike. Oni su mislili da su tako pametni, da im niko ne može dolijati. Ali, sada se ispostavlja da postoji velika mogućnost da je neko od Romanovih preživeo. Zar to ne bi bio sjajan fazon?“

Da, to bi baš bio sjajan fazon, pomisli on.

„Jesi li gladan?“ upita Akilina.

Da. Bio je gladan kao vuk. „Mislim da bi bilo pametnije da ne privlačimo pažnju. Sići ću do prizemlja i kupicu nešto za jelo na onom kiosku. Video sam hleb i sir. Ovde ćemo bar moći na miru da večeramo.“ Akilina se dražesno osmehnu.

„Mislim da je to sjajna ideja.“

Lord priđe starici koja je radila u malom kiosku u predvorju hotela i zatraži crni hleb, malo sira, par kobasica i dva piva. Platilo je novčanicom od pet dolara koju je prodavačica bržebolje spakovala u džep. Taman je krenuo ka stepeništu kada je ispred hotela začuo brujanje motora. Snopovi plave i crvene svetlosti su parali pomrčinu, prodirući kroz prozore koji su gledali na ulicu. Bacio je pogled kroz izlog i spazio kako se tri policijska automobila zaustavljaju pred ulazom i kako se vrata naglo otvaraju.

Bilo mu je savršeno jasno kuda su se uputili.

Jurnuo je uza stepenište i banuo u sobu. „Pakuj se. Policija je u prizemlju.“ Akilina skoči sa kreveta, zgrabi svoju torbu i navuče kaput. Lord takođe zgrabi torbu i sako. „Neće im dugo trebati da saznaju broj sobe.“ „Gde ćemo?“

Na raspolaganju su imali samo jednu opciju četvrti sprat. „Idemo“, reče Lord, povevši je napolje i tiho zatvorivši vrata.

Krenuli su uz slabo osvetljeno hrastovo stepenište, napeto osluškujući sve glasnjiji bat koraka. Zamakli su za ugao na odmorištu i popeli se na poslednji sprat zgrade. Policajci su već marširali kroz hodnik. Lord se zagleda u vrata obasjana ogoljenom svetlošću nezaklonjene sijalice. Bilo je sedam soba. Tri su gledale na ulicu, tri su se nalazile u zadnjem delu zgrade, a jedna na kraju hodnika. Sva vrata su bila otvorena, stoje ukazivalo da niko nije odseo unutra.

Čuli su kako policajci udaraju pesnicama po drvenim vratima.

Pokazao joj je da bude što tiša, uperivši prstom ka poslednjoj sobi, koja je bila okrenuta ka stražnjem delu zgrade.

Akilina obazrivo krenu ka sobi.

Lord tiho zatvori vrata na oba kraja hodnika, a onda se uvuče u sobu i okrenu ključ.

Sa trećeg sprata je dopirala sve glasnija lupa.

U sobi je bilo mračno. Lord na trenutak pomisli da uključi lampu na noćnom stočiću, ali odmah odustade od te ideje. Prišao je prozoru i zagledao se napolje. Na desetak metara ispod njih se nalazila uličica puna parkiranih automobila.

Podigao je prozorsko okno i promolio glavu napolje. Vazduh je bio oštar i hladan. Nije spazio nijednog policajca. Možda su mislili da jje efekat iznenađenja bio dovoljan da uspešno izvedu akciju. Sa despe strane prozora je primetio oluk koji se zavojito spuštao od krova do pločnika.

„Ulovljeni smo“, promucao je, naglo se uspravivši.

Akilina se progura pored njega i pope se na prozorski sims. Na stepeništu je odjekivao bat teških koraka. Policajci su očigledno shvatili da je soba na trećem spratu bila prazna. Zatvorena vrata u hodniku će ih doneklei usporiti, pomisli Lord, ali je to bila slaba uteha.

Akilina skinu torbu sa ramena i baci je kroz prozor. „Daj drugu torbu“, rekla je odsečnim glasom.

On je zbunjeno poslušao. „Šta to radiš?“ promucao je.

Ona izbaci torbu, a potom se sainouvereno okrenu ka njemu. „Kreni za mnom i gledaj šta radim.“

Prebacila se sa druge strane prozora, držeći se za sims. Dok je Lord zaprepašćeno zurio u nju, zgrabila je oluk, pažljivo se oslonila stopalima o ciglenu fasadu i obuhvatila hladan vlažan metal. Tada je počela da se spušta, vesto balansirajući i prebacujući težinu dok ju je sila gravitacije vukla ka zemlji. U roku od nekoliko sekundi je skočila sa zida i dočekala se na noge.

Lord začu kako policajci otvaraju vrata u hodniku. Iako nije verovao da će moći da ponovi Akilininu akrobaciju, nije imao drugog izbora. Policajci su svakog časa mogli da banu unutra.

Provukao se kroz prozor i zgrabio oluk. Osetio je kako mu hladan metal klizi pod šakama, ali nije popuštao stisak. Oslonio se nogama na izbočine na fasadi i krenuo naniže.

Policajci su već lupali na vrata.

Nastavio je da klizi niz oluk, promičući pored prozora na drugom spratu. Odozgo je dopirala glasna lupnjava. Policajci su očigledno razvaljivali vrata. Dok se uspaničeno spuštao ka prizemlju, naleteo je na zidnu spojnicu i oluk mu se izmigolji iz šaka. Počeo je da pada baš u trenutku kada se nečija glava pomolila na prozoru iznad njega. U letu se očešao o grubu ciglenu fasadu i trenutak kasnije tresnuo o beton.

Skotrljao se u stranu, zakucavši se za gumu parkiranog automobila.

Podigao je pogled i spazio kako jedan policajac zastaje pored prozora i podiže pištolj. Zaboravivši na bolno prizemljenje, skočio je na noge, zgrabio Akilinu i gurnuo je iza vozila.

Dva hica se prolomiše kroz noć.

Jedan metak se odbi o haubu, a drugi raznese vetrobran. „Bežimo odavde“, uspaničeno je prodahtao. „Gledaj da ostaneš što niže.“

Zgrabili su svoje torbe i počeli da puze niz uličicu u zaleđu hotela, zaklanjajući se iza parkiranih vozila. Meci su praštali iza njihovih leđa, ali prozor na četvrtom spratu, na svu sreću, nije pružao povoljan ugao za gađanje. Metal je škripao pod kišom kuršuma, a staklene krhotine su letele kroz vazduh. Stigli su do kraja ulice i Lord se sa strepnjom upita da li će ih tamo sačekati još policajaca.

Zamakli su za ugao. Lord se mahnito osvrnu levodesno. Radnje na obe strane ulice behu utonule u pomrčinu. Nije bilo uličnog osvetljenja. Prebacio je torbu preko ramena, zgrabio Akilinu za ruku i zajedno sa njom potrčao preko ulice.

Tada jedan automobil izlete iza ugla sa njihove desne strane. Bili su zaslepljeni svetlošću farova. Vozilo je jurilo pravo na njih. Oboje stadoše kao ukopani.

Gume zaškripaše na vlažnom asfaltu i auto se zaustavi.

Primetio je da vozilo nije imalo službene oznake. Nije bilo nalepnica ni rotacionog svetla. Ali, kada je bacio pogled kroz vetrobran, ugledao je poznato lice.

Josif Maks.

Kafedžija proturi glavu kroz prozor i dobaci: „Ulazite.“ Uleteli su u automobil i Maks nagazi gas.

„Svaka čast“, zadihano prozbori Lord, bacivši pogled kroz zadnji prozor. „Za dlaku smo se izvukli.“

„Kolja Maks je mrtav, ali ćete sutra upoznati njegovog sina“, odgovori Rus, ne skidajući pogled sa druma.

Moskva Nedelja 17. oktobar 7:00

Hejz se spusti za sto u glavnoj sali za ručavanje. Hotel Volhov je svojim gostima za doručak nudio impresivan izbor hrane. Hejz je naročito voleo slatke palačinke sa prahšećerom i prelivom od svežeg voća koje Rusi nazivaju bljini. Na stolu su ga već čekale jutrošnje novine. Zgrabio je Izvestija, zavalio se na naslon i prešao pogledom preko udarnih vesti.

Članak na prvoj strani je rekapitulirao događaje sa prošlonedeljnog zasedanja carističke komisije. Uvodna sednica bila je održana u sredu, a već sutradan su započele nominacije. Stefan Baklanov se, po opštim očekivanjima, izdvojio kao vodeći pretendent, a njegovu kandidaturu je, u skladu sa dogovorom, podržao i moskovski gradonačelnik. Tajni kružok je smatrao da će podrška političara koji je uživao veliki ugled među narodom pružiti Baklanovu dodatni kredibilitet, što se pokazalo kao tačno, budući da je reporter Izvestija u uvodniku ukazivao da je Stefan Baklanov iz dana u dan dobijao sve veću podršku javnosti.

Preostala dva klana Romanovih su bržebolje nominovali svoje kandidate, tvrdeći da se njihovi pretendenti nalaze u direktnijim krvnim ili bračnim vezama sa Nikolajem Drugim. Na spisku su se našla još tri imena, ali reporter Izvestija nikome od njih nije davao ozbiljnije šanse, budući da su sva trojica bili tek daleki rođaci Romanovih. Mali uokvireni članak sa desne strane je ukazivao da bi zapravo moglo postojati dosta Rusa u krvnoj vezi sa Romanovima. Laboratorije iz Sankt Peterburga, Novosibirsk i Moskve su znatizeljnim građanima, za iznos od pedeset rubalja, radile analize krvi u kojima se njihovo genetsko nasleđe upoređivalo sa genetskim nasleđem carske porodice. Kako se ispostavilo, mnogo ljudi bilo je spremno da odreši kesu i da oproba sreću.

Početna debata među članovima komisije je bila prilično žestoka, ali je Hejz znao da je to bila obična farsa jer je, prema najnovijim informacijama,

već bilo potkupljeno četrnaest od ukupno sedamnaest članova komisije. Žučna rasprava je predstavljala njegovu ideju. Bilo je bolje da izgleda kao da su isprva postojale nesuglasice, ali da je Stefan Baklanov, kao kandidat sa najopravdanijim pretenzijama, uspeo da odnese prevagu nad ostalima nego da javnost stekne utisak kako je komisija na nečiji mig donela brzu i laku odluku.

Reporter je na kraju članka izneo dnevni red predstojećih sednica. Proces nominacije će biti zaključen narednog dana, preliminarno glasanje kojim će se izbor suziti na tri kandidata bilo je zakazano za utorak, a potom će uslediti dvodnevna rasprava i finalno glasanje, koje je bilo zakazano za četvrtak.

Što je značilo da bi već u petak sve trebalo da bude gotovo.

Stefan Baklanov će postati Stefan Prvi, car svekolike Rusije. Hejzovi klijenti će biti srećni, tajni kružok će biti zadovoljan, a on će biti bogatiji za nekoliko miliona dolara.

Skrenuo je pogled sa članka, razmišljajući o ruskoj sklonosti ka organizovanju pompeznih događaja. Oni su čak skovali naziv za takve javne spektakle: pokazuha. Najbolji primer koga se mogao setiti bila je poseta Džeralda Forda tokom sedamdesetih godina prošlog vekakada je njegova kompletna ruta od aerodroma do centra grada bila oivičena jelkama posećenim iz obližnje šume i zabodenim preko iskričavog snežnog prekrivača.

Konobar priđe stolu, donoseći vruće palačinke i kafu. Hejz prelista ostatak novina, prelazeći pogledom preko članaka. Za oko mu je zapao tekst u čijem je zaglavlju stajalo: Anastazija je živa i zdrava i svim srcem podržava svog brata Alekseja. Žmarci mu krenuše duž kičme dok je iščitavao ostatak članka, ali je ubrzo odahnuo od olakšanja. Bila je to samo kritika pozorišne predstave koja je nedavno imala moskovsku premijeru.

Inspirisana petparačkom teorijom zavere koju je pronašla u jednoj antikvarnici, engleska spisateljica Lorna Gant se zainteresovala za glasine o navodno neuspešno izvršenom pogubljenju carske porodice. „Bila sam fascinirana slučajem Ane Anderson“, objašnjavala je Gantova, aludirajući na Anastazijinu najslavniju dublerku.

Priča Lome Grant kreće od pretpostavke da su Anastazija i njen brat Aleksej uspeli da izbegnu sudbinu koja je 1918. godine u Jekaterinburgu zadesila ostatak njihove porodice. Njihova tela nikad nisu bila pronađena

tako da je javnost decenijama nagađala šta se zaista desilo s njima, što predstavlja odličan podsticaj za spisateljsku maštu.

„To je otprilike isto što i naklapanje u stilu 'Elvis je živ i zdrav i viđen je na Aljasci zajedno sa Merilin Monro'. Poruka moje priče obiluje crnim humorom i ironijom“, rekla je Gantova o svom ostvarenju.

Pročitao je ostatak članka, zaključivši da se pre radilo o tričavoj farsii nego o ozbiljnom prikazu mogućnosti da je neko od Romanovih uspeo da preživi pokolj. Kritičar je dotičnu predstavu uporedio sa slučajem „Čehov sreće Kerol Barnet“, savetujući svojim čitaocima da iskoriste veće na neki bolji način.

Škripa stolice ga prenu iz razmišljanja.

Hejz skrenu pogled sa novina i primeti kako Feliks Orleg seda za njegov sto.

„Taj doručak baš primamljivo izgleda“ reče inspektor umesto pozdrava.

„Rado bih vam naručio jednu porciju, ali se plašim da ne smete dugo da se zadržavate na ovakvim mestima“, odgovori Hejz, ne skrivajući svoj prezir.

Orleg povuče tanjir ka sebi i pruži ruku ka viljušci. Hejz se blago namršti, a onda zaključi da je pametnije da se ne nateže s tim kopilanom. Orleg dohvati sirup, preli palačinku i baci se na doručak, oblizujući ulepljene usne.

Hejz sklopi novine i spusti ih na sto. „Jeste li za kafu?“ ironično je upitao.

„Bolje mi naručite neki sok“, promrmlja Rus punim ustima.

Hejz se nakratko zamisli, a onda domahnu konobaru i naruči bokal oranžđusa. Orleg dovrši palačinke i obrisa usta platnenom servijetom. „Čuo sam da ovde služe prvoklasnu hranu, ali je to prevelik luksuz za moj džep.“

„Ništa ne brinite. Imam osećaj da ćete uskoro biti puni ko brod.“

Na inspektorovim ispucalim usnama zaigra iskrivljen osmeh. „Čisto da znate, nisam došao ovde zato što uživam u vašem društvu.“

„Možete li onda da mi objasnite šta vas je navelo da me udostojite svojom posetom u ovo blaženo nedeljno jutro?“

„Raspisivanje interne poternice je urodilo plodom. Uspeli smo da lociramo Lorda.“ Hejzovo interesovanje istog trenutka živnu.

„Viđen je u Starodugu. To je na jugu, na oko pet sati vožnje.“

Hejz se odmah priseti da se to mesto pominjalo u papirima koje je Lord pronašao u arhivu. U Lenjinovoj belešci u kojoj se pominjao i izvesni Kolja

Maks. Šta je sovjetski vođa rekao? Još dvojica belogardejaca, koji su na sličan način nagovoreni na saradnju, ukazuju na selo Starodug. Tu nečeg ima, siguran sam u to.

Da, tu je definitivno nečega bilo. Takve stvari se nisu mogle otpisati kao puka slučajnost.

Lord se očigledno u nešto upustio.

Lordove stvari su u petak uveče misteriozno nestale iz hotela Volhov. Pripadnici tajnog kružoka bili su uznemireni tim saznanjem, što je ukazivalo da je vrug odneo šalu. Ako su oni bili zabrinuti, on je trebalo da bude sto puta zabrinutiji. Moraće pod hitno da se pobrine za Lorda.

„Šta se desilo?“ upitao je.

„Lord je sa nekom ženom odseo u tamošnjem hotelu.“

Hejz je napeto iščekivao nastavak dok je Orleg podsmešljivo piljio u njega, puštajući ga da se peče na tihoj vatri.

„Znate, lokalna milicija je sačinjena od običnih diletanata“, konačno nastavi Orleg.

„Njihovo neznanje je ravno njihovoj gluposti. Upali su u hotel, ali nikog nisu ostavili iza zgrade. Lord i ta ženska su klisnuli kroz prozor. Pokušali su da ga upucaju, ali je ponovo uspeo da se izvuče.“

„Jesu li otkrili zašto je došao tamo?“

„U lokalnom restoranu se raspitivao za nekog Kolju Maksa.“

Baš kao što je i pretpostavio. „Kakva ste naređenja dali lokalnim pandurima?“

„Rekao sam im da ništa ne preduzimaju dok im se ne javim.“ „Moramo odmah tamo.“

„Da, to sam i ja mislio. Zato sam i došao ovde. Uspeo sam čak i da se ogrebem za doručak.“

Konobar je u međuvremenu doneo đus.

Hejz se odgurnu od stola. „Popijte taj sok. Moram da telefoniram pre nego što krenemo.“

25.

Starodug, 10:00

Akilina je sedela na suvozačkom sedištu, posmatrajući kako hladna kiša zapljuskuje vetrobran. Josif Maks ih je prošle noći sakrio u nekoj kući zapadno od Staroduga. Kuća je pripadala nekom Maksovom đaku, a unutra su zatekli dve slamarice postavljene ispred otvoreog kamina.

Josif se pre nekoliko sati vratio do njih. Rekao je da su mu policajci rethodne noći banuli na prag raspitujući se za crnca i Ruskinju koji 4 posetili njegov kafe. On im je doslovce ispričao šta se desilo, znaci da je milicajac koji se zatekao unutra mogao da potvrdi autentičst njegovog iskaza. Panduri su mu po svoj prilici poverovali, budući više nisu dolazili. Srećom, niko nije primetio njegov automobil iza otela Oktjabrskij kada je pritekao u pomoć beguncima.

Maks im je ostavio automobil ulubljeni mercedes kupe bež boje prskan blatom, sa dotrajalim ispucalim kožnim sedištima i objaio im kako da stignu do kuće u kojoj je živeo sin Kolje Maksa. Sledeći Josifova uputstva, stigli su do prizemnog drvenog kućerka. ukotine između dasaka bile su zapušene kućinom, a šindra prekrivena aslagama plesni. Iz kamenog odžaka je izbijao stub sivog dima koji se spršivao na hladnom vazduhu. Iza kuće se pružalo otvoreno polje, a iz pe koja se naslanjala na daščaru su provirivali plugovi i drljače. Akilinu je taj prizor istog trenutka podsetio na kolibu u kojoj je neda živela njena baka. Čak je i bukov šumarak pored kuće bio kao predan. Jesen joj je oduvek delovala kao najtužnije godišnje doba. Stizala bez ikakve najave i gotovo preko noći se pretvarala u zimu, odnoseći lene šume i sveže travnate proplanke. Okolni pejzaž je takođe budio ećanja na detinjstvo, na uralsko selo u kome je odrasla, na školu u kojoj sve devojčice nosile identične kecelje i crvene trake. Između časova su punili glavu o tome kako je car ugnjetavao svoj narod i kako su radći i seljaci strašno teško živeli sve dok Lenjin nije iz korena promenio ari. Pričali su im kako

su kapitalisti bili zli i samoživci ljudi i kako je ko'v od svakog očekivao da pruži svoj maksimum. Lenjinove slike su ile u svakoj učionici i u svakom domu. Lenjin je bio nepogrešiv autotet i vrhovni uzor. Niko nije sumnjao u to. A čak i da jeste, bilo mu je ametniije da ćuti i da se prikloni mišljenju ostalih. Individualnost je u Rusiji predstavljala nepostojeću kategoriju. A opet, njen otac je bio individualac.

On je samo želeo da uzme svoju sudbinu u svoje ruke, da u Rumuniji započne nov život sa svojom novom ženom i svojim novim detetom. Ali, kolektiv nije dopuštao takve ispade. Od dobrih roditelja se očekivalo da budu članovi partije. To je bio nužni preduslov. Vođe su pozivale svoj narod da u ime opšte dobrobiti prijave one koji su se nehajno odnosili prema „revolucionarnim idealima“. Naokolo su kružile razne poučne priče. Jedan mladić je prijavio svog oca zbog toga što je prosledio važne dokumente pobunjenim seljacima. Nakon stoje javno svedočio protiv oca, seljaci su ga iz osвете ubili. Ali, njegova žrtva nije bila uzaludna. Taj mladić je stekao besmrtnu slavu. Pesnici su pevali ode u njegovu čast, a deca su u školama učila da se tako treba boriti za dobrobit otadžbine.

Ali, čemu sve to?

Kako su mogli da dižu u zvezde nekog ko je izdao vlastitu porodicu? „Samo sam dvaput bio u ruralnoj Rusiji“, prozbori Lord, prenuvši je iz misli. „Naravno, oba puta pod strogim nadzorom. Ali, ovo ovde mi deluje sasvim drugačije. Ovo je neki drugi svet.“

„U carističko doba selo se zvalo mir. Prilično dobar opis, budući da većina seljaka nikad nije kročila dalje od svog sela. To je bio njihov svet. Mesto za mir.“

Za razliku od smoga koji je lebdeo nad Starodugom, vazduh je bio svež i čist. Krošnje su se njihale na vetru, a u daljini su se nazirala zelenkasta brda i požnjevena polja nad kojima su preko leta lepršala jata ševa.

Lord zaustavi kola ispred daščare.

Muškarac koji se pojavio na pragu bio je nizak i čvrsto građen. Imao je crvenkastosmeđu kosu i okruglo lice rumeno kao cvekla. Po Akilininoj proceni, bio je nadomak sedamdesete, ali su mu pokreti bili iznenađujuće gipki. Prostrelio ih je dubokim pronicljivim pogledom, koji je Akilinu podsetio na poglede policajaca koji su pregledali putne isprave na granici, a potom ih pozvao da uđu.

Kuća se sastojala od kuhinje, spavaće sobe i toplog ušuškanoг dnevnog boravka.

Oskudan nameštaj, koji je predstavljao čudnu mešavinu dekora i stilova, odisao je praktičnošću. Preko poda bile su poslagane široke ošmirglane daske prekrivene ostacima iskrzalog laka. Ije bilo električnog osvetljenja. Sobe su bile obasjane čađavim petrojkama i vatrom koja je pucketala u kaminu.

Ja sam Vasilij Maks. Kolja mi je bio otac“

Seli su za kuhinjski sto. Na šporetu se grejao lonac sa lapšom, domaom testeninom koju je Akilina prosto obožavala. Kroz kuhinju se širio ~k miris pečenog mesa po svoj prilici jagnjetine prigušen ustajalim irisom jeftinog duvana.

U jednom uglu dnevne sobe se nalazila ikona kružena svećama. Njena baka je u kući imala sličan „sveti kutak“, mesto a kome se molila do poslednjeg dana svog života.

„Spremio sam nešto za jelo, da se malo okrepite“, prozbori Maks. Pretpostavljam da ste gladni.“

„Dobro pretpostavljate“, odgovori Lord. „Moram priznati da doru miriše.“

„Kuvanje je jedno od retkih zadovoljstava koja su mi preostala.“ aks ustade i krenu ka šporetu na drva. Promešao je testeninu, a potom e vratio do stola. „Moj nećak kaže da imate neku poruku za mene.“

Lord je odmah shvatio na staje Vasilij Maks ciljao. „Onaj koji istraje a putu biće izbavljen.“

Stari Rus spusti varjaču na sto i sede pored njih. „Nikad nisam verovao da ću stvarno čuti te reči. Mislio sam da je to bio samo plod čeve bujne mašte. A pogotovo nisam mogao da sanjam da će mi tu oruku saopštiti jedan tamnoputi muškarac.“ Maks se okrenu ka Aki'ni. „Mila, znaš li da tvoje ime znači orao?“

„Tako su mi rekli.“

„Tako si lepa i ljupka.“

Akilina se stidljivo osmehnu.

„Nadam se da se zbog ovoga nećeš uvaliti u nevolju.“

„Mislite da imamo razloga za strah?“ upita ona.

Vasilij Maks protrlja svoj baburasti nos. „Kada mi je otac zaveštao svoju tajnu, upozorio me je da bi dužnost koja mi je poverena jednog dana mogla da me košta života. Nikad ga nisam ozbiljno shyatao... sve do danas.“

„Kakvu vam je tajnu poverio?“ nestrpljivo upita Lord.

Starac ispusti težak uzdah. „Znate, često razmišljam o tome. Otac mi je rekao da će me ta priča proganjati, mada mu isprva nisam verovao. Ali, kako godine prolaze, čini mi se da ih sve jasnije vidim. Vidim kako ih bude usred noći i kako ih sprovode u prizemlje. Oni veruju da će belogardejci osvojiti grad i osloboditi ih iz zatočeništva. Jurovski, taj umobolni Jevrejin, objašnjava kako moraju da se evakušu, ali kako pre toga treba da se slikaju da bi onima iz Moskve poslali dokaz da su živi i zdravi. Potom ih raspoređuje, pokazujući im gde ko treba da stane. A onda, umesto fotografa, u sobu ulaze naoružani muškarci i Jurovski obaveštava cara da će on i njegova porodica biti pogubljeni. Tada podiže pištolj i...”

Starac zastade i nemoćno odmahnu glavom.

„Dajte da vam prvo spremim ručak, a onda ću vam ispričati šta se desilo u Jekaterinburgu te strašne julske noći.“

Jurovski je podigao kolt, uperivši cev ka Nikolaju Drugom, caru svekolike Rusije. Opalio je i careva glava je eksplodirala u vrtlogu krvi. Nikolaj se zateturio unazad, paviši preko svog sina Alekseja. Aleksandra je taman krenula da se prekrsti kada su ostali otvorili vatru. Kiša metaka se sručila ka carici, oborivši sa stolice. Jurovskije svakom čoveku dodelio po jednu žrtvu, naloživši im da ciljaju pravo u srce kako bi bilo što manje krvi, ali su meci nemilosrdno rešetal preko Nikolajevog nepomičnog tela, jer su ostali stražari žudeli da upute makar jedan hitac ka čoveku koga su nekada smatrali svojim božanskim vladarom.

Strelci su bili raspoređeni u tri vrste. Oni iz drugog i trećeg reda su pucali preko ramena ljudi koji su stajali ispred, sa tako bliskog rastojanja da su mnogi od stražara iz prvog reda bili oprljeni od paljbe. Kolja Maks je stajao u prvom redu. Imao je već dve opekotine na vratu. Njemu je bilo naloženo da puca u Olgu, najstariju carsku kćer, ali nije imao srca da pritisne oroz. On je pre tri dana bio poslat u Jekaterinburg kako bi organizovao bekstvo carske porodice, ali su njegove namere bile osujećene jer su stvari počele da se odvijaju munjevitom brzinom. Stražari su pre pogubljenja imali sastanak u kancelariji Jurovskog. „Danas treba da pogubimo kompletnu carsku porodicu, zajedno sa njihovom svitom. Upozorite ljude da se ne uspaniče ako čuju pucnjavu. 1 danaest muškaraca bilo je odabrano za izvršenje tog zadatka. Bila je rava sreća što se i Kolja Maks obreo među njima, mada je to bilo saim logično budući da ga je Uralski sovjet preporučio kao odanog i pozdanog čoveka koji će

bespogovorno izvršiti svako naređenje. A JurovLom su bili potrebni lojalni i pouzdani saradnici.

Dvojica Letonaca su se odmah pobunili, izjavivši kako neće da puaju u žene. Maks je bio impresioniran spoznajom da su tako brutalni 'udi imali savest. Jurovski je iznenađujuće mirno prihvatio njihov privor, prosledivši taj zadatak drugoj dvojici stražara koji su revnosno koračili iz stroja i bez trunke kolebanja prihvatili naređenje. Streljački od se sastojao od šest Letonaca i petorice Rusa, i Jurovskog. Bili su to urovi okoreli ljudi sa prezimenima kao što su Nikulin, Jermakov, Pavel i 'edvedev. Štaviše, u pogubljenju su učestvovala čak dvojica Medvedeva. 'la su to imena koja su se zauvek urezala u sećanje Kolje Maksa.

Ispred kuće je bio parkiran kamion. Šoferje iz sve snage verglao moor kako bi njegovo brundanje prigušilo paljbu. Dim koji je izbijao iz evi zaodenuo je prizor gustom sablasnom izmaglicom. Stražari su čki i kroz dimnu zavesu. Bilo je nemoguće razlučiti ko je u koga pucao, tražari su se pre pogubljenja satima nahvali alkoholom koji im je poturio otupeo čula. Maks je bio ubeđen daje samo on i možda Jurovki bio trezan. Ostali se verovatno neće sećati nikakvih detalja, izuev da su pucali na sve stoje mrdalo. Maks je bio umeren u piću jer je ao da će, kad kucne čas pogubljenja, morati da bude savršeno treven i pribran. Posmatraoje kako se Olga stropoštava na pod nakon što ju je jedan mek pogodio u glavu. Strelci su, u skladu sa prvobitnim naređenjem, pucali srce, ali se dešavalo nešto strašno čudno. Meci su se naprosto odbijali o nske grudi i leteli kroz sobu kao kuglice usijanog grada. Jedan od Letoca je počeo da mrmlja kako carska porodica uživa božju zaštitu, dok se ugi glasno upitao da li bi trebalo da nastave sa masakrom.

Maks je užasnuto zurio u nemoćne žrtve. Dve velike kneginje, Ta'ana i Marija, šćućurile su se u uglu, očajnički podižući ruke kako bi zaštitile od kuršuma. Meci su praštali preko njihovih devojačkih tela neki su odskakali, a drugi se zarivali u meso. Dvojica muškaraca su istupili iz stroja, prišli devojkama i nanišanih ka njihovim glavama.

Sobar, kuvar i carski lekar su stajali kao ukopani. Kada su ih meci pokosili, sručili se su kao snoplje. Najteže su izašli na kraj sa služavkom. Prestravljena žena je počela da histeriše i da mahnito jurca naokolo, vristeći na sav glas i zaklanjajući se jastukom. Nekoliko stražara je okrenulo cevi, istovremeno opalivši ka jastuku, ali su se meci odbili i preteći prozujali kroz sobu. Sada je čak i stražare počela da spopada jeza. Kakvu su zaštitu ti ljudi

uživali? Tada je neko od strelaca konačno uspeo da je pogodi u glavu i njeni urlici su utihnuli.

„Obustavi paljbu!“ doviknuo je Jurovski.

U prostoriji je istog trenutka zavladao muk.

„Dižete takvu buku da će nas čuti sa ulice. Dokrajčite ih bajonetima.“

Stražari su bacili revolvere u stranu i zgrabili američke vinčesterke, a potom su krenuli ka žrtvama.

Nekim čudom, služavka je i dalje bila živa. S mukom se uspravila i počela da baulja preko okrvavljenih leševa, ječeći od užasa. Dvojica Letonaca su prišli i nabili bodeže u jastuk koji je privijala uz sebe, ali bajoneti nisu mogli da prođu kroz jastuk. Služavka je zgrabila jedan od bajoneta i počela da vrišti. Letonci su se okrenuli ka njoj i jedan je zamahnuo kundakom, svom snagom je tresnuvši po temenu. Vapaj koji se oteo iz njenih grudi podsetio je Maksa na jecanje ranjene zveri. Još nekoliko muškaraca je zamahnulo kundacima i služavka je prestala da ječi. Tada su isukati bajonete i počeli da ih zarivaju u njeno telo kao da hoće da isteraju nečastive sile. Maks nije mogao da izbroji koliko puta su je proboli. Skrenuo je pogled sa služavke i uputio se ka pogubljenom caru. Preko njegove vojničke košulje i pantalona slivali su se potoci guste lepljive krvi. Ostali su zarivali bajonete u služavku ijednu od velikih kneginja. Kroz prostoriju su plutali oblaci ljutog dima koji je šticao za oči i grlo. Jurovski je proveravao da li je carica mrtva. Maks se nadvio nad Nikolajem i skotrljao njegovo telo u stranu. Carević je ležao ispod, obučen u istu vojničku košulju i pantalone kao i njegov otac. Sa istim vojničkim čizmama i vojničkom kapom. Maks ga je toliko puta video u toj odeći. Nikolaj i njegov sin voleli su da se istovetno oblače.

Dečak je otvorio oči. Iz pogleda mu je izbijao puki užas. Maks mu je munjevito zapušio usta i stavio kažiprst preko usana. „Čuti. Pravi se da si mrtav“ prošaptao je. Dečak je ponovo zažmurio.

Maks je ustao, naciljao ka drvenom podu pored dečakove glave i opalio. Metak se zario u parket, a dečak se prestrašeno trgnuo. Maks je ponovo naciljao, ovog puta na suprotnu stranu, nadajući se da niko nije primetio dečakov trzaj. Krišom se osvrnuo, ali se činilo da su svi bili zaokupljeni masakrom. Jedanaest žrtava, dvanaest krvnika, tako malo prostora i tako malo vremena.

„Da li je carević bio živ?“ dobacio je Jurovski kroz oblak dima. Niše nijel, odgovorio je Maks. Činilo se daje komandant bio zadovoljan

odgovorom. Maks se ponovo sagnuo i skotrljao Nikolajevo telo nazad, preko dečaka. Podigao je pogled baš u trenutku kada se jedan Letonac ustremio ka najmlađoj kćeri, Anastaziji, koja je pala čim su otvorili vatru. Telo joj je bilo opruženo preko poda ogrezlog u more zgušnjavajuće krvi. Devojčica je tiho ječala i Maks se upitao da li je bila ranjena ili samo prestravljena. Letonac je zamahnuo kundakom kako bi dovršio posao, ali gaje Maks uhvatio za mišicu.

„Molim te, prepusti to zadovoljstvo meni“, procedio je. Letonac se, sa iskrivljenim osmehom na licu, povukao u stranu. Maks se zaredao u devojčicu. Disanje joj je bilo teško i isprekidano, a haljina natopljena krvlju, mada je bilo teško ustanoviti da li je to bila njena krv ili krv njene sestre. Neka mu bog oprost.

Zamahnuo je kundakom i udario devojčicu u glavu, podesivši ugao i snagu udarca tako daje onesvesti, ali ne i daje ubije. Valjda je napravio dobru procenu, pomislio je.

»Ja čuje dokrajčiti«, dobacio je Letoncu, okrećući pušku i spuštajući ruku ka bajonetu.

Srećom, Letonac je samo slegnuo ramenima i uputio se ka drugom lešu.

„Dosta!“ tada je viknuo Jurovski.

U odaji je postalo sablasno tiho. Više se nije čuo fijuk bajoneta. Ni revolverski hici. Ni vapaji žrtava. Dvanaest muškaraca je u mukloj tišini stajalo sred oblaka dima, dok je električna sijalica čkiljila na tavanici poput sunca koje proviruje kroz olujne oblake.

„Otvorite vrata da se dim razide“ rekao je Jurovski. „Ništa se ne vidi. Potom svimaproverite puis i recite mi šta ste ustanovili.“

Maks se ustremio pravo ka Anastaziji. Puis joj je bio slab i usporen. „Velika kneginja Anastazija. Mrtva“ doviknuo je.

Ostali stražari su se takođe latili posla. Maks je munjevito prišao careviću. Skotrljao je Nikolajevo telo u stranu i opipao dečakov puls. Puh mu je bio tako snažan da se upitao da li je uopšte bio pogođen. „Carević. Mrtav.“

„Vala, da se i njega otarasimo!“ dobacio je jedan od Letonaca.

„Moramo što pre da sklonimo leševe“, rekao je Jurovski. „Ova prostorija do jutra mora da bude temeljno očišćena.“ Okrenuo se ka jednom od Rusa. „Idi na sprat i pronadi čaršave. Vi ostali poredajte tela jedno pored drugog.“

Maks je posmatrao kako jedan od Letonaca podiže telo carske kćeri. Jedne od carskih kćeri, mada nije mogao da kaže koje. „Pogledajte“, povikao je Letonac.

Glas mu je bio tako uzbuđen da su svi skrenuli pogled ka okrvavljenom telu mlade žene. Maks se uputio ka Letoncu. Odmah potom i Jurovski. Nešto je svetlucalo ispod isečenog korseta. Po svoj prilici dijamant. Komandant se sagnuo i opipao dragulj. Okrenuo se ka jednom od stražara, zgrabio bajonet i napravio zasek na korsetu, odvojivši ga od nepomičnog tela. Drago kamenje je poispadalo iz platna, začangrljavši preko okrvavljenog poda.

„Zato su se meci odbijali“, prozborio je Jurovski. „Prokleti kopilanisu zašili dragulje u odeću.“

Shvativši kakvo im je blago ležalo nadomak ruke, nekoliko stražara je krenulo ka ostalim ženama.

„Sačekajte“, doviknuo je Jurovski. „To ćemo kasnije da pokupimo, ali vas upozoravam da sve što pronađete morate da predate meni. To pripada državi. Ako neko zadrži makar jedno dugme, biće streljan. Jasno?“

Niko nije prozborio ni reči.

Tada je stigao stražar sa čaršavima. Maksuje bilo jasno daje Jurovki morao što pre da skloni tela iz kuće. U roku od nekoliko sati će svanuti, a belogardejci su bili nadomak grada.

Stražari su prvo umotali Nikolajevo telo i preneli ga do parkiranog imiona. jedna od carskih kćeri bila je prebačena na nosila. Devojka se odjednom uspravila i počela da vrišti. Stražari su užasnuto zurili u prizor. Činilo se da se samo nebo urotilo protiv njih. Vrata i prozori bili su otvoreni tako da više nisu smeli da pucaju. Jurovskije zgrabio pušku i zario bajonet u devojčine grudi, ali oštrica nije mogla da probije korset. Brzo I okrenuo pušku i tresnuo je kundakom po glavi, tako snažno da se začulo krekanje lobanje. Potom je nabio bajonet u devojčin vrat i okrenuo ga levodesno. Kada je izvukao oštricu, krv je šiknula napolje a devojčino telo je klonulo, lišeno poslednjeg znaka života.

„Nosite te veštice odavde“, procedio je Jurovski. „To nisu žene, to su demoni.“

Maks je prišao Anastaziji i zamotao njeno telo ujedan od čaršava. Iz hodnika je dopirao čudan žamor. Još jedna od velikih kneginja se vratila i život i Maks je, virnuvši kroz vrata, primetio kako se stražari obrušavaju na nju vitlajući kundacima i noževima. Iskoristio je trenutak nepai i vratio se

do carevića, koji je i dalje ležao u krvi svojih roditelja. Sagnuo se ka njemu. „Maleni.“ Dečak je otvorio oči.

„Moram da te prenesem do kamiona. Razumeš?“ Dečak je nemoćno klimnuo glavom.

„Budi što tiši i što mirniji. Samo jedan pokret ili jedan zvuk i izboie te bajonetima.“ Potom ga je umotao u čaršav i prebacio ga preko ramena. Usput je odigao malu kneginju i izneo je napolje, zajedno sa njenim bratom. Vadao se da se Anastazija neće baš u tom trenutku probuditi iz nesveti. Takođe se nadao da nikom neće pasti na pamet da im proveri puis. Kada je kročio napolje, ustanovio je da su ostali stražari potpuno izguli interesovanje za tela. Njihova pažnja bila je usredsređena na blago koje se nalazilo uposedu carske porodice. Na ručne satove, prstenje, narukvice, tabakere i skrivene dragulje.

„Još jednom vam ponavljam“, mrko je prozborio Jurovski, „da ništa ne smete zadržati. Svako ko prekrši naređenje biće streljan po kratkom postupku. U prizemlju sam primetio sat koji je u međuvremenu iščezao. Sad idem unutra po poslednji leš. Kada se budem vratio, hoću da vidim taj sat sa ostalim zaplenjenim stvarima.u Niko nije sumnjao šta će se desiti ako se ogluše o njegovu zapovest. Jedan Letonacije izvukao sat iz džepa i bacio ga na gomilu sa ostatkom plena.

Kada se Jurovski vratio, stražari su prihvatili poslednji leš i bacili ga na zadnji deo kamiona. Komandant je u rukama stiskao vojničku kapu.

„Ovo je carska kapa“, rekao je, nabivši je na glavu jednog stražara. „Stoji ti ko salivena.“

Ostali su prasnuli u smeh.

„Jedva su se rastali s dušom“, natuknuo je jedan od Letonaca. Jurovski se zagledao u kamion. „Zar si mislio da je tako lako ubiti čoveka?“

Tela su bila položena preko čaršava koji su upijali krv i potom prekrivena ceradom.

Jurovski je odabrao četiri muškarca koji će krenuti s njim, a onda se popeo u kabinu. Ostali stražari su se raštrkali, svako na svoju dužnost. Maks se nije nalazio među četvorkom koja je trebalo da ukloni tela. Znao je da deca bez njega nisu imala nikakve šanse. Prišao je otvorenom prozoru na suvozačkoj strani kabine.

„Druže Jurovski, mogu li da krenem s vama? Rado bih pomogao da se posao privede kraju.“

Jurovski je naherio glavu. Činilo se kao da se stopio sa pomrčinom koja ih je okruživala. Crna brada. Crna kosa. Crna kožna jakna. Samo su mu se beonjače belile u mraku.

„Što da ne?“ odgovorio je Jurovski. „Popni se pozadi, zajedno sa ostalima.“

Kamion je krenuo ka kapiji, napuštajući konfiskovani posed trgovca Ipatijeva. Jedan od stražara je pogledao na sat. Tri ujutru, rekao je svojim sadruzima. Moraće da požure. Jedan muškarac je izvadio flašu votke, otpio dobar gutljaj iprosledio je dalje. Flaša je kružila od jednog do drugog sve dok je nisu ispraznili. Maks je prihvatao flašu, ali ju je samo prinosio usnama, otpijajući tek po koju kap. On je bio poslat u Jekaterinburg kako bi pripremio teren za bekstvo carske porodice. U službi Nikolaja Drugog nalazila se nekolicina generala koji su ozbiljno shvatali svoju zakletvu caru i otadžbini. Već mesecima se šušalo da je sudbina carske porodice bila zapečaćena, ali je Maks tek nedavno saznao tačno značenje tih reči.

Prešao je pogledom preko hrpe tela koja se nazirala ispod cerade. Aleksej i Anastazija bili su na vrhu gomile, odmah pored svoje majke. Pitao se da li ga je carević prepoznao. Možda je zato bio onako tih i pribran.

Kamion je prošao pored hipodroma na periferiji grada, a potom nastavio pored močvara, jaruga i napuštenih rudnika. Nakon što su prošli fabriku u Gornjem Isecku i prešli preko železničke pruge, zašli su u gustu šumu. Prešli su još par kilometara i potom naišli na još jednu prugu. Jedinu ljude koje su usput sreli bili su železničari koji su dremali u stražarskim kućicama.

Maks je primetio daje put postajao sve blatnjaviji. Kamion se s mukom probijao preko klizavog raskvašenog tla. Zadnji točkovi su se zagliali počeli da se okreću u mestu dok je šofer uzaludno pokušavao da izvuče vozilo iz kaljuge. Para je počela da kulja ispod haube. Šofer je ugasio pregrejani motor, a Jurovskije iskočio iz kabine i pokazao na železničku kućicu pored koje su upravo prošli. „Probudi dežurnog i traži malo vode“, rekao je šoferu. Potom se okrenuo ka muškarcima na zadnjem delu kamiona. „yi krenite u potragu za nekim daskama ili letvama kako bismo izvukli kamion iz ove usrane kaljuge. Ja ću za to vreme pokušati da pronađem Jermakova i njegovu ekipu.“

Dvojica stražara su se već obeznanili od pića. Druga dvojica su iskočili iz kamiona i nestali u mraku. Maks je, glumeći pijanstvo, ostao u kamionu. Posmatrao je kako se šofer vraća do stražarske kućice i kako lupa na vrata.

Zelezničar je upalio petrolejku i otvorio. Naokolo je bilo tako tiho da je Maks čuo kako mu šofer objašnjava da im treba voda. Dok su njih dvojica razgovarali, stražari koji su otišli u šumu su doviknuli da su pronašli daske. Sad ili nikad, pomislio je.

Odšunjao se do hrpe sa telima i pažljivo podigao ceradu. Želudac mu se zgrčio od zadaha koji mu je zapahnuo nozdrve. Sklonio je caričino telo u stranu i spustio šake na čaršav u koji je bio umotan mladi carević.

„To sam ja, maleni. Budi što tiši.“

Dečakje nešto promrmljao, ali Maks nije uspeo da razabere njegove reči. Izneo je zavežljaj iz kamiona i ostavio ga u šumi, na nekoliko metara od drumu.

„Ne mrdaj odatle“, prošaptao je.

Potom se odšunjao nazad i podigao čaršav u koji je bila umotana mala Anastazija. Nežnojuje spustio na zemlju i vratio ceradu na mesto. Uzeo ju je u naručje ipreneoje do mestagdeje ležao njen brat. Tada je olabavio čaršave i opipao devojčicin puis. Bio je slab, ali je i dalje bila živa.

Aleksej se zagledao u njega.

„Znam da se užasno plašiš, ali moraš ostati ovde. Pripazi na svoju sestru i ne mrdaj odatle. Ja ću se vratiti po vas. Ne mogu ti reći kada, ali ću se vratiti. Dogovoreno?“ Dečakje klimnuo glavom.

„Ti me se sećaš. Je li tako?“

Aleksej je ponovo klimnuo glavom.

„Onda mi moraš verovati, maleni.“

Dečak mu je prebacio ruke oko vrata i tako čvrstoga stegao daje mislio da će mu srceprepući.

„Pokušaj malo da odspavaš. Obećavam da ću se vratiti.“

Maks se potom vratio nazad i ušunjao se na zadnji deo kamiona, opruživši se pored dvojice muškaraca koji su i dalje bili komirani od pića. Začuo je bat koraka. Neko se približavao kamionu. Glasno je zevnuo i počeo da sepridiže.

„Diži se, Kolja. Treba nam pomoć“, dobacio je jedan od stražara. „Pronašli smo daske u blizini stražarske kućice.“

Skočio je sa kamiona i pomogao dvojici muškaraca da postavie daske preko blatnjavog drumu. Šofer se u međuvremenu vratio sa vedrom vode za pregrejani motor.

Par minuta kasnije je stigao i Jurovski. „Jermakov i njegovi ljudi su u blizini.“

Soferje iz nekoliko pokušaja uspeo da upali motor, a daske su obezbedile potrebno trenje da se kamion izvuče iz gliba. Nisu prevalili ni kilometar kada su pored druma primetili ljude sa bakljama. Po njihovim povicima bilo je jasno daje većina bila pijana. Maks je pod svetlošću farova prepoznao Petra Jermakova. U nadležnosti Jurovskog bilo je samo izvršenje smrtno kazne, dok je za uklanjanje tela bio zadužen Drug Jermakov. Jermakov je bio fabrički radnik iz Gornjeg Isecka koji je toliko voleo da ubija daje dobio nadimak Drug Mauzer.

„Zašto ih nisi doveo žive?“ zaurloao je jedan od muškaraca. Maks je pretpostavljao šta je Jermakov obećao svojim ljudima. Budite dobri boljševici i radite ono što vam se kaže pa ću vas pustiti da se, naočigled starog bačuške, malo zabavite sa ženama. Pomisao da će baš njima zapasti čast da oduzmu nevinost carskim kćerima predstavljala je dovoljan podsticaj da se obave nužne pripreme.

Dok su buktinje pucketale u pomrčini, Jermakovljevi ljudi su se okupili oko zadnjeg dela kamiona. Jedan je prišao i podigao ceradu. „Do đavola! Baš smrdi!“ doviknuo je neko sa strane. „Pazi šta govoriš“, podrugljivo je dobacio drugi glas. „To je carski smrad!“ „Prebacite tela na kolica“, zapovedio je Jurovski. Jedan muškarac je progundao kako mu nije ni na kraj pameti da dodirne te grozne smrdljive leševe. Jermakov je skočio na kamion. „Skidajte prokleta tela sa kamiona“, rekao je srditim glasom. „Imamo još samo par sati do jutra. Prionite na posao.“

Maksuje odmah postalo jasno daje Jermakov bio čovek koji nije tolerisao neposlušnost. Muškarci su počeli da skidaju okrvavljene zavežljaje sa kamiona i da ih bacaju na droške. Imali su samo četiri droške i Maks se nadao da nikom neće pasti na pamet da prebrojava tela. Samo je Jurovski znao koliko je leševa trebalo da se nalazi unutra, ali su se on i Jermakov u međuvremenu odvojili od ostalih.

'Stražari koji su stigli iz Jekaterinburga verovatno neće predstavljati problem. Oni su bili ili previše pijani ili previše umorni da bi se opterećivali time da li je sa kamiona bilo istovareno devet ili jedanaest tela.

Jermakovljevi ljudi su uklanjali čaršave i potom spuštali leševe na kolica. Maks je posmatrao kako neki od njih izvrću džepove i pretražuju okrvavljenu odeću. Neko od ljudi iz streljačkog voda im je očigledno pomenuo šta su pronašli u korsetima i jastucima pogubljenih plemkinja.

Jurovski se ustremio ka njima, ispalivši hitac u vazduh. „Možete da zaboravite na to. Skinućemo ih kad stignemo na lice mesta, ali vas

upozoravam da ćete sve što pronađete morati da predate meni ili ćete biti streljani po kratkom postupku.“ Jermakovi ljudi su se mrko zagledali u zemlju, ali se nijedan nije pobunio. Pošto su na raspolaganju imali samo četiri droške, odlučili su da kamion nastavi dalje sa preostalim telima, a da kolica idu za njima. Maks je sedeo na ivici platforme, posmatrajući kako droške tandrču i poskakuju dok se kamion mic po mic probijao preko nepristupačnog terena. Znao je da će pre ili kasnije morati da se zaustave, da napuste vozilo i da peške nastave kroz šumu. Ranije je načuo da bi tela trebalo da budu pokopana u napuštenom rudarskom oknu, na lokaciji kojoj je neko nadenuo naziv „Četiri brata“.

Nakon dvadesetak minuta spore tandrkave vožnje, kamion se zaustavio i Jurovski je iskočio iz kabine. Srdito se uputio ka Jermakovu koji je išao otpozadi sa svojim ljudima, zgrabio ga za rame i prislonio mu pištolj uz vrat.

„Dosta mi je ove zajebancije“, procedio je. „Tvoj čovek kaže da ne može da pronađe stazu koja vodi do rudnika. Juče ste bili tamo, a sad se odjednom niko ničeg ne seća? Da se možda niste ponadali da će mi dojaditi da se natežem s vama i da ću vas ostaviti nasamo sa leševima kako biste mogli da ih opelješite? E pa, možete da se pozdravite s tom idejom. Pronađite taj put ili ću vas poubijati ko zečeve. Uveravam v da će Uralski komitet podržati moju odluku.“

Dvojica stražara iz streljačkog voda su istog trenutka skočili na nog' sa puškama nagotovs. Maks je učinio isto.

„Uredu, družo“, hladnokrvno je rekao Jermakov „Nema potrebe za nasiljem. Lično ću vas odvesti do tamo.“

Oči Vasilija Maksa bile su pune suza. Lord se upita kako se taj stari Rus osećao dok je u svojim mislima iznova i iznova proživljavao te strašne događaje.

„Moj otac je bio gardista Nikolaja Drugog. Služio je u Carskom selu, u Aleksandrovskom dvorcu, gde su Romanovi živeli. Deca su ga poznavala. Naročito mali Aleksej.“

„Kako se zatekao u Jekaterinburgu?“ upita Akilina.

„Zahvaljujući Feliksu Jusupovu. Jusupov je stupio u kontakt s njim jer su mu trebali ljudi koje će ubaciti u Jekaterinburg. Boljševici su nastojali da privuku bivše carske gardiste. Želeli su da ih iskoriste u propagandne svrhe, kako bi dali legitimnost svojoj revoluciji. Hteli su da pokažu narodu kako su se čak i carevi najodaniji ljudi okrenuli protiv njega. Mnogi gardisti su

se, vođeni strahom, svojevoljno pridružili boljševicima, ali je bilo i ubačenih elemenata, poput mog oca. On je lično poznao mnoge revolucionarne vođe koji su imali visoko mišljenje o njemu. Bilo im je drago što je stupio u njihove redove. Sudbina je htela da na vreme stigne u Jekaterinburg, baš kao i da ga Jurovski izabere da direktno učestvuje u pogubljenju.“

Iako su završili večeru, i dalje su sedeli za kuhinjskim stolom.

„Vaš otac je bio hrabar čovek“, prozbori Lord.

„Nije u pitanju bila samo hrabrost. On se svojevremeno zavetovao da će služiti ruskom caru i do kraja života je ostao veran toj zakletvi.“

Lord tada poče da se raspituje za Alekseja i Anastaziju. „Jesu li deca uspela da prežive? Šta se posle toga desilo?“

Starac izvi usne u slabašan osmeh. „Nešto divno. Ali pre toga nešto užasno.“ Konvoj je nastavio da se probija kroz šumu. Put je predstavljao tek nešto više od izrovane staze prokrčene kroz blatnjavu šikaru tako da su užasno sporo napredovali. Kada se kamion zaglavio između dva isprečena stabla, Jurovski je odlučio da napuste vozilo i da peške nastave dalje. Preostala tela bila su prebačena na improvizovana nosila napravljena od cerade. Rudnik „Četiri brata“ nalazio se na svega stotinak koraka odatle i Maks je prihvatio jednu stranu nosila na kojima je ležao leš pogubljenog ruskog cara.

„Spustite ih na zemlju“, naredio je Jurovski kada su izbili na čistinu.

„Mislio sam da je prebacivanje leševa u mojoj nadležnosti“, mrko je procedio Jermakov.

„Bilo je, ali sad ja preuzimam komandu“, odbrusio je Jurovski.

Tada su zapalili vatru, skinuli okrvavljenu odeću sa izmasakriranih tela i bacili je u plamen. Jermakov je poveo oko trideset ljudi. Gotovo svi su bili pijani tako da je na proplanku vladao pravi haos. Međutim, ta pometnja je, bar što se Maksa ticalo, bila dobrodošla jer su tako postojali manji izgledi da neko primeti da sva tela nisu na broju.

„Dijamanti“, ushićeno je povikao jedan muškarac. Ostali su se istog časa sjurili ka njemu.

„Kolja, pođi sa mnom“, rekao je Jurovski, probijajući se kroz rulju.

Muškarci su se tiskali oko ženskog leša. Jedan od Jermakovljevih ljudi je otkrio još jedan kor set pun dragog kamenja. Jurovski mu je oteo dijamant koji je držao u ruci i uperio cev pištolja pravo ka njemu.

„Zaboravite na pljačku. Skinuću glavu svakom ko nešto pokuša. Naravno, možete da se pobunite i da me ubijete, ali će se komitet sigurno postarati da ne prođete nekažnjeno. Zato bi bilo pametnije da podvijete rep. Svucite im odeću i sve što pronađete predajte meni.“

„Baš si pametan. Da ispraznimo naše džepove kako bismo napunili tvoje“, dobacio je neko podrugljivim glasom.

„Te stvari ne pripadaju ni vama ni meni, već državi. Sve što zaplenimo biće dostavljeno Uralskom komitetu. Dobio sam takva naređenja.“

„Ma, jebe mi se za tvoja naređenja, prokleti Ješol“, doviknuo je neko iz pomrčine. Maks je pod treperavom svetlošću plamena primetio srdžbu koja je blesnula u komandantovim očima. On je dobro znao da taj mrki surovi muškarac nije voleo da ga podsećaju na njegovo poreklo. Jurovski je poticao iz radničke porodice. Otac mu je radio u staklari, ci majka mu je bila švalja. Izrodili su desetoro dece.

Odrastao je u bedi i nemaštini, da bi nakon revolucije iz 1905. godine postao lojalan član partije. Zbog svojih revolucionarnih aktivnosti je bio prognan u Jekaterinburg, ali je nakon februarske revolucije bio odabran za člana Uralskog komiteta i otad se svim silama zalagao za ispunjenje partijskih ciljeva. Jurovski više nije bio Jevrejin. On je sada bio lojalni komunist. Čovek koji je prihvatao svako naređenje i dosledno ga izvršavao.

Zora je već rudila nad topolama koje su okruživale proplanak. „Smatrajte da ste svi odreda skinuti sa zadatka“, procedio je Jurovski odlučnim neumoljivim glasom.

„Izuzev ljudi koji su došli sa mnom.“ „Ne možeš to da uradiš“, zaurloaje Jermakov.

„Tornjajte se odavde ili ću narediti svojim ljudima da otvore vatru.“ Četvorica muškaraca iz streljačkog voda su bez trunke oklevanja podigli svoje oružje. Bilo im je savršeno jasno staje njihov komandant očekivao od njih. Jermakovljevi ljudi bili su svesni činjenice da ne bi bilo pametno da se kače sa njima. Naravno, mogli su lako da ih srede jer su bili brojčano nadmoćni, ali nakon toga sigurno ne bi mogli da izbegnu odmazdu Uralskog komiteta. Maks zato uopšte nije bio iznenađen kada se pijana rulja raštrkala po proplanku, uputivši se ka šumi.

Kada se Jermakov udaljio sa svojom ekipom, Jurovskije spustio pištolj i zatakao ga za pojas. „Dovršite posao“, mrko je rekao. Maks i još dvojica muškaraca su nastavili da svlače odeću sa leševa su druga dvojica čuvali

stražu. Više se nije moglo razlučiti kome je je telo pripadalo. Samo je caričin leš, zahvaljujući njenim godinama guri, ostao prepoznatljiv čak i u tom strašnom stanju iskasapljeno' Maks je jedva obuzdavao mučninu dok je posmatrao staje ostalo od di kojima se nekada zakleo na večnu odanost.

Među okrvavljenom odećom su pronašli još dva korsetapuna dragulja. Pa ipak, najveće iznenađenje im je priredilo caričino donje rublje, u čijoj je postavi bio zašiven pojas napravljen od bisera.

„Ali, ovde je samo devet tela“, odjednom je prozborio Jurovski. „Ako dobro primećujem, nedostaju carević i još jedna od žena. Da li neko zna šta se desilo s njima?“

Niko nije prozborio ni reči.

„Kurvini sinovi“, procedio je komandant. „Proklete smrdljive bitange. Sigurno su ih negde skembali dok smo dolazili ovde. Možda su već stigli i da ih opelješe.“

Maks je osetio kako mu pada težak kamen sa srca.

„Šta ćemo sad da radimo?“ upitao je jedan od stražara.

„Ništa“, kao iz topa je odbrusio Jurovski. „U izveštaju ćemo napisati da su dva leša spaljena, a da je preostalih devet spušteno u okno. Kad završimo s poslom, pretražićemo šumu. Možda ćemo ih negde pronaći. A sad se latite svoje dužnosti i ne zaboravite šta smo se dogovorili.“

Maks je primetio da niko od prisutnih, a ponajmanje Jurovski, nije bio voljan da prizna svojim pretpostavljenima da su izgubili dva tek. Znali su da bi oni iz komiteta bili toliko besni da ne bi prihvatili nikakva objašnjenja ili opravdanja. Kolektivni tajac je potvrđivao da su svi delili to uverenje.

Stražari su potom pobacali preostalu okrvavljenu odeću u vatru i položili devet nagih leševa pored tamnog četvrtastog otvora na zemlji. Na beživotnom mesu carskih žena su se nazirali tragovi korseta koji su podsećali na nizove utisnutih čvorića. Velike kneginje su oko vrata nosile amajlije sa Raspućinovom slikom i izvezenom molitvom. Jedan od stražara je pokidao amajlije i bacio ih na gomilu, sa ostalim plenom. Mah se prisetio koliko su lepe i dražesne te devojke nekada bile, utučen spoznajom daje lepota bila jednako krhka kao i sam život.

Jedan od muškaraca je ispružio ruku i dodirnuo Aleksandrine grudi. Još dvojica su, ohrabreni njegovim primerom, učinili isto.

„Sad ću moći na miru da umrem. Ko još može da se pohvali da je stiskao sise ruske carice?“ ponosno je izjavio jedan od stražara, na šta su

ostali prasnuli u smeh. Maks je skrenuo pogled ka plamenu kojijeproždirao okrvavljenju odeću. »Bacite tela u rupu« rekao je Jurovski.

Svaki od muškaraca je odvukao po jedan leš do okna i gurnuo ga preko ruba.

Nakon nekoliko sekundi ispunjenih sablasnom tišinom, iz dubine se začulo kako su tela pljusnula u vodu.

U roku od jednog minuta svih devet tela je nestalo u crnom grotlu.

Vasilij Maks zastade, par puta duboko udahnu i otpi gutljaj votke iz čaše koja je stajala ispred njega. „Jurovski je potom seo na jedan panj i doručkovao barena jaja koja su kaluđerice iz obližnjeg manastira prethodnog dana donele za carevića. Jurovski im je rekao da dobro upakuju hranu, kao da je još tada znao šta će uraditi s njom. Nakon što je napunio stomak, bacio je nekoliko granata u rupu kako bi zatvorio okno.“

„Pretpostavljam da je to bio onaj užasan deo priče“, prozbori Lord. »Ali, rekli ste da se desilo i nešto lepo.“ Stari Rus otpi još jedan gutljaj votke. „Da, rekao sam.“ Oko deset sati pre podne, Maks je sa ostalima napustio rudarsko o. Jurovskije naložio jednom stražaru da motri na carsku grobnicu, on je otišao na sastanak sa Uralskim komitetom kako bipodne izve| o onome što se desilo prethodne noći. Srećom, komandant im nije redio da krenu u potragu za izgubljenim telima, već im je samo namenuo da će komitetskim čelnicima reći da ta dva leša nisu završila u u sa ostalima već da su bila spaljena.

Jurovskije Maksu i ostalim stražarima naredio da se vrata u grad i se ponašaju što neupadljivije. Maksu je to naređenje delovalo čudno je događajima od prethodne noći prisustvovalo mnogo svedoka. Menu kome su bili pokopani carski leševV teško je moglo da ostane u ijnosti, pogotovo ako se ima u vidu da se Jurovski zamerio Jermakovim ljudima koji su, van svake sumnje, i dalje žudeli da se domognu na. Jurovski im je izričito naložio da nikome ne pričaju šta se desilo i se po podne jave na dužnost u kući trgovca Ipatijeva.

Maks je pri povratku koračao na začelju kolone. Rekao je svojim kolegama kako će se vratiti drugim putem, kroz šumu, jer je želeo malo da razbistri misli. Iz daljine je dopirala tutnjava topova. Njegovi suborci su ga upozorili da su belogardejci bili nadomak Jekaterinburgu i da nije pametno da krene sam kroz šumu, ali im je on samouvereno odgovorio da bi baš voleo da vidi tog belogardejca koji će se uhvatiti u koštac s njim.

I tako je napustio ostatak družine i zašao u šumu. Oko pola sata je besciljno tumarao unaokolo, a potom se vratio na drum i krenuo tragom koji je kamion ostavio prethodne noći. Zagledao se ispred sebe, primetivši guste šumarke obrasle šikarom. Pronašao je stražarsku kućicu pored pruge, ali nije krenuo ka njoj. Na brzinu se orijentisao, potraživši pogledom mesto na kome se kamion zaglibio u blatu.

Osvrnuo se oko sebe. Nikog nije bilo na vidiku. Tada se uputio ka obližnjem šumarku.

„Maleni, jesi li tu?“ pozvao je prigušenim glasom. „To sam ja, maleni. Kolja. Vratio sam se po vas.“ Ništa.

Zašao je još dublje u šumarak, sklanjajući bodljikavo šiblje. „Alekseju. Vratio sam se. Gde si se sakrio? Nemamo mnogo vremena.“ Ponovo ništa, izuzev cvrkuta ptica.

Zastao je na proplanku okruženom vremešnim borovima. Po širini stabala je mogao da zaključi daje to drveće već decenijama stajalo na tom mestu. Jedan bor je poklekao pred starostu i srušio se na bok. Korenjeje štrcalo iz zemlje, štogajepodsetilo na prizor iščašenih i izmasakriranih ruku i nogu koji će ga proganjati čitavog života. Gospode, šta su im ti zlotvori uradili! Zar u njihovim srcima nije bilo ni trunke časti ili milosti? Ko su bili ti demoni koji su stali na čelo ruskog naroda? Da lije ono što su oni nudili Rusiji bilo imah bolje od tobožnjeg zla protiv koga su se pobunili? Kakvo su dobro oni mogli da donesu zemlji i narodu tim čudovišnim krvavim bezumljem?

Boljševici su obično ubijali svoje zatočenike tako što bi im ispalili metak u potiljak.

Zašto su u ovom slučaju odstupili od te prakse? Zašto su morali da ih iskasape? Možda je taj varvarski pokolj nedužnih žrtava predstavljao samo najavu onoga što će tek uslediti? I čemu tolika tajnovitost? Ako je Nikolaj Drugi bio neprijatelj države, zašto nisu javno izvršili njegovo pogubljenje? Odgovor je bio krajnje prost Zato što niko na svetu ne bi odobrio pokolj bespomoćnih žena i dece.

Nikad nije mogao čak ni da zamisli takav užas.

Tada je nešto kvrcnulo iza njegovih leđa.

Spustio je ruku na pištolj koji mu je bio zataknut za pojas. Sklopio je prste oko drške i okrenuo se u pravcu iz koga je dopirao zvuk.

Pred sobom je ugledao nežno, gotovo anđeosko UceAlekseja Romanova. Njegova majka, carica Aleksandra, zvala gaje „moj maleni“ i

„moje sunašce“. Čitava porodica gaje obožavala i udovoljavala svakom njegovom hiru. Bio je to bistar, lepuškast i prilično svojeglav dečkić. Maks je na carskom dvoru često slušao priče kako je mladi carević bio prilično nepažljiv, kako nije mnogo mario za učenje i kako je voleo da se oblači u rusku narodnu nošnju. Mnogi su tvrdili da je bio razmažen i kapriciozan. Pričalo se da je jednom prilikom naredio ruskim gardistima da umarširaju pravo u more, a njegov otac se često šalio na tu temu, glasno se pitajući kako će Rusija preživeti vladavinu Alekseja Groznog.

Ali, taj dečkić je sada bio ruski car. Aleksej Drugi. Miropomazan božanski naslednik krune kojoj se Maks zavetovao na vernost.

Pored Alekseja je stajala mala Anastazija, koja je po mnogo čemupodsećala na svog brata. Devojčica je bila čuvena po svojoj tvrdoglavosti i nepodnošljivoj aroganciji. Čelo joj je bilo zamazano krvlju, a haljina zgužvana ipoderana. Ispod pocepanog platna joj je provirivao korset. Carski mališani bili su prljavi i obučeni kao prosjaci. Oko sebe su širili miris krvi i smrti.

Ali, bili su živi.

Iako je priča zvučala neverovatno, stari Rus je govorio sa takvim ubeđenjem i uverljivošću da više nije postojala ni trunka sumnje. Dvoje Romanovih su preživeli pokolj u Jekaterinburgu zahvaljujući suludoj hrabrosti jednog carskog gardiste. Mnogi su već decenijama ukazivali na tu mogućnost, ali su to bile samo glasine zasnovane na manjkavim dokazima i mahnitom nagađanju. Ali, on i Akilina su sada saznali pravu i neokrnjenu istinu.

„Moj otac ih je još istog dana odveo daleko od Jekaterinburga, a njegovi saradnici su potom prebacili decu na istok. Što dalje od Moskve, to bolje, razmišljali su.“

„Zašto nisu stupili u kontakt sa belogardejcima?“ upita Lord.

„Zašto bi to uradili? Belogardejci se nisu borili za cara. Oni su mrzeli Romanove gotovo isto koliko i komuniste. Nikolaj se nadao da bi oni mogli da mu priteknu u pomoć, ali je bio u debeloj zabludi. Da su car i njegova porodica kojim slučajem pali u ruke belogardejcima, postoji velika mogućnost da bi oni uradili isto što i boljševici. U to vreme niko više nije mario za Romanove, izuzev časne nekolicine.“

„Mislite na ljude sa kojima je vaš otac saradivao?“ Maks klimnu glavom.

„Ko su bili ti ljudi?“

„Pojma nemam. Taj podatak mi nikad nije bio prosleđen.“

„Šta se desilo sa carskom decom?“ upita Akilina.

„Moj otac ih je sklonio od građanskog rata koji je besneo još pun dve godine. Sproveli su ih pored Urala, ka samom srcu Sibira. Deca su se lako uklopila u novo okruženje. Praktično niko osim dvorana iz Sankt Peterburga nije znao kako oni izgledaju, a pohabana odeća i prljava lišća su poslužili kao odličan paravan.“ Maks zastade, podigavši čašu sa votkom. „Neko vreme su živeli u Sibiru sa ljudima koji su bili upućeni u naš plan, a potom su ih prebacili do Vladivostoka, na Tihom okeanu. Odatle su, tajnim kanalima, bili izvedeni iz zemlje. Gde su otišli? Pojma nemam. To ćete vi morati da otkrijete u nastavku p trage. Ovo je otprilike sve što ja mogu da vam kažem.“

„U kakvom stanju su bila deca kada ih je vaš otac pronašao?“ upita Lord „Aleksej je bio nepovređen. Nije ga pogodio nijedan metak. Car ga je zaštitio svojim telom. Anastazija je bila ranjena, ali su povrede ubrzo zacelile. Oboje su imali korsete sa skrivenim porodičnim blagom. Dragu? su bili zašiveni između dva sloja platna. Car i carica su to uradili nadajući se da će im to blago dobro doći kad uteknu iz zatočeništva. Kako se ispostavilo, bio je to potez koji je mališanima spasao živote.“

„Teško da bi se spasli da nije bilo vašeg oca.“

Maks klimnu glavom. „Da. Moj otac je bio dobar i čestit čovek.“

„Šta se desilo s njim?“ upita Akilina.

„Vratio se ovde i dočekao duboku starost. Bio je pošteđen komunističkih čistki. Umro je prirodnom smrću, pre trideset godina.“ Lord pomisli na Jakova Jurovskog. Sudbina nije bila tako velikodušna prema glavnom izvršiocu pokolja u Jekaterinburgu. Jurovski je umro dvadeset godina nakon pogubljenja carske porodice. Pukao mu je čir i stvari su se iskomplikovale, ali to nije bilo najgore što mu se desilo. Staljin je pre toga poslao njegovu kćerku u radni logor. Stari partijski ratnik je pokušao da je izbavi, ali su njegova preklinjanja ostala neuslišana. Niko nije pridavao važnost činjenici da je baš on bio čovek koji je ubio vrhovnog boljševičkog neprijatelja, ruskog cara. Jurovski se na samrti požalio kako se sudbina očigledno urotila protiv njega, ali je Lordu bilo savršeno jasno kako je došlo do toga. Ponovo Biblija. Poslanica Rimljanima, 12:19. Ne osvećujte se za sebe, jer stoji napisano: moja je osveta, ja ću vratiti. „Šta sad da radimo? Kako da nastavimo potragu?“ upita Lord. Maks slegnu ramenima. „Tu informaciju ćete dobiti od mog oca.“ „Zanimljivo. Kako to da izvedemo?“

„Ostavio je nešto za vas, zapečaćeno u metalnoj kutiji. Ja nikad nisam dobio priliku da vidim šta je unutra. Meni je bilo zaveštano samo da prenesem svoj deo poruke onome ko dođe na moj prag i izgovori lozinku.“

Lord je bio zbunjen. „Gde se nalazi ta kutija?“

„Onog dana kada je umro obukao sam ga u njegovu staru carsku uniformu i sahranio ga zajedno sa tom kutijom. Ona već trideset godina leži na njegovim grudima.“

Lord nije bio oduševljen tim saznanjem.

„Baš tako, Gavrane. Moj otac vas strpljivo čeka u svom grobu.“

26.

Starodug, 16:30

Hejz je posmatrao kako Feliks Orleg, sopćući i brekćući, razvaljuje drvena vrata i kako mu se dah magli na suvom promrzlom vazduhu. Na tabli prikačenoj za ciglenu fasadu je pisalo: KAFE SNEŽINKI JOSIF MAKS, VLASNIK.

Komadići drveta poleteše sa dovratka, vrata se otvoriše i Orleg mahnito ulete unutra.

Ulica je bila prazna, a okolne radnje zatvorene. Hejz i Staljin krenuše za Orlegom. Putovanje od Moskve do Staroduga je potrajalo skoro pet sati. Članovi tajnog kružoka su, smatrajući da će se mafija najefikasnije izboriti sa problemima koji su iskršli, insistirali da se Staljin pridruži misiji, davši mu određene ruke da učini apsolutno sve što je smatrao neophodnim.

Moskovska ekipa je prvo posetila Josifovu kuću na periferiji grada. Lokalni policajci su još od jutarnjih sati diskretno motrili na situaciju i bili su uvereni da je Maks bio u svom domu, ali su Staljin i njegovi saradnici od Maksove supruge doznali da je kafedžija otišao u grad kako bi obavio neke poslove u lokalnu. U zadnjem delu Maksovog kafea je tinjala prigušena svetlost, što je Staljina navelo na zaključak da bi trebalo da stupe u akciju.

Zrikavi i Kromanjonac su dežurali na suprotnoj strani zgrade. Nadimci koje im je Lord nadenuo bili su sasvim prikladni, pomisli Hejz. Čuo je da su Lordovi spasioci zarobili Zrikavog u cirkuskoj areni, ali da je on uspeo da ubije svog čuvara i da im pobegne. Međutim, još nisu uspeali da identifikuju tipa koga je Zrikavi ubio niti da ga na bilo koji način povezu sa Svetom družinom na čijem se čelu navodno nalazio Semjon Pašenko. Stvari su dobijale čudan obrt, ali je ozbiljnost sa kojom je tajni kružok pristupio novonastaloj situaciji ukazivala da je posredi bilo nešto stvarno krupno. Takvi ljudi se nisu mogli tako lako izbaciti iz ravnoteže.

Orleg se pojavi pred vratima koja su vodila ka zadnjem delu zgrade i zaobiđe niz staklenih vitrina, gurajući ispred sebe muškarca sa gustom riđom kosom i riđim brkovima. Zrikavi i Kromanjonac su išli za njim.

„Taman je krenuo da klisne kroz zadnji izlaz“, objasni Orleg.

Staljin pokaza na stolicu od hrastovine. „Nek sedne tamo.“

Hejzovoj pažnji nije promakao diskretan signal koji je Staljin uputio Zrikavom i Kromanjoncu. Mafijaši su istog časa shvatili šta treba da urade. Zatvorili su razvaljena vrata i smestili se pored izloga, stiskajući drške pištolja. Lokalna policija je pre sat vremena dobila nalog da se drži podalje od kafea, a lokalni milicajci su znali da nije pametno kačiti se sa moskovskim inspektorima i njihovim ljudima. Hruščov je nešto ranije preko svojih veza u vladi dojavio gradskim vlastima da će u njihovoj varoši biti izvedena policijska operacija povezana sa ubistvom na Crvenom trgu i da treba da se drže po strani.

„Gospodine Makse“ prozbori Staljin, „u pitanju je veoma ozbiljna stvar. Voleo bih da to shvatite.“

Hejz se znatiželjno zagleda u Maksovo lice. Činilo se da ga Staljinove reći uopšte nisu uplašile.

Staljin zakorači ka njemu. „Juče su ovde svratili jedan muškarac i jedna žena. Da li ih se sećate?“

„Ovde svraća mnogo ljudi“, prezrivo odgovori Maks. „Uopšte ne sumnjam u to.“

Ali, čisto sumnjam da se u vašem lokalu tako često mogu videti crnje.“ Riđokosi Rus prkosno isturi bradu. „Odjebi.“ S obzirom na situaciju u kojoj se zatekao, Maksovo držanje bilo je neobično drsko. Staljin ravnodušno mahnu rukom i dvojica mafijaša se ustremiše ka stolici i baciše Maksa na drveni pod, sa licem okrenutim nadole. „Pronađite nešto što će nam olakšati dalje ispitivanje“, reče im Staljin. Zrikavi se istog časa uputi ka ostavi, a Kromanjonac ostade pored Maksa, ne popuštajući stisak. Orleg je za to vreme dežurao pored zadnjeg izlaza.

Inspektor je smatrao da on ne bi trebalo aktivno da učestvuje u operaciji, što je po Hgzovom mišljenju predstavljalo mudru taktiku. U narednim nedeljama bi mogla da im zatreba pomoć ruske milicije, a Orleg je bio ubedljivo najpouzdaniji čovek koga su imali u moskovskoj jedinici.

Zrikavi se ubrzo vrati sa kolutom široke lepljive trake. Iskezio se od uveta do uveta i obmotao Maksove ručne zglobove, nakon čega je Kromanjonac podigao Rusa sa poda i gurnuo ga na rasklimanu hrastovu

stolicu. Potom su mu obmotali grudi i noge i na kraju mu prilepili komad trake preko usta.

„Nadam se da ćete sad biti spremniji na saradnju, gospodine Makse“, prozbori Staljin. „Da bih vam olakšao stvari, reći ću vam ono što mi znamo. Amerikanac po imenu Majls Lord i Ruskinja po imenu Akilina Petrovna su juče posetili vaš lokal. Raspitivali su se za izvesnog Kolju Maksa, a vi ste im odgovorili da vi jeste od Maksovih ali da ne poznajete nijednog Kolju. Mene zanima ko je taj Kolja Maks i zašto ga njih dvoje traže. Siguran sam da znate odgovor na oba pitanja.“

Maks odmahnu glavom.

„Budalasta odluka, gospodine Makse.“

Zrikavi, kao na neki tajni mig, otkinu uzani komad sive trake i pruži ga ka Staljinu. Bilo je očigledno da su već primenjivali taj metod. Staljin skloni kosu sa preplanulog čela i sagnu se ka Maksu, labavo prilepivši traku preko Maksovog nosa. „Kada budem stisnuo traku, nozdrve će vam biti zatvorene. Naravno, ostaće vam nešto vazduha u plućima, ali koliko će to moći da potraje? Za tili čas ćete se ugušiti. Evo, napravićemo malu demonstraciju.“ Staljin ispruži ruku i prilepi traku uz kožu.

Maks je očajnički pokušavao da udahne, iako je znao da je tu traku kupio upravo zbog njenih hermetičkih svojstava. Zakolutao je očima dok su mu krvne ćelije vapile za kiseonikom i dok mu je lice menjalo čitavu paletu boja, da bi na kraju postalo pepeljasto belo. Nemoćno se klackao na stolici, pokušavajući da se otrgne i dođe do vazduha, ali ga je Kromanjonac držao otpozadi.

Staljin ležerno ispruži ruku, odlepi traku sa usta i Maks žudno poče da udiše vazduh.

„A sad mi odgovorite na postavljena pitanja“, reče Staljin dok se boja vraćala na Maksovo lice.

Ali, Maks ništa nije odgovorio. Samo je disao.

„Vi ste očigledno veoma hrabar čovek, gospodine Makse. Ne znam čemu ta hrabrost treba da posluži, ali je vaše držanje za svaku pohvalu.“ Staljin zastade, kao da čeka da se Maks oporavi. „Znate, malopre smo posetili vašu kuću. Vaša supruga nas je ljubazno pozvala unutra. Imate tako lepu i finu ženu. Rekla nam je da vas potražimo ovde.“

Maksovo lice se izobličilo od straha. Konačno. Svako ima slabu tačku.

„Nemate razloga za brigu“, nastavi Staljin. „Vaša supruga je živa i zdrava. Rekli smo j o j da radimo za vladu i da pokušavamo da prikupimo

neke podatke. Samo toliko. Ali vas obaveštavam da se ova tehnika, u slučaju potrebe, može jednako efikasno primeniti i na žene.“ „Prokleti mafijaši.“

„Ovo nema nikakve veze sa mafijom. U pitanju je nešto daleko krupnije. Nadam se da ste to konačno shvatili.“ „Ubićete me šta god da vam kažem.“

„Ali vam dajem reč da ćemo poštediti vašu suprugu ako mi saopštite ono što želim da znam.“

Činilo se da se ridokosi Rus zamislio nad tim predlogom. „Da li verujete u ovo što vam govorim, gospodine Makse?“ Maks ništa nije odgovorio.

„Ako nastavite da ćutite, poslaću ove ljude po vašu ženu i potom ću je vezati za stolicu pored vas i ostaviti je da se uguši pred vašim očima. A vas ću verovatno poštediti kako bi vas sećanje na taj prizor proganjalo čitavog života.“

Staljinov glas je bio tako miran i pribran kao da je vodio poslovni razgovor. Hejz je bio zadivljen ležernošću kojom je taj naočiti muškarac, odeven u armani farmerke i džemper od kašmira, izricao tako opake i stravične pretnje.

„Kolja Maks je mrtav“, konačno prozbori Maks. „Njegov sin Vasilij živi desetak kilometara južno od grada, pored glavnog puta. Pojma nemam zašto se Lord raspitivao za njega. Vasilij je moj deda, stric moje majke. Članovi naše porodice se već dugo bave ugostiteljskim biznisom. Vasilij je tražio od nas da stavimo svoja imena na reklamne table, a ja sam udovoljio njegovoj želji.“

„Mislim da nas lažete, gospodine Makse. Jeste li vi pripadnik Svete užine?“

Maks ništa nije odgovorio. Njegova voljnost za saradnju je očidno imala granice.

„Pa, naravno. Vi to nikad ne biste priznali, zar ne? Zakletva koju položili vam zabranjuje da pričate o tome.“ Maks se zagleda pravo u njega. „Pitajte Vasilija.“ „I hoću“, odgovori Staljin, a onda mahnu rukom ka Zrikovom. Zrikavi otkinu nov komad trake i prilepi ga Maksu preko usta.

Ridokosi Rus poče da se bori za dah, batrgajući se na stolici. U očajničkom pokušaju da se oslobodi, oborio je stolicu na pod. Minut kasnije, njegova borba bila je okončana.

„Čestit muškarac koji je otišao u smrt da bi zaštitio svoju suprugu“,
prozbori Staljin, zagledan u leš Josifa Maksa. „Primer vredan divljenja.“

„Da li ćete održati svoje obećanje?“ upita ga Hejz.

Staljin se zapilji u njega, kao da je bio uvređen tim pitanjem. „Pa,
naravno da ću održati obećanje. Kakvim me čovekom vi smatrate?“

27.

18:40

Lord je parkirao automobil u šumarku pored blatnjavog drumca. Prohladan sumrak se pretvorio u ledenu noć bez mesečine. Nije bio ushićen pomišlju da će morati da iskopa sanduk sahranjen pre tri decenije, ali nije imao drugog izbora. Sada je bio zaista uveren da je dvoje Romanovih uspelo da izvuče živu glavu iz Jekaterinburga. To da li su uspeli da se domognu neke bezbedne luke i da požive dovoljno dugo da za sobom ostave potomstvo i dalje je bilo pod znakom pitanja, a postojao je samo jedan način da dobiju odgovor.

Vasilij Maks im je uoči polaska dao dve lopate i slabu baterijsku lampu. Upozorio ih je da se groblje nalazi na dobrim trideset kilometara od Staroduga i da unaokolo nema ničeg osim gustih jablanovih šuma i stare kamene crkve u kojoj su se povremeno održavala pogrebna opela.

„Groblje bi trebalo da se nalazi pravo napred“, reče Lord dok su izlazili iz kola.

„Ako sam dobro shvatio, treba da krenemo onom stazom.“

I dalje su koristili automobil koji im je tog jutra pozajmio Josif Maks. Maks je obećao da će im predveče doterati ladu koja je ostala ispred hotela. Pošto je Josif kasnio, oko šest sati su krenuli ka groblju njegovim mercedesom. Kada se budu vratili nazad, razmišljali su, Josif će ih sigurno čekati zajedno sa Vasilijem. Vasilij je, poput njih samih, izgarao od nestrpljenja da vidi kakva se tajna skrivala u grobu njegovog oca. Pre polaska im je takođe napomenuo da treba da im prosledi još jednu informaciju, ali tek nakon što budu pronašli ono što im je Kolja ostavio. Bila je to još jedna mera predostrožnosti. Vasilij se već izvesno vreme spremao da svoj deo tajne prenese svom nećaku Josifu koga je odabrao za svog naslednika.

Lord je nosio sako i par kožnih rukavica koje je doneo iz Atlante, a na nogama je imao par debelih vunениh čarapa. Farmerice su bile jedini komad ležernije garderobe koju je spakovao u kofer pre nego što je krenuo za Rusiju. Džemper je kupio u Moskvi pre par nedelja. Njegova profesija je zahtevala poslovna odela i kravate tako da je smatrao da će mu opuštenija garderoba trebati samo za nedelju, kada je sebi mogao da priušti malo slobodnog vremena, ali su događaji u poslednjih nekoliko dana poprimili dramatičan obrt.

Maks im je takođe obezbedio nužno oružje za samoodbranu, pušku koja je bila toliko stara da se već mogla smatrati antikvitetom. Uprkos tome, puška je bila dobro podmazana, a Maks im je održao kratku obuku, pokazavši im kako da je napune i kako da pucaju iz nje. Upozorio ih je da pripaze na medvede koji su noću tamarali po šumi i koji su bili naročito opasni u to doba godine jer su se spremali za zimski san. Lord se nije naročito razumeo u oružje. U životu je ispalio svega par hitaca, tokom službovanja u Avganistanu. Nije voleo da nosi oružje, ali ga je pomisao da bi u šumi mogli da nabasaju na izgadnelog medveda naterala da prihvati Vasilijev predlog. Akilinina reakcija bila je sasvim drugačija. Na njegovo iznenađenje, ona je odmah prislonila pušku uz rame i ispalila tri hica u stablo udaljeno pedesetak metara. Bilo je to još nešto što je naučila od svoje bake, objasnila je. Bilo mu je drago zbog toga. Akilina je očigledno bila dama koju ništa nije moglo zateći nespremnu.

Podigao je lopate i baterijsku lampu sa zadnjeg sedišta. U automobilu su se nalazile i njihove torbe. Čim budu obavili posao, vратиće se do Vasilijeve kuće kako bi mu rekli šta su otkrili, a potom će nastaviti dalje. I dalje nisu mogli da pretpostave u kom će pravcu krenuti, ali je Lord već odlučio da se, ukoliko naiđu na ćorsokak, smesta otisne na jugozapad, ka Kijevu, odakle će uhvatiti prvi let za Sjedinjene Države. A onda će, iz svog bezbednog doma u Atlanti, nazvati Tejlora Hejza.

„Idemo“, rekao je. „Daj da što pre završimo s tim.“

Vitki ponositi jablanovi su parali crno nebo, a grane su drhtale na ledenom vetru koji je štipao za kožu. Lord je samo povremeno uključivao lampu kako bi sačuvao baterije za kasnije.

Ubrzo su se na čistini ispred njih ukazale maglovite siluete nadgrobnih spomenika. Spomenici su delovali starinski, a čak i u pomrčini je bilo očigledno da su grobovi bili zapušteni. Sve je bilo prekriveno injem. Crnilo neba je nagoveštavalo kišu. Groblje nije imalo ogradu ni ulaznu kapiju, a

puteljak koji se odvajao od šumske staze se stapao sa prvim redom nadgrobnih spomenika. Dok je posmatrao prizor, Lord je jasno mogao da zamisli povorku ožalošćenih ljudi predvođenih dostojanstvenim sveštenikom u crnoj mantiji, jednostavan drveni sanduk i pravougaoni otvor u crnoj zemlji koji je čekao na pokojnika.

Uključio je lampu. Groblje je bilo okruženo izdžikljalom šikarom. Tu i tamo su se nazirale humke od poslaganog kamenja, a nadgrobnih spomenici bili su zarasli u korov i bodljikave puzavice. Usmerio je snop svetlosti ka spomenicima, iščitavajući natpise. Neki od datuma su sezali čak dva veka unazad.

„Maks kaže da se Koljin grob nalazi na samom kraju“, rekao je, povevši Akilinu kroz groblje.

Zemlja je bila raskvašena od kiše, što je trebalo da im olakša kopanje. Pronašli su grob.

Lord pročita reči uklesane ispod imena KOLJA MAKS. ONAJ KOJI ISTRAJE NA PUTU BIĆE IZBAVLJEN.

Akilina spusti pušku na stranu. „Izgleda da smo na dobrom tragu.“

„Baš me zanima šta ćemo da pronađemo“, odgovori Lord, dodavši joj jednu lopatu.

Zemlja je bila meka i grumenasta i mirisala je na treset. Vasilij im je rekao da je hrastov sanduk bio plitko pokopan. Lord je znao da su Rusi tako sahranjivali svoje mrtve i nadao se da Koljin slučaj nije predstavljao izuzetak.

Akilina je kopala pored nadgrobnog spomenika dok je Lord raskopavao suprotni kraj groba. Odlučio je da kopa pravo nadole kako bi proverio koliko duboko će morati da idu. Na dubini od oko jednog metra lopata je udarila u nešto čvrsto. Uklonio je sloj vlažnog blata i pred njihovim očima se ukaza trulo ispucalo drvo.

„Nastavi da kopaš“ rekao je. „Taj kovčeg neće sam izaći napolje.“

„Ne budi tako siguran“ odgovori Akilina. „Kako je krenulo, ne bi me iznenadilo da Kolja Maks lično podigne poklopac.“

Nastavili su da kopaju, uklanjajući slojeve lepljivog blata. Nakon dvadesetak minuta, raskopali su dovoljno zemlje da otvore kovčeg.

Lord usmeri snop svetlosti pravo nadole.

Kroz naprsline na trulom drvetu mogao je da nazre telo koje se nalazilo unutra. Lopatom je razdvojio trule daske i pred njihovih očima se ukaza ono što je ostalo od Kolje Maksa.

Pokojnik je bio obučen u uniformu dvorskog gardiste. Pod prigušenom svetlošću baterijske lampe nazirali su se tračci boje. Zagasito crveno, tamnoplavo i nešto što je nekada sigurno bilo belo, ali je sada bilo potamnelo i zaprljano ruskom crnicom. Mesingana dugmad i zlatna kopča na kaišu su uspeali da odole zubu vremena, ali su od uniforme ostali još samo truli komadići tkanine, kožno remenje i pojas. Naravno, vreme nije bilo milostivo ni prema samom telu. Na licu i šala više nije bilo mesa. Ostale su još samo očne duplje, nosna šupljina i izbačena vilica, sa čvrsto stisnutim zubima. Baš kao što je Vasilij nagoestio, njegov otac je na grudima držao metalnu kutiju. Rebra su štrcala od čudnim uglovima, a skeletne ruke su još bile prekrštene. Lord je očekivao da će ih zapahnuti zadah smrti, ali je osetio 10 plesnivi miris vlažne zemlje i lišajeva. Lopatom je pomerio skeletne ostatke Koljinih ruku. Komadić trulog rukava se otkide i pade na stranu. Nekoliko crva skliznu preko ispucalog poklopca. Akilina vadi kutiju i pažljivo je spusti na zemlju. Bila je zaprljana, ali oči, ledno nedirnuti. Verovatno je bila napravljena od bronz, pomisli Lord, kako bi odolela vlazi. Primetio je katanac na prednjem delu.

„Teška je“, prozbori Akilina.

Lord kleknu na zemlju i podiže je. Da, stvarno je bila teška. Blago je protresao kutiju, osetivši kako neki masivan predmet klizi po dnu. Spustio je kutiju na zemlju i ponovo zgrabio lopatu.

„Pomeri se.“

Nabio je zašiljeni vršak u bravicu. Iz trećeg pokušaja je uspeo da razvali katanac. Taman je krenuo da podigne poklopac kada je nešto blesnulo u pomrčini. Munjevito je okrenuo glavu i spazio četiri svetleće tačke u daljini farove dva automobila koji su se približavali groblju. Farovi su se ugasili otprilike na istom mestu gde su njih dvoje ostavili svoje vozilo.

„Ugasi lampu i kreni za mnom“, rekao je.

Ostavio je lopate pored iskopane rake i zgrabio metalnu kutiju. Akilina prigrli pušku.

Provukli su se kroz šikaru iza iskopanog groba i zašli među visoke topole. Odeća im je za tili čas postala vlažna od nakvašenog rastinja. Lord je pazio da ne trese kutiju jer se unutra možda nalazilo nešto lomljivo. Oprezno je poveo Akilinu ka kolima, krećući se zaobilaznom putanjom oko groblja ka mestu na kome su se parkirali. U međuvremenu je postalo još hladnije. Vetar je sablasno hućao, a grane su poigravale u njegovom divljem ritmu.

Dve baterijske lampe su treperile u daljini.

Lord se sagnu i odšunja se ka stazi, zaklanjajući se iza mračnog drveća. Četiri tamne siluete su nadirale šumskom stazom, krećući se ka groblju. Trojica uljeza bili su visoki i išli su čvrstim odsečnim korakom. Četvrta silueta bila je pogrbljena i sporija od ostalih. Sada su već bili dovoljno blizu da je pod snopom baterijske svetlosti mogao da im razazna lica. Prvo je spazio Zrikavog, a potom i dežmekasto lice inspektora Feliksa Orlega. Začkiljio je očima kako bi identifikovao preostalu dvojicu. Treći je, sudeći po građi i koraku, nesumnjivo bio Kromanjonac. A ispred njega nešto ga je žacnulo u grudima ispred njega je koračao Vasilij Maks.

„Gospodine Lorde“, doviknu Orleg na ruskom. „Znamo da ste tu. Zato bi bilo pametnije da nam svima olakšate stvari.“

„Ko je taj čovek?“ šapatom upita Akilina.

„Plašim se da nam se ne piše dobro“ promrmlja Lord. „Onaj sa lampom je bio u vozu.“

„Obojica su bili u vozu.“ Skrenuo je pogled ka pušci koju su dobili od Vasilija. „Bar smo naoružani.“

Provirio je kroz šikaru, posmatrajući kako se četiri siluete približavaju raskopanom grobu, obasjavajući put baterijskim lampama. „Ovo je grob tvog oca?“ začuo je Orlegov glas. Vasilij Maks se približi osvetljenom nadgrobnom spomeniku.

Hućanje vetra je prigušilo glasove tako da Lord nije čuo da li je starac nešto odgovorio. Ali je čuo kada je Orleg doviknuo na ruskom. „Lorde, ili izađi napolje ili ću da ubijem matorca. Možeš da biraš.“

Na trenutak je pozeleo da zgrabi pušku od Akiline i da jurne ka njima, ali je znao da su sva trojica sigurno bili naoružani i spremni da se uhvate u koštac s njim. On je, sa druge strane, bio otkinut od straha i užasnut spoznajom da je stavljao život na kocku zbog proročanstva nekog sibirskog šarlatana koji je ubijen pre stotinu godina. Ali, pre nego što se našao u iskušenju da donese ovu ili onu odluku, Vasilij Maks mu priteče u pomoć.

„Ne brini za mene, Gavrane. Spreman sam.“ Starac se tada otrgnu i potrča ka parkiranim automobilima. Ostala trojica ostadoše pored otvorenog groba, ali je Lord spazio kako Zrikavi podiže ruku i nišani.

„Ako me čuješ, Gavrane“, doviknu Maks. „Rusko brdo.“ Hitac se prolomi kroz noć i starac pade na zemlju. Lord na trenutak prestade da diše, a Akilina se ukopa u mestu. S šipražja su posmatrali kako Kromanjonac laganim korakom prilazi ju, odvlači njegovo telo do groba i gura ga u

otvorenu raku. „Moramo da brišemo odavde“, prošapta Lord. Akilina ga ćutke uhvati za ruku.

Obazrivo su krenuli ka šumskoj stazi, šunjajući se od stabla do stabla, ve dok nisu izbili na ćistinu na kojoj su bila parkirana tri automobila. Iz pravca groblja su začuli užurbani bat koraka. Neko je trćao ka njima. Samo jedan par stopala.

Šćućurili su se meću rastinjem na samoj ivici blatnjavog puta.

Zrikavi se zaustavi na šumskom parkingu, šarajući baterijskom lampom. Zvecnuo je ključevima i otvorio gepek. Lord izlete iz šipražja. Prenut šumom koji je začuo iza leća, Zrikavi se unezvereno osvrnu. Lord zamahnu metalnom kutijom i tresnu ga po lobanji.

Mafijaš se stropošta na zemlju.

Zadovoljan što su jednog uspeli da izbace iz stroja, Lord skrenu pogled ka gepeku. Iz pomrćine su ga posmatrale beživotne oći Josifa Maksa.

Šta je Raspućin rekao? Dvanaestoro moraju umretipre nego što nastupi ćas vaskrsenja. Majko božja! Još dvojica su upravo napustili ovaj svet.

Akilina dotrća do kola i primeti telo.

„Oh, ne!“ tiho je promucala. „Znaći, obojicu su ubili?“

„Njima više ne možemo pomoći. Ulazi u naša kola“, rekao je, pruživši joj ključeve.

„Tiho zatvori vrata i ne startuj motor dok ti ne kažem.“ Potom joj je dodao kutiju i dohvatio pušku.

Groblje se nalazilo na pedesetak metara od parkinga, a staza je bila raskvašena i blatnjava što nije bio naroćito zahvalan teren, pogotovo po noći. Kromanjonac i Orleg su verovatno pretraživali šumu, a Zrikavog su poslali po Josifovo telo. Raskopani grob je predstavljao sjajnu priliku da se otarase leša. Lord im je ćak ostavio i lopate. Mećuтім, sigurno im neće trebati mnogo vremena da se upitaju zašto se njihov pajtaš ne vraća.

Lord ubaci metak, nacilja u zadnju gumu i opali. Brzo je ubacio još jedan metak i probušio prednju gumu drugog automobila, a potom potrćao ka mercedesu i uleteo na suvozaćko sedište.

„Pali! Daj da bežimo odavde.“

Akilina okrenu ključ i ubaci menjać u prvu. Gume tiho zaškripaše dok je motala volan, izlazeći na uzani put.

Tada je nagazila gas i mercedes nestade u pomrćini.

Izbili su na glavni put i krenuli ka jugu. Punih sat vremena nisu prozborili ni reći. Uzbućenje koje ih je obuzelo kada su pronašli metalni

sanduk koji im je Kolja Maks zaveštao povuklo se pred turobnom spoznajom da su dva hrabra i čestita čoveka životom platila njihovo otkriće.

U međuvremenu je počela da pada kiša. Činilo se da je čak i nebo plakalo nad sudbinom Josifa i Vasilija Maksa.

„Ne mogu da verujem da se ovo stvarno dešava“, konačno prozbori Lord, više za sebe samog.

„Izgleda da je profesor Pašenko bio u pravu.“

Lord nije bio siguran da je želeo baš to da čuje. „Stani. Parkiraj se tamo.“ Naokolo nije bilo ničega osim tamnih polja i guste šume. Prošli su kilometre i kilometre a da nisu spazili ni jednu jedinu kuću. Put iza njih je bio pust, a u suprotnom pravcu su za tih sat vremena prohujala samo tri vozila.

Akilina okrenu volan ulevo. „Šta to radimo?“

Lord ispruži ruke ka metalnoj kutiji koja je ležala na zadnjem sedištu. „Kucnuo je čas da otkrijemo da li je naša potraga vredna tolikih žrtava.“

Spustio je blatnjavu kutiju na krilo. Katanac je već bio obijen, a dno se ulubilo u sudaru sa mafijaševom lobanjom. Skinuo je katanac, pažljivo podigao poklopac i osvetlio unutrašnjost baterijskom lampom.

Prvo što su spazili bio je odsjaj zlata.

Podigao je zlatnu polugu, koja je bila velika otprilike kao herši čokolada. Iako je provelo tri decenije pod zemljom, zlato nije izgubilo svoj sjaj. Na vrhu je bio utisnut žig sa nekom brojčanom oznakom i slovima NR. Između se nalazio dvoglavi orao. Zaštitni znak Nikolaja Drugog. Često je viđao taj amblem na fotografijama. Poluga je bila teška možda oko dva, dva i po kilograma. Što je značilo da je vredela oko trideset hiljada dolara, ako se dobro sećao koliko je trenutno koštala jedna unca zlata.

„To je iz kraljevske riznice“, rekao je.

„Otkud znaš?“

„Znam.“

Ispod poluge je ležala prosenjena i izobličena platnena vrećica. Opipao je platno, zaključivši da je u pitanju verovatno bio baršun. Pod slabim snopom svetlosti se činilo da je tamnoplave ili možda purpurne boje. Prešao je prstima preko površine. Unutra se nalazio neki tanak tvrd predmet i još neka sitnica. Dodao je lampu Akilini, a potom je pažljivo razdvojio slojeve trulog platna.

Unutra se nalazila zlatna pločica sa izgraviranim tekstom i jedan mesingani ključ. Na ključu je bila urezana oznaka C.M.B. 716. Tekst na

ploči je bio ispisan ćirilicom. Glasno je proćitao zapis:

Zlato je namenjeno vama. Novac će vam biti nuŹan za ostvarenje misije, a vaŹ car je bio svestan svoje duŹnosti. Ovu ploću takođe treba pretopiti i pretvoriti u novćanu valutu. PriloŹeni kljuć će vam otvoriti naredna vrata, ćija bi lokacija do sada trebalo da vam bude poznata. Ako to nije slućaj, onda se vaŹe putovanje ovde okonćava. Nadalje vam kao smernica moŹe posluŹiti samo paklensko zvono. Gavrane i Orle, neka vas Bog ćuva i neka vas sreća prati na svakom koraku. A ako je ovo palo u ruke nekog uljeza, neka mu sam đavo bude većni pratilac i saputnik.

„Ali, mi ne znamo gde su naredna vrata“, usplahireno prozbori Akilina.

„Ne budi tako sigurna.“

Ona se zbunjeno zagleda u njega.

U Lordovim uŹima i dalje su odzvanjale reći koje mu je Vasilij Maks doviknuo pre nego Źto je ispustio duŹu. Rusko brdo.

Utonuo je u groznićavo razmiŹljanje, premotavajući podatke koje je godinama prikupljao. Za vreme Ruskog građanskog rata, koji je besneo od 1918. do 1920. godine, belogardejci su dobijali znaćajnu finansijsku pomoć od Amerikanaca, Britanaca i Japanaca koji su nastojali da zaŹtite svoje interese. BolŹŹevici su bili smatrani ozbiljnom pretnjom, tako da su zlato i municija bili prebacivani na rusko kopno preko pogranićnog grada Vladivostoka na obali Tihog okeana. Vasilij Maks im je rekao da je dvoje carske dece bilo prebaćeno na istok, daleko od Crvene armije. Najistoćnija taćka je bio upravo Vladivostok. Na hiljade ruskih izbeglica krenulo istim putem. Neki su beŹali od Sovjeta, neki su Źeleli da zaoćnu nov Źivot, a neki su naprosto krenuli u potragu za avanturom, merićka zapadna obala nije predstavljala samo magnet za izbeglice, ć i glavno steciŹte ljudi koji su finansirali opkoljenu Belu armiju koja na kraju bila poraŹena od Lenjinove Crvene armije. U mislima je ponovo zaćuo Vasilijev vrisak.

Nort Bić se nalazio na istoku, a Nob Hil na jugu. Vrh i padine breuljka bili su prekriveni prelepim starinskim kućama, Źivopisnim ka ima i neobićnim radnjicama. Bio je to pomodarski deo jednog po odarskog grada. Ali, poćetkom devetnaestog veka, baŹ na tom metu bila je sahranjena skupina ruskih trgovaca krznom. Na tim steno tim obalama i strmim padinama u to vreme su Źivela samo indijan a plemena Mivok i Ohlone. ProŹle su decenije i decenije pre nego to su belci preuzeli dominaciju. Legenda o ruskim grobovima se odrala, zbog ćega je to mesto dobilo baŹ takav naziv. Rusko brdo.

U San Francisku, u saveznoj državi Kaliforniji. U Americi. Tamo su bila odvedena deca Romanovih.

Ispričao je Akilini svoju teoriju. „Mislim, deluje sasvim smisleno, jedinjene Države su ogromna zemlja. Savršeno mesto da se sakriju voje carskih siročića. Mogli su da im daju nov identitet i niko nikad e bi mogao da pretpostavi njihovo pravo poreklo. Amerikanci su u o vreme znali strašno malo o ruskoj carskoj porodici.

Iskreno rečeno, ikog nije bolelo uvo za to. Ako je Jusupov bio tako sposoban i tako ukav kao što naša otkrića ukazuju, postoji velika šansa da je zaigrao aš na tu kartu.“ Podigao je ključ, zagledavši se u izgraviranu oznaku. .M.B. 716. „Znaš šta ja mislim? Mislim da je ovo ključ sefa. Sef se vevatno nalazi u nekoj banci u San Francisku. Treba samo da otkriemo u kojoj i da se nadamo da sef i dalje postoji.“

„Misliš da je to moguće? Posle toliko godina?“ Lord slegnu ramenima. „San Francisko ima staru finansijsku če. Postoje veliki izgledi da se sef nalazi baš tamo. Čak i da je banka u međuvremenu prestala da postoji, sefovi su verovatno predati na staranje instituciji koja ju je nasledila. Mislim, to je uobičajena praksa.“ Na trenutak je zastao. „Sećaš se da nam je Vasilij rekao da treba da nam prosledi još jednu informaciju kada se budemo vratili s groblja? Mogu da se kladim da je San Francisko naše sledeće odredište.“

„Ali, zar nije rekao da ne zna gde su deca odvedena?“

„Ne možemo da budemo tako sigurni da nam je rekao istinu. Prvo je morao da se uveri da smo pronašli kutiju. Dakle, naš sledeći zadatak je da pronađemo to paklensko zvono, o čemu god da se radi.“ Podigao je zlatnu polugu. „Nažalost, ovo je beskorisno. Nema šanse da s ovim prođemo kroz carinu. Teško da neko danas putuje po svetu sa carskim zlatnim polugama u koferu. Mislim da si u pravu, Akilina. Profesor Pašenko nam je očigledno rekao istinu. Nijedan ruski seljak ne bi decenijama čuvao tu polugu, odolevajući iskušenju da je pretopi i upotrebi, da u pitanju nije neki stvarno uzvišen cilj. Kolja Maks je očigledno ozbiljno shvatio svoj zavet. Baš kao i Vasilij i Josif. Obojica su umrli za taj cilj.“

Skrenuo je pogled ka mračnom retrovizoru, osetivši kako ga obuzima neki čudan poriv da stvar izgura do kraja. „Znaš li gde se nalazimo?“

Ona klimnu glavom. „U blizini ukrajinske granice. Ovaj put vodi ka Kijevu.“

„Koliko ima do tamo?“

„Četiristo kilometara. Možda i manje.“

Lord se priseti kako je, pre polaska za Moskvu, pročitao izveštaj Stejt departmenta u kome se ukazivalo na ozbiljan nedostatak pogranične kontrole između Rusije i Ukrajine. Ispostavilo se da je naprosto bilo previše skupo održavati sve kontrolne punktove, a budući da je u Ukrajini živelo toliko Rusa niko se nije previše opterećivao tim pitanjem.

Bacio je pogled kroz zadnje staklo. Zrikavi, Kromanjonac i Feliks Orleg bili su daleko iza njih. Imali su bar sat vremena prednosti. Put ispred njih je bio čist i otvoren.

„Idemo. U Kijevu ćemo uhvatiti neki avion.“

Moskva Nedeljak, 18. oktobar

Hejz je posmatrao lica muškaraca koji su sedeli oko stola. Bila je to a ona prostorija obložena lamperijom u kojoj su se sastajali tokom oteklih sedam nedelja. Svi članovi tajnog kružoka Staljin, Lenjin, ežnjev i Hruščov bili su tu, zajedno sa sveštenikom koga je patrih Adrijan poslao kao svog ličnog izaslanika. Bio je to onizak mušrac sa krmeljivim zelenim očima i iskrzanom bradom koja je podćala na ćelićnu vunu. Bio je dovoljno pronicljiv da obuće obićno po~vno odelo sa kravatom i da eliminiše sve detalje na osnovu kojih bi mogao da ga poveže sa crkvom. Ostali članovi kružoka su mu aah nadenuli šifrovano ime Raspućin, što se svešteniku nije naraAo dopalo.

Svi prisutni bili su probuđeni usred noći i svima je bilo naloženo se u roku od sat vremena pojave na uobićajenom mestu. Ulog je o preveliki da bi ćekali do jutra. Hejzu je bilo drago što su na stolu tekli hranu i piće. Pred njima su se nalazili tanjiri sa ribljim filetima alamom, barena jaja nadevena crvenim i crnim kavijarom, konjak, tka i kafa.

Hejz je na početku sastanka podneo izveštaj o onome što se pretnog dana desilo u Starodugu. Josif i Vasilij Maks bili su ubijeni, ali jni kružok i dalje nije raspolagao potrebnim informacijama. Obojica odbili da im bilo šta kažu. Josif Maks ih je samo uputio na Vasilija, ji ih je potom odveo do groba. Ali, ni od njega nisu uspeli ništa da Ćuli su samo ono što je doviknuo Gavranu. „U tom grobu je sahranjen Kolja Maks.

Vasilij je njegov sin“, ubaci Staljin. „Kolja Maks je bio pripadnik dvorske garde u vreme cara ikolaja. Za vreme revolucije je pristupio boljševicima tako da je prisustvovao pogubljenju u Jekaterinburgu. Nigde nije zavedeno da se nalazio u streljaćkom vodu, ali to ništa ne znaći jer se u to vreme nije vodila tako pomna evidencija. Nikada nije dao bilo kakvu

službenu izjavu o tom događaju. Sahranjen je u uniformi koja uopšte ne podseća na sovjetsku. Pretpostavljam da je u pitanju carska uniforma.“

Brežnjevi se promeškolu na stolici, okrenuvši se ka Hejzu. „Vaš gospodin Lord je očigledno tražio nešto što je sahranjeno zajedno sa Koljom Maksom. Nešto što se sada nalazi u njegovom posedu.“

Hejz i Staljin su lično otišli do groblja nakon što su se njihovi ljudi vratili sa zadatka i obavestili ih šta se desilo. Nisu pronašli ništa, izuzev tela Josifa i Vasilija Maksa koja su sada počivala zajedno sa bivšim carskim gardistom.

„Vasilij Maks je otišao na groblje kako bi mogao da prosledi poruku Lordu“, reče Hejz. „Sad znamo da je samo zato pristao da pođe sa našim ljudima.“

„Na šta ciljate?“ upita Lenjin.

„On je očigledno bio čovek koji je odano izvršavao zadatak koji mu je bio poveren. Nikad nam ne bi otkrio gde se nalazi grob da nešto nije morao da dojavu Lordu. Znao je da ćemo ga ubiti, ali je želeo da pre toga izvrši svoju dužnost.“ Hejzovo strpljenje je već bilo na izmaku. „Zato bih vas zamolio da mi objasnite šta se ovde dešava. Tražite od mene da jurcam po čitavoj Rusiji i ubijam ljude, a niko mi ne govori zašto. Za čim Lord i ta žena tragaju? Da se možda ne radi o tome da je neko od Romanovih stvarno preživeo pokolj u Jekaterinburgu?“

„Slažem se sa gospodinom“, prozbori Raspućin. „I ja bih voleo da znam šta se dešava. Rečeno mi je da je situacija oko nasleđivanja prestola pod savršenom kontrolom. Da nema nikakvih problema. Cemu onda ovakva urgentnost?“

Brežnjevi otpu gutljaj votke i tresnu čašom o stočić koji je stajao pored njega. „Već decenijama kolaju glasine da neki od pripadnika carske porodice nisu ubijeni u Jekaterinburgu. Te glasine su svojevremeno toliko uzele maha da su širom sveta počele da izranjaju tobožnje velike kneginje i carevići. Nakon što se naš građanski rat okončao, Lenjin je postao uveren da je neko od Romanovih stvarno preživeo. Preko svojih doušnika je saznao da je Feliks Jusupov po svoj prilici uspeo da bar jednog pripadnika carske porodice izvuče iz Rusije. Međutim, nikad nije raspolagao bilo kakvim konkretnim dokazima, a zdravlje ga je izdalo pre nego što je uspeo da sazna nešto više.“

Hejz je i dalje bio skeptičan. „Jusupov je ubio Raspućina. Nikolaj i Aleksandra su ga iz dna duše mrzeli zbog toga. Zašto bi onda, za ime sveta,

bio umešan u spašavanje carske porodice?“

Hruščov preuze reč. „Jusupov je bio krajnje specifična i kompleksna ličnost. Patio je od bolesti naprasnih ideja. Ubio je stareca vođen renutnim porivom, smatrajući da će tako osloboditi carsku porodicu 1 đavoljeg uticaja. Zanimljivo je da je Jusupov bio prilično blago kanjen za Raspućinovo ubistvo. Bio je naprosto proteran na jedan od vojnih poseda u centralnoj Rusiji, što mu je spasio život jer se nije zaekao u Moskvi kada je izbila prvo februarska a potom i oktobarska evolucija. Mnogi Romanovi i mnogi ruski plemići su u tim burnim tlima izgubili glavu.“

Hejz je bio donekle upućen u rusku istoriju, a priča o sudbini čarke porodice mu je poslužila kao fascinantno štivo tokom dugog leta i Moskvu. Prisetio se da je veliki knez Mihail, Nikolajev mlađi brat, >io ubijen šest dana pre Jekaterinburga. Aleksandrina sestra, Nikolarođak Sergej i još četvorica velikih knezova bili su ubijeni jedan kasnije i bačeni u rudarsko okno negde na Uralu. U mesecima oji su usledili ubijeno je još velikih knezova i kneginja, tako da je poodica Romanov do 1919. godine praktično prestala da postoji. Samo ! nekoliko srećnika uspeo da prebegne na Zapad.

„Raspućin je prerekao da će, u slučaju da njegovo ubistvo izvrše oljari, njihove ruke dugo ostati okaljane njegovom krvlju“, nastavi Iruščov. „Takođe je predskazao da, ukoliko ga ubije neko od pripadnika carske porodice, niko od Romanovih neće poživeti duže od dve godine i da će ih ubiti ruski narod.

Raspućina je 1916. godine ubio nuž careve nećake, a carska porodica je do avgusta 1918. godine bila brisana sa lica zemlje.“

Hejz uopšte nije bio impresioniran tom pričom. „Ne postoje doazi da se ta proročanstva mogu smatrati autentičnim.“

Brežnjevi se zagleda pravo u njega. „Dokoro nisu postojali dokazi, ali je vaš gospodin Lord u arhivu pronašao belešku koja je ispisana Aleksandrinom rukom i koja potvrđuje da je Raspućin izrekao to proročanstvo pred caricom u oktobru 1916. godine, dva meseca pre svoje smrti. Veliki osnivač sovjetske države, naš voljeni drug Lenjin“, glas mu je bio pun sarkazma, „uopšte nije sumnjao da je stvar ozbiljna, a Staljin je bio tako prestravljen da je zapečatio celokupnu dokumentaciju i pobio sve koji su bilo šta znali o tome.“

Hejz sve do tog trenutka nije shvatao značaj Lordovog otkrića.

Tada se u razgovor ubaci Lenjin. „Privremena vlada je u martu 1917. godine, nakon abdikacije cara Nikolaja i njegovog brata Mihaila, ponudila

presto Jusupovu. Porodica Romanov je odsvirala svoje, tako da je vlada smatrala da bi Jusupovi mogli da preuzmu vlast. Feliks je, kao čovek koji je ubio Raspućina, uživao veliko poštovanje među ruskim plemstvom. Mnogi su ga smatrali spasiteljem. Ali, Jusupov je odbio ponudu, da bi na kraju, nakon što su sovjeti potpuno preuzeli vlast, pobjegao iz zemlje.“

„Iako postoje oprečna mišljenja o Jusupovu, niko ne može pored da je on bio veliki patriota“, reče Hruščov. „Hitler mu je ponudio vlast nakon što Nemačka bude osvojila Rusiju, ali je on kategorički odbio. Komunisti su mu ponudili položaj kustosa u nekoliko muzeja, ali je i njima rekao ne. On je iskreno voleo majčicu Rusiju i očigledno je prekasno shvatio daje Raspućinovo ubistvo predstavljalo užasnu grešku. Nikad mu nije palo na pamet da bi taj čin mogao da rezultira pogubljenjem carske porodice. Očigledno ga je grizla savest zbog careve smrti, tako da je skovao grandiozan plan.“

„Kako ste sve to saznali?“ upita Hejz.

Staljinove usne se razvukoše u osmeh. „Nakon pada komunizma, u ruskom arhivu su izronile mnoge dugo skrivane tajne. Te tajne uveliko podsećaju na one drvene lutkice, matroške. Koju god da otvorite, unutra je skriva još jedna. Niko nije želeo da dođe do ovoga, ali smo naslućivali da bi ta misterija uskoro mogla da bude razjašnjena.“

„Hoćete da kažete da ste sve vreme pretpostavljali da je neko od Romanovih preživeo?“

„Ništa mi nismo pretpostavljali“ odgovori Brežnjev. „Naprosto smo se pribojavali da bi nešto što je decenijama krčkalo u potaji moglo da proključa onog trenutka kad kucne čas da se izabere novi ruski car. Izgleda da nismo pogrešili u proceni. Nismo očekivali da će se u to umešati vaš gospodin Lord, ali je možda dobro što je baš tako ispalo.“

„Naši državni arhivi vrve od izveštaja ljudi koji su direktno učestvovali u pogubljenju u Jekaterinburgu. Ali, Jusupov je bio mudar čovek. Samo su retki pojedinci bili upoznati sa njegovim planovima. Lenjinova i Staljinova tajna policija je saznala samo neke minorne detalje. I ništa od toga nikad nije bilo potvrđeno.“ Hejz otpi gutljaj kafe. „Ako sam dobro obavешten, Jusupov je živeo prilično skromno nakon što je emigrirao iz Rusije.“

„Nakon što je izbio Prvi svetski rat, Jusupov je, po uzoru na svog cara, povukao strane investicije, vrativši svoj novac i akcije u Rusiju“, objasni Brežnjev. „Boljševici su mu ubrzo oduzeli svu imovinu koju je posedovao u Rusiji, uključujući umetnička dela i dragocenosti koje je njegova porodica

generacijama sticala. Međutim, Feliks je bio pametniji nego što je na prvi pogled izgledalo. Kako se ispostavilo, zadržao je značajne investicije u Evropi, naročito u Švajcarskoj i Francuskoj. Ostavljao je utisak da živi prilično skromno, ali je bio pun para. Dokumenti ukazuju da je dvadesetih godina prošlog veka trgovao akcijama američke železnice i da je svoje investicije pretvorio u zlato pre kraha američke berze. Sovjeti su intenzivno tragali za trezorom u kome je sakrio zlato, ali ništa nisu uspjeli da pronađu.“ Lenjin se promeškolji na stolici. „Takođe je moguće da je upravljao rskim investicijama kojih boljševici nisu uspjeli da se domognu. Mnogi i verovali daje Nikolaj Drugi izvukao na milione rubalja iz zemlje i deonovao ih u stranim bankama, a Jusupov je često putovao za Sjedinjene Države, sve dok nije preminuo krajem šezdesetih godina.“ Hejz je bio strašno umoran, ali mu je krv bila puna adrenalina. „I šta ćemo sad da radimo?“ „Moramo što pre da pronađemo Majlsa Lorda i tu ženu“, odgovori ruščov. „Poslao sam upozorenje svim graničnim postajama, ali se plašim da smo zakasnili. Više ne održavamo kontrolne punktove na granici sa Ukrajinom, a odatle su mogli najbrže da se izvuku iz zemlje. Gospodine Hejze, vi možete da otputujete gde god i kad god poželite. Zato vas molimo da neprestano budete u pripravnosti. Lord će verovatno pokušati da uspostavi kontakt sa vama. Nema razloga da vam ne veruje. Kada to bude učinio, morate munjevito reagovati. Mislim da sada shvatate punu ozbiljnost situacije.“

„Naravno“, odgovori on. „Sad mi je sve jasno.“

Atlanta, Džordžija 7:15

Akilina je posmatrala kako Lord ubacuje ključ u bravu i otključava svoj stan. Odgurnuo je vrata i pomerio se u stranu, pokazavši joj da uđe.

Noć između subote i nedelje su proveli na Kijevskom aerodromu, da bi potom rano ujutru uhvatili Aeroflotov let za Frankfurt. Svi popodneveni i večernji letovi bili su rezervisani, tako da su na terminalu sačekali Deltin noćni direktni let za Atlantu, ugrabivši poslednja dva sedišta u turističkoj klasi za koja je Lord izručio polovinu novca koji su dobili od Semjona Pašenka.

Zlatnu polugu su sakrili u jednom od pretinaca za ostavljanje prtljaga. Iako su strepeli da li je to mesto bilo dovoljno bezbedno za tako dragocenu stvar, oboje su znali da nije bilo šanse da ponesu polugu sa sobom.

Većinu putovanja su prespavali, ali su zbog vremenske razlike i dalje bili ošamućeni od mamurluka koji izazivaju dugi letovi. Lord je na aerodromskom terminalu u Atlanti rezervisao dva mesta u avionu koji je tačno u podne poletao za San Francisko. Bilo im je potrebno da se što pre istuširaju i presvuku tako da su odmah po sletanju uhvatili taksi koji se nakon dvadesetominutne vožnje zaustavio ispred zgrade u kojoj je Lord živeo.

Akilina je bila impresionirana Lordovim stanom, koji je bio daleko bolji od stana u kome je živeo Semjon Pašenko, ali je odmah zaključila da je to valjda bio američki stil života. Tepisi su bili meki i čisti, a nameštaj bar po njenom mišljenju elegantan i skup. Unutra je bilo hladnjikavo, ali je Lord odmah podesio termostat za centralno grejanje i stan se u tren oka zagrejao. Radijatori su po kvalitetu drastično odskakali od moskovskih radijatora koji su, gotovo po pravilu, bili ili usijani ili ledeni. Primetila je da je sve bilo sređeno kao pod konac, sto je nije naročito iznenadilo. Majls Lord joj

je još od prvog trenutka delovao kao čovek koji je navikao na savršenu kontrolu.

„U kupatilu imaš čiste peškire. Osećaj se kao kod svoje kuće“, rekao je Lord na ruskom. „Tamo je spavaća soba, ako hoćeš malo da se središ.“

Akilina nije naročito dobro govorila engleski. Konverzacija na aerodromu joj nije išla od ruke i jedva je razumela pitanja koja joj je postavio carinski službenik. Srećom, zahvaljujući svojoj profesiji, imala je trajnu vizu koja joj je omogućila da bez problema uđe u zemlju.

„Ja ću biti u drugom kupatilu. Neću se dugo zadržati.“

Lord krenu ka spavaćoj sobi, ostavivši je da se na miru istušira i sredi. Akilina stade pod tuš i podesi slavinu, osećajući kako joj topla voda miluje iscrpljene mišiće. Njeno telo se i dalje ponašalo kao da je gluvo doba noći. Ušla je u spavaću sobu i ogrnula se frotirskim bademantilom koji ju je čekao na krevetu. Lord joj je objasnio da će već za sat vremena morati ponovo da se upute ka aerodromu kako bi uhvatili let za San Francisko. Skinula je peškir sa kose, pustivši zamršene kovrdže da joj padaju preko ramena. Šuštanje vode iz drugog kupatila je ukazivalo da je Lord još bio pod tušem.

Ušla je u dnevnu sobu i zagledala se u mnoštvo uramljenih fotografija. Neke su visile na zidu, a neke su bile poredane na drvenim stočićima i komodama. Majls Lord je očigledno poticao iz velike porodice. Na nekim fotografijama se nalazio u društvu svoje braće i sestara, ukupno četvoro njih. On je očigledno bio najstariji. Jedna fotografija, snimljena u vreme kada je bio tinejdžer, prikazivala je kompletnu porodicu.

Primetila je i par slika na kojima je nosio opremu za američki fudbal kacigu, štitnik za lice, dres i nabudžene naramenice. U jednom uglu sobe je, odvojena od ostalih, stajala fotografija njegovog oca. Bio je to muškarac od četrdesetak godina, sa gorljivim tamnosmeđim očima i kratko podšišanom crnom kosom čija se boja savršeno poklapala sa bojom njegove kože. Na čelu su mu svetlucale graške znoja. Stajao je ispred propovedaonice sa otvorenim ustima, zubima belim kao slonovača i desnim kažiprstom uperenim ka nebu. Nosio je odelo koje mu je po svoj prilici stajalo kao saliveno, a na opruženoj ruci su svetlucala zlatna dugmad za manžetnu. U donjem desnom uglu se nalazio kratak tekst, ispisan crnim markerom. Podigla je ram, pokušavajući da pročita reči, ali se loše snalazila sa zapadnjačkim alfabetom.

„Piše 'Sine moj, pođi za mnom',,, objasni Lord na ruskom.

Akilina se okrenu ka njemu.

Lord je stajao pored otvorenih vrata, zaogrnut kestenjastim bademantilom ispod koga su provirivala bosa stopala. Ispod izreza na vratu su se nazirale mišićave grudi posute nežnim kovrdžavim sivkastosmeđim maljama.

„Poklonio mi je tu fotografiju kako bi me nagovorio da krenem njegovim stopama.“

„Zašto to nisi učinio?“

On se uputi ka njoj, šireći miris sapuna i šampona. Primetila je da se obrijao. Dvodnevna čekinja sa njegovog vrata i vilice beše nestala, a ten boje kakao je bio savršeno čist, bez tragova vremena i mučnog života koji su predstavljali tako uobičajenu pojavu u njenoj domovini.

„Moj otac je varao moju majku i ostavio nas bez prebijene pare. Uopšte nisam imao želju da krenem njegovim stopama.“

Ona se priseti ogorčenja koje je primetila na njegovom licu i u njegovom glasu dok su razgovarali u stanu Semjona Pašenka. „A tvoja majka?“

„Ona ga je, uprkos svemu, volela. I dalje ga voli. Ne dopušta da bilo ko prozbori makar jednu ružnu reč o njemu. Njegovi sledbenici su se identično ponašali. Za njih je Grover Lord bio pravi svetac.“

„Niko nije znao pravu istinu?“

„Niko nije hteo da poveruje u to. Kad bi se našao u nebranom grožđu, moj otac bi odmah počeo da urla o diskriminaciji i da drži propovedi o tome kako, kad neki crnac uspe u životu, svi pokušavaju da mu podmetnu nogu.“

„Mi smo u školi učili da u vašoj zemlji vladaju užasne predrasude. Da crnci nemaju nikakve šanse jer belci vuku sve konce. Da li je to istina?“

„Nekad je stvarno bilo tako. Neki tvrde da se stvari još nisu promenile, ali se ja lično ne slažem s tim. Naravno, još smo daleko od savršenstva, ali je ovo zemlja puna mogućnosti pod uslovom da umeš da iskoristiš povoljnu priliku i da izvučeš maksimum iz nje.“

„Jesi li ti to učinio, Majlse Lorde?“

Na njegovom licu zaigra titrav osmeh. „Zašto to radiš?“ Ona ga zbunjeno pogleda.

„Zašto mi se obraćaš punim imenom?“ pojasni on. „Valjda iz navike. Nisam htela da te uvredim.“ „Majls je sasvim dovoljno. A sad da odgovorim na tvoje pitanje. Mislim da sam iskoristio gotovo svaku priliku koja mi se u životu ukazala. Vredno sam učio i mnogo toga sam postigao,

ali mi ništa nije palo s neba.“ „A tvoje interesovanje za našu zemlju? Da li se odavno zanimaš za to?“ On pokaza ka policama prepunim knjiga. „Oduvek sam bio fasciniran Rusijom. Vaša istorija je strašno zanimljiva. Rusija je, gotovo po svemu, zemlja krajnosti. Po svojoj veličini, politici, klimi. Pa čak i po svojim stanovištima.“

Akilina gaje pažljivo posmatrala dok je govorio, osluškajući emocije koje su podrhtavale u njegovom glasu.

„Ono što se desilo 1917. godine bilo je tako strašno i tako tužno. Zemlja je bila na rubu društvenog preporoda. Pesnici, književnici, slikari, pozorišni pisci svi su bili na svom vrhuncu. Štampa je bila slobodna. A onda je sve nestalo. Gotovo preko noći.“ „Ti želiš da doprineseš preporodu Rusije, zar ne?“ On se slabašno osmehnu.

„Ko bi ikada pomislio da će jednom tamnoputom advokatu koji je odrastao u Južnoj Karolini zapasti tako ozbiljna dužnost?“ „Jesi li blizak sa svojom braćom i sestrama?“ „Raštrkani smo po čitavoj zemlji“, odgovori on, slegnuvši ramenima.

„Previše smo zauzeti da bismo mogli da se posećujemo.“

„Kako su oni prošli? Jesu li uspeli u životu?“ „Jedan brat mi je doktor, drugi računovođa, a sestre rade kao učiteljice.“

„Izgleda da tvoj otac nije tako loše obavio svoj zadatak.“

„To nema nikakve veze s njim. Za sve je zaslužna isključivo moja majka. Ona nas je gurala.“

Iako Akilina nije poznavala Grovera Lorda, podaci koje je dotad prikupila su joj bili dovoljni da izvuče izvesne zaključke. „Možda ste svi zajedno uspeli nešto da naučite iz njegovog primera.“

„Mogao je slobodno da nas poštedi takvih primera“, odgovori Lord, s neskrivenim prezirom u glasu.

„Da li se zbog toga nikada nisi ženio?“

Lord priđe prozoru i zagleda se u sunčano jutro. „Ne baš. Bio sam previše zauzet za takve stvari.“

U daljini se čula tutnjava saobraćaja. „Ni ja se nikad nisam udavala. Želela sam da se posvetim karijeri. Kod nas je teško ostvariti uspešan brak. Za razliku od Amerike, Rusija nije zemlja mogućnosti.“

„Postoji li neka naročita osoba u tvom životu?“

Ona se na trenutak zamisli da li bi trebalo da mu kaže za Tasju, a onda zaključi da bi bilo bolje da to ostavi po strani. „Ne, niko naročit“, odgovorila je.

„Zar stvarno veruješ da obnavljanje ruskog carstva predstavlja odgovor na sve probleme u koje je zapala vaša zemlja?“

Bilo joj je drago što je Lord olako prešao preko te škakljive teme o naročitoj osobi. Možda je primetio njeno oklevanje. „Rusi su navikli da ih neko vodi. Ako ne car, onda neki partijski glavešina ili premijer. Zar je bitno ko vodi narod ukoliko to radi na čestit i mudar način?“

„Neko očigledno želi da nas spreči da dovršimo potragu u koju smo se upustili.

Možda ti ljudi smatraju da bi obnavljanje monarhije moglo da im posluži kao paravan za preuzimanje vlasti?“

„U svakom slučaju, sada su hiljadama milja daleko od nas.“

„Hvala bogu da je tako.“

„Znaš, neprestano razmišljam o Josifu i Vasiliju“, prozbori ona. „Taj starac i njegov nećak su umrli za ono u šta su verovali. Da li bi to učinili da ovo nije stvarno važno?“

Lord priđe polici i izvadi jednu od knjiga. Na prednjoj korici je primetila Raspućinovu fotografiju. Strogo ozbiljno lice, gusta brada i prodorne nedokučive oči. „Ovaj oportunist možda drži ključ za dalju sudbinu tvog naroda. Dugo sam bio ubeđen da je u pitanju običan šarlatan koji se zadesio na pravom mestu u pravo vreme. Ova polica je prepuna knjiga o njemu. Godinama sam iščitavao sve moguće podatke o Raspućinu, verujući da je bio isti kao moj otac. Nikad mi nije palo na pamet da sagledam stvari iz drugačijeg ugla.“ „A sada?“

On ispusti dubok uzdah. „Sada više ni sam ne znam šta da mislim. Sve ovo mi deluje neverovatno. Feliks Jusupov je nekako uspeo da prošvercuje dvoje Romanovih do Amerike.“ Pokazao je na još jednu policu. „Tamo imam nekoliko njegovih biografija. Sve sam detaljno iščitao, ali nisam stekao utisak da je Jusupov bio prevejani manipulator. Pre mi je delovao kao zanesenjak, idealista... kao čovek koji nije bio kadar čak ni da propisno izvrši običan politički atentat.“

Akilina zakorači ka njemu i uze knjigu koju je držao u rukama, zagledavši se u Raspućinovu sliku. „Te oči... ima nečeg u njima. Čak i ovako, dok te posmatraju sa fotografije.“

„Moj otac je stalno govorio da je nemoguće odgonetnuti božansku misteriju. Ranije nisam ozbiljno shvatao tu frazu. Mislio sam daje time samo pokušavao da zadrži svoju pastvu, da ih natera da dođu po još. A sad se iskreno nadam da nije bio u pravu.“

Ona mu se zagleda pravo u oči. „Ne treba da mrziš svog oca.“

„Nisam rekao da ga mrzim.“

„Uopšte ne moraš da kažeš.“

„Naprosto sam kivan zbog onoga što je uradio. Zbog haosa koji je ostavio za sobom. Zbog svog tog licemerja.“

„Ali, možda je tvoj otac, poput Raspućina, takođe nešto zaveštao. Možda si ti njegovo zaveštanje. Da nije bilo njega, ne bi bilo ni gavrana.“
Ti si se baš primila na tu priču, zar ne?“

U stanu je bilo toplo i prijatno tako da je Akilina konačno počela da se opušta.

„Znam samo da se, počev od onog trenutka kada si banuo u moj kupe, osećam potpuno drugačije. Mislim, teško je to objasniti. Ja potičem iz obične ruske porodice. Komunisti su mi ubili baku i uništili živote mojih roditelje. Otkako znam za sebe, posmatrala sam muku i patnju, pitajući se šta ja tu mogu da učinim. A sada se odjednom čini da sve može iz korena da se promeni.“

Lord zavuče ruku u džep i izvadi mesingani ključ koji su pronašli u metalnoj kutiji na grudima Kolje Maksa. Na ključu je bila izgravirana oznaka C.M.B. 716. „Pod uslovom da pronađemo to paklensko zvono i da otkrijemo gde treba da gurnemo ovaj ključ.“

„Čvrsto verujem da ćemo uspeti u tome.“

Lord lagano zavrte glavom. „Drago mi je što bar jedno od nas veruje.“

30.

Moskva, 16:20

Hejz je pažljivo posmatrao Stefana Baklanova. Zakoniti naslednik sedeo za stolom zastrtim svilom, odgovarajući na bujicu pitanja koja su mu postavljali članovi carističke komisije. Velika dvorana palate Granovitaja bila je puna posmatrača i novinara, a vazduh je bio prožet plavičastom izmaglicom duvanskog dima. Činilo se da su svi članovi komisije bili pravi nikotinski zavisnici i da tokom čitavog zasedanja nije bilo trenutka kada za stolom nije gorela nijedna cigara ili cigareta. Baklanov je bio obučen u elegantno tamno odelo, a držanje mu je odisalo strpljenjem i samouverenošću. Činilo se da mu uopšte nije smetalo što su mu članovi komisije postavljali tako dugačka i iscrpna pitanja. Bio je to poslednji krug ispitivanja uoči sutrašnjeg glasanja kojim će biti određena trojica finalista. Na listi carskih pretendenta nalazilo se devet imena. Tri kandidata bila su otpisana već u samom startu, dok su pretenzije druge dvojice bile sporne, tako da je svima bilo jasno da će se glavna bitka voditi između preostale četvorice kandidata koji su se pozivali na snažne krvne veze i na ispunjavanje klauzula propisanih Zakonom o nasleđivanju prestola iz 1797. godine. Prvi krug debate bio je usredsređen na brakove sklopljene od 1918. godine i na razvodnjavanje nekada jakih krvnih linija. Svih devet kandidata je dobilo priliku da se predstavi javnosti. U prvom delu nastupa su mogli da iznesu svoje argumente, a potom su odgovarali na pitanja carističke komisije. Hejz se postarao da Baklanovu pripadne čast da zaključi debatu.

„Neprestano razmišljam o svom slavnom pretku“, rekao je Baklanov u mikrofon tihim ali snažnim glasom. „Ovde, u palati Granovitaja, u istoj ovoj odaji u kojoj smo se danas okupili, jednog davnog januarskog dana 1613. godine okupili su se ruski boljari kako bi odabrali novog cara. Presto je bio upražnjen već dvanaest godina, a zemlja je bila zahvaćena velikim nemirima. Boljari su tada, baš kao i vi danas, postavili jasne i precizne

uslove da bi nakon duge i iscrpne debate presto jednoglasnom odlukom dodelili jednom krhkom šesnaestogodišnjaku Mihailu Romanovu. Zanimljivo je da je vladavina Romanovih otpočela u Ipatijevskom manastiru, gde su Mihail i njegova majka saznali za odluku ruskih boljara, da bi se tri veka kasnije privremeno okončala u kući trgovca Ipatijeva, ili 'kući za posebne namene, kako su je boljševici zvali.“

„Ali“, ubaci se jedan od članova komisije, „zar Mihail nije izabran samo zato što je pristao da se pri donošenju odluka konsultuje sa boljarima i da, suštinski posmatrano, boljarsku Dumu pretvori u narodnu skupštinu? Da li je to i vaš plan?“ Baklanov se promeškolji na stolici, ali njegovo lice ostade srdačno i otvoreno. „To nije jedini razlog zbog koga je moj predak izabran. Boljari su pre glasanja pokušali da oslušnu mišljenje naroda i ustanovili su da je Mihail Romanov uživao veliku popularnost i podršku. Isto se može reći i za ove izbore, poštovani gospodine. Ankete sprovedene na nacionalnom nivou pokazuju da ruski narod podržava moje pretenzije. Ali, kako ne biste stekli utisak da zaobilazim vaše pitanje, daću vam najdirektniji mogući odgovor: Mihail Romanov je živio u vremenu koje se drastično razlikovalo od našeg.

„Rusija je isprobala demokratiju i svi jasno mogu da vide posledice te demokratije. Mi nismo narod koji je navikao da sumnja u svoju vladu. Demokratija nas suočava sa neprestanim izazovima, za koje nas naša istorija očigledno nije pripremila.

Ovde, u Rusiji, ljudi očekuju da vlast uzme direktno učešće u njihovim životima. Zapadna društva propagiraju suprotnu filozofiju.

„Ova zemlja još od 1917. godine ne zna za slavu i uzvišenost. Nekada smo imali najveće carstvo na kugli zemaljskoj, a danas naša egzistencija zavisi od strane pomoći. Teško mi je kad vidim u šta se Rusija pretvorila. Proveli smo skoro osamdeset godina praveći bombe i naoružavajući vojsku dok je naš narod propadao i čamio u bedi i nemaštini. Mislim da je kucnuo čas da se to promeni.“

Hejz je znao da je Baklanov pokušavao da ostavi što upečatljiviji utisak pred kamerama. Televizija je direktno prenosila svako zasedanje carističke komisije, a slika iz palate Granovitaja je posredstvom CNNa, CNBCa, BBCja i Foksa odlazila širom sveta. Baklanovljev odgovor je bio gotovo savršen. Vesto je uspeo da izbegne suštinu pitanja i da umesto toga iznese globalnu poentu. Taj čovek možda nije znao kako se vlada, ali je vraški dobro znao kako se stiče naklonost javnosti. Tada reč preuze drugi član

komisije. „Istoričari tvrde da je Mihailov otac Filaret zapravo vladao Rusijom preko svog sina. Mihail je bio obična marioneta. Da li bi naš narod trebalo da strahuje da će to biti slučaj i sa vama? Da li će neko sa strane kontrolisati vaše odluke?“

Baklanov energično odmahnu glavom. „Uveravam vas, poštovani gospodine, da ni od koga neću tražiti da umesto mene donosi odluke, ali to nipošto ne znači da se neću oslanjati na mudrost i pomoć državnog saveta. Meni je savršeno jasno da jedan autokrata mora imati i podršku vlade i podršku naroda da bi se održao na prestolu.“

Još jedan u nizu sjajnih odgovora, pomisli Hejz.

„A šta je sa vašim sinovima? Jesu li oni spremni da prihvate takvu odgovornost?“ upita isti muškarac.

Ovaj je baš krenuo u presing, pomisli Hejz. Bio je to jedan od pretale trojice članova komisije koji još nisu bili potpuno kupljeni. Prevori su i dalje bili u toku, ali je Hejz pre svega nekoliko sati dobio sta uveravanja da će već do sutradan biti izdejstvovana jednoglaa odluka.

„Moji sinovi su više nego spremni. Moj prvenac shvata svoju odgonost i spreman je da postane ruski carević. Još od rođenja sam ga čavao za tu ulogu.“

„Zar ste tako čvrsto verovali u obnovu carstva?“ „Srce mi je uvek govorilo da će ruski narod jednog dana poželeti vrati svog cara. Svi znaju da je Nikolaj Drugi nasilnim putem, pod žanom pretnjom, bio svrgnut sa prestola. Ruski narod je, protivno svojoj volji, ostao bez svog suverena. Iz nasilja i izdaje se nikada ne može izroditi čast. Iz zla se nikada ne može izroditi dobro. Ruski narod je odlučio da se vrati svojim korenima i danas možemo samo da se nadamo i molimo da smo nešto naučili iz grešaka koje smo počinili u prošlosti. Niko od nas nije rođen zato da bi svoj život posvetio isključivo samom sebi. To naročito važi za one koji su blagosloveni carskim poreklom. Presto ruskog naroda pripada Romanovima, a ja sam najdirektniji živi muški potomak Nikolaja Drugog. Velika počast istovremeno predstavlja i veliki teret, ali sam spreman da ponesem taj teret zarad dobrobiti svog naroda.“

Baklanov podiže čašu i otpi gutljaj vode. Začudo, niko od članova komisije ga nije prekinuo nekim pitanjem ili upadicom. „Mihail Romanov je 1613. godine nerado prihvatio presto“, nastavio je, spustivši čašu na sto, „ali ja uopšte ne nameravam da se pravdam zbog toga što želim da stanem na čelo svog naroda. Rusija je moja domovina. Mislim da sve zemlje, poput

ljudi, imaju svoj pol, a naša je izrazito ženskog roda. Upravo ta snažna ženska priroda je zaslužna za našu plodnost. Jedan od Faberžeovih biografa je, iako je bio Englez, to možda najbolje objasnio: Dajte joj samo seme i podsticaj i ona će sa majčinskom brigom i požrtvovanost[^] na samo sebi svojstven način, odgojiti i odnegovati zadivljujuće plodove. Sad shvatam da je moja sudbina da se postaram da ti plodovi sazru. Svako seme zna kada je kucnuo čas da proklija. I ja znam svoj čas. Ljudi se mogu naterati da se nekoga plaše, ali ne i da nekoga vole. I to shvatam. Ja ne želim da Rusija strahuje od mene. Ne želim da krenem u imperijalistička osvajanja niti da upravljam čitavim svetom. Naša veličajnost, u godinama koje dolaze, sastojće se u tome da našem narodu omogućimo da živi u zdravlju i blagostanju. Više nam nije bitno da proizvedemo toliko oružja da možemo da uništimo hiljadu planeta veličine Zemlje. Ono što treba da nam bude bitno jeste da nahranimo naš narod, da izlečimo boljke koje ga muče, da mu pružimo šansu da pristojno živi i da budućim pokoljenjima predamo u nasleđe snažnu i prosperitetnu državu.“

Taj deo govora bio je prožet emocijama koje su se mogle registrovati i na njegovom licu i u njegovom glasu, što je dodatno impresioniralo Hejza.

„Ne kažem da je Nikolaj Drugi bio bezgrešan. Nikolaj je bio svojeglavi autokrata koji je zaboravio na svrhu svoje vladavine. Danas znamo da je njegova supruga bila donekle odgovorna za njegovo loše rasuđivanje i da je tragična bolest mladog carevića oboje učinila ranjivim i prijemčivim za tuđe uticaje. Aleksandra je po mnogo čemu bila blagoslovena, ali i nerazborita žena. Dopustila je da je Raspućin obrlati svojim pričama, da padne pod uticaj čoveka koga su gotovo svi prezirali kao običnog oportunistu. Istorija je učiteljica života. Ne nameravam da ponovim greške svojih prethodnika. Ovaj narod više ne može da priušti slabe vođe. Naše ulice moraju postati bezbedne, a naše pravosuđe i vlada moraju odisati istinom i samopouzdanjem. Tek tada će ova zemlja moći da krene napred.“

„Poštovani gospodine“, prozbori jedan od članova komisije, „govorite kao da ste sebe već proglasili za cara.“

Bio je to isti onaj muškarac koji ga je uporno provocirao svojim pitanjima.

„Ja sam svojim rođenjem proglašen za cara, poštovani gospodine. Nisam ja odredio da tako bude. Ruski presto pripada Romanovima. To je činjenica koju niko ne može osporiti.“

„Ali, zar se Nikolaj nije odrekao prestola u svoje ime i u ime svog sina Alekseja?“ dobaci drugi glas.

„Mogao je da se odrekne prestola u svoje ime, ali čisto sumnjam bi bilo koji pravnik mogao da kaže da je imao pravo da to učini i u leksejevo ime. Kada je Nikolaj abdicirao u martu 1917. godine, njegov sin je automatski postao car Aleksej Drugi. Nikolaj nije imao baš akvo pravo da oduzme presto svom sinu. Ruski presto pripada Ro anovima, krvnoj lozi Nikolaja Drugog, a ja sam najdirektniji živi uski potomak te loze.“

Hejz je bio više nego zadovoljan nastupom Stefana Baklanova. Baanov je znao da odabere prave reči i pravi trenutak. Bio je dovoljno št i taktičan da istakne svoju poentu a da pri tom nikog ne uvredi.

Stefan Prvi će biti odličan car.

Naravno, pod uslovom da bude umeo da sluša jednako dobro kao o je umeo da zapoveda.

Lord skrenu pogled ka Akilini. Sedeli su u avionu vazduhoplovne komanije Junajted erlajns, na trinaest hiljada metara iznad Arizonske punje. Poleteli su iz Atlante pet minuta posle podneva, što je značilo da e, zahvaljujući petočasovnom letu i tročasovnoj vremenskoj razlici, u Francisko stići nešto posle dva po podne. Lord je u proteklih dvaeset četiri sata prešao tri četvrtine puta oko zemaljske kugle, ali mu je ilo drago što je ponovo bio na američkom tlu ili, tačnije rečeno, iznad jega iako nije bio siguran šta će postići u Kaliforniji. „Sediš kao na iglama“, prozbori Akilina na ruskom. „Obično se ne ponašam tako, ali je ovo vanredna situacija.“ „Htela bih nešto da ti kažem.“ Primetio je da joj je glas zadrhtao.

„Znaš, nisam bila potpuno iskrena prema tebi... malopre, u tvom tanu.“

Lord je bio zbunjen njenim nastupom.

„Pitao si me da li postoji neko naročit u mom životu, a ja sam odgovorila odrično. U stvari, postojao je neko.“

Akilina je delovala tako uzrujano da je gotovo instinktivno odgovorio: „Znaš, ne moraš ništa da mi objašnjavaš.“

„Želim da ti objasnim.“

Lord se nasloni na sedište i zagleda se u nju.

„Zvao se Tasja. Upoznali smo se u školi za izvođače i akrobate. Nikad se nisam zanosila pomišlju da ću moći da se upišem na fakultet. Moj otac je bio cirkuski artista i svi su očekivali da krenem njegovim stopama. Tasja je bio akrobata. Bio je dobar, ali ne dovoljno dobar da se probije u toj profesiji. Uprkos tome, želeo je da se venčamo.“

„Šta se desilo?“

„Tasjina porodica je živela daleko na severu. Pošto nije bio iz Moskve, znali smo da ćemo morati da živimo sa mojom porodicom dok nam država ne dodeli zaseban stan. Prethodno smo morali da dobijemo dozvolu za venčanje i dozvolu da se Tasja naseli u Moskvi. Moja majka je odbila da nam da svoj pristanak.“ Lord je delovao iznenađeno. „Zašto je odbila?“

„Zato što je bila puna gorčine i razočaranja. Moj otac se u to vreme nalazio u radnom logoru. Bila je kivna na njega i nije mogla da se pomiri sa činjenicom daje pokušao da pobegne iz zemlje kako bi se oženio drugom. Kada je videla sreću koja je izbijala iz mojih očiju, odlučila je da zgazi preko toga. Valjda da bi potisnula osećaj vlastitog neuspeha.“

„Zar niste mogli da živite na nekom drugom mestu?“, upita Lord.

„Tasja uopšte nije želeo da razmišlja o toj mogućnosti. Nije hteo da me odvede u neku zabit. Moskva je u to vreme za Ruse predstavljala središte sveta. Svi su hteli da žive u Moskvi. I tako je, bez mog znanja, odlučio da pristupi armiji. Pošto nije uspeo kao akrobata, na raspolaganju je imao samo dve mogućnosti: da postane vojnik ili da se zaposli u nekoj fabrici. Rekao mi je da će se jednog dana, kad sam bude mogao da bira gde će živeti, vratiti po mene.“

„Šta se desilo s njim?“

„Poginuo je u Čečeniji“, odgovorila je nakon kratkotrajnog oklevanja. „Kako se ispostavilo, izgubio je glavu ni za šta jer je sve ostalo isto kao i pre. Nikad nisam oprostila majci zbog onoga što nam je učinila.“ Glas joj je bio pun gorčine.

„Jesi li ga volela?“ tiho upita Lord.

„Jesam, kao svaka mlada i zanesena devojka koja je prvi put u životu spoznala ljubav. Ali, kasnije sam počela da se pitam šta je zapravo ljubav. Za mene je to bilo samo privremeno bekstvo od stvarnosti. Jednom prilikom si me upitao da li zaista mislim da će povratak cara nešto promeniti. Zar može da bude gore od onoga kroz šta smo prošli?“

Lord nije imao snage da porekne njene reči.

„Znaš, ti i ja smo tako različiti“, rekla je. Nije shvatio na šta je mislila.

„Moj otac i ja smo po mnogo čemu slični. Oboje smo ostali uskraćeni za ljubav zbog otadžbine koja se prema nama ponašala kao zla maćeha. Ti, sa druge strane, mrziš svog oca, ali ti je zemlja u kojoj živiš pružila šansu da ostvariš svoje snove. Neverovatno je do kakvih krajnosti može ići ljudski život.“

Da, bila je u pravu, pomisli Lord.

Na međunarodnom aerodromu u San Francisku vrvelo je kao u košnici. Pre polaska su u sportske torbe koje su dobili od Semjona Pašenka spakovali samo neophodan prtljag. Ako u roku od par dana išta ne budu uspeli da saznaju, razmišljao je Lord, stupice u kontakt sa Tejlorom Hejzom i dići ruke od dalje potrage. Nek idu do vraga i Pašenkova fanatičnost i Raspućinova proročanstva! Dok je bio u svom stanu, umalo nije poklekao pred iskušenjem da okrene broj advokatske poslovnice u Džordžiji, ali je u poslednjem trenutku odustao. Želeo je da, dokle god je to bilo moguće, ispoštuje Pašenkove želje, kao i proročanstvo koje je donedavno smatrao pukom koještarijom.

Podigli su svoj prtljag, tiskajući se među masom putnika, a potom krenuli ka izlazu.

Kalifornija se, iza ogromnog staklenog zida, kupala pod blistavom svetlošću sunca.

„Šta ćemo sad?“ upita ga Akilina na ruskom.

Lord ništa nije odgovorio. Pogled mu je bio prikovan za natpis koji je spazio na drugoj strani pretrpanog terminala.

„Idemo“, promrmljao je, zgrabivši Akilinu za ruku i povevši je kroz užurbanu svetinu.

Uputio se ka udaljenom zidu iza pretinaca za prtljag koji je bio preplavljen morem osvetljenih plakata na kojima se reklamiralo sve i svašta od stambenih kredita do najnovijih povoljnosti u obavljanju međugradskih telefonskih razgovora. Zastao je ispred jednog plakata, zapiljivši se u sliku građevine koja je podsećala na hram, na čijem je vrhu je stajao natpis:

KREDITNA I TRGOVINSKA BANKA SAN FRANCISKA
OSNOVANA 1884. GODINE.^{2}

„Šta piše?“ upita Akilina na ruskom.

On joj prevede tekst, a potom izvadi ključ iz džepa i zagleda se u inicijale izgravirane na mesingu. C.M.B.

„Mislim da je ovo ključ sefa koji se nalazi u Kreditnotrgovinskoj banci/ Banka je očigledno postojala još u Nikolajevo doba.“ „Zašto si tako siguran da smo na pravom tragu?“ „Ko kaže da sam siguran?“

„Kako možemo da proverimo da li je to pravo mesto?“

„Dobro pitanje. Moraćemo da smislimo ubedljivu priču da bi nas pustili unutra. Čisto sumnjam da ćemo moći tek tako da ušetamo i da pokupimo

stvari koje su već decenijama zaključane u sefu. Sigurno će nas zasuti bujicom pitanja.“ U glavi je na brzinu premotao raspoložive opcije, trudeći se da razmišlja kao advokat. „Ali, mislim da znam kako bismo mogli da resimo taj problem.“ a izlazu su uhvatili taksi. Vožnja od aerodroma do centra grada porajala je oko pola sata. Potom su se uputili ka hotelu MarioU odmah za finansijske četvrti. Ogromna staklena zgrada je podsećala na džukoks. Lord je odabrao to mesto iz dva razloga: zbog povoljne lokacije zbog dobro opremljenog poslovnog centra.

Nakon što su ostavili prtljag u sobi, Lord povede Akilinu niza steenište, ka prostoriji sa kompjuterskim terminalima. Smestili su se za dan sto i Lord odmah poče da kuca lažni nalog za pristup sefu. Na hu stranice je napisao: OSTAVINSKI SUD OKRUGA FULTON. Na oslednjoj godini pravnog fakulteta radio je kao službenik u ostavinkom odseku jedne advokatske firme tako da je znao kako je trebalo 'a izgleda formalno ovlašćenje za preuzimanje nečije zaostavštine. apisao je nekoliko verzija, a onda se za svaki slučaj prikacio na Inernet. Znao je da je Internet bio preplavljen pravničkim sajtovima na ojima su se mogli pronaći obrasci za pisanje svih zamislivih pravničkih molbi, žalbi, zahteva i naloga. Otvorio je sajt Univerziteta Emori iz Atlante, koji je najčešće koristio, što mu je pomoglo da u tren oka pronađe pravi jezik i stil za lažni dokument koji će gurnuti pod nos znaželjnim bankarskim službenicima.

Kada je štampač izbacio kopiju, okrenuo se ka Akilini. „Sad me dobro slušaj. Ti si kćerka izvesne Zanete Ljudmile. Tvoja majka je nedavno preminula i ostavila ti ključ od bankovnog sefa. Ostavinski sud okruga Fulton u Džordžiji te je proglasio njenim ličnim zastupniom, a ja sam tvoj advokat. Pošto slabo govoriš engleski, povala si me ako bih ti pomogao oko zakonskih formalnosti. Ti, kao ovlašćeno lice, treba da napraviš inventar celokupne zaostavštine svoje pokojne majke, koja uključuje i stvari koje se nalaze u tom sefu.“

Akilina se.osm.ehnu. „Znači, baš kao i u Rusiji? Falsifikovani dokumenti „redstavljaju ubedljivo najefikasniji način da se eliminiše problem.“

Za razliku od utiska koji je ostavljala reklama na aerodromu, Kretna i trgovinska banka nije bila smeštena u nekom granitnom neoklasičnom zdanju, već u modernoj zgradi od čelika i stakla smeštenoj u gradskoj finansijskoj četvrti. Lord je znao imena okolnih visokospratnica. Centar Embarkadero, Ras Bilding i prepoznatljiva Transamerička kula. Takođe je

bio upućen u istorijat finansijske četvrti. Glavnu reč su vodile banke i osiguravajući zavodi, zbog čega je taj deo grada dobio nadimak „Zapadni Vol strit“, ali su se na tom mestu nalazila i sedišta brojnih naftnih kompanija, komunikacionih giganta, mašinskih i elektronskih korporacija i tekstilnih konglomerata. Značajnu ulogu u nastanku finansijske četvrti odigralo je kalifornijsko zlato, a potom i srebro iz Nevade koje je s vremenom postalo jedna od glavnih pogonskih sila u američkom svetu finansija.

Unutrašnjost Kreditnotrgovinske banke predstavljala je pomodarsku kombinaciju laminiranog drveta, teraca i stakla. Privatni sefovi su se nalazili na trećem spratu, gde ih je dočekala stroga elegantno odevena plavokosa službenica. Lord joj pruži mesingani ključ, falsifikovane dokumente i legitimaciju džordžijske advokatske komore. Srdačno se osmehnuo, nadajući se da će uspeti da izbegne nezgodna pitanja. Međutim, ženino lice istog trenutka poprimi izraz koji nije bio nimalo ohrabrujući.

„Mi nemamo sef sa takvom oznakom“, rekla je ledenim glasom.

Lord pokaza ka ključu koji je držala u ruci. „C.M.B. To je vaša banka, zar ne?“

„Da, to su naši inicijali“, mrko procedi službenica, ne pokazujući nameru da kaže išta više od toga.

Lord odluči da proba sa nešto čvršćim pristupom. „Gospođo, gospođica Ljudmila je došla ovde kako bi preuzela zaostavštinu svoje majke. I dalje je uzrujana zbog majčine smrti tako da bih vas ljubazno zamolio da joj ne otežavate stvari. Imamo osnova da verujemo da je taj sef poprilično star. Vaša banka sigurno čuva i stare sefove. Sudeći po vašoj reklami, ova institucija je osnovana još 1884. godine.“

„Gospodine Lorde, ako treba pričaću malo sporije kako biste me bolje razumeli.“ Ta žena mu se se sve manje dopadala. „U ovoj banci ne postoji sef sa brojevanom oznakom 716. Naše oznake su sasvim drugačije. Mi koristimo kombinaciju slova i brojeva. Oduvek smo koristili takav sistem.“

Lord se okrenu ka Akilini i prozbori na ruskom, „Od ove rospije ništa nećemo saznati. Kaže da u ovoj banci uopšte ne postoji sef pod brojem 716.“

„Šta ste joj rekli?“ upita službenica.

„Rekao sam joj da mora da smogne snage da se izbori sa svojim bolom jer ovde očigledno nećemo dobiti nikakav odgovor.“

Lord se ponovo okrenu ka Akilini. „Hajde, rastuži se malo. Mogla bi da pustiš i koju suzu.“

„Podsećam te da sam ja akrobata, a ne glumica.“ Lord joj nežno stisnu ruke.

„Hajde, pokušaj“, rekao je na ruskom. „Možda ćemo uspeti da je smekšamo.“ Akilina se okrenu ka službenici, uputivši joj skrušen bolećiv pogled. „Znate“, prozbori službenica, vraćajući im ključ, „možda bi trebalo da probate u Komercijalnotrgovinskoj banci. To je blizu, otprilike tri ulice odavde.“

„Je li uspelo?“ promuca Akilina. „Šta kaže?“ znatiželjno upita službenica.

„Traži da joj prevedem šta ste rekli.“ Izigravajući saosećajnog advokata, Lord skrenu pogled ka Akilini. „Možda ova kučka nije tako bezdušna kao što izgleda“, rekao je na ruskom, a onda se ponovo prebacio na engleski. „Znate li kada je osnovana ta banka?“

„Koliko znam, prilično je stara“, odgovori službenica. „Osnovana je otprilike u isto vreme kad i naša, krajem devetnaestog veka.“

Komercijalnotrgovinska banka bila je smeštena u širokom monolitnom danju sa rustičnom granitnom osnovom, mermernim eksterijerom i korintskim stubovima na ulazu i predstavljala je upečatljiv kontrast u odnosu na Kreditnotrgovinsku banku i okolne nebudere koji su svojom geometrijom i konstrukcijom svedočili da su poticali iz novijeg doba.

Čim je kročio u zdanje, Lord se zadivljeno osvrnu oko sebe. Atmosfera je neodoljivo podsećala na neku starinsku bankarsku dvoranu. Commerce and Merchants Bank, skr. C.M.B. (prim, prev.)

Stubovi od veštačkog mermera, podovi ukrašeni kamenim mozaikom i blagajne koje su se mogle videti još samo u filmovima sve su to bili ostaci onog davnog doba kada su dekorativne šipke od kovanog gvozda obavljale posao koji je danas bio poveren visokotehnološkim sigurnosnim kamerama.

Uniformisani stražar na ulazu ih je uputio ka kancelariji iz koje se ulazilo u trezor sa privatnim sefovima koji se, kako im je objasnio, nalazio jedan sprat niže, u suterenu zgrade.

U kancelariji su zatekli sredovečnog tamnoputog muškarca sa kosom prošaranom sedim vlasima. Nosio je elegantan prsluk i kravatu, a preko stomaka mu je svetlucao zlatni lanac džepnog sata. Njihov domaćin se predstavio kao Rendal Medoks Džejms, očigledno se ponoseći činjenicom što mu je ime bilo tako zvučno i što se sastojalo od tri dela.

Lord mu je objasnio razlog njihove posete, pruživši mu ključ i falsifikovani nalog ostavinskog suda. Tamnopusi službenik je postavio samo par površnih pitanja, ne istupajući sa bilo kakvim negativnim opaskama ili komentarima, a potom ih je pozvao da krenu za njim. Prošli su kroz glavnu dvoranu i spustili se u suteran. Trezor se sastojao od nekoliko prostranih odaja koje su bile preplavljene nizovima pravougaonih pretinaca od nerđajućeg čelika. Provlačeći se između redova, službenik se uputi ka nizu starih zelenih metalnih sefova koji su bili potamneli od vremena. Katanci su, posmatrani iz daljine, podsećali na crne tačke.

„Ovo su najstariji sefovi koji se nalaze u našem posedu“, objasni Džejms. „Bili su ovde u vreme zemljotresa iz 1906. godine. Ostalo je još samo nekoliko tih starih dinosaurus. Često se pitamo koliko ćemo još čekati da neko dođe i da ih isprazni.“

„Zar nakon izvesnog vremena ne proveravate šta se nalazi unutra?“ upita Lord.

„Zakon ne dopušta tu mogućnost. Sve dok vlasnik sefa redovno isplaćuje godišnji zakup.“

Lord podiže svoj ključ. „Hoćete da kažete da neko još od dvadesetih godina prošlog veka redovno isplaćuje zakup za ovaj sef?“

„Baš tako. U suprotnom bi sef bio proglašen napuštenim i otvoren. Osoba koja je zakupila ovaj sef se očigledno postarala da obaveze prema banci budu podmirene.“

Lord opomenu sebe da se pribere. „Pa, naravno“, promućao je.

Džejms im tada pokaza sef koji je nosio oznaku 716. Sef se nalazio otprilike na polovini zida. Vratanca su bila široka oko trideset i visoka oko dvadeset pet santimetara.

„Ako vam nešto zatreba, gospodine Lorde, biću u kancelariji.“

Lord sačeka da se službenik udalji. Čuo je kako se vrata sa metalnim rešetkama zatvaraju, što je bio znak da su ostali sami. Nestrpljivo je ubacio ključ u bravicu. Otvorio je sef, primetivši da se unutra nalazi još jedna metalna kutija. Izvukao je kutiju napolje i spustio je na obližnji sto od orahovog drveta. Bila je prilično teška. Unutra su pronašli tri purpurne baršunaste vrećice koje su bile u daleko boljem stanju od slične vrećice koju su pronašli u grobu Kolje Maksa. Bile su tu i neke presavijene novine, iz grada Berna u Švajcarskoj, koje su nosile datum 25. septembar 1920. Novine su bile krte od stajanja, ali očigledno nedirnute. Opipao je spoljašnju stranu najduže vrećice, osetivši karakteristične obrise pod

prstima. Brzo je otvorio vrećicu i izvukao još dve zlatne poluge, identične onoj koju su ostavili u pretincu za prtljag na Kijevskom aerodromu, sa identičnom oznakom NR i izgraviranim dvoglavim orlom na vrhu. Potom je dohvatio drugu vrećicu, u kojoj se nalazio neki zdepasti predmet, po svoj prilici kružnog oblika. Odvezao je kožne vrpce i zinuo od zaprepašćenja.

Pred njima je stajalo pocakljeno poluprozirno ružičasto jaje na gips podlozi. Jaje se oslanjalo na prefinjene zelene nožice koje su, kako je ustanovio kad ga je ponnije osmotrio, imale oblik preklopljenih listića sa žilicama koje su po svoj prilici bile napravljene od sićušnih ružičastih dijamanata. Na vrhu je stajala carska kruna, posuta sa još ružičastih dijamanata i ukrašena dragim kamenom koji je podsećao na rubin. Površina jajeta bila je podeljena na četiri dela nizovima dijamanata između kojih su se nalazili ukrasi u obliku đurđevka napravljeni od bisera i dijamanata, sa još pocakljenih prozirnih zelenih listića na zlatnoj podlozi. Jaje je, od krune do nožica, bilo visoko oko petnaest santimetara.

I, što je bilo još zanimljivije, Lord ga je već video.

„Ovo je Faberževo jaje“, ushićeno je rekao. „Carsko uskršnje jaje.“

„Znam“, odgovori Akilina. „Videla sam ih u Carskoj riznici u Kremlju.“

„Ovo jaje je poznato pod nazivom Đurđevak. Bilo je poklonjeno carici Mariji Fjodorovnoj, majci Nikolaja Drugog, za Uskrs 1898. godine. Ali, nešto mi nije jasno. Ovo jaje se nalazilo u jednoj privatnoj kolekciji. Američki milioner Malkolm Forbs otkupio je dvanaest Faberžeovih jaja, od ukupno pedeset četiri za čije se postojanje tada znalo. Njegova kolekcija bila je veća od one u Kremlju. Video sam isto ovakvo jaje na jednoj izložbi u Njujorku...“

Lord zastade u pola rečenice, začuvši zveket gvozdениh vrata na suprotnom kraju prostorije. Prešao je pogledom preko srebrnastih sefova i primetio kako Džejms ide ka njima. Brzo je vratio jaje u vrećicu i povukao kožne vrpce. Zlatne poluge su i dalje bile u vrećici, tako da njih nije morao da krije.

„Da li je sve u redu?“ dobaci službenik.

„Jeste“, odgovori Lord. „Da li biste mogli da nam donesete neku kartonsku kutiju ili kesu u koju bismo mogli da spakujemo stvari iz sefa?“

Službenik pređe pogledom preko stola. „Naravno, gospodine Lorde. Naša banka uvek izlazi u susret svojim klijentima.“

Lord je izgario od želje da što pre vidi šta se još nalazilo u sefu, ali je smatrao da bi bilo mudrije da to obave na nekom bezbednijem mestu. Već

je počeo da se pribojava da je Rendal Medoks Džejms postao previše znatiželjan. Verovatno je u pitanju bila obična paranoja, ali ako se ima u vidu šta mu se sve desilo u prethodna dva dana, njegova paranoičnost bila je više nego opravdana.

Lord je prebacio sadržaj sefa u papirnu kesu sa oznakom Komercijalnotrgovinske banke i potom zajedno sa Akilinom izašao na ulicu. Uхватili su prvi taksi i Lord je rekao šoferu da ih odveze do gradske biblioteke. Bio je tamo tokom jedne od ranijih poseta San Francisku. Ilo je to dostojanstveno trospratno zdanje podignuto krajem devetaestog veka. Zgrada je uspela da preživi čak i razorne zemljotrese 1906. i 1989. godine. Pored tog starinskog zdanja je stajala novija jrada na koju ih je uputila službenica koja je radila na prijavnici. 3rd je u biblioteci pronašao nekoliko knjiga o Karlu Faberžeu, uključujući i katalog u kome su bila navedena sva uskršnja jaja koja su izraena po narudžbini carske porodice.

Uveo je Akilinu u jednu od čitaonica i zaključao vrata, a potom vadio stvari iz papirne kese i rasporedio ih po stolu. Otvorio je jednu [knjiga i pronašao podatak da je u Faberžeovoj radionici bilo naravljeno ukupno pedeset šest jaja, počev od 1885. godine kada je car Jeksandar Treći zatražio od Karla Faberžea da za njegovu suprugu, ricu Mariju, napravi specijalan uskršnji poklon. Uskrs je najveći raznik Ruske pravoslavne crkve kada se vernici pozdravljaju ljubeći i triput u obraz i razmenjuju uskršnja jaja. Faberžeovo jaje je naišlo i tako dobar prijem da je car nakon toga za svaki Uskrs naručivao još po jedan komad. Nikolaj Drugi, Aleksandrov sin koji je stupio na pre»to 1894. godine, nastavio je tu tradiciju, samo što su se u Faberžeovoj adionici sada za svaki praznik izrađivala po dva jajeta jedno za njeovu suprugu Aleksandru, a drugo za njegovu majku.

Svaka od tih unikatnih kreacija, koje su bile napravljene od poakljenog zlata i dragulja, sadržala je uskršnje iznenađenje minijarnu krunidbenu kočiju, repliku kraljevske jahte, voz, mehaničke žiotinjice ili neki drugi prigodan detalj. Od prvobitnih pedeset šest jaja) današnjih dana je opstalo četrdeset sedam, a u tekstu ispod ilustra:ija bilo je navedeno u čijem su se posedu ona trenutno nalazila. Preostalih devet jaja je nestalo tokom boljševičke revolucije i otad više niko lije uspeo da im uđe u trag.

Lord prelista knjigu i na jednoj stranici pronađe veliku fotografiju Jurđevka. U tekstu ispod slike je pisalo:

Majstor Mihail Perčin iz Faberžeove radionice stvorio je ovo čudesno renekdelo. U ovom slučaju, iznenađenje predstavljaju tri minijturna

portreta ruskog cara i velikih kneginja Olge i Tatjane, najstarijih carevih kćeri. Đurđevak se trenutno nalazi u jednoj privatnoj kolekciji u Njujorku.

U knjizi se nalazila ilustracija u boji koja je prikazivala jaje u prirodnoj veličini. Na gornjem delu se nalazio trolist sa tri minijatura portreta koji su se otvarali poput lepeze, dok je na samom vrhu bila smeštena dijamantska kruna ukrašena rubinom. Sva tri ovala sa fotografijama imala su zlatnu poledinu i okvir od ružičastih dijamanta. Središnja fotografija je prikazivala Nikolaja Drugog u carskoj uniformi. Svi detalji bili su savršeno vidljivi careva brada, široka ramena, gornji deo grudnog koša. Sa leve strane se nalazio portret careve najstarije kćeri Olge, koja je bila prikazana kao trogodišnja devojčica, sa anđeoskim lišćem okruženim plavim loknama, dok se sa desne strane nalazila fotografija male Tatjane koja je u to vreme imala nepunih godinu dana. Na poledini svakog portreta je bio ugraviran datum: 5. april 1898.

Lord pažljivo podiže jaje koje su pronašli u sefu i stavi ga pored ilustracije. „Vidiš, potpuno su ista.“

„Samo što naše nema fotografije“, natuknu Akilina.

Lord ponovo skrenu pogled ka knjizi i iščita ostatak teksta, pronašavši podatak da je jaje imalo ugrađen mehanizam pomoću koga se mogla podići lepeza sa fotografijama. Mehanizam se navodno aktivirao okretanjem bisernog dugmeta na zlatnom postolju koje se nalazilo sa strane.

Lord pažljivo osmotri jaje iz sefa i ubrzo primeti detalj na koji je tekst ukazivao. Spustio je nožice na sto i fiksirao jaje kako se ne bi pomeralo, a potom je obazrivo počeo da okreće sićušno dugme. Dijamantska kruna se lagano podiže i ispod nje se pojavi fotografija Nikolaja Drugog, identična onoj koja se nalazila na Đurđevku koji je bio prikazan u knjizi. Potom se rasklopiše i dva mala postranična ovala. Na levom se nalazio muški, a na desnom ženski lik.

Pokušao je još malo da pomeri dugme, ali je to očigledno bilo sve.

Pažljivo se zagledao u slike i gotovo istog trenutka je prepoznao oba lica. Na jednoj slici se nalazio Aleksej, a na drugoj Anastazija. Dohvatio je drugu knjigu i počeo grozničavo da je prelistava, sve dok nije pronašao fotografiju carske dece iz 1916. godine, pre nego što su Romanovi pali u boljševičko zatočeništvo. Nije pogrešio u pogledu identiteta, ali su lica na njihovom uskršnjem jajetu bila svakako starija, a carska deca su nosila izrazito zapadnjačku odeću carević je na sebi imao flanelsku košulju, a

Anastazija svetlu bluzu. Na poledini portretnih ovala ukrašenih zlatom i dijamantima bio je urezan datum: 5. april 1920.

„Vidiš, ovde su stariji“, ushićeno promuća Lord. „Uspeli su da prežive.“

Ispružio je ruku ka novinama i rasklopio požutelu hartiju. Prilično dobro je vladao nemačkim jezikom tako da mu je za oko odmah zapao članak na donjem delu stranice. To je očigledno bio razlog zašto su novine bile ostavljene u sefu. Na vrhu je stajao naslov: ODLAZAK ČUVENOG JUVELIRA. U tekstu je pisalo da je Karl Faberže preminuo prethodnog dana u hotelu Belvi u Lozani. Kako je stajalo u članku, Faberže je nedavno stigao iz Nemačke, gde je prebegao nakon što su boljševici u oktobru 1917. godine preuzeli vlast u Rusiji. Čuvena Faberžeova radionica, kojom je Karl Faberže upravljao punih četrdeset sedam godina, nestala je zajedno sa Romanovima. Sovjeti su konfiskovali radionicu, nadenuvši joj politički korektniji naziv „Radnički komitet bivše Faberžeove kompanije“. Nakon jalovog početnog pokušaja da je prilagode svojim potrebama, bili su primorani da stave katanac na vrata. Novinar je ukazivao da nedostatak carskog pokroviteljstva nije bio jedini razlog za propast čuvene juvelirske radionice. Prvi svetski rat je ispraznio džepove bogate klijentele koja je naručivala Faberžeova remekdela. Članak se okončavao zapažanjem daje privilegovani ruski plemićki stalež po svoj prilici zauvek nestao. Na priloženoj fotografiji se mogao videti Karl Faberže kao oronuo i skrhan čovek.

„Ubacili su novine kako bi dokazali autentičnost“, prozbori Lord.

Okrenuo je jaje i spazio zlatarski žig sa inicijalima juvelira koji ga je napravio: HW. Prelistao je jednu od knjiga i pronašao deo koji je govorio o majstorima koji su radili za Faberžea. Lordu je bilo poznato da Faberže lično ništa nije ni osmišljavao ni pravio. On je bio čovek koji je stajao na čelu konglomerata koji je u svojim najslavnijim danima proizvodio najlepše i najraskošnije predmete od zlata i dragog kamenja koje je svet ikada video, ali su za celokupan dizajn i izradu tih predmeta bili zaslužni njegovi vrhunski majstori. U knjizi se navodilo da je Mihail Perčin, glavni majstor koji je napravio uskršnje jaje Đurđevak, umro 1903. godine.

Njegovo mesto je zauzeo Henrik Vigstrem koji je upravljao radionicom sve do izbijanja Boljševičke revolucije. Vigstrem je preminuo 1923. godine, godinu dana pre Faberžea. Lord je u knjizi pronašao fotografiju Vigstremovog žiga HW koju je uporedio sa inicijalima utisnutim na dnu jajeta koje su pronašli u sefu.

Oznake su bile identične.

Tada je primetio da je Akilina izvadila predmet koji se nalazio u trećoj baršunastoj vrećici. Bila je to još jedna zlatna ploča sa izgraviranim ćirilničnim tekstom. Prišao je Akilini i začkiljio očima, pokušavajući da razluči slova. Na ploči je pisalo:

Gavranu i Orlu: Ova zemlja se pokazala kao dobro utočište. Naslednici naše plemenite loze su bezbedni i čekaju na vaš dolazak. Car vlada, ali ne upravlja. Vi to morate ispraviti. Zakoniti naslednici će ostati nemi sve dok vi ne probudite njihov uspavani duh. Što se tiče despota koji su uništili naš narod, citiraću reči koje je Radišćev izrekao pre više od stotinu godina: „Ne, nećete biti zaboravljeni. Neka ste zanevek prokleti. Neka krv lije u vašim domovima i u vašim himnama i na vašim bojnim poljima. I neka se, u krv ogrezli, za vjeki vjekova u grobu prevrćete.“ Postarajte se da tako i bude.

„Zar je to sve?“, zbunjeno promuca Lord. „Ali, ovo nam ništa ne govori. Staje s tim paklenskim zvonom? Na zapisu koji smo pronašli u Maksovom grobu stoji da nam samo paklensko zvono može pokazati put ka narednim vratima. A ovde se ne pominje ništa nalik tome.“ Podigao je jaje i blago ga protresao. Bilo je prazno. Iznutra nije dopirao nikakav zvuk. Pažljivo je osmotrio njegovu površinu, ali nije primetio bilo kakve linije ili otvore. „Oćigledno je da bi u ovoj etapi potrage trebalo da znamo više od onoga što smo uspjeli da otkrijemo. Pašenko je rekao da su neki delovi tajne s vremenom bili izgubljeni. Možda smo promašili neki stepenik, neku smernicu koja bi nam objasnila šta je to paklensko zvono.“

Podigao je jaje, zagledavši se u tri sićušne fotografije na njegovom vrhu. Ieksej i Anastazija su preživeli. Ovde su pronašli utočište. Naravno, oje su odavno mrtvi, ali su možda ostavili potomke. Ćini mi se da smo korak od toga da ih pronađemo, ali kako ćemo to da učinimo kad smo esto neophodnih informacija dobili samo par zlatnih poluga i basnoovno vredno Faberžeovo jaje?“ Utučeno je odmahnuo glavom. „Jusupov uložio toliko truda.

Ćak je uključio i Faberže, ili bar njegovog posledeg majstora, kako bi nam ostavio ovaj autentićni dokaz.“

„Šta ćemo sad da radimo?“ upita Akilina.

Lord se zavalio na naslon i zamislio se nad njenim pitanjem. Źeleo je joj pruži makar traćak nade, makar nešto što bi podsećalo na nekav odgovor, ali je uspeo da izusti samo dve oćajnićki iskrene reći.

„Nemam pojma.“

Moskva Utorak, 19. Oktobar

Hejz se odsečnim korakom uputi ka telefonu koji je zvonio na noćom stočicu pored hotelskog kreveta. Upravo je izašao iz kupatila, gde istuširao i obrijao, spremajući se za sednicu carističke komisije na joj će biti odlučeno koja će tri kandidata ući u završni krug glasaa. Uopšte nije bilo sumnje da će Baklanov biti među njima, budući a ga je tajni kružok prethodne noći obavestio da je svih sedamnaest nova komisije bilo potkupljeno. Čak je i onaj tvrdokorni mamlaz ji je na prošloj sednici zasuo Baklanova rafalnom paljbom konačno acio karte na sto i rekao svoju cenu. Odgovorio je na četvrto zvono i odmah prepoznao Hruščovljev glas. „Pre pola sata smo imali telefonski poziv iz ruskog konzulata u San FranVaš gospodin Lord je tamo, zajedno sa gospođicom Petrovnom.“

Hejz je bio šokiran tom vešću. „Šta, do đavola, traži tamo?“

„Posetio je jednu banku. Imao je ključ njihovog sefa. Sad bar znamo šta su pronašli u grobu Kolje Maksa. Komercijalnotrgovinska banka je jedna od institucija koje su Sovjeti godinama držali pod prismotrom. KGB je na sve moguće načine pokušavao da uđe u trag carističkom blagu. Bili su uvereni da su zlatne poluge bile deponovane u inostranim bankama, gde su prebačene pre Boljševičke revolucije. Kako se ispostavilo, njihove pretpostavke bile su tačne jer su nakon 1917. godine otkriveni mnogi računi sa milionskim iznosima.

„Hoćete da kažete da vaši ljudi i dalje motre na inostrane banke kako bi se dokopali novca koji je tamo ostavljen pre skoro stotinu godina? Uopšte me ne čudi što je vaša vlada švorcirana. Treba da dignete ruke od jalove rabote i da se uhvatite u koštac sa stvarnošću.“

„Stvarno tako mislite? Ali, pogledajte samo šta se dešava. Možda mi nismo baš takve budale kakvim nas vi smatrate. Mada, ima neke istine u vašim recima. Nakon pada komunizma, ovakvi poduhvati su postali

neisplativi, ali sam ja bio dovoljno mudar da, nakon što smo formirali naše tajno društvo, obnovim stare veze. Naš konzulat u San Francisku već decenijama održava diskretne kontakte sa dve tamošnje banke. Caristički agenti su pre revolucije deponovali novac i dragocenosti u njihove trezore. Srećom, jedan od naših doušnika nas je obavestio da je juče otvoren sef u kome je, po našim pretpostavkama, moglo da se skriva carističko blago.“

„Šta se tačno desilo?“

„Lord i gospođica Petrovna su se pojavili u banci i složili priču kako treba da preuzmu zaostavštinu neke Ruskinje koja je imala sef kod njih. Službenik ništa nije posumnjao sve dok mu nisu pružili ključ jednog od najstarijih sefova koji se nalaze u njihovom trezoru. Naši ljudi odavno drže taj sef pod prismotrom. Lord je napustio banku sa tri baršunaste vreće nepoznatog sadržaja.“

„Znate li gde se trenutno nalaze?“

„Gospodin Lord je pre otvaranja sefa morao da potpiše neke formulare u kojima je ostavio adresu jednog lokalnog hotela. Proverili smo spisak gostiju i ispostavilo se da su on i gospođica Petrovna zaista odseli tamo. Očigledno smatra da mu na američkom tlu ne pretila nikakva opasnost.“

Hejz istog trenutka utonu u grozničavo razmišljanje. Bacio je pogled na sat. U

Moskvi je bio utorak, nešto posle sedam ujutru, što je značilo da je u Kaliforniji još bio ponedeljak, nešto posle osam uveče. Imali su dvanaest sati pre nego što Lord započne novi dan. „Imam ideju“ rekao je. P „Drago mi je što to čujem“ odgovori Hruščov.

Lord i Akilina napustiše lift i krenuše kroz predvorje hotela Mariot. Stvari koje su pronašli u trezoru Komercijalnotrgovinske banke bile su skrivene u podnom sefu u njihovoj hotelskoj sobi. Gradska biblioteka se otvarala u devet ujutru tako da je Lord želeo da što pre ode tamo kako bi proverio još neke podatke i pronašao odgovore koji su im nedostajali ili bar smernice koje će im omogućiti da nastave potragu za potomcima Romanovih.

Ta potraga, u koju se isprva upustio samo zato da bi pobegao iz Moskve, postala je neobično zanimljiva. Mislio je da će nakon posete Starodugu uhvatiti prvi avion za Sjedinjene Države i bataliti čitavu stvar, ali je nakon onoga što se desilo Josifu i Vasiliju Maksu i nakon otkrića do kojih su došli u Starodugu i San Francisku shvatio da je slučaj daleko ozbiljniji

nego što mu se isprva činilo. Sada je bio čvrsto rešen da istera stvari na čistac, mada nije imao ni blagu predstavu kuda će ih to odvesti.

Osim toga, imao je još jedan razlog da nastavi potragu. Razlog lične prirode.

Lord i Akilina su u hotelu Mariot iznajmili samo jednu sobu. Spavali su odvojeno, ali je razgovor koji su prethodne noći vodili odisao prisnošću koju odavno nije osetio. Zajedno su odgledali neku romantičnu komediju. Lord je preuzeo ulogu prevodioca i Akilina je, zahvaljujući njegovim komentarima, iskreno uživala u filmu, a on je uživao i spoznaji da se ta dražesna mlada Ruskinja tako prijatno osećala u njegovom društvu.

Lord je do tada imao samo jednu ozbiljnu vezu, sa devojkom koja je studirala zajedno s njim na Virdžinijskom univerzitetu. Međutim, kako se ispostavilo, ona je bila daleko više zainteresovana za svoju karijeru nego za ljubavnu romansu. Čim je diplomirala, dala mu je šutkartu i zaposlila se u jednoj advokatskoj firmi u Vašingtonu gde je, po Lordovom pretpostavkama, trenutno grabila ka vrhu hijerarhijske lestvice. On se u međuvremenu preselio u Džordžiju i zaposlio se u firmi Pridžen end Vudvort. Zabavljao se sa nekoliko devojaka, ali nijedna od njih nije bila ni prineta Akilini Petrovnoj. Iako nikada nije verovao u sudbinu smatrajući da je prijemčivost za sudbinu bila rezervisana za naivčine koji su se klanjali njegovom harizmatičnom ocu nije mogao poreći činjenicu da su stvari u poslednje vreme poprimile neverovatan obrt. Možda je sudbina ipak uplela prste? Kako je drugačije mogao da objasni da su se zajedno upustili u tu suludu potragu i da se među njima, protivno njihovim očekivanjima, razvila takva privlačnost?

„Gospodine Lorde.“

Lord se trgnu na pomen svog imena. Ko ga je to mogao dozivati u hotelskom atrijumu? Pa, on je bio totalni stranac u San Francisku. Niko izuzev ljudi sa recepcije nije znao kako se zove.

Lord i Akilina zastadoše u pola koraka i okrenuše se u pravcu glasa.

Živahan čovečuljak sa crnom kosom i crnim brkovima krenu ka njima. Bio je obučen u dvoredno odelo sa širokim reverima skrojeno u evropskom stilu. Hodao je odmerenim ujednačenim ritmom, potpomažući se štapom, i nije ubrzao korak kada im se približio.

„Ja sam Filip Vitenko“, rekao je na engleskom. „Radim u ruskom konzulatu.“ Lord se naglo uspravi, osećajući kako ga podilaze žmarci. „Kako ste znali da sam ovde?“

„Šta kažete da negde sednemo? Treba da obavimo jedan važan razgovor.“ Lordu se nije dopadala ideja da ostanu nasamo sa tim tipom. Bilo je bolje da se drže gužve. Osvrnuo se oko sebe i pokazao ka jednom od stočića u hotelskom predvorju.

Kada su se smestili, Vitenko prozbori: „Čuo sam šta se u petak desilo na Crvenom trgu...“

„Molim vas, možete li da govorite na ruskom kako bi gospođica Petrovna mogla da vas razume? Njen engleski nije tako dobar kao vaš.“

„Naravno“, odgovori Vitenko na ruskom, srdačno se osmehnuvši Akilini. „Kao što sam rekao, čuo sam za incident na Crvenom trgu. Znam da je jedan policajac izgubio život i da je moskovska policija za vama raspisala internu poternicu. Smatraju da bi trebalo da im razjasnite neke stvari.“

Lord oseti kako ga obuzima panika.

„Takođe znam da vas je inspektor Orleg uzeo na zub. Gospodine Lorde, meni je savršeno jasno da vi niste krivi za ono što se desilo na Crvenom trgu. Imamo osnovanih razloga da sumnjamo da je upravo inspektor Orleg umešan u taj incident. Stoga mi je naloženo da stupim u kontakt sa vama i da vas zamolim da nam pomognete u istrazi.“

Lord nije bio siguran da je smeo tek tako da nasedne na tu priču. »Još nam niste rekli kako ste nam ušli u trag.«

„Naš konzulat već godinama drži pod prismotrom dve finansijske institucije u ovom gradu. Obe su postojale još u carističko doba tako da su carski agenti u njima deponovali poverene dragocenosti. Pretpostavlja se da je Nikolaj Drugi pre revolucije izneo mnogo zlata iz zemlje. Kada ste vi i gospođica Petrovna juče banuli na vrata obe banke tražeći pristup sefu koji je, po našim pretpostavkama, povezan sa nestalim carističkim blagom, ta informacija je prosleđena našem konzulatu.“

„To je protiv zakona“, odbrusi Lord. „Ovo nije Rusija. Američke banke ne prosleđuju informacije o svojim klijentima.“

Vitenko se ležerno osmehnu. „Znam kakvi su vaši zakoni, gospodine Lorde. Ali, da li vam ti zakoni dopuštaju da koristite falsifikovane sudske naloge kako biste opelješili tuđi sef?“

Lord je shvatio poruku. „Šta hoćete od nas?“

„Inspektor Orleg se već izvesno vreme nalazi pod prismotrom. Sumnjamo da je povezan sa tajnom organizacijom koja vrši direktan uticaj na članove carističke komisije kako bi izdejstvovala pobedu svog

pretendenta. Artemij Beli, mladi advokat koji je nakratko saradivao sa vama, ubijen je upravo zato što se raspitivao o Orlegu i pomenutom udruženju. Nažalost, i vi ste se u tom trenutku zatekli tamo. Ljudi koji su izvršili atentat na Belog strahuju da vam je on možda poverio podatke koje je otkrio, što objašnjava zašto su se okomili na vas. Siguran sam da ljudi koji su pokušali da vas ubiju na prospektu Nikolska i Crvenom trgu...“

„I u vozu kojim sam se vraćao iz Sankt Peterburga.“

„Nisam znao za taj detalj.“

„Koja organizacija pokušava da utiče na odluku carističke komisije?“

„Nadali smo se da ćete nam vi pomoći da dokučimo odgovor na to pitanje. Moja vlada zna samo da su se izvesne osobe okupile s tim ciljem i da je u opticaju ogroman novac. Orleg je, van svake sumnje, povezan sa tom klikom. Po svojoj prilici, ti ljudi pokušavaju da na presto dovedu Stefana Baklanova.“

Vitenkova priča je imala sve više smisla, ali su Lordu bili potrebni odgovori na još mnoga pitanja. „Da li sumnjate da bi u tu igru mogli da budu upleteni i neki američki biznismeni? Moja firma zastupa veliki broj klijenata sa značajnim investicijama u Rusiji.“

„Po našim pretpostavkama, od njih potiče novac kojim se čitava operacija finansira. Nadali smo se da biste i u tom pogledu mogli da nam budete od pomoći.“

„Jeste li razgovarali sa mojim šefom, Tejlorom Hejzom?“

Vitenko energično odmahnu glavom. „Moja vlada nastoji da istraga ostane u strogoj tajnosti. Planiramo da uskoro uhapsimo određene pojedince, ali mi je naloženo da pre toga porazgovaram sa vama kako bismo dobili dodatne informacije. Kad smo već kod toga, jedan moskovski funkcioner takođe bi želeo da porazgovara sa vama.“

To je već bilo previše, pomisli Lord. Uopšte mu se nije dopadala ideja da je neko iz Moskve znao gde se on trenutno nalazio.

Vitenko je očigledno primetio njegovu uznemirenost. „Nemate razloga za strah, gospodine Lord“, rekao je. „Razgovaraćete telefonom. Uveravam vas da sam ovde došao u ime ruske vlade. Pokrenuli smo obuhvatnu istragu kako bismo ustanovili šta se krije iza događaja od prethodnih nekoliko dana. Neophodna nam je vaša saradnja.“

Caristička komisija će za samo dva dana doneti konačnu odluku. Ako postoje bilo kakve neregularnosti u procesu, mi to moramo znati.“ Lord ništa nije odgovorio.

„Rusija ne može okrenuti novi list ako neko tu istorijsku promenu pokušava da sprovede oslanjanjem na stare metode. Ako su članovi komisije potkupljeni, sasvim je moguće da će se Stefan Baklanov nalaziti pod direktnim uticajem ljudi koji su ga doveli na presto. Ni u ludilu ne smemo dopustiti takvu mogućnost.“

Lord skrenu pogled ka Akilini i oči im se na trenutak susretoše. Bilo je očigledno da je Akilina bila ispunjena jednakom strepnjom kao i on. Pa ipak, pošto je Vitenko bio tako raspoložen za razgovor, mogli su bar da pokušaju da izvuku još neki odgovor. „Zašto je vaša vlada toliko zainteresovana za carističko blago? Zar to nije pomalo apsurdno? Zaboga, prošlo je toliko vremena.“

„Po nalogu Nikolaja Drugog, pre izbijanja Boljševičke revolucije iz Rusije su bile iznesene ogromne količine carskog zlata. Sovjeti su smatrali da je njihova dužnost da uđu u trag tom bogatstvu. San Francisco je postao glavni štab ujedinjene savezničke podrške Beloj armiji. Veliki deo carskog zlata bio je deponovan u ovdašnjim poslovnicama londonskih i njujorških banaka i upotrebljen za kupovinu oružja i municije. Ruski emigranti su, zajedno sa bogatstvom iz carske riznice, pohrlili u San Francisco. Naravno, većina emigranata bile su obične izbeglice, ali su neki tu došli sa konkretnijim ciljem.“ Vitenko se promeškolji na stolici, uspravivši se kao proštac. „Tadašnji glavni konzul, koji se otvoreno izjašnjavao kao antiboljševik, imao je direktnog učešća u američkoj intervenciji u ruskom građanskom ratu. Ostvario je značajan profit iz brojnih transakcija koje su se obavljale preko lokalnih banaka. Sovjeti su bili uvereni da se velika količina zlata, koje su oni smatrali svojim, i dalje nalazila ovde. A onda, ne treba zanemariti ni slučaj pukovnika Nikolaja F. Romanova.“

Boja i ton njegovog glasa su ukazivali da je u pitanju bio značajan detalj. Vitenko zavuče ruku u džep sakoa i izvadi kopiju novinskog članka objavljenog u San Francisco egzemineru 16. oktobra 1919. godine. Članak je govorio o dolasku ruskog pukovnika koji je nosio isto prezime kao i pripadnici svrgnute carske porodice. Pukovnik Romanov je navodno putovao za Vašington kako bi izdejstvovao američku pomoć za Belu armiju.

„Njegov dolazak je podstakao veliku uzrujanost u San Francisku. Ovdašnji konzulat je pomno motrio na njegove aktivnosti. I dalje imamo originalnu dokumentaciju o tom slučaju. Ni dan danas nije poznato da li je taj čovek zaista bio jedan od Romanovih. Mnogi pretpostavljaju da se naprosto predstavljao tako kako bi pobudio pažnju. Nekim čudom je

neprestano uspevao da zametne trag ljudima koji su ga pratili tako da nemamo ni najblažu predstavu šta je radio i kuda je išao. Uspeli smo samo da saznamo da je u to vreme otvoreno nekoliko računa, jedan od njih u Komercijalnotrgovinskoj banci, i da su zakupljena četiri sefa, između ostalog i sef pod brojem 716, koji ste vi juče otvorili.“

Znači, u tom grmu leži zec, pomisli Lord. Ništa nije bilo slučajno. I ništa se nije dešavalo nasumice.

„Da li biste bili ljubazni da mi kažete šta se nalazilo u toj kutiji, gospodine Lorde?“ Lord mu i dalje nije dovoljno verovao da bi odao tu informaciju. „Još nije kucnuo čas da vam to otkrijem.“

„Možda biste to mogli da kažete vladinom predstavniku iz Moskve?“

Lord ništa nije odgovorio. Činilo se da je Vitenko ponovo osetio njegovu kolebljivost. „Gospodine Lorde, bio sam potpuno iskren prema vama. Nemate ni najmanjeg razloga da sumnjate u moje namere. Sigurno shvatate da je logično da ruska vlada bude upućena u ono što se dešava.“

„A vi sigurno shvatate zašto sam tako obazriv. Poslednjih nekoliko dana nosim glavu u torbi. Atentatori me saleću sa svih strana. Osim toga, niste mi još rekli kako ste uspeli da nas locirate?“

„U formularu koji ste popunili u banci naveli ste da ste odseli u ovom hotelu.“

Dobar odgovor, pomisli Lord.

Vitenko zavuče ruku u džep i izvadi vizitkartu. „Shvatam vaše oklevanje, gospodine Lorde. Ovo je broj preko koga možete da me kontaktirate. Svaki taksista zna gde se nalazi ruski konzulat. Vladin predstavnik iz Moskve će pozvati u pola tri po podne, po ovdašnjem vremenu. Ako želite da razgovarate s njim, svratite do moje kancelarije. A ako ne želite, više vas nećemo uznemiravati.“

Lord uze karticu i zagleda se u Vitenka, ni sam ne znajući šta bi trebalo da uradi.

Lord je, praćen Akilininim zabrinutim pogledom, nervozno marširao po hotelskoj sobi. Jutro su proveli u gradskoj biblioteci iščitavajući stare novine u kojima su pronašli nekoliko članaka o pukovniku Nikolaju E Romanovu. Pukovnik je posetio San Francisko u jesen 1919. godine. U člancima nisu pronašli ništa naročito samo tračeve, nagađanja i društvene vesti tako da je Lord već bio na ivici nerava. Takođe su ustanovili da se Đurđevak i dalje nalazio u jednoj privatnoj zbirci, što je samo doprinosilo misteriji. Ako je jaje i dalje bilo tamo, kako se onda u njihovim rukama

obreo duplikat koji je bio potpuno identičan po svakom detalju, izuzev po fotografijama?

Nakon laganog ručka u jednom od uličnih kafea, vratili su se u hotel. Lord još nije prozborio ni jednu jedinu reč o Filipu Vitenku i njegovom predlogu. Akilina je pažljivo posmatrala Vitenka dok je razgovarao sa Lordom, pokušavajući da proceni njegovu iskrenost, ali nije uspela da donese bilo kakav konkretan sud.

Skrenula je pogled ka Lordu. Majls Lord je bio privlačan i naočit muškarac. Činjenica da je bio „obojen“ uopšte joj nije smetala, uprkos predrasudama kojima je bila zadojena u detinjstvu. Delovao je kao iskren i čestit čovek kome je sudbina dodelila izuzetno ozbiljan zadatak. Proveli su već pet noći u istoj sobi, a on joj nijednom rečju ili gestom nije nagovestio da bi mogao da ima bilo kakve nepristojne namere. Što je bilo neobično, budući da su njeni saradnici iz cirkusa i muškarci sa kojima se družila van posla gotovo po pravilu bili opterećeni seksom.

„Akilina.“

Podigla je glavu, zagledavši mu se pravo u oči. „Gde si odlutala?“ nežno je upitao. Kako je mogla da mu kaže šta joj se u tom trenutku vrzmalo po glavi? Kako bi on to shvatio? Zato je odlučila da načne temu koja ih je podjednako tištila. „Filip Vitenko mi je delovao iskreno.“

„I meni, ali to ne mora ništa da znači.“

Lord se spusti na ivicu kreveta, držeći Faberžeovo jaje. „Nešto nam očigledno nedostaje. Neki detalj koji je s vremenom izgubljen. Čini mi se da smo se obreli u ćorsokaku.“

Uprkos tome, Akilina je uspela da mu pročita misli. „Nameravaš da odeš u konzulat?“

Lord skrenu pogled ka njoj. „Čini mi se da nemam drugog izbora. Ako neko pokušava da izigra carističku komisiju, moram pomoći da se stvari isteraju na čistac.“

„Ali, šta možeš da im kažeš? Ti ne znaš ko stoji iza te ujdurme.“

„Zanima me šta ću saznati od tog tipa iz Moskve. Možda će te informacije biti od značaja za mog poslodavca. Nemoj zaboraviti daje moj prvobitni zadatak bio da podržim pretenzije Stefana Baklanova. Moram da budem korektan prema svojoj firmi i da obavestim svog šefa šta se dešava.“

„Onda idemo zajedno.“

„Ne dolazi u obzir. Odlučio sam da svesno prihvatim rizik, ali bi bilo suludo da oboje odemo tamo. Ti treba da spakuješ stvari i da se preseliš na

neko bezbednije mesto. Napusti hotel, ali nipošto kroz glavni ulaz. Najbolje je da izađeš kroz garažu. Postoje velike šanse da se nalazimo pod prismotrom. Neko bi mogao da krene za tobom, što znači da ne smeš da ideš direktno u novi hotel. Idi zaobilaznim putem, malo švrljaj po gradu. Menjaj prevoze. Idi malo podzemnom železnicom, malo autobusom, malo taksijem. Par sati se movaj tamoamo kako bi zametnula trag. Ja ću biti u konzulatu u pola tri. Pronađi neku javnu govornicu i nazovi me oko pola četiri. Ako ti se ne javim ili ti kažu da sam trenutno zauzet ili da sam već otišao, pritaji se i otvori četvoro očiju.“

„Znaš, to mi se uopšte ne dopada.“

Lord ustade sa kreveta i priđe stolu na kome je ležala baršunasta vrećica. Ubacio je jaje unutra, a onda se ponovo okrenuo ka njoj. „Ni meni se ne dopada, Akilina, ali nemamo drugog izbora. Ako se negde »Krivaju direktni potomci Romanovih, ruska vlada mora znati za to. Ne možemo da se upravljamo isključivo po smernicama koje je Raspućin ostavio pre toliko decenija.“

„Ali, nemamo ni najblažu predstavu u kom pravcu bismo mogli da nastavimo potragu.“

„Ako obznanimo podatak da su Aleksej i Anastazija preživeli pokolj, njihovi potomci bi mogli sami da se jave. Danas postoje DNK analize tako da je lako ustanoviti da li se radi o pravim potomcima ili o prevarantima.“

„Rećeno nam je da to moramo da obavimo sami.“ „Ti si Orao, a ja sam Gavran, zar ne? Što znači da možemo sami da stavljamo pravila.“

„Cisto sumnjam. Ubeđena sam da nas dvoje moramo bez ićije pomoći pronađemo careve naslednike, onako kako je starec predskazao.“ Lord se nasloni na sto.

„Ruski narod mora saznati istinu. Zar vi si nikad ne možete da se oslonite na iskrenost i otvorenost? Mislim bi ovo trebalo da prepustimo ruskoj vladi i ameriĉkom Stejt deparntu. Neka se oni uhvate u koštac s tim. Razgovaraću s tim tipom iz skve i reći mu sve što znam.“

Akilinino srce se ispuni još većom strepnjom. Nije bila sigurna da Lord odabrao pravi put. Ona bi se pre opredelila za anonimnost u im je pružio grad u kome je živelu na stotine hiljada ljudi. A et, možda je on bio u pravu. Možda bi trebalo da alarmiraju ljude ržavnih službi koji će nešto moći da preduzmu pre nego što carika komisija proglasi Stefana Baklanova, ili nekog drugog nelegitiog pretendenta, za novog cara svekolike Rusije. „Moj zadatak se sastojao u tome da išćeprkam podatke koji bi moda ugroze

Baklanovljeve pretenzije. Mislim da sam pronašao sadovoljno dokaza da on ne može da bude novi ruski car. Čovek za >ga radim mora što pre saznati šta smo otkrili. Previše toga je stavio na kocku, Akilina.“

„Uključujući i tvoju karijeru?“ natuknu ona. Lord na trenutak začuta. „Možda.“

Želela je da mu postavi još par pitanja, ali je odustala od te ideje. Bilo je očigledno da je Lord već doneo odluku i da nije imao nameru da se predomisli. Ostalo joj je samo da veruje da je znao šta radi.

„Kako ćeš me pronaći kad budeš napustio konzulat?“ upitala je.

On podiže jednu od brošura sa gomile koja je stajala na stolu. Šarenu knjižicu sa slikom zebre i tigra na prednjoj strani.

„Zoološki vrt radi do sedam uveče. Tamo će nam biti zborna mesto. Naći ćemo se kod kaveza sa lavovima. Tvoj engleski je dovoljno dobar da se snađeš. Ako ne budem došao do šest, idi pravo u policiju i sve im ispričaj. Traži da smesta pozovu nekog iz Stejt departmenta. Čovek za koga radim se zove Tejlor Hejz. Trenutno je u Moskvi, sa carističkom komisijom. Kaži im da obavezno stupe u kontakt s njim. Objasni im sve, do poslednjeg detalja. Kad me budeš nazvala na broj konzulata, traži da razgovaraš lično sa mnom. Ako ti se ne javim, ne veruj ni jednu jedinu reč, šta god da ti kažu. Pretpostavi da se desilo najgore i uradi ono što sam ti rekao. Dogovoreno?“

Akilini se taj plan uopšte nije dopadao i to mu je otvoreno rekla.

„Razumem te“, odgovori on. „Nijedno od nas ne može da zna šta se stvarno dešava. Možda je naša strepnja bezrazložna. Vitenko nije delovao iskreno. Osim toga, više nismo u Moskvi. Ovde bi trebalo da budemo bezbedniji. A opet, moramo da ostanemo realistični. Ako je u pitanju nešto stvarno krupno, još krupnije nego što smo donedavno pretpostavljali, čisto sumnjam da ćemo se ponovo sresti.“

32.

Ruski konzulat se nalazio u elitnom delu grada, zapadno od finansijskog središta, nedaleko od kineske četvrti i bogataškog Nob Hila. Bila je to dvospratna zgrada sa fasadom od crvenkastosmedeg peščara i malom postraničnom kulom, smeštena na uglu prometne raskrsnice. Balkoni na spratu bili su ukrašeni kitnjastim metalnim balustradama, a krov je bio obrubljen elementima od livenog gvožđa. Lord je do konzulata stigao taksijem. Vetar je duvao sa okeana, potiskujući maglu ka kopnu, a vazduh je bio tako svež da je osećao kako mu se jeza spušta niz kičmu. Platno je vožnju i krenuo stazom od cigle koja je vodila ka granitnom stepeništu. Pred ulazom su stražarila dva ponosita mermerna lava. Na bronzanoj ploči pričvršćenoj za kameni zid je stajao natpis: KONZULAT RUSKE FEDERACIJE.'

Kročio je u predvorje obloženo lamperijom od zlatne hrastovine i ukrašeno prefinjenim statuama i podnim mozaicima. Uniformisani stražar mu je rekao da se popne na sprat, objasnivši da ga Filip Vitenko čeka u svojoj kancelariji.

Vitenko se srdačno rukovao s njim, a potom mu pokazao da sedne na jednu od stolica tapaciranih brokatom. „Drago mi je što ste odlučili da saradujete sa nama, gospodine Lorde. Naša vlada vam je zahvalna zbog toga.“

„Iskreno da vam kažem, gospodine Vitenko, uopšte se ne osećam prijatno, ali sam smatrao da bi trebalo da vam izađem u susret.“

„Preneo sam vašu strahovanja našim zvaničnicima u Moskvi. Zamolili su me da vam kažem da nemaju nameru da vrše bilo kakav prisak na vas. Savršeno dobro shvataju vašu situaciju i žao im je što ste lusiji doživeli takve neprijatnosti.“ Vitenko dohvati paklicu cigareta i pruži je ka Lordu, ali on odbi njegovu ponudu. Vazduh je bio prožet oporim mirisom duvanskog iima, što je svedočilo da je Vitenko bio strastveni pušač.

„Znate, i ja bih voleo da mogu da batalim duvan“, objasni Vitenko, urajući filter u dugu srebrnu muštiklu. Zapalio je cigaretu i tanka Liga dima zaleprša ka tavanici.

„Sa kim tačno treba da razgovaram?“, upita Lord. „Sa predstavnikom ruske vlade koji radi u Ministarstvu pravde, oznaavao je Artemija Belog. Njegovo ministarstvo već sprema nalog i hapšenje Feliksa Orlega i nekolicine njegovih saradnika, a on se nazi na čelu te operacije. Stupili smo u kontakt sa vama kako bismo doili informacije koje će nam omogućiti da te kriminalce konačno saamo u škripac.“

„Da li je caristička komisija upozorena?“

„Predsedavajući je svestan šta se dešava, ali se iz razumljivih razloga ništa ne srne plasirati u javnost. To bi samo ugrozilo istražni proces. Naša politička situacija je prilično delikatna, a zasedanje carističke komisije se bliži kraju, što dodatno otežava stvari.“

Lord je počeo da se opušta. U Vitenkovim recima i postupcima nije primetio nikakav signal za uzbunu, tako da mu se činilo da se obreo na bezbednom terenu. Zvonjava telefona zapara tišinu koja je nakratko zavladała u kancelariji. Vitenko odgovori na ruskom, naloživši operateru da prosledi poziv. Spustio je slušalicu i pritisnuo dugme na aparatu. Iz spikerfona se začu muški glas.

„Gospodine Lorde, ja sam Maksim Zubarev. Radim u ruskom ministarstvu pravde.

Kako se osećate? Znam da ste poslednjih dana imali velikih neprijatnosti.“ Lord se upita kako je taj tip znao da on govori ruski, ali se odmah priseti da se Vitenko čuo s njim i da mu je verovatno prosledio taj podatak. „Za sada sam dobro, gospodine Zubareve. Vi ste baš poranili.“

Njegov sagovornik se srdačno nasmeja u mikrofon. „Da, u Moskvi je sad gluvo doba, ali situacija ne dopušta bilo kakvo odlaganje. Znae, kada smo čuli da ste u San Francisku, odahnuli smo od olakšanja. Strahovali smo da su ti kriminalci možda uspeli da vam uđu u trag.“

„Koliko sam shvatio, oni su jurili Artemija Belog.“

„Artemij je radio za mene. Lično sam ga zamolio da se priključi istrazi tako da se osećam donekle odgovornim za njegovu smrt. Iskreno rečeno, isprva nisam shvatao da imamo posla sa tako mo nim i opasnim protivnicima, što je Artemij platio životom. Mislim ću se čitavog života kajati zbog svoje nepromišljenosti.“ Lord odluči da pređe pravo na stvar. Možda će nešto uspeli iščeprka. „Smatrate li da postoje neregularnosti u radu caristf komisije?“

„I dalje nismo sigurni, ali imamo osnovanih razloga za sumnju. N damo se da korupcija još nije otišla tako daleko i da ćemo moći na vreme da

intervenišemo. Isprva smo verovali da će klauzula o jednoglasnoj odluci sprečiti bilo kakve zloupotrebe, ali sad strahujemo da je ona samo doprinela da ulog postane još veći jer bi ljudi koji stoje iza te zavere morali da obezbede ogroman novac da bi potkupili sve članove komisije.“

Ja radim za Tejlora Hejza, američkog advokata koji zastupa brojne strane investitore u Rusiji...“ „Poznajem gospodina Hejza.“

„Da li biste mogli da stupite u kontakt s njim i da mu kažete gde se Jazim?“

„Naravno, ali bih vas zamolio da prvo vi meni nešto kažete. Zanima me dve stvari. Zašto ste došli u San Francisco i zašto ste otvorili ef u Komercijalnotrgovinskoj banci?“ Lord se zavalio na naslon. „Nisam siguran da ćete mi poverovati.“ „Ne budite tako skeptični. Zašto mi ne dopustite da donesem vlaiti sud?“

„Došao sam ovde kako bih pronašao direktne potomke Romanovih.“ Na drugoj strani zavlada tajac. Vitenko se zaprepašćeno zapilji u njega. „Da li biste to mogli malo detaljnije da objasnite, gospodine orde?“ prozbori glas iz spikerfona.

„Aleksej i Anastazija Romanov su po svoj prilici uspeli da preve pokolj u Jekaterinburgu, nakon čega ih je Feliks Jusupov prebacio u Ameriku. Jusupov je time ispunio proročanstvo koje je Raspućin 16. godine izrekao pred caricom Aleksandrom. Pronašao sam pili dokaz o tome u moskovskom arhivu.“ „Kakav dokaz?“

Ali, pre nego što je Lord stigao da odgovori, sa druge strane proora se začu sirena ambulantnih kola što ne bi bilo nimalo neobično i isti zvuk nije dopirao i iz spikerfona. Lord je istog trenutka shvatio implikacije. Skočio je sa stolice i jurnuo ka vratima. Vitenko počeo da ga doziva.

Lord otvori vrata, nabasavši pravo na iskeženo lice svog starog poznanika Zrikavog. Iza njega je spazio Feliksa Orlega. Zrikavi ispruži pesnicu prema ga posred lica. Lord se zateturao ka Vitenkovom radnom stolu, očekujući kako mu krv šiklja iz nozdrva. Vid je počeo da mu se muti. Orleg se ustremi ka njemu i počeo da ga udara.

Pao je na parket. Neko je nešto rekao, ali više nije mogao da registruje reci. Iako je pokušao da zadrži svest, samo trenutak kasnije je uronio u neprozirnu tminu.

33.

Lord otvori oči, primetivši da je vezan za istu stolicu na kojoj je sedeo dok je razgovarao sa Vitenkom. Ruke i noge su mu bile fiksirane za naslon i nogare, a usta prelepljena komadom široke trake. Nos mu je bio razbijen, a džemper i farmerice poprskani krvlju. Desno oko mu je bilo natečeno tako da je isprva uspeo da nazre samo zamućene obrise trojice muškaraca koji su stajali pred njim.

„Probudite se, gospodine Lorde.“

Začkiljio je, pokušavajući da prepozna muškarca koji mu se obratio. Bio je to Orleg. Govorio je na ruskom.

„Znam da me razumete. Budite ljubazni i dajte mi neki znak da čujete šta vam govorim.“

Lord lagano klimnu glavom.

„Odlično. Baš mi je drago što vas ponovo vidim, gospodine Lorde. I to baš ovde u Americi, u zemlji beskrajnih mogućnosti. Divno mesto, zar ne?“

Zrikavi zakorači ka njemu i tresnu ga pesnicom između nogu. Talas nepodnošljivog bola mu se razli duž kičmenog stuba, nateravši mu suze na oči. Došlo mu je da zaurla, ali mu traka na ustima nije dopuštala da čak ni to učini. Mogao je samo da šišti i da sopće dok je očajnički udisao vazduh kroz okrvavljene nozdrve.

„Prokleti čornif, procedi Zrikavi.“

Ponovo je zamahnuo pesnicom, ali ga Orleg uhvati za ruku. „Dosta. Neće nam biti ni od kakve koristi ako ga ubiješ.“ Inspektor odgurnu Zrikavog u stranu i priđe Lordovoj stolici. „Gospodine Lorde, moj saradnik vas je uzeo na zub, što nije nimalo čudno ako se ima u vidu da ste mu nedavno poprskali oči aerosolom i tresnuli ga metalnom kutijom po tintari. Da se on pita, zgazio bi vas kao bubašvabu, a ja verovatno ne bih imao ništa protiv da moji poslodavci ne žele određene informacije. Zato su mi naložili da vam prenesem da će vam poštediti život ukoliko pristanete da saradujete sa nama.“ Lord mu ni na trenutak nije poverovao.

„Ne verujete mi?“ upita Orleg, pročitavši podozrivost koja je izbijala iz njegovih očiju. „Odlično. Bar se ne zanosite jalovim nadama. Naravno,

obojica znamo da ćete umreti. To je neminovnost. Ali, ako budete poslušni, bar ćete moći da birate kako ćete umreti.“ Lord je, kroz miris vlastite krvi, mogao da oseti vonj jeftinog alkohola koji je ruski inspektor širio oko sebe. „Imate dve mogućnosti. Metak u glavu, što je brza i laka smrt. Ili ovo.“ Orleg ispruži kažiprst na kome je visio komad lepljive trake, a potom strgnu traku sa prsta i prelepi je preko Lordovog slomljenog nosa.

Talas bola mu ponovo natera suze na oči, ali je to bila prava sitnica u odnosu na potpuni nedostatak kiseonika. Traka na nosu i ustima je blokirala dotok vazduha, a kiseonik koji mu se zadržao u plućima nije još dugo mogao da ga održi u životu.

Nije mogao ni da udahne ni da izdahne, a koncentracija ugljendioksida je u tren oka postala tako visoka da je svest počela da mu se muti. Osetio je takav pritisak u glavi daje mislio da će mu se oči rasprsnuti. Već mu se činilo da ga prekriva teška crna zavesa kada je Orleg ispružio ruku i strgao traku sa nosa.

Lord očajnički počeo da uvlači vazduh u pluća.

Krv mu je curila niz grlo sa svakim udahom. Usta su mu i dalje bila zalepljena tako da nije mogao da je ispljune već samo da je proguta. Nastavio je da diše kroz nos, opijajući se tim osećajem na koji ljudska bića u normalnim situacijama uopšte ne obraćaju pažnju.

„Mogućnost broj dva nije naročito prijatna, zar ne?“ podrugljivo upita Orleg. Da je bilo moguće, zadavio bi Feliksa Orlega golim rukama. Bez trenutka oklevanja, bez trunke grižnje savesti. Orleg ponovo pročita njegove misli.

„Vi me baš mrzite, zar ne? Da možete, rado biste me ubili. Nažalost, ta prilika vam se nikad neće ukazati. Kao što sam rekao, vaša sudbina je zapečaćena. Ostaje vam samo da odaberete da li želite laku ili tešku smrt. I da li će vam se Akilina Petrovna pridružiti.“

Lord se trgnu na pomen Akilininog imena.

„Da, mislio sam da će to pobuditi vašu pažnju.“

Filip Vitenko zakorači ka Orlegu. „Da niste malo preterali? Kad sam se čuo sa vašim pretpostavljenima iz Moskve, niko nije pominjao ubistvo.“

Orleg se srdito okrenu ka njemu. „Bilo bi vam pametnije da držite jezik za zubima.“

„Šta vi mislite, s kim razgovarate?“, zarezala Vitenko. „Ja sam ovde glavni konzul Neću dopustiti da mi jedan moskovski rnilicajac izdaje naređenja.“

„Ma, šta kažete?“ Orleg domahnu Zrikavom. „Skloni mi ovog idiota s očiju.“

Zrikavi zgrabi konzula i odvuče ga u stranu. Vitenko odgurnu njegove ruke sa sebe i krenu ka vratima, peneći od besa. „Iz ovih stopa ću pozvati Moskvu. Uopšte mi se ne sviđa vaš nastup. Nešto ovde ne štima.“

Ulazna vrata se otvoriše i u kancelariju kroči stariji muškarac izduženog spljoštenog lica čije su smežurane oči svetlucale kao izglangani novčići. Na sebi je imao tamno poslovno odelo.

„Konzule Vitenko, uopšte nema potrebe da zovete Moskvu. Jesam li dovoljno jasan?“

Vitenko zastade kao ukopan. Istog trenutka je prepoznao njegov glas. Bio je to muškarac koji je govorio preko spikerfona. Skrušeno je povio glavu i krenuo ka uglu.

Muškarac priđe vezanom Lordu. „Ja sam Maksim Zubarev. Malopre ste razgovarali sa mnom. Naše malo lukavstvo se očigledno izjalovilo.“

Orleg se povuče unazad. Bilo je očigledno da je Zubarev vodio glavnu reč.

„Inspektor je bio u pravu kad vam je rekao da ćete umreti. Nažalost, niste nam ostavili drugog izbora. Mogu samo da vam obećam da ćemo, ako pristanete na saradnju, poštediti gospođicu Petrovnu. Nema razloga da nju uplićemo u ovo. Naravno, pod uslovom da ne zna neki podatak koji bi mogao da ugrozi našu operaciju. Ako želite da je spasite, treba samo da nam kažete ono što ste saznali. Sad ću zamoliti inspektora Orlega da vam skine tu traku sa usta.“ Zubarev dade znak Zrikavom i mafijaš istog trenutka priđe vratima i zatvori ih. „Nadam se da ćete nas poštediti nepotrebne vike. Prostorija je zvučno izolovana tako da vas niko ne može čuti. Prizovite se pameti i recite nam ono što nas zanima. Ako budem zaključio da ste iskreni, zaboravićemo na gospođicu Petrovnu.“

Zubarev se povuče unazad i Orleg strgnu traku sa Lordovih usta. Lord razgiba ukočenu vilicu, zureći u pod.

„Da li se sad bolje osećate, gospodine Lorde?“ upita Zubarev. Lord ništa nije odgovorio.

Zubarev privuče jednu od stolica i sede, zagledavši se pravo u njega. „A sad mi lepo ispričajte ono što ste pokušali da mi kažete preko telefona. Kakve ste to dokaze pronašli? Šta vas je navelo na zaključak da su leksej i Anastazija uspeli da uteknu od boljševika?“ „Baklanov je vaš čovek, zar ne?“

Zubarev ispusti težak uzdah. „Ne shvatam zašto je to bitno, ali ću udovoljiti vašoj znatiželji. Da, mi nameravamo da postavimo Baklanova na presto, a jedino što nam se može isprečiti na putu je pojava direktnog naslednika Nikolaja Drugog.“

„U čemu je svrha vaše operacije?“

Zubarev prasnu u smeh. „U stabilnosti, gospodine Lorde. Mi zapravo svima pokušavamo da učinimo uslugu. Obnova ruskog carstva bi mogla značajno da utiče ne samo na moje lične interese, već i na interese brojnih drugih pojedinaca i poslovnih korporacija. Zar vi upravo zbog toga niste poslali u Moskvu?“

„Nisam imao predstavu da je Baklanov obična marioneta.“ „Baklanov je svojevoljno pristao da bude marioneta, a mi smo ljudi koji vesto vuku konce. Rusija će prosperirati pod njegovom vladavinom, baš kao i svi mi.“

Zubarev pređe pogledom preko svojih noktiju, a onda se ponovo apilji u Lorda.

„Znamo da je gospođica Petrovna u San Francisku, nada je u međuvremenu napustila hotel. Poslao sam ljude u potragu za njom. Ako je pronađemo pre nego što mi budete rekli ono što želim da čujem, nećemo imati ni trunke milosti. Dopustiću svojim saradnicima da se malo zabave s njom i da sami odluče kakva će je sudbina zadesiti.“

„Ovo nije Rusija“, odbrusi Lord.

„U pravu ste, ali to uopšte ne mora da se desi ovde. Imamo avion koji nas čeka na aerodromu. Ruska milicija želi da sasluša gospođicu Petrovnu tako da su sve formalnosti već sređene. Vaši carinici nam neće praviti nikakve probleme. Federalni biro nam je čak ponudio pomoć. Međunarodna saradnja je tako divna stvar, zar ne?“

Lord je savršeno dobro znao kako je morao da postupi. Mogao je samo da se nada da će Akilina, kad bude shvatila da se on neće pojaviti u zoološkom vrtu, napustiti grad. Bio je tužan što je nikada više neće videti. „Radite sa mnom šta god hoćete. Ništa vam neću reći.“

Zubarev ustade sa stolice. „Ako tako želite.“

Dok je Zubarev napuštao kancelariju, Orleg prilepi još jedan komad trake preko Lordovih usta.

Zrikavi priđe stolici i razvuče usne u obestan kez.

Lord je mogao još samo da poželi da se mnogo ne muči, ali je znao da su to bile puste nade.

Kada se Maksim Zubarev pojavio na pragu, Hejz podiže pogled sa zvučnika. Zahvaljujući prislusnom uređaju instaliranom u kancelariji na kraju hodnika, Hejz je čuo kompletan razgovor sa Lordom.

On, Hruščov, Zrikavi i Orleg su prethodne noći krenuli iz Moskve, svega par sati nakon što su saznali da se Lord i Akilina Petrovna nalaze u San Francisku.

Jedanaestčasovna vremenska razlika im je omogućila da, uprkos razdaljini od devet hiljada milja, stignu u San Francisko otprilike u vreme kada je Lord krenuo na ručak, Zubarev je preko svojih veza u vladi uspeo da izdejstvuje policijske vize za Orlega i Zrikavog. Ono što je Hruščov malopre rekao Lordu bila je sušta istina. Samo jedan poziv je bio dovoljan da se američki Federalni biro i carinska služba uključe u potragu za Lordom i Petrovnom, ali je Hruščov odlučio da, osim u slučaju preke potrebe, ne upliće Amerikance. Bilo je pametnije da stvar zadrže za sebe. Sa zvaničnicima Stejt departmenta je već bilo dogovoreno da im dopuste da Lorda i Petrovnu deportuju za Rusiju. Imigraciona služba na aerodromu u San Francisku im neće praviti nikakve probleme budući da je ruska policija za njima raspisala poternice zbog ubistva. Cilj operacije je bio da se izbegne opasan publicitet i da se Lord osujeti u daljoj potrazi za čime god da je tragao. Jedni problem koji još nisu uspeli da razreše bila je Lordova nespremnost za saradnju. I dalje nisu imali pojma šta je Lord otkrio, ako se zanemari ona nebulozna tvrdnja da se negde na tlu Sjedinjenih Država možda skrivao direktan naslednik Nikolaja Drugog.

„Taj vaš gospodin Lord je prilično svojeglav čovek“, prozbori Hruščov, zatvarajući vrata.

„I dalje ne mogu da shvatim zašto stavlja glavu na panj.“

Hrušov se spusti na stolicu. „Da, to i mene zanima. Dok sam napuštao kancelariju, Orleg je skidao dve žičice sa električne lampe. Kad ga budemo malo razdrмали strujom, možda će mu se jezik razvezati.“

Hejz kroz zvučnik začu kako Zrikavi dovikuje Orlegu da gurne utikač u šteker. Kroz kancelariju se prolomi prodoran urlik koji je trajao oko petnaest sekundi.

„Ovo će ti možda pomoći da se predomisliš. Treba samo da nam kažeš ono što znaš i da okončaš agoniju“, prozbori Orleg.

Lord ništa nije odgovorio.

Potom usledi još jedan vrisak. Ovog puta još glasniji i duži od prethodnog. Hruščov ispruži ruku preko radnog stola i uze čokoladnu

bombonu iz kristalne posude. Skinuo je zlatnu foliju i ubacio kuglicu u usta. „Povećavaće snagu strujnog udara sve dok ga srce ne izda. Biće to spora i mučna smrt.“

Hruščovljev glas je bio hladan kao led, ali čak ni sam Hejz više nije sažaljevaao Lorda. Taj idiot gaje doveo u izuzetno opasnu situaciju, a njegovi iracionalni postupci su ugrozili jedan pomno razrađen plan i na milione dolara uloženih u operaciju. To je bilo dovoljno da Hejz izgubi poslednju trunku samilosti prema svom bivšem saradniku. I u njegovom interesu je bilo da ti Rusi, ne birajući sredstva, otkriju šta je Lord saznao.

Iz zvučnika odjeknu još jedan zastrašujući urlik.

Telefon na radnom stolu zazvoni i Hejz podiže slušalicu. Službenica iz telefonske centrale mu je rekla da neko želi da razgovara sa Majlsom Lordom. Poziv je navodno bio hitan tako da je službenica pitala može li da prebaci vezu na konzulovu kancelariju.

„Gospodin Lord je trenutno na sastanku“, odgovori Hejz. „Prosledite poziv ovde.“ Stavio je ruku preko mikrofona, okrenuvši se ka Hruščovu. „Isključite zvučnik.“ Telefonistkinja prebaci vezu i Hejz sa druge strane začu prigušen ženski glas.

„Majlse, jesi li dobro?“ Žena je govorila na ruskom.

„Gospodin Lord trenutno ne može da primi poziv. Zamolio me je da se javim umesto njega.“

„Gde je Majls? Ko ste vi?“

„Vi ste sigurno Akilina Petrovna.“

„Kako znate?“

„Gospođice Petrovna, trebalo bi da porazgovaramo.“ „Ne želim da razgovaram sa vama.“

Hejz pokaza Hruščovu da uključi zvučnik i kroz kancelariju se istog trenutka prolomi još jedan vrisak.

„Jeste li čuli taj vrisak, gospođice Petrovna? To je vaš prijatelj Majls Lord. Nepokolebljivi pripadnici moskovske milicije upravo pokušavaju da mu razvežu jezik. Samo vi možete da okončate njegovu agoniju. Recite nam gde se nalazite i sačekajte da naši ljudi dođu po vas.“

Na drugoj strani zavlada tajac.

Kroz kancelariju odjeknu nov urlik.

„Znate, mala terapija elektrošokovima“, hladnokrvno objasni Hejz. „Čisto sumnjam da će mu srce još dugo izdržati.“ Sa druge strane se začu

jedno odsečno klik. Hejz se namršti, zagledavši se u slušalicu. Urlici na trenutak prestadoše.

„Kučka je prekinula vezu“, rekao je, podigavši pogled ka Hruščovu. „To dvoje su se baš zainatili, zar ne?“

„Šta li su otkrili kad su spremni da toliko rizikuju?“ procedi Hruščov. „Znate, ona ideja o tobožnjem razgovoru sa vladinim predstavnikom iz Moskve vam uopšte nije bila loša. Šteta što se izjalovila.“

„Kladim se da Lord nije tek tako dojurio ovde. Ona je napustila hotel, što znači da su nešto posumnjali. Sigurno su se dogovorili gde će se naći ako se ispostavi da susret u konzulatu nije predstavljao zamku.“

Zubarev glasno uzdahnu. „Sad ćemo joj teško ući u trag.“ Hejz razvuče usne u lukavi osmeh. „Mislim da grešite.“

34.

16:30

Akilina se jedva obuzdavala da ne brižne u plač. Stajala je pored javne govornice, okružena mnoštvom užurbanih prolaznika. U ušima su joj i dalje odzvanjali Lordovi urlici. Zaboga, staje mogla da preduzme? Lord joj je rekao da nipošto ne zove policiju i da nipošto ne ide u ruski konzulat. Ako ne bude odgovorio na poziv, morala je da pronađe nov hotel, da iznajmi sobu i da ga u šest po podne čeka u Zoološkom vrtu. Jemo u slučaju da se Lord ni tamo ne pojavi mogla je da se obrati za pomoć američkim vlastima, po mogućstvu nekome iz Stejt departmenta. Mislila je da će joj srce prepući od očajanja. Šta je rekao čovek koji je odgovorio na poziv? Znae, mala terapija elektrošokovima. Čisto sumnjam da će mu srce još dugo izdržati. Rekao je to tako ledenim glasom kao da je ubistvo prava sitnica. Govorio je na ruskom, sa blagim američkim akcentom, što je bilo prilično čudno. Da li je to značilo da su čak i ljudi iz američke vlade bili upleteni u to? Da Amerikanci možda nisu saradivali sa tim opakim Rusima koji su po svaku cenu pokušavali da otkriju šta su njih dvoje saznali?

I dalje je stiskala telefon, zureći u pločnik, bez snage da se pomeri odatle.

Osvestila se tek kad joj je neko spustio ruku na desno rame. ^aničeno se osvrnula, spazivši sredovečnu ženu koja joj je nešto govorila na engleskom. Uspela je da razabere samo dve reči: tu i dobro. Više nije mogla da suzbije plač. Žena primeti njene suze i lice joj se istog trenutka razneži. Akilina se na brzinu pribra, obrisa suze i promuca jedno spasiba, nadajući se da je ta ljubazna ženica znala da ta reč na ruskom znači „hvala“.

Potom se spustila na pločnik i stopila se sa rekom prolaznika. Već je iznajmila sobu u drugom hotelu, plativši je novcem koji je dobila od Lorda. Međutim, uprkos njegovom savetu, stvari koje su pronašli u trezoru Faberžeovo jaje, zlatne poluge i stare švajcarske novine nije ostavila u

hotelskom sefu, već ih je spakovala u Lordovu sportsku torbu i ponela ih sa sobom. Situacija je postala tako alarmantna da više nije bilo mesta ili osobe koje je mogla smatrati sigurnim.

Prethodna dva sata je provela u besciljnoj šetnji gradskim ulicama. Stalno je menjala pravac, svraćajući u usputne radnje i kafee kako bi zamela trag. Bila je gotovo sigurna da joj niko nije bio za petama. Ali, gde se nalazila? Nije imala pojma. Znala je samo daje napustila finansijsku četvrt i da se po svoj prilici nalazila zapadno od Komercijalnotrgovinske banke. Ulice su u tom delu grada bile preplavljene prodavnicama antikviteta, umetničkim galerijama, juvelirnicama, radnjama sa dekorativnim predmetima, knjižarama i restoranima. Lutala je tamoamo, ne pridržavajući se nekog određenog pravca. Naravno, kasnije će morati da pronađe put do novog hotela, ali to neće predstavljati problem jer će biti dovoljno da taksisti pokaže hotelsku brošuru koju je ponela sa sobom.

Malopre je, na udaljenosti od nekoliko blokova, primetila detalj koji joj je privukao pažnju. Nešto što je podsećalo na crkveni zvonik. Kada se približila, shvatila je da je to crkva podignuta u ruskom stilu, sa pozlaćenim krstovima i prepoznatljivom kupolom. Arhitektura ju je neodoljivo podsećala na crkve koje je vidala po Rusiji, mada je bilo očigledno i prisustvo stranih elemenata zabat na glavnom ulazu, rustični detalji na fasadi i balustrada koja je bila potpuno nesvojstvena pravoslavnim crkvama. Ispred je stajala tabla sa natpisom na engleskom i ruskom CRKVA SVETE TROJICE što je ukazivalo da je to bila crkva ruske pravoslavne zajednice. Građevina je odisala atmosferom spokoja i bezbednosti. Bez ikakvog razmišljanja je prešla ulicu i kročila u masivno zdanje.

Enterijer je bio opremljen u tradicionalnom stilu, sagrađen u obliku krsta, sa oltarom koji je bio okrenut ka istoku. Podigla je pogled ka imponantnoj kupoli i ogromnom mesinganom lusteru koji je visio na središtu tavanice. Miris rastopljenog pčelinjeg voska se mešao sa opojnom aromom tamjana. Svetlost je bila prigušena i prošarana odsjajima debelih voštanica koje su treperile na mesinganim svećnjacima. Sve je bilo prekriveno ikonama zidovi, prozori od bojenog stakla i ikonostas koji je razdvajao oltar od vernika. U maloj seoskoj crkvi koju je posećivala sa svojom bakom vidik je bio otvoreniji tako da se sa druge strane mogao nazreti sveštenik koji je stajao iza oltara. Ovde je bilo drugačije. Ikonostas je bio prekriven grimiznozlatnim prikazima Isusa Hrista i Bogorodice, a

oltar se mogao videti jedino kroz otvorena vrata. U crkvi nije bilo klupa. Rusi su u Americi, baš kao i u domovini, očigledno stajali tokom bogoslužnja.

Prišla je postraničnom oltaru, nadajući se da će joj milostivi bog pomoći da razreši svoju dilemu. Briznula je u plač. Akilina Petrovna nije bila sklona suzama, ali je sad bila toliko očajna da iz glave nije mogla da izbije pomisao da je Majls Lord možda baš u tom trenutku ispuštao dušu u najstrašnijim mukama. Ponovo je pomislila da bi trebalo da ode do policije, ali joj je nešto govorilo da to nije bio pametan potez. Državne službe su teško mogle da joj priteknu u pomoć. Bila je to lekcija koju je, na najbolniji mogući način, naučila od svoje bake.

Prekrstila se i počela da se moli, tiho izgovarajući reči koje je naučila još kao dete.

„Jesi li dobro, dete moje?“ zapita je muški glas na ruskom. Lagano se okrenula, spazivši sredovečnog sveštenika u crnoj pravoslavnoj mantiji. Za razliku od ruskih sveštenika, nije imao ništa na glavi, ali je oko vrata nosio veliki srebrni krst koji joj se utisnuo u sećanje još u najranijem detinjstvu. Obrisala je suzne oči, pokušavajući da se pribere. „Vi govorite ruski“, zbunjeno je rekla.

„Rođen sam u Rusiji. Čuo sam vašu molitvu. Zna, nemam često prilike da čujem nekoga ko tako dobro govori naš jezik. Jeste li ovde u poseti?“

Ona klimnu glavom.

„Delujete tako skrušeno. Šta vas muči?“ Sveštenikov glas je bio blag i pun utehe.

„Zabrinuta sam zbog mog prijatelja. On je u velikoj opasnosti.“ „Možete li nekako da mu pomognete?“ „Ne znam kako.“

„Došli ste na pravo mesto.“ Sveštenik podiže ruku i pokaza ka ikonama. „Nema boljeg savetnika od našeg Gospoda.“

Njena baka bila je izuzetno pobožna tako da je uporno pokušavala da je uputi u tajne pravoslavne vere. Međutim, Akilina nikada ranije nije osetila istinsku potrebu da se obrati Bogu. Bilo joj je jasno da sveštenik nije mogao razumeti nevolju u kojoj se obrela tako da je odlučila da skrene razgovor na drugu stranu.

„Oče, da li pratite najnovija dešavanja u Rusiji?“

„Naravno, sa velikim interesovanjem. Da sam tamo, sigurno bih glasao za povratak cara. To je najbolje moguće rešenje za Rusiju.“

„Zašto tako mislite?“

„Komunisti su decenijama uništavali našu duhovnost. Crkva je praktično prestala da postoji. Možda je sad kucnuo čas da se naš narod vrati veri. Sovjeti su zazirali od Boga.“

Bilo je to neobično ali ispravno zapažanje. Komunisti nisu tolerisali ama baš ništa što se suprotstavljalo njihovim uverenjima. U komunističkoj Rusiji je svaki vid otpora bio proglašavan za pretnju. Majčica Crkva. Smerni i pobožni ljudi. Pa čak i bezazlene starice koje su pisale poeziju.

„Već dugo živim ovde“, prozbori sveštenik. „Znate, ovo nije tako strašna i poročna zemlja kao što su nama pokušavali da utuče u glavu. Amerikanci na svake četiri godine, uz ogromnu pompu, biraju svog predsednika, ali ga istovremeno podsećaju daje obično ljudsko biće i da nije nepogrešiv. Primetio sam da u zemljama u kojima ljudi na vlasti sebi ne pokušavaju da podare božanski status narod više poštuje ljude koji ih vode. Naš novi car bi nešto trebalo da nauči iz toga.“

Akilina ćutke klimnu glavom. Da li je to trebalo da shvati kao poruku? „Mnogo vam je stalo do tog prijatelja?“ upita je sveštenik. Akilina se prenu iz razmišljanja, odlučivši da pruži najiskreniji mogući odgovor.

„On je dobar i čestit čovek.“ „Da li ga volite?“ „Skoro smo se upoznali.“ Sveštenik pokaza na torbu koju je nosila preko ramena. „Negde ste krenuli? Da možda ne bežite od nekoga?“

Ponovo je opomenula sebe da se ne zamajava nadama da bi taj plemenit i pobožan čovek mogao da je shvati. Lord joj je izričito naložio da ni sa kim ne razgovara dok ne ustanovi šta se desilo s njim, a ona je želela da ispoštuje njegovu želju. „Nemam gde da pobegnem, oče. Moji problemi će me svuda pratiti.“

„Plašim se da ne shvatam o čemu govorite, tako da je bolje da se ne mešam. U Svetom jevanđelju piše da će, ako slepac vodi slepce, svi skrenuti sa puta.“ Akilina se slabašno osmehnu. „Iskreno rečeno, ni ja ništa ne shvatam, ali moram da ispunim zadatak kog sam se latila. To je ono što me muči, oče.“

„A taj zadatak je u izvesnoj vezi sa tim muškarcem do koga vam je stalo, ali koga ne poznajete dovoljno dugo da biste mogli da kažete da li ga volite?“ Ona ponovo klimnu glavom. „Hoćete li da se pomolimo za njega?“

Što da ne? To, u svakom slučaju, neće moći da škodi. „Hvala vam, oče. Mislim da bi to moglo da pomogne. A kad budemo završili sa nolitvom da li biste mogli da mi objasnite kako da stignem do Zooškog vrta?“

35.

Lord otvori oči, uveren da će njegovi mučitelji nastaviti svoj posao, »ta li će Zrikavi ovog puta da uradi? Da li će ga prodrmati strujom ili će mu zalepiti traku preko nozdrva? Ni sam nije znao šta je bilo gore. Tada je primetio da, nekim čudom, više nije bio vezan za stolicu. Ležao je na parketu. Sa naslona i nogara stolice su visili komadi presečene lepljive trake. Niko od njegovih mučitelja nije bio u blizini, a kancelarija je bila obasjana prigušenom svetlošću tri električne lampe i bledunjavim zracima sunca koji su prodirali kroz neprozirne zavese koje su sezale od poda do tavanice.

Naježio se pri pomisli na bol koji mu se razlivao kroz telo dok su ga pržili električnom strujom. Orleg je, sa neskrivenim užitkom, menjao kontaktne tačke. Krenuo je od čela i grudi, a potom mu prislonio ogoljene žice uz prepone, pržeći mu genitalije i stvarajući takvu plimu bola da bi mu se svest istog trenutka pomračila. Kao kad hladna voda dođe u direktan dodir sa zubnim nervom samo još jače i još nepodnošljivije. Uprkos tome, pokušavao je da po svaku cenu izdrži ono što ga je snašlo i da zadrži pribranost. Nije smeo dopustiti da mu se omakne makar jedna jedina reč o Akilini. Mitski naslednici Romanovih bili su jedno, a Akilina Petrovna nešto sasvim drugo. Ničim nije smeo da ugrozi njenu bezbednost.

Pokušao je da se pridigne s poda, ali mu je desni list bio utrnuo tako da su ga noge izdale. Bacio je pogled na ručni sat, ali mu je vid bio zamućen. Konačno je uspeo da razabere cifre. Bilo je pet i petnaest. Akilina će ga za nepunih sat vremena čekati u Zoološkom vrtu.

Nadao se da Orlegovi ljudi nisu uspeli da joj uđu u trag. Da su je pronašli, verovatno bi ga već ubili. Bio je siguran da je Akilina ispoštovala dogovor. Nazvala je konzulat i zatražila da razgovara s njim, a kad joj se on nije javio uradila je ono što joj je rekao. Kada ga ne bude zatekla u zoološkom vrtu, biće joj jasno šta se desilo.

Bio je lud što je naseo na Vitenkovu priču, što je poverovao da se zbog razdaljine od nekoliko hiljada kilometara u San Francisku nije moglo desiti ono što se dešavalo u Moskvi. Sada je bilo očigledno da su njegovi progonitelji imali dovoljno jake veze da ga pronađu u bilo kom delu sveta,

što je značilo da su u zaveru bili umešani čak i ljudi iz samog vrha. Ako nekim čudom bude uspeo da se izvuče, nikad više neće ponoviti takvu grešku. Uбудuće neće verovati nikom živom, izuzev Akilini i Tejloru Hejzu. Njegov šef je poznao moćne i uticajne ljude. Možda bi on mogao da ga izvuče iz škripca.

Ali, sad je morao da se usredsredi na ono što je bilo najvažnije. Morao je nekako da utekne iz konzulata.

Orleg i Zrikavi su sigurno bili u blizini. Možda su čak stajali ispred vrata. Pokušao je da priseti šta se desilo pre nego što se onesvestio. Bol je bio tako nepodnošljiv da je mislio da će mu srce eksplodirati. Orleg je zacaklio očima, uživajući u prizoru. Poslednje čega se sećao bilo je kako Zrikavi gura inspektora u stranu, objašnjavajući kako je sad njegov red.

Još jednom je pokušao da se pridigne, ali ga je istog trenutka obuzela vrtoglavica. Tada se vrata otvoriše. Bili su to Orleg i Zrikavi.

„Odlično, gospodine Lorde. Jeste li lepo spavali?“ dobaci Orleg na ruskom.

Prišli su i podigli ga s poda. Soba poče da se okreće pred Lordovim očima, a iz stomaka mu pokulja talas mučnine. Zakolutao je očima, pomislivši da će se ponovo onesvestiti, a onda oseti kako mu nešto zapljuskuje lice. Početni osećaj je bio isti kao kod elektrošoka, ali ga hladna voda ubrzo osvesti i njegova vrtoglavica poče da jenjava. Lord zatrepta, pokušavajući da razbistri vid. ^ Zrikavi ga je držao otpozadi, dok je Orleg stajao ispred njega, sa aznim bokalom u ruci. „Jesi li još žedan?“ podrugljivo je upitao. „Jebi se“, s mukom procedi Lord.

Orleg zamahnu rukom i tresnu ga po mokroj vilici, što ga je dotno osvestilo. Osetio je kako mu se krv sliva niz bradu. Kad bi samo ogao da se otrgne i da ubije tog kurvinog sina, pomislio je. „Nažalost“, prozbori Orleg, „glavni konzul nije oduševljen pomišlju te ovde ubijemo, pa ćemo morati da krenemo na malo putovanje, žu da se nedaleko odavde nalazi neka pustinja. Savršeno mesto da se emba leš. Znaš, tamo gde ja živim je užasno hladno. Baš bi mi prijalo malo zgrejem kosti na pustinjskom suncu.“ Prišao je tako blizu da mu gotovo uneo u lice. „Iza zgrade nas čekaju kola. Savetujem ti da budeš mirniji. Ovde nema nikog ko bi mogao da ti pritekne u pomoć, a ako napolju ispustiš samo jedan jedini zvuk, istog trenutka ću ti prerezati grkljan. Što se mene tiče, mogao bih komotno i ovde da te ubijem, ali je nekad pametnije ispoštovati naređenje, zar ne?“

U Orlegovoj ruci pojavi se dugo iskrivljeno sečivo koje se presijavalo kao da je upravo stiglo sa oštrenja. Inspektor dodade nož Zrikavom i on prisloni pljosnati deo uz Lordovo grlo.

„Predlažem ti da hodaš polako i da ne vrdaš“, reče mu Orleg.

Lord se uopšte nije obazirao na njegovo upozorenje. I dalje je bio ošamućen i jedva se držao na nogama, ali je uprkos tome pokušavao da prikupi snagu ako mu se kojim slučajem ukaže prilika za bekstvo.

Zrikavi ga izgura iz kancelarije. Napolju nije bilo nikoga. Spustili su se u prizemlje i nastavili ka suprotnom kraju predvorja, pored mračnih i praznih kancelarija. Bacio je pogled kroz prozor, primetivši da se već spuštao sumrak.

Orleg se progura napred i zaustavi se ispred masivnih drvenih vrata sa prefinjenim izrezbarenim bordurama. Otključao je rezu i odgurnuo vrata. Spolja je dopiralo brujanje automobilskog motora. Lord primeti parkirano crnu limuzinu sa otvorenim zadnjim vratima. Auspuh je bljuvao dim koji je raspršivao večernju izmaglicu. Inspektor pokaza Zrikavom da zajedno sa svojim zatočenikom krene ka automobilu.

„Stoj!“ povika neko iza njihovih leđa.

Filip Vitenko se progura pored Zrikavog, ustremivši se pravo inspektoru Orlegu.

„Inspektore, šta ovo treba da znači? Zar vam ni sam rekao da prestanete da šikanirate tog čoveka?“

„Gospodine glavni konzule, ovo se vas uopšte ne tiče. Pustite nas da obavimo svoj posao.“

„Gospodin Zubarev je otišao. Njegove naredbe više nisu na snazi. Kontaktirao sam s Moskvom i oni su mi rekli da uradim ono što srna tram za shodno.“ Orleg ga zgrabi za sako i pribi ga uza zid.

„Zavere!“ povika Vitenko.

Kroz hodnik odjeknu bat koraka i snažan zdepasti muškarac se ka zver baci na Orlega. Lord iskoristi pometnju i tresnu Zrikavog laktom u stomak. Mišići su mu bili čvrsti i ravni kao ploča, ali Lord zari vršak lakta pravo između njegovih rebara i cimnu ruku naviše.

Zrikavi se zatetura u stranu, boreći se za vazduh.

Lord odgurnu ruku kojom je Zrikavi stiskao nož i počeo da se probija ka vratima. Primetivši šta se desilo, Vitenkov telohranitelj ostavi Orlega i skoči na Zrikavog. Vitenko se istog trenutka obruši na Orlega, što je Lordu omogućilo da izleti napolje. Crna limuzina čekala je na betonskom prilazu,

sprema za pokret. Bacio je pogled kroz prozor. Unutra nije bilo nikoga. Uleteo je na vozačko sedište, zgrabio menjač i nagazio gas do daske. Gume zaškripaše i automobil krenu, a zadnja vrata se sama od sebe zalupiše.

Projurio je kroz otvorenu gvozdenu kapiju i izleteo na ulicu, a poom skrenuo desno i izgubio se sa vidika. „Dosta!“ doviknu Hejz.

Zrikavi, Orleg, Vitenko i Vitenkov telohranitelj istog trenutka prestadoše da se koškaju.

Maksim Zubarev izađe u hodnik i stade pored Hejza. „Odlična predstava, gospodo.“

„A sad krećemo u poteru“, reče Hejz. „Baš me zanima gde će nas aj pametnjaković odvesti.“

36.

Lord skrenu za još jedan ugao, bacivši pogled na retrovizor. Niko ga : pratio. Bilo bi pametnije da uspori, pomislio je. Samo bi mu još rebalo da nakači policiju na vrat. Spustio je pogled ka satu na kontrolnoj tabli. Pet i trideset. Imao je još pola sata da stigne na sastanak i Akilinom. Na brzinu je pokušao da se orijentiše. Zoološki vrt se naazio južno od centra grada, u paralelnoj liniji sa okeanom, u blizini)ržavnog univerziteta San Franciska. Nedaleko odatle bilo je jezero Versed. Nekad je tamo išao u lov na pastrmke.

A sad mu se činilo da je otad prošla čitava večnost. Bilo je to u ono doba kada je bio običan anonimni pripravnik u ogromnoj advokatskoj firmi i kada nikog osim njegove sekretarice i njegovog šefa nije zanimalo gde je išao i šta je radio. Jedva je mogao da poveruje da je kaos u kome se obreo otpočeo pre svega nedelju dana, nakon najobičnijeg poslovnog ručka u jednom moskovskom restoranu. Artemij Beli je tom prilikom insistirao da plati račun, objasnivši kako će Lord častiti narednog dana. Kako ga ne bi uvredio, Lord je popustio pred njegovim zahtevom, iako je bio svestan da je ruski advokat punih godinu dana morao da radi za novac koji je Lord zarađivao za svega tri meseca. Beli mu se dopao već na prvi pogled. Bio je to sposoban, srdačan mladić. Ali, više nije mogao da pomisli na Belog a da se ne seti one strašne slike sa prospekta Nikolska. Telo Artemija Belog je, okrvavljeno i izrešetano mecima, ležalo na pločniku dok mu je inspektor Orleg hladnokrvno objašnjavao da na moskovskim ulicama svakodnevno gine toliko ljudi da uopšte nema potrebe da pokrivaju leševe.

Prokleti kurvin sin.

Skrenuo je na sledećoj raskrsnici i nastavio ka jugu, udaljavajući se od mosta Golden gejt i spuštajući se ka okeanu. Na njegovo olakšanje, uskoro su sa svih strana počeli da izranjaju putokazi za Zoološki vrt, što mu je značajno olakšalo put. Zakrčene ulice i gradska vreva su ostali iza njega, a pred njegovim očima su se ukazali pitomi brežuljci, prelepa prigradska četvrt Sent Fransis Vud i dražesne vile sa gvozdenim kapijama i fontanama.

Bio je zaprepašćen činjenicom da je uopšte mogao da upravlja vozilom, ali mu je krv očigledno bila puna adrenalina koji mu je davao dodatnu snagu i odlučnost. Iako su ga mišići i dalje boleli od elektrošokova, i mada je još bio zadihan od ozbiljnog nedostatka kiseonika, osećao se kao da se digao iz mrtvih.

„Bože, samo da me Akilina čeka tamo“, prošaptao je.

Stigao je do Zoološkog vrta i parkirao automobil na polupraznom parkingu. Ostavio je ključeve unutra i uputio se ka ulaznoj kapiji, gde je platio kartu. Službenik ga je savesno obavestio da se vrt zatvara za sat vremena.

Džemper mu je bio isflekan krvlju i mokr od vode koju je Orleg sručio na njega.

Činilo mu se kao da je umotan u vlažan peškir, što nije bilo nimalo prijatno jer je veče bilo prilično sveže. Lice mu je bilo izubijano i otečeno, a svaki pokret je bio mučan i bolan. Sigurno je izgledao kao da je izašao iz nekog trećerazrednog krimića. Svi će zijati u njega.

Krenuo je niz betonsku stazu obasjanu ćilibarskom svetlošću. Nekoliko posetilaca je šetalo kroz vrt, dok su ostali uglavnom išli ka izlazu. Prošao je kroz deo u kome su bili smešteni primati i slonovi, a potom se, prateći putokaze, uputio ka „Lavljoj jazbini“.

Bacio je pogled na sat. Bilo je tačno šest.

Suton se lagano pretvarao u noć. Tišinu su remetili samo tugaljivi krici zatočenih životinja. U vazduhu se osećao miris hrane i krzna. Prošao je kroz dvokrilna staklena vrata i kročio u „lavlju jazbinu“.

Akilina je zurila u tigra koji je paradirao po kavezu. Toliko puta je bio u zoološkom vrtu, ali nikada pre toga nije osetio takvu samilost prema tim sirotim životinjama. I on se domalopre osećao kao zatočena zver.

Kad ga je spazila, Akilini se lice ozari od radosti i olakšanja. Potrčala je ka njemu i bacila mu se u zagrljaj. Lord je privi uz sebe, primetivši da joj telo drhti kao prut.

„Taman sam se spremala da odem“, rekla je, nežno prelazeći prstima preko njegove natečene vilice i pomodrelog oka. „Šta se desilo?“ „Orleg i jedan od onih mafijaša su me sačekali u konzulatu.“ „Čula sam te preko telefona“, odgovori ona, a potom mu prepriča razgovor sa anonimnim muškarcem koji je primio poziv.

„Naređenja dobijaju od nekog Zubareva. Siguran sam da u konzulatu, osim Vitenka, ima još ljudi koji im pomažu. Vitenko me je pozvao tamo po

njihovom nalogu, ali čisto sumnjam da je direktno povezan s njima. Da nije bilo njega, sad ne bih bio ovde.“ Ukratko joj je objasnio ko je uspeo da im pobegne. „Dok sam dolazio ovde, neprestano sam ;ledao u retrovizor, ali nisam primetio da me neko prati.“ Tada je primetio torbu prebačenu preko njenog ramena. „Šta imaš unutra?“

„Nisam htela da ostavim one stvari u hotelu. Mislila sam da je bolje da budu kod mene.“

Lord se ugrize za jezik. Nije imao srca da je prekoreva zbog takve nepromišljenosti.

„Moramo što pre da se sklonimo odavde. Čim budemo bili na bezbednom, pozvaću Tejlora Hejza i zamoliti ga da nam priskoči u pomoć. Stvari su očigledno otišle predaleko.“

„Hvala bogu da si dobro.“

Lord je tek tada primetio da su i dalje zagrljeni. Odmakao se od nje i pogledao je pravo u oči.

„U redu je“ tiho prozbori ona. „Staje u redu?“

„Slobodno možeš da me poljubiš.“ „Otkud znaš da želim da te poljubim?“

„Jednostavno znam.“

Lord se sagnu ka njoj i spusti svoje usne preko njenih, a onda se naglo povuče.

„Znaš, ovo je tako... čudno.“

Jedna od divljih mačaka ispusti prodoran urlik.

„Misliš da žele da to uradimo?“ upitao je, sa nežnim osmehom na licu.

„A ti? Je l' ti želiš?“

„Više od svega. Ali prvo moramo da pobegnemo odavde. Došao sam njihovom limuzinom. Sumnjam da bi bilo pametno da je zadržimo. Mogli bi da prijave krađu i da nam nakače pandure na vrat. Uzećemo taksi. Primetio sam nekoliko vozila na ulazu. Provešćemo noć u sobi koju si iznajmila, a ujutru ćemo otići do rentakar agencije i uzeti neki automobil. Tako je najsigurnije. Verovatno će motriti na aerodrome i autobuske stanice.“

Uzeo je njenu torbu i prebacio je preko ramena, osetivši težinu dve zlatne poluge, a potom je poveo napolje, provlačeći se pored grupice tinejdžera koji su opčinjeno zurili u divlje zveri.

Nisu prešli ni stotinak metara kada je, pod svetlošću koja je zapljuskivala betonske staze, spazio kako Orleg i Zrikavi jure ka njima.

Majko božja! Kako su samo uspjeli da ga pronađu?

Zgrabio je Akilinu za ruku i rekao joj da trči koliko je noge nose. Jurnuli su u suprotnom pravcu, pored Lavlje jazbine, ka velikoj osvetljenoj zgradi na kojoj je pisalo CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE PRIMATA. Majmuni su skičali i vrištali iz svojih kaveza. Krenuli su popločanom stazom, prodirući sve dublje u kompleks, a potom skrenuli ulevo. Pred njihovim očima je izronio osvetljeni naturalistički ambijent sa raštrkanim šumarcima i stenama. Rezervat je bio okružen potpornim zidom, a između zida i rezervata se nalazio dubok kanal. Gorile su se vrzmale po habitatu koji je podsećao na njihovo prirodno okruženje. Par odraslih parova i tri mladunčeta.

Lord u trku osmotri teren, spazivši da se put ispred njih račvao u dva pravca i da je betonska staza po svoj prilici išla oko habitata, praveći izduženu petlju koja je počinjala i završavala se pravo ispred njih. Sa leve strane se uzdizala visoka ograda, dok se sa desne strane nalazila čistina na kojoj je bila zabodena tabla sa natpisom: MOŠUSNO GOVEČE. Desetak posetilaca je radoznalo posmatralo gorile koje su tamanile voće sa ogromne gomile postavljene nasred habitata.

„Nemamo gde da pobegnemo“, rekao je očajnim glasom.

Morao je nešto da smisli.

A tada je, na udaljenom kamenom zidu koji je okruživao rezervat sa gorilama, primetio otvorenu gvozdenu kapiju. Osmotrio je životinje i prostor iza kapije. Možda su se gorile tu povlačile preko noći. Možda će moći da se uvuku tamo i da zatvore vrata pre nego što majmuni postanu zainteresovani za njih.

Zar su imali drugog izbora? Orleg i Zrikavi su im bili za petama. Znao je šta su ti sadisti bili kadri da učine tako da je bilo bolje da oprobaju sreću sa gorilama. Iza otvorene kapije je primetio neka osvetljena vrata. Unutra se nešto pomerilo. Možda neko od zaposlenih.

Možda su ta vrata vodila napolje, prošlo mu je kroz glavu.

Hitnuo je putnu torbu kroz vazduh, pravo ka rezervatu, i ona tresnu o zemlju, odmah pored gomile sa voćem. Gorile se prenuše i zagundaše, a onda krenuše da ispitaju stvar.

„Hajde“, dobacio je Akilini, skočivši na potporni zid. Ostali posetioци ga zburnjeno pogledaše. Akilina krenu za njim. Širina kanala je iznosila oko tri metra, a širina zida svega tridesetak santimetara. Lord uhvati zalet i skoči

preko, potiskujući telo kroz vazduh i moleći se da se dočeka na čvrstom tlu sa druge strane.

Uspeo je. Kada je tresnuo o zemlju, njegovo izmučeno telo odgovori novim talasom bola. Skotrljao se u stranu i podigao pogled baš u trenutku kada se Akilina prizemljila, dočekavši se na noge.

Zrikavi i Orleg su u međuvremenu stigli do potpornog zida.

Iskreno se nadao da im neće pasti na pamet da krenu za njima ili da upotrebe oružje na mestu koje je vrvelo od nedužnih ljudi. Posetioци se uzrujaše, a jedan od njih poče da doziva policiju.

Zrikavi se uspenra na zid. Dok se spremao da skoči, jedan od odraslih majmuna ustremi se ka rubu kanala. Podigao se na zadnje noge i počeo da ispušta preteče zvuke, što je bilo dovoljno da Zrikavi ustukne.

Lord se pridiže sa zemlje, pokazavši Akilini da krene ka kapiji. Drugi majmun se zatetura pravo ka njima. Išao je četvoroonoške, odbijajući se tabanima i čukljevima. Sudeći po njegovoj veličini i ponašanju, u pitanju je bio mužjak. Krzno mu je bilo sivkastosmeđe, koža na grudima, dlanovima i licu crna kao ahat, a na leđima je imao veliku srebrnastu šaru. Gorila se uspravi, raširivši nozdrve, isturivši grudni koš i zamahavši svojim ogromnim ručerdama, a potom ispusti tako zastrašujući urlik da se Lord istog trenutka ukopao u mestu.

Druga sitnija gorila sa krznom crvenkastosmeđe boje, po svoj prilici ženka, krenu ka Akilini kako bi ispitala uljeza. Lord je želeo da joj pritekne u pomoć, ali je prvo morao da reši vlastiti problem. Mogao je samo da se nada da je ono što je video u prirodnjačkim emisijama na kanalu Diskaveri bilo tačno. Gorile su navodno više lajale nego što su ujedale, a njihov agresivni nastup je trebalo da proizvede reakciju kod protivnika, da ga uplaši ili da mu odvuče pažnju.

Lord krajičkom oka primeti kako Orleg i Zrikavi posmatraju prizor, a potom se vraćaju u pravcu iz koga su došli. Možda su smatrali da je incident u Zoološkom vrtu privukao previše pažnje.

Lord je znao da je uskoro mogao da iskrnsne nov problem. Bilo mu je drago što su se privremeno otarasili tih opakih Rusa, ali im uopšte nije trebalo da se objašnjavaju sa lokalnom policijom bar do daljnjeg a policijska patrola je, van svake sumnje, već bila na putu.

Morali su što pre da stignu do one gvozdene kapije. Nažalost, krupni mužjak nije bio svestan toga. Stao je ispred njega i počeo da se udara u grudi.

Ženka koja se vrzmala oko Akiline ustuknu, a Akilina obazrivo krenu ka Lordu. Bio je to pogrešan potez. Ženka se instinktivno ustremi ka njoj, a Akilina, našavši se u nebranom grožđu, skoči ka opruženoj grani topole koja je rasla na habitatu. U maniru iskusnog akrobate, u tren oka se uspenrala na drvo i prebacila se na višu granu. Ženka gorile, očigledno zapanjena njenom veštinom i gracioznošću, krenu za njom. Lord primeti da ženka više nije delovala ljutito. Činilo se kao da je Akilininu akrobaciju shvatila kao poziv na igru. Grane drveća koje je raslo na habitatu bile su isprepletene, verovatno zato da bi se životinjama obezbedilo boravište koje je podsećalo na njihovo prirodno stanište, ali je taj detalj Akilini došao kao naručen jer je samo tako mogla da utekne od radoznale majmunice. Mužjak koji je stajao ispred Lorda prestade da se lupa u grudi i spusti ručerde na zemlju.

Tada se iza Lordovih leđa začu tih pribran ženski glas. „Ne znam šta tražite ovde, ali vam savetujem da ostanete što mirniji. Ja radim u ovom habitatu, tako da dobro poznajem ove životinje.“

„Budite sigurni da ću poslušati vaš savet“, odgovori Lord jednako lim glasom.

Majmun naheri glavu i znatiželjno se zapilji u njega. „Ja sam sa druge strane zida, iza kapije“, nastavi bezlični ženski as. „Gorile ovde spavaju, ali nikad ne kreću na počinak dok ne polane svu hranu. Taj gorila ispred vas se zove Kralj Artur. Nije prijadjski nastrojen prema strancima. Pokušaću da mu odvučem pažnju, vi se za to vreme nekako prebacite do kapije.“ „Moja prijateljica je takođe u nevolji“, natuknu Lord. „Vidim, ali se prvo moramo pobrinuti za vas.“ Kralj Artur poče da se povlači, ustremivši se ka bačenoj putnoj orbi. Znajući da ni po koju cenu ne srne napustiti habitat bez torbe, 3rd lagano krenu u istom pravcu. Majmun se ispreči pred njim i zala, kao da mu naređuje da se drži dalje od njegovog plena.

Lord se ukopa u mestu.

„Nije pametno da ga izazivate“ dobaci žena koja je stajala iza zida.

Gorila pokaza očnjake. Lord uopšte nije želeo da ispita koliko su oštri. Skrenuo je pogled ka Akilini koja je i dalje igrala jurke sa radoznom majmunicom. Srećom, stekao je utisak da Akilina nije u velikoj opasnosti. Ženka gorile očigledno nije mogla da prati njen tempo. Akilina se vesto podiže uvis, prebaci se preko jedne debele grane i skoči na zemlju, dočekavši se pravo na noge. Majmunica pokuša da ponovi njenu akrobaciju, ali je očigledno bila preteška za takav podvig. Skočila je sa

drveta, napravila luk u vazduhu i tresnula o zemlju. Akilina iskoristi priliku i ulete kroz gvozdenu kapiju.

Sada je bio red na Lorda.

Kralj Artur zgrabi torbu i poče da je prevrće po rukama u želji da vidi šta se nalazi unutra. Lord posegnu ka torbi, nadajući se da će biti dovoljno brz da je otme i da potrči preko čistine, ali je Kralj Artur takođe bio prilično brz. Munjevito je podigao svoju čupavu ručerdu i zgrabio Lorda za džemper. Lord pokuša da se otrgne, ali gorila nije popuštao stisak. Nakon kratkotrajnog natezanja, tkanina puče i prednji deo džempera ostade u gorilinoj šaci. Kralj Artur je sada stajao sa torbom u jednoj i pocepanim džemperom u drugoj ruci.

Lord se nakratko primiri.

Gorila baci džemper u stranu i ponovo se usredsredi na torbu. „Požurite“, doviknu njihova anonimna pomagačica. „Prvo moram da uzmem torbu.“

Majmun je, u želji da što pre otvori torbu, vukao šavove i zarivao zube u platno. Uprkos tome, kruta zelenkasta tkanina nije popuštala i gorila, iznerviran neuspehom, zavitla torbu i tresnu je o kameni zid, a onda, kao da mu to nije bilo dovoljno, ponovo zamahnu.

Lord se žacnu od panike.

Faberžeovo jaje neće izdržati takav izliv besa. Bez razmišljanja je jurnuo ka zidu, posmatrajući kako torba nakon trećeg udarca pada na zemlju. Kralj Artur primeti uljeza i ponovo se ustremi ka torbi, ali je Lord bio brži. Crvenkastosmeđa ženka se u međuvremenu isprečila između dvojice suparnika, želeći da se i sama domogne torbe, ali je Kralj Artur besno ščepa za krzno na vratu i odvuče je nazad. Dok je ženka kevtala i jaukala, Lord iskoristi priliku i jurnu ka otvorenoj kapiji.

Ali, pre nego što se dočepao bezbednog terena, Kralj Artur se ponovo stvori pred njim.

Gorila je stajao na nepunih metar i po, gušeći ga svojim zadahom. Potmulo je zarežao i prostrelio ga pogledom, izvivši gornju usnu i pokazavši sekutiće koji su bili dugi kao Lordovi prsti. Polako je ispružio ruku i opipao putnu torbu.

Lord je stajao kao hipnotisan.

Gorila tada ispruži desni kažiprst i čušnu Lorda u grudi. Za tako krupnu i strašnu životinju, dodir mu je bio prilično nežan. Činilo se kao da je samo hteo da proveriti šta se skrivalo ispod Lordove košulje. Bio je to gotovo

ljudski gest i Lordov strah se na trenutak rasprši. Zagledao se u goriline svetlucave oči. Na njegovo olakšanje, u njima nije nazreo ni trunku pretnje.

Kralj Artur skloni prst sa Lordovih grudi i povuče se unazad.

Ženka, poučena malopredašnjim incidentom, takođe ustuknu.

Krupni mužjak nastavi da se povlači, oslobađajući put koji je vodio ka kapiji. Lord se uvuče unutra i gvozdene vrata se zatvoriše.

„Nikad nisam videla da se Kralj Artur tako ponaša“, prozbori žena, zaključavajući kapiju. „To je prilično agresivan mužjak.“

Lord se kroz metalne rešetke zagleda u gorilu, koji ga je i dalje posmatrao. U ruci je ponovo stiskao džemper koji je strgao sa Lordovih grudi. A onda je izgubio interesovanje i krenuo ka gomili sa hranom.

„Hoćete li sad da mi objasnite šta ste tražili tamo?“ upita žena.

„Možemo li da izađemo odavde?“

„Sve u svoje vreme. Prvo treba da sačekamo policiju.“

Malo sutra, pomisli Lord. Njihovi progonitelji su možda imali veze u lokalnoj policiji. Niko nije mogao da zna dokle su sezali njihovi pipci. Primetio je zatvorena izlazna vrata i zid od armiranog stakla iza koga se pružao nekakav hodnik. Zgrabio je Akilinu i povukao je ka vratima.

Uniformisana službenica im se ispreči na putu. „Rekla sam da ćemo prvo da sačekamo policiju.“

„Slušajte, gospođo, imao sam užasno težak dan. Jure nas naoružani banditi, a upravo smo imali i bliski susret sa vašim gorilama. Nisam raspoložen za raspravu, ako shvatate šta hoću da kažem.“

Nakon kratkotrajnog oklevanja, žena se povuče u stranu.

„Pametna odluka. Možemo li da dobijemo ključ od ovih vrata?“

Žena zavuče ruku u džep i dobaci mu alku sa samo jednim ključem. Lord i Akilina napustiše kameni zabran i zaključaše vrata za sobom.

Brzo su pronašli stazu koja je vodila kroz zadnji deo zoološkog vrta, pored dva pomoćna objekta koji su služili kao ostava za pribor i alat. Iza tih zgrada se nalazio prazan parking. Na tabli je pisalo da je parking rezervisan isključivo za osoblje. Znali su da se ne smeju vraćati ka glavnom ulazu, pa su krenuli ka okeanu i putu koji je išao paralelno sa obalom. Morali su što pre da pobegnu odatle. Lord ispusti uzdah olakšanja kada je primetio kako im u susret dolazi jedan taksi. Mahnuo je rukom i šofer zaustavi vozilo. Uleteli su unutra i Lord mu reče da vozi ka parku Golden gejt.

Nakon desetak minuta napustili su taksi i ušli u park.

Ispred njih se nalazio mračan teren za fudbal, dok je sa desne strane svetlucalo maleno jezerce. Park se pružao kilometrima i kilometrima unaokolo. Šumarci i proplanci se behu stopili sa pomrčinom i bezobličnim senkama. Seli su na jednu od klupa. Lordovi nervi bili su toliko iskrzani da se pitao koliko će dugo još moći da izdrži. Akilina ga zagrlila i spusti glavu na njegovo rame.

„Sjajno si se snašla u onom rezervatu“, prozbori on. „Zinuo sam od čuda kad sam video kako vesto izvrđavaš onoj majmunici.“

„Sumnjam da je imala nameru da me povredi.“

„Da, i ja sam stekao takav utisak. Bilo je sasvim logično da me onaj mužjak napadne, ali on to nije učinio. Čak je sprečio ženku da mi uzme torbu.“

Lord se priseti kako je Kralj Artur treskao torbu o zid. Spustio je ruku i podigao torbu sa vlažne trave. Klupa je bila obasjana narandžastom svetlošću ulične lampe. Nikog nije bilo na vidiku. Vazduh je bio oštar i svež. Dobro bi mu došao onaj džemper, tugaljivo je pomislio.

Lagano je povukao rajsferšlus.

„Kada je Kralj Artur hitnuo torbu ka zidu, odsekao sam se od panike. Razmišljao sam samo o tome šta će se desiti sa jajetom.“

Izvukao je baršunastu vrećicu i izvadio Faberžeovo jaje. Nožice su bile slomljene, a dijamanti su poispadali iz ležišta. Akilina brzo skupi dlanove kako bi uhvatila dragocene krhotine. Jaje beše naprslo po sredini, kao grejpfrut rasečen na dve polutke.

„Uništeno je“, utučeno prozbori Lord. „Kad samo pomislim koliko je ta stvarčica vredela. A da ne pominjem da bi ovo moglo da označi kraj naše potrage.“

Zagledao se u zjapeću pukotinu na Faberžeovom remekdelu, osećajući kako mu se želudac steže kao pesnica. Spustio je baršunastu vrećicu i obazrivo gurnuo prst u pukotinu kako bi opipao šta se nalazi unutra. Nešto belo i vlaknasto. Kao materijal za pakovanje. Vrhovima prstiju je otkinuo jedan komadić, ustanovivši da je u pitanju bio pamuk, tako čvrsto nabijen daje bilo teško odvojiti makar jedno vlakno. Nastavio je da ispituje unutrašnjost, nadajući se da će napipati mehanizam za podizanje tri minijturna portreta, ali je umesto toga napipao nešto drugo. Nastavio je da istražuje vrškom prsta.

Nešto čvrsto. I glatko.

Stavio je jaje direktno ispod snopa svetlosti koja je obasjavala klupu i nastavio da vršlja prstom kroz njegovu unutrašnjost. Tada je spazio odsjaja zlata. I neku gravuru. Po svoj prilici, još jedna poruka.

Obuhvatio je stranice jajeta i nežno ih povukao u stranu, razdvajali tanku zlatnu ljusku kao da razdvaja polutke prezrelog nara.

37.

Hejz je posmatrao kako Orleg i Zrikavi prolaze kroz glavnu kapiju Zoološkog vrta i skreću ka automobilu. On i Hruščov su ih već desetak minuta strpljivo čekali na parkingu. Lokator koji je Hejz prikačio na Lordovu odeću pokazao se kao dobro rešenje. Bio je to mali, gotovo neprimetan uređaj, ništa veći od dugmeta. U ruskom konzulatu se nalazila gomila takve opreme, još od vremena Hladnog rata kada je San Francisko bio jedno od ključnih mesta za prikupljanje obaveštajnih podataka na području Kalifornije.

Pustili su Lorda da pobegne, znajući da će on pokušati da stupi u kontakt sa Akilinom Petrovnom kod koje su se, po Hejzovim pretpostavkama, nalazile stvari koje su pokupili iz groba Kolje Maksa i trezora Komercijalnotrgovinske banke. Zahvaljujući lokatoru, mogli su da se drže na diskretnoj udaljenosti dok se Lord probijao kroz večernji saobraćaj. Nikad mu ne bi palo na pamet da će se naći baš u Zoološkom vrtu, a opet, kad bolje razmisli, to je bilo sasvim logično. Lord je znao da će biti bezbedniji na javnom mestu. Što Hejzu i njegovoj ekipi uopšte nije odgovaralo.

„Deluju pokislo“, prozbori Hruščov.

Ni Hejzu se nisu dopale grimase koje je spazio na njihovim licima, ali je prećutao bilo kakav komentar. Bio je utešen činjenicom da je LCD uređaj i dalje pištao, što je značilo da su i dalje imali signal. Pritisnuo je dugme i zadnji prozor linkolna počeo da se spušta. Orleg i Zrikavi se nagnuše ka njima.

„Uskočio je pravo među gorile“ objasni Orleg. „Krenuli smo za njim, ali nam se jedan od prokletih majmuna isprečio na putu. Pretpostavili smo da ne želite da skrećemo pažnju, pa smo krenuli nazad. Neće nam biti teško da im ponovo uđemo u trag.“

„Dobro ste postupili“, odgovori Hejz. „I dalje imamo signal.“ Okrenuo se ka Zubarevu. „Idemo?“ Izašli su na svež noćni vazduh. Orleg zgrabi mali LCD displej i sva četvorica se uputiše ka kapiji. U daljini su čuli zavijanje policijskih sirena.

„Neko je pozvao policiju. Moramo ovo što pre da obavimo“, reče Hejz. „Više nismo u Moskvi. Ovdašnji policajci postavljaju gomilu nezgodnih pitanja.“

Na ulazu nije bilo nikoga, što im je omogućilo da neopaženo prođu kroz kapiju. Oko rezervata sa gorilama je stajala masa ljudi. Lokator u Orlegovoj šaci je i dalje ukazivao da se Lord nalazio u neposrednoj blizini. „Sakrij to u sako“, procedi Hejz, znajući da bi lokator mogao da privuče nepoželjnu pažnju.

Prišli su rezervatu i Hejz ležerno upita šta se dešava. Jedna žena im objasni kako su jedan crnac i jedna belkinja preskočili kanal i kako su se gorile obrušile na njih. Uspeli su da šmugnu kroz kapiju na kamenom zidu i od tada ih više nisu videli. Hejz priđe Orlegu da proveri signal. Signal je još bio aktivan. Ali, kada je skrenuo pogled ka habitatu, njegovo lice se naprasno smrači. Odmah je primetio šta je krupni gorila sa srebrnastom šarom na leđima stiskao u ruci.

Tamnozeleni džemper.

Isti onaj džemper u kome je bio zašiven lokator. Srdito je zavrteo glavom, prisativši se proročanstva koje je Raspućin svojevremeno izrekao pred caricom Aleksandrom. Čednost zveri će biti zaštitnik i zvezda vodilja, kao i arbitar konačnog uspeha.

„Džemper je završio kod onog gorile“, rekao je Zubarevu, koji odmah priđe potpornom zidu i zagleda se u Kralja Artura.

Izraz na Zubarevljevom licu ukazivao je na to da se i on setio sterecovog proročanstva. „Zver im je očigledno pružila zaštitu. Pitam se samo da li im je pružila i vodstvo.“

„Dobro pitanje“, procedi Hejz.

Lord razdvoji zlatne polutke jajeta i dijamanti počеше da iskaču kao kapljice soka iz rasečene pomorandže. Nešto zlatno i okruglasto pade na vlažnu travu. Akilina ispruži ruku i podiže predmet koji se skrivao u unutrašnjosti jajeta. Zvono.

Zlato zasvetluca pod snopom svetlosti koju je bacala ulična lampa, poput čoveka koji žmirka na suncu nakon duge tmine. Akilina stade direktno ispod svetiljke. Začkiljila je očima, primetivši sićušne reči ugravirane na površini.

„Tekst je ispisan ćirilicom“, rekla je, prinevši zvono još bliže očima.

„Možeš li da ga pročitaš?“

„Tamo gde Princezino drvo raste i gde se Postanje razotkriva, Trn vas čeka. Upotrebite reči koje su vas dovele do ovde. Uspeh sledi ako se imena vaša izgovore i ako zvono zabruji.“

Lord je već bio sit tih zagonetki. „Šta li bi to moglo da znači?“

Uzeo je zvono iz Akilininih ruku i pažljivo se zagledao u njega, ispitujući svaki detalj. Bilo je visoko oko osam i široko oko pet santimetara. Unutra nije bilo klatna. Sudeći po njegovoj težini, bilo je napravljeno od čistog zlata. Izuzev teksta izgraviranog na spoljašnjoj strani, nije bilo drugih reči ili simbola. To je, po svoj prilici, bila poslednja poruka koju im je Jusupov ostavio.

Vratio se nazad, umorno se spustivši na klupu.

Akilina sede pored njega.

Skrenuo je pogled ka razbijenom Faberžeovom jajetu. Sada je bilo očigledno da su naslednici Nikolaja Drugog poživali dovoljno dugo da ostave potomstvo. Dok su komunistički premijeri vladali ruskim narodom, naslednici prestola Romanovih su, u potpunoj anonimnosti, živeli tamo gde Princezino drvo raste gde god to bilo. Lord je iz dubine duše želeo da pronade potomke Romanovih. Štaviše, morao je da ih pronade. Stefan Baklanov nije bio zakoniti naslednik ruskog prestola, a samo je pojava direktnog potomka Romanovih mogla da podstakne istinski preporod ruskog naroda. Ali, Lord je trenutno bio previše iscrpljen da bi se dalje bavio tom enigmom. Prvobitno je planirao da još iste večeri zbrišu iz zgrada, ali se sada predomislio. „Daj da se vratimo do hotela i da malo odspavamo, pa ćemo sutra da se bacimo na dešifrovanje poruke. Jutro je mudrije od večeri.“

„Šta kažeš da usput kupimo nešto za jelo? Još od jutros ništa nisam okusila.“

Lord je nežno pomilova po obrazu. „Danas si bila stvarno dobra“, rekao je na ruskom.

„Pitala sam se da li ću te ikada više videti.“

„I mene su morila slična pitanja.“

Akilina podiže ruku i stisnu njegovu šaku.

„Mislila sam da će mi srce prepući od tuge.“

Lord se priseti da se i on slično osećao dok je u ruskom konzulatu čekao da mu kucne sudnji čas.

Spustio je nežan poljubac na njene usne, a onda je zagrlio i privio je uz sebe. Neko vreme su sedeli u pomrčini, opijeni tišinom i samoćom. Uprkos

tome, oboje su znali da ne smeju da zaborave na stvarnost. Lord se nevoljno odmaknu, stavi razbijeno uskršnje jaje i zlatno zvono u baršunastu vrećicu, prebaci torbu preko ramena i povede Akilinu ka bulevaru sa druge strane parka.

Nakon desetak minuta uhvatili su taksi i Lord reče šoferu ime hotela u kome je Akilina tog dana iznajmila sobu. Sedeli su na zadnjem sedištu, dodirujući se telima, dok je taksista vozio ka središtu grada. U Lordovim mislima su odzvanjale reči koje su bile urezane na paklenskom zvonu.

Tamo gde Princezino drvo raste i gde se Postanje razotkriva. Trn vas čeka. Upotrebite reči koje su vas dovele do ovde. Uspeh sledi ako se imena vaša izgovore i ako zvono zabruji.

U pitanju je očigledno bila još jedna zagonetna smernica dovoljna da vas odvede do odredišta ako ste znali šta tražite, ali nedovoljna da posluži kao čarobni štapić za nekog neupućenog uljeza. Problem je bio u tome što on i dalje nije znao šta su tražili. Te reči bile su zabeležene posle 1918. godine, kada je izvršeno pogubljenje carske porodice, i pre 1924. godine, kada je Faberže umro. Možda je njihovo značenje u to doba bilo jasnije. Možda je samo vreme tu poruku učinilo nebuloznom i neshvatljivom. Skrenuo je pogled ka zaprljanom prozoru, posmatrajući svetlucavu povorku kafea i restorana koji su promicali pored njih.

Setio se da je Akilina gladna, a i njegova creva su krčala. Iako je znao da nije pametno da se vrzmaju po ulici, morali su da napune stomake.

Tada mu nešto pade na pamet.

Taksista znalački klimnu glavom kada mu je objasnio kakvo mesto traži i vozilo se ubrzo zaustavi pred zgradom na kojoj je pisalo KIBERHAUS.

Lord plati vožnju i povede Akilinu ka ulazu. Bio je to Internet kafe u kome su mogli da ubiju dve muve jednim udarcem da napune stomake i da potraže potrebne informacije.

Unutra nije bilo gužve. Na svetlucavim zidovima od nerđajućeg čelika bili su okačeni stakleni paneli sa grafikama koje su prikazivale tipične prizore iz urbanog života. U jednom uglu je bio postavljen TV sa velikim ekranom ispred koga se tiskala grupica gostiju. Kako je primetio, specijalitet kuće su predstavljali debeli sendviči sa šunkom koji su se zalivali točenim pivom.

Lord se uputi pravo ka toaletu, gde je ispljuskao lice hladnom vodom kako bi ublažio otkoke i modrice, a potom povede Akilinu ka jednom od separea sa kompjuterskim terminalom, usput domahnuvši konobarici.

Konobarica ubrzo priđe stolu, upitavši ih šta žele da naruče i objasnivši im kako se koristi tastatura i koju šifru treba da ukucaju. Dok su čekali hranu, Lord pronade Internet pretraživač i ukuca reči: PRINCEZINO DRVO. Dobio je oko tri hiljade linkova.

Većina odrednica je ukazivala na istoimenu kolekciju nakita. Druge su upućivale na sajtove o prašumama, šumarstvu, hortikulturi i lekovitom bilju. Iako se činilo da je nemoguće snaći se u toj džungli podataka, jedan od rezimea mu je istog trenutka zapao za oko.

Paulonija Tomentoza Princezino drvo, Kari drvo mirisni ljubičasti cvetovi. Avgust/septembar.

Otvorio je sajt i na ekranu se pojavi opširan tekst u kome se navodilo da princezino drvo potiče sa dalekog istoka i da je u Ameriku stiglo tridesetih godina devetnaestog veka. Biljka se ubrzo proširila po čitavom istoku Sjedinjenih Država zahvaljujući semenim čaurama koje su se koristile kao zaštitni materijal za pakovanje robe. Drvo je bilo lagano i otporno na vodu, zbog čega su ga Japanci koristili za izradu činija, alatki i sanduka. Princezino drvo je veoma brzo raslo dostizalo je zrelost za svega pet do sedam godina i imalo je upečatljive izdužene bledoljubičaste cvetove blagog prijatnog mirisa. U članku se takođe ukazivalo da je ta vrsta drveta, zahvaljujući brzom rastu i niskoj ceni, imala široku primenu u drvnoj industriji i proizvodnji kartona. Princezino drvo bilo je naročito zastupljeno u zapadnim planinskim regijama Severne Karoline, gde su odgajivači godinama pokušavali da kultiviraju sorte koje bi bile još pogodnije za tamošnje klimatske uslove. Međutim, Lordovu pažnju je naročito privuklo objašnjenje o poreklu samog naziva. U tekstu se navodilo daje drvo dobilo ime po princezi Ani Pavlovnoj, kćerki cara Pavla Prvog koji je vladao Rusijom od 1797. do 1801. godine. Pavel Prvi je bio čukundeda Nikolaja Drugog. Ukratko je ispričao Akilini šta je saznao.

Akilina je bila zapanjena. „Toliko podataka za tako kratko vreme.“

Lord je znao da je Internet u Rusiji i dalje predstavljao novin Neki od klijenata Pridžen end Vudvorta grozničavo su radili na tome da Rusija bude bolje povezana sa svetskom Internet mrežom. Međutim, glavni problem nije bio u vezama već u tome što je većina Rusa za kupovinu kompjutera morala da odvoji dvogodišnju platu.

Pregledao je ostale linkove i otvorio još nekoliko sajtova, ali nij pronašao bilo kakve upotrebljive informacije. Konobarica priđe stolu, noseći hranu i dve pepsi kole. Bacili su se na večeru i Lord je nakratko

uspeo da zaboravi na opasnost koja im je pretila. Taman je dovršavao poslednji zalogaj kada mu kroz misli prođe nova ideja. Ponovo s prebacio na pretraživač, ukucao SEVERNA KAROLINA i pronašao sajt sa detaljnom mapom te savezne države. Fokusirao se na planinsku oblast na zapadu i zumirao jedan deo. „Šta je to?“, upita Akilina.

„Nešto mi je palo na pamet“, odgovori Lord, ne skidajući pogled sa ekrana.

Na samoj sredini ekrana se nalazio Ešvil. Izukrštane tamnocrvene linije su se granale u četiri pravca, označavajući međudržavne autoputeve 40 i 26. Na severu su ležali gradići Bun, Grin Mauntin i Bold Krik. Na jugu je bio Hendersonvil i granica sa saveznom državom Džordžijom. Megi Veli i Tenesi nalazili su se na zapadu, dok je na suprotnoj strani, ka istoku, ležao grad Šarlot. Zagledao se u autoput Blu Ridž koji je vijugao ka severoistoku, od Ešvila do granice sa Virđžinijom, duž koga su se nalazili gradići sa neobičnim i zanimljivim nazivima. Su, Bej Buk, Čimni Rok, Sidar Mauntin. A onda je, severno od Ešvila i južno od Buna, u blizini Dedine planine, spazio ono što je tražio.

Dženezis.^{10} Na državnoj ruti broj 81.

Tamo gde Princezino drvo raste i gde se Postanje razotkriva, Trn vas čeka. Podigao je pogled sa ekrana i okrenuo se ka Akilini, razvukavši usne u trijumfalan osmeh.

Sreda, 20. Oktobar

Lord i Akilina su rano ustali i odjavili se iz hotela. Lord se osećao pomalo čudno. Već godinama nije spavao sa nekom ženom. Nisu vodili ljubav jer su oboje bili previše umorni i previše uplašeni, ali su čitave noći ležali u zagrljaju dok je on lebdeo između jave i sna, spavajući na pola oka i očekujući da Zrikavi i Orleg svakog časa banu u hotelsku sobu.

Probudili su se malo posle svitanja. Iz hotela su otišli pravo do Avisove poslovnice u finansijskoj četvrti kako bi iznajmili automobil. Odatle su nastavili ka severoistoku, prevalivši devedeset milja koje su ih delile od Sakramenta, nadajući se da je tamošnji aerodrom bio dovoljno udaljen da se ne nalazi pod prismotrom inspektora Orlega i njegovih pajtaša. Vratili su automobil i ukrkali se na avion Amerikan erlajnsa koji je leteo direktno za Dalas. Lord je u avionu prelistao štampu. Na naslovnoj strani dnevnih novina Jusej tudej pročitao je izveštaj o radu carističke komisije. Trenutak odluke se bližio. Komisija je obavila pomne razgovore sa svim pretendentima, suzivši izbor na trojicu finalista, među kojima se nalazio i Stefan Baklanov. Završni krug glasanja, koji je prvobitno bio zakazan za sutradan, bio je odložen za petak jer je jedan od članova komisije morao da napusti zasedanje zbog smrtnog slučaja. Pošto je završno glasanje zahtevalo jednoglasnu odluku, komisija nije imala drugog izbora. Analitičari su na sva zvona najavljivali pobedu Stefana Baklanova, opisujući ga kao kandidata koji je predstavljao ubedljivo najbolji izbor za ruski narod. Jedan istoričar je navodno izjavio, „On, kao najbliži potomak Nikolaja Drugog, ima najviše romanovljevske krvi od svih Romanovih.“

Lord se zagleda u telefon prikačen za naslon sedišta. Da li bi trebalo da kontaktira Tejlora Hejza ili nekog iz Stejt departmenta i da ih upozori šta se dešava? Informacije koje su on i Akilina otkrili sigurno bi mogle da promene ishod završnog glasanja. Ako ništa drugo, komisija bi odložila

donošenje konačne odluke dok se ne proveri verodostojnost njihovih tvrdnji. Ali, proročanstvo je nalagalo da on i Akilina sami obave taj zadatak. Pre samo tri dana, Lord bi te reči odbacio kao pijano trabunjanje ambicioznog sibirskog seljaka koji je bio dovoljno vest i prepreden da se probije do samog dvora i stekne naklonost carskih supružnika. Ali, šta ćemo s onim gorilom? To je, van svake sumnje, bila zver koja se pominjala u proročanstvu. On je razbio jaje. I on je sprečio Zrikavog da uskoči u rezervat. Čednost zveri će biti zaštitnik i zvezda vodilja, kao i arbitar konačnog uspeha.

Kako je Raspućin mogao da zna da će se to desiti? Da li je to bila puka slučajnost?

Sve i da je tako, bila je to slučajnost koja je rastezala granice verovatnoće do tačke rasprsnuća. Da li je naslednik ruskog prestola živeo mirnim i povučenim životom negde u Americi? Možda u Dženezisu, u Severnoj Karolini, u gradiću koji je, po podacima iz atlasa koji je kupio na aerodromu, imao 6.356 stanovnika. U sedištu okruga Dilsboro. U sićušnoj varoši u jednako sićušnom okrugu ugneždenom među Apalačkim planinama. Ako je naslednik Romanovih on ili možda ona? stvarno bio tamo, ta činjenica bila je dovoljna da promeni tok istorije. Upitao se šta bi ruski narod pomislio kada bi saznao da je dvoje carske dece preživelo Jekaterinburg i pronašlo utočište na američkom tlu, u zemlji na koju su Rusi, zahvaljujući boljševičkoj propagandi, decenijama gledali sa prezirom i nepoverenjem. Takođe se upitao kako je izgledao taj naslednik romanovske loze, dete ili unuča Alekseja ili Anastazije, osoba u čijim je venama tekla ruska carska krv ali koja je nesporno bila odgajena u američkom duhu. Koliko su snažne veze mogle postojati između tog direktnog carskog potomka i otadžbine koja ga je sada pozivala da se vrati nazad kako bi preuzeo vlast nad zemljom koja se nalazila u krajnjem rasulu?

Najblaže rečeno, sve to je delovalo neverovatno. A, što je bilo još neverovatnije, on je bio deo toga. On je bio jedan od ključnih aktera te priče, čija je uloga bila predskazana u Raspućinovom proročanstvu. On je bio Gavran, a Akilina je bila Orao. Njihov zadatak je bio savršeno jasan. Da dovrše potragu i da stignu do kraja puta gde ih je čekao taj misteriozni „trn“, o čemu god da se radilo. Ali, nisu samo oni krenuli u potragu. Ljudi koji su pokušavali da utiču na konačnu odluku carističke komisije su po svaku cenu želeli da ih osujete u izvršenju tog zadatka. Ljudi koji su uložili

ogromne količine novca i moći kako bi jedan prividno neutralan politički proces iskoristili u svoje svrhe. Da u pitanju nije bila samo priča koju su smislili Vitenkovi nalogodavci, obična laž koja je trebalo da ga namami da dođe u ruski konzulat? Ne, nije mu delovalo kao laž. Setio se Maksima Zubareva. Njegova odlučnost i surovost su govorili da je tu bilo nečega. Stefan Baklanov je očigledno radio po nečijim direktivama.

Kao što je Zubarev objasnio, on je svojevolejno pristao da bude marioneta. A ljudi koji su se skrivali iza njega su vesto vukli konce. Šta mu je još Zubarev rekao? Jedino što nam se može isprečiti na putu je pojava direktnog naslednika Nikolaja Drugog. Ali, ko su bili ti ljudi? I zar su stvarno uspeli da potkupe kompletnu komisiju? Ako je stvarno bilo tako, otkud on u toj igri? Zar on nije došao u Moskvu kako bi pružio dodatni kredibilitet pretenzijama Stefana Baklanova? Njegovi klijenti su priželjkivali takav ishod. Tejlor Hejz je priželjkivao takav ishod. To je bila opcija koja je svima odgovarala. Ili možda nije?

Bilo je očigledno da su iste političke i kriminalne frakcije koje su Rusiju bacile na kolena sada pokušavale da preuzmu vlast preko klovna koji je u roku od samo dva dana mogao da postane novi apsolutistički vladar ruskog carstva. A ovo više nije bio osamnaesti vek. Međudržavne razmirice nisu više rešavane topovima i puškama. Taj autokrata će imati otvoren pristup nuklearnom oružju, arsenalu u kome se nalazilo čak i oružje ogromne razorne moći koje je bilo tako malo i kompaktno da se moglo spakovati u običan putni kofer. Takva moć se nipošto nije smela staviti u ruke jednog jedinog čoveka, ali Rusi nisu pristajali na bilo šta manje od toga. Car je za njih bio svetinja, direktna spona sa Bogom i sa slavnom prošlošću koja im je pun vek bila uskraćena. Rusi su decenijama čeznuli da ožive dane stare slave i taj čas je konačno bio na pomolu. Ali, da li će im to doneti neki boljitak? Ili će jedan skup problema naprosto zameniti drugim? Tada mu na pamet pade još nešto što je Raspućin prorekao.

Dvanaestoro moraju umretipre nego što nastupi čas vaskrsenja.

Lord u mislima prebroja ljude koji su do tog trenutka izgubili život. Četvoro prvog dana, uključujući Artemija Belog. Potom onaj stražar na Crvenom trgu. Pašenkov saradnik. Josif i Vasilij Maks. Svi drugi detalji iz starecovog proročanstva su se dosad obistinili.

Da li je to značilo da je još četvoro ljudi moralo da umre?

Hejz je posmatrao kako se Hruščov vrpolti na stolici. Čak je i taj bivši komunista i ministar sa dugim stazom u ruskoj vladi, čovek na izuzetno

visokom položaju i sa izuzetno moćnim vezama, počeo da pokazuje znake nervoze. Hejz je tokom svog boravka u Rusiji primetio da su Rusi bili narod koji je otvoreno ispoljavao svoje emocije. Kada su bili srećni, zračili su ushićenjem koje se često graničilo sa ludilom. Kada su bili tužni, utapali su se u očajanju kome se nije naziralo dno. Po prirodi stvari su naginjali ovoj ili onoj krajnosti i retko kad su znali da se drže zlatne sredine. Takođe, na osnovu svoje dugogodišnje saradnje sa Rusima, Hejz je zaključio da su se poverenje i lojalnost kotirali visoko na njihovoj vrednosnoj lestvici. Problem je bio u tome što su jednom Rusu bile potrebne godine i godine da bi poverovao drugom Rusu, a još više da bi stekao poverenje u nekog stranca. Sve u svemu, Hruščov se u poslednje vreme ponašao kao tipičan Rus. Pre samo dvadeset četiri sata je blistao od sreće, siguran da će im Lord ubrzo pasti šaka, ali je nakon sinoćnjeg incidenta u zoološkom vrtu postao tako ćutljiv i deprimiran da je čovek kleštima morao da mu izvlači reči iz usta. Utapao se u beznadu, razmišljajući kako će ostalim članovima tajnog kružoka objasniti da je lično podržao ideju da Lorda namerno puste da utekne iz konzulata.

Hejz i Hruščov su sedeli u Vitenkovoju kancelariji u San Francisku, iza zaključanih vrata, kako bi podneli telefonski izveštaj svojim saradnicima koji su bili okupljeni u moskovskom štabu. Iako ostali članovi tajnog kružoka nisu bilo oduševljeni razvojem događaja, niko nije uputio otvorene kritike na njihov račun.

„Šta da se radi?“ prozborio je Lenjin u mikrofona. „Ko je mogao da predvidi da će se taj gorila umešati?“

„Raspućin, eto ko“, procedi Hejz.

„Ah, gospodine Linkolne, konačno počinjete da shvatate našu zabrinutost“, ubaci se Brežnjev.

„Shvatam samo da se Lord definitivno dao u potragu za potomkom Alekseja ili Anastazije. Za punopravnim naslednikom ruskog prestola.“

„Izgleda da su se naši najgori strahovi obistinili“, mrko procedi Staljin.

„Imate li neku ideju kuda bi Lord mogao da ode?“ upita Lenjin.

Hejz je poslednjih par sati razmišljao upravo o tome. „Unajmio sam jednu privatnu detektivsku agenciju da motri na njegov stan. Ako se vrati tamo, lako ćemo ga uhvatiti i više nećemo dopustiti da nam se izmigolji.“

„To je pametan potez“, prozbori Brežnjev, „ali šta ako on nastavi pravo ka lokaciji gde ga čeka taj tobožnji naslednik?“

Naravno, Hejz je razmotrio i tu mogućnost. On je imao jake veze u svim državnim službama. Znao je ljude iz Federalnog istražnog biroa, sa carine, iz odseka za suzbijanje narkotika. Preko tih veza bi mogao da prati Lordovo kretanje, naročito ako on usput bude koristio kreditne ili bankovne kartice kako bi finansirao putne troškove. Imao bi pristup informacijama pomoću kojih bi lako mogao da mu uđe u trag. Ali, ako se odluči za tu opciju, morao bi da angažuje ljude koje je želeo da drži na distanci. Neko od njih bi mogao nešto da nanjuši, što mu uopšte nije išlo u prilog. Njegovi milioni su se već nalazili pod brižnim i sigurnim okriljem švajcarskih banaka, a on je čvrsto nameračio da u narednom periodu uživa u tim parama i u još nekoliko miliona koji će se uskoro sliti na njegov račun. Kada sve bude gotovo, povući će se iz firme i pokupiti sedmocifrenu otkupninu koja mu je sledovala po partnerskom ugovoru. Preostali stariji partneri će ga sigurno zamoliti da zadrži neku počasnu titulu ili funkciju u firmi, koliko da njegovo ime ostane na službenom logu kako bi obezbedilo lojalnost klijenata koje je stekao tokom svoje dugogodišnje karijere. Naravno, on će im izaći u susret, pod uslovom da mu ponude pristojan godišnji honorar taman toliko da se pokriju skromni životni troškovi bivšeg advokata koji će sviti svoj skromni dom u jednom skromnom evropskom zamku. Sve je moralo savršeno da funkcioniše. Nije mu bilo ni na kraj pameti da nekome dopusti da mu pomrsi konce. Zato je odlučio da Brežnjevu, umesto odgovora, ponudi čistu laž.

„Već sam razvio potragu u određenim pravcima. Znao, i ovde postoje ljudi nalik onima koje ste mi obezbedili u Moskvi.“ Istini za volju, Hejzu nikada nisu bili potrebni takvi ljudi i nije imao pojma gde bi mogao da ih pronađe, ali njegovi ruski pajtaši nisu morali baš sve da znaju. „Mislim da to neće predstavljati problem.“ Hruščov skrenu pogled ka njemu. Iz spikerfona nije dopirao nikakav zvuk, što je bio očigledan znak da su njihovi saradnici iz Moskve očekivali nastavak.

„Osim toga, siguran sam da će Lord ubrzo kontaktirati sa mnom“, dodao je.

„Zašto ste tako sigurni?“ upita Hruščov.

„Zato što mi i dalje veruje, a nema mnogo ljudi na koje može da se osloni. Ja sam njegov poslodavac i imam jake veze u ruskoj vladi. Mogu da se kladim da će me pozvati, pogotovo ako stvarno pronađe tog naslednika. Ako se to desi, ja ću prvi saznati za to. On zna koliko su naši klijenti uložili

u ovu operaciju i zna šta bi takav obrt značio i za njih i za njega. Siguran sam da će se javiti.“

„Dosad to nije učinio“, natuknu Lenjin.

„Nije pronašao siguran način da uspostavi kontakt. Zna da su mu naši ljudi za petama. Osim toga, svestan je da još nema čvrste dokaze koje bi mogao da mi iznese. I dalje traga. Pustite ga da to obavi i on će se sam javiti. Siguran sam u to.“

„Imamo još samo dva dana“, prozbori Staljin. „Srećom, kad Baklanov sedne na presto, biće veoma teško poništiti odluku o njegovom izboru, naročito ako povedemo računa o tome šta se plasira u javnost. Ako bilo šta izroni, čitav slučaj ćemo predstaviti kao običnu zaveru. Niko neće ozbiljno poverovati u tu priču.“

„Ne budite tako sigurni“, reče Hejz. „DNK analize mogu da potvrde srodstvo sa Nikolajem i Aleksandrom, budući da se genetički kod Romanovih nalazi u katalogu. Slažem se da se situacija može iskontrolisati, ali isključivo pod uslovom da nemamo žive već mrtve naslednike i da njihovi leševi nikad ne budu otkriveni. To je bar lako. Dovoljno je da se kremiraju i puste niz vetar.“

„Možete li to da preuzmete na sebe?“ upita Hruščov.

Hejz nije bio siguran kako će to da izvede, ali je znao koliki je ulog bio u igri i za njega lično i za njegove klijente i saradnike. Zato im je dao jedini prihvatljiv odgovor.

„Naravno.“

Dženezis, Severna Karolina 16:15

Lord se zagleda kroz vetrobran, posmatrajući visoke guste drvorede koji su se uzdizali sa obe strane strmog puta. Kora je imala šarenkastu smeđesivu nijansu, a lišće je bilo izduženo i blistavo zeleno. U prošlosti je, na kratkim vikendaškim izletima, nekoliko puta posetio taj kraj. Tada je prepoznao stabla platana, bukve i hrasta, ali je bio ubeđen da je to žbunasto drveće koje je raslo pored puta predstavljalo samo još jednu od brojnih vrsta topole. A sada gaje posmatrao sasvim drugačijim očima, znajući njegov pravi naziv i poreklo tog naziva.

„Ovo je princezino drvo“, rekao je, pokazavši kroz prozor. „Sinoć sam pročitao da odrasle jedinke u ovo doba godine bacaju seme. Jedno stablo oslobađa dvadeset miliona semenki, što objašnjava zašto je princezino drvo ovde toliko rasprostranjeno.“

„Jesi li već bio ovde?“ upita Akilina.

„Bio sam u Ešvilu, pored koga smo malopre prošli, i u Bunu, koji je dalje ka severu. Ljudi preko zime ovde dolaze na skijanje. Leti je takođe prelepo.“

„Podseća me na Sibir. Na kraj u kome je živela moja baka. Niske planine i šume, baš kao ovde. I taj vazduh, svež i rezak. Čovek bi mogao da se opije samo od vazduha.“

Jesen je grabila krupnim koracima tako da su vrhovi brežuljaka i doline bili obojeni plamtećim crvenim, zlatnim i narandžastim tonovima, a iz najdubljih kotlina se dizala gusta uskovidana izmaglica. Samo su borovi i princezino drveće zadržali svoj živahan letnji kolorit.

Na aerodromu u Dalasu su se ukrcali na let za Nešvil, a odatle su malim putničkim avionom nastavili ka Ešvilu, gde su stigli pre nekih sat vremena. U Nešvilu im je nestalo gotovine tako da je Lord bio primoran da upotrebi kreditnu karticu, nadajući se da neće zažaliti zbog tog poteza. A opet, ako je

neko pokušavao da im uđe u trag, kupovina karata na aerodromu je, čak i bez kreditne kartice, bila dovoljno rizična. Maksim Zubarev mu je u konzulatu rekao da su Federalni biro i američka carinska služba bili voljni da im priteknu u pomoć, ali se Lord nadao da su to bile samo puste priče. Zubarev je verovatno hteo dodatno da ga zaplaši. Iako nije mogao da kaže zašto, verovao je da su Rusi radili nezavisno od američke vlade možda je postojala neka periferna saradnja, sitna i zakulisna, ali ništa nalik ozbiljnoj širokorazmernoj operaciji čiji bi cilj bio da se lociraju jedan američki advokat i jedna ruska akrobatkinja. Takva operacija bi, po njegovom rezonovanju, zahtevala iscrpna objašnjenja. Osim toga, Rusi su sigurno strahovali da bi njih dvoje, ako ih američka policija uhapsi, mogli sve da im ispričaju pre nego što Rusi ponovo uspeju da pohvataju konce. Ne, ta mogućnost bila je otpisana. Rusi su se, bar u ovom času, oslanjali isključivo na vlastite snage.

Iz Ešvila su krenuli na sever, autoputem Blu Ridž, a potom su skrenuli na državnu rutu 81 i prešli završnu deonicu koja je vodila preko talasastih brežuljaka i niskih zatupastih planina. Putovanje je bilo prijatno. Dženezis je izgledao kao gradić iz dečjih slikovnica. Kuće su bile sagrađene od cigle, drveta i kamena, a duž ulica su bile načičkane starinske umetničke galerije, prodavnice poklona i dražesne antikvarnice. Na Mejn stritu bile su poredane klupe nad kojima su se nadvijale žbunaste krošnje američkih platana. Najednom uglu glavne raskrsnice se nalazila poslastičarnica, a na drugom dve banke i jedan dragstor. Privatne kuće, stambene zgrade i vikendice bile su potisnute ka periferiji. Dok su ulazili u grad, sunce je već bilo nisko na horizontu. Sivkastoplavo nebo bilo je prošarano narandžastim prugama sutona, a krošnje i brežuljci u pozadini su poprimali tamnoljubičaste nijanse. Bilo je očigledno da se u Dženezisu noć spuštala ranije nego u većim i užurbanijim gradovima.

„Mislim da smo stigli do svog odredišta“, prozbori Lord. „Sad još samo treba da otkrijemo šta predstavlja taj trn koji se pominje u poruci.“

Taman je nameravao da svrati do benzinske pumpe i da prelista lokalni telefonski imenik kada mu je pažnju privukla tabla od kovanog gvožđa koja je visila na fasadi jednospratnice od crvene cigle. Jednu ulicu dalje odatle, na trgu prepunom cveća, nalazila se okružna sudnica. Na tabli je crnim slovima bilo ispisano: ADVOKATSKA KANCELARIJA MAJKLA TORNA: Lord pokaza ka tabli i prevede natpis na ruski.

„Kao u Starodugu“, prozbori Akilina. I on je pomislio isto.

Parkirali su automobil jednu ulicu niže, pored samog ivičnjaka, a potom se uputili ka advokatskoj kancelariji, gde ih je sekretarica obavestila da je gospodin Torn trenutno bio u sudnici, zbog prenosa neke tapije, ali da bi uskoro trebalo da se vrati. Lord joj je rekao da moraju pod hitno da razgovaraju s njim i sekretarica im je ljubazno objasnila gde mogu da ga pronađu.

Ubrzo su se obreli u sudnici okruga Dilsboro, neoklasicističkom zdanju od cigle i kamena koje je, poput većine sudskih većnica na američkom jugu, imalo trem sa masivnim stubovima i visoku kupolu. Pored ulaznih vrata je stajala bronzana pločica na kojoj je pisalo da je građevina završena 1898. godine. Lord je retko posećivao sudnice, budući da je njegov posao bio ograničen na sedišta upravnih odbora i finansijske institucije najvećih američkih gradova i istočnoevropskih prestonica. On u sudnici nije imao šta da traži. Advokatska firma Pridžen end Vudvortje zapošljavala na stotine pravnika koji su se bavili sudskim parnicama. Njegov posao nije bio da se parniči, već da sklapa ugovore. On je bio zakulisni čovek. Sve dok ga pre nedelju dana nisu katapultirali pravo na pozornicu i dok nije postao glavni glumac u tom uvrnutom trileru.

Majkla Torna su zatekli u arhivu, nagnutog nad nekom knjižurinom. Prostorija je bila obasjana oštrom fluorescentnom svetlošću. Torn je bio sredovečan, proćelav muškarac nizak, čvrsto građen, bez grama suviše težine. Imao je tanak nos, visoke jagodice i mladoliko lice.

„Majki Torn?“ upita Lord.

Muškarac podiže pogled i srdačno se osmehnu. „Baš tako.“ Lord predstavi sebe i Akilinu. U prostoriji nije bilo nikog osim njih troje.

„Samo što smo stigli iz Atlante.“ Lord mu pokaza legitimaciju advokatske komore savezne države Džordžije i napravi sličan uvod kao u banci u San Francisku.

„Pomažem gospođici Petrovnoj da preuzme zaostavštinu svoje pokojne rođake.“

„Izgleda da se ne bavite samo pravničkim poslom“ reče Torn, osmotrivši modrice na njegovom licu.

„Preko vikenda se bavim amaterskim boksom“, brzo odgovori Lord. „Pre neki dan sam popio dobre batine.“

Torn razvuče usne u osmeh. „Šta mogu da učinim za vas, gospodine Lorde?“

„Dugo živite ovde?“

„Otkako znam za sebe“, odgovori Torn, s neskrivenim ponosom u glasu. „Divan gradić. Prvi put sam ovde. Znači, ovde ste odrasli i ovde ste započeli advokatsku praksu?“

Torn ga radozno pogleda. „Čemu tolika pitanja, gospodine Lorde? Ako sam dobro shvatio, treba da sredite neke poslove oko zaostavštine. Kako se pokojnica zvala? Ovo je mali grad, tako da se svi poznajemo.“

Lord zavuču ruku u džep i izvadi zlatno zvono. Pružio je predmet ka Tornu, pažljivo osmatrajući njegovu reakciju.

Torn se zagleda u zvono, lagano ga okrećući u rukama. „Impresivno, nema šta. Čisto zlato?“

„Po svoj prilici. Možete li da pročitate tekst koji je izgraviran na njemu?“

Torn dohvati naočari sa visokog stola i zagleda se u tekst. „Baš je sitno, zar ne?“ Lord skrenu pogled ka Akilini, primetivši da i ona napeto posmatra Tornovu reakciju.

„Žao mi je, ali ovo je na nekom stranom jeziku. Nisam siguran na kom. Nažalost, ne mogu vam pomoći. Ja komuniciram isključivo na engleskom, a neki kažu da nisam naročito dobar čak ni u tome.“

„Onaj koji istraje na putu biće izbavljen“, prozbori Akilina na ruskom.

Torn se zagleda u nju. Lord nije mogao da ustanovi da li je bio iznenađen ili je naprosto nije razumeo.

„Šta kaže?“ upitao je, skrenuvši pogled ka Lordu.

„Onaj koji istraje na putu biće izbavljen“, preveđe Lord.

„To je iz Jevanđelja po Mateju“, zbunjeno reče Torn. „Ali, kakve to veze ima? Zašto mi to govorite?“

„Da li vam te reči nešto znače?“ upita Lord.

Torn mu vrati zvono. „Gospodine Lorde, hoćete li da mi objasnite šta zapravo želite od mene?“

„Znam da vam ovo deluje čudno, ali vam moram postaviti još nekoliko pitanja. Da li mi dozvoljavate?“

Torn skinu naočari. „Samo izvolite.“

„Da li u Dženezisu živi mnogo ljudi koji nose vaše prezime?“ „Imam dve sestre, ali one ne žive ovde. Ima još nekoliko porodica s tim prezimenom. Jedna od njih je prilično velika, ali nisam u srodstvu s njima.“ „Kako mogu da ih pronađem?“

„Potražite ih u telefonskom imeniku. O čemu se radi? Da li je u pitanju zaostavština neke osobe koja se preziva Torn?“ „Tako nekako.“

Iako nije želeo da pilji u svog sagovornika, Lordov pogled je bio prikovan za Tornovo lice. Pokušavao je da ustanovi da li je u njegovoj fizionomiji postojala izvesna sličnost sa Nikolajem Drugim. Što je bilo suludo, pomislio je. On je Romanove video samo na iskrzanim crnobelim filmovima i izbledelim fotografijama. Kako je on mogao da ustanovi sličnost? Uspeo je samo da primeti da je Torn bio niskog rasta, poput Nikolaja, ali je sve ostalo predstavljalo puko nagađanje. A šta je očekivao? Da misteriozni naslednik pročita tekst izgraviran na zlatnom zvonu i da se istog trenutka pretvori u cara svekolike Rusije? Ovo nije bila bajka. Ovo je bila borba na život i smrt. Čak i da naslednik ruskog prestola shvati njihovu poruku, da li bi tek tako otkrio svoj identitet? Ili bi se pravio da nema pojma o čemu se radi i potražio utočište u anonimnosti koja je decenijama štitila njegovu porodicu?

Vratio je zvonu u džep. „Oprostite što smo vas prekinuli u poslu, gospodine Torne.

Sigurno mislite da smo neki čudaci, ali vas uopšte ne krivim zbog toga.“

Na Tornovom licu zaigra osmeh. „Nikako, gospodine Lorde. Slučaj na kome radite vam verovatno nalaže da zadržite potpunu diskreciju. I ja sam advokat, tako da vas razumem. Ako nemate dodatnih pitanja, morao bih da se vratim svom poslu. Treba da pregledam još neke papire pre nego što me službenik ne izbaci napolje.“ Lord ispruži ruku.

„Drago mi je što smo se upoznali“ rekao je.

„Ako vam zatreba bilo kakva pomoć, moja kancelarija je u centru grada, malo niže odavde. Po čitav dan sam tamo.“

Lord se srdačno osmehnu. „Hvala vam. Imaću to u vidu. Zamolio bih vas za još jednu uslugu. Možete li da nam preporučite neko prenoćište?“

„To bi moglo da bude problematično. Znae, turistička sezona je u punom jeku tako da su gotovo sve sobe rezervisane. Ali, budući da je danas sreda, možda pronađete smeštaj za dan ili dva. Vikendom je ovde prava gužva. Ako želite, obaviću jedan telefonski poziv, pa ćemo odmah videti šta može da se učini.“

Torn izvadi mobilni telefon iz sakoa i okrenu jedan broj. Nakratko je porazgovarao, a onda prekinuo vezu. „Imam poznanika koji drži pansion. Jutros mi je rekao da kod njega nema velike gužve. Pansion se zove Azaleja in. Evo, nacrtaću vam mapu. Nije daleko odavde.“

Pansion Azaleja in je bio smešten na periferiji grada, u dražesnom zdanju podignutom u stilu kraljice Ane. Pejzažom su dominirala stabla

bukve, a posed je bio okružen belom drvenom ogradom. Na tremu se nalazilo nekoliko zelenih stolica za ljuljanje. Enterijer je bio uređen u starinskom maniru. Šareni prekrivači, ispucale drvene grede na tavanici i pucketavi kamini oko kojih se širio miris nagorelog drveta.

Lord je zatražio jednokrevetnu sobu, što je izazvalo čudan plamsaj u očima sredovečne gospođe koja je radila na prijavnici. Odmah se prisetio kako je onaj recepcioner u Starodugu odbio da im izda sobu jer je mislio da je Lord stranac. Međutim, ovde se očigledno radilo o nečem drugom. Crnac i belkinja u jednokrevetnoj sobi u jednom pansionu na američkom jugu. Iako je bilo teško poverovati da su ljudi i dalje obraćali pažnju na boju kože, Lord nije bio toliko naivan da bi se zamajavao iluzijama da su rasne predrasude bile potpuno iskorenjene.

„Zašto si se onako namrgodio u prizemlju?“ upita Akilina nakon što su ušli u sobu na spratu.

Kolorit je bio svetao i vedar. Soba je bila besprekorno provetrena, a na stočiću je stajala vaza sa sveže nabranim cvećem. Preko kreveta je bio raširen perjani jorgan. Na prozoru u kupatilu, iznad starinske kade sa nožicama u obliku životinjskih šapa, bila je pričvršćena bela metalna mrežica.

„Ovde još ima ljudi koji ne odobravaju mešanje rasa.“

Bacio je putne torbe na krevet, iste one torbe koje su pre polaska dobili od Semjona Pašenka. Činilo mu se kao da je otad prošla čitava večnost. Zlatne poluge koje su pronašli u sefu više nisu bile kod njih. Ostavili su ih u ormariću za prtljag na aerodromu u Sakramentu. Što je značilo da su ih, po obavljenom zadatku, čekale tri zlatne poluge sa carskim žigom.

„Zakoni mogu donekle da pomognu“, rekao je, „ali je za istinski društveni pomak potrebno da ljudi promene svoja uverenja. Ne treba da se osećaš neprijatno zbog takvih predrasuda.“

Akilina slegnu ramenima. „I u Rusiji postoje predrasude. Prema strancima, prema ljudima tamne kože, prema Mongolcima. Svako ko odskače od okoline se susreće sa neprijatnostima.“

„Kad smo već kod toga“, nastavi Lord, spuštajući se na ivicu kreveta, „Rusi će uskoro morati da se izbore sa još jednom predrasudom. Moraće da se naviknu na cara koji je rođen i odgajen u Americi. Sumnjam da je bilo ko razmišljao o toj mogućnosti.“

„Znaš, onaj advokat mi je delovao iskreno. Uopšte nije shvatio o čemu govorimo.“

„Da, i ja sam stekao sličan utisak. Pažljivo sam ga posmatrao kada je uzeo zvono i kad si mu rekla one reči na ruskom.“

„Ako sam dobro shvatila, u gradu ima još Tornovih?“

Lord ustade se kreveta i uputi se ka imeniku koji se nalazio ispod telefonskog aparata. Pronašao je slovo T. Bilo je ukupno osam Tornovih. „Sutra ćemo potražiti te ljude. Ako treba, porazgovaraćemo sa svakim od njih. Možda ne bi bilo loše da prihvatimo Tornovu ponudu i da ga pozovemo da pođe s nama. Biće bolje ako im ne banemo na vrata kao totalni stranci.“ Skrenuo je pogled ka Akilini. „Ali, to ćemo ostaviti za sutra. Šta kažeš da sad odemo negde na večeru i da se malo opustimo?“

Večerali su u malom tihom restoranu koji se nalazio svega dve ulice dalje od Azaleja Ina i koji je bio osoben po tome što se graničio sa poljem punim bundeva. Lord je iskoristio priliku da Akilinu upozna sa lokalnim specijalitetima: prženom piletinom, pirekrompirom na južnjački način, kukuruzom u klipu i ledenim čajem. Primetio je da Akilina nije očekivala takav jelovnik, ali ni on nije znao šta su palačinke od heljde, supa od cvekle ili sibirske knedle od mesa pre nego što je posetio Rusiju.

Veče je bilo savršeno. Nebo je bilo bez ijednog oblačka, a Mlečni put se video jasno kao na dlanu.

Dženezis je definitivno bio grad u kome se živelo danju. Izuzev nekolicine restorana, lokali i radnje su se zatvarali sa prvim mrakom. Nakon večere i kratke šetnje, Lord i Akilina su se vratili do svog pansiona.

Kada su kročili u predvorje, primetili su da je Majki Torn sedeo na divanu pored stepeništa koje je vodilo na sprat.

Advokat je na sebi imao ležerne plave pantalone i drap džemper. Dok je Lord zatvarao ulazna vrata, ustao je sa divana i krenuo ka njima. „Da li još imate ono zvono?“ upitao je.

Lord zavuče ruku u džep i pruži mu zvono, posmatrajući kako Torn ubacuje malo zlatno klatno i pravi blagi pokret iz ručnog zgloba. Umesto brujanja začulo se jedno prigušeno potmulo zvec, ali je poruka bila savršeno jasna.

„Zlato je previše meko“, objasni Torn. „Ali, pretpostavljam da treba da uradim još nešto da bih vam potvrdio svoj identitet.“

Lord ništa nije odgovorio.

Torn se zagleda pravo u njegove oči. „Tamogde Princezino drvo raste i gde se Postanje razotkriva, Trn vas čeka. Upotrehite reči koje su vas dovele

do ovde. Uspeh sledi ako se imena vaša izgovore i ako zvono zabruji.“ Na trenutak je utihnuo. „Vi ste Gavran i Orao. A ja sam onaj koga tražite.“

Iako je Tornov glas bio jedva čujniji od šapata, oboje su приметили da su te reči bile izgovorene na besprekornom ruskom jeziku.

40.

Lord je u neverici zurio u njega.

„Šta kažete da odemo do vaše sobe?“ predloži Torn.

Ćutke su krenuli uza stepenice. Kada su ušli u sobu, Lord zatvori vrata i okrenu ključ. „Znate, nikad nisam mislio da ću stvarno videti to zvono ili čuti te reči“, prozbori Torn na ruskom. „Decenijama sam čuvao klatno, dobro znajući šta treba da uradim s njim. Otac mi je stalno govorio da će i taj dan svanuti. On je čekao punih šezdeset godina i nije dočekao. Na samrti mi je rekao da će se to desiti za mog života. Samo što mu ja nisam verovao.“

Lord je i dalje bio zaprepašćen. „Zašto se zove paklensko zvono?“ upitao je, pokazavši ka zlatnom predmetu koji su pronašli u razbijenom Faberžeovom jajetu. Torn priđe prozoru i zagleda se u pomrčinu. „To potiče od Radiščeva.“

Lordu je bilo poznato to ime. „Na zlatnoj ploči koju smo pronašli u San Francisku se navode njegove reči.“

„Jusupov je voleo Radiščeva. Voleo je rusku poeziju. Radiščev u jednoj od svojih pesama kaže: Kad anđeli božji proglašaju pobjedu neba, paklensko zvono će triput zabrujati. Jednom za Oca, jednom za Sina i jednom za Svetu devicu. Sasvim prikladni stihovi, rekao bih.“

Lord je u međuvremenu uspeo da se donekle pribere. „Da li pratite šta se dešava u Rusiji?“, upitao je nakon kratkotrajne tišine. „Zašto niste otkrili svoj identitet?“ Torn se okrenu ka njemu. „Sa ocem sam često razgovarao o tome. On je bio vatreni imperijalista, pravi izdanak stare škole. Lično je poznavao Feliksa Jusupova.“

U više navrata je razgovarao s njim. Ja sam oduvek verovao da je monarhističko doba ostalo daleko iza nas, da u modernom društvu nema mesta za tako zastarele koncepte, ali je moj otac bio ubeden da će krv Romanovih jednog dana biti vaskrsnuta. A sada se to stvarno dešava. Pa ipak, otac mi je, uprkos svojoj veri, neprestano ponavljao da ne smem da obelodanim svoje postojanje sve dok se preda mnom ne pojave Gavran i Orao i dok ne izgovore tajnu lozinku. Rečeno mi je da samo njima smem da

otkrijem svoj pravi identitet i da bilo koji drugi pristup predstavlja zamku naših neprijatelja.“

„Ruski narod želi da se vratite na presto“, prozbori Akilina.

„Plašim se da će Stefan Baklanov biti ozbiljno razočaran“, natuknu Torn.

Lordu se učinilo da je u njegovom glasu nazreo blagu primesu humora. Ispričao je Tornu kako je bio pozvan da dođe u Rusiju kao saradnik carističke komisije i objasnio mu šta se izdešavalo u poslednjih nedelju dana.

„Jusupov je baš zbog toga insistirao da ostanemo u krajnjoj anonimnosti. Lenjin je želeo da potpuno zatre lozu Romanovih. Plašio se da bi, ako to ne učini, car jednog dana mogao da se vrati na presto. Tek kasnije, kada je shvatio da je Staljin predstavljao daleko veću pretnju od bilo kog cara, uvideo je kakvu je grešku počinio kada je naložio pogubljenje carske porodice.“

„Gospodine Torne...“ zausti Lord.

„Molim vas da mi se obraćate imenom.“

„Možda bi bilo prikladnije da vam se obraćamo sa vaše carsko veličanstvo7“ Torn se blago namršti. „Mislim da ću se teško privići na tu titulu.“

„Vaš život je u velikoj opasnosti. Pretpostavljam da imate porodicu?“

„Suprugu i dva sina. Obojica su na koledžu. Moraću sve potanko da im objasnim. Oni ne znaju ništa o ovome. To je bio jedan od uslova na kojima je Jusupov insistirao. Totalna anonimnost.“

„Morate što pre da porazgovarate s njima, baš kao i sa svojim sestrama.“

„Znam, mada... nisam baš siguran kako će moja supruga reagovati kad bude saznala da treba da postane ruska carica. Moj najstariji sin će takođe morati da se navikne na svoju novu ulogu. On je sada ruski carević, a njegov mlađi brat je veliki knez.“

Lord je imao toliko pitanja, ali je jedno od njih odnelo prevagu. „Možete li da nam kažete kako su se Aleksej i Anastazija obreli u Severnoj Karolini?“

I tako im je, u narednih nekoliko minuta, Torn ispričao priču od koje je Lorda podišla jeza.

Sve je počelo jedne zimske večeri 16. decembra 1916. godine, kada je Feliks Jusupov počastio Grigorija Raspućina kolačima i vinom u koje je

prethodno ubacio cijanid. Kada je shvatio da žrtva nije poklekla pred otrovom, Jusupov je izvadio pištolj i pucao starecu u leđa. Pošto ni to nije bilo dovoljno da se dovrši posao, Jusupovljevi pomoćnici su počeli da jure odbeglog duhovnika kroz dvorište prekriveno snegom i da ga zasipaju kuršumima. Kada su konačno uspjeli da ga ubiju, bacili su njegovo telo u zaleđenu Nevu, zadovoljni svojim postignućem. Jusupov je nakon Raspućinovog ubistva uživao u novostečenoj slavi. Smatrao je daje Rusija bila na pragu krupnih političkih promena i nadao se da bi Romanovi mogli da ustupe presto porodici Jusupov. Čitava zemlja je brujala o revoluciji. Činilo se da je bilo samo pitanje vremena kada će Nikolaj Drugi biti svrgnut sa vlasti. Jusupov je u to vreme bio najbogatiji čovek u čitavoj Rusiji. Imao je ogromne posede i vršio je veliki politički uticaj. Međutim, čovek po imenu Lenjinje, iskoristivši nezadovoljstvo ruskog naroda, krenuo u osvajanje potpune vlasti nad zemljom, sa čvrstom namerom da ne poštedi nijednog plemića, bez obzira na njegovo ime ili titulu.

Raspućinovo ubistvo je imalo dalekosežne posledice po carsku porodicu. Nikolaj i Aleksandra su se sve više povlačili u sebe, a Aleksandra je počela da vrši još snažniji uticaj na svog muža. Car je bio okružen plemićima koji su bili potpuno ravnodušni prema tome kakav će utisak ostaviti pred ruskim narodom. Bolje su govorili francuski nego ruski. Više su boravili u inostranstvu nego kod kuće. Bili su ljubomorni i zavidni prema tuđim titulama i društvenom rangu, ali potpuno ležerni u ispunjavanju svojih dužnosti i obaveza. Bračne razmirice i učestali razvodi su slali lošu poruku narodnim masama.

Svi rođaci Romanovih mrzeli su Raspućina. Niko nije zažalio zbog njegove smrti, a neki su čak bili dovoljno smeli da to caru kažu u lice. Raspućinovo ubistvo je posejalo seme razdora u carskoj porodici. Neki od velikih knezova i kneginja su čak počeli otvoreno da govore o predstojećim promenama. Boljševici su na kraju iskoristili taj raskol i srušili privremenu vladu koja je obrazovana nakon Nikolajeve abdikacije. Silom su preuzeli vlast nad zemljom, ubijajući sve Romanove koji su im pali šaka.

Jusupov je u međuvremenu nastavio da se razmeće u javnosti, izjavljujući kako je Raspućinovo ubistvo predstavljalo ispravan potez. Pošto gaje car zbog izvršenog atentata proterao na jedno od njegovih imanja u centralnoj Rusiji, uspeo je da sačuva glavu tokom Februarske i Oktobarske revolucije. Jusupov je isprva podržavao političke promene, čak je i otvoreno nudio i svoju pomoć, ali je, nakon što su mu boljševici

konfiskovali porodičnu imovinu i zapretili da će ga uhapsiti, shvatio kakvu grešku je napravio. Raspućinova smrt je pokrenula lanac događaja koji se više nisu mogli zaustaviti. Jusupov je, u zabludalom pokušaju da spasi zemlju, naneo fatalan udarac ruskoj monarhiju Nedugo nakon Oktobarske revolucije i Lenjinovog dolaska na vlast, Jusupov je shvatio šta se moralo učiniti. Kao jedan od retkih plemića koji je raspolagao dovoljnim finansijskim sredstvima, uspeo je da okupi grupu bivših carskih gardista. Njihov zadatak je bio da oslobode carsku porodicu iz boljševičkog zatočeništva i da ponovo uspostave monarhiju. I Jusupov se nadao da će se tim činom iskupiti pred Nikolajem i navesti ga da mu oprostí stoje ubio Raspućina. Jusupov je iz dubine duše želeo da spere svoju krivicu pred Bogom i narodom ne zbog Raspućinovog ubistva već zbog sudbine koja je zadesila carsku porodicu.

Nakon što su Romanovi početkom 1918. godine iz Carskog sela bili prebaćeni u Sibir, Jusupov je znao da je kucnuo čas za akciju. Organizovao je tri operacije spašavanja, ali nijedna nije odmakla dalje od početnog planiranja. Boljševici su pomno motrili na carske zatoćenike. Džordž Peti, kralj Engleske i rođak Nikolaja Drugog, bio je zamoljen da Romanovima pruži utočište. Kralj je isprva dao svoj pristanak, ali se na kraju povinovao pritiscima sa strane i odbio da Romanovima dopusti da prebegnu u Englesku.

Jusupov je tada shvatio kakav mu je zadatak usud namenio.

Setio se Raspućinovog proroćanstva da, ukoliko stavec pogine od ruke nekog plemića, Nikolaj i njegova porodica neće poživeti duže od dve godine. Jusupov je imao ubedljivo najviši položaj među svim plemićima koji nisu direktno pripadali lozi Romanovih, a njegova supruga bila je careva nećaka. Činilo se daje stavec bio upravu.

Uprkos tome, Jusupov je čvrsto resio da se uhvati u koštac sa sudbinom.

Poslao je Kolju Maksa i još nekolicinu svojih saradnika u Jekaterinburg, sa naređenjem da po svaku cenu izbave carsku porodicu. Bio je strašno ushićen kada je saznao daje Maks uspeo da se ubaci među stražare koji su čuvali Romanove. Međutim, to je bila prava sitnica u odnosu na čudo koje je usledilo. Sudbina je htela da Maks bude u streljačkom vodu koji je dobio zadatak da pogubi Romanove, što mu je omogućilo da spasi Alekseja i Anastaziju. Dok su boljševici transportovali tela ubijenih pripadnika carske porodice, Maks je decu neopaženo izneo iz kamiona, sakrio ih u šumi i kasnije se vratio po njih. Nekim čudom, Aleksej je bio nepovređen. Uspeo

je da izbegne i metke i bajonete. Anastazija je dobila udarac u glavu od koga joj je naprsila lobanja. Taj udarac joj je, u onoj kući u Jekaterinburgu, naneo lično Maks kako nije onesvestio i tako je spasao sigurne smrti. Devojčica je nosila kor set ispunjen dijamantima i dragim kamenjem koji ju je zaštitio od metaka, tako da je zadobila samo nekoliko rana na nozi. Rane su s vremenom zacelile, ali je čitavog života blago hramala na tu nogu.

Maks je uspeo da prebaci decu do jedne kolibe zapadno od Jekaterinburga. Tamo su ga čekala trojica Jusupovljevih saradnika koji su dobili izričito naređenje da prebace carsku porodicu na istok. Ali, više nije postojala carska porodica. Samo dvoje na smrt prestravljenih tinejdžera.

Aleksej u prvo vreme nije progovarao ni reči. Sedeo je u uglu brvnare i zurio uprazno. Nešto bi pojeo i popio, ali je odbijao bilo kakvu komunikaciju. Potpuno se povukao u sebe. Kasnije je rekao daje te strašne večeri dok je posmatrao kako mu ubijaju roditelje, kako se njegova obožavana majka guši u vlastitoj krvi, kako krvnici zarivaju bajonete u tela njegovih sestara umalo izgubio razum i daje uspeo da se održi u životu samo zato što su mu u mislima neprestano odzvanjale Raspućinove reči:

Ti si budućnost Rusije i moraš ostati živ.

Takođe je rekao daje odmah prepoznao Maksa jer ga je ranije viđao, na dvoru. Taj krupni Rus je bio jedan od gardista koji su bili zaduženi da nose mladog carevića kad bi mu, zbog napada hemofilije, noge otkazale poslušnost. Aleksej se sećao njegove nežnosti i ljubaznosti tako da ga je bez reči poslušao kad mu je Maks rekao da se pravi daje mrtav i da ne daje glasa od sebe.

Trebalo je skoro dva meseca da sepreživela carska deca prebace na krajnji istok, do Vladivostoka. Iako se revolucionarni oganj u međuvremenu proširio na celu zemlju, retko koje mogao da pretpostavi kako su izgledala deca Romanovih. Srećom, ako se zanemari jedan blaži napad, carević je u tom periodu bio pošteđen uobičajenih zdravstvenih problema.

Jusupov je već poslao svoje ljude na obalu Tihog okeana. On je isprva nameravao da carsku decu zadrži u Vladivostoku dok se politička situacija ne sredi, ali je ubrzo shvatio da belogardejci nemaju snage da se izbore sa Crvenom armijom i da će komunisti uskoro preuzeti potpunu vlast nad zemljom. Znao je šta se moralo učiniti.

Rusi su u to vreme masovno emigrirali na američku zapadnu obalu. Većina brodova je bacala sidro u San Francisku. Aleksej i Anastazija su se u

decembru 1918. godine, zajedno sa ruskim bračnim parom koji je bio regrutovan za taj zadatak, ukrcali na jedan brod i otisnuli se preko okeana.

U aprilu 1919. godine Jusupov je, sa svojom suprugom i četvorogodišnjom kćerkicom, takođe napustio Rusiju. Narednih četrdeset osam godina je putovao širom Evrope i Amerike. Napisao je jednu knjigu i s vremena na vreme je pokretao sudske parnice protiv filmskih kompanija i izdavača koji su klevetali njegov lik i delo. U javnosti se i dalje ponašao kao ponosit i prkosan buntovnik, tvrdeći daje Raspućinovo ubistvopod datim okolnostima predstavljalo ispravan politički čin. Nije prihvatao krivicu za događaje koji su odatle proizašli, niti odgovornost za ono što se desilo Rusiji. Međutim, privatno je bio sasvim drugačiji. Iz dna duše je mrzeo Lenjina, a potom i Staljina. Uvek bi se zarumeneo od besa dok je govorio o njima. On je želeo da Raspućin umre i da se car Nikolaj oslobodi pogubnog nemačkog uticaja koji je na njega vršila carica Aleksandra, ali je takođe želeo da rusko carstvo opstane i da povрати nekadašnju slavu. Umesto toga, baš kao stoje Raspućin predvideo, reka Neva je postala crvena od krvi ruskih plemića. Romanovi su bili zbrisani sa lica zemlje.

Rusija je prestala da postoji, a iz njenog pepela je iznikao Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika.

„Šta se desilo nakon što su Aleksej i Anastazija stigli u Sjedinjene Države?“ upita Lord.

Torn je sedeo na sofi ispred prozora, preko puta Akiline i Lorda koji su se smestili na krevetu. Akilina je zapanjeno slušala kako Torn popunjava praznine u priči čiji su im obrisi već bili poznati. Lord je bio jednako zadivljen i zapanjen.

„Jusupov je poslao dvojicu svojih saradnika u Ameriku kako bi pronašli bezbedno mesto za decu Romanovih. Jedan od njih je obišao istočni deo Sjedinjenih Država i usput je prošao kroz Apalačke planine. Primetio je da tamo raste princezino drveće i učinilo mu se da u tome ima neke simbolike. I tako su carska deca bila prvo prebačena do Ešvila, a potom dalje na sever, do Dženezisa. Tu su se naselili, zajedno sa Rusom i Ruskinjom sa kojima su prešli okean. Odabrali su prezime Torn jer je ono bilo prilično učestalo u tom kraju. I tako su Aleksej i Anastazija postali Pol i Ana Torn, jedina deca Karela i like Torn, bračnog para slovenskog porekla koji se doselio iz Litvanije. U to vreme milioni ljudi su imigrirali u Ameriku tako da niko nije obraćao pažnju na njih. U Bunu postoji velika slovenska zajednica. Osim

toga, Amerikanci u to doba nisu znali praktično ništa o ruskoj carskoj porodici.“

„Kako su carska deca podnela tu promenu? Da li im se svidelo mesto na koje su se doselili?“ upita Akilina.

„Dobro su se prilagodili. Jusupov je uložio mnogo novca u američke akcije, tako da su mogli sasvim pristojno da žive od dividendi. Međutim, nisu smeli da se razmeću bogatstvom jer bi to nekome moglo da upadne u oči. Živeli su prilično skromno, a sa Jusupovim su kontaktirali isključivo preko posrednika. Tek decenijama kasnije, Jusupov je počeo lično da se sastaje sa mojim ocem.“

„Koliko dugo su poživeli?“

„Anastazija je umrla 1922. godine. Od upale pluća. Nažalost, to se desilo samo nekoliko nedelja pre zakazanog venčanja. Jusupov je konačno uspeo da pronađe adekvatnog mladoženju, muškarca koji je zadovoljavao kraljevske kriterijume, mada je imao samo primesu plave krvi. Aleksej se oženio godinu dana ranije. Tada je imao osamnaest godina i svi su strahovali da neće moći još dugo da se bori sa svojom bolešću. Lekari su u to vreme mogli malo šta da učine za hemofilicare. Jusupov je ugovorio da se carević oženi kćerkom jednog od njegovih saradnika. Carevićeva nevesta moja baka imala je samo šesnaest godina, ali je ispunjavala sve potrebne uslove. Jusupov je uspeo da izdejstvuje emigracionu dozvolu i mladi par se venčao u prisustvu pravoslavnog sveštenika u jednoj brvnari nedaleko odavde. Ta brvnara se i dalje nalazi u posedu naše porodice.“

„Koliko dugo je Aleksej uspeo da pozivi?“

„Samo još tri godine, ali je to bilo dovoljno da njihova ljubav bude krunisana rođenjem mog oca. Dete je bilo zdravo. Hemofilija se prenosi ženskom linijom, isključivo na muško potomstvo. Nikad se ne dešava suprotno. Jusupov je kasnije rekao da je čak i u tome bio primetan prst sudbine. Da je Anastazija preživela i da je rodila sina, ta kletva bi se mogla nastaviti. Međutim, bolest se okončala sa njenom smrću, a moja baka je kasnije rodila sina.“

Lord oseti kako ga nešto steže u grudima. Bio je to osećaj nalik onome kada je saznao da je izgubio oca. Neobična mešavina tuge i olakšanja, pomešana sa primesom čežnje. Odagnao je to osećanje i upitao, „Gde su sahranjeni?“

„Na divnom mestu okruženom princezinim drvećem. Ako želite, sutra vas mogu odvesti tamo.“

„Zašto ste nas malopre slagali?“ upita Akilina.

Torn na trenutak začuta. „Iskreno da vam kažem, prestravljen sam tom pomišlju. Već sam navikao na svoju životnu rutinu. Utorkom posećujem Rotari klub, a subotom idem na pecanje. Ovdašnji ljudi mi veruju i često me angažuju da im pomognem oko usvajanja, kupovine kuće ili razvoda. A sada se od mene traži da upravljam čitavim jednim narodom. Narodom iz koga sam potekao.“

Lord je iskreno saosećao sa muškarcem koji je sedeo preko puta njega. Uopšte mu nije zavideo. „Ali, vi možete biti nešto nalik katalizatoru koji će ujediniti ruski narod. Ljudi se sada sa naklonošću sećaju carske Rusije.“

„Svejedno. Ne mogu da se oslobodim strepnje. Moj pradeda je bio težak čovek.“

Nastojao sam da, na osnovu raspoloživih izvora, što više saznam o njemu. Istoričari nisu bili naročito milostivi prema Nikolaju Drugom, a još manje prema njegovoj supruzi, mojoj prababi. Plašim se lekcija koje moramo da naučimo iz njihovih grešaka. Da li su Rusi stvarno spremni da ponovo prihvate autokratsku vladavinu?“

„Mislim da je nikada nisu ni izgubili“ odgovori Akilina. Torn se zagleda ispred sebe. „Da, možda ste u pravu.“

Lord je pažljivo slušao ruskog prestolonaslednika, osluškujući svaki prizvuk u njegovom glasu. Torn je govorio ozbiljnim dostojanstvenim tonom, kao da je vodio računa o svakom slogu i odmeravao svaku izgovorenu reč.

„Znate, nije mi baš prijatno kad pomislim na te ljude koji su vam za petama“, prozbori Torn. „Brinem za svoju suprugu. Moram se postarati da ona bude savršeno bezbedna. Ona nije tražila ništa od ovoga.“

„Da li je i vaš brak ugovoren?“ upita Lord.

Torn klimnu glavom. „Da, preko mog oca i Jusupova. Ona potiče iz pobožne pravoslavne porodice sa blagom primesom kraljevske krvi. Što je, s obzirom na situaciju, sasvim dovoljno da se ospore bilo kakvi prigovori. Njena porodica se sredinom prošlog veka doselila iz Nemačke. Rusiju su napustili odmah posle revolucije. Volim je svim svojim bićem. Lepo se slažemo i imamo divnu porodicu.“ Pa ipak, postojalo je još jedno pitanje koje je tištilo Lorda. „Da li vam je Jusupov nekada rekao šta se desilo sa telima Romanovih? Vasilij Maks nam je ispričao šta se desilo do onog jutra kada je njegov otac pronašao Alekseja i Anastaziju u onom šumarku, ali je Kolja tog dana otišao i...“

„To nije tačno.“

„Tako nam je njegov sin rekao.“

„Otišao je, ali ne onog dana kada je pronašao Alekseja i Anastaziju. Vratio se u Kuću za posebne namene. Tek tri dana kasnije je otišao sa decom.“

„Da li je Kolja Maks video gde su završila tela carske porodice? Da li je bio na licu mesta?“ Torn klimnu glavom.

„Pročitao sam razna nagađanja na tu temu, kao i sumnjive izveštaje iz prve ruke.

Da li vam je Jusupov rekao šta se stvarno desilo?“ „Da“, turobno odgovori Torn.

„Sve je potanko ispričao mom ocu.“

41.

Kolja Maks se negde oko podneva vratio u Jekaterinburg. Pre toga je odveo Alekseja i Anastaziju na bezbedno mesto, do jedne kuće izvan grada. Neopaženo se vratio nazad, izbegavši bilo kakva nezgodna pitanja. Čuo je da se Jurovski takođe vratio u Jekaterinburg i da je savesno podneo izvestaj Uralskom regionalnom sovjetu, obavestivši ih da je pogubljenje izvršeno. Komitet je, zadovoljan tim saznanjem, odmah poslao depešu za Moskvu kako bi dojavio boljševičkim vođama da je zadatak uspešno obavljen.

Međutim, ljudi koje je Jurovski prethodne noći oterao iz rudnika „Četiri brata“, ljudi na čijem se čelu nalazio Petar Jermakov, pričali su svima koji su bili radi da ih saslušaju gde je bila pokopana carska porodica. Po gradu se već šušalo kako im je odeća bila puna dragog kamenja i kako su neki od ljudi koji su učestvovali u operaciji bili spremni da se vrate nazad i pokupe plen. Što nije bilo nimalo iznenađujuće. Jurovski je znao daje u toj akciji učestvovalo previše ljudi da bi ona mogla da ostane u tajnosti.

Maks se sredinom popodneva sreo sa Jurovskim. Njemu i još trojici stražara bilo je naloženo da se jave komandantu.

„Jermakov i njegovi ljudi će se vratiti tamo“, rekao je Jurovski. „Čvrsto su resili da isteraju po svome.“

U daljini je odjekivala artiljerijska paljba.

„Samo je pitanje dana kada će belogardejci banuti ovde. Možda se čak ne radi ni o danima, već o satima.“ Lice zapovednika Jurovskog bilo je mrko, a oči su mu se pretvorile u dva crna proreza. „Moramo što pre da sklonimo tela iz rudnika. Naročito ako se ima u vidu da imamo mali brojčani problem.“

Maks i ostali stražari su odmah shvatili na šta je Jurovski mislio. U rudničkom oknu je ležalo devet umesto jedanaest tela.

Jurovski je poslao dvojicu stražara da posete lokalne trgovce i da trebaju kerozin i sumpornu kiselinu. Maksuje bilo naloženo da uđe u automobil, nakon čega su on i Jurovski krenuli glavnim putem koji je vodio ka Moskvi. Popodne je bilo hladno i turobno. Sunce se skrivalo iza debelih naslaga čeličnosivih oblaka.

„Rečeno mi je da se zapadno odavde nalaze duboke rudarske jame ispunjene vodom“ usput je rekao Jurovski. „Vezaćemo kamenje za njih i baciti ih unutra, ali pre toga moramo da ih pospemo kiselinom i da ih zapalimo. Kad to obavimo, čak i da ih pronađu, niko neće moći da ih prepozna. Ovaj kraj je ionako pun leševa. U svakoj rupi je skembanopo neko telo.“

Maksu se uopšte nije dopadala pomisao da će morati da izvuku devet iskasapljenih leševa sa dna okna u rudniku „Četiri brata“. Setio se da je Jurovski bacio ručne granate u jamu, tako da ga je podišla jeza pri pomisli na prizor koji će zateći unutra.

Na tridesetak kilometara zapadno od Jekaterinburga automobil se pokvario.

Jurovski je sasuo nekoliko psovki, a onda rekao da moraju da nastave peške. Nakon što su prevalili još oko osam kilometara, naišli su na tri duboke jame ispunjene vodom. Kada su se konačno vratili u grad, bilo je osam sati uveče. Deo puta su prevalili peške, a ostatak na konju koji su konfiskovali od jednog seljaka. Nedugo nakon ponoći, osamnaestog jula, dvadeset četiri sata nakon debakla od prethodne noći, konačno su se vratili do rudnika „Četiri brata“.

Trebalo im je nekoliko sati da osvetle duboko okno i da obave neophodne pripreme. Maks je slušao kako se trojica stražara koji su došli sa Jurovskim domunđavaju između sebe. Nadali su se da neće biti takvi baksuzi da baš njima zapadne dužnost da se spuste unutra. Kada su pripreme bile gotove, Jurovski se okrenuo ka Maksu. „Kolja, spusti se dole i pronađi ih“

Maks je isprva hteo da se pobuni, ali je znao da bi time pokazao slabost, a to je bilo poslednje stoje želeo da pokaže pred tim ljudima. Nije smeo da izgubi njihovo poverenje. Stoje bilo još hitnije, nije smeo da izgubi poverenje zapovednika Jurovskog jer je znao da će mu ono u narednim danima i te kako trebati. Zato je bez reči vezao konopac oko pasa i dvojica stražara su ga lagano spustili u okno. Crna glina bila je uljasta i klizava. U ledenom vazduhu se osećao miris bitumena pomešan sa mirisom plesni i lišajeva. Ali, to nije bilo sve. Bio je tu još neki miris oštar i bolesno sladunjav. Miris koji je poznavao odranije. Zadah raspadajućeg mesa.

Na dubini od pedesetak stopa baklja je obasjala lokvu vode. Pod prigušenom treperavom svetlošću je spazio okrvavljenu nogu, ruku, zadnji deo glave.

Doviknuo je svojim kolegama da prestanu da spuštaju konopac. Lebdeoje tik iznad površine vode.

„Idemo, polako!“ ponovo je doviknuo.

Koljina desna čizma dodir nula je površinu i potom zaronila unutra. Voda je bila ledena. Stresao se od jeze dok su mu noge nestajale pod vodom. Srećom, voda je bila duboka samo do pojasa. Drhteći od hladnoće i užasa, doviknuo je da prestanu sa spuštanjem.

Tada se u jamu spustio još jedan konopac. Maks je znao čemu je on trebalo da posluži. Ispružio je ruku i zgrabio kraj užeta. Granate koje je Jurovski bacio unutra su očigledno imale slab učinak. Ispružio je ruke ka najbližem telu i povukao izobličenu hrpu nagog hladnog ljudskog mesa ka sebi. Bio je to Nikolaj. Maks je zurio u izmasakrirani leš ruskog cara. Lice je bilo jedva prepoznatljivo. Setio se kako je car nekada izgledao. Vitko telo, četvrtasto lice, impresivna brada, izražajne oči.

Privezao je konopac oko leša i dao znak svojim kolegama da počnu da izvlače telo. Ali, činilo se da zemlja nije htela da pusti svoj plen. Voda je počela da kulja iz beživotne ljuštore. Konopac je popustio pod težinom mlitavih mišića i nadutogmesa i telo Nikolaja Drugogje pljusnulo u mračno jezerce.

Ledena voda je zapljusnula lice i kosu Kolje Maksa.

Stražari su ponovo spustili konopac. Maks je odgacao do leša i ponovo privezao telo, uvrćući torzo i stežući konopac oko raspadajućeg mesa kako bi napravio što čvršću omču.

Tek iz četvrtog pokušaja su uspeali da izvuku carevo telo iz okna.

Boreći se sa napadima mučnine, Maks je još osam puta zaredom ponovio postupak. Izvlačenje tela je trajalo satima, a hladnoća, tama istanje u kome su se leševi nalazili dodatno su otežavali posao. Maks je triput izlazio na površinu kako bi se ogrejao pored vatre. Voda je bila tako ledena daje hladnoća prodirala do samih kostiju. Kada su ga poslednji put izvukli iz okna, sunce je bilo visoko na nebu, a devet iskasapljenih leševa ležalo je na vlažnoj travi.

Jedan od stražara mu je doneo tebe. Vuna je mirisala nastajsko đubrivo, ali je bila topla i suva.

„Zašto ih ne pokopamo ovde?“ upitao je jedan od stražara.

Jurovski je odmahnuo glavom. „Ne možemo da ih ostavimo u ovom blatu. Neko bi mogao da ih pronađe. Ti carski demoni moraju zanavek da

nestanu pod zemljom. Ne mogu više da gledam njihova prokleta lica. Dovezite kolica. Prebacićemo ih na drugo mesto.“

Stražari su otišli do parkiranih automobila kako bi dokotrljali tri rasklimatane drvene droške. Točkovi su zapinjali preko izrovanog tla. Maks je stajao pored Jurovskog, ogrnut ćebetom, posmatrajući kako kolica tandrču ka oknu. Jurovski je, mrkog ozbiljnog lica, spustio pogled ka nadmenim telima. „Gde bi mogla da budu preostala dva lesa?“

„Ovde očigledno nisu“, odgovorio je Maks.

Jurovski je sevnuo očima. Pogled mu je bio brz i prodoran kao metak. „Pitam se da li bi to jednog dana moglo da nam predstavlja problem.“

Maks se sa strepnjom zapitao da li je taj okoreli boljševik u crnoj kožnoj jakni znao više nego stoje trebalo da zna, ali je istog trenutka odbacio tu pomisao. Ta dva nedostajuća leša su za Jurovskog mogla da predstavljaju pitanje života i smrti. Daje nešto znao, sigurno ne bi dopustio da to tek tako prođe.

„Zašto bi predstavljalo problem?“ upitao je Maks. „Svi su mrtvi. Zar to nije jedino stoje bitno? Teloje samo dokaz.“

Komandir je zakoračio ka leševima, zaustavivši se pored jednog ženskog tela.

„Plašim se da još nismo završili s tim Romanovima.“

Maks je ostao nem. Bio je to komentar koji nije zahtevao odgovor.

Na svaka kolica su bila natovarena po tri tela, a potom je preko svake gomile bilo pričvršćeno po jedno ćebe. Stražari su nakon toga napravili tročasovni predah, utolivši glad crnim hlebom i šunkom sa belim lukom. Popodne već beše odmaklo kada su konačno krenuli ka novoj lokaciji. Put se pretvorio u izrovanu kaljugu. Prethodnog dana bila je lansirana glasina kako su u tim šumama primećeni belogardejci i kako će skupine odabranih boljševika krenuti u potragu za njima. Seljacima je, podpretnjom smrtno kazne, bilo zabranjeno da zalaze u to područje. Jurovski se nadao da će, zahvaljujući tom upozorenju, ovoga puta moći u tajnosti da obavi zadatak.

Nisu prošli ni puna četiri kilometra kada je na jednim kolicima pukla osovina.

Jurovski, koji je vozio automobil na začelju kolone, naredio je da se povorka zaustavi.

Bilo je samo pitanje trenutka kada će i preostala kolica otkazati.

»Ostanite ovde i otvorite četvoro očiju“, rekao je Jurovski, „a ja ću otići do grada da pronađem neki kamion.“

Kada se komandant vratio, beše se već spustila noć. Tela su bila prebačena na zadnji deo kamiona i putovanje se nastavilo. Jedan od farova nije radio, a drugi je bio tako slab da se gotovo ništa nije naziralo u pomrčini. Činilo se da točkovi nisu mogli da omaše ni jednu jedinu rupu na tom izrovanom blatnjavom drumu. S vremena na vreme su morali da se zaustavljaju i da stavljaju daske ispred kamiona kako bi točkovi mogli da pređu preko kaljuge, što je dodatno usporavalo napredovanje. Kamion se četiri puta zaglavljivao u blatu tako da su morali da guraju iz petnih žila kako bi oslobodili točkove.

Bili su toliko iscrpljeni da su morali da naprave još jednu pauzu od sat vremena.

Prošla je ponoć i svi zajedno su ušli u novi dan.

Bilo je skoro pet sati ujutru kada su se točkovi ponovo zaglibili. Koliko god da su gurali i zapinjali, ovog puta nije bilo pomoći. Svi su već bili na izmaku snaga.

„Nema šanse dagapomerimo odavde“, konačno je rekao jedan od stražara. Jurovski je podigao pogled ka nebu. Zora je već počela da rudi. „Proveo sam skoro tri dana sa leševima tih smrdljivih plemića. Dosta mi je. Ovde ćemo ih sahraniti.“

„Nasred puta?“ upitao je jedan od muškaraca.

„Baš tako. Ovo je savršeno mesto. Gotovo kao živi pesak. Niko neće primetiti daje nešto zakopano.“

Stražari su izvadili lopate i iskopali zajedničku grobnicu široku oko tri i duboku oko dva metra. Pobacalisu tela unutra i prelili lica sumpornom kiselinom kako niko ne bi mogao da ih identifikuje. Rupu su potom ispunili i prekrili granama, krečom i daskama. Kada su konačno uspeali da oslobode kamion iz blata, nekoliko puta su prešli točkovima preko grobnice i niko više nije mogao da nazre daje ispod nešto bilo pokopano.

„Nalazimo se dvadeset kilometara severozapadno od Jekaterinburga, rekao je Jurovski. „Neka vam orijentir bude mestogde se pruga ukršta sa drumom. Odatle ima oko dvesta metara, u pravcu fabrike u Isecku. Zapamtite ovo mesto. Tu će počivati naš slavni car. Za vjeki vjekova.“

Lice Majkla Torna bilo je preplavljeno bolom.

„Ostavili su ih tamo, u onom blatu, gde su počivali sve do 1979. godine. Kada su ljudi koji su otkrili grob počeli da kopaju i kada su naišli na daske, jedan od njih je rekao: Samo da ništa ne pronađemo ispod.“ Ali, želja mu se nije ispunila. Pronašli su devet skeleta. Skelete moje porodice.“ Tornov

pogled je bio prikovan za pod. Jedan automobil je prošao ulicom. „Video sam slike tih kostiju“, utučeno je nastavio. „Video sam kako leže na laboratorijskim stolovima. Ne mogu da vam opišem koliko mi je to bilo mučno. Zar su morali da ih izlažu kao muzejske kuriozitete?“

„Nisu mogli čak ni da se dogovore gde će ih sahraniti“, prozbori Akilina. Lord se priseti bitke koja se godinama vodila u ruskoj javnosti. Čelnici Jekaterinburga su tvrdili da carska porodica treba da bude sahranjena u gradu u kome je izvršeno pogubljenje, dok su zvaničnici iz Sankt Peterburga tvrdili da Nikolaj Drugi i njegova porodica treba da počivaju u crkvi Svetog Petra i Pavla, gde su bili sahranjeni svi ruski carevi. Međutim, ta debata nije bila nadahnutu ljubavlju prema carskoj porodici ili poštovanjem izvesnog protokola. Gradski odbornici iz Jekaterinburga su odmah izračunali koliko bi njihov grad mogao da zaradi ako bi u blizini bio sahranjen poslednji ruski car. Odbornici iz Sankt Peterburga su se rukovodili sličnom filozofijom. Rasprava je potrajala skoro osam godina, a posmrtni ostaci carske porodice su, kao što je Torn rekao, za to vreme ležali na metalnim policama u jednoj sibirskoj laboratoriji. Sankt Peterburg je konačno odneo pobjedu, nakon što je vladina komisija donela odluku da svih devet skeleta treba da budu sahranjeni zajedno sa ostalim pripadnicima loze Romanovih.

Čitava afera je predstavljala još jedan fijasko u kome je bivši predsednik Jeljcin, pokušavajući da nikoga ne uvredi, uspeo da iznervira celokupnu rusku javnost. Tornovo lice bilo je puno ogorčenja. „Staljin je prodao toliko stvari koje su pripadale mom dedi kako bi napunio državnu kasu. Pre nekoliko godina sam sa ocem posetio Virdžinijski muzej lepih umetnosti gde je bila izložena ikona Svetog Pantelejmona koju su ruski monasi poklonili bolesnom careviću. Ikona je stajala u Aleksejevoj sobi u Aleksandrovskom dvorcu. Nedavno sam pročitao da su na jednoj aukciji u Njujorku prodate i njegove skije.“ Torn turobno odmahnu glavom.

„Prokleti Sovjeti su mrzeli sve što je bilo povezano sa ruskom imperijom, ali nisu zazirali od toga da rasprodaju carsku baštinu kako bi pomoću nje finansirali svoju nakaznu tvorevinu.“

„Šta mislite, da li je Jusupov zbog hrabrosti koju je Kolja Maks pokazao u Jekaterinburgu baš njemu poverio prvi deo tajne poruke?“ upita Lord.

„Kolja Maks je bio idealna osoba za tu dužnost. Kao što ste videli, čak je i grobu čuvao svoju tajnu. Njegov sin i unuk su se takođe dobro pokazali, pokoj im duši.“

„Svet mora da sazna šta se stvarno desilo“, reče Lord.

Torn ispusti težak uzdah. „Mislite da će Rusi prihvatiti cara koji je rođen u Americi?“

„Zar je bitno gde ste rođeni?“ ubaci se Akilina. „Vi ste pravi Romanov. Vaše poreklo je čisto kao suza.“

„Rusija je tako komplikovana zemlja“, natuknu Torn.

„Ljudi žele baš vas“, samouvereno reče Akilina.

Torn se slabašno osmehnu. „Možemo samo da se nadamo da je vaša samouverenost zarazna.“

„Videćete“, nastavi Akilina. „Ruski narod će vas sigurno prihvatiti. Čitav svet će podržati vaš izbor.“

Lord priđe telefonu koji je stajao na noćnom stočiću. „Pozvaću čoveka za koga radim. Moram mu reći šta smo otkrili kako bi obavestio carističku komisiju. Glasanje mora biti odloženo.“

Niko nije prozborio ni reč dok je Lord uspostavljao međugradsku vezu sa poslovnicom Pridžena end Vudvorta u Atlanti. Bilo je skoro sedam uveče, ali je u poslovnici uvek neko dežurao. Sekretarice, pravnici i advokatski pomoćnici su radili preko čitave noći kako bi izašli u susret klijentima koji su bili raštrkani po svim vremenskim zonama.

Službenik koji je radio u telefonskoj centrali je prosledio poziv Hejzovoj sekretarici koju je Lord dobro poznavao jer su zajedno proveli mnoge noći u poslovnici.

„Melinda, moram hitno da razgovaram sa Tejlorom. Kad stupiš u kontakt s njim...“

„Tejlor te čeka na drugoj liniji, Majlse. Rekao mi je da mu prosledim poziv čim se budeš javio.“

„Odlično. Prebaci vezu.“

„Već pritiskam dugmiće, Majlse.“

Nekoliko sekundi kasnije sa druge strane se začu Hejzov glas. „Majlse, gde se nalaziš?“

Lord je odmah prešao na stvar, ukratko mu objasnivši šta se sve desilo u prethodnih nekoliko dana. Hejz ga je strpljivo saslušao, ne upadajući mu u reč, a onda je upitao, „Hoćeš da kažeš da direktni naslednik Romanovih ovog trenutka sedi pored tebe?“

„Upravo to.“

„Siguran si u to što tvrdiš?“

„Potpuno, ali će DNK analiza pružiti dodatne dokaze.“ „Majlse, sad me dobro slušaj. Hoću da ostaneš tu gde si. Ne mrdaj iz tog gradića. Daj mi ime hotela u kome si odseo.“ Lord mu reče ime pansiona.

„Ostani tu, a ja ću stići najbrže što mogu, verovatno sutra po podne. Uхватиću prvi direktan let za Njujork. Situacija zahteva krajnju obazrivost. Kad budem stigao, kontaktiraćemo Stejt department. Usput ću se povezati sa ljudima koji mogu da nam pomognu. Od ovog časa ja preuzimam slučaj. Dogovoreno?“

„Dogovoreno.“

„Nadam se da je tako. Samo da znaš, strašno sam ljut što mi to tek sada javljaš.“

„Telefoni nisu sigurni. Ne znam da li je pametno što sam i sad nazvao.“ „Ovaj telefon je čist. Garantujem ti za to.“

„Žao mi je što ti ranije nisam javio, Tejllore, ali nisam imao drugog izbora. Sve ću ti objasniti kad dođeš ovde.“

„Jedva čekam. Sad pokušaj malo da se odmoriš, pa se vidimo sutra.“

Četvrtak, 21. oktobar 9:40

Lord je sedeo za volanom široki džipa koji su on i Akilina prethodnog dana iznajmili na aerodromu u Ešvilu. Akilina se nalazila pored njega, na suvozačkom sedištu, dok se Majki Torn smestio pozadi.

Lord i Akilina su proveli besanu noć u pansionu Azaleja in. Bili su tako uzbuđeni zbog onoga što su saznali da im san nije dolazio na oči. Lord uopšte nije sumnjao da je taj proćelavi sredovečni muškarac sa blagim sivim očima bio zakoniti naslednik ruskog prestola. Ko bi drugi mogao da zna kako je trebalo da odgovori na njihove zagonetne reči? A da ne pominjemo činjenicu da se kod njega nalazilo zlatno klatno koje je, kao što je stajalo u tajnoj poruci, omogućilo da paklensko zvono „zabruji“. Majki Torn je zadovoljavao sve kriterijume koje je Jusupov postavio kako bi Gavran i Orao mogli da budu sigurni da su pronašli pravu osobu. Sada je još samo ostalo da nauka pruži konačnu potvrdu njegovog identiteta posredstvom DNK analize koju će caristička komisija sigurno zahtevati.

„Sad skrenite ovde, Majlse“, prozbori Torn sa zadnjeg sedišta.

Nakon sinoćnjeg dvočasovnog razgovora i poziva Tejloru Hejzu, ruski prestolonaslednik ih je zamolio da ga oslovljavaju imenom. Lord je za doručkom upitao Torna može li da ih odvede do Aleksejevog i Anastazijinog groba. Setio se da mu je Hejz rekao da ne mrda iz pansiona, ali je pretpostavljao da tako kratak i bezazlen izlet neće predstavljati problem. Groblje se nalazilo nekoliko kilometara južno od Dženezisa, u dražesnoj kotlini nad kojom su se nadvijale bujne bakarnozlatne krošnje. Dan je bio vedar i sunčan. Kao da im je samo nebo davalo znak da će sve biti u redu, pomisli Lord.

Ali, da li je mogao da bude tako siguran u to?

Tu, u tom malom skrivenom gradiću u američkoj provinciji, među maglovitim plavičastim grebenima i ljudima koji su bili poznati po svojoj

zdravoj logici i vickastom duhu, živeo je car svekolike Rusije. Provincijski advokat koji je završio koledž na Univerzitetu Severne Karoline i potom diplomirao pravo na obližnjem Djuku, finansirajući svoje školovanje studentskim zajmovima i prihvatajući honorarne poslove kako bi mogao da izdržava svoju suprugu i dvoje dece.

Torn im je detaljno predočio svoju životnu priču, smatrajući da njih dvoje treba sve da znaju. Reкао je da se nakon studija vratio u Dženezis i otvorio advokatsku kancelariju ispred koje je, u skladu sa Jusupovljevim instrukcijama, postavio tablu sa svojim imenom. Jusupov je insistirao na tom detalju kako bi Gavran i Orao, kada kucne čas, mogli da mu uđu u trag. Naravno, taj pronicljivi ruski plemić nije mogao da predvidi pojavu kompjutera, satelitskih komunikacija i Interneta, kao ni mogućnost da će neko moći da bude lociran običnim pritiskom na dugme i da će svet postati tako mali da više neće postojati dovoljno bezbedno i dovoljno skrovito mesto. Uprkos tome, svi čuvari tajne su se verno pridržavali njegovih uputstava, što se na kraju isplatilo.

„Tamo možete da se parkirate“, dobaci Torn kada su stigli do groblja.

Lord zaustavi vozilo, ugnezdivši prednji branik uz stablo ogromnog hrasta. Grane su se njihale na povetarcu, a lišće je pravilo dražesne piruete u vazduhu.

Za razliku od smrznutih i zapuštenih parcela u Starodugu, groblje smešteno u obližnjem šumarku bilo je besprekorno održavano. Trava je bila podšišana kao pod konac, a mnogi od grobova bili su ukrašeni svežim cvećem i vencima. Na nadgrobnim spomenicima nije bilo mahovine i plesni, mada su na mnogima bili vidljivi tragovi vremena. Kroz sredinu groblja je prolazila pošljunčana staza, odakle su se odvajali puteljci koji su vodili ka udaljenim krajevima valovitog proplanka.

„Za održavanje groblja je zaduženo lokalno istorijsko udruženje. Kao što vidite, savesno obavljaju svoj posao. Neki od grobova potiču još iz vremena Građanskog rata“, objasnio je Torn, povevši ih ka spoljašnjem rubu proplanka.

Na razdaljini od dvadesetak metara nalazila su se postrojena stabla princezinog drveća, sa granama posutim živopisnim mahunama.

Lord se zagleda u nadgrobne kamenove. Iznad oba natpisa je bio uklesan krst.

ANA TORN

ROĐENA 18. JUNA 1901 UMRLA 7. OKTOBRA 1922 POLTORN
ROĐEN 12. AVGUSTA 1904 UMRO 26. MAJA 1925

„Ako dobro primećujem, na pločama su urezani pravi datumi rođenja“, rekao je.

„Zar to nije malo nepromišljeno?“

„Nipošto“, odgovori Torn. „Ko bi mogao da pretpostavi ko se skrivao iza tih imena?“

Ispod oba imena bio je ugraviran isti epitaf. ONAJ KOJI ISTRAJE NA PUTU BIĆE IZBAVLJEN.

Lord pokaza na biblijski citat. „Poslednja poruka od Jusupova?“

„Oduvek sam smatrao da je to sasvim prikladan epitaf. Na osnovu onoga što sam čuo, oboje su bili posebni na svoj način. Da su odrasli u okruženju koje im je bilo namenjeno rođenjem, kao ruski carević i velika kneginja, carske privilegije bi možda pokvarile njihovu pravu narav, ali ovde su bili samo Pol i Ana Torn.“

„Znate li nešto više o njima?“

Na Tornovom licu zaigra slabašan osmeh. „Anastazija je kao tinejdžerka bila debeljuškasta i arogantna, ali se ovde izvukla i stasala u divnu mladu ženu. Čuo sam da je bila prava lepotica, kao njena majka u tim godinama. Hramala je na jednu nogu i imala je ožiljke po telu, ali joj je lice bilo nedirnuto. Otac mi je preneo sve što mu je Jusupov ispričao o njoj.“

Torn se pomeri u stranu i spusti se na kamenu klupu. Jato vrana zagrakta u daljini.

„Svi su polagali nade u Anastaziju, iako je postojala bojazan da bi, ako rodi sina, mogla da mu prenese sklonost ka hemofiliji. Niko nije ozbiljno verovao da bi Aleksej mogao da pozivi dovoljno dugo da se oženi i da dobije potomstvo. Bilo je pravo čudo što je uspeo da se izvuče iz Jekaterinburga bez hemofiličarskih napada. Ovde je često imao napade, ali je jedan od lokalnih lekara uspevao da se izbori s tim. Aleksej je naučio da mu veruje, kao što je svojevremeno verovao Raspućinu, tako da na kraju nije umro od svoje opake bolesti već od običnog gripa. Ispostavilo se da je Raspućin i u tom pogledu bio u pravu. On je prorekao da mladi carević neće umreti od hemofilije.“ Torn je zurio u daljinu, u vrhove izmagličastih planina. „Moj otac je imao godinu dana kada je Aleksej preminuo.

Moja baka je živela mnogo duže. Umrla je sedamdeset i neke. Bila je divna osoba.“

„Da li je znala za Aleksejev pravi identitet?“

Torn klimnu glavom. „Moja baka je rođena u Rusiji. Poticala je iz plemićke porodice koja je emigrirala nakon što je Lenjin preuzeo vlast. Ona je sve znala. Aleksej je teško mogao da prikrije svoje zdravstvene probleme. Proveli su zajedno samo dve godine, mada se iz njenih priča sticao sasvim drugačiji utisak. Ona je iskreno volela Alekseja Nikolajeviča.“

Akilina priđe nadgrobnim pločama i kleknu na travu. Lord ju je ćutke posmatrao dok se krstila i izgovarala molitvu. Ranije mu je pomenula kako je u trenutcima oćajanja posetila pravoslavnu crkvu u San Francisku. Ta Ruskinja bila je daleko poboćnija nego što je Źelela da prizna, pomislio je. I sam je bio dirnut tim prizorom, spokojem koji je vladao na tom mestu, tišinom koju su remetile samo veverice koje su skakutale meću krošnjama princezinog drveća.

„Ćesto dolazim ovde“, prozbori Torn, pokazujući rukom na još tri spomenika koji su im bili okrenuti leđima. „Tamo su sahranjeni moj otac, moja majka i moja baka.“

„Zašto vaša baka nije sahranjena ovde, pored svog supruga?“ upita Akilina.

„Odbila je tu poćast. Rekla je da sestra i brat treba da poćivaju zajedno, da oni potiću od boćanske kralj evškeloze i da njoj tu nije mesto. Insistirala je da je sahranimo odvojeno od njih.“

Dok su se vraćali ka DŹenezisu, niko nije progovarao ni reći. Kada su ušli u grad, Lord je nastavio pravo ka Tornovoj kancelariji. Unutra je, na prašnjavoj vitrini, primetio fotografije jedne Źene i dvojice mladića. Źena je bila privlaćna, sa tamnom kosom i osmehom koji je zraćio toplinom. Tomovi sinovi su imali lepe izraćajne crte lica, preplanuo ten i široke slovenske jagodice. Oni su bili naslednici Romanovih. Obojica su imali po jednu ćetvrtinu krvi Romanovih. Nalazili su se u direktnom srodstvu sa carem Nikolajem Drugim. Lord se upita kako će Tomove sestre reagovati na vest o svom plemenitom poreklu. Njih dve su sada bile velike kneginje.

Lord je sa sobom poneo torbu u kojoj su se nalazile stvari koje su pronašli u sefu u San Francisku. Sinoć je bio toliko uzbuđen da je Tornu zaboravio da pokaŹe FaberŹeovo jaje. Spustio je torbu na drveni sto i izvadio minijaturne portrete Alekseja i Anastazije. Torn priđe stolu i zagleda se u slike.

„Nikad nisam video kako su izgledali nakon što su se doselili ovde. Ovo su jedine slike koje su napravljene u Americi. Baka mi je rekla za njih.“

Snimljene su u jednoj brvnari, nedaleko odavde.“

Lord skrenu pogled ka fotografijama koje su prikazivale porodicu Majkla Torna. „A vaša supruga?“

„Sinoć joj ništa nisam rekao. Mislio sam da je bolje da sačekam da stigne vaš poslodavac i da se s njim dogovorimo šta ćemo preduzeti, pa da joj onda sve natenane objasnim. Danas ionako nije u gradu. Otišla je do Ešvila. Tamo joj živi sestra.“

„Iz kakve porodice potiče?“

„Vas zapravo zanima da li njeno poreklo odgovara kriterijumima koje treba da ispuni buduća ruska carica, je Y tako?“

„Moramo povesti računa i o tom detalju. Zakon o nasleđivanju prestola je i dalje na snazi, a caristička komisija nastoji da u maksimalnoj mogućoj meri ispoštuje njegove odredbe.“

„Margaret je pravoslavne vere, sa onoliko ruske krvi koliko se pre četvrt veka moglo pronaći u Sjedinjenim Državama. Moj otac se lično upustio u potragu za kandidatkinjama. Smatrao je da ona najbolje ispunjava postavljene zahteve.“

„Stiče se utisak kao da govorite o poslovnom sporazumu, a ne o braku“, ubaci se Akilina.

„Žao mi je ako sam ostavio takav utisak, ali je moj otac savršeno dobro shvatao kakvu odgovornost nameće naše poreklo. Uložili smo maksimalne napore da održimo kontinuitet sa prošlošću.“

„Ona je Amerikanka?“ upita Lord.

„Rođena je u Virdžiniji. Što znači da će Rusi morati da prihvate dvoje Amerikanaca.“

Lorda je zanimalo još nešto. „Čovek koji nas je poslao ovde je pomenuo da bi carističko blago i dalje moglo da se nalazi u američkim bankama. Znete li nešto o tome?“

Torn spusti fotografije svojih predaka pored svetlucavih krhotina slomljenog Faberžeovog jajeta. „Dobio sam ključ jednog sefa i rečeno mi je gde treba da idem kad bude kucnuo čas. Pretpostavljam da je došlo vreme da to učinim. U sefu ćemo po svoj prilici pronaći dodatne informacije. Rečeno mi je da nipošto ne odlazim tamo pre vašeg dolaska. Njujork je naše prvo odredište.“

„Jeste li sigurni da sef u međuvremenu nije ispražnjen?“

„Jesam. Zato što svake godine plaćam zakup.“

„Jeste li vi plaćali zakup i za sef u San Francisku?“

Torn klimnu glavom. „Zakup za oba sefa se plaća automatskim skidanjem iznosa sa računa koji su otvoreni pre više decenija pod lažnim imenima. Možete da zamislite kakve smo probleme imali kada se zakon promenio i kada je uz svaki račun morao da bude priložen broj socijalnog osiguranja. Uspeo sam da upotrebim imena i brojeve nekolicine preminulih klijenata. Naravno, postojala je blaga strepnja da bih time mogao da ostavim neki trag, ali nikad nisam smatrao da sam u ozbiljnoj opasnosti. Sve do sinoć.“

„Majkle, uveravam vas da situacija nije nimalo naivna, ali će nam Tejlor Hejz uskoro obezbediti adekvatnu zaštitu. Sve će biti u redu. Niko osim njega ne zna gde se nalazimo. U to sam bar siguran.“

Hejz izađe iz automobila, zahvalivši službeniku Pridžen end Vudvorta koji ga je sačekao na aerodromu u Atlanti. Pre polaska je nazvao svoju sekretaricu i rekao joj da pošalje nekog na aerodrom, što nije bio naročito težak zadatak ako se ima u vidu da je u njegovom odseku radilo bar četrdesetak advokata i još više advokatskih pomoćnika.

Zrikavi i Orleg su zajedno s njim krenuli iz Kalifornije. Čim je uspeo da locira Lorda, uhvatili su prvi avion za Atlantu tako da su sada sva trojica stajali pred raskošnom kućom obavijenom jutarnjom izmaglicom. Otkako su sleteli, nijedan od Rusa nije prozborio ni reči.

Hejzov posed u severnoj Atlanti se sastojao od tri jutra pošumljenog zemljišta na kome se nalazilo čudovišno zdanje u tudorskom stilu podignuto od kamena i cigle. Hejz je bio samac. Nekad je imao suprugu, ali su se razveli još pre desetak godina. Srećom, nije imao dece, niti je planirao da ih ima jer mu nije bilo ni na kraj pameti da se ponovo oženi. Uopšte mu se nije dopadala pomisao da bi bogatstvo koje je stekao trebalo da deli sa nekim, a pogotovo ne sa nekom pohlepnom ženturačom koja će tražiti pozamašan procenat njegovog imetka kao nadoknadu za privilegiju što je živela s njim.

Usput je nazvao svoju kućnu pomoćnicu i rekao joj da pripremi hranu. Svratio je kući kako bi se na brzinu sredio i nešto prezagajio pre nego što nastave putovanje. Čekao ih je ozbiljan posao u planinskoj regiji Severne Karoline, u gradiću koji se nalazio na nekoliko sati vožnje od Atlante. Posao koji će se značajno odraziti na njegovu budućnost. Mnogi moćni i uticajni ljudi su polagali ozbiljne nade u njega, a on nije želeo da ih izneveri. Hruščov je hteo da pođe s njim, ali je on stavio veto na tu ideju. Ta dvojica neotesanih Rusa su mu bili sasvim dovoljni.

Poveo je Zrikavog i Orlega kroz masivnu kapiju od kovanog gvožđa. Vlažni jutarnji vetar je nosio opalo lišće preko staze popločane ciglom. Kada je ušao u kuću, primetio je da je služavka savesno obavila svoj zadatak. Na stolu su ih sačekali tanjiri sa hladnom zakuskom, sirom i hlebom.

Dok su njegovi ruski saradnici punili stomak u kuhinji, ušao je u sobu sa lovačkim trofejima i otključao jednu od nekoliko vitrina sa oružjem poredanih duž zidova. Odabrao je dve puške i tri pištolja. Obe puške su imale prigušivače, koje je obično koristio kada je lovio po dubokom snegu kako bi izbegao lavinu. Izbacio je šaržere i zagledao se u cevi. Potom je proverio teleskope i nišane. Činilo se da je sve propisno funkcionisalo. Sva tri pištolja su bila identična. Glok 17 L, takmičarski model. Svaki je primao po deset metaka. Kupio ih je pre nekoliko godina, na jednoj lovačkoj ekspediciji u Austriji. Zrikavi i Orleg verovatno nikada nisu imali privilegiju da pucaju iz tako moćnog i skupog oružja.

Otključao je ormarić na suprotnom kraju prostorije i spakovao rezervnu municiju, a potom se vratio u kuhinju. Rusi su i dalje tamanili hranu. Primetio je otvorene limenke sa pivom. „Polazimo za sat vremena. Ne preterujte s alkoholom. Ovo nije Rusija.“

„Gde se nalazi to mesto?“ upita Orleg punim ustima.

„Na severu. Imamo oko četiri sata vožnje do tamo, što znači da ćemo stići sredinom popodneva. Ali, pre nego što pođemo, treba nešto da razjasnimo. Više niste u Moskvi. Radićete onako kako vam ja kažem, jasno?“

Nijedan od Rusa nije odgovorio.

„Možda bi bilo bolje da pozovem Moskvu, pa da vam oni lično objasne kako treba da se ponašate?“

Orleg proguta hranu. „Shvatamo vas, gospodine advokate. Samo nas odvezite tamo i recite nam šta treba da radimo.“

Dženezis, Severna Karolina 16:25

Lord je bio impresioniran mestom na kome je Majki Torn živeo. Bila je to dražesna stambena četvrt ispunjena starinskim kućama, sa dvorištima punim drveća i zelenila. Ako se dobro sećao, bile su to kućice u takozvanom rančerskom stilu, uglavnom prizemna zdanja od cigle sa zabatnim krovovima i dimnjacima.

Svratili su tu kako bi Torn nahranio svoje pse. Zadnji deo dvorišta je bio prekriven boksovima i Lord je odmah prepoznao pasminu. Mužjaci su bili primetno krupniji od ženki. Bilo je preko deset pasa različitih boja: crvenkastih, žutosmeđih i crnih. Glava im je bila šiljasta i izdužena, ramena iskošena, a grudni koš uzan. Bili su visoki oko devedeset santimetara i teški oko pedeset kilograma. Svi su bili mišićavi, sa dugom svilenkastom dlakom.

Ti psi su pripadali porodici oštroidnih hrtova, a njihove ime, borzoi, na ruskom je značilo „brz“. Lord se osmehnu kada je primetio koju je pasminu Torn odabrao. Ti psi su za rusko plemstvo bili otprilike isto što i vučji hrtovi za Engleze. Koristili su se za lov na divljač na otvorenom terenu. Ruski carevi su ih uzgajali još od sredine sedamnaestog veka.

Ovaj ruski car očigledno nije predstavljao izuzetak.

„Odavno sam zaljubljen u ove pse“, objasni Torn dok je obilazio boksove, držeći baštensko crevo i sipajući vodu u posude. „Pre mnogo godina sam pročitao neke članke o njima i na kraju sam odlučio da kupim jednog. Ali, borzoi su kao čokoladni biskviti. Čovek se teško može zadržati na jednom. I tako sam na kraju počeo da ih odgajam.“

„Prelepi su“, reče Akilina, približivši se boksovima. Psi su je posmatrali svojim kosim prodornim očima koje su izgledale kao da su bile iscrtane crnim kreonom.

„Moja baka je čuvala jednog borzoja. Pronašla ga je u šumi. Bila je to tako divna, plemenita životinja.“

Torn otvori jedan kavez i nasu suhu hranu u posude. Nijedan od pasa se nije pomerio niti zalajao. Pogledom su pratili svaki Tornov pokret, ali uopšte nisu pokušavali da priđu. Tek kada je Majki Torn ispružio prst ka činijama, psi veselo poskočiše i krenuše ka hrani.

„Odlično su dresirani“, primeti Lord.

„Besmisleno je držati ovako opasne životinje ako ih ne naučite da vas slušaju. Ova pasmina dobro prihvata dresuru.“

Torn potom priđe drugom boksu i ponovi postupak. Psi su ponovo bili savršeno disciplinovani. Nijedan nije pokazao ni trunku neposlušnosti. Lord kleknu ispred jednog boksa. „Šta radite s njima? Da li ih prodajete?“

„Do proleća ću rasprodati ovo leglo i dobiću novu štenad. Moji borzoji poseduju vrhunske karakteristike koje odlikuju njihovu rasu. Moja su samo ona dva psa tamo. Njih se ni po koju cenu ni bih odrekao.“

Lord se zagleda u pse koji su se nalazili u boksu pored samog trema. Bili su to mužjak i ženka crvenkaste boje, sa dlakom koja je podsećala na svilu. Njihov boks je bio veći od ostalih i okružen drvenom ogradicom.

„Najbolji primerci iz legla koje sam uzgajio pre šest godina“, ponosno objasni Torn. „Aleksej i Anastazija.“

Lord raširi usne u osmeh. „Zanimljiva imena.“

„To su čistokrvni izložbeni psi. I moji verni prijatelji.“

Torn priđe boksu, otključa kapiju i dade znak rukom. Psi odmah priđuše i počеше da se umiljavaju oko svog gazde.

Lord je pažljivo posmatrao svog domaćina. Činilo se da je Majki Torn bio savršeno pribran i svestan odgovornosti koju je povlačilo njegovo poreklo. On i Stefan Baklanov bili su kao nebo i zemlja. Od Hejza je čuo da je Baklanov bio prilično arogantan i da ga je više zanimalo da se domogne carske titule nego da svojom vlašću donese boljitak ruskom narodu. Majki Torn je bio čovek sasvim drugačijeg kova.

Vratili su se u kuću i Lord pređe pogledom preko Tomove biblioteke. Police su bile pune knjiga o ruskoj istoriji. Primetio je biografije brojnih pripadnika dinastije Romanovih, od kojih su mnoge bile napisane još u devetnaestom veku. Većina naslova mu je bila poznata jer ih je i sam pročitao.

„Imate impresivnu biblioteku“, rekao je.

„Ne biste poverovali šta sve čovek može da pronađe na rasprodajama i po antikvarnicama.“

„Zar niste strahovali da bi vaše zanimanje za carističku istoriju moglo da pobudi izvesnu sumnjičavost?“

Torn odmahnu glavom. „Odavno sam član lokalnog istorijskog društva tako da moja ljubav prema ruskoj istoriji ne predstavlja nikakvu tajnu.“

Na jednoj polici je stajao naslov koji je Lord više puta iščitao od korice do korice. Knjiga je nosila naziv Život i smrt Grigorija Raspućina, a autor je bio Feliks Jusupov. Taj istorijski prikaz, objavljen 1927. godine, predstavljao je oštar napad na Raspućina kojim je Jusupov po ko zna koji put pokušao da opravda zločin koji je počinio. Odmah pored te knjige stajali su memoari koje je Jusupov objavio sredinom dvadesetog veka, Izgubljeni sjaj i Izgnanik. Kako su njegovi biografi kasnije zaključili, obe knjige su predstavljale Jusupovljev jalov pokušaj da se domogne novca. Lord pokaza na policu. „Jusupov u svojim knjigama uopšte nije bio blagonaklon prema carskoj porodici i Raspućinu. Ako se dobro sećam, na meti njegovih napada se naročito nalazila carica Aleksandra.“

„Jusupov je time želeo da zametne trag. Znao je da je Staljin pomno pratio njegove aktivnosti i nije želeo da učini bilo šta što bi moglo da pobudi njegovu sumnjičavost. Zato je sve do smrti nastavio da plasira takva stanovišta, ali je to bila obična fasada.“

Lord primeti nekoliko naslova o Ani Anderson, ženi koja se decenijama predstavljala kao Anastazija Romanov. „Zanimljivo štivo, zar ne?“, rekao je, pokazavši ka knjigama.

Torn se osmehnu. „Njeno pravo ime je glasilo Franciska Šanckovska. Rođena je u Pruskoj. Promenila je nekoliko sanatorijuma pre nego što je Jusupov saznao za njenu sličnost sa Anastazijom. Otkrio joj je sve podatke koje je trebalo da zna, a Franciska se toliko uživala u svoju ulogu da sam siguran da je na onaj svet otišla sa ubeđenjem da je stvarno bila Anastazija.“

„Pročitao sam dosta knjiga na tu temu“, reče Lord. „Svi su sa naklonošću govorili o njoj. Stekao sam utisak da je bila izuzetna dama.“

„Bila je dublerka koja je odlično odigrala svoju ulogu“, reče Torn. „Ali sve to je bila samo jedna velika farsa.“

Tada se na ulici ispred kuće začu prigušen zvuk. Zatvaranje automobilskih vrata. Torn pride prozoru i proviri kroz žaluzine. „Šerifov

zamenik se zaustavio pred kućom“, rekao je na engleskom. „Lično ga poznajem.“

Lordovo držanje postade napeto i Torn istog trenutka shvati poruku. Krenuo je ka dvokrilnim vratima koja su vodila ka predsoblju. „Ostanite ovde. Proveriću o čemu se radi.“

„Šta se dešava?“ upita Akilina na ruskom.

„Nevolja.“

„Kada bi vaš poslodavac trebalo da stigne?“ dobaci Torn sa praga.

Lord baci pogled na sat. „Svskog časa. Moramo pod hitno da se vratimo u pansion.“

Torn izađe u hodnik, zatvorivši vrata za sobom, ali se Lord hitro prebaci do vrata i odškrinu ih baš u trenutku kada se oglasilo zvono na ulazu.

„Dobro veče, gospodine Torne“, reče policajac. „Šerif me je zamolio da porazgovaram sa vama. Pokušao sam da vas pronađem u kancelariji, ali mi je vaša sekretarica rekla da ste kod kuće.“

„U čemu je problem, Rosko?“

„Da li vas je juče ili danas posetio muškarac po imenu Majls Lord? Koliko sam obavešten, on je u društvu neke Ruskinje.“ „Ko vam je taj Majls Lord?“

„Bilo bi poželjno da prvo odgovorite na moje pitanje.“

„Ne, niko me nije posetio. Pogotovo ne neki Rusi.“

„Jeste li sigurni, gospodine Torne? Vaša sekretarica kaže da su u vašu kancelariju sinoć svratili neki tamnoputi advokat koji se preziva Lord i neka žena koja govori ruski. Takođe je napomenula da ste se i danas videli s njima.“

„Zameniče, zašto mi postavljate takva pitanja ako već znate odgovor?“

„To mi je posao, gospodine. Da li biste mogli da mi objasnite zašto ste me slagali?“

„Zašto tražite te ljude?“

„Moskovska policija je izdala nalog za njihovo hapšenje. Traže ih zbog ruskog policajca koji je ubijen na Crvenom trgu.“ „Otkud vi znate za to?“

„Ovde su dva ruska pandura koji su došli sa službenim nalogom. Čekaju me u kolima.“

Lord se odmaknu od vrata i pojuri ka prozoru Tomove radne sobe. Zvirnuo je napolje, primetivši kako Zrikavi i Feliks Orleg izlaze iz policijskog automobila.

„Sranje“, progundao je.

Akilina se odmah stvori pored njega i baci pogled kroz prozor. I ona ih je prepoznala.

Dvojica Rusa siđoše sa ivičnjaka i zamarširaše ka kući. Zavukli su šake ispod sakoa i izvadili pištolje. Na ulici odjeknuše prigušeni hici, nalik prasku petarde. Lord pojuri ka dvokrilnim vratima i otvori ih taman u trenutku kada se zamenik šerifa stropoštao pred ulazom. Bilo je očigledno da su prvi hici bili namenjeni njemu. Bacio se napred i zgrabio Torna, uvukavši ga u hodnik i zalupivši ulazna vrata. Čim je okrenuo ključ, meci počеше da prašte po drvetu.

„Dole!“ uspaničeno je viknuo.

Sve troje se baciše na pod i skotrljaše se preko pločica. Lord preko ramena baci pogled ka zameniku šerifa. Zamenik je dobio tri metka. Krv je šikljala iz rana. Nije mu bilo spasa. Bilo je besmisleno da troše vreme na njega. „Idemo“, rekao je, skočivši na noge. „Ta vrata ih neće diigo zadržati.“

Potrčao je preko hodnika, ka zadnjem delu kuće. Torn i Akilina krenuše za njim.

Čuo je kako Zrikavi i Orleg lupaju u vrata, a potom odjeknu još nekoliko hitaca. Uleteo je u kuhinju i odgurnuo vrata koja su vodila u dvorište, pokazavši Tornu i Akilini da izađu na trem. Meci ponovo zazviždaše i Lord izjuri napolje, čuvši kako dvojica Rusa uleću kroz razvaljena vrata.

Torn potrča ka najbližem boksu, u kome su se nalazili Aleksej i Anastazija. Dok je puštao pse, doviknuo je Akilini da otvori ostale boksove. Potom je ispružio ruku ka kuhinjskim vratima i viknuo psima: „Napadni!“

Akilina je uspela da otvori samo dva boksa, ali je to bilo dovoljno da šest savršeno izdresiranih pasa, povinujući se zapovesti svog gospodara, pojuri ka kuhinji. Čim se Orleg pojavio na pragu, jedan borzoi skoči na njega i Rus užasnuto vrisnu.

Još tri raspomamljena psa uleteše unutra. Meci počеше da prašte kroz kuhinju.

„Moramo da bežimo odvade“, doviknu Lord.

Potrčali su ka kapiji koja je vodila ka asfaltiranom prilazu ispred kuće, gde su parkirali iznajmljeni džip.

Uleteli su u vozilo i Lord ubaci ključ u bravicu.

„Moji siroti psi“, utučeno promrmlja Torn.

Lord okrenu ključ, zgrabi menjač i krenu u rikverc. Okrenuo je volan, dovevši vozilo u paralelan položaj sa policijskim automobilom parkiranim na ivičnjaku. Tada je primetio kako jedan pas juri ka džipu.

„Čekajte“, viknu Torn.

Lord podiže stopalo sa papučice za gas. Torn brzo otvori zadnja vrata i zadihani pas uskoči unutra. „Idemo!“

Gume zaškripaše preko asfalta i džip nestade sa vidika.

44.

„Zar ste baš morali da ubijete tog pandura?“ upita Hejz, pokušavajući da obuzda svoj bes. „Ne mogu da verujem da ste takvi moroni.“

Dok su Orleg i Zrikavi bili na zadatku, Hejz je ostao u šerifovoj kancelariji kako bi tamošnjim policajcima objasnio ozbiljnost situacije. Pokazao im je Orlegove akreditive i falsifikovani nalog koji je faksom bio poslat iz Moskve. Hruščov im je obezbedio taj dokument pre nego što su krenuli iz San Franciska. Bila je to verna kopija naloga koji je ruska policija koristila kada bi joj zatrebala pomoć američkih carinika i Federalnog istražnog biroa. Hejz je svoje učešće u operaciji objasnio činjenicom da je njegova firma često zastupala rusku vladu na američkom tlu, što je bilo dovoljno da izbegne nezgodna pitanja.

Hejz, Orleg i Zrikavi su stajali na svežem večernjem vazduhu, udaljeni od vrata kroz koja su neprestano promicali užurbani ljudi u uniformama. Nakon incidenta od pre sat vremena, svi pripadnici lokalne policije su se sjatili u stanicu. Hejz je pokušavao da se kontroliše kako ne bi podstakao sumnjičavost, ali je duboko u sebi ključao od besa.

„Gde vam je oružje?“ prošaptao je.

„U sakou“, odgovori Orleg.

„Šta ste im rekli?“

„Rekli smo da je zamenik ušao unutra i da smo čuli pucnje. Uleteli smo u kuću i zatekli ga na podu. Krenuli smo u poteru za Lordom i Ruskinjom, ali su se psi obrušili na nas. Poslednje što sam video bilo je kako Lord nestaje džipom, držeći Majkla Torna na nišanu.“

„Naseli su na tu priču?“

Zrikavi se obesno iskezi. „K6 od šale.“

Hejz je znao da to nije moglo dugo da potraje. „Rekli ste im za pse?“ „Da smo ih pobili? Pa, to se valjda podrazumeva. Nismo imali drugog izbora“, odbrusi Orleg.

„Koji od vas dvojice pametnjakovića je upucao zamenika?“ „Ja“, ponosno odgovori Orleg. „A ko je pobio pse?“

Zrikavi objasni da je Orleg bio napadnut i da je nešto morao da preduzme. „Bili su agresivni.“

Hejzu je bilo jasno da će morati da zameni Orlegov pištolj pre nego što nekome ne padne na pamet da konfiskuje oružje u cilju istrage. Nije mogao tek tako da ga se reši jer je bio prekriven Orlegovim otiscima, a nije smeo ni da ga zadrži jer bi policija lako mogla da zaključi čiji su se meci nalazili u zamenikovom telu. Zavukao je ruku ispod sakoa i napipao svoj glock.

„Daj mi pištolj“, šapnuo je Orlegu.

Krišom su zamenili oružje. „Nadajmo se da niko neće primetiti da je okvir pun. Ako primete, reci da si ga zamenio i da si u haosu izgubio prethodni šaržer.“

Šerif izađe iz zgrade i krenu ka njima. „Poslali smo obaveštenje okolnim stanicama. Odmah će krenuti u poteru za džipom. Opis vozila koji ste nam dali će im sigurno pomoći.“

Orleg i Zrikavi se isprsiše, polaskani komplimentom.

Šerif skrenu pogled ka Hejzu. „Zašto nam niste rekli da je Lord opasan?“

„Rekli smo vam da ga traže zbog ubistva.“

„Moj zamenik je imao suprugu i četvero dece. Da sam samo na trenutak pomislio da bi taj advokat mogao hladnokrvno da sjuri metak u njega, poslao bih tamo čitav jebeni odred.“

„Shvatam da je u ovakvoj situaciji teško kontrolisati emocije i da...“

„U ovom okrugu se nikad nije desilo da neko ubije šerifovog zamenika.“

Hejz nonšalantno pređe preko tog podatka. „Šta ćete preduzeti? Da li nameravate da angažujete državnu policiju?“ „A šta drugo očekujete?“

Hejzu odmah postade jasno da je morao brzo da reaguje. Ako bude dobro vukao konce, američka policija bi mogla trajno da eliminiše problem. „Šerife, nakon ovoga što se desilo, čisto sumnjam da je inspektoru Orlegu bitno da li ćete Lorda uhvatiti živog ili mrtvog.“

Još jedan policajac izađe kroz vrata i ustremi se pravo ka njima.

„Šerife, stigla je gospođa Torn.“

Hejz i njegovi pomoćnici krenuše za šerifom ka policijskoj stanici. U jednoj od kancelarija su zatekli uplakanu sredovečnu ženu. Pored nje je sedela još jedna žena, koja je takođe delovala uzrujana. Hejz je iz razgovora zaključio da je starija žena bila Tomova supruga, a mlađa njegova sekretarica. Gospođa Torn je čitav dan provela u Ešvilu, a kada se vratila

nazad primetila je da je kuća okružena policijskim automobilima i da islednička ekipa iznosi nečije telo. Kuhinjski pod je bio prekriven leševima ubijenih pasa. Jedan pas je nedostajao, a samo četiri životinje su uspele da prežive pokolj. Njihovi boksovi nisu bili otvoreni. Policajci očigledno nisu uspevali da pohvataju konce. Zašto su psi bili pušteni iz boksova? Taj detalj se baš nije uklapao u verziju koju su čuli od ruskih policajaca.

„To je Lordovo maslo“, spremno objasni Hejz. „Pustio je pse kako bi zaustavio inspektora Orlega. Lord je prevejani kriminalac. Ume da se snađe u svakoj situaciji, o čemu svedoči i činjenica da ga ruska policija već danima bezuspešno juri po Rusiji, a sad i po Americi.“

To objašnjenje je delovalo logično tako da su američki policajci odustali od daljih pitanja. Šerif je prišao gospođi Torn, uveravajući je da će njegovi ljudi učiniti sve što je u njihovoj moći da pronađu njenog supruga.

„Trebalo bi da pozovem naše sinove“, promuća gospođa Torn.

Hejzu se nije dopala ta ideja. Ako je ta žena zaista bila carica svekolike Rusije, dolazak njenih sinova carevića i velikog kneza mogao bi dodatno da iskomplikuje stvari. Nije smeo dopustiti da Lord stupi u kontakt sa ostatkom Tomove porodice. Zato je, bez trunke oklevanja, prišao Tornovoj supruzi i predstavio se. „Gospođo Torn, mislim da bi bilo bolje da sačekamo još par sati. Nema potrebe da uznemiravate svoje sinove. Možda će se situacija ubrzo srediti.“

„Šta vi tražite s tim Rusima?“, upita gospođa Torn bezizražajnim glasom.

„Pomažem ruskoj vladi da pronađe odbegle kriminalce.“

„Kako su ti ljudi mogli da uđu u moj dom?“

„To i mene zanima. Iskreno da vam kažem, dobro je da smo im konačno ušli u trag. Već dugo izmiču našoj poteri.“

„Kad smo već kod toga“, ubaci se šerif, „još mi niste objasnili kako ste saznali da je Lord ovde.“

Šerif je po svoj prilici postao sumnjičav, ali pre nego što je Hejz stigao da odgovori u kancelariju je banula jedna policijska službenica.

„Šerife, upravo smo dobili vest da su naši ljudi primetili džip. Prozujali su pravo pored Lerijeve patrole, na autoputu broj 46, pedesetak kilometara severno od grada.“

Džip je jurio autoputom, prolazeći pored tezgi na kojima su lokalni farmeri prodavali jabuke, kada se pravo ispred njih ukazao smeđebeli policijski automobil parkiran na bankini. Policajac je razgovarao sa

muškarcem u radnom kombinezonu koji je stajao pored kamiona sa otvorenom platformom. Lord baci pogled na retrovizor, primetivši kako policajac uleće u automobil i kreće za njima.

„Imamo društvo“, mrko je progundao.

Akilina se osvrnu, bacivši pogled kroz zadnji prozor. Torn se takođe okrenu, a pas poče nervozno da se vrpolji u gepeku. Torn promrmlja par reči i pas istog trenutka leže na pod.

Lord je mahnito gazio gas, ali je put bio previše strm i vijugav za šestocilindrični motor širokija. Uprkos tome, uspeli su da razviju brzinu od nekih sto trideset kilometara na čas, odmičući uzanim putem pored koga su se uzdizali redovi gusto posađenih stabala. Jedan automobil im je velikom brzinom dolazio u susret. Lord smota volan i nagazi gas, uspevši da ga zaobiđe pre nego što je ušao u krivinu. Nadao se da policajac koji ih je gonio neće uspeti da ponovi njegov podvig, ali je u retrovizoru spazio kako plavo rotaciono svetlo treperi na suprotnoj traci i kako se policijski automobil potom vraća na svoju rutu i nastavlja sa poterom.

„Brži je od nas“, procedio je. „Samo je pitanje vremena kad će nas sustići. A da ne pominjemo da u kolima ima radiostanicu i da će moći da alarmira ostale.“

„Ali, zašto uopšte bežimo?“ upita Akilina.

Bila je u pravu, pomisli Lord. Nije bilo potrebe da beže od tog policajca. Orleg i Zrikavi bili su bar šezdeset pet kilometara daleko od njih, u Dženezisu. Bilo bi pametnije da se zaustave i da objasne policiji šta se dešavalo. Stigli su do kraja puta. Potraga je bila okončana. Više nije bilo razloga da bilo šta skrivaju. Šerifovi ljudi će im sigurno priteći u pomoć.

Smanjio je brzinu, pritisnuo kočnicu i skrenuo na zaustavnu traku. Policijski automobil takođe uspori i zaustavi se iza njih. Lord lagano otvori vrata, primetivši da ih je policajac, zaklanjajući se iza šoferskih vrata, već držao na nišanu.

„Na zemlju! Odmah!“ doviknu policajac.

Nekoliko automobila prozuja pored njih, stvarajući vrtloge uskovitlanog vazduha.

„Rekao sam na zemlju!“

„Slušajte, moramo nešto da vam objasnimo.“

„Ako se u roku od tri sekunde ne bacite na zemlju, otvoriću vatru!“

Akilina je u međuvremenu napustila automobil.

„Gospođo, na zemlju!“ zaurla policajac.

„Ona vas ne razume“, umeša se Lord. „Gospodine, nemamo nameru da bežimo. Treba nam vaša pomoć.“ „Gde je Torn?“

Zadnja vrata se otvoriše i Majki Torn izađe napolje. „Krenite ka meni, gospodine Torne“, doviknu policajac, nadvikujući se sa saobraćajnom bukom i ne spuštajući pištolj. „Šta se dešava?“ prošapta Torn.

„Pojma nemam“, odgovori Lord. „Znate li ovog čoveka?“ „Ne, ne deluje mi poznato.“

„Gospodine Torne, molim vas, krenite prema meni“; ponovi policajac. Lord zakorači ka njemu i policajac istog trenutka uperi pištolj ka njegovim grudima. Torn se hitro prepereci između njih.

„Sklonite se odatle, gospodine Torne. Je Y me čujete? Taj kopilan je ubio šerifovog zamenika. Bacite se na zemlju.“

Da li je dobro čuo? On je ubio zamenika?, uspaničeno pomisli Lord.

Torn je stajao kao ukopan. Pištolj se zanjiha levodesno dok je policajac pokušavao da nanišani.

„Sklonite se, gospodine Torne“, ponovi policajac.

„Alekseju, napolje!“ reče Torn tihim staloženim glasom.

Borzoj istog trenutka iskoči iz gepeka. Policajac je u međuvremenu napustio zaklon i krenuo ka njima sa uperenim pištoljem.

„Hajde“, reče Torn, okrenuvši se ka psu. „Skači!“

Pas se odbaci o zadnje noge i polete kroz vazduh, bacivši se svojim mišićavim telom na preneraženog policajca. Policajac pade na šljunkovitu bankinu, a pištolj mu ispade iz ruke i dvaput opali. Lord hitro pritrča i šutnu oružje u stranu.

Pas je režao i kidisao.

U daljini se začu zvuk sirena.

„Mislim da bi bilo pametnije da brišemo“, prozbori Torn, okrenuvši se ka Lordu.

„Nešto nije u redu. Ako sam dobro shvatio, oni misle da ste vi ubili zamenika.“ Lord bez oldevanja prihvati njegov predlog. „U pravu ste. Idemo odavde.“

Torn naredi psu da odstupi. Dok je policajac pokušavao da se pridigne sa zemlje, troje begunaca i borzoj uskočiše u automobil.

„Nije povređen“, reče Torn. „Nisam izdao komandu za napad. Samo je preplašen.“ Lord ubaci menjač u brzinu i nagazi papučicu za gas.

Hejz je čekao u policijskoj stanici sa Orlegom i Zrikavim. Kada je pre dvadesetak minuta pristigla informacija da je Lordovo vozilo primećeno na

autoputu broj 46, Hejzu je malo trebalo da krene sa šerifom i njegovim ljudima. Sivi džip široki se kretao ka severu, ka susednom okrugu i granici sa Tenesijem. Jedna patrolna kola su krenula u poteru i, prema poslednjem izveštaju, džip je usporavao i skretao ka bankini. Policajac je rekao da će pokušati da zadrži begunce dok ne stigne pojačanje.

Hejz je mogao samo da se nada da će situacija postati dovoljno usijana da neko od pandura izgubi nerve i pritisne oroz. On je američkoj policiji već stavio do znanja da Rusima uopšte nije bilo bitno da li će im Lorda isporučiti živog ili mrtvog, tako da se iskreno nadao da će jedan precizno upućen hitac biti dovoljan da se ova noćna mora okonča. Pa ipak, čak i ako bi Lord i ta Ruskinja bili ubijeni, ostajao je još Majki Torn. Policajci će dati sve od sebe da ga spasu, a od Lorda mu svakako nije pretila nikakva opasnost. Ako je on zaista bio direktni naslednik Nikolaja Drugog, kao što je Lord tvrdio, DNK analize će nesporno potvrditi njegov identitet. A to je bio veliki problem.

Hejz je stajao u dispečerskoj sobi, zureći u komunikacione uređaje. Jedna policajka je sedela za konzolom dok je zvučnik krčao i pucketao.

„Centrala. Ovde Dilsboro Jedan. Stigli smo na lice mesta.“

Hejz je istog trenutka prepoznao šerifov glas. Prišao je Orlegu, napeto iščekujući izveštaj. Orleg je stajao pored izlaznih vrata, dok je Zrikavi izašao napolje da pripali cigaretu. „Moraću da kontaktiram Moskvu“, prošaptao je na ruskom. „Plašim se da naši prijatelji neće biti oduševljeni razvojem događaja.“ Orleg nije delovao uzrujano. „Mi imamo svoja naređenja.“

„Šta bi to trebalo da znači?“

„Naloženo mi je da se postaram da se Lord, ta ženska i bilo ko drugi ko bi mogao da ugrozi operaciju ne vrata živi u Rusiju.“

Hejz se zapita da li je to moglo da se odnosi i na njega. „Ti bi baš voleo da me smakneš, zar ne, Orleg?“

„Sa neizmernim zadovoljstvom.“

„Zašto to onda već nisi učinio?“ Inspektor prećuta odgovor.

„Zato što oni smatraju da sam im i dalje potreban, zar ne?“ Orleg je i dalje ćutao.

„Samo da znaš, uopšte te se ne plašim“, procedi Hejz na Orlegovo uho. „Ne zaboravi da ja sve znam. Prenesi to svojim šefovima. Čak i ako smaknete Torna, ostaju njegovi sinovi, koji takođe nose gene Romanovih. Lord i ta Ruskinja se ovde nisu zatekli slučajno. Ljudi koji stoje iza njih će

poslati nekog drugog da dovrši zadatak. Zato prenesi svojim prijateljima da im moja smrt uopšte ne bi bila od koristi. Svet bi tako još brže saznao istinu i situacija bi se definitivno otrgla kontroli. Znam šta priželjkuješ, Orleg, ali biće ti uskraćeno to zadovoljstvo.“

„Ne precenjaj svoj značaj, advokate.“

„A ti ne precenjaj moju fleksibilnost.“

Hejz se povuče u stranu pre nego što je Orleg stigao da odgovori. U tom trenutku zvučnik ponovo zapucketa.

„Centrala. Ovde Dilsboro Jedan. Osumnjičeni pobjegao sa zarobljenikom. Dežurni policajac savladan, ali nepovređen. Napao ga je pas, verovatno po zapovesti osumnjičenog. Nekoliko kola je krenulo u poteru, ali osumnjičeni ima prednost. Verovatno i dalje ide ka severu autoputem 46. Alarmirajte ostale jedinice.“ Dispečerka potvrdi prijem, a Hejz ispusti prigušen uzdah olakšanja. Iako se pre svega nekoliko minuta nadao da će Lord biti uhvaćen, sada je shvatio da bi to samo dodatno iskomplikovalo stvari. Morao je lično da krene u poteru za njim. Lord očigledno nije verovao lokalnoj policiji. Ti moroni su mislili da je Lord poveo Torna kao taoca. Samo je on znao da su Lord, Torn i ta Ruskinja bili na zajedničkoj misiji.

I da su bili svesni kakva im je opasnost pretila, što je značilo da će pokušati da što pre zametnu trag.

Lord je po svoj prilici pretpostavljao da su Orleg i Zrikavi nahuškali šerifa na njih tako da više neće pokušavati da stupi u kontakt sa policijom. Verovatno će pronaći neko skrovište, gde će ostati dok ne razmisli šta dalje da preduzme.

Ali, gde je mogao da se sakrije?

Lord verovatno nije poznavao nikoga u tom kraju tako da će morati da se osloni na pomoć Majkla Torna. Možda je postojao način da nešto iščeprka, prošlo mu je kroz glavu.

Napustio je dispečersku sobu i uputio se ka kancelariji u kojoj su sedele Tomova supruga i sekretarica. Primetio je da je gospođa Torn u međuvremenu izašla u hodnik, gde je razgovarala sa jednom policajkom, što mu je došlo kao naručeno. Prišao je sekretarici i rekao: „Oprostite, gospođo.“

Žena podiže glavu i zagleda se u njega.

„Ako sam dobro čuo, malopre ste rekli šerifu da su Lord i njegova prijateljica juče posetili kancelariju gospodina Torna?“

„Da, juče su bili u našoj poslovnici. Danas su ponovo svratili. Koliko sam shvatila, proveli su čitav dan sa gospodinom Tornom.“

„Jeste li možda čuli o čemu su razgovarali?“

Sekretarica odmahnu glavom. „Nisam. Gospodin Torn ih je uveo u svoju kancelariju i zatvorio vrata.“

„Znate, situacija nije nimalo naivna. Inspektor Orleg je strašno uzrujan. Gospodin Lord je ubio jednog policajca u Moskvi, a sada je ubio i šerifovog zamenika.“

„Lord se predstavio kao advokat. Uopšte mi nije delovao kao ubica.“

„Nikome nije delovao kao ubica. Došao je u Moskvu nekim poslom. Niko ne zna zašto je ubio tog policajca. Ali, ako se ima u vidu šta se ovde desilo, očigledno je upleten u neke mutne i opasne radnje.“ Hejz ispusti težak uzdah, prođe rukom kroz kosu i zamišljeno štipnu hrbat nosa. „Ovo je divan kraj, naročito u ovo doba godine. Šteta što čak ni ljudi koji žive na ovako blaženom mestu ne mogu da se osećaju bezbedno.“

Ispružio je ruku ka lončetu sa kafom i nasuo malo tečnosti u zamrljanu solju. Pružio je solju ka sekretarici, ali ona odbi njegovu ponudu.

„Znate, ja živim u Atlanti“, nastavio je. „Povremeno dolazim ovde u lov. Obično iznajmim neku kolibu u šumi. Oduvek sam želeo da kupim brvnaru u ovom kraju, ali ne mogu da priuštim takav luksuz. Da li gospodin Torn ima vikendicu? Koliko sam shvatio, većina ovdašnjih ljudi voli da ima neki kućerak u prirodi.“

„Ah, gospodin Torn ima predivnu brvnaru“, odgovori sekretarica. „Ta brvnara već generacijama pripada njegovoj porodici.“

„Gde se nalazi? Negde u blizini?“ ležerno upita Hejz.

„Na severu. Na oko sat vremena vožnje odavde. Gospodin Torn poseduje oko dve stotine jutara zemlje. Na posedu se čak nalazi i jedan planinski greben. Često sam se šalila s njim na tu temu. Šta će vam ta planina?, pitala sam. Kakva vajda od nje?“

„Sigurno zbog nečeg voli to mesto.“

„Da. Kaže da ga opušta. Da mu je dovoljno da sedi tamo i da posmatra kako drveće raste.“

Hejz primeti da su joj oči postale vlažne. Ta žena je očigledno osećala veliku naklonost prema svom poslodavcu. Otpio je gutljaj kafe. „Primetio sam da su ovdašnji geografski nazivi veoma maštoviti. I ta planina sigurno ima neko ime.“

„Da. Zove se Vetroviti greben. Poetično, zar ne?“

Hejz lagano ustade. „Zahvaljujem na razgovoru, gospođo. Neću vam više dosađivati.“

Sekretarica klimnu glavom i Hejz napusti prostoriju. Orleg i Zrikavi su stajali ispred stanice, sa zapaljenim cigaretama.

„Idemo“, rekao je.

„Gde to?“ podrugljivo upita Orleg.

„Na mesto gde ćemo trajno eliminisati problem.“

45.

Nakon što su utekli od policijske patrole, Lord je napustio glavni put i skrenuo na sporedni drum koji je vodio ka istoku. Nekoliko kilometara kasnije je skrenuo ka severu, uputivši se ka imanju koje je već skoro pun vek pripadalo porodici Torn. Zemljani put dug oko kilometar i po vijugao je preko brežuljkastog terena i stenovitih korita planinskih potoka. Brvnara je bila pravougaonog oblika, sagrađena u kolonijalnom stilu od borovih balvana povezanih gustim malterom. Na tremu ispred kuće su se nalazile tri stolice za ljuljanje i ležaljka od užadi. Kedrova šindra je po svoj prilici nedavno bila promenjena, a na jednoj strani zabatnog krova je štrcao kameni dimnjak.

Torn im je objasnio da su se Aleksej i Anastazija, nakon što su 1919. godine stigli u Severnu Karolinu, nastanili upravo na tom mestu. Jusupov je kupio dvesta jutara zemljišta obraslog starom šumom, sa sve planinom koja je pre stotinak godina dobila naziv Vetroviti greben, nadajući se da će naslednici Romanovih tu moći da žive u miru i anonimnosti. Apalačka brda su predstavljala savršeno utočište za carsku decu. Bilo je to mesto koje je po svojoj klimi i pejzažu neodoljivo podsećalo na njihov zavičaj.

Dok je sedeo u brvnari, Lordu se činilo da oseća njihovo prisustvo. Sunce je u međuvremenu zašlo, a vazduh je postao prožet večernjom svežinom. Torn je zapalio vatru, koristeći cepanice poslagane duž jednog od spoljnih zidova. Površina brvnare je iznosila oko petsto kvadratnih metara, a unutrašnjost je bila ispunjena debelim šarenim prekrivačima, lakiranim drvetom i mirisom američkog oraha i borovine. U kuhinji su se nalazile zalihe konzervirane hrane tako da su večerali pasulj sa čilijem koji su zalili rashlađenom kokakolom.

Torn je predložio da prenoće na tom mestu. Pošto su policajci bili ubeđeni da ga je Lord poveo kao taoca, sigurno im neće pasti na pamet da ih traže na njegovom posedu. Lokalnim policijskim stanicama je sigurno bilo naloženo da motre na sivi široki džip koji se kretao ka Tenesiju tako da su morali što pre da se sklone sa glavnog puta.

„Ovo je prava pustoš. Miljama naokolo nema žive duše“, objasni Torn. „Uopšte me ne čudi što je Jusupov odabrao ovo mesto kao idealno sklonište za Alekseja i Anastaziju.“

Koliko je Lord uspeo da primeti, unutrašnji dekor ni po čemu nije ukazivao na jedinstveno nasleđe tog mesta, ali je bilo očigledno da je brvnara pripadala istinskom zaljubljeniku u prirodu. Na zidovima su visile uramljene reprodukcije ptica u letu i jelena koji su pasli na zelenim proplancima. Začudo, nije bilo nijednog lovačkog trofeja.

„Nikad ne idem u lov na divljač“, objasnio je Torn. „Kamera je moje jedino oružje.“

Lovim samo prirodne lepote.“

Lord pokaza ka uramljenoj slici crnog medveda koja je dominirala na jednom zidu.

„To je naslikala moja baka“ reče Torn. „Sve slike koje vidite su delo njenih ruku. Živela je ovde do kraja života. Aleksej je preminuo u onoj spavaćoj sobi. Na istom krevetu na kome je rođen moj otac.“

Sedeli su ispred kamina, obasjani svetlošću dve lampe. Akilina se smestila na drvenom podu, ogrnuvši se vunanim ćebetom, dok su Lord i Torn zauzeli dve kožne fotelje. Borzoi je bio šćućuren u uglu iza kamina.

„Imam prijatelja koji radi u kancelariji vrhovnog tužioca Severne Karoline“, nastavi Torn. „Sutra ću ga pozvati. Siguran sam da će nam pomoći. Imam beskrajno poverenje u njega.“ Na trenutak je začutao. „Moja supruga se sigurno našla u čudu. Mogu da zamislim kako joj je. Kad bih samo mogao da je pozovem.“

„To ne bi bilo pametno“, prozbori Lord.

„Nemate razloga za brigu. Sve i da želim, ne bih to mogao da učinim. Kad dolazimo ovde, obično nosim mobilni telefon. Struju smo uveli tek pre desetak godina. Morali smo dobro da odrešimo kesu da bismo dovukli liniju. Zato mi uopšte nije palo na pamet da uvodim i telefon.“

„Vi i vaša supruga često dolazite ovde?“ upita Akilina.

„Kad god možemo. Ovo je mesto koje me vezuje za prošlost. Naravno, Margaret nikad nije mogla da shvati zašto sam toliko vezan za ovu brvnaru. Misli da dolazim ovde zbog mira i tišine. Kaže da je to moj usamljениčki kutak. Kad bi samo znala pravu istinu.“

„Uskoro će saznati“, reče Lord.

Borzoi odjednom načuli uši i tiho zareza. Lord skrenu pogled ka psu.

Neko zakuca na vrata. Lord skoči na noge. Niko nije prozborio ni reči Neko ponovo zakuca.

„Majlse, ja sam. Tejlor. Otvori vrata.“

Lord se odšunja do prozora i zvirnu napolje. U tmuni je nazreo samo nejasnu siluetu. Krenuo je ka zaključanim vratima. „Tejlore?“

„A šta si mislio ko je? Dobra vila? Hajde, otvori prokleta vrata.“

„Jesi li sam?“

„Naravno da sam sam. Zar očekuješ još nekoga?“

Lord ispruži ruku ka bravi i polako otključa vrata. Tejlor Hejz je stajao pred pragom, obučen u smeđe pantalone i debelu jaknu.

„Čoveče, baš sam srećan što te vidim“, zbunjeno prozbori Lord.

„Nisi ni upola tako srećan kao ja“, odgovori Hejz, srdačno mu stiskajući ruku.

„Kako si uspeo da me pronađeš?“, upita Lord dok je zaključavao vrata. „Kad sam stigao u grad, čuo sam za pucnjavu. Izgleda da su dvojica Rusa ovde i da...“

„To su isti oni tipovi koji su me proganjali u Rusiji.“ „Da, toliko sam uspeo da skapiram.“

Lord primeti upitan pogled na Akilininom licu. „Tejlore, Akilina ne razume engleski, pa bih te zamolio da pričamo na ruskom.“

Hejz skrenu pogled ka mladoj Ruskinji. „A ko ste vi?“ upitao je na ruskom. Akilina se predstavi.

„Drago mi je što smo se upoznali. Ako sam dobro shvatio, moj saradnik vas je poveo na uzbudljivo putovanje oko sveta.“ „Da, na pravu odiseju“, odgovori ona. Hejz se zagleda u Torna. „A vi ste sigurno čovek koji se nalazi u središtu te odiseje?“ „Očigledno.“

Lord obavi formalno upoznavanje, a onda prozbori, „Sad ćemo konačno nešto moći da preduzmemo. Tejlore, šerif i njegovi ljudi veruju da sam ja ubio zamenika.“

„Da. Lako su naseli na tu teoriju.“

„Jesi li razgovarao sa šerifom?“

„Nisam. Mislio sam da bi bilo pametnije da se prvo vidim s tobom.“

Lord je u narednih četrdeset pet minuta detaljno predočio Hejzu šta se dešavalo u poslednjih nekoliko dana. Čak mu je pokazao smrskano Faberžeovo jaje i izgravirane poruke na zlatnim pločama koje su preneli iz džipa. Rekao mu je gde su sakrili zlatne poluge sa carskim žigom i objasnio

mu je kako je Sveta družina toliko godina uspjela da sačuva tajnu Feliksa Jusupova.

„Znači, vi ste zakoniti nasljednik Romanovih?“, upita Hejz, okrenuvši se ka Tornu.

„Još nam niste objasnili kako ste nas pronašli“, reče Torn.

Lord je primetio sumnjičavost u njegovom glasu, ali se Hejz očigledno nije obazirao na taj detalj.

„Iskreno rečeno, vaša sekretarica mi je dala ideju. Sreo sam je u šerifovoj kancelariji, zajedno sa vašom suprugom. Znao sam da vas Majls nije odveo silom, kao što policija veruje, pa sam pretpostavio da ćete morati da pronađete neko utočište. Kome bi palo na pamet da vas potraži ovde? Nijedan kidnaper se sigurno ne bi sakrio u kući svoje žrtve. I tako sam resio da okušam sreću. Kako se ispostavilo, moja pretpostavka je bila tačna.“

„Kako je moja supruga?“

„Prilično je uzrujana.“

„Zašto šerifu niste rekli istinu?“

„Znate, stvar je veoma delikatna. Ako uradimo nešto nepromišljeno, mogli bismo da ugrozimo međunarodne odnose, pa čak i budućnost same Rusije. Ako ste vi zaista direktni nasljednik Nikolaja Drugog, ruski presto nesporno pripada vama. Vaša pojava će nesumnjivo izazvati ogroman šok u javnosti. Stoga sam smatrao da ne bi bilo mudro da tako ozbiljnu stvar poverim jednom provincijskom šerifu iz Severne Karoline. Molim vas da ove reči ne shvatite kao uvredu.“

„Nipošto.“ Torn je i dalje zvučao podozrivo. „Dakle, šta nam vi predlažete?“

Hejz ustade i uputi se ka prozoru na prednjem delu kuće. „Dobro pitanje“, rekao je, provirivši kroz zavesu.

Borzoj se ponovo unezveri.

Hejz priđe ulaznim vratima i otključa bravu.

Feliks Orleg i Zrikavi banuše unutra, sa puškama u rukama. Pas skoči na noge i poče da reži.

Akilina zinu od zaprepašćenja.

„Gospodine Torne“, prozbori Hejz, „imate divnog psa. Oduvek sam voleo borzoje. Bila bi prava šteta da ubijemo ovako plemenitu životinju. Zato bih vas ljubazno zamolio da svom psu naredite da izađe napolje.“

} Čim sam vas ugledao, znao sam da nešto nije u redu“, procedi Torn.

„Primetio sam.“ Hejz ispruži ruku ka psu koji je i dalje potmulo režao. „Hoćete da ga ubijem?“

„Aleksiju, odlazi!“ Torn pokaza ka vratima i pas nestade u pomrčini.

Lord je, kao hipnotisan, zurio u svog poslodavca. „Znači, sve ovo je tvoje maslo?“ Hejz pokaza svojim pomoćnicima da se rasporede, Orleg zauze položaj pored vrata koja su vodila ka kuhinji, a Zrikavi se uputi ka spavaćoj sobi.

„Majlse, zadao si velike glavobolje mojim saradnicima iz Moskve. Poslao sam te u arhiv da bi ustanovio da li nešto može da ugrozi Baklanovljeve pretenzije, a ti si, ni manje ni više, izvukao iz rukava direktnog naslednika ruskog prestola. Mislio sam da si pametniji, Majlse. Šta si, do đavola, očekivao?“

„A ja sam ti verovao, kućkin sine!“ Lord se ustremi ka Hejzu, ali mu se Orleg ispreči na putu, podigavši pušku.

„Poverenje je relativan pojam, Majlse. Pogotovo u Rusiji. Ali, priznajem da je tvoj podvig vredan divljenja. Svaka čast! Nikad ne bih poverovao da ćeš uspeti toliko puta da nam izvrdaš. Imaš sreće koliko si težak.“ Hejz zavuču ruku ispod sakoa i izvadi pištolj. „Sedi, Majlse.“

„Jebi se, Tejlora.“

Hejz pritisnu obarač i metak pogodi Lorda u desno rame. Akilina vrisnu i potrča ka njemu.

„Rekao sam da sedneš“, procedi Hejz. „Ne volim da ponavljam, Majlse.“ „Jesi li dobro?“ upita Akilina.

Lord podiže pogled ka njoj. Lice joj je bilo puno strepnje. Nije bio ozbiljno povređen. Metak ga je samo okrznuo, tek toliko da pusti krv i da proizvede opak bol. „Dobro sam.“

„Gospođice Petrovna, sedite“, dobaci Hejz.

„Poslušaj ga“, reče Lord.

Akilina se vrati na svoje mesto.

Hejz priđe ognjištu. „Shvati ovo kao opomenu, Majlse. Da sam hteo da te ubijem, gađao bih u srce. Znaš da dobro baratam oružjem.“

Lord spusti šaku na rame, pokušavajući da zaustavi krvarenje. Pogled mu odluta ka Majklu Tornu. Torn je delovao neobično pribrano. Nije prozborio ni reči i uopšte nije reagovao kada je Hejz opalio.

„Ti si zaista Rus“, prozbori Hejz, okrenuvši se ka njemu. „Imaš taj ruski pogled. Svi ste isti. Gomila prokletih bezdušnih fanatika.“

„Ja nisam Stefan Baklanov“, tiho procedi Torn.

Hejz se prigušeno zacereka. „Da, to se odmah vidi. Mislim da bi ti čak bio u stanju da vladaš tim moronima. Čovek treba da ima petlju za takve stvari. Vaši najveći carevi su imali petlju. Zato i jesi tako opasan. Zato ne smemo da dopustimo da živ napustiš ovo mesto.“

„Otac me je upozorio na ovu mogućnost. Samo što sam ga ja smatrao paranoikom.“

„Ko bi pomislio da će se sovjetska imperija srušiti kao kula od karata?“ upita Hejz.

„I ko je mogao da sanja da će Rusi nakon toga poželeti da vrate svog cara?“

„Feliks Jusupov“, odgovori Torn.

„Da, još jedan ruski fanatik. Ali, vaše maštarije sad padaju u vodu.“ Hejz mahnu Orlegu, pokazavši ka vratima. „Izvedi našeg plemenitog prestolonaslednika i mladu damu napolje i lati se onoga što najbolje radiš.“

Orleg se iskezi i zgrabi Akilinu. Lord skoči sa stolice, ali mu Hejz prisloni pištolj na vrat.

„Sedi“, procedio je.

Zrikavi priđe Tornu i pokaza mu da krene ka vratima, prislonivši vrh cevi na njegovu glavu. Akilina poče da se opire. Orleg prebaci ruku oko njenog vrata i čvrsto je stegnu, odižući je od zemlje. Samo par sekundi kasnije Akilina zakoluta očima, boreći se za vazduh.

„Prestani“, zavapi Lord. Hejz mu nabavi cev između vratnih žila. „Tejlore, reci mu da prestane.“

„To zavisi od tebe, Majlse. Reci joj da bude dobra i poslušna devojčica.“

Lord se upita kako je mogao da joj kaže da mirno pođe u susret smrti. „Molim te, smiri se“, promrmljao je.

Akilina prestade da se opire.

„Nemoj ovde, Orleg“, hladnokrvno reče Hejz.

Rus popusti stisak i Akilina pade na kolena, pokušavajući da dođe do daha. Lord je očajnički želeo da joj pomogne, ali je bio potpuno nemoćan. Orleg je zgrabi za kosu i podiže je na noge. Činilo se kao da ju je taj nagli pokret vratio u život.

„Ustaj“, progundā Orleg na ruskom.

Akilina se teturavo pridiže na noge i Orleg je gurnu ka izlaznim vratima. Torn je već bio napolju sa Zrikavim. Vrata se zatvoriše.

„Izgleda da si slab na tu žensku“, reče Hejz, prebacivši se na engleski. „Kao da ti mariš za to“, procedi Lord. Cev mu je i dalje bila prislonjena na grlo.

„U pravu si. Naravno da ne marim.“

Cev skliznu sa Lordovog vrata i on se stropošta na stolicu. Bol u ramenu je postajao sve snažniji, ali je bio tako pun adrenalina da je bio spreman da iskoristi prvi trenutak Hejzove nepažnje. „Jesi li ti naredio da ubiju Maksove?“

„Nisu nam ostavili drugi izbor. Gurali su nos tamo gde mu nije mesto.“

„Znači, Baklanov je stvarno vaš pion?“

„Rusija je kao devica, Majlse. Zemlja koja obiluje slatkim zadovoljstvima koja još niko nije iskusio. Ali, da bi opstao u takvoj sredini, moraš da igraš po njihovim pravilima, a čisto sumnjam da bilo gde na svetu postoje žešća i opakija pravila. Morao sam da se prilagodim. Ubistvo je za Ruse sasvim prihvatljivo sredstvo za postizanje zacrtanog cilja. Tačnije rečeno, omiljeno sredstvo.“

„Šta se desilo sa tobom, Tejlore?“

Hejz se spusti na stolicu, uperivši cev ka njemu. „Poštediti me tih sranja, Majlse. Ja sam samo uradio ono što se moralo uraditi. Niko mi nije prigovarao kada su na račun firme počeli da se slivaju enormni honorari. Ali, znaš, da bi se postigle krupne stvari mora se preuzeti određeni rizik. Činilo mi se daje mogućnost da kontrolišemo ruskog cara bila vredna tog rizika. U stvari, sve se savršeno odvijalo dok se ti nisi umešao. Kome bi moglo da padne na pamet da je direktni naslednik Romanovih i dalje živ?“

Lord je bio toliko besan da je želeo da se baci na njega. Hejz je očigledno primetio mržnju koja mu je sevala iz očiju. „Bolje odustani od te ideje, Majlse. Prosviraću ti mozak pre nego što ustaneš sa te stolice.“

„Nadam se da će se moja smrt isplatiti.“

„Naravno, Majlse. Postaćeš heroj, samo što niko nikad neće saznati za to.“

Morao je da kupi još malo vremena, pomisli Lord. „Zar stvarno veruješ da će ti to tek tako proći? Torn ima porodicu. On nije jedini naslednik. Njegovi sinovi sad znaju odakle potiču.“

Hejz se podrugljivo osmehnu. „Fin pokušaj, ali ti je blef propao. Tomova žena i deca nemaju pojma. Jedini problem ste vas troje, a to ćemo uskoro da sredimo.“ Hejz podiže pištolj. „Slušaj, sam si se uvalio u nevolju. Da si me poslušao, ništa od ovoga se ne bi desilo. A šta si ti uradio? Prvo si

pobegao za Sankt Peterburg, a potom i za Kaliforniju. Radio si na svoju ruku i uvalio se u stvari koje te se uopšte ne tiču.“

Lord više nije mogao da se uzdrži. „Hoćeš li da me ubiješ, Tejllore?“ U njegovom glasu nije bilo ni trunke straha, što je iznenadilo čak i njega samog.

„Ne, to zadovoljstvo ću prepustiti onoj dvojici. Naterali su me da im obećam da te neću ni taknuti. Strašno su besni na tebe tako da nemam nameru da ih razočaram.“

„Ti više nisi onaj čovek koga sam poznavao.“

„Otkud ti ideja da si me ikada poznavao, Majlse? Ko si ti da bi donosio sud o meni? Običan poslovni saradnik. Nisi mi brat. Nisi mi čak ni prijatelj. Ali, ako te baš zanima, postoji mnogo ljudi koji polažu velike nade u mene i nije mi ni na kraj pameti da prokockam njihovo poverenje. Baš kao ni novac koji će mi omogućiti da se povučem iz biznisa i da ostatak života proživim kao bubreg u loju.“

Lord skrenu pogled ka prozoru.

„Brineš za svoju Ruskinjicu?“

Lord ostade nem. Šta je mogao da kaže?

„Siguran sam da se Orleg ovog trenutka sjajno zabavlja s njom.“

46.

Akilina je koračala iza muškarca koga je Lord nazivao Zrikavi. Lišće joj je pucketalo pod stopalima, a mraz je štipao za obraze. Mesec je provirivao između krošanja, zasipajući šumu magličastim odsjajima. Džemper i farmerice koje je imala na sebi nisu bili dovoljni da je zaštite od hladnoće. Torn je išao na čelu kolone, sa puškom uperenom u leđa. Orleg je išao iza nje, gurkajući je pištoljem.

Nakon desetak minuta izbili su na jedan proplanak. Dve lopate bile su zabodene u zemlju. Hejz i njegova družina su očigledno izvršili potrebne pripreme.

„Kopaj!“, naredi Orleg Majklu Tornu. „Izgleda da se istorija ponavlja. Bićeš ubijen u šumi i pokopan u hladnoj ilovači, baš kao i tvoji preci. Ako bdeš njihove sreće, možda neko za sto godina otkrije i tvoje kosti.“

„A ako odbijem?“ upita Torn staloženim glasom.

„Ubiću te, a onda ću se malo zabaviti s ovom curom.“

Torn skrenu pogled ka Akilini. Disanje mu je bilo ujednačeno, a oči hladne kao led.

„Posmatraj to s vedrije strane“, nastavi Orleg. „Budi zahvalan što si dobio još nekoliko dragocenih minuta života. Uživaj u svakoj sekundi. Tvoj pradedo nije dobio ni toliko. Srećom po tebe, ja nisam prokleti boljševik.“

Torn se uspravi, ne pokazujući nameru da se prihvati lopate. Orleg baci pušku u stranu i zgrabi Akilin džemper, povukavši je ka sebi. Ona poče da vrišti, ali joj on istog trenutka stavi ruku preko usta.

„Dosta“, viknu Torn.

Orleg popusti stisak i spusti desnu šaku na njen vrat nedovoljno snažno da bi je zadavio ali dovoljno snažno da Akilina ne zaboravi na njegovo prisustvo. Torn dohvati lopatu i poče da kopa.

Orleg pređe slobodnom rukom preko njenih grudi. „Okrugle i čvrste“, prodahtao je. Dah mu je grozno zaudarao.

Akilina podiže ruku i zari prste u njegovo levo oko. Orleg se trgnu, poskoči u stranu i zalepi joj šamar, a onda je gurnu na vlažnu zemlju.

Dohvatio je pušku, ubacio metak u ležište i spustio desno stopalo preko njenog vrata, prikucavši je za zemlju. Tada je spustio pušku i nabio joj cev u usta. Akilina bespomoćno pogleda u Torna.

U ustima je osećala ukus rđe i peska. Orleg nabio cev još dublje i ona poče da se guši, osećajući kako je obuzima panika.

„Kako ti se to dopada, kučko?“

U tom trenutku iz šume izlete mračna silueta, bacivši se pravo na Orlega. Inspektor se zatetura unazad i ispusti pušku. Akilina odgurnu cev, tek tada shvativši šta se dešavalo.

Borzoj se vratio.

Munjevito se okrenula dok je kundak udarao u zemlju. „Napadni! Ubij!“ viknu Torn. Pas trgnu glavu u stranu i zari očnjake u meso. Orleg zaurla u agoniji. Torn zamahnu lopatom i tresnu Zrikavog, koji se na trenutak ukopao u mestu, zatečen Aleksejevim napadom. Rus zastenja od bola i Torn ponovo zamahnu, ovog puta naciljavši vrškom alatke ka stomaku. Treći završni udarac u lobanju bio je dovoljan da se Zrikavi konačno stropošta na zemlju. Nakon nekoliko trzaja, njegovo telo klonu i smiri se.

Orleg je urlao na sav glas dok je borzoj besomučno kidisao na njega.

Akilina zgrabi pušku.

Torn dotrča do psa. „Dosta. Stani.“

Pas istog trenutku ustuknu i priđe svom gazdi, brekćući od iscrpljenosti. Orleg se skotrlja u stranu, držeći se za grlo. Pokušao je da ustane, ali Akilina podiže pušku i opali pravo u njegovo lice.

Orleg pade na zemlju i ostade da leži, ne dajući znake života.

„Da li se sad bolje osećaš?“ upita je Torn istim onim staloženim glasom.

Akilina pijunu na zemlju. U ustima je i dalje osećala ukus rđe i metala. „Mnogo bolje.“

Torn priđe Zrikavom i opipa mu puis. „I ovaj je mrtav.“

Akilina se zagleda u psa. Ta životinja joj je spasla život. U mislima joj odjeknuše reči koje je čula od Lorda i Semjona Pašenka. Reči koje je ruski starić izgovorio pre skoro sto godina. Čednost zveri će biti zaštitnik i zvezda vodilja, kao i arbitar konačnog uspeha.

Torn priđe psu i pomilova svilenkasto krzno na njegovom vratu. „Ti si dobar pas, Alekseju. Dobar pas.“

Borzoj se radosno privi uz svog gazdu, prislonivši šapu uz nogavicu njegovih pantalona. Njuška mu je bila zamrljana krvlju.

„Moramo da pronađemo Majlsa“, reče Akilina.

U daljini odjeknu pucanj i Hejz instinktivno skrenu pogled ka prozoru. Lord iskoristi trenutak njegove nepažnje, zgrabi lampu nepovređenom rukom i hitnu teško drveno postolje kroz vazduh. Bacio se sa stolice i skotrljao se u stranu baš u trenutku kada se Hejz prenuo i pritisnuo obarač.

Soba je sada bila osvetljena samo jednom lampom i slabašnim odsjajem vatre koja je tinjala u kaminu. Lord se baci potrbuške i otpuza do druge lampe, hitnu je ka Hejzu i prebaci se preko sofe koja je stajala ispred kamina. Osećao je oštar bol u desnom ramenu. Hejz ispali još dva metka koji se zariše u sofu. Lord odbaulja preko poda i skotrlja se u kuhinju. Još jedan metak mu fijuknu iznad glave, okrznuvši dovratak. Rana mu se u međuvremenu ponovo otvorila. Stegao je rame drtigom rukom kako bi zaustavio krvarenje, nadajući se da će se nedostatak svetlosti odraziti na Hejzovo gađanje. Ali, to neće moći dugo da potraje, pomislio je. Jftejzove oči će se uskoro navići na pomrčinu. Ako popije još jedan metak, može da se pozdravi sa životom.

Odgurnuo se od poda, pokušavajući da se pridigne na noge, ali je osetio tako snažan bol daje na trenutak izgubio ravnotežu. Soba poče da mu se okreće pred očima. Nije skđ smeo da posustane, pomislio je. Prikupio je poslednje atome snage, pojurivši ka izlazu. Usput je zgrabio kariranu kuhinjsku krpu sa kredenca i prebacio je preko rane na ramenu. Zalupio je vrata okrvavljenom levom rukom i oborio kantu sa smećem kako bi bar malo zadržap Hejza.

A onda je potrčao ka šumi.

Hejz nije znao da li je uspeo da pogodi Lorda. Pokušao je da se priseti koliko je hitaca ispalio. Četiri ili pet, što je značilo da je u pištolju imao još šest metaka. Oči su inu se ubrzo privikle na pomrčinu koju su sada obasjavali samo tinjajući plamsaji zamiruće vatre. Čuo je tresak vrata, što ga je jpavelo na zaključak da je Lord napustio kuću.

Držeći pištolj ispred sebe, obazrivo je kročio u kuhinju. Pod desnim stopalom je osetio nešto mokro i klizavo. Sagnuo se i opipao tečnost. Nozdrve mu je zapahnuo opor miris sveže krvi. Ustao je i krenuo ka izlazu. Vrata su bila blokirana oborenom kantom za smeće. Odgurnuo je kantu u stranu i kročio u svezu jesenju noć.

„U redu, Majlse“, doviknuo je. „Izgleda daje kucnuo čas da i ja krenem u lov na rakune. Nadam se da nećeš imati toliko sreće kao tvoj deda.“

Izbacio je okvir izgloka i zamenio ga novim. Deset metaka će biti dovoljno da dovrši započet posao.

Dok su Akilina i Torn jurili kroz pomrčinu, u daljini odjeknu nekoliko hitaca. Akilina je nosila Orlegovu pušku. Kada su stigli nadomak kolibe, Torn joj pokaza da stane.

„Ne smemo zaboraviti na oprez“, rekao je.

Akilina je bila zadivljena Tornovim držanjem. Uprkos opasnosti, on nijednog trenutka nije izgubio pribranost, što je delovalo neobično utešno.

Torn zakorači na trem i priđe zatvorenim vratima. Tada u zadnjem delu dvorišta odjeknu nečiji glas. „U redu, Majlse. Izgleda da je kucnuo čas da i ja krenem u lov na rakune. Nadam se da nećeš imati toliko sreće kao tvoj deda.“ Bio je to Hejz, koji je očigledno napustio kuću i krenuo ka šumi.

Akilina se nečujno prebaci do ulaza. Borzoi ih je pratio u stopu.

Torn okrenu bravu i odgurnu vrata. Unutra je bilo mračno kao u grotlu. Jedina svetlost je poticala od tinjajućeg žara u otvorenom kaminu. Torn uđe unutra i uputi se pravo ka jednoj od komoda. Otvorio je fioku i izvadio pištolj.

„Idemo“, rekao je.

Akilina krenu za njim. Zadnja vrata su bila otvorena. Primetila je kako Aleksej njuši parket. Sagnula se i primetila tamne mrlje koje su vodile ka izlazu.

Torn osmotri trag. „Neko je ranjen“, tiho je izustio. „Alekseju, onjuši.“ Pas spusti njušku i omirisa krv, a potom podiže glavu i zagleda se u svog gospodara, kao da mu stavlja do znanja da je spreman za akciju. „U potragu“, zapovedi Lord. Pas se odbaci zadnjim nogama i jurnu kroz vrata.

47.

Kada su Hejzove reči odjeknule kroz tamu, Lord se priseti razgovora koji je pre devet dana vodio sa svojim poslodavcem u moskovskom hotelu Volhov.

Do đavola, zar je bilo moguće da je otad prošlo samo devet dana?

Od dede je često slušao priče o danima kada su južnjački belci iskaljivali svoj bes na crncima. Od jednog prijatelja je čuo kako su njegovog dedu izvukli iz kreveta usred noći i obesili ga na drvo samo zato što ga je neko optužio za krađu. Nije bilo hapšenja, optužnice, ni sudskog procesa. Često se pitao kako su ljudska srca mogla da budu ispunjena tako sumanutom i bezrazložnom mržnjom. Njegov otac se neprestano trudio da ni crnci ni belci nikada ne zaborave na svoju prošlost. Neki su takav pristup nazivali populizmom, neki huškanjem i podstrekivanjem, ali je Grover Lord to opisivao kao prijateljsko podsećanje sa viših instanci A sada se činilo da se i on naprasno obreo u tom mračnom poglavlju američke istorije. Jurio je kroz šumu Severne Karoline, bežeći od čoveka koji je bio čvrsto rešen da mu ne dopusti da dočeka novu zoru.

Kuhinjska krpa koju je prebacio preko ramena donekle bi mu pomogla da usput neprestano nije naletao na granje i šiblje koje je ponovo otvaralo ranu. Nije imao ni najblažu predstavu gde bi mogao da se sakrije. Torn im je rekao da niko nije živeo u blizini. Bio je sam i nenaoružan, a Hejz, Zrikavi i Orleg su mu ponovo bili za petama. Šanse su mu bile mizerne. U mislima je i dalje čuo hitac koji je odjeknuo pre nego što je utekao Hejzu. Želeo je da se vrati nazad i potraži Akilinu i Torna, ali je shvatio da bi to bilo besmisleno. Oboje su, po svoj prilici, bili mrtvi. Morao je nekako da pobegne odatle i da se potrudi da tajna koju je otkrio ne bude pokopana zajedno s njim. To je bio njegov dug prema Semjonu Pašenku i Svetoj družini. Prema Josifu i Vasiliju Maksu. Prema svima koji su tu tajnu platili životom. Na trenutak je zastao i osvrnuo se oko sebe. Disanje mu je bilo plitko i isprekidano. Oblačići pare su mu izlazili iz usta i raspršivali se na hladnom vazduhu. Grlo mu je bilo suvo i jedva je uspevao da se orijentiše. Hteo je da skine džemper, ali je znao da mu ranjeno rame to neće dopustiti.

Već mu se mutilo u glavi. Izgubio je dosta krvi, a nadmorska visina mu takođe nije išla u prilog.

Iza leđa je začuo šuštanje lišća i krckanje grančica.

Odgurnuo je jednu klonulu granu i uvukao se među gusto šiblje. Zemlja je na tom mestu bila tvrđa. Teren je postajao stenovit i strm. Krenuo je uz blagi uspon. Šljunak mu zakrcka pod stopalima. Zvuk je bio neobično glasan u mukloj tišini koja ga je okruživala.

Pred njegovim očima se ukaza planinski pejzaž, obasjan blistavom mesečinom.

Zastao je na rubu litice koja se nadvijala nad mračnom klisurom. U dubini je žuborio brzi planinski potok. Uprkos tome, još nije bio ulovljen. Mogao je da nastavi levo ili desno, ili da se vrati u šumu, ali je odlučio da iskoristi prednosti terena na kome se obreo. Ako ga budu pronašli, moći će da se osloni na element iznenađenja. Nije mogao unedogled da beži. Kakve bi šanse imao protiv trojice naoružanih progonitelja? Osim toga, nije želeo da im dopusti da ga love kao životinju. Uхватиće se u koštac s njima, pa šta mu bog da. Uzverao se preko stenja, izvukavši se na rub litice koja se nadvijala nad ponorom. Nebo je bilo beskrajno kao večnost. Odatle je bar imao dobar pregled. Moći će da primeti svakog ko bude pokušao da mu se približi.

Prešao je rukom preko tla i pronašao tri velika okrugla kamena. Ispružio je desnu ruku, pokušavajući da ustanovi koliko će daleko moći da dobaci. Ne naročito daleko, ali dovoljno. Potom je odmerio težinu svakog kamena i spremio se za konačni obračun sa svojim dušmanima.

Hejz je imao dovoljno lovačkog iskustva da bi znao kako se prati trag, a Lord se nije ponašao kao naročito lukava zver. Mahnito se probijao kroz šumu, ne vodeći računa o slomljenim grančicama i drugim tragovima koje je ostavljao za sobom. Ostavljao je čak i sasvim jasne otiske stopala na mestima gde se prekrivač od lišća i grančica povlačio pred vlažnom zemljom. Mesec je darežljivo sipao svoje bledunjave zrake tako da je Hejz lako mogao da otkrije stazu kojom je prošao njegov plen. A da ne pominjemo tragove krvi koji su se pojavljivali u gotovo predvidivim intervalima.

A onda tragovi naprasno iščeznuše.

Hejz zastade, šarajući očima kroz pomrčinu.

Više nije bilo otisaka stopala, slomljenih grančica ili bilo kakvih smernica. Prešao je rukom preko šiblja, ali nije primetio tragove krvi.

Čudno. Spremio je oružje, u slučaju da je Lord odabrao baš to mesto za konačni obračun. Bio je siguran da će ta budala u nekom trenutku resiti da izađe iz svoje busije i da se upusti u direktan okršaj s njim.

Možda će se to desiti baš ovde.

Obazrivo je krenuo napred. Nije imao osećaj da ga neko posmatra. Taman je hteo da promeni pravac kada je primetio tamnu mrlju na listu paprati. Nastavio je da se šunja, korak po korak, sa ispruženim pištoljem. Teren je postao stenovit, a šuma se povukla pred granitnim lavirintom. Stene su štrcale na sve strane, bacajući bezbroj titravih senki nepravilnog oblika. Nije bio oduševljen situacijom u kojoj se obreo, ali je uprkos tome nastavio dalje.

Zurio je kroz pomrčinu, pokušavajući da nazre neki trag možda krvavu mrlju na kamenjaru ali ništa nije mogao da razluči među noćnim senkama. Usporio je korak, praveći razmake od po nekoliko sekundi između svakog pokreta, kako bi prigušio pucketanje kamenčića koji su se drobili pod donovima.

Zastao je na rubu neke litice. Iz dubine je dopirao huk vode, a sa leve i desne strane su se nadvijale guste krošnje. Nebo je podsećalo na tamnoplavi baršun posut svetlucavim zvezdama. Ali, nije imao vremena za estetiku. Okrenuo se, spremajući se da se vrati u šumu, kada je začuo kako nešto fijuče kroz vazduh. Akilina krenu za Tornom, napuštajući kuhinju. Na do vratku je primetila trag okrvavljene šake i nešto je steže u grudima. Borznoj je nestao sa vidika, ali je na Tornov prigušen zvižduk poslušno iskočio iza jednog stabla.

„Aleksej zna da treba da ostane u blizini. Ići će samo onoliko daleko koliko mu treba da pronađe trag“, šapatom objasni Torn.

Pas stade uz Tornovu nogu i on ga nežno pomazi po čelu.

„Hajde, Alekseju! Nastavi potragu!“

Pas ponovo nestade u šumi, a Torn i Akilina krenuše za njim.

Akilinino srce bilo je puno strepnje. Lord je verovatno bio pogođen. Glas koji su čuli je, van svake sumnje, pripadao Tejloru Hejzu. Lord je verovatno mislio da su ona i Torn bili mrtvi, što je bilo sasvim logično budući da je malo ko mogao da utekne dvojici naoružanih profesionalnih ubica. Ali, Tornov borznoj im je pritekao u pomoć. Bila je to divna, plemenita i beskrajno odana životinja. Osim toga, Majki Torn je znao kako treba da postupa s njim. U venama tog muškarca je očigledno tekla kraljevska krv. Možda je zato ostavljao takav utisak. Baka joj je često

pričala o carskom dobu. Narod je poštovao svog cara zbog njegove snage i odlučnosti, smatrajući ga božanskim otelotvorenjem na zemlji i tražeći njegovu zaštitu u teškim vremenima.

Car je bio oličenje majčice Rusije.

Možda je Majki Torn shvatao tu odgovornost. Možda su spone koje su ga vezivale za prošlost bile dovoljno snažne da ne ustukne pred opasnošću.

Uprkos tome, Akilina nije mogla da suzbije strah. Nije strahovala samo zbog sebe, već i zbog Majlsa Lorda.

Torn zastade i ponovo zazvižda. Aleksej se pojavi u roku od nekoliko sekundi i stade pored njega, tiho dahćući. Torn kleknu na zemlju i zagleda mu se pravo u oči.

„Našao si trag, zar ne?“

Akilina je gotovo očekivala da Aleksej izusti odgovor, ali se pas umesto toga samo spusti na zadnje noge, pokušavajući da dođe do daha. „Hajde! Nastavi potragu!“ Borznoj ponovo otrča, a Torn i Akilina nastaviše da sef probijaju kroz šumu.

A tada u daljini odjeknu hitac.

Lord hitnu kamen kroz vazduh baš u trenutku kada se Hejz okrenuo. Osetio je oštro sevanje u ramenu, a potom i plimu zaslepljujućeg bola koji se spuštao niz kičmeni stub. Rana se ponovo otvorila.

Primetio je kako se kamen odbija o Hejzove grudi i začuo kako metak izleće iz cevi.

Iskočio je iz busije, obrušivši se na svog poslodavca. Dok su padali na zemlju, učinilo mu se kao da mu je neko pustio struju kroz desno rame.

Ne obazirajući se na bol, zamahnuo je pesnicom i tresnuo Hejza po licu, ali je Hejz uspeo da ga odgurne nogama i da ga obori na leđa. Oštro kamenje mu se zari u kičmu, pojačavajući agoniju.

Samo trenutak kasnije Hejz se svom težinom baci na njega.

Akilina i Majki Torn mahnito potrčaše u pravcu zvuka. Lišće im više nije pucketalo pod stopalima, a tlo je postalo posuto raštrkanim granitnim stenama. U pomrčini su nazreli dva tela koja su se valjala po zemlji.

Šuma se povukla pred hrapavim oštrim kamenjarom.

Tejlor Hejz i Majls Lord su dahtali i soptali, boreći se na život i smrt.

Akilina i borznoj zastadoše, zureći u prizor sa razdaljine od desetak metara.

„Okončajte ovu agoniju“, prozbori Akilina, okrenuvši se ka Tornu. Ali Torn nije podigao pištolj.

Lord primeti kako se Hejz pridiže, spremajući se za napad. Nekim čudom, i dalje je imao dovoljno snage da zamahne levom pesnicom i tresne Hejza pravo u vilicu, na trenutak ga ošamutivši. Morao je da pronađe pištolj koji je Hejz ispustio kada ga je kamen pogodio u grudi.

Pesnim kolonom je udario Hejza, nateravši ga da se odmakne od njega. Potom se skotrljao u stranu, povratio ravnotežu i pridigao se na koiena. Rame mu je krvarilo, a telo mu je bilo izgrebano i ranjavo od oštrog kamenja. Ali, sad nije smeo da se preda. Kucnuo je čas da pomrsi konce tom kurvinom sinu jednom za svagda.

Skliznuo je rukom preko tla, pokušavajući da pronađe pištolj, ali nije uspeo ništa da napipa. Tada mu se učini da je nazreo dve siluete iza kamenjara, ali nije uspeo da ih prepozna u tami. Verovatno Orleg i Zrikavi, pomislio je. Posmatrali su borbu, uživajući u pomisli da su jednim hicem mogli da odluče pobednika.

Bacio se na Hejza, obuhvativši ga oko struka. Tresnuli su na granit i Lordu se učini da mu je nešto krenulo ispod ruku. Možda mu je slomio rebro. Hejz ispusti prodoran urlik, ali je uprkos tome uspeo da zarije palčeve u Lordov vrat, blokirajući protok vazduha. Lord popusti stisak, boreći se za dah, što je bilo dovoljno da Hejz podigne koleno i da ga udari u stomak, odbacivši ga ka rubu litice.

Dok se Lord spremao za predstojeći napad, Hejz skoči ka njemu, napravi munjevit okret i uputi snažan udarac nogom, ali je u poslednjem trenutku primetio Lordov pokret i njegova noga fjuknu kroz prazan vazduh.

Akilina je bez daha posmatrala kako se Lord nakon Hejzovog neuspešnog udarca kotrlja u stranu, pridiže se na koiena i okreće se ka svom protivniku.

Torn kleknu na zemlju, pored borzoja. Akilina se spusti pored njih. Pas je potmulo režao, ne skidajući pogled sa muškaraca koji su se rvali u pomrčini. Nekoliko puta je škljocnuo čeljustima i dugi oštri očnjaci blesnuše na mesečini.

„Čeka priliku“, prošapta Torn. „On ima oštrij vid od nas.“

„Upotrebite pištolj“, promrmlja Akilina.

Torn je prostrela pogledom. „Moramo da ispoštujemo proročanstvo.“ „Pustite proročanstvo. Pucajte“, molećivo prozbori ona. Torn nežno spusti ruku na njeno rame. „Ne smemo da izgubimo veru.“ Njegov glas i držanje su zračili sigurnošću koju je bilo teško objasniti.

Akilina začuta, zureći u prizor. Torn se ponovo okrenu ka psu. „Miran, Alekseju. Miran.“

Lord je nekako uspeo da se pridigne na noge i da se udalji od ruba litice. Hejz je privremeno okončao napad, pokušavajući da dođe do daha. Lord se zagleda u svog poslodavca.

„Hajde, Majlse“, zareza Hejz. „Izgleda da smo ostali samo nas dvojica. Daj da odmerimo snage i da stavimo tačku na sve.“

Počeli su da kruže jedan oko drugog, kao mačke. Lord se kretao udesno, ka drveću, a Hejz ulevo, ka rubu litice.

A onda se Lordov pogled zaustavi na zemlji. Pištolj. Ležao je na kamenjaru, na daljini od dva metra. Ali, Hejz je takođe primetio oružje. Skočio je i zgrabio dršku pre nego što je Lord uspeo da prikupi snagu.

Već u narednom trenutku Hejzov prst je bio na obaraču, a cev uperena direktno u Lorda.

Borzoj se munjevito odbaci i jurnu ka dvojici muškaraca, iako mu Torn nije izdao nikakvu zapovest. Pas se naprosto povinovao vlastitom instinktu, predosetivši da je sad bio pravi trenutak i tačno znajući koga je trebalo da napadne. Možda se oslanjao na njuh jer je poznavao miris Lordove krvi. Ili se povinovao Raspućinovom nalogu? Možda je starecov duh čak i u tom trenutku lebdeo nad njima? Ko je to mogao znati? Hejz ništa nije primetio sve dok se pas punom težinom nije bacio na njega, nateravši ga da se zatetura i posrne unazad.

Lord iskoristi priliku i baci se na svog protivnika, gurnuvši ga preko litice, zajedno sa psom. Tišinu zapara prestravljeni urlik koji je postajao sve tiši dok su dve siluete nestajale u crnom bezdanu. Sekundu kasnije se začu kako meso udara u kamen, a odmah potom i bolni kevtaj koji je zaparao Lordovu dušu. Iako je stajao na samom rubu litice, nije mogao da vidi dno ponora.

Ali, nije bilo ni potrebe za tim.

Tada je iza svojih leđa začuo užurbani bat stopala.

Munjevito se okrenuo, ubeđen da su to Orleg i Zrikavi, ali je umesto njih spasio Akilinu i Majkla Torna.

Akilina potrča ka njemu i snažno ga zagrlila.

„Lakše“, promrmlja Lord, žacnuvši se od bola koji mu je sevnuo kroz rame.

Akilina popusti stisak.

Torn pride rubu litice i zagleda se u provaliju. „Žao mi je zbog psa“, reče Lord.

„Voleo sam tu životinju“ tiho izusti Torn. „Ali, sada je sve gotovo. Odluka je doneta.“

Majls se zagleda u Majkla Torna. Učinilo mu se da je u tom trenutku, obasjanom bledunjavom svetlošću mesečevog srpa, na njegovom strogom licu i u njegovom netremičnom pogledu mogao da pročita budućnost Rusije.

Moskva Nedelja, 10. april 11:00

Unutrašnjost Uspenske crkve kupala se u moru blistave svetlosti dok su televizijske kamere uživo prenosile ceremoniju širom sveta. Majls Lord je stajao u neposrednoj blizini oltara, na istaknutom mestu, zajedno sa Akilinom Petrovnom. Iza njih su se nalazila četiri reda veličanstvenih ikona posutih draguljima koji su bacali iskričave odsjaje, svedočeći da je konačno sve bilo u redu.

U prednjem delu crkve bile su postavljene dve krunidbene stolice. Jedna od njih je predstavljala presto drugog cara iz dinastije Romanovih, Alekseja. Presto je krasilo devet hiljada dijamanta, kao i mnoštvo rubina i bisera. Bio je star tri i po veka, a poslednjih sto godina je bio izložen kao muzejski kuriozitet. Presto je prethodnog dana bio dopremljen iz Carske riznice u Kremlju i sada je na njemu ponosito sedeo novi ruski car, donedavno poznat pod imenom Majki Torn.

Pored njega, na prestolu od slonove kosti, sedela je njegova supruga Margareta. Njen presto je 1472. godine u Rusiju donela carica Sofija, vizantijska nevesta Ivana Velikog. Ivan Veliki je rusko carstvo svojevremeno proglasio trećim Rimom. Dva Rima su pala, ali se danas uzdiže treći Rim, a četvrtog nikad biti neće. Pa ipak, tog slavnog aprilskog jutra čitav svet je prisustvovao rađanju četvrtog Rima. Rađanju imperije u kojoj su se sveto i svetovno stapali u liku ruskog cara.

Rusijom su ponovo vladali Romanovi.

Lord se priseti svog bivšeg poslodavca, Tejlora Hejza. Čak i sada, šest meseci nakon Hejzove smrti, još nisu bile poznate pune razmere zavere. Naokolo su kružile glasine da je čak i poglavar Ruske pravoslavne crkve uzeo učešća u toj operaciji, ali je patrijarh Adrijan kategorički poricao takve optužbe a niko nije mogao da ponudi bilo kakve dokaze koji bi javnost ubedili u suprotno. Jedinu osvedočeni saučesnik bio je Maksim Zubarev,

čovjek koji je mučio Lorda u San Francisku, ali je njegov leš pronađen u plitkoj raci nadomak Moskve, sa dva metka u lobanji, pre nego što je policija uspela da ga privede. Ljudi iz vlade su sumnjali da je u pitanju bila zavera širokih razmera, koja je čak uključivala i rusku mafiju, ali ponovo nije bilo svedoka koji bi mogli da pruže bilo kakve konkretne dokaze. Ti misteriozni zaverenici su predstavljali veliku pretnju za pomaljavajuću rusku imperiju tako da je Lord bio primoran da se zapita kako će se Majki Torn izboriti sa tako opasnim neprijateljima. Pa ipak, advokat iz Severne Karoline je dosad pokazao zadivljujuću hrabrost i trezvenost. Opčinio je ruski narod svojom iskrenošću i skromnošću tako da se čak i njegovo američko poreklo sada isticalo kao pozitivan faktor. Čitav svet je odahnuo od olakšanja, ohrabren činjenicom da će zemljom koja je predstavljala nuklearnu velesilu vladati čovek širokih i otvorenih vidika. Uprkos tome, Torn je svima jasno stavio do znanja da je on vladar iz dinastije Romanovih, da u njegovim venama teče ruska krv i da čvrsto namerava da preuzme vlast nad narodom koji su njegovi preci vodili puna tri veka. Torn je još na samom početku obznanio da će naimenovati ministarski savet koji će mu pomagati da upravlja zemljom. Semjona Pašenka, vođu Svete družine, proglasio je za svog ličnog savetnika i stavio mu u zadatak da formira vladu. U novoj Rusiji će postojati i demokratski izabrana Duma koja će se postarati da nijedan monarh ne poseduje apsolutnu vlast. U novom carstvu će se poštovati vladavina zakona. Rusija je krupnim koracima hrlila ka novom veku. Politika izolacije više nije predstavljala održivu opciju.

I tako je taj jednostavan skroman muškarac sada sedeo na dijamantskom prestolu, zajedno sa svojom suprugom, a izrazi na njihovim licima svedočili su da su bili svesni odgovornosti koju im je njihov položaj nametao.

Crkva je vrvela od uglednih gostiju koji su pristigli iz svih delova sveta. Među istaknutim zvanicama su se nalazili engleski monarh, predsednik Sjedinjenih Država i premijeri i poglavari svih vodećih svetskih naroda.

Krunisanju je prethodila žučna debata o tome da li bi novi car trebalo da se zove Mihail Drugi ili Mihail Treći. Brat Nikolaja Drugog, koji se takođe zvao Mihail, navodno je vladao jedan dan, pre nego što se i sam odrekao prestola. Međutim, caristička komisija je stavila konačnu tačku na dalju raspravu kategoričkim zaključkom da je Nikolaj Drugi imao pravo da se odrekne prestola u svoje ime, ali ne i u ime svog sina Alekseja, što je značilo da je nakon njegove abdikacije carsku titulu preuzeo njegov sin, a ne njegov brat, i da su shodno tome Nikolajevi direktni potomci zadržali

isključive pretenzije na ruski tron. I tako je Majki Torn, kao najdirektniji muški potomak loze Romanovih, postao Mihail Drugi.

Nakon dramatičnog raspleta u američkom gradiću Dženezisu, Tornov prijatelj, koji je radio u kancelariji vrhovnog tužioca Severne Karoline, pozvao je predstavnika Stejt departmenta koji je već sutradan stigao na lice mesta. Američki zvaničnici su nakon toga stupili u kontakt sa ruskim ambasadorom koji je članovima carističke komisije preneo najnovija saznanja. Završni krug glasanja je bio odložen, a novi prestolonaslednik je tri dana kasnije, uz ogromnu pompu, stigao u svoju otadžbinu. Čitav svet je opčinjeno pratio najnovija dešavanja u Rusiji.

DNK analize su nesumnjivo dokazale da je Majki Torn direktan naslednik Nikolaja i Aleksandre. Njegovo genetsko nasleđe se u toj meri poklapalo sa genetikom Nikolaja Drugog da su naučnici čak ustanovili i mutacije istovetne onima koje su bile otkrivene nakon što su 1994. godine bili ekshumirani posmrtni ostaci pogubljenog ruskog cara. Mogućnost greške je iznosila manje od jednog hiljaditog dela jednog procenta.

Ispostavilo se da je Raspućin ponovo bio u pravu. Bog će pronaći način da pravda bude zadovoljena.

Raspućin je bio u pravu i u pogledu cene koja će morati da bude plaćena za obnovu ruske monarhije. Dvanaestoro moraju umreti pre nego što nastupi čas vaskrsenja. Prvo one četiri žrtve u Moskvi, uključujući Artemija Belog, potom onaj stražar na Crvenom trgu i Pašenkov saradnik iz Svete družine, onda Josif i Vasilij Maks, zamenik šerifa iz Dženezisa i na kraju Feliks Orleg, Zrikavi i Tejlor Hejz.

Ukupno dvanaest ljudi koji su životom platili tu dramatičnu potragu koja je započela u Moskvi, a okončala se nadomak gradića Dženezisa u Severnoj Karolini. Ali, spisku žrtava se moralo dodati još jedno ime.

Tornov šestogodišnji borzozj, Aleksej.

Torn je odlučio da pas bude pokopan na groblju u okolini Dženezisa, na svega nekoliko koraka od groba njegovog imenjaka, carevića Alekseja Romanovog, ubeđen da je ta plemenita životinja zaslužila da počiva zajedno sa njegovim precima.

Lord skrenu pogled ka oltaru dok je Majki Torn ustajao sa prestola. Svi ostali su već stajali. Torn je nosio svilenu carsku odoru koja mu je bila prebačena preko ramena pre dva sata, tokom prvog čina krunidbene ceremonije. Podesio je nabore na tkanini i kleknuo na pod. U crkvi zavlada

tajac. Svi su, gotovo ne trepćući, posmatrali prizor. Patrijarh Adrijan krenu ka njemu.

U mukloj tišini se čulo samo kako budući ruski car izgovara molitvu.

Adrijan mu priđe kako bi ga miropomazao i zakleo. U tom veličanstvenom zdanju koje su Romanovi nekada davno sagradili, branili od zavojevača i na kraju izgubili novi car iz dinastije Romanovih je ponovo preuzimao moć koja je pre skoro sto godina iščezla u vrtlogu smrti i ambicije.

Patrijarh lagano spusti zlatnu krunu Tornu na glavu. Car se tiho pomoli, a potom ustade i priđe svojoj supruzi, koja je takođe bila odevena u prelepu svilenu odoru. Margareta ustade se prestola i kleknu ispred svog supruga. On joj spusti zlatnu krunu na glavu, a onda je vrati na svoju. Nakon tog svečanog čina, Mihail Drugi odvede svoju suprugu do prestola, sačeka da nova carica zauzme svoje mesto i potom se spusti pored nje.

Ruski velikodostojnici se u svečanoj povorci uputiše ka prestolu kako bi se svom novom caru zakleli na vernost generali, vladini ministri, Tomovi sinovi i brojni preživeli potomci romanovske loze, uključujući i Stefana Baklanova.

Tobožnji prestolonaslednik je elegantno izbegao skandal poričući svoje učešće u zaveri i zahtevajući da svako ko je tvrdio suprotno istupi sa jasnim i konkretnim dokazima. U javnosti je izjavljivao kako nije imao pojma šta se dešavalo i kako bi, da ga je caristička komisija postavila na presto, bio dobar i čestit vladar. Lord je smatrao da je Baklanov povukao pametan potez. Ko je mogao da posvedoči da je Baklanov stvarno bio umešan u to? Samo njegovi saučesnici, a oni će, po svoj prilici, zanevek držati jezik za zubima. Rusi su njegov gest protumačili kao nastup iskrenog i otvorenog čoveka tako da je čak uspeo da zadrži pređašnju popularnost. Lord je znao da Baklanov nije bio baš takvo nevinašce kakvim se predstavljao. Maksim Zubarev mu je lično rekao da je Baklanov svojevoljno pristao da bude njihova marioneta. Isprva se čak nosio pomišlju da ga raskrinka u javnosti, ali je Torn stavio veto na tu ideju. Među ruskim plemićima i među ruskim narodom bilo je dovoljno razdora. Došlo je vreme da svi zajedno okrenu novi list. I tako se Lord na kraju povinovao njegovoj volji, ali se i dalje pitao da li su doneli ispravnu odluku.

Skrenuo je pogled ka Akilini čije su se oči caklile od suza dok je posmatrala obred.

Nežno joj je stisnuo šaku. Akilina je blistala od lepote i ushićenja, odevena u bisernoplavu haljinu sa zlatnim obrubom. Torn joj je obezbedio garderobu za tu priliku i ona mu je bila zahvalna zbog takve pažljivosti.

Pogledi im se na trenutak ukrstiše. Akilina sklopi prste oko njegove šake. Oči su joj bile pune nežnosti i divljenja. Srce mu zaigra u grudima. Da li je konačno bio nadomak toga da istinski zavoli neku ženu? Nijedno od njih nije znalo šta budućnost nosi. Ostao je u Rusiji zato što je Torn želeo da on i Akilina budu blizu njega. Torn mu je čak ponudio da postane njegov lični savetnik. Iako je bio Amerikanac, njegova sudbina se na čudesan način preplela sa sudbinom ruske carske porodice. On je bio Gavran, čovek koji je pomogao da krv Romanovih bude vaskrsnuta, tako da bi njegovo prisustvo na ruskoj carskoj pozornici svakako bilo dočekano sa odobravanjem.

Međutim, Lord i dalje nije mogao da se odluči da li će ostati u Rusiji. Advokatska firma Pridžen end Vudvort mu je ponudila unapređenje. Hteli su da ga stave na čelo Međunarodnog odseka, na položaj koji je doskoro zauzimao Tejlor Hejz. Bio bi to ogroman skok u njegovoj karijeri, ali je Lord znao da je zaslužio takvu privilegiju. Njegovo ime je sada bilo poznato širom sveta. Pa ipak, kad god bi počeo da razmišlja o toj ponudi, u mislima bi mu izronio Akilin lik. Bilo bi mu teško da se rastane od nje, a ona je žarko želela da ostane u Rusiji i da radi za Torna.

Po okončanju krunidbenog obreda, carski par je napustio crkvu. Poput cara Nikolaja i carice Aleksandre davne 1896. godine, carski supružnici su na sebi imali ogrtače od brokata sa izvezenim dvoglavim orlom dinastije Romanovih.

Lord i Akilina pođoše za njima.

Dan je bio vedar i svež. Zlatne kupole velelepni crkvenih zdanja su blistale na prolećnom suncu. Ispred su ih čekale parkiranelimuzine, ali Torn krenu u drugom pravci. Skinuo je ogrtač i odoru i poveo svoju suprugu preko kaldrme, ka severoistočnom zidu j<Cfemlja. Lice mu je blistalo od ponosa i ushićenja. Lord udahnu pijnim plućima. Bio je to trenutak preporoda i za njega lično i za cjelokupni ruski narod. Kremlj je ponovo postao carska jtvrđava. Ili narodna citadela, kako ga je Torn nazivao.

U podnožju severoistočfioz zida bilo je pddigriuto drveno stepenište visoko oko šezdeset stopa koje je vodilo ka bedemima. Car i carica se lagano popeše uza stepenice, a Lord i Akilina krenuše za njima. Sa druge strane zida se nalazio Crveni trg. Na mestu gde su nekada stajale počasne

tribine i Lenjinova grobnica sada se nazirao samo ogroman prazan popločan prostor. Torn je naložio da se mauzolej srauni sa zemljom. Vitke srebrne jele su se i dalje riadvijale nad trgom, ali su sovjetski grobovi bili zauvek prognani sa tog mesta. Posmrtni ostaci Sverdlova, Brežnjeva, Kalinjina i drugih sovjetskih vođa bili su iskopani i sahranjeni na drugoj lokaciji. Ostao je samo grob Jurija Gagarina. Prvi čovek koji se otisnuo u otvoreni svemir zasluživao je takvu počast. Njemu će se s vremenom pridružiti i drugi ruski velikani. Čestiti ljudi koji su svojim delima zadužili ruski narod.

Lord je posmatrao kako Torn i njegova supruga prilaze još jednoj platformi, postavljenoj ispod merlona na gornjem delu bedema. Torn zagladi nabore na odelu i okrenu se ka svojim pratiocima. „Otac mi je stalno govorio da će jednog dana kucnuti i ovaj čas. Prfčao mi je kako ću se tada osećati. Nadam se da sam dorastao situaciji/

„Uopšte ne treba da sumnjate u to“, odgovori Lord.

Akilina ispruži ruke i srdačno zagrli Torna. On joj uzvratu istom merom.

„Hvala ti, draga moja. Znaš, ovakav gest bi u oijia davna vremena mogao da te košta života. Takvo ispoljavanje prisnosti prema caru bilo bi nedopustivo“, objasnio je, sa nežnim osmehpm na licu.

Tada se okrenuo ka svojoj supruzi. „Spremna?1“

Carica klimnu glavom, ali je Lordiprimetio zebnju koja je izbijala iz njenih očiju. Ko bi mogao da je kriv'i zbog to^a? Konačnp je kucnuo čas da se ispravi višedecenijska nepravda. Da se sklopi mir sa istorijom. Lord je takođe odlučio da sklopi mir sa vlastitom savešću. Kada se bude vratio kući, posetiće očev grob. Bilo je krajnje vreme da se dostojanstveno oprostati sa Groverom Lordom. Akilina je bila u pravu kada mu je rekla da mu je otac u nasleđe ostavio daleko više nego što je on želeo da prizna. Zahvaljujući Groveru Lordu, postao je to što jeste. Iz njegovih grešaka je naučio važne životne lekcije. Pa ipak, njegova majka je iz dubine duše volela tog čoveka. I dalje je fanatički čuvala uspomenu na njega. Možda je kucnuo čas da zatre mržnju koja mu je razdirala dušu.

Torn i njegova supruga predoše poslednja tri stepenika i popeše se na drvenu platformu.

Lord i Akilina se povukoše u stranu, zastavši pored jednog merlona.

Sa druge strane zida se, dokle god je sezao pogled, tiskala masa ushićenih podanika. Po proceni okupljenih novinara, oko dva miliona ljudi je izašlo na ulice da pozdravi svog cara. Narod je tokom prethodnih nekoliko dana pristizao u Moskvu iz svih krajeva zemlje. U Nikolajevo

doba krunisanje bi bilo proslavljeno spektakularnim povorkama i raskošnim balovima. Ali, Torn nije želeo takvu pompu. Ruski narod je teško mogao da priušti takav luksuz. Zato je naredio da se ispred bedema podigne drvena platforma i obavestio javnost da će se tačno u podne obratiti svom narodu. Lord skrenu pogled ka tornju sa časovnikom, primetivši da je Majki Torn savršeno tempirao vreme.

Kada je sat na tornju otkucao dvanaest sati, iz ogromnih zvučnika postavljenih širom Crvenog trga zaoriše se reči koje su istog trenutka odjeknule kroz vasceli ruski narod. Čak je i Majls Lord bio ponet tim veličanstvenim trenutkom. I njegovo srce je zadrhtalo kada su se iz zvučnika slile četiri reči koje su vekovima predstavljale oličenje ruske čežnje za vodstvom. Dok su mu se oči maglile od suza, pridružio se dostojanstvenom horu ushićenih glasova.

Živeo car sveskolike Rusije!

BELEŠKA AUTORA

Ideju za ovaj roman dobio sam tokom jedne posete Kremlju. Baš kao i u slučaju mog prvenca, *The Amber Room* (Ćilibarska soba), želeo sam da podaci budu što precizniji. Priča o Nikolaju Drugom i njegovoj porodici predstavlja fascinantnu temu, a sudbina koja ih je zadesila je dramatičnija i upečatljivija od bilo čega što bi se moglo začeti u spisateljskoj mašti. Još od 1991. godine, kada su posmrtni ostaci carske porodice ekshumirani iz neobeležene grobnice u Rusiji, vodi se otvorena debata o identitetu dvoje pripadnika carske porodice čija tela nisu pronađena unutra. Jedan ruski ekspert je, na osnovu ispitivanja kostiju i upoređivanja sa raspoloživim fotografijama, izneo tvrdnju da su u pitanju bili Marija i Aleksej Romanov. Nešto kasnije, njegov američki kolega je analizom koštanih i zubnih uzoraka ustanovio da u grobnici nisu pronađena tela Alekseja i Anastazije. Ja sam se u ovom romanu opredelio za Anastaziju zbog toga što je priča o njenoj sudbini decenijama intrigirala svetsku javnost.

Svojim čitaocima dugujem još nekoliko napomena.

U Rusiji zaista postoji rojalistički pokret, kao što je opisano u dvadeset prvom poglavlju, ali moderna Sveta družina, koja igra značajnu ulogu u ovom romanu, predstavlja plod moje mašte. Takođe je istina da su Rusi fascinirani konceptom „nacionalne ideje“ (deveto poglavlje), ideologijom koja bi mogla da ujedini celokupan ruski narod, a ja sam tu ideologiju u ovoj priči sažeo na moto „Bog, car i otadžbina“. Po mom skromnom zapažanju, Rusi gaje veliku naklonost prema komisijama, kojima se rutinski poverava donošenje značajnih kolektivnih odluka, tako da mi je delovalo logično da novi car bude izabran upravo na taj način.

Sekvence iz prošlosti (poglavlja 5,26,27,43 i 44), u kojima se opisuje pogubljenje u Jekaterinburgu i događaji koji su usledili, uključujući bizaran prikaz uklanjanja carskih tela, zasnovane su na istorijskim činjenicama. Pokušao sam da što vernije predočim ove događaje, oslanjajući se na izveštaje ljudi koji su direktno učestvovali u tome, mada je taj zadatak bio prilično komplikovan zbog krajnje kontradiktornih svedočanstava.

Naravno, način na koji su Aleksej i Anastazija uspjeli da prežive pokolj i da uteknu iz Jekaterinburga predstavlja čistu fikciju.

Aleksandrino pismotje (iz šestog poglavlja) također je fiktivno, s tim što je značajan dio teksta doslovno preuzet iz originalne Aleksandrine prepiske sa Nikolajem. Odnos carskih supružnika je, van svake sumnje, bio zasnovan na iskrenoj ljubavi i dubokoj strasti.

Pisana izjava fiktivnog stražara iz Jekaterinburga koju navodim u trinaestom poglavlju preuzeta je iz postojećeg historijskog dokumenta.

Raspućinova proročanstva su verovatno interpretirana, izuzev detalja o „vaskrsenju Romanovih“ koji sam ubacio zbog potreba romana. To da li je Raspućin zaista izrekao pomenuta proročanstva, ili ilji je njegova kćerka obelodanila tek nakon njegove smrti, i dalje ostaje podložno raspravi. Međutim, nesporno je da je Raspućin zaista umeo da olakša carevićevu bolest, a njegovi metodi, opisani u prologu, zasnovani su na postojećim historijskim svedočanstvima.

Historijski podaci o Feliksu Jusupovu također su tačni, izuzev njegove upletenosti u grandiozni plan spašavanja romanovskih potomaka. Nažalost, za razliku od mog Jusupova, koji je nakon Raspućinovog ubistva ostatak života posvetio ostvarenju jednog časnog i plemenitog cilja, pravi Jusupov nikada nije uvideo da je Raspućinovo ubistvo predstavljalo veliku grešku i da je time uzrokovao strašnu tragediju koja je zadesila Romanove.

Jakov Jurovski, nemilosrdni boljševik koji je ubio Nikolaja Drugog, verno je prikazan, a reči koje izgovara u romanu su u najvećem broju slučajeva preuzete iz historijske građe.

Podaci o Karlu Faberžeu su također tačni, s tim da replika jajeta „Đurđevak“ naravno ne postoji. Iskreno rečeno, nisam mogao da odolim iskušenju jer mi je to juvelirsko remekdelo izgledalo kao savršeno spremište za fotografije preživelih carskih potomaka.

„Princezino drvo“, koje se pominje u poglavljima 40 i 42, raste u zapadnim delovima Severne Karoline. Poreklo naziva, koji je direktno povezan sa ruskom carskom porodicom, također je autentično. Prelepe planine Blu Ridž zaista bi predstavljale savršeno utočište za ruske izbeglice budući da to područje (kao što Akilina ukazuje u četrdeset drugom poglavlju) po mnogo čemu podseća na neke delove Sibira.

Borzoj (ruski hrt), koji igra tako značajnu ulogu u ovoj priči (poglavlja 46, 47, 49 i 50), predstavlja inteligentnu i dinamičnu pasminu koja je bila omiljena među ruskim plemstvom.

Na kraju bih želeo da ukazem na to da, posmatran iz istorijske perspektive, Nikolaj Drugi nije bio dobrotiv i umoran vladar. Negativne opaske koje Majls Lord iznosi na njegov račun u dvadeset trećem poglavlju su tačne, ali je sudbina porodice Romanov uprkos tome bila tragična. Sva ubistva pripadnika porodice Romanov koja se pominju u romanu su sje zaista desila. Na osnovu raspoloživih svedočanstava je očigledno da je boljševički režim pokušao! da zatre kompletnu genetsku lozu Romanovih. Staljin je bio paranoično opsednut Romanovima i zaista je zapečatio sve dokumente koji se ticali carske porodice, kao što se ukazuje u poglavljima 22,23 i 3). Stoga sam smatrao da bi fiktivno vaskrsenje romanovske loze dalo izvestan smisao strašnoj sudbini koja je zadesila! rusku carsku porodicu. Nažalost, istinska sudbina Nikolaja Drugog, njegove supruge i njihove tri kćeri nije bila nimalo romantična. Kao što se ukazuje u četrdeset i četvrtom poglavlju, nakon ekshumacije koja je obavljena 1994. godine, posmrtni ostaci Romanovih su punih sedam godina ležali na policama jedne laboratorije dok su se dva grada Jekaterinburg i Sankt Peterburg nadmetali oko toga gde će carska porodica biti sahranjena. Na kraju je, ponovo posredstvom komisije, odlučeno da se Nikolaj Drugi i njegova porodica, uz kraljevsku pompu i počasti, sahrane u Sankt Peterburgu, gde počivaju i njihovi preci.

Romanovi su sahranjeni zajedno, što meni lično deluje sasvim primereno, budući da je, po generalnom zapažanju njihovih savremenika, njihov porodični život bio prožet iskrenom ljubavlju, odanošću i brižnošću.

Tako su živeli, tako su umrli i tako će zauvek počivati.

{1}. Izraz koji se koristio za starešine ruskih manastira, ali i za „duhovnjake“ ili „ljude od vere“ koji su uživali veliko poštovanje kao savetnici i učitelji (prim, prev.)

{2}. Matjuška i bačuška, izrazi od milja za majku i oca (prim, prev.)

{3}. Reč „rakun“ na engleskom coon, predstavlja jedan od pogrđnih žargonskih izraza koji se na američkom jugu koriste za crnce (prim, prev.)

{4}. Američki političar koji je 1926. godine postao gradonačelnik Njujorka (prim, prev.)

{5}. Politička organizacija pod direktnim pokroviteljstvom Demokratske stranke koja je od kraja devetaestog pa sve do sredine dvadesetog veka vršila značajan uticaj na političkoj pozornici grada Njujorka (prim, prev.)

{6}. Američki sindikalni vođa, osuđen na dugu zatvorsku kaznu zbog pokušaja podmićivanja; nestao je od nerazjašnjenim okolnostima 1975. godine (prim, prev.)

{7}. Trojice Sergejeva lavra, najvažniji ruski manastir i duhovno sedište Ruske pravoslavne crkve; osnovao ga je sveti Sergej Radonješki 1345. godine (prim, prev.)

{8}. Aluzija na film Vudija Alena Eni Hol koji je izvršio značajan uticaj na modne trendove krajem sedamdesetih godina (prim, prev.)

{9}. Credit and Mercantile Bank, skr. C.M.B. (prim, prev.)

{10}. Ime ovog grada, Genesis, doslovno znači Postanje (prim, prev.)

Roman autora bestselera
Aleksandrijska veza

PROROČANSTVO ROMANOV

U Raspućinovom nasleđu skrivena je smrtonosna tajna...

Stiv Beri

